KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1957

BRUSSEL

DRUKKERIJ ANC. ÉTABL. AUG. PUVREZ N. V.

59 FONSNYLAAN

1958

DE BELGISCHE
ECONOMIE
IN
1957

VOORBERICHT

Het verslag over de economische toestand van België in 1957 volgt in grote lijnen de indeling van het boekdeel over het vorige jaar.

Dank zij de onlangs door het Ministerie van Financiën gepubliceerde gegevens, werd in het hoofdstuk « Overheidsfinanciën » bij het onderzoek van de toestand der Thesaurie uitgegaan van een hergroepering der gegevens die op werkelijke verrichtingen steunen, met uitsluiting van die welke tot geen geldbeweging aanleiding hebben gegeven.

De beide afdelingen, in het vorige verslag respectievelijk gewijd aan de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en aan de Europese Economische Gemeenschap, werden opgenomen in een algemene afdeling die handelt over de problemen in verband met de drie bestaande Europese gemeenschappen.

Vermits sommige gegevens betreffende de verplichte verzekering voor de ondernemingen van vervoer met autovoertuigen nog niet beschikbaar zijn, konden niet alle gewoonlijk voorkomende statistieken worden aangegeven.

Het Ministerie van Economische Zaken dankt al degenen, die hebben bijgedragen tot het voorbereiden en het tot stand brengen van deze uitgave van het jaarverslag over de Belgische economie.

Brussel, 1 december 1958.

INLEIDING

Tijdens het eerste halfjaar van 1957 heeft de Belgische economie een nieuwe conjunctuurspits bereikt, die de derde fase van voorspoed sedert het einde van de oorlog 1940-1945 afsluit. De eerste voorspoedperiode eindigde in 1949 en werd gevolgd door een recessie van korte duur. De tweede nam een einde in 1951 ; de daaropvolgende recessie, over het algemeen van geringe intensiteit, was niet zo kortstondig als die van 1949 wegens het uitblijven van sterke nieuwe impulsen in de aard van het Koreaans conflict. De hervatting van 1954-1955 stelde pas een einde aan de periode van economische stagnatie, die werd gekenmerkt door het lage niveau der industriële bedrijvigheid in 1952 en in 1953.

De Belgische economie schijnt doorheen dit conjunctuurverloop een structurele expansie te hebben doorgemaakt, in tegenstelling met hetgeen zich heeft voorgedaan tijdens het decennium vóór de oorlog. Door de recessies van 1949 en 1952 verloor de volkshuishouding slechts een betrekkelijk gering deel van de vooruitgang, die tijdens de vorige fasen van voorspoed werd geboekt.

Ondanks deze fundamentele expansie zijn sommige bedrijfstakken toch achteruitgegaan of maken moeilijkheden door wegens het uitblijven van een structurele aanpassing aan de nieuwe naoorlogse omstandigheden. Dit geldt vooral de steenkolenmijnen en de ledernijverheid, zomede enkele branches van de textielindustrie en van de metaalverwerkende nijverheid.

Voor de Belgische steenkolen (1) blijkt de concurrentie met de andere bronnen van primaire energie des te scherper, wijl de exploitatie van vele lagen moeilijk en duur uitvalt. De ledermarkt ondergaat terzelfder tijd de gevolgen van de substitutie door andere produkten (militaire uitrusting) en van het verdwijnen van de vraag naar bepaalde lederwaren (motorisering in de landbouw en in de nijverheid). De afzet van « klassieke » textielprodukten (2) stuit op talrijke moeilijkheden in het buitenland ten gevolge van de industrialisering der onderontwikkelde landen en op de binnenlandse markt door het verschijnen van nieuwe produkten. Sommige branches van de metaalverwerkende nijverheid, zoals de ondernemingen die spoorwegmaterieel produceren, hebben te lijden onder een stilstand in de groei der behoeften.

(1) Zie blz. 53 tot 63.
(2) Zie blz. 115 tot 131.

Daarentegen is een zeer sterk expansietempo andere bedrijfstakken ten goede gekomen : de petroleumraffinaderijen (1) ; verscheidene branches van de metaalverwerkende nijverheid (2), zoals de elektrische constructie, het monteren van autovoertuigen en de fabricage van huishoudartikelen ; talrijke branches van de scheikundige nijverheid (3), waaronder de produktie van samengestelde meststoffen. Niettemin zijn de bedrijfstakken die een sterke expansie hebben doorgemaakt weinig talrijk en is hun invloed minder doorslaggevend op het algemeen indexcijfer van de industriële bedrijvigheid dan in de naburige landen.

Dit komt tot uiting in de indexcijfers van de industriële bedrijvigheid (4). Van 1951 op 1957 is het indexcijfer met 73 punten gestegen in Duitsland, met 55 punten in Italië, met 41 punten in Frankrijk, met 38 punten in Nederland en slechts met 16 punten in België. Moet deze uitslag in verband worden gebracht met het feit dat het niveau der industriële investeringen in België doorgaans lager wordt geraamd dan in deze landen ? Wegens de tekorten en het gebrek aan vergelijkbaarheid van de bestaande ramingen en statistieken, blijkt directe vergelijking moeilijk. Tevens zij erop gewezen dat onder deze zes landen, België bij het vertrekpunt (1951) de sterkste economische hervatting en krachtigste wederopleving van de industriële bedrijvigheid kende. Tenslotte dient rekening te worden gehouden met sommige aanzienlijke verschillen in de fundamentele omstandigheden, waarin de expansie der laatste jaren is verlopen : reconversie in Frankrijk en noodzakelijke wederopbouw in Duitsland ; intensivering van de industrialisatie in Italië en in Nederland, onder meer als gevolg van de demografische evolutie.

De vergelijking van de personeelsbezetting en de produktie over de laatste jaren, wijst bovendien in alle bedrijfstakken op een sterke verbetering van de produktiviteit der Belgische nijverheid in het algemeen.

De expansie van de produktie in de landbouw, tijdens de laatste tien jaren, onder invloed van het feit dat sommige teelten door diverse middelen werden gesteund, heeft tot gevolg dat de produktie van verscheidene voedingsmiddelen het binnenlands verbruik overtreft. Hierdoor is voor talrijke nieuwe landbouwsectoren België een exportland geworden, hoewel de kostende prijzen wellicht hoger zijn dan in het buitenland en, zelfs waren zij niet hoger, dan zouden de Belgische produkten, in vele gevallen, op de wereldmarkt toch voor volledig kunstmatige concurrentievoorwaarden staan (5). Deze nieuwe evolutie wijst

(1) Zie blz. 67 en 68.
(2) Zie blz. 84 tot 98.
(3) Zie blz. 98 tot 104.
(4) Bron : O.E.E.S. - indexcijfers 1953 = 100.
Voor Frankrijk en Duitsland : bouwbedrijf inbegrepen.
Voor Italië : totaal van de industriële produktie.
Voor België : indexcijfers van het N.I.S.
(5) Zie *De Belgische Economie in* 1954. Brussel, 1955, 4°, (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie), blz. X.

concreet en scherp op de noodzakelijkheid de kostende prijzen neer te halen tot op een niveau dat nog meer concurrentiemogelijkheden biedt. Een dergelijke daling kan in de hand worden gewerkt door technische middelen, waaronder de ruilverkaveling, de verbetering der gronden, de mechanisering, door de rationalisatie en de specialisatie van de produktie en door de ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoek.

Het kwaliteitsonderzoek, het aantrekkelijker aanbieden der produkten, het verminderen van de handelsmarges der tussenpersonen zijn alle factoren die kunnen bijdragen tot de verbetering van de concurrentiekracht der land- en tuinbouwprodukten op de Europese markt.

Buiten de van de ene tot de andere sector optredende verschillen van structurele oorsprong, hebben zich tijdens de tien voorbije jaren ook grote afwijkingen van conjuncturele aard voorgedaan. De produktie van de voedingsmiddelen- en van de steenkolennijverheid blijft praktisch onveranderd met als reden de stabiliteit van de vraag bij de eerstgenoemde industrie, een gebrek aan elasticiteit van het aanbod bij de tweede. Daarentegen zijn de textiel- en de ijzer- en staalnijverheid de conjunctuurgevoeligste bedrijfstakken ; tijdens de vorige twee recessies verminderde de bedrijvigheid in beide industrieën met gemiddeld 23 %. Ook de metaalverwerkende nijverheid ondergaat de invloed van de conjunctuur : de daling van de produktie bedroeg er gemiddeld 14 %.

* * *

De laatste periode van voorspoed loopt van 1954 tot 1957. De omslag volgde het geëigende klassieke schema. Reeds in 1956 (1) viel er een zekere loomheid te bespeuren in de vraag naar verscheidene produkten, zoals non-ferrometalen. Gedurende enkele maanden verstoorde de Suez-crisis nochtans de evolutie van de conjunctuuromslag doordat zij in talrijke sectoren een speculatieve vraag en een nieuwe prijsstijging uitlokte. De voorraadvorming en het naderen van het hoogtepunt der economische expansie waren aanleiding tot een stijgende vraag naar krediet, waardoor de monetaire spanning toenam ; deze had ook een sterke weerslag op 's lands Schatkist welke zich tot terugbetalingen op de kortlopende schuld genoopt zag.

Kort na de Suez-crisis, bracht de prijsdaling der grondstoffen (2) moeilijkheden teweeg bij de betalingsbalans der landen die grondstoffen voortbrengen. In België nam de buitenlandse vraag (3) zeer spoedig in sterkte af, hetgeen, gepaard met de krapte en de duurte van het kapitaal, de industriëlen ertoe aanzette hun investeringsprogamma's over een langere periode te spreiden ; hierdoor verminderde de binnenlandse vraag naar produktiegoederen. Daarentegen onderging de binnenlandse vraag naar verbruiksgoederen (4) in 1957 nog niet de gevolgen van de conjunctuuromslag, want in feite werden de inkomens uit de hoogconjunctuur verder verdeeld

(1) Zie *De Belgische Economie in* 1956. Brussel, 1957, 4°, (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie), blz. 43 en volgende.

(2) Zie blz. 294 en 295.

(3) Zie blz. 351.

(4) Zie blz. 339 en volgende.

onder de verschillende bevolkingslagen — de extra-conventionele loonsverhogingen in juni-juli zijn hiervan het bewijs (1) — en daarenboven begon de werkloosheid (2) slechts tegen het einde van het jaar sterk toe te nemen.

De snelle uitbreiding van de binnenlandse vraag en de spanning op het stuk der prijzen waren voor de Regering trouwens aanleiding geweest om bij het Parlement een wetsontwerp in te dienen, houdende sommige bepalingen op financieel, economisch en sociaal gebied (3). Door heffingen op de winsten in te stellen, beoogt de op 12 maart 1957 bekrachtigde wet, in de nabije toekomst een deel van de koopkracht der volkshuishouding te bevriezen ; verder verleent zij aan de Koning speciale bevoegdheden, onder meer met het oog op het behoud van de stabiliteit van prijzen en lonen.

Praktisch hebben de gebeurtenissen zich als volgt voorgedaan : het jaarultimo van 1956 werd gekenmerkt door tekorten op de betalingsbalans, sterke kapitaaluitvoer en voorraadvorming van niet-bederfelijke produkten. In januari 1957 begint de door de Suez-crisis uitgelokte stijging der grondstoffenprijzen en der vrachtkosten om te slaan ; de prijsdaling van de ingevoerde grondstoffen houdt aan tijdens het ganse jaar en treft, met een zekere vertraging, de Belgische prijzen der halffabrikaten. Tijdens het eerste kwartaal van 1957 worden er, vooral in de metaalvoortbrengende nijverheid (4), de metaalverwerkende nijverheid en de textielindustrie, minder bestellingen genoteerd ; geleidelijk breidt de vermindering van de ingeschreven bestellingen zich zodanig tot de andere bedrijfstakken uit, dat van het tweede halfjaar af van een algemeen verschijnsel kan gesproken worden. Omstreeks april-mei bereiken de werkgelegenheid en de werkloosheid blijkbaar hun keerpunt. Van dan af beginnen de ondernemingshoofden, reagerend op de vermindering der bestellingen, hun produktie over een langere periode te spreiden. Sommige ondernemingen hebben hun voorraden gedurende enkele maanden laten toenemen, alvorens hun produktietempo werkelijk te vertragen.

Het is ook op het einde van het eerste kwartaal dat de opwaartse beweging van de rentestand (5) versnelt als gevolg van het feit, dat het kapitaalaanbod achterblijft op de vraag. Om dezelfde tijd vallen de vastgelegde uitgaven betreffende openbare werken voor het eerst beneden het niveau van de overeenkomstige maand van het voorgaande jaar. Na in juni een maximum te hebben bereikt, slinkt de geldhoeveelheid — vooral de deposito's (6) — terwijl het deficit op de betalingsbalans toeneemt ; wegens de « automatische » terugbetaling van de Schatkistcertificaten door de banken opgenomen tot dekking van hun deposito's, die verminderen, verscherpt deze evolutie de

(1) Zie blz. 310.
(2) Zie blz. 14 tot 21.
(3) Zie blz. 305 en 306.
(4) Zie blz. 75 en volgende.
(5) Zie blz. 271.
(6) Zie blz. 239.

thesauriemoeilijkheden van de Regering. De toenemende vraag naar krediet komt tot uiting in een voortdurende stijging van het herdisconto bij de Nationale Bank (1), hetgeen tegen het einde van juli aanleiding geeft tot een verhoging van de discontovoet; de spanning houdt aan tot in september-oktober. Na de verlofperiode verkeert de Schatkist in een zodanig moeilijke toestand dat de hoogtegrens der voorschotten bij de Nationale Bank wordt overschreden.

In augustus wordt de stijging van de loonkosten (2) in de nijverheid onderbroken : in de meeste ondernemingen verminderen de overuren en de produktiepremiën. In september begint de voorraad steenkolen op de mijnterreinen te stijgen. De kleinhandelsprijzen, zomede de lonen, die er trouwens aan gekoppeld zijn, blijven stijgen tot het laatste kwartaal. Tijdens het vierde trimester wordt het evenwicht in de betalingsbalans (3) van België hersteld, hetgeen een begin van ontspanning op de kapitaalmarkt met zich brengt. De voorbereiding van de Wereldtentoonstelling heeft bovendien, zelfs na de afbuiging van de conjunctuur, het behoud van een hoog activiteitspeil bevorderd; doch in sommige sectoren en in sommige gewesten verscherpten deze voorbereidende werken de spanning op de markt van de werkgelegenheid en van de lonen.

Niettegenstaande de vertraging van de produktie tijdens het tweede halfjaar en de toeneming van de werkloosheid wordt in 1957 nog een stijging van het Belgisch nationaal inkomen genoteerd (4). De achteruitgang naar hoeveelheid en naar inkomen had slechts na de zomermaanden een ongunstige uitwerking.

Tijdens de eerste kwartalen was het nationaal inkomen globaal hoger dan tijdens de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar, maar de seizoendaling tijdens het derde kwartaal overtrof de normaal geachte verhoudingen. Alhoewel het vierde kwartaal reeds door conjunctuuromslag gekenmerkt werd, overschreden heel wat produktie-maandcijfers nog het niveau der overeenkomstige maanden van het voorgaande jaar. In het globaal nationaal inkomen moet de aanzienlijkste toeneming worden toegeschreven aan de verhoging van de bezoldigingen. Gepaard aan deze evolutie steeg het aandeel van het chartaal geld in de totale geldhoeveelheid ten nadele van het giraal geld.

* * *

Deze schommelingen van de Belgische economie in 1957 stellen diverse kentrekken in een klaar daglicht. Vooreerst bevestigen zij hoezeer gans het Belgisch economisch leven afhankelijk is van het buitenland. Het niveau der groothandelsprijzen, de kapitaalmarkt,

(1) Zie blz. 256.
(2) Zie blz. 308.
(3) Zie blz. 384.
(4) Wat betreft de representatieve waarde dezer statistieken verwijzen wij de lezer naar de beschouwingen, vervat in *De Belgische Economie in* 1955. Brussel, 1956, 4°, (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie), blz. XIX.

Belgisch nationaal inkomen van 1949 tot 1957 (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
1. *Bezoldiging van de loon- en weddetrekkenden (vóór taxatie)*	137,41	143,40	164,27	173,84	176,99	182,99	194,74	209,12	227,64
a) Lonen en wedden	*116,82*	*121,99*	*139,39*	*144,87*	*146,91*	*151,94*	*161,09*	*173,56*	*187,84*
b) Bezoldiging van de gewapende macht.	*4,77*	*5,22*	*6,59*	*8,08*	*8,70*	*9,04*	*9,61*	*9,36*	*9,81*
c) Werkgeversbijdrage voor de maatschappelijke zekerheid	*15,82*	*16,19*	*18,29*	*20,89*	*21,38*	*22,01*	*24,04*	*26,20*	*29,99*
2. *Inkomen der zelfstandige arbeiders (vóór taxatie)*	83,71	88,29	94,08	91,73	97,44	100,35	103,77	105,36	109,88
a) Land-, tuin- en bosbouw	*19,70*	*19,41*	*21,58*	*20,45*	*22,09*	*21,42*	*21,61*	*20,82*	*24,00*
b) Vrije beroepen	*6,21*	*6,78*	*7,90*	*8,38*	*8,65*	*9,13*	*9,56*	*10,04*	*10,58*
c) Handel en ambacht	*57,80*	*62,10*	*65,60*	*62,90*	*66,70*	*69,80*	*72,60*	*74,50*	*75,30*
3. *Ondernemersinkomen ontstaan uit de activiteit der personenvennootschappen (na taxatie)*	3,61	4,46	5,22	4,86	4,91	5,31	6,07	6,51	6,20
4. *Interest, huur en dividenden uitgekeerd aan particulieren en private verenigingen zonder winstoogmerk (vóór taxatie)*	28,35	30,78	34,38	36,91	42,15	46,47	50,12	54,56	57,70
a) Interest	*6,57*	*7,25*	*7,79*	*8,49*	*9,46*	*10,63*	*11,80*	*12,69*	*13,48*
b) Huur	*15,60*	*16,80*	*18,00*	*19,20*	*23,90*	*26,90*	*28,00*	*30,00*	*31,30*
c) Dividenden en tantièmes	*6,18*	*6,73*	*8,59*	*9,22*	*8,79*	*8,94*	*10,32*	*11,87*	*12,92*
5. *Giften der vennootschappen*	0,21	0,31	0,40	0,36	0,34	0,39	0,50	0,55	0,55
6. *Niet-uitgekeerde winst der vennootschappen op aandelen (na taxatie)*	3,44	7,31	9,81	6,56	6,24	8,80	11,36	12,44	8,81
7. *Directe belastingen der vennootschappen van alle juridische vormen*	4,64	4,64	8,22	9,21	7,33	6,87	6,74	8,06	8,58
8. *Inkomen uit vermogen en ondernemersinkomen dat naar de overheid vloeit*	– 0,07	0,88	0,91	1,47	1,89	1,66	1,53	1,77	1,64
9. *Niet-uitgekeerde winst der autonome openbare instellingen*	0,39	0,44	0,51	0,29	0,52	0,72	0,97	0,82	0,84
10. *Minus : interest der overheidsschuld*	– 6,63	– 7,17	– 7,30	– 7,65	– 8,22	– 8,98	–10,09	–10,62	–11,04
Netto nationaal inkomen tegen factorkosten	**255,06**	**273,34**	**310,50**	**317,58**	**329,59**	**344,58**	**365,71**	**388,57**	**410,80**

(a) De resultaten zijn bekomen volgens de methode uiteengezet in het *Statistisch Bulletin*, 42e jaargang, nr 3, maart 1956, blz. 581-618. De inhoud van het aldus berekende nationaal inkomen weerspiegelt de opvatting van de Commissie van het Nationaal Inkomen. Om van dit inkomen over te gaan naar het begrip aanbevolen door de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking en de Organisatie der Verenigde Naties, dienen de eerste twee der hierna vermelde posten bij eerstgenoemd inkomen te worden geteld, terwijl de laatste twee dienen te worden afgetrokken.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
1. Vervoerkosten en syndicale bijdragen	3,05	3,18	3,38	3,52	3,68	3,79	3,89	4,09	4,36
2. Toegerekende interesten voor kosteloze diensten van financiële instellingen	1,62	1,85	2,02	2,25	2,27	2,30	2,35	2,50	2,65
3. Grondbelasting en nationale crisisbelasting op gebouwde eigendommen toebehorend aan particulieren	– 2,22	– 2,34	– 2,26	– 2,35	– 2,50	– 2,64	– 2,84	– 3,08	–3,49
4. Grondbelasting en nationale crisisbelasting op bedrijfsgebouwen van vennootschappen	– 0,47	– 0,51	– 0,51	– 0,53	– 0,56	– 0,61	– 0,64	– 0,69	–0,80

de geldmarkt en de industriële bedrijvigheid zijn buitengewoon gevoelig voor de wisselende wereldconjunctuur. De vermindering van de bankdeposito's, die gepaard ging met het deficit op de betalingsbalans, bracht de Staatsthesaurie onmiddellijk in moeilijkheden, wegens het feit dat de financiering van de Schatkist door het stelsel der bankcoëfficiënten nauw verbonden was aan de evolutie der bankdeposito's. De verslechtering van de betalingsbalans, die zowel te wijten was aan de kapitaaluitvoer als aan de inkrimping van het positief saldo der lopende transacties, verscherpte de krapte op de Belgische geld- en kapitaalmarkt en bevorderde de stijging van de rentestand. Bovendien zijn de nijverheidstakken waar de produktie het meest daalde, juist die welke het grootste deel van hun produktie uitvoeren : dit geldt voor de ijzer- en staalnijverheid en voor de textielindustrie ; dit was ook het geval voor de nijverheid van het plaatglas, die 85 % van haar produktie uitvoert en één der eerste was die de weerslag van de recessie onderging.

Daarentegen volgen de kleinhandelsprijzen (1) en de lonen (2) de conjunctuurbeweging niet even stipt als de andere economische variabelen. Van 1952 tot 1955 was de beweging der kleinhandelsprijzen niet uniform en hun algemeen niveau bleef meestal onveranderd. Zij stegen heel wat meer tijdens de tweede fase van de voorspoedperiode en, meer in het bijzonder, tijdens het eerste halfjaar van 1957. Looneisen worden vooral omstreeks het einde der perioden van voorspoed gesteld en bovendien is de kans dat de vraag om loonsverhoging wordt ingewilligd het grootst wanneer er spanning heerst op de arbeidsmarkt. In feite volgen de kleinhandelsprijzen en de lonen vrij goed de neiging tot stijgen, doch met enige vertraging ten opzichte van het economisch bestel in het algemeen ; zij staan tamelijk star tegenover een daling. Doorgaans worden de inkomens uit de arbeid vooral bij het naderend einde van de hoogconjunctuur betrokken bij de verdeling van de hieruit bekomen winsten. Wat waar is voor de werknemers, geldt eveneens voor de distributie. Het tijdsverschil tussen de evolutie der groothandelsprijzen en die der kleinhandelsprijzen, laat veronderstellen dat de handelsmarges der tussenpersonen, die bij de aanvang van de voorspoedfase minder hoog zijn, op het einde toenemen.

Deze bevinding laat in niets de evolutie voorzien van de eigenlijke totale winsten, die — zoals blijkt uit de schommelingen der inkomens uit vennootschappen (3) — normaal hoger zijn tijdens een periode van hoge bedrijvigheid dan op om het even welk ander ogenblik.

Hetzelfde kan niet gezegd worden voor de Staat die, om de vermindering van de investeringen en van het particulier verbruik te compenseren, in tegengestelde richting dient te werken. Een dergelijke

(1) Zie blz. 301 tot 303.
(2) Zie blz. 305 en 306.
(3) Zie blz. 322 tot 332.

politiek veronderstelt onder meer een cyclische begroting, hoewel tot op heden een anti-cyclisch beleid in België geen systematische toepassing vond. Deze toestand wordt gedeeltelijk verklaard door de voorwaarden waaronder de Thesaurie werkt. Nadat het haar tijdens de periode van voorspoed van 1954 tot 1956 gemakkelijk was geweest om aanzienlijke investeringsuitgaven te financieren, stuitte de overheid in 1957 op zodanige moeilijkheden, dat de investeringsprogramma's bij gebrek aan betalingsmiddelen moesten worden besnoeid.

Deze evolutie was onder meer het gevolg van de al te grote afhankelijkheid van 's lands Schatkist ten opzichte van de op de geldmarkt beschikbare middelen. De in november 1957 doorgevoerde hervorming (1) blijkt in dat opzicht een van de eerste maatregelen te zijn om te beletten dat de overheidsfinanciën in de toekomst nog als versterkingsfactor van de cyclische schommelingen zouden optreden.

* * *

Op het stuk van de internationale economische samenwerking hebben de drie Beneluxlanden in 1957 het Verdrag van de Economische Unie geparafeerd. Dit Verdrag betekent een etappe, waarbij de drie economische stelsels nader tot elkaar worden gebracht; het legt de verworven posities vast en bepaalt het programma tot volledige uitwerking van de Unie. Intussen schrijdt de integratie verder, wat o.m. blijkt uit de evolutie van het wederzijds handelsverkeer en de veralgemening der gemeenschappelijke standpunten ten aanzien van derde landen.

In de Europese Economische Gemeenschap, waarvan het Verdrag in maart 1957 werd ondertekend, bekleedt de Belgische economie een gunstige geografische positie : een centrale ligging in het midden tussen de grote Duitse en Franse industriebekkens. Voor goederen, grondstoffen en mensen vormt zij een natuurlijk doorgangsgebied. Maar zij moet daartoe ook nog gepaste transportmogelijkheden bieden. In de gemeenschappelijke markt zal de Belgische economie haar eerste strijd moeten leveren op het terrein van de verkeersmiddelen : te water, langs de baan, per spoor en in de lucht. En hier rijst vooreerst het probleem van de overheidsinvesteringen, dat niet alleen de handels- en transitobedrijvigheid aanbelangt, maar dat ook de oriëntering en de valorisering van de industriële produktie oplegt.

Bovendien — en dit is evenzeer belangrijk — zullen de economische data voor de nijverheids- en handelsondernemingen gewijzigd worden door de afschaffing van de economische hinderpalen. De ondernemingshoofden zullen hun produktiefaktoren anders moeten combineren waarbij het probleem van de particuliere investeringen en van de beroepsopleiding gestalte krijgt.

(1) Zie blz. 248 tot 250.

Dit is trouwens niet de enige aanpassing : het openstellen van de gemeenschappelijke markt zal eveneens de structuur van de afzetgebieden wijzigen. Hierdoor zal voor de Belgische nijverheid, waarvan de uitvoer thans voor een groot deel bestaat uit grondstoffen en halfafgewerkte produkten, een uitgebreide markt worden opengesteld voor produkten met een hogere graad van verwerking en voor verbruiksgoederen. Ongetwijfeld zal deze ingrijpende verandering ook gepaard gaan met een tendentie tot onderlinge verticale en horizontale aanvulling van de industriële en handelsactiviteiten der zes landen, alsmede met een toespitsing van de mededinging voor sommige produkten. Op dat gebied zijn de evenwichtsposities moeilijk te voorzien, maar zij zullen zich ongetwijfeld tijdens de overgangsperiode duidelijker aftekenen ; hieraan dient bijzonder aandacht te worden besteed.

De oprichting van de Gemeenschappelijke Markt doet ook problemen rijzen in verband met de overheidsinvesteringen, de particuliere investeringen en de technisch-wetenschappelijke investeringen.

Buiten de bevordering van de wetenschappelijke opleiding en van het wetenschappelijk onderzoek, vergt de integratie van de Belgische economie in het Europa der Zes, dat het aanbod op de Belgische kapitaalmarkt voldoende ruim zij en dit tegen een rentevoet die de bevordering van de vereiste investeringen mogelijk maakt.

EERSTE DEEL

Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK ÉÉN

BEVOLKING

In de periode onmiddellijk na de oorlog vertoonde de demografische beweging in België slechts een beperkte herneming. Alleen het jaar 1948, met een totale vermeerdering van 90 000 eenheden, opgeleverd door een maximale netto-immigratie, die gepaard ging met een maximaal positief saldo van de natuurlijke beweging, dat zelf voortsproot uit een maximaal geboorte- en een minimaal sterftecijfer, stond in contrast met genoemde evolutie.

De verslapping van de tendens der nataliteit, onmiddellijk nadat de uitwerking der demografische recuperatie in sterkte had afgenomen, kon een terugkeer tot de vooroorlogse toestanden laten voorzien. In tegenstelling daarmede heeft een nieuwe stijging der geboorten tijdens de laatste jaren een bestendig en groeiend — alhoewel steeds binnen enge perken — accres van de bevolking teweeggebracht.

In 1957 werd een nieuw hoogtepunt bereikt met een totale aangroei van 75 000 eenheden, dus, op 1948 na, de sterkste sedert talrijke jaren.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking

TIJDVAK	Geboorten	Sterf-gevallen	Bevolkingsaccres			Gemiddeld jaarlijks bevolkingscijfer
			Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totaal	
1920/1924	157 203	100 648	56 555	8 643	65 198	7 543 713
1925/1929	147 547	104 354	43 193	18 449	61 642	7 936 402
1930/1934	141 615	102 576	39 039	11 597	50 636	8 197 628
1935/1939	126 739	104 594	22 145	1 997	24 142	8 354 990
1946/1950	145 512	106 574	38 938	10 966	49 904	8 556 414
1951/1955	146 424	106 088	40 336	8 186	48 522	8 799 163
1956	150 181	108 016	42 165	13 032	55 197	8 951 443 (a)
1957	152 388	107 236	45 152	30 183	75 385	9 026 778 (a)

(a) Einde jaar.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De stijging is betrekkelijk gering voor het natuurlijk accres : 45 000 eenheden, tegen 42 000 in 1956. Praktisch bleef het sterftecijfer, ondanks de

Aziatische griepepidemie, op het niveau van 1956; wegens de veroudering van de bevolking vertoont het sterftecijfer neiging tot stijgen en blijft tijdens de laatste jaren aldus rond 108 000 eenheden liggen.

Sedert het in 1951 geboekte minimum groeide het geboortecijfer opnieuw bestendig aan; met 152 000 eenheden werd in 1957 een aanwinst van 10 000 eenheden geboekt ten opzichte van eerstgenoemd jaar. Hier deden zich onder meer twee belangrijke factoren gelden : de economische welvaart en de invloed van buitenlandse arbeidersgezinnen. België, dat omstreeks 1949 was teruggevallen op een vervangingsfactor, die rond de eenheid lag, heeft sedertdien een niet te verwaarlozen aangroei gekend, vooral wanneer men bedenkt dat de vermindering van de sterfte aan iedere geboorte een hogere waarde verleent. Een nauwkeurige berekening van deze factor vergt statistische gegevens, die thans niet beschikbaar zijn, doch vermoedelijk bedraagt hij 1,1.

De migratiebeweging leverde een positief saldo van 30 000 eenheden op. Droegen bij tot deze vermeerdering, de hervatting der immigratie van mijnwerkers op een grotere schaal en, in het algemeen, de inwijking van arbeiders die werd in de hand gewerkt door de laatste voorspoedfase. Daarentegen bleek de uitwijking ongeveer even sterk als voorheen.

Van 1951 tot 1957 bedraagt het natuurlijk accres van de bevolking 289 000 eenheden, te weten 73 000 in de provincie Antwerpen, 62 000 in Limburg, 53 000 in West-Vlaanderen, 44 000 in Oost-Vlaanderen; Brabant neemt met 29 000 eenheden een ware middenpositie in; aan het andere uiterste, wint de provincie Luik 4 000 inwoners bij, terwijl de aanwinst der andere Waalse provinciën tussen 7 000 en 9 000 personen ligt.

Tijdens genoemde periode werden de migratiesaldi — binnenland en buitenland — opgeleverd door nagenoeg 60 000 inwijkingen voor Brabant en de provinciën Henegouwen en Luik samen en 18 000 uitwijkingen voor elk der beide Vlaanderen; de provinciën Antwerpen en Luxemburg leveren respectievelijk een positief en een negatief saldo op van 6 000 eenheden; Limburg en de provincie Namen kennen geen noemenswaardige schommelingen. Zoals bij de natuurlijke beweging tekent de geografische concentratie zich ook hier tamelijk scherp af : de provinciën Luik en Henegouwen ontvangen hun teveel uit het buitenland, Brabant hoofdzakelijk uit het binnenland, terwijl de beweging het sterkst wordt onderhouden door de beide Vlaanderen.

HOOFDSTUK II

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

In globo nam de werkgelegenheid in 1957 nog toe, terwijl het jaargemiddelde van de volledige werkloosheid verminderde. Er bleef behoefte aan arbeidskrachten bestaan en er werd nog steeds een beroep gedaan op de immigratie van vreemde arbeiders. Van het tweede halfjaar af, deed de conjunctuuromslag zich nochtans gevoelen in de evolutie van de werkgelegenheid en de werkloosheid.

§ 1. — ARBEIDSKRACHTENPOLITIEK

Zelfs na de kentering van de conjunctuur omstreeks het jaarmidden, bleef de werkgelegenheid aanzienlijk en de problemen in verband met de arbeidskrachten hebben om zo te zeggen geen aanleiding gegeven tot maatregelen van betekenis.

Het aantal niet-tewerkgestelde arbeiders daalde tot een minimum; maar de werkverschaffingen door de openbare besturen aan werklozen werd nog verminderd, zodat het gemiddeld aantal door deze besturen tewerkgestelde werklozen voor het ganse jaar van 9 800 op 5 300 eenheden terugviel.

Het voornaamste middel om het aantal beschikbare arbeidskrachten te verhogen, was de inzet van buitenlandse arbeiders. In 1957 werden 24 557 arbeidsvergunningen, bij hun immigratie, aan vreemdelingen afgeleverd; voor elk der jaren 1955 en 1956 bereikte het aantal vergunningen iets meer dan 19 000. De werkelijke toeneming ligt nochtans enigszins hoger dan de zichtbare; het verschil, dat op nagenoeg 2 000 eenheden mag worden geraamd, betreft de Nederlandse onderhorigen die, sedert zij van de arbeidsvergunning ontslagen zijn (1), niet meer in de statistieken opgenomen worden. In vergelijking met het vorige jaar, deed er zich een sterke toeneming voor bij de metaalnijverheid (2 300 vergunningen bij

(1) Behalve in het geval waarin meer dan 50 % van de totale personeelsbezetting in een bedrijf Nederlanders zijn.

de immigratie, tegen 1 500 in 1956) en bij het bouwbedrijf (1 600, tegen 1 000); de mijnwerkers — waarvoor 15 700 vergunningen bij de immigratie werden afgeleverd, tegen 11 800 in 1956 — nemen echter het grootste deel van de toeneming op.

De politiek inzake immigratie van arbeidskrachten onderging geen wijzigingen, behalve voor de mijnarbeiders op het einde van het jaar; doordat het aantal mijnwerkers, dank zij het opnemen van talrijke vreemde arbeiders, opnieuw werd aangevuld en de steenkolenconjunctuur verslechterde, werd in november tot stopzetting van de aanwerving beslist. In de andere sectoren was de toeneming van de immigratie hoofdzakelijk het gevolg van talrijker individuele aanvragen; de aanvragen tot het toestaan van contingenten liepen slechts over 400 arbeiders. Doordat de arbeiders gemakkelijk naar het bouwbedrijf kunnen worden overgeheveld, kan genoemde nijverheid over de nodige arbeidskrachten beschikken, zonder dat zij daartoe in aanzienlijke mate een direct beroep op vreemde arbeiders behoeft te doen.

Aan het statuut van sommige categorieën van vreemde arbeidskrachten werden twee wijzigingen gebracht. Voor de Nederlandse arbeiders werd de arbeidsvergunning afgeschaft; de eenvoudige aangifte van de werkgever volstaat of — in bijzondere gevallen — de vergunning van het Arbeidsbureau (1). Bij de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal werd de « Arbeidskaart van de Gemeenschap » voor erkende vakbekwaamheid in de staal- en kolennijverheid ingevoerd; in september in toepassing gebracht, verleent zij aan de onder deze reglementering vallende arbeiders vrije toegang in de landen van de Gemeenschap, ten einde een onder bepaalde voorwaarden ingediend aanbod tot werkverschaffing te kunnen aanvaarden. Tot op heden bleven de door deze nieuwe procedure opgeleverde resultaten evenwel beperkt.

Het aantal arbeidsvergunningen, afgeleverd voor de eerste maal aan in ons land gevestigde vreemdelingen was niet meer zo hoog als tijdens de vorige jaren : 3 675, tegen nagenoeg 4 500 in 1955 en 1956.

In 1957 leverden de binnenlandse bronnen van beschikbare arbeidskrachten blijkbaar geen bijkomend aantal. Alhoewel de schaarste aan arbeidskrachten in het algemeen niet toenam bleef de toestand inzake werkgelegenheid hierdoor toch tamelijk gespannen; de stakingen tijdens de zomer hebben dit bewezen. Alhoewel ingezet op een ogenblik, waarop de werken en fabricages een zeer grote omvang bereikten, hadden genoemde stakingen nochtans geen al te grote weerslag op de evolutie van de produktie; wegens de kentering, die zich op hetzelfde ogenblik in het zakenleven aftekende, bleek een lichte vertraging in de verzendingen inderdaad niet zo hinderlijk.

De beroepsherscholing door de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid werd door 1 770 arbeiders met goed gevolg doorgevoerd, vooral bij het bouwvak en bij de groepen metaal, kleding en hout.

---

(1) Koninklijk besluit van 13 februari 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 22 maart 1957).

§ 2. — FUNDAMENTELE TENDENS VAN DE WERKGELEGENHEID

Tijdens de conjunctuurcyclus ondergaat de tewerkstelling in weinige jaren tijds betekenisvolle wijzigingen.

In grote lijnen kan de evolutie van 1951 tot 1957 als volgt samengevat worden : achteruitgang met 5 000 eenheden bij de landbouw en met 15 000 bij de mijnbouw; toeneming met 33 000 eenheden in de fabrieksnijverheid en met 31 000 eenheden in het bouwbedrijf; zeer sterke verhoging — vooral naar betrekkelijke waarde — in de handelssector en bij de diensten en wel met 26 000 eenheden bij de handelsondernemingen, 11 000 eenheden in de kredietondernemingen en diverse agentschappen, 15 000 eenheden bij de persoonsverzorging, de vermakelijkheidsbedrijven en het geneeskundig dienstbetoon.

Bij de evolutie in de nijverheid zijn blijkbaar een ganse reeks factoren in het spel.

Een belangrijke factor voor de omvorming van de economische structuur ligt aan de kant van de steenkolenmijnen, waar de tendens tot vermindering van de getalsterkte der arbeidskrachten aanhoudt doorheen de opeenvolgende cyclussen, binnen welke zij zelfs min of meer tegen het algemeen conjunctuurverloop in evolueert; dit is toe te schrijven aan de tijd die nodig is om nieuwe arbeiders aan te werven en aan de arbeidskrachten die tijdens recessieperioden naar hun vroeger beroep terugkeren, zomede aan een gebrek aan elasticiteit in de produktie; van 1951 tot 1957 nam de personeelssterkte met 11 000 eenheden af, nadat zij van 1948 tot 1951 reeds een aanzienlijker daling had gekend. Een zelfde tendens valt te bespeuren bij de nijverheid die half-duurzame goederen bestemd voor traditioneel verbruik, voortbrengt : de leder-, textiel-, kleding- en schoenbedrijven, waar in totaal 36 000 arbeiders vrijkomen. De metaalindustrie boekt daarentegen een aanwinst van 52 000 eenheden, waarbij de metaalverwerkende nijverheid vooraan komt. Buiten deze grote bedrijfstakken, zijn de verschillen naar volstrekte waarde nog slechts van betekenis voor de petroleumnijverheid, het boekbedrijf en de fotografie.

De gevolgen van de rationalisatie in de nijverheid deden zich ook sterk gelden. Nam de industriële produktie in de meeste sectoren toe, dan bleef de werkgelegenheid vaak stationair of nam zelfs af; dit was onder meer het geval voor de papier-, de leder-, de schoen- en de glasnijverheid. In de groeven veroorzaakte de rationalisatie een zeer gevoelige vermindering van de personeelsbezetting, die gepaard ging met de stopzetting van de toeneming der produktie in globo. De werkgelegenheid, die in 1951 een zeer hoog niveau had bereikt in de textielnijverheid, nam er, ondanks een hogere produktie, in sterke mate af.

De evolutie van de lonen ten opzichte van het buitenland heeft blijkbaar ook een invloed uitgeoefend. Na 1948, moest het Belgisch bedrijfsleven aansturen op normalisatie van de produktie, wat bemoeilijkt werd

Verloop van de werkgelegenheid per bedrijfsgroep

Aantal op 30 juni in de maatschappelijke zekerheid opgenomen werknemers

(duizenden)

BEDRIJFSGROEP	ARBEIDERS				BEDIENDEN			
	Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen	
	1951	1957	1951	1957	1951	1957	1951	1957
Landbouw (a)	26,9	22,5	1,3	1,0	0,3	0,3	0,1	0,1
Mijnbouw	170,8	156,6	2,3	1,5	6,2	6,1	0,5	0,5
Fabrieksnijverheid .	636,0	655,1	242,1	233,3	107,0	123,7	33,3	39,2
Bouwbedrijf	169,5	198,3	0,6	0,6	5,7	7,7	1,4	2,0
Transportbedrijf ...	55,7	58,6	2,2	2,1	9,1	9,1	2,1	2,0
Handelsondernemingen	49,9	55,4	13,4	16,3	35,2	42,7	39,9	50,3
Kredietondernemingen en diverse agentschappen ...	4,3	3,8	3,2	3,7	43,8	50,9	15,4	19,7
Hotelbedrijf	9,5	10,0	11,0	12,2	1,4	1,2	1,2	1,0
Andere diensten (b)	13,1	15,2	20,7	28,8	5,6	6,1	8,3	13,1
Totaal...	**1 135,7**	**1 175,5**	**296,8**	**299,5**	**214,3**	**247,9**	**102,2**	**127,9**

BEDRIJFSGROEP	ARBEIDERS EN BEDIENDEN						Toeneming	
	Mannen		Vrouwen		Totaal		Volstrekte gegevens	%
	1951	1957	1951	1957	1951	1957	van 1951 op 1957	van 1951 op 1957
Landbouw (a)	27,2	22,8	1,4	1,1	28,6	23,9	— 4,7	— 16,4
Mijnbouw	177,0	162,7	2,8	2,0	179,8	164,7	— 15,1	— 8,4
Fabrieksnijverheid .	743,0	778,8	275,4	272,5	1 018,4	1 051,3	+ 32,9	+ 3,2
Bouwbedrijf	175,2	206,1	2,0	2,6	177,2	208,7	+ 31,5	+ 17,8
Transportbedrijf ...	64,8	67,7	4,3	4,1	69,1	71,8	+ 2,7	+ 3,9
Handelsondernemingen	85,1	98,1	53,3	66,6	138,4	164,7	+ 26,3	+ 19,0
Kredietondernemingen en diverse agentschappen ...	48,1	54,7	18,6	23,4	66,7	78,1	+ 11,4	+ 17,1
Hotelbedrijf	10,9	11,2	12,2	13,2	23,1	24,4	+ 1,3	+ 5,6
Andere diensten (b)	18,7	21,3	29,0	41,9	47,7	63,2	+ 15,5	+ 32,5
Totaal...	**1 350,0**	**1 423,4**	**399,0**	**427,4**	**1 749,0**	**1 850,8**	**+101,8**	**+ 5,8**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Landbouw, tuinbouw, bosbouw, visserij. Bestendige arbeiders.
(b) Persoonsverzorging ; vermakelijkheidsbedrijven ; geneeskundig dienstbetoon.

door de loonverschillen ten opzichte van het buitenland, waardoor vooral de loonintensieve bedrijven getroffen werden. Als gevolg van de sedert 1953 in de naburige landen ingetreden loonsverhoging verbeterde de toestand, hetgeen genoemde bedrijven ten goede kwam.

Tenslotte werkte de vermindering van de wekelijkse arbeidsduur een verhoging van de personeelsbezetting in de hand, vooral van 1956 tot 1957.

§ 3. — CONJUNCTUUROMSLAG

In vergelijking met 1956, brengen de gegevens betreffende de werkgelegenheid en de werkloosheid sterk verschillende tendensen aan het licht naargelang het de volledige jaarresultaten, ofwel de evolutie van maand tot maand geldt; de reactie verandert eveneens van de ene sector tot de andere.

1. — *Algemeen verloop van het aantal tewerkgestelde arbeidskrachten tot juni 1957.*

In perioden die het einde van de voorspoed inluiden en wanneer de toeneming van de industriële produktie reeds opgehouden heeft, vertoont de totale werkgelegenheid nog neiging tot stijgen. Eensdeels, neemt de tertiaire sector verder uitbreiding, terwijl, anderdeels, de werkgelegenheid in de nijverheid op haar niveau blijft.

Op één jaar steeg het aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen personeel van de tertiaire sector met 13 000 eenheden.

De verhoging van de werkgelegenheid in de nijverheid bleef aanhouden. Deze stijging was gedeeltelijk het gevolg van het feit dat de vermindering van de wekelijkse arbeidsduur werkelijk tot stand kwam, hetgeen vooral een weerslag had op de loonintensieve bedrijven. Van haar kant nam de produktiviteitsverhoging in sommige industrieën af en, onder meer, in de steenkolenmijnen, de cokesfabrieken, de nijverheid der non-ferrometalen en de metaalverwerkende nijverheid; dank zij een volledige inzet van de produktiecapaciteit blijken de ijzer- en staalnijverheid en de textielindustrie daarentegen op dat gebied nog vooruitgang te maken; meer nog dan de expansie, blijkt de rationalisatie van de produktie een verklaring voor de produktiviteitsvorderingen in de cement-, de stikstof-, de papier- en de kalknijverheid. Bovendien hield de stijging van het aantal arbeidskrachten nog aan in de loonintensieve bedrijven en vooral in de metaalverwerkende nijverheid, waar de getalsterkte van juni 1956 tot juni 1957, op een totale verhoging van 27 000 eenheden voor de fabrieksnijverheid in haar geheel, met 14 000 eenheden steeg. De werken in verband met de wereldtentoonstelling compenseerden de remming in het bouwbedrijf waar de aanbestedingen voor volkswoningen en open-

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

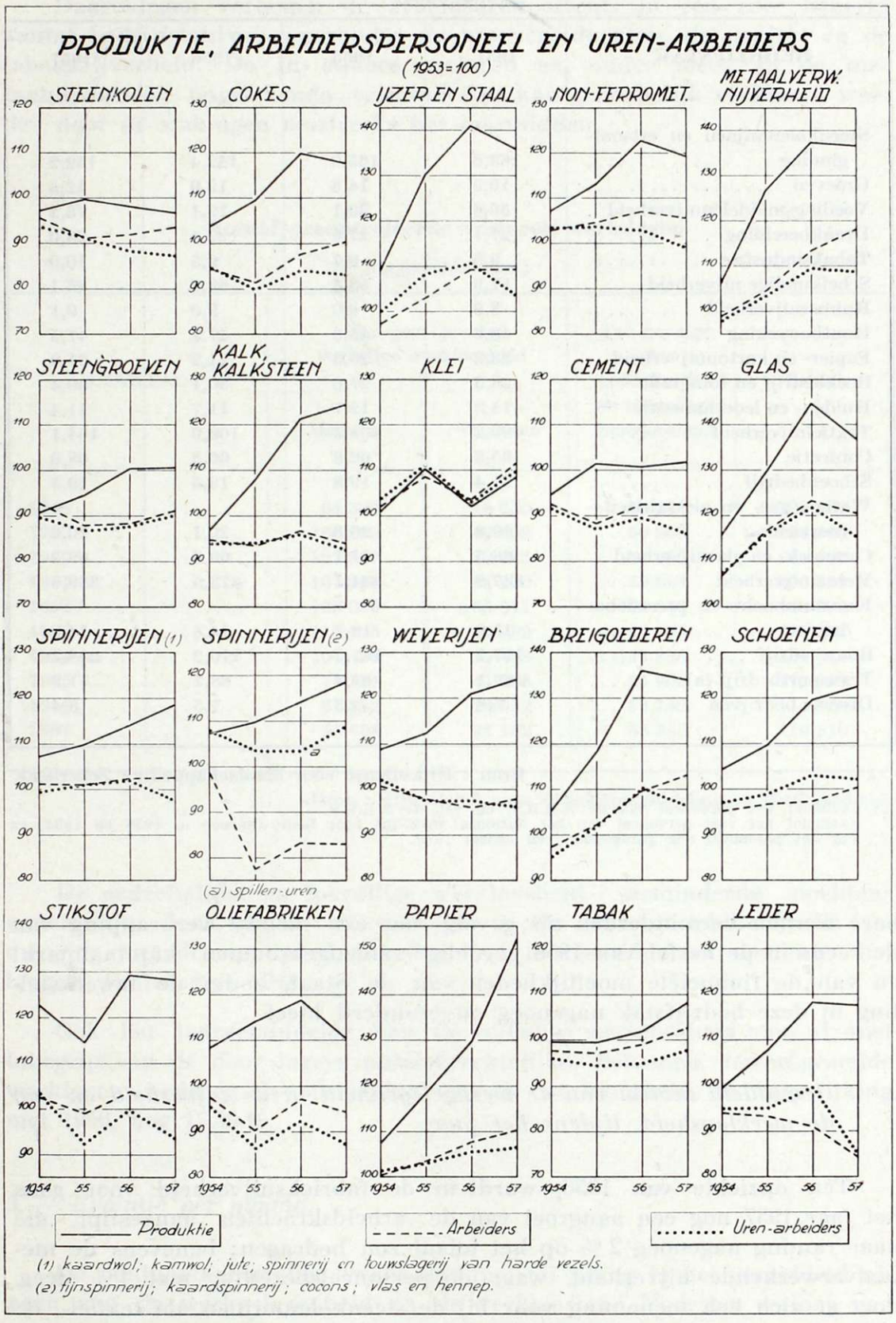
(duizenden)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders				Uren-arbeiders			
	1954	1955	1956	1957	1954	1955	1956	1957
Steenkolenmijnen (b)	125,8	120,0	121,0	123,1	298 353	290 408	281 084	277 519
Cokesfabrieken	4,5	4,3	4,6	4,7	10 448	9 932	10 394	10 298
IJzer- en staalnijverheid (c)	45,7	48,7	51,3	51,4	103 086	111 583	113 857	106 268
Industrie der non-ferrometalen	15,5	15,7	16,0	15,8	35 349	35 501	35 208	33 799
Metaalverwerkende nijverheid	172,7	182,2	197,9	206,0	369 971	390 974	414 170	410 647
Stikstofnijverheid	4,3	4,1	4,3	4,2	9 374	8 371	9 038	8 476
Rubbernijverheid	6,4	6,8	6,8	6,5	13 930	14 905	14 905	13 297
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	8,5	8,6	8,8	9,0	19 307	19 318	19 094	19 352
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	9,7	10,1	10,8	11,0	21 340	22 013	23 197	23 488
Steengroeven	8,4	8,0	8,0 (d)	8,3	17 165	16 593	16 788 (d)	17 245
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	4,7	4,7	4,8	4,7	10 059	10 066	10 229	9 933
Aardewerkindustrie	9,7	10,4	9,9	10,6	21 447	22 974	21 315	22 637
Cementnijverheid	3,8	3,6	3,8	3,8	8 296	7 888	8 109	7 803
Glasnijverheid	15,9	17,4	18,4	17,9	34 965	37 885	39 798	37 669
Houtnijverheid	24,1	25,2	27,1	26,9	53 628	55 384	59 196	55 941
Ceramische nijverheid	9,5	9,6	10,0	10,1	19 784	20 235	21 677	21 533
Bouwbedrijf	51,2	53,1	56,1	57,5	..	..	..	..
Spinnerijen: katoen, vlas en hennep (e)	26,7	24,7	22,5	22,4	..	..	..	..
wol, jute, harde vezels	19,7	19,7	19,9	20,0	39 676	40 286	40 705	38 872
Weverijen	45,8	44,4	43,6	44,2	94 586	90 535	102 531	89 514
Andere textielbedrijven	5,7	5,6	5,9	6,2	10 766	10 821	11 924	12 237
Tricotagenijverheid	15,6	16,4	17,6	18,1	30 744	32 948	35 588	34 380
Dierlijke en plantaardige oliën	1,7	1,6	1,7	1,7	4 061	3 680	3 931	3 701
Tabaksnijverheid	7,4	7,3	7,5	7,8	15 253	15 013	15 088	15 632
Ledernijverheid	3,7	3,6	3,6	3,3	7 818	7 826	8 194	6 965
Schoennijverheid	13,0	13,3	13,3	13,8	24 245	24 687	25 725	25 477
Pantoffelindustrie	1,6	1,6	1,8	1,7	3 364	3 437	3 611	3 290
Watervoorziening	2,7	2,6	2,8	2,8	6 287	6 222	6 472	6 281
Haven van Antwerpen	15,1	15,4	15,8	16,5	..	..	..	..

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Administratie van het Mijnwezen. Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens, in principe, betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Ondergrondse en bovengrondse arbeiders.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Ten gevolge van de vermeerdering van het aantal aangevers zijn deze gegevens niet vergelijkbaar met die van de vorige jaren.
(e) Voor deze bedrijfstakken, aantal spillen-uren van 1954 tot 1957 : 6880, 6590, 6605 en 6932 miljoen.

Vergelijkende evolutie van de produktie, het arbeiderspersoneel en de gepresteerde uren-arbeiders in verschillende bedrijfstakken

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Personeel werkzaam in de nijverheid en opgenomen in de maatschappelijke zekerheid op 30 juni

(duizenden)

BEDRIJFSTAK	1951	1953	1956	1957
Steenkolenmijnen en ertsontginning	163,0	165,0	152,4	152,2
Groeven	16,9	14,8	12,9	12,5
Voedingsmiddelennijverheid	69,6	69,1	72,1	73,2
Drankbereiding	27,1	27,6	27,4	28,0
Tabaksindustrie	9,5	9,7	9,5	10,0
Scheikundige nijverheid	57,9	58,3	63,6	65,1
Rubbernijverheid	8,9	8,0	9,0	9,1
Houtbewerking	48,6	45,3	47,8	47,5
Papier- en kartonnijverheid	23,3	20,3	21,2	21,9
Boekbedrijf en fotografie	26,5	27,0	30,1	30,4
Huiden- en lederindustrie	14,3	12,7	11,7	11,4
Textielnijverheid	199,2	168,5	160,9	164,1
Confectie	65,3	62,8	66,5	68,9
Schoenbedrijf	21,4	19,8	19,5	19,5
Water-, gas- en elektriciteitsvoorziening	19,8	20,3	20,1	20,2
Ceramiek- en glasnijverheid	68,5	61,1	69,0	69,3
Metaalnijverheid	337,8	334,1	373,5	389,6
Kunstambacht en precisiebedrijven	15,0	13,7	14,8	14,9
Bouwbedrijf	177,2	187,2	210,2	208,7
Transportbedrijf (a)	69,1	67,4	68,7	71,8
Diverse bedrijven	5,8	5,5	7,5	8,4

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Exclusief het personeel van de N.M.B.S. en van de N.M.V.B.
Exclusief het vast personeel van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep in 1956 en 1957, en van het personeel der garagebedrijven sedert 1952.

bare werken verminderden als gevolg van een nieuwe verkrapping van de reeds in de herfst van 1956 gevoelig samengekrompen kapitaalmarkt en van de financiële moeilijkheden van de Staat, zodat de tewerkstelling in deze bedrijfstak nagenoeg onveranderd bleef.

2. — *Gemiddeld niveau van de werkgelegenheid in de nijverheid en van de werkloosheid, tijdens het jaar.*

Ten opzichte van 1956, wordt in de fabrieksnijverheid voor gans het jaar 1957 nog een aangroei van de arbeidskrachten aangestipt, die naar raming nagenoeg 2 % op het totaal zou bedragen; benevens de metaalverwerkende nijverheid, waar de personeelsbezetting met 4 % steeg, doet er zich een toeneming voor bij de steenkolenmijnen, de textiel-, de klei-, de schoen- en de tabaksnijverheid; gedeeltelijk wijst deze evolutie

erop dat de industriële bedrijvigheid zich oriënteert naar een hogere produktie van verbruiksgoederen.

Daarentegen verhogen de arbeidsuren slechts in een zeer beperkt aantal bedrijfstakken, waaronder de groeven, de klei-, de papier- en de tabaksnijverheid. De in andere sectoren en, onder meer, in de metaalnijverheid, opgetekende vermindering kan gedeeltelijk verklaard worden door de stakingen omstreeks het jaarmidden.

Aantal gecontroleerde verloren werkdagen

(daggemiddelden)

JAARTAL	Ten gevolge van volledige werkloosheid		Ten gevolge van gedeeltelijke en toevallige werkloosheid	Totaal
	Mannen	Vrouwen		
1948	64 309	16 650	48 244	129 203
1949	130 289	43 699	60 908	234 896
1950	127 887	42 085	53 565	223 537
1951	101 232	52 220	53 068	206 520
1952	108 059	65 511	72 968	246 538
1953	116 625	66 989	62 193	245 807
1954	107 458	59 468	57 826	224 752
1955	75 121	41 368	55 909	172 398
1956	61 382	29 652	53 742	144 776
1957	55 698	22 162	38 950	116 810

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

De gedeeltelijke en toevallige werkloosheid verminderde nochtans aanzienlijk; dank zij de uitzonderlijk zachte weersgesteldheid, die samenging met de voorspoed, bereikte het jaargemiddelde opnieuw het laagste punt sedert 1948.

Ook het jaargemiddelde van de volledige werkloosheid nam af; met inbegrip van de door lagere publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen, bedroeg de opslorping van de werkloosheid, in vergelijking met 1956, nog 17,50 %.

3. — *Evolutie per maand.*

De conjunctuuromslag kwam dus niet tot uiting in het gemiddeld niveau van de werkgelegenheid en de werkloosheid. Voor het verloop van maand tot maand komt nochtans een gans ander beeld naar voren.

a) *Werkgelegenheid.*

De vermindering van de personeelsbezetting en van de arbeidsuren in de nijverheid komt zowat over heel de lijn voor tijdens het tweede halfjaar. De invloed van de conjunctuuromslag doet zich vooral gevoelen in de metaal- en de textielnijverheid, maar in veranderlijke mate en met chronologische verschuivingen naargelang van de afwerkingsgraad der produkten.

Het aantal in de nijverheid der non-ferrometalen werkzame arbeiders (1) daalde reeds op het einde van 1956; bij de ijzer- en staalnijverheid greep de omkeer plaats omstreeks de maand mei; bij de metaalverwerkende nijverheid bleef de personeelsbezetting boven het peil van 1956 en deed de vermindering zich eerst in oktober voor. In de textielnijverheid werd reeds in 1956 een vermindering van de personeelsbezetting geconstateerd voor de spinnerijen; voor de weverijen, waar de toestand bij de aanvang van het jaar heel wat beter was, vertraagde het tempo der bedrijvigheid slechts in het derde kwartaal; in de tricotagenijverheid werd eerst met ingang van de maand oktober een verslapping waargenomen.

Voor de bouwmaterialen, tekent de evolutie zich scherper af bij de cementnijverheid, waar de werkgelegenheid van bij de aanvang van het tweede halfjaar beneden het niveau van het vorige jaar daalde; bij de groeven trad de vermindering in na de verlofperiode, bij de kleinijverheid evenwel eerst op einde van het jaar.

Bij de steenkolenmijnen hangt het aantal aanwezige arbeidskrachten tamelijk weinig af van de conjunctuur; dank zij de van september af optredende verbetering in de aanwerving, overtrof het aantal tewerkgestelde arbeiders in sterke mate het in 1956 bereikte niveau, vermits de achterstand van maand tot maand werd ingelopen.

In de leder-, de stikstof-, de olie- en de kalknijverheid was de personeelsbezetting bijna bestendig lager dan in 1956, terwijl in de cokesfabrieken, de papier-, de schoen- en de tabaksnijverheid het aantal tewerkgestelde arbeidskrachten regelmatig hoger lag.

b) *Werkloosheid.*

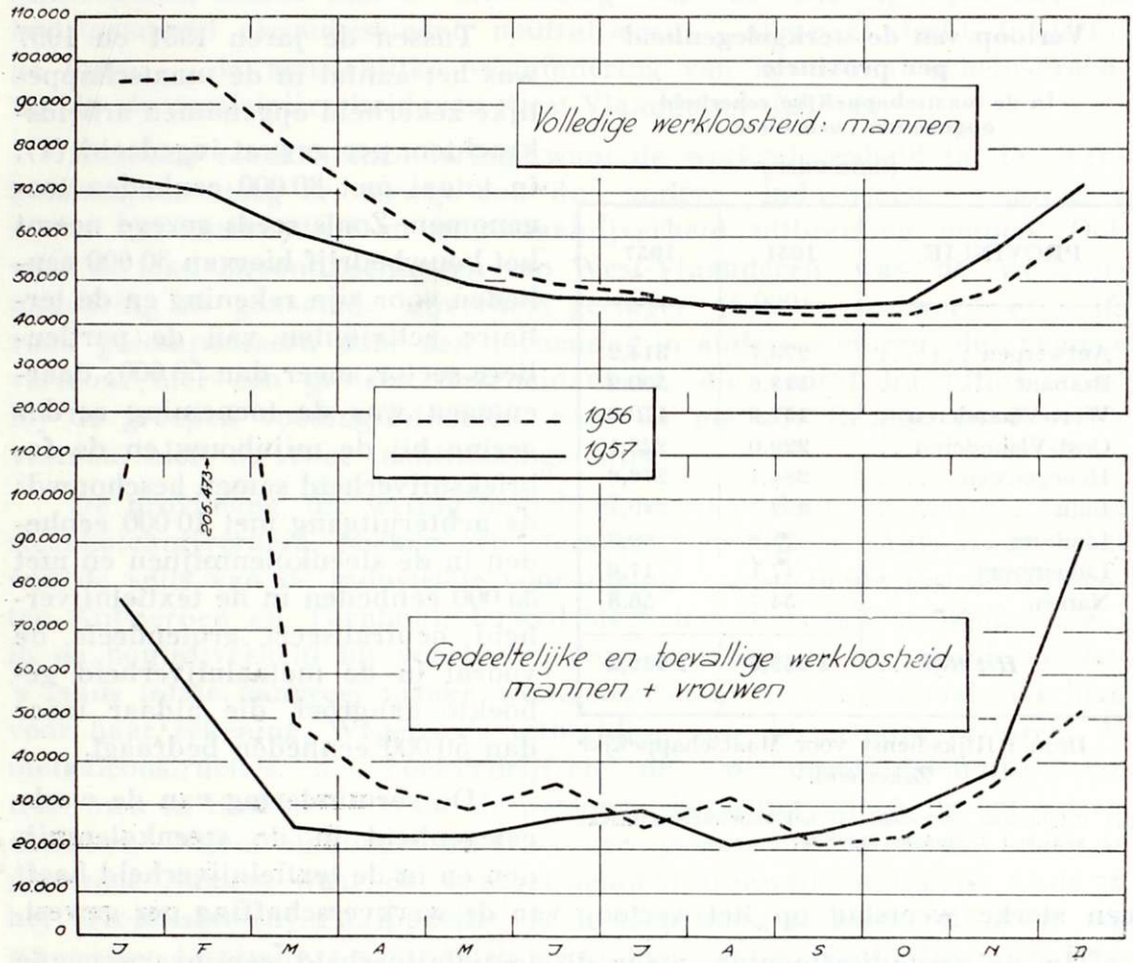
Het verloop van de werkloosheid bevestigt de tendensverandering bij de werkgelegenheid omstreeks het jaarmedio; op dat ogenblik, overschrijdt de curve, die de gedeeltelijke en toevallige werkloosheid uitbeeldt, het niveau van 1956 en blijft er, na enkele schommelingen, van september af bestendig boven. Omstreeks half-oktober ligt ook de ge-

(1) De personeelsbezetting in de aangehaalde bedrijfstakken wordt met een jaar tussenruimte vergeleken.

Verloop van de werkloosheid

Gecontroleerde verloren werkdagen

(daggemiddelden)

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

controleerde volledige werkloosheid (mannen en vrouwen) hoger dan het vorige jaar, doch voor de mannelijke werklozen werd dit niveau reeds van augustus af overschreden.

Worden de seizoenschommelingen niet in beschouwing genomen, dan blijkt het dat de gedeeltelijke werkloosheid reeds in april een minimum bereikte, hetgeen voor de volledige werkloosheid eerst van de maand mei af gebeurde; omstreeks de maand september wordt de toestand slechter.

Vermits de vermindering van de tewerkstelling niet algemeen was, nam de werkloosheid slechts in beperkte mate toe. Nochtans waren er in december nagenoeg 10 000 volledig werklozen meer dan in december 1956.

§ 4. — ANALYSE VAN DE WERKGELEGENHEID EN DE WERKLOOSHEID

1. — *Regionaal verloop van de werkgelegenheid van 1951 tot 1957.*

Verloop van de werkgelegenheid per provincie

In de maatschappelijke zekerheid opgenomen arbeiders (a)

(duizenden)

PROVINCIE	1951	1957
Antwerpen	273,7	314,2
Brabant	518,6	550,2
West-Vlaanderen .	157,9	170,3
Oost-Vlaanderen ..	229,0	223,1
Henegouwen	284,1	276,6
Luik	252,7	249,1
Limburg	71,8	80,3
Luxemburg	17,1	17,6
Namen	54,7	56,8
Het Rijk...	**1 859,6**	**1 938,2**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Uitsluitend personeel dat het voorwerp uitmaakt van een regionale indeling.

Tussen de jaren 1951 en 1957 was het aantal in de maatschappelijke zekerheid opgenomen arbeidskrachten, per gewest ingedeeld (1), in totaal met 80 000 eenheden toegenomen. Zoals reeds gezegd neemt het bouwbedrijf hiervan 30 000 eenheden voor zijn rekening en de tertiaire activiteiten van de particuliere sector, meer dan 50 000; daarentegen was de toeneming eerder gering bij de mijnbouw en de fabrieksnijverheid samen beschouwd: de achteruitgang met 10 000 eenheden in de steenkolenmijnen en met 35 000 eenheden in de textielnijverheid neutraliseert grotendeels de vooral in de metaalnijverheid geboekte aangroei, die aldaar meer dan 50 000 eenheden bedraagt.

De vermindering van de werkgelegenheid in de steenkolenmijnen en in de textielnijverheid heeft een sterke weerslag op het verloop van de werkverschaffing per gewest.

In de arrondissementen waar de textielnijverheid een overwegende plaats inneemt, valt vaak een achteruitgang van de werkgelegenheid te bespeuren : het geldt hier alle arrondissementen van Oost-Vlaanderen — Sint-Niklaas uitgezonderd — en het arrondissement Verviers.

Vermits het aantal in de steenkolenmijnen tewerkgestelde arbeiders uiteindelijk slechts in lichte mate afnam, is de algemene evolutie van de werkgelegenheid in de arrondissementen der steenkolenbekkens eerder toe te schrijven aan het feit dat de andere sectoren zich niet hebben ontwikkeld; in feite staan wij hier voor een verouderde economische structuur, die zich slechts langzaam hernieuwt in overeenstemming met de ter plaatse beschikbare arbeidskrachten. Voor de provincie Luik gaat de daling van de personeelsbezetting in de steenkolenmijnen (3 500) gepaard met een gelijkwaardige achteruitgang in de textielnijverheid; maar nog in andere bedrijfstakken is er vermindering van het aantal tewerkgestelde arbeiders, waarvoor de metaalnijverheid en het bouwbedrijf nauwelijks een compensatie opleveren. De toestand tekent zich nog

(1) Het geldt hier uitsluitend het personeel, verdeeld per arrondissement in de statistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

scherper af in Henegouwen, waar Charleroi, dank zij de metaalverwerkende nijverheid, de enige uitzondering vormt.

De in laatstgenoemde nijverheid geboekte vooruitgang te Gent en te Sint-Niklaas, samen met de uitbreiding van de tricotagenijverheid in laatstgenoemd arrondissement, neutraliseren — alhoewel slechts in geringe mate — de aanzienlijke vermindering van het aantal arbeidskrachten in de textielnijverheid van Oost-Vlaanderen (22 000).

Limburg maakt uitzondering, want de werkgelegenheid in de steenkolenmijnen steeg er, terwijl ook de andere industrieën, waaronder vooral het bouwbedrijf en de metaalnijverheid uitbreiding namen. Ook voor de textielarrondissementen van West-Vlaanderen was de werkvermindering in genoemde nijverheid geringer (5 000); ze werd er zelfs vaak gecompenseerd door een toeneming in andere sectoren; de expansie vertoont hier een grotere verscheidenheid, die vooral tot uiting komt bij de groepen voedingsmiddelen, hout en metaal; Brugge en Kortrijk vormen hier de twee aantrekkingscentra.

De provinciën, die weinig beïnvloed worden door de textiel- en de steenkolennijverheid, boeken een sterkere vooruitgang. Antwerpen staat aan de spits van de industriële vooruitgang, vooral in de arrondissementen Antwerpen en Turnhout, terwijl Mechelen soms achteruitgang boekt in de houtnijverheid bij voorbeeld; deze provincie neemt een vierde van 's lands totale aangroei inzake werkgelegenheid in de metaalnijverheid voor haar rekening. Wegens de uitbreiding van de tertiaire sectoren, de metaalconstructies, het boekbedrijf en de voedingsmiddelennijverheid, treft men in Brabant — waar de personeelsbezetting alleen in het arrondissement Nijvel stationair blijft — een grotere vooruitgang. Voor de provincie Namen, waar de werkgelegenheid trouwens stationair blijft in het arrondissement Philippeville, is de toeneming geringer; dit geldt nog meer voor Luxemburg waar in de arrondissementen Neufchâteau en Bastenaken een achteruitgang wordt opgetekend; voor beide genoemde provinciën liggen ook de metaalnijverheid en het bouwbedrijf aan de basis van de toeneming der werkgelegenheid in de nijverheid.

Aldus blijkt het dat de bedrijfstakken, die de sterkste evolutie uitwijzen, ook grondig bijdragen tot de regionale ontwikkeling, dat de economische ontplooiing vaak wordt bewerkt door de aanwezigheid van verschillende soorten van industrieën en dat de verstarring voortvloeit uit een gebrek aan verscheidenheid in de produktie.

2. — *Structuur van de werkloosheid.*

A. — *Per provincie.*

Alhoewel er geen overeenstemming bestaat tussen de plaatsen, waar de arbeidskrachten worden geteld naargelang zij tewerkgesteld of werkloos zijn, vertoont het gewestelijk verloop van de werkloosheid in grote lijnen nochtans een zekere gelijkenis met de evolutie van de werkgelegenheid. Sedert 1951 staan de provinciën Antwerpen en Brabant aan de

Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie

(daggemiddelden)

PROVINCIE	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Antwerpen	48 886	42 908	45 226	44 345	38 606	25 618	18 215	16 356
Brabant	33 278	31 516	32 809	34 011	29 694	19 590	16 582	14 718
West-Vlaanderen ...	26 586	25 576	30 558	31 741	28 729	22 126	16 505	12 908
Oost-Vlaanderen	32 450	30 874	38 583	39 426	36 189	27 197	21 405	16 312
Henegouwen	14 305	10 292	12 348	15 200	15 095	9 732	7 461	6 493
Luik	6 278	5 188	6 502	9 436	9 468	6 218	5 278	5 324
Limburg	4 864	4 479	4 872	5 929	5 581	3 652	3 514	3 672
Luxemburg	752	515	428	606	830	525	345	358
Namen	2 573	2 104	2 244	2 920	2 734	1 831	1 719	1 719
Het Rijk...	**169 972**	**153 452**	**173 570**	**183 614**	**166 926**	**116 489**	**91 034**	**77 860**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

spits wat de opslorping van de werkloosheid betreft; in de beide Vlaanderen is de beweging zowat dezelfde als over heel het Rijk, waar een vermindering op de helft wordt geconstateerd; in de andere provinciën neemt de werkloosheid minder sterk af, hetgeen evenwel kan uitgelegd worden door het feit dat zij er in 1951 op een betrekkelijk laag niveau stond.

Van 1956 tot 1957 had de verbetering van de werkgelegenheid in de textielnijverheid een gunstige invloed op het niveau van de werkloosheid in de provincie Oost-Vlaanderen, die bovendien werd begunstigd door de aantrekkingskracht van de grote werken te Brussel en waar de opslorping van de werkloosheid aldus het grootst was; voorts daalde de werkloosheid het sterkst in de provinciën Antwerpen, Brabant en West-Vlaanderen.

B. — *Telling van de werklozen in november.*

Bij de halfjaarlijkse telling van november 1957 paste de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid een nieuwe wijze van berekening toe in verband met de duur der werkloosheid : de perioden van werkverschaffing door de lagere publiekrechtelijke lichamen worden niet meer beschouwd als een onderbreking van de werkloosheid. Verder voerde de Dienst twee gecombineerde classificaties voor de werklozen in : eensdeels, volgens de verblijfplaats en de plaats van laatste tewerkstelling en, anderdeels, volgens de beroepsgroep en de bedrijfstak, waarbij de laatste tewerkstelling plaats had.

a) *Naar leeftijd en duur.*

De volgens het nieuwe criterium uitgevoerde classificatie naar de duur biedt geen mogelijkheid tot vergelijking met vroegere perioden; stelt men haar tegenover de classificatie volgens het vorige criterium, dan geeft zij alleen het aantal op van de werklozen, die tijdens diverse

Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijdsgroep en duur
In november 1956 en 1957

LEEFTIJDSGROEP	WERKLOOSHEIDSDUUR					
	Minder dan 1 maand	Van 1 tot 3 maanden	Van 3 tot 6 maanden	Van 6 tot 12 maanden	12 maanden en meer	Totaal
	MANNEN (a)					
Minder dan 45 jaar :						
1956	5 226	3 352	1 234	1 157	2 105	13 074
1957	9 484	4 999	1 370	1 342	2 832	20 027
Van 45 tot 55 jaar :						
1956	2 497	2 305	1 177	1 712	3 800	11 491
1957	3 061	2 932	1 182	1 700	4 863	13 778
Van 55 tot 65 jaar :						
1956	2 600	3 324	2 356	4 149	10 580	23 009
1957	3 933	3 692	1 874	2 994	12 199	24 692
Totaal in 1956 ...	**10 123**	**8 976**	**4 757**	**7 013**	**16 705**	**47 574**
Totaal in 1957 ...	**16 498**	**11 623**	**4 426**	**6 036**	**19 916**	**58 497**
	VROUWEN					
Minder dan 45 jaar :						
1956	2 755	4 157	1 299	1 494	2 363	12 068
1957	3 201	3 914	1 145	1 052	1 572	10 684
Van 45 tot 60 jaar :						
1956	802	1 953	908	1 329	6 546	11 538
1957	1 065	2 107	989	1 183	5 775	11 119
Totaal in 1956 ...	**3 557**	**6 110**	**2 207**	**2 823**	**8 913**	**23 610**
Totaal in 1957 ...	**4 266**	**6 021**	**2 154**	**2 235**	**6 729**	**21 807**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) Exclusief de werklozen tewerkgesteld door de gemeenten en andere openbare instellingen.

perioden door de lagere publiekrechtelijke lichamen werden tewerkgesteld. Onder deze omstandigheden werd aldus tijdens de periode ingaande in november 1955 werk verschaft aan nagenoeg 12 000 werklozen, die sedert meer dan twee jaar geen normale tewerkstelling hadden gevonden.

De vergelijking met november 1956 van de — volgens het vroegere criterium — naar leeftijd en duur geclassificeerde werklozen wijst op een « verjonging » van de werkloosheid in 1957. Bij de mannen stijgt de werkloosheid in de groepen van een werkloosheidsduur die minder is dan zes maanden inderdaad heel wat sterker voor de jongere werklozen; in november 1957 gaat het om arbeiders, die in het begin van de verslechtering der conjunctuur werden opgezegd.

De classificatie van de werklozen in november 1957, uitgevoerd volgens het nieuw criterium en per duur van minder dan één maand, van één tot drie maanden en van drie tot zes maanden, wijst bovendien op een gevoelige verhoging van het aantal jongere werklozen, naarmate de werkloosheid van kortere duur is. Dit verschijnsel gaat gepaard met een veel sterkere stijging van de werkloosheid voor de categorieën van zeer korte duur. De verslechtering van de conjunctuur heeft dus het geleidelijk werkloos vallen van jongere arbeiders tot gevolg.

b) *Per beroepsgroep en per bedrijfstak, waarin de laatste tewerkstelling plaats had.*

Op een totaal van 64 397 in november getelde mannelijke werklozen, met inbegrip van de door lagere publiekrechtelijke lichamen tewerkgestelde werklozen, werden 5 % gerangschikt als bedienden en 50 % als ongeschoolde arbeiders, waarvan nagenoeg drie vierde als gewone ongeschoolde arbeiders; het aantal arbeiders, met beroepsscholing, wier laatste tewerkstelling plaats had in een met hun beroepsgroep overeenkomende bedrijfstak, bedraagt 30 % van het totaal; het overschot bestaat voor een deel nog uit werklozen, die voor het laatst tewerkgesteld waren in bedrijfstakken, waartoe zij normaal niet behoorden (voorbeeld : diamantbewerkers die in het bouwbedrijf zijn tewerkgesteld). Uiteindelijk zouden minder dan 10 % van het totaal aantal werklozen normaal gewerkt hebben in een niet met hun beroepsgroep overeenkomende bedrijfstak. Wat althans de werklozen betreft, zou de mogelijkheid tot overheveling van geschoolde of geoefende arbeiderskrachten — de verandering van beroep daargelaten — betrekkelijk gering zijn.

Bij de vrouwen, bedragen de categorieën van ongeschoolde arbeidsters en bedienden nagenoeg 60 % van het totaal; niettemin waren meer dan 30 % der arbeidsters met beroepsscholing voor het laatst tewerkgesteld in een branche, die overeenkwam met hun beroepsgroep; dit laatst genoemd percentage wordt beïnvloed door het grote aantal vrouwelijke arbeidskrachten, werkzaam in de gespecialiseerde textiel- en kledingbedrijven en in de hotelnijverheid.

c) *Per verblijfplaats en plaats van laatste tewerkstelling.*

Daar de geografische mobiliteit voor de vrouwen heel wat meer beperkt is, zal ze hier slechts voor de mannelijke werklozen onderzocht worden. Het aantal werklozen, woonachtig in de streek (1) waar zij het laatst aan het werk waren, overschrijdt 75 % en vaak zelfs 85 % in

(1) Om het gewest van verblijf en het gewest van laatste tewerkstelling binnen dezelfde grenzen te brengen, moesten sommige regionale hergroeperingen doorgevoerd worden; de gewesten komen overeen ofwel met de bestuurlijke arrondissementen, wanneer zij bij benadering samenvallen met het gewestelijk bureau voor werkloosheid, ofwel met twee en soms meer samengenomen arrondissementen, wanneer de regionale bureaus voor werkloosheid meer uitgebreid zijn of hun omschrijving niet samenvalt met die der arrondissementen.

de grote stedelijke of industriële agglomeraties : Brussel, Antwerpen, Gent, Luik, Charleroi. Daarentegen valt deze verhouding beneden 60 % in de gewesten waar er reserves aan arbeidskrachten uit de landbouw overblijven en waar de omliggende streken een grote aantrekkingskracht uitoefenen, zoals bij voorbeeld de arrondissementen Mechelen, Aalst, Tongeren en Leuven.

In de grensgewesten worden heel wat werklozen aangetroffen, die voorheen in het buitenland waren tewerkgesteld, terwijl ook het percentage van de vroeger op verdere afstanden van hun verblijfplaats tewerkgestelde werklozen er hoog is.

TWEEDE DEEL

Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK ÉÉN

LANDBOUW EN VISVANGST

AFDELING I. — LANDBOUW

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

1. — *Landbouwpolitiek.*

In het verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap wordt het doel van het gezamenlijke landbouwbeleid als volgt omschreven :

a) de produktiviteit van de landbouw doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproduktie als een optimaal gebruik van de produktiefactoren, met name van de arbeidskrachten, te verzekeren;

b) aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard verzekeren, met name door de verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn;

c) de markten stabiliseren;

d) de voorziening veilig stellen;

e) redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers verzekeren.

In verband met het prijsbeleid wordt bepaald dat een gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten tot stand moet komen en dat hierbij uit één der drie volgende vormen moet worden gekozen :

a) gemeenschappelijke regels inzake mededinging;

b) verplichte coördinatie van de verschillende nationale marktorganisaties;

c) een Europese marktorganisatie.

In de meeste landen trouwens omvat de landbouwpolitiek een tamelijk verregaand overheidsingrijpen ten opzichte van de prijsvorming. In

België heeft de oprichting van het Landbouwfonds in 1955 verschillende vormen van ingrijpen in de landbouw mogelijk gemaakt. Maar ook voordien kon de overheid landbouwprodukten uit de markt nemen om de prijsontwikkeling te beïnvloeden. Zulks geschiedde op grond van de besluitwet tot oprichting van de Handelsdienst voor Ravitaillering, welke dienst, ten dele althans, ook de door het Landbouwfonds besliste verrichtingen ten uitvoer legt.

In 1957 heeft het voornoemde fonds onder meer steun verleend aan de zuivelsector en de afzet van cichorei, eieren en varkens bevorderd. Ten behoeve van het evenwicht in de landbouwproduktie werd een subsidieregeling voor de voedergraangewassen ingesteld; deze zijn ook sedert augustus 1957 aan een speciaal invoerrecht onderworpen. Voor het overige bleef het prijsbeleid vooral steunen op de vaststelling van richtprijzen voor tarwe, cichorei, melk en boter, eieren, alsmede voor varkens en runderen.

***

Ten aanzien van de harmoniëring der landbouwpolitiek in de Beneluxlanden is in 1957 weinig vooruitgang gemaakt. De Beperkte Ministeriële Groep voor de Landbouwaangelegenheden kwam éénmaal, t. w. in december, bijeen en hechtte zijn goedkeuring aan het verslag van de Studiecommissie voor de Kostprijzen; hierdoor zijn gemeenschappelijke grondslagen voor de berekening van de kostprijzen gelegd.

2. — *Algemene toestand van de landbouw.*

Sedert de oorlog is de landbouwproduktie met ruim 1/3 gestegen en in de jongste vijf jaar alleen bedroeg de toeneming ongeveer 15 %. Weliswaar is de veestapel aanzienlijk groter geworden, maar de oppervlakte cultuurland is afgenomen.

De grotere landbouwproduktie wordt verwezenlijkt door een afnemend aantal beroepsuitoefenaren. Werd de beroepsbevolking in de landbouw in 1947 op 412 000 geraamd, in 1950 bedroeg zij naar schatting 365 000. Sedertdien is het aantal landbouwbedrijven verder afgenomen. Op 15 mei 1950 waren er ongeveer 261 000, waaronder 12 000 tuinbouwbedrijven, 208 000 landbouwbedrijven in de groep « hoofdberoep landbouw » en 40 000 nevenbedrijven. Sedertdien daalde het aantal getelde bedrijven tot 258 000 in 1953 en 227 000 in 1957.

a) *Produktiefactoren.*

De oppervlakte cultuurland daalde van 1 900 000 ha in 1929 tot 1 800 000 in 1950.

Tussen 1951 en 1957 is de totale oppervlakte cultuurland gedaald van circa 1 780 000 ha tot circa 1 720 000 d.i. een daling van ongeveer 60 000 ha of 3,5 %. De fruitteelt gaf een achteruitgang van ongeveer 13 000 ha te zien, de groenteteelt in open grond een toeneming van ongeveer 5 000 ha. De oppervlakte besteed aan de akker- en weidebouw nam af met ruim 50 000 ha. Het aandeel van de oppervlakte graangewassen steeg met een paar percenten ten nadele van de overige akkerbouwprodukten; het aandeel der weiden (bijna 50 %) bleef nagenoeg gelijk.

Volgens de landbouwtelling van 15 mei 1957 verminderde de totale cultuuroppervlakte in een jaar tijd met ongeveer 11 000 ha, d.i. 0,7 %, tegen 0,1 % in 1956. Rond uitgedrukt bedroeg de achteruitgang 7 500 ha voor de nijverheidsgewassen, 6 500 ha voor de wortelgewassen, 3 500 ha voor het grasland en 3 000 ha voor de diverse gewassen; daarentegen steeg de oppervlakte groenvoedergewassen met 5 500 ha en het graanareaal met 4 500 ha.

Bebouwde oppervlakte

Tellingen van 15 mei 1948, 1951, 1954, 1955, 1956 en 1957

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
Graangewassen	501,9	500,3	506,7	505,6	513,8	518,2	+ 1
Peulgewassen verbouwd voor het zaad	13,1	8,9	12,9	12,8	14,4	13,0	— 10
Nijverheidsgewassen	82,4	107,8	94,6	97,6	99,5	92,2	— 7
Wortelplanten en knolgewassen	171,9	165,2	162,7	151,6	151,3	144,9	— 4
Groenvoeder	78,0	76,9	65,9	63,5	50,5	56,2	+ 11
Grasland	788,9	832,1	815,0	815,5	817,5	813,9	—
Groenteteelt	25,1	25,3	28,7	29,4	29,1	29,9	+ 3
Andere teelten	66,4	54,5	55,4	54,5	53,5	50,3	— 6
Algemeen totaal	**1 727,6**	**1 780,7**	**1 741,8**	**1 730,6**	**1 729,6**	**1 718,6**	— 1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De paardenstapel is in de jongste jaren onafgebroken gedaald, maar in 1957 was de afneming geringer dan in de voorgaande jaren. De runderstapel vertoonde een bijna onafgebroken toeneming, terwijl het aantal varkens doorheen de schommelingen van de varkenscyclus een neiging tot stijgen vertoonde. In 1957 deed zich een afneming van de varkensstapel voor, maar het aantal fokzeugen nam toe.

Veestapel

(duizenden eenheden)

OMSCHRIJVING	1 januari 1948	1 januari 1951	1 januari 1955	1 januari 1956	1 januari 1957	1 januari 1958
Landbouwpaarden.....	**250,9**	**227,0**	**193,2**	**184,6**	**177,5**	**174,1**
Runderen :						
Uitsluitend melkkoeien..	652,9	893,4	953,4	948,5	948,6	975,0
Melk- en trekkoeien	65,3	38,8	31,4	26,5	23,0	18,9
Andere runderen	869,9	1 088,1	1 267,3	1 267,4	1 328,4	1 419,5
Totaal aantal runderen ...	**1 588,1**	**2 020,3**	**2 252,1**	**2 242,3**	**2 299,9**	**2 413,4**
Varkens	**647,7**	**1 234,3**	**1 333,5**	**1 441,4**	**1 370,4**	**1 319,0**

Bronnen : Ministerie van Landbouw.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De achteruitgang van de paardenstapel gaat gepaard met een stijging van het aantal trekkers. Met de motorisering gaat ook de mechanisering vooruit, hetgeen o. m. tot uiting komt in de stijging van het aantal pikbinders en melkmachines.

Landbouwmaterieel

(eenheden)

JAARTAL	Tractoren	Pikbinders	Melkmachines
1952	14 307	..	13 131
1953	17 345	..	15 085
1954	20 393	..	17 164
1955	24 500	31 739	19 380
1956	29 542	35 600	22 179
1957	33 888	37 193	24 602

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

b) *Opbrengst.*

Sedert de oorlog is de produktiviteit in de landbouw sterk vooruitgegaan : de arbeidsproduktiviteit is gestegen en ook de technische produktiviteit is toegenomen. In de veehouderijsector is deze vooruitgang te danken aan een meer rationele voeding, aan de bestrijding der veeziekten

en aan de selectie. De akkerbouwproduktie is aanzienlijk gestegen ondanks de inkrimping van het areaal; de opbrengsten per ha zijn immers toegenomen dank zij een steeds groter verbruik van meststoffen en de selectie van zaai- en pootgoed.

In tegenstelling met het voorgaande jaar zijn de weersomstandigheden gunstig geweest. Wel was de late vorst nadelig voor het vlas en voor de graasweiden en werd aanzienlijke schade aangericht aan de fruitbomen, die trouwens een zeer lage opbrengst hebben vertoond. In de akkerbouw waren de opbrengsten daarentegen hoog en was de produktie groter dan in 1956 : zulks geldt voor de meeste belangrijke teelten, m. n. de tarwe, de suikerbieten en de aardappelen. De hooi- en voederwinning gaf een aanzienlijke oogst.

Verloop van de opbrengst van sommige teelten

Gemiddelde produktie per hectare

(metrische kwintalen)

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
Wintertarwe	25,0	33,1	33,1	38,4	32,2	37,2	+ 15,5
Zomertarwe	16,8	24,9	26,4	28,6	31,3	32,4	+ 3,5
Rogge	21,3	24,7	29,8	29,9	28,8	28,9	+ 0,3
Wintergerst	25,1	32,3	29,9	36,5	31,1	36,5	+ 17,4
Zomergerst	21,6	29,8	33,1	33,3	32,0	33,4	+ 4,4
Haver	20,3	28,9	29,7	32,3	30,7	30,6	— 0,3
Korrelmaïs	28,4	37,3	47,9	49,5	42,8	48,0	+ 12,1
Droge erwten	12,8	28,2	33,2	32,1	26,6	30,9	+ 16,2
Suikerbieten	353,3	284,2	375,5	391,3	357,8	398,1	+ 11,3
Vlas (stro)	53,6	59,5	67,5	70,4	62,9	63,9	+ 1,6
Cichorei voor koffie	331,0	374,4	391,9	401,1	390,6	393,8	+ 0,8
Late aardappelen	227,8	221,3	272,8	264,0	251,9	264,4	+ 5,0
Halfvroege aardappelen	268,0	231,7	295,9	265,5	231,3	250,7	+ 8,4
Vroege aardappelen	193,2	192,2	225,2	201,2	225,5	168,7	— 25,2
Voederbieten	770,4	545,5	760,6	795,1	733,7	807,9	+ 10,1
Inkarnaatklaver (groen)	233,4	213,3	210,0	240,5	191,6	204,4	+ 6,7
Gewone klaver (hooi)	50,2	48,2	41,6	48,3	40,0	48,3	+ 20,8
Luzerne (hooi)	57,1	55,5	52,1	54,4	53,5	53,3	— 0,4
Hooi (blijvend hooiland)	41,9	47,4	38,2	44,7	39,5	42,4	+ 7,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het weideseizoen begon zeer vroeg : rond 20 maart kwam het vee op de weide; dank zij de toeneming van de melkveestapel en de ruime grasvoorziening in de loop van het hele seizoen steeg de melkproduktie. De netto-vleesproduktie was daarentegen iets lager, maar de rundveestapel nam met meer dan 100 000 eenheden toe; daar het verbruik vermeerderde steeg dienovereenkomstig het invoeroverschot van vlees.

In- en uitvoer van landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Veehouderij-produkten		Akkerbouw-produkten		Tuinbouw-produkten		Totaal	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
				INVOER				
1949	195,7	5 725,0	1 943,1	7 643,7	256,3	2 023,0	2 395,2	15 391,7
1951	134,9	4 217,5	2 521,1	9 923,5	297,2	2 256,4	2 953,3	16 397,4
1953	120,7	3 658,2	2 235,9	7 797,6	270,4	2 059,8	2 627,1	13 515,6
1954	106,5	3 071,0	2 703,7	8 928,9	267,4	2 155,6	3 077,6	14 155,2
1955	105,5	3 217,3	2 174,2	7 485,4	287,6	2 283,2	2 567,8	12 985,9
1956	113,3	3 211,2	2 376,8	8 774,3	277,1	2 521,3	2 767,2	14 506,7
1957	113,3	3 301,1	2 331,4	7 952,8	321,9	3 019,1	2 766,5	14 273,0
				UITVOER				
1949	12,9	425,2	136,6	387,5	71,9	624,8	221,6	1 437,4
1951	36,2	853,8	218,3	887,6	93,4	756,7	347,9	2 498,1
1953	68,9	513,7	169,9	546,7	122,7	901,2	359,5	1 961,6
1954	87,3	757,7	146,1	612,9	111,6	1 014,0	345,1	2 434,6
1955	72,9	651,6	355,3	846,9	119,5	1 111,5	547,7	2 610,0
1956	66,0	958,7	288,2	1 021,8	107,2	1 388,0	461,4	3 368,5
1957	57,4	931,4	178,5	735,5	90,6	1 198,6	326,5	2 865,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze tabel omvat de hoofdstukken 1, 2 en 4 van de afdeling I en de hoofdstukken 6, 7, 8, 10 alsmede een gedeelte van het hoofdstuk 12 van de afdeling II van de Beneluxdouanelijst. Ze omvat bovendien het nr 541a (ruw vlas). In deze tabel is de vis dus niet opgenomen, evenmin als de exotische produkten, welke niet in mededinging staan met een gelijkaardige Belgische produktie.

In- en uitvoersaldi van vlees (a)

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkens-vlees	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1949	— 42,8	— 3,5	— 22,8	— 2,2	— 71,2
1951	— 15,3	+ 14,2	— 18,0	— 1,0	— 20,0
1953	— 8,1	+ 7,2	— 14,4	— 2,0	— 17,4
1954	— 5,3	+ 10,1	— 15,2	— 1,5	— 11,9
1955	— 1,9	+ 10,8	— 16,7	— 1,2	— 9,0
1956	— 10,6	+ 16,7	— 17,8	— 1,1	— 12,8
1957	— 12,7	+ 4,3	— 15,8	— 1,9	— 26,1

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Met inbegrip van de levende dieren, die in geslacht gewicht worden omgerekend.

c) *Buitenlandse handel.*

Het invoeroverschot van vlees is thans echter veel geringer dan in 1949. Ook de invoer van veehouderijprodukten in het algemeen ligt thans op een lager peil dan een tiental jaren geleden. De uitvoer is daarentegen hoger, hoewel hij sedert 1955 een neiging tot afnemen vertoont. De invoer van akkerbouwprodukten is ook omvangrijker dan in 1949, maar in de laatste drie jaren werd het peil van 1951 niet meer bereikt; de uitvoer blijft gering in verhouding tot de invoer. De import van tuinbouwprodukten vertoont een neiging tot stijgen; daarentegen gaat de uitvoer, die in 1953 een hoogtepunt bereikte, sedertdien achteruit.

In 1957 bleef de invoer van landbouwprodukten naar gewicht gelijk, maar hij vertoonde naar waarde een daling van bijna 2 %. Deze komt op rekening van de akkerbouwprodukten : bij de tuinbouw en de veehouderijprodukten werd zelfs een stijging waargenomen. In alle drie de voornoemde groepen daalde de uitvoer naar gewicht en naar waarde.

Voor de akkerbouwprodukten is de daling van de invoer hoofdzakelijk toe te schrijven aan het graan, terwijl de achteruitgang van de uitvoer op rekening van de aardappelen komt. Naar gewicht bleef de invoer van veehouderijprodukten gelijk; in tegenstelling met de algemene tendentie in de veehouderij steeg de uitvoer van eieren. De toeneming van de invoer van tuinbouwprodukten is vooral terug te vinden in de fruitsector; hoewel het uitgevoerde gewicht onveranderd bleef, lieten de groenten een daling naar waarde zien. Er werd minder fruit uitgevoerd.

d) *Prijzen en inkomens.*

In de naoorlogse periode zijn de landbouwprijzen veel minder gestegen dan de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten en de kosten

van levensonderhoud. In beide gevallen bedraagt de stijging ten opzichte van 1950 ongeveer 15 %, terwijl zij voor de landbouwprijzen zelfs geen 4 % beloopt. Volgens het landbouwindexcijfer bleven de prijzen voor de akkerbouwprodukten gelijk en vertoonden de veehouderijprodukten een gemiddelde stijging van 4,5 %. Het indexcijfer der produktiekosten is met 28 % gestegen; vooral voor de lonen en de pachten is de toeneming aanzienlijk.

Blijkens het indexcijfer der landbouwprijzen en der produktiekosten van het Ministerie van Landbouw was de evolutie van de prijsverhoudingen voor de landbouwers in 1957 ongunstiger dan in 1956. De landbouwprijzen bleven nagenoeg gelijk; enerzijds, daalde de gemiddelde prijs voor de akkerbouwprodukten met 5 % : afgezien van de cichorei en de suikerbieten vertoonden alle opgenomen produkten een daling; anderzijds, gaven de veehouderijprodukten een geringe stijging te zien, welke voortvloeide uit de prijsstijging voor de varkens, de paarden en de boter en de daling in de runder- en de eierensector. Het indexcijfer der produktiekosten onderging een toeneming van gemiddeld 4 %, ondanks de daling voor veevoeder en plantgoed en de geringe afneming der belastingen.

Dank zij de grotere opbrengst viel het bedrijfsinkomen in de landbouw gunstiger uit dan in 1956. In de jongste jaren gaf het een zekere stabiliteit te zien, zoniet enige toeneming; gelet op het verloop van het algemene prijspeil vertoont het evenwel, zelfs indien rekening wordt gehouden met de vermindering van de beroepsbevolking, een achterblijven ten opzichte van de andere bedrijfstakken.

§ 2. — TOESTAND PER SECTOR

1. — *Akkerbouw.*

a) *Graangewassen.*

Het graanareaal onderging een uitbreiding : weliswaar werd de oppervlakte voedergranen ingekrompen, maar de broodgraanuitzaai nam toe. Deze tegengestelde beweging was een rechtzetting na de verschuiving die in 1956 door de vorstschade was teweeggebracht. Daar de toestand in het jaar 1956 als gevolg van de gure winter abnormaal mag heten, zijn de vergelijkingen voor de graanteelt hoofdzakelijk op het jaar 1955 gericht, tijdens hetwelk de weersomstandigheden evenals in 1957 gunstig waren. De uitzaai van wintertarwe bedroeg 10 000 ha minder dan in 1955, de oppervlakte zomertarwe echter 25 000 ha meer. Was de gemiddelde opbrengst voor de wintertarwe hoog, toch bleef zij enigszins beneden het peil van 1955. Maar de zomertarwe gaf een aanzienlijk betere opbrengst; de totale tarweproduktie bedroeg 751 000 t, vergeleken met 596 000 t in 1956 en 714 000 t in 1955.

Hoewel de Regering in beginsel bleef vasthouden aan haar vroegere beslissing krachtens dewelke de tarweteelt zou worden gesteund tot een maximumproduktie van 500 000 t, werd de gehele tarweoogst gevaloriseerd. De gemiddelde richtprijs bleef ongewijzigd. Het inmengingspercentage van de inlandse tarwe in het broodgraan, dat in het eerste halfjaar geleidelijk was opgevoerd van 40 % tot 65 %, werd in tegenstelling met het voorgaande jaar onmiddellijk hoog gesteld : vanaf september bedroeg het 75 %. In tegenstelling met het voorgaande jaar bleef de marktprijs niettemin in het tweede halfjaar enigszins beneden de richtprijs. De inmenging bedroeg ongeveer 670 000 t, tegen circa 505 000 t voor de oogst van 1956.

De invoer in de B.L.E.U. van tarwe, spelt en mengkoren samen bedroeg 367 000 t, tegen 540 000 in 1956 en 480 000 in 1955. De daling betrof de invoer uit de Verenigde Staten en uit Canada.

Graangewassen

Bebouwde oppervlakte

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
Broodgranen :							
Winter- en wisseltarwe	125,9	146,0	137,5	171,1	102,2	161,6	+ 58
Zomertarwe	17,2	12,2	46,6	20,1	85,6	46,2	— 46
Rogge	86,1	82,1	82,1	73,5	68,2	65,7	— 4
Spelt	6,0	6,5	6,2	6,1	3,0	6,2	+104
Masteluin		1,5	1,4	0,8	1,3	0,6	— 51
Totaal broodgranen ...	**235,3**	**248,3**	**273,8**	**271,6**	**260,2**	**280,4**	+ **8**
Andere graangewassen :							
Wintergerst	19,4	26,1	16,3	25,2	22,1	25,2	+ 14
Zomergerst	57,3	62,1	59,7	56,6	68,6	61,0	— 11
Haver	189,1	163,0	152,3	149,0	157,6	148,3	— 6
Overige	0,9	0,7	4,5	3,2	5,2	3,3	— 38
Totaal andere graangewassen ..	**266,7**	**252,0**	**232,8**	**234,0**	**253,5**	**237,8**	— **6**
Totaal graangewassen ...	**501,9**	**500,3**	**506,7**	**505,6**	**513,8**	**518,2**	+ **1**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ten opzichte van 1955 bedroeg de oppervlakte voedergranen 4 000 ha meer. Deze toeneming is terug te vinden bij de wintergerst; daarentegen bleef de oppervlakte zomergerst evenals de haveruitzaai even groot en

ging het areaal korrelmaïs verder achteruit. De uitzaai van rogge, een graansoort die ook grotendeels als veevoeder gebruikt wordt, vertoonde ook een vermindering. De opbrengst van de gerst was even hoog als in 1955; daar zij aldus ruimschoots groter was dan in 1956, daalde de zomergerstproduktie slechts weinig ten opzichte van 1956. De haverproduktie was lager dan in 1956 en bedroeg ook minder dan in 1955, daar de opbrengst minder gunstig uitviel dan in het laatstgenoemde jaar. Het gemiddelde prijsniveau van de voedergranen was lager dan in 1956. Wegens de ongunstige marktverhoudingen werd een invoerheffing op de voedergranen in augustus ingevoerd. Ook werd een teeltpremie ingesteld met de bedoeling, een beter evenwicht tussen het tarweareaal en de oppervlakte voedergranen tot stand te brengen.

Evenals in 1956 steeg de invoer van gerst en van haver en onderging de invoer van maïs weinig verandering. De invoer van rogge liep verder achteruit.

b) *Droge groenten.*

Het areaal van de voor het zaad verbouwde peulvruchten werd ingekrompen. De opbrengst van de erwten was hoger dan in 1956, maar bereikte niet het peil van 1955. Zulks was ook waar voor de totale produktie. De prijzen liepen in 1957 achteruit.

Peulgewassen verbouwd voor het zaad

Bebouwde oppervlakte

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
Bonen anders dan groen geoogst	929	667	684	561	560	510	— 9
Erwten anders dan groen geoogst	7 543	5 064	8 033	9 521	10 006	9 243	— 8
Paardebonen (dikke en kleine)	2 947	2 305	3 625	2 287	3 343	2 889	— 14
Andere	1 698	898	594	480	479	310	— 35
Totaal	**13 117**	**8 934**	**12 936**	**12 849**	**14 388**	**12 952**	**— 10**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

c) *Nijverheidsgewassen.*

De oppervlakte suikerbieten nam verder toe, maar bleef beneden het peil van het jaar 1951. De omstandigheden waren gunstig voor de opbrengst, die dan ook hoger uitviel dan in het goede jaar 1955. Het

suikergehalte was echter lager dan in het laatstgenoemde jaar, zodat de suikerproduktie tenslotte niet meer dan 345 000 t bedroeg, vergeleken met 341 000 in 1955 en 287 000 in 1956. De formule voor de berekening van de prijs der suikerbieten bleef ongeveer gelijk. Vanaf april werd de maximumprijs van de suiker met 50 F per ton verhoogd tot 907 F.

Na de aanzienlijke prijsdaling in 1956 liep de vlasprijs nog enigszins achteruit. Als gevolg van de ongunstige marktomstandigheden verminderde het vlasareaal met bijna 1/4. De opbrengst per ha was hoger dan in 1956 maar bleef beneden het peil van de jaren 1954 en 1955. Na het slijten heeft de regen veel schade aangericht. De produktie bedroeg 165 000 t, tegen 214 000 in 1956. De invoer van ruw vlas was 190 000 t groot, tegen 188 000 in 1956 en 181 000 in 1955. De netto-invoer van lijnzaad, zaailijnzaad inbegrepen, beliep 50 000 t; in 1955 en 1956 was het respectievelijk 30 000 en 60 000 geweest.

De sterke achteruitgang van de oppervlakte cichorei in de voorgaande jaren werd gevolgd door een betrekkelijk geringe vermindering in 1957. De prijs onderging een lichte stijging. De invoer daalde van 5 100 t tot 2 400 t; de uitvoer van gebrande cichorei liep verder achteruit. De hopteelt genoot een gunstig seizoen : hoge prijzen werden bekomen bij een vlotte afzet. In de tabakssector bleef de toestand moeilijk; door toedoen van het Landbouwfonds konden de overschotten op de oogsten van vóór 1955 worden weggewerkt.

Nijverheidsgewassen

Bebouwde oppervlakte

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
	Duizenden hectaren						
Grote teelten :							
Suikerbieten	45,2	65,4	56,8	57,4	61,6	62,4	+ 1
Vlas	30,1	34,2	32,0	35,4	34,0	25,9	— 24
	Hectaren						
Kleinere teelten :							
Cichorei voor koffie	2 782	3 144	2 787	2 367	1 370	1 302	— 5
Tabak	1 627	2 160	1 739	1 161	1 065	1 039	— 2
Hop	452	524	634	557	549	546	— 1
Oliehoudende planten	2 012	2 382	622	611	848	416	+ 8
w. o. winterkoolzaad	(1 556)	(1 734)	(534)	(555)	(646)	(746)	+ 15

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

d) *Knolgewassen.*

Na de lichte toeneming in 1956 onderging de oppervlakte aardappelen een achteruitgang, zodat zij enigszins minder bedroeg dan in 1955. De opbrengst was alles samen genomen hoger dan in 1956, maar minder goed dan in het daaraan voorafgaande jaar. Daarbij kwam dat de houdbaarheid van de halflate soort veel te wensen overliet. Daarentegen hadden de late aardappelen een even grote opbrengst als in 1955 en zij waren goed van kwaliteit. De totale aardappelproduktie bedroeg 2 043 t, tegen 2 040 en 2 184 respectievelijk in 1956 en 1955.

De inkrimping van het voederbietenareaal zette zich voort; aldus nam de produktie af, niettegenstaande de hogere opbrengst. De prijs der voederbieten steeg nogmaals en de invoer nam toe.

Wortelplanten en knolgewassen

Bebouwde oppervlakte

(duizenden hectaren)

OMSCHRIJVING	1948	1951	1954	1955	1956	1957	Verschil van 1956 op 1957 in %
Vroege aardappelen	6,5	7,1	7,3	6,4	6,7	6,2	— 8
Halfvroege aardappelen	36,2	49,3	55,7	50,9	53,5	51,5	— 4
Late aardappelen	45,6	33,3	30,2	26,6	25,6	24,5	— 4
Voeder- en halfsuikerbieten .	80,8	74,3	67,9	66,2	64,1	61,4	— 4
Andere.....	2,8	1,7	1,7	1,4	1,4	1,3	— 7
Totaal ...	**171,9**	**165,7**	**162,7**	**151,6**	**151,3**	**144,9**	**— 4**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

e) *Grasland en groenvoeder.*

De oppervlakte grasland vertoonde een zeer geringe achteruitgang. Dank zij de ruime opbrengst en de goede kwaliteit van de eerste snede viel de hooiwinning mee. De produktie van voeder in het algemeen was ook aanzienlijk. De aan groenvoeder bestede oppervlakte nam toe ten opzichte van 1956, maar de daling over het laatstgenoemde jaar werd niet geheel goedgemaakt. De prijzen waren hoger dan in de voorgaande jaren. Voor het stro was er ditmaal een netto-invoer.

Invoer van veevoeder

JAARTAL	Hooi en voeder (groen en droog)	Zemelen	Veekoeken	Vlees- en vismeel	Pulp, bostel en dergelijke	Totaal
	GEWICHT (duizenden tonnen)					
1949	9,7	12,7	31,0	11,9	111,8	177,1
1951	205,1	26,6	142,9	15,4	136,4	526,4
1953	127,1	28,3	156,5	19,6	157,6	489,2
1954	86,7	87,5	176,0	22,7	168,8	541,7
1955	87,8	69,1	182,9	23,1	148,8	511,7
1956	44,1	46,6	150,7	35,0	164,6	441,0
1957	77,6	81,6	150,2	31,8	152,6	493,8
	WAARDE (miljoenen franken)					
1949	11,9	23,4	98,0	72,8	26,4	232,5
1951	144,2	75,9	553,1	93,0	155,9	1 022,1
1953	113,4	86,2	603,6	123,1	149,2	1 075,5
1954	99,6	197,4	708,1	154,0	180,3	1 339,3
1955	102,2	187,9	788,6	166,1	171,1	1 406,0
1956	67,2	139,3	615,2	236,5	210,6	1 268,8
1957	87,5	197,1	554,3	210,1	227,8	1 276,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

2. — *Veehouderij.*

De inkrimping van de paardenstapel was opnieuw geringer dan in het voorgaande jaar. Toch steeg de produktie van paardevlees enigszins, maar het verbruik was bij de gestegen prijzen lager; er werd dan ook minder paardevlees ingevoerd.

Evenals in 1956 nam de varkensstapel af; het aantal fokzeugen steeg echter van 165 000 tot 172 000. Vertoonde de inlandse nettoproduktie van varkensvlees een daling van 2 %, het uitvoersaldo daalde zelfs met 75 %.

Het prijsverloop was onregelmatig. In de eerste helft van het jaar was de markt flauw, zodat medio-mei prijssteunende maatregelen moesten worden getroffen. In het tweede halfjaar was de markt vast en liepen de prijzen op. Voor het gehele jaar bedroeg de gemiddelde prijs 22,70 F, tegen 20,60 F in 1956.

Het aantal runderen steeg in de loop van het jaar met ongeveer 120 000 stuks, want evenals in 1956 werden veel minder kalveren afgeslacht dan in de voorgaande jaren. De rundvleesproduktie onderging een verdere maar lichte achteruitgang, terwijl het invoeroverschot toe-

Nettoproduktie van inlands vlees

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkens-vlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1949	105,0	135,3	18,3	2,2	260,8
1951	142,7	163,7	12,0	2,7	321,0
1953	157,0	179,0	12,8	2,5	351,3
1954	171,8	176,2	16,7	2,7	367,4
1955	182,3	184,0	10,7	2,4	379,4
1956	171,4	207,2	7,6	2,2	388,5
1957	169,2	203,3	8,9	2,1	383,5

(a) Exclusief de niet-aangegeven hoeveslacht.

Bron : Ministerie van Landbouw.

nam. Aldus bleef het verbruik nagenoeg gelijk. Hoewel de bovengrensprijs in april en mei overschreden werd, hetgeen tot een ingrijpen van de Handelsdienst voor Ravitaillering leidde, bedroeg de gemiddelde prijs voor het gehele jaar minder dan in 1956 : voor de ossen beliep hij 24,65 F, tegen 25,85 F; voor de vaarzen 25,35 F, tegen 26,55 F.

Vleesverbruik

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Rundvlees	Varkens-vlees (a)	Paardevlees	Schapevlees	Totaal
1949	147,8	138,8	41,1	4,4	332,0
1951	157,9	149,4	30,0	3,6	341,0
1953	165,1	171,8	27,2	4,5	368,7
1954	177,2	166,1	31,9	4,2	379,3
1955	184,2	173,2	27,4	3,6	388,4
1956	182,1	191,2	25,3	3,4	401,9
1957	181,9	199,0	24,7	4,0	409,6

Bron : Ministerie van Landbouw.

(a) Exclusief de niet-aangegeven hoeveslacht.

De melkproduktie was groter dan in het voorgaande jaar. Zij wordt geraamd op 3 613 miljoen liter. Van deze hoeveelheid ging 293 miljoen naar de veevoedering, 825 miljoen werd verbruikt als consumptiemelk, terwijl 2 313 miljoen en 182 miljoen respectievelijk bestemd waren voor de fabrikatie van boter en van andere zuivelprodukten. De richtprijs werd in 1957 tweemaal verhoogd : bij het begin van het melkjaar (april 1957

Boter

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Produktie	Netto-invoer (B.L.E.U.)
1949	66,0	24,7
1950	72,5	20,7
1951	72,5	19,9
1952	74,0	26,8
1953	87,5	13,0
1954	91,0	7,8
1955	90,8	9,4
1956	89,2	5,8
1957	89,3	6,1

Bronnen : Ministerie van Landbouw. Nationaal Instituut voor de Statistiek.

tot en met maart 1958) werd hij op gemiddeld 3,35 F vastgesteld; in augustus werd echter een nieuwe schaal vastgelegd, ditmaal op grond van een gewogen gemiddelde van 3,50 F per liter. De hiermee samengaande verhoging van de richtprijs voor de boter had een nadelige weerslag op het boterverbruik. Daar de produktie in het tweede halfjaar bovendien ruimschoots hoger was dan in de tweede helft van 1956, bleef de boterprijs in de laatste maanden van het jaar beneden de richtprijs, hoewel de markt gesteund werd door het ingrijpen van de Handelsdienst voor Ravitaillering; aanzienlijke hoeveelheden boter moesten in de koelhuizen worden opgeslagen. De gemiddelde prijs van de fabrieksboter bedroeg 85,75 F, tegen 82,80 F in 1956.

De eierproduktie steeg verder. In de eerste helft van het jaar waren de prijzen echter zo laag dat de overheid een subsidie ter bevordering van de uitvoer verleende. De nettouitvoer was aanzienlijker dan in 1956.

3. — *Tuinbouw.*

Afgezien van de aanplant voor eigen gebruik bedroeg de oppervlakte voor de tuinbouw 48 400 ha, tegen 50 200 ha in 1956. Deze achteruitgang komt hoofdzakelijk op rekening van de fruitteelt (31 800 ha, tegen 33 900); daarentegen nam de aan de groenteteelt bestede oppervlakte toe (10 900 ha, tegen 9 900).

Overeenkomstig de tendentie die reeds sedert jaren tot uiting komt en welke aansluit bij de stijging van het nationale inkomen, was de markt gunstig voor de fijne groenten maar flauw voor de grove. Alles samen genomen waren de financiële uitkomsten in de groenteteelt minder gunstig dan in het voorgaande jaar. Voor de witloofteelt was het jaar vrij teleurstellend als gevolg van de weersomstandigheden en de invoerbelemmeringen vanwege Frankrijk. De afzet van bloemkool werd gesteund door de uitvoer naar Duitsland en Nederland, maar aan het einde van het seizoen waren de marktomstandigheden minder gunstig. De asperges vonden een grote afzet, terwijl de meeste andere groenten een tamelijk flauwe markt kenden.

Het fruitjaar werd gekenmerkt door lage opbrengsten en hoge prijzen. De appelproduktie bedroeg met ca 150 000 t, ongeveer 75 % van de vorige oogst. Bij de peren was de daling groter : de oogst beliep 40 000 t,

tegen 140 000 in 1956. Ook voor de kersen, de pruimen en de perziken was de opbrengst gering. De afzet van wijndruiven werd bevorderd door de verlening van een exportpremie en door de verwerking tot wijn.

Voor de produkten van de boomkwekerijen was er een ruime vraag. In de bloemisterij was de toestand uiteenlopend.

In- en uitvoer van tuinbouwprodukten

JAARTAL	Groenten (a)		Fruit		Levende planten en produkten van de bloementeelt	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
	INVOER					
1949	62,1	313,0	191,4	1 617,8	2,9	92,3
1951	63,9	348,8	228,6	1 789,0	4,8	118,6
1953	53,9	341,3	209,9	1 567,0	6,6	151,5
1954	54,4	362,3	206,9	1 645,5	6,1	147,8
1955	58,9	396,4	223,2	1 738,7	5,5	148,1
1956	52,8	449,1	218,3	1 904,6	6,0	167,6
1957	52,9	432,1	262,2	2 382,2	6,6	204,7
	UITVOER					
1949	27,5	180,6	34,9	234,8	9,6	209,3
1951	41,5	297,7	43,8	240,5	8,2	218,4
1953	38,4	381,0	74,5	231,3	9,8	288,9
1954	39,6	438,5	60,9	245,8	11,0	329,8
1955	41,2	422,8	65,8	340,5	11,5	348,2
1956	51,5	690,8	42,7	297,9	13,0	399,3
1957	52,3	476,4	24,6	285,4	13,7	436,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief droge peulvruchten.

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ

De Belgische visserijvloot onderging in 1957 een verdere uitbreiding. Aan het eind van het jaar telde ze 446 eenheden, tegen 437 twaalf maanden tevoren. Door het in dienst brengen van grote eenheden steeg het tonnage naar verhouding meer dan het aantal boten. Het totale vermogen van de visserijvloot vertoonde een nog grotere stijging, doordat

in dienst zijnde eenheden voorzien werden van sterkere motoren, hetgeen de mogelijkheid opent verder afgelegen gronden te bevissen.

In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	40,6	326	11,1	108
1951	51,0	392	5,8	91
1953	51,3	421	11,8	121
1954	51,9	476	16,3	141
1955	51,7	528	18,5	183
1956	57,5	604	14,4	227
1957	62,9	695	12,2	208

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In deze tabel is hoofdstuk III van afdeling I van de Beneluxdouanelijst opgenomen.

Visaanvoer

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	61,3	465
1950	53,2	422
1951	51,5	482
1952	62,2	502
1953	65,1	491
1954	61,4	509
1955	69,5	562
1956	58,5	558
1957	49,6	492

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Evenals in 1956 daalde de aanvoer met ongeveer 15 %, nogmaals als gevolg van een achteruitgang der haringvangst. Terwijl deze in de meeste andere landen een lichte stijging kende, daalde zij in België met meer dan de helft. Daar de haringprijs bovendien van 4,40 F tot 4,20 F achteruitliep, verminderde de besomming voor de haring met 65 %. De garnaalaanvoer onderging eveneens een zeer aanzienlijke achteruitgang welke op verre na door de stijging van de garnaalprijs niet kon worden goedgemaakt : in deze tak daalde de besomming ook met ongeveer de helft. De waarde van de aangevoerde bodemvis bleef gelijk, hoewel de hoeveelheid met ongeveer 3 % achteruitging.

De invoerstijging zette zich in 1957 voort; vooral uit Nederland kwam er meer vis (o.a. garnaal) het land binnen. De uitvoer van vis, m.n. van haring en garnaal, nam verder af. Door de geringe omzet en de hoge exploitatiekosten was het visserijjaar het slechtste sedert de grote visserijcrisis van 1948.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID

Reeds in de tweede helft van 1956 was het volume der ingaande orders in sommige nijverheidssectoren verminderd, doch dit was gecompenseerd geweest in andere sectoren. In 1957 daalde de binnen- en

Verloop der industriële activiteit

(verschil t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar, in ten honderd)

TIJDVAK	N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100)			Verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100) (a)		
	Delfstoffen nijverheid	Verwerkende nijverheid	Algemeen	Delfstoffen nijverheid	Verwerkende nijverheid	Algemeen
1954	— 3,1	+ 3,4	+ 2,1	— 3,1	+ 4,7	+ 4,1
1955	+ 2,9	+ 6,7	+ 5,8	+ 2,9	+ 12,4	+ 9,4
1956	— 0,5	+ 6,6	+ 5,2	— 0,5	+ 7,6	+ 6,0
1957	— 1,5	+ 0,4	+ 0,1	— 1,5	+ 0,6	+ 0,2
1957 : 1e kwartaal	— 4,6	+ 5,1	+ 3,4	— 4,6	+ 6,3	+ 4,5
2e kwartaal	— 3,9	+ 3,1	+ 1,8	— 3,9	+ 2,0	+ 0,9
3e kwartaal	+ 1,3	— 3,0	— 2,3	+ 1,3	— 4,7	— 3,7
4e kwartaal	+ 1,7	— 3,5	— 2,6	+ 1,7	— 1,6	— 1,0

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het partieel indexcijfer der metaalverwerkende nijverheid, voor hetwelk het N.I.S. enkel het aantal door de arbeiders gepresteerde uren arbeid aanhoudt, werd vervangen door het op basis van de werkgelegenheid in de onderscheidene sectoren in 1953 gewogen indexcijfer der verzonden hoeveelheid metaalwaren.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1956					1957				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**113,1**	**115,0**	**106,3**	**120,2**	**113,6**	**117,0**	**117,1**	**103,7**	**117,1**	**113,7**
Bodemnijverheid	**21,5**	**101,8**	**104,2**	**89,1**	**101,8**	**99,2**	**97,9**	**100,1**	**90,3**	**103,5**	**97,9**
Steenkolenmijnen	*90,4*	*104,4*	*102,4*	*85,6*	*100,3*	*98,3*	*97,8*	*98,4*	*88,3*	*102,6*	*96,8*
Groeven	*6,2*	*69,6*	*115,4*	*109,9*	*105,9*	*100,3*	*92,9*	*108,7*	*100,0*	*100,5*	*100,5*
Porfiergroeven	..	95,5	171,5	173,2	152,9	149,3	119,9	157,5	162,6	160,1	150,0
Hardsteengroeven	..	45,9	77,2	70,8	73,7	67,1	71,3	71,8	62,3	63,2	67,2
Marmergroeven	..	108,2	120,9	107,8	112,5	112,4	116,0	116,5	103,7	113,1	112,3
Zandsteengroeven	..	50,7	114,9	114,2	105,5	96,4	80,5	118,3	100,7	96,3	99,0
Zandproduktie	..	95,4	180,5	165,4	167,0	152,2	142,2	168,1	153,1	152,6	154,0
Leisteengroeven	..	87,8	80,3	65,2	72,7	76,7	73,4	74,6	66,1	71,5	71,4
Kalk-, kalksteen- en dolomietnijverheid	*3,4*	*90,4*	*122,6*	*136,9*	*135,0*	*121,3*	*111,6*	*129,6*	*123,8*	*132,7*	*124,4*
Kalknijverheid	..	120,0	123,6	120,6	130,1	123,7	130,9	123,7	119,9	134,1	127,1
Kalksteengroeven	..	58,7	115,6	142,2	132,9	112,3	92,1	128,7	115,1	122,1	114,5
Dolomietnijverheid	..	118,6	142,5	159,2	153,2	143,4	126,5	146,9	160,9	163,9	149,6
Fabrieksnijverheid	**78,5**	**116,2**	**118,0**	**110,8**	**125,3**	**117,6**	**122,5**	**121,7**	**107,4**	**120,6**	**118,1**
Voedings- en genotmiddelennijverheid	*(7,9)*	*(86,8)*	*(102,9)*	*(99,3)*	*(125,1)*	*(103,5)*	*(95,6)*	*(104,0)*	*(103,2)*	*(126,2)*	*(107,3)*
Produktie van jam en dgl.	*0,2*	*70,7*	*111,4*	*179,1*	*195,3*	*139,1*	*115,9*	*135,7*	*181,4*	*124,0*	*139,2*
Maalderijen	*0,8*	*98,4*	*107,2*	*106,6*	*110,2*	*105,6*	*94,3*	*104,5*	*100,0*	*103,3*	*100,5*
Suikerfabrieken	*1,0*	*31,3*	*28,8*	*27,1*	*259,9*	*86,8*	*33,4*	*25,0*	*22,0*	*295,0*	*93,9*
Brouwerijen	*3,9*	*92,7*	*121,4*	*110,4*	*99,3*	*105,9*	*107,7*	*122,7*	*120,3*	*95,3*	*111,5*
Alcoholstokerijen	*0,4*	*99,2*	*82,5*	*95,8*	*104,0*	*95,4*	*85,3*	*72,8*	*73,3*	*98,6*	*82,5*
Tabaksnijverheid	*1,4*	*96,7*	*105,1*	*102,7*	*104,0*	*102,1*	*103,6*	*109,9*	*109,6*	*110,2*	*108,3*
Margarineproduktie	*0,2*	*123,0*	*115,1*	*117,7*	*132,9*	*122,2*	*119,5*	*120,7*	*125,8*	*140,7*	*126,7*
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën	*0,3*	*125,2*	*118,4*	*109,3*	*121,9*	*118,7*	*111,5*	*104,1*	*100,7*	*124,5*	*110,2*
Scheikundige nijverheid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Stikstofproduktie	*0,8*	*129,6*	*133,4*	*130,3*	*123,0*	*129,2*	*114,3*	*131,4*	*128,2*	*139,0*	*128,2*
Distillatie van steenkool	*0,1*	*121,9*	*122,6*	*126,3*	*128,3*	*125,0*	*128,4*	*126,3*	*114,4*	*131,8*	*125,2*
Lucifersfabrieken	*0,2*	*108,9*	*105,5*	*89,2*	*116,9*	*105,1*	*113,0*	*111,2*	*93,5*	*112,3*	*107,5*
Papier- en kartonnijverheid	*3,4*	*136,8*	*134,7*	*129,9*	*150,5*	*129,7*	*158,0*	*153,8*	*141,2*	*155,6*	*152,1*
Papier- en kartonproduktie	..	127,6	116,4	109,7	125,9	119,9	140,8	143,8	126,0	135,5	136,5
Papierverwerking	..	144,9	151,0	147,8	172,3	154,0	173,2	162,6	154,6	173,4	165,9
Ledernijverheid	*0,7*	*120,0*	*113,9*	*110,3*	*129,2*	*118,3*	*133,4*	*115,6*	*104,2*	*117,0*	*117,6*
Produktie van zwaar leder	..	92,9	84,8	77,7	72,7	82,0	92,7	82,6	70,6	77,9	81,0
Produktie van licht leder	..	126,3	120,7	118,0	142,4	126,9	142,9	123,4	112,1	126,2	126,1
Spinnerijen	*9,3*	*118,5*	*111,4*	*102,3*	*124,4*	*114,1*	*127,5*	*125,7*	*107,8*	*112,9*	*118,5*
Katoen-fijnspinnerijen	..	115,4	107,3	99,8	119,8	110,6	123,9	120,8	105,5	110,2	115,1
Katoen-kaardspinnerijen	..	94,8	88,0	76,5	97,8	89,3	98,0	91,3	71,1	81,5	85,5
Coconspinnerijen	..	107,4	106,9	95,3	118,1	106,9	113,1	105,8	90,4	96,2	101,4
Kaardwolspinnerijen	..	120,3	120,2	113,4	132,9	121,7	133,5	140,9	114,8	111,2	125,1
Kamwolspinnerijen	..	122,9	115,7	107,7	137,4	120,9	138,4	137,8	116,0	114,6	126,7
Vlas- en hennepspinner.	..	108,4	101,0	87,7	112,5	102,4	121,3	120,3	104,9	113,8	115,1
Jutespinnerijen	..	122,6	104,4	93,0	107,3	106,8	109,4	95,9	83,0	97,3	96,4
Spinnerijen, touwslagerij van harde vezels	..	185,8	197,3	177,5	194,6	188,8	207,5	222,5	197,5	220,1	211,9
Rayonproduktie	..	121,5	119,9	108,8	131,5	120,4	134,1	134,9	113,6	126,8	127,4
Tricotagenijverheid	*3,0*	*124,1*	*126,5*	*134,2*	*159,3*	*136,0*	*145,2*	*134,0*	*129,7*	*127,5*	*134,1*

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100) (vervolg)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1956					1957				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Wevenijen	*8,5*	*119,9*	*116,6*	*112,6*	*135,0*	*121,0*	*133,7*	*129,6*	*110,4*	*122,2*	*124,0*
Katoenweverijen	..	117,0	110,9	109,5	140,5	119,5	137,2	129,6	112,8	128,2	127,0
Vlasweverijen	..	101,6	93,3	87,4	106,6	97,2	111,7	106,2	91,3	96,7	101,5
Wolweverijen	..	126,7	126,6	123,1	135,0	127,8	135,3	134,1	110,1	116,8	124,1
Rayonweverijen	..	130,0	126,2	115,7	153,5	131,3	153,2	158,5	133,4	153,8	149,7
Juteweverijen	..	92,3	90,2	77,6	92,6	88,2	85,8	70,3	75,4	89,2	80,2
Confectienijverheid	*7,0*	*107,8*	*111,5*	*96,6*	*109,0*	*106,2*	*106,7*	*113,5*	*97,6*	*100,0*	*104,5*
Schoennijverheid	*2,6*	*127,8*	*121,2*	*103,9*	*117,7*	*119,8*	*137,0*	*132,9*	*110,3*	*110,0*	*122,6*
Pantoffelnijverheid	*0,3*	*78,1*	*84,1*	*148,3*	*165,8*	*118,5*	*93,6*	*90,9*	*145,5*	*152,4*	*120,6*
Voortbrengers-verdelers van elektriciteit	*2,3*	*131,8*	*116,5*	*112,8*	*141,8*	*125,7*	*141,9*	*126,9*	*125,5*	*156,8*	*137,8*
Cokesfabrieken	*0,9*	*118,4*	*118,0*	*120,4*	*122,8*	*119,9*	*120,9*	*118,4*	*110,1*	*121,8*	*117,8*
Petroleumraffinaderijen	*0,4*	*171,7*	*195,9*	*158,8*	*151,8*	*169,5*	*122,0*	*152,4*	*183,5*	*217,5*	*168,9*
Kleinijverheid	*1,8*	*62,3*	*111,5*	*124,2*	*110,3*	*102,1*	*59,7*	*123,3*	*139,1*	*111,7*	*108,5*
Glasnijverheid	*2,8*	*141,7*	*155,9*	*143,9*	*137,7*	*144,8*	*137,0*	*144,0*	*136,4*	*130,2*	*136,9*
Plaatglasfabrieken	..	154,1	161,9	147,7	143,0	151,7	140,0	131,3	119,0	130,3	130,2
Holglasfabrieken	..	124,5	147,5	138,7	130,2	135,2	132,7	161,5	160,4	130,0	146,2
Cementnijverheid	*0,8*	*60,2*	*116,6*	*123,0*	*103,5*	*100,8*	*95,6*	*116,1*	*106,8*	*88,3*	*101,7*
IJzer- en staalnijverheid	*8,8*	*143,1*	*141,2*	*134,1*	*145,7*	*141,0*	*154,5*	*136,4*	*113,2*	*138,7*	*135,7*
Gietijzerproduktie	..	135,5	136,9	134,1	140,0	136,6	139,7	134,6	116,1	139,7	132,5
Ruwstaalproduktie	..	141,2	141,9	135,6	146,6	141,3	148,2	139,8	119,1	147,9	138,8
Produktie van afgewerkte produkten	..	145,8	142,0	135,5	146,8	142,0	161,1	135,5	109,9	134,4	135,2
Industrie der non-ferrometalen (a)	*2,8*	*123,3*	*120,6*	*118,7*	*125,9*	*122,1*	*124,5*	*120,5*	*108,2*	*123,4*	*119,2*
Koperproduktie (a)	..	114,2	112,8	111,9	113,4	113,1	104,8	107,1	103,2	97,5	103,2
Zinkproduktie (a)	..	115,7	118,2	118,7	120,1	118,2	126,3	125,8	112,0	123,1	121,8
Loodproduktie (a)	..	130,8	129,9	135,7	133,5	132,5	141,9	137,1	114,5	131,5	131,2
Aluminiumproduktie (a)	..	204,8	180,6	184,9	176,9	186,8	164,4	148,7	96,7	159,7	142,4
Tinproduktie (a)	..	112,5	95,3	102,0	109,3	104,8	109,0	96,2	72,8	115,4	98,3
Produktie van halffabrikaten	..	135,6	126,0	115,5	140,4	129,4	132,2	119,1	108,4	143,7	125,9
Metaalverwerkende nijverh.	*32,5*	*111,2*	*110,7*	*102,0*	*113,5*	*109,3*	*113,9*	*112,4*	*94,3*	*113,3*	*108,5*
Staalgieterijen	..	102,6	103,9	97,6	105,7	102,5	114,8	103,9	86,6	108,2	103,4
IJzergieterijen	..	98,6	101,0	92,6	107,0	99,8	109,4	99,4	76,4	91,0	94,1
Draadtrekkerijen	..	128,7	122,5	113,5	121,9	121,7	133,9	126,5	107,8	127,5	123,9
Smederij, perswerk, zwaar drijfwerk	..	103,2	101,3	92,0	102,0	99,6	105,6	101,0	80,6	95,9	95,8
Plaatbewerking en divers.	..	104,2	103,3	93,0	102,7	100,8	99,1	96,1	80,4	94,2	92,4
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	..	111,3	109,6	100,8	128,8	112,6	112,4	112,5	93,1	112,4	107,6
Bruggen, vakwerken, zware ketels	..	110,4	115,4	111,8	124,3	115,5	119,8	114,4	104,0	130,1	117,1
Scheepsbouw	..	117,2	126,1	120,0	128,8	123,0	134,7	136,2	117,9	132,3	130,3
Spoorweg- en trammater.	..	89,6	82,1	70,7	68,3	77,7	70,3	65,7	58,0	69,5	65,9
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw	..	114,1	116,0	102,5	104,2	109,2	109,2	115,0	96,5	107,3	107,0
Drijfkrachtmachines, enz.	..	100,6	103,3	93,9	101,6	99,9	106,7	98,2	79,9	107,2	98,0
Werktuigmachines en dgl.	..	107,6	104,1	92,8	103,5	102,0	102,5	97,1	82,7	98,7	95,3
Verscheidene mechaniekbouwwerken	..	88,8	90,1	80,8	91,1	87,7	92,4	88,2	73,3	92,6	86,6
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	..	99,8	102,2	95,7	108,0	101,4	102,2	100,9	89,2	115,3	101,9
Toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	..	124,6	126,7	113,2	124,7	122,3	128,7	126,4	105,1	124,0	121,1
Elektrotechnische industr.	..	127,7	123,0	118,5	131,8	125,3	133,0	134,2	108,3	136,6	128,0
Fijnmechaniekbouw	..	126,7	145,4	104,6	116,1	123,2	111,2	98,3	74,4	96,3	95,1
Draagbare wapens en munitie	..	94,9	91,2	85,3	103,4	93,7	104,0	113,5	103,4	121,6	110,6

(a) Op basis van de voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

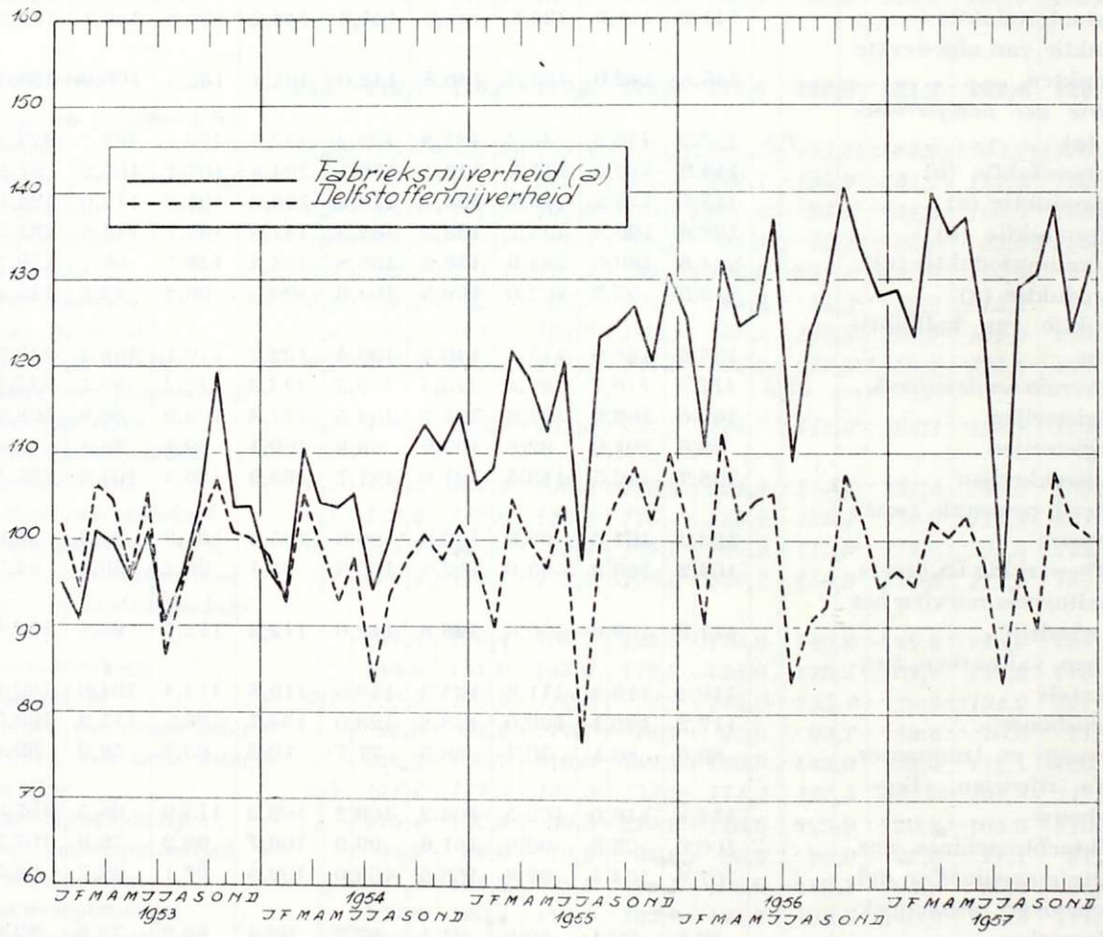
Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

buitenlandse vraag naar verbruiksgoederen en vooral naar investeringsgoederen. De wanverkoop bestreek in meerdere of mindere mate de meeste bedrijfstakken. De produktie zelf volgde echter slechts met vertraging de vermindering van de vraag, daar vele bedrijven, en wel in het bijzonder in de investeringsgoederenindustrieën, op een ruim gevulde orderportefeuille konden teren. Tijdens de eerste vijf maanden was de activiteit in de fabrieksnijverheid nog toegenomen t.o.v. het peil van 1956, doch daarna vertraagde het produktietempo; in juni en juli werd de bedrijvigheid bovendien aanzienlijk door stakingen in het bouwbedrijf en in de metaalsector geremd.

Het algemeen indexcijfer der industriële bedrijvigheid was in 1957 vrijwel even hoog als in 1956. Het was lager voor de delfstoffennijverheid en een weinig hoger voor de fabrieksnijverheid; hun verloop was echter tegengesteld : in de fabrieksnijverheid vertraagde de activi-

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid

(1953 = 100)

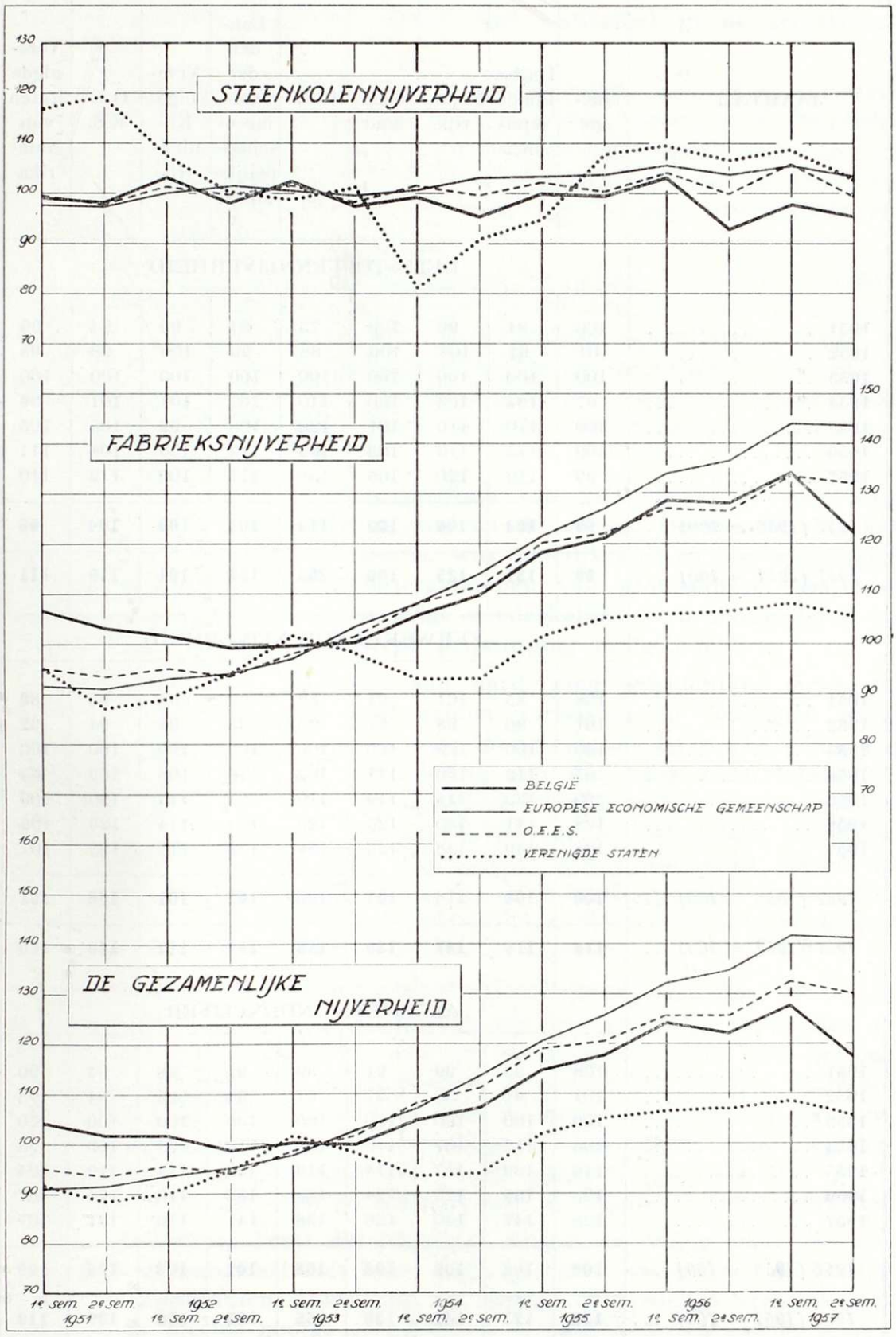

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) N.I.S.-indexcijfer, waarbij echter het deelindexcijfer voor de metaalverwerkende nijverheid werd vervangen door het indexcijfer van het volume der verzendingen.

Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid (a)

(1953 = 100)

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) Exclusief de bouwnijverheid; inclusief de delfstofffennijverheid voor de gezamenlijke nijverheid.

Vergelijkende evolutie van produktie-indexcijfers

(1953 = 100)

JAARTAL	België	Duitse Bondsrepubliek	Frankrijk	Nederland	Italië	Landen der Gemeenschappelijke Markt	Verenigd Koninkrijk	O.E.E.S.	Verenigde Staten van Amerika
	DELFSTOFFENNIJVERHEID								
1951	100	91	96	100	75	94	99	94	99
1952	101	97	104	100	88	99	100	99	98
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	97	104	103	100	110	102	101	101	96
1955	100	110	110	101	123	108	99	105	105
1956	100	115	113	103	139	112	100	108	111
1957	99	119	120	106	156	117	100	112	110
1957 (1956 = 100) ...	**99**	**103**	**106**	**103**	**112**	**104**	**100**	**104**	**99**
1957 (1951 = 100) ...	**99**	**131**	**125**	**100**	**208**	**124**	**101**	**119**	**111**
	VERWERKENDE NIJVERHEID								
1951	108	85	101	91	89	92	98	95	89
1952	101	90	98	91	90	93	94	94	92
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	107	112	109	111	109	110	108	109	93
1955	120	130	118	119	119	123	115	120	103
1956	128	141	130	125	128	134	114	126	106
1957	128	149	148	126	138	144	115	133	107
1957 (1956 = 100) ...	**100**	**106**	**114**	**101**	**108**	**107**	**101**	**106**	**101**
1957 (1951 = 100) ...	**119**	**175**	**147**	**138**	**155**	**157**	**117**	**140**	**120**
	ALGEMEEN INDEXCIJFER								
1951	106	85	99	91	89	92	98	94	90
1952	101	91	98	91	91	94	95	94	93
1953	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1954	106	112	107	110	109	110	108	109	93
1955	116	129	117	118	119	122	114	119	104
1956	123	139	129	124	128	132	113	125	107
1957	123	147	140	126	138	141	116	131	107
1957 (1956 = 100) ...	**100**	**106**	**109**	**102**	**108**	**107**	**103**	**105**	**100**
1957 (1951 = 100) ...	**116**	**173**	**141**	**138**	**155**	**153**	**118**	**139**	**119**

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

teit sedert het midden van het jaar na een nog aanmerkelijke aanwinst in de eerste vijf maanden, terwijl de steenkolenproduktie in de laatste vier maanden steeg en onvoldoende was in het eerste halfjaar. Uit deze toestand blijkt het gebrek aan elasticiteit in de steenkolennijverheid.

Deze verzwakking werd ook in het buitenland gevoeld en verwekte een verscherping der internationale concurrentie, zowel op de Belgische als op de buitenlandse markten, vooral vanwege landen met lage lonen. Die sterkere concurrentie tastte de rendabiliteit van de bedrijven in vele sectoren aan, zodat bij het einde van het jaar verscheidene ervan werden gesloten.

De Belgische recessie hield enigszins het midden tussen de vroegere en scherpere daling in de Verenigde Staten van Amerika en de verzwakking van het aangroeitempo in de meeste nabuurlanden. Eens te meer blijkt hieruit de conjunctuurgevoeligheid der Belgische nijverheid, die voortspruit uit haar uitvoerintensieve aard. De marktverruiming binnen de Gemeenschappelijke Markt zal deze conjunctuurgevoeligheid ongetwijfeld verzachten.

De eerste naoorlogse voorspoedfase was gekenmerkt geweest door de inhaalvraag en de wederopbouw na de oorlog. De tweede, bij het uitbreken van de oorlog in Korea, was tamelijk kort en zeer speculatief geweest ten gevolge van hamsteraankopen van grondstoffen, basisprodukten, niet aan bederf onderhevige noodzakelijke verbruiksgoederen en energie en had een zeer scherpe prijsstijging meegebracht.

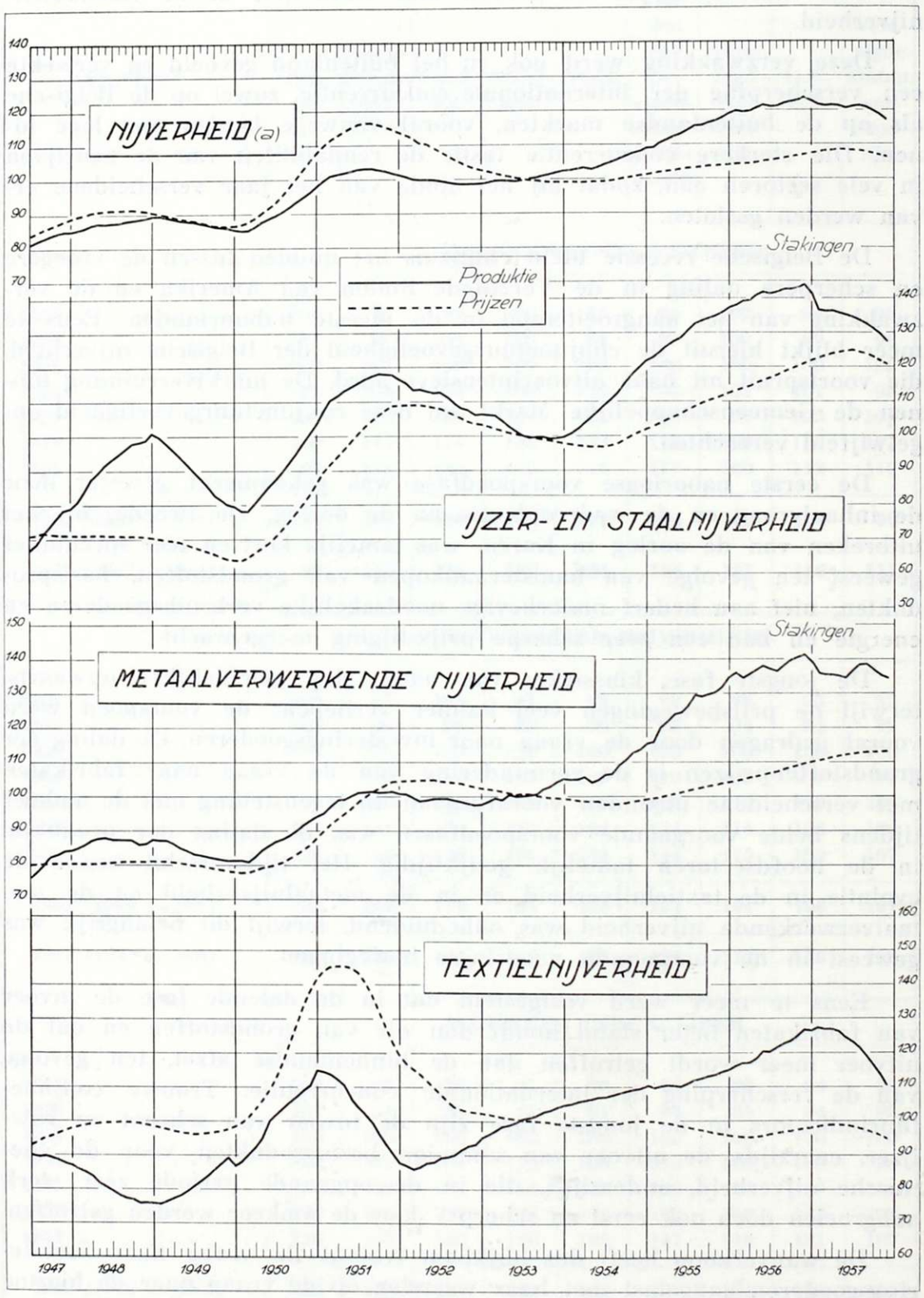
De jongste fase, klassieker van aard, ging geleidelijker opwaarts, terwijl de prijsbewegingen veel kalmer verliepen; de voorspoed werd vooral gedragen door de vraag naar investeringsgoederen. De daling der grondstoffenprijzen is de vermindering van de vraag naar fabrikaten met verscheidene maanden voorafgegaan. In tegenstelling met de omkeer tijdens beide voorgaande voorspoedfasen was de daling der produktie in de hoofdsectoren tamelijk gelijktijdig. Het tijdsverschil tussen de evolutie in de textielnijverheid en in de metaalnijverheid en de metaalverwerkende nijverheid was onbeduidend, terwijl dit belangrijk was geweest in de voorgaande naoorlogse bewegingen.

Eens te meer werd vastgesteld dat in de dalende fase de invoer van fabrikaten beter stand houdt dan die van grondstoffen en dat de uitvoer meer wordt getroffen dan de binnenlandse afzet, ten gevolge van de verscherping der internationale concurrentie. Trouwe conjunctuurindicators in de jongste fase zijn de invoer van schroot en ruwijzer, enerzijds, de uitvoer van sommige basisprodukten voor de chemische nijverheid, anderzijds, die in de opgaande periode zeer sterk aangroeien doch ook eerst en scherpst door de omkeer werden getroffen.

De wanverkoop heeft dus blijkbaar vooral de vraag naar investeringsgoederen aangetast met haar weerslag op de vraag naar de hiertoe nodige basisprodukten. Doch ook de conjunctuurgevoelige verbruiksgoederen en de hiertoe nodige grondstoffen en halffabrikaten werden scherp

Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1947 tot 1957

Voortschrijdende twaalfmaandsgemiddelden gecentreerd op het midden van de periode (1953 = 100)

Bronnen : Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven). Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Van juli 1947 tot juni 1953 : naar het indexcijfer van het I.E.S.O. (Leuven) (1936/1938 = 100); daarna : N.I.S., gewijzigd wat de metaalverwerkende nijverheid betreft.

Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen

OMSCHRIJVING	1957 (1956 = 100)	1957 (1953 = 100)	1957 (1951 = 100)
STEENKOLEN - METALEN - METAALWAREN			
Steenkolen	98,4	96,8	97,8
Cokes	98,4	120,2	117,2
Gietijzer	97,0	132,5	115,2
Ruw staal	98,2	138,8	122,0
Afgewerkt staal	95,2	135,2	116,8
Non-ferrometalen	97,6	119,2	111,7
Halffabrikaten in non-ferrometalen	97,3	125,9	98,1
Metaalwaren (a)	99,8	136,8	135,4
TEXTIELPRODUKTEN			
Wol :			
wolbereiding	104,9	119,7	146,6
spinnerijen	104,0	126,0	141,4
weverijen	97,1	124,1	119,8
— gewone weefsels	96,0	110,9	70,6
— speciale weefsels (b)	94,3	137,5	189,9
Katoen :			
spinnerijen	103,9	113,8	97,1
weverijen	106,2	126,9	107,0
— gewone weefsels	110,2	127,7	88,6
— speciale weefsels (b)	102,2	134,5	180,5
Vlas :			
spinnerijen	115,6	116,1	86,5
weverijen	104,4	101,5	92,7
Andere bastvezels :			
spinnerijen	95,9	113,3	121,3
weverijen	92,2	84,1	80,0
Rayon :			
produktie	105,8	127,4	118,4
weverijen	114,7	150,6	150,0
Gebreide goederen	98,6	134,1	171,9
ZUIVELPRODUKTEN			
Melkerijmelk	104,1	121,4	119,0
Melkerijboter	103,7	116,9	142,1
Kaas	107,8	130,1	142,2
Dieet- en speciale produkten	115,9	283,2	673,2
ALGEMENE INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID			
Verbeterd N.I.S.-indexcijfer (1953 = 100) (c)	100,2	121,0	..
Indexcijfer I.E.S.O. Leuven (1953 = 100)	99,8	122,6	115,8

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.
Diverse.

(a) Indexcijfer der verzonden hoeveelheid, met als wegingscoëfficiënt de tewerkstelling in elke sector tijdens het jaar 1953.
(b) Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering, tapijten.
(c) Inzake het N.I.S.-indexcijfer werd het partieel indexcijfer voor de metaalverwerkende nijverheid, dat enkel rekening houdt met de evolutie van het aantal uren-arbeiders, vervangen door het indexcijfer dat het voorwerp van voetnoot (a) uitmaakt.

getroffen, o.m. textielprodukten, schoeisel, auto's. Inzake chemische eindprodukten en niet-duurzame verbruiksgoederen werd in 1957 vrijwel geen verslapping vastgesteld.

De energiesector heeft specifieke invloeden ondergaan. De groeiende vraag naar de onderscheidene vormen van energie sedert 1953 was tijdens de Suez-crisis versterkt geworden door de vrees onvoldoende petroleumprodukten te kunnen betrekken. Deze hamsteraankopen gebeurden tegen zeer hoge prijs daar de zeevrachttarieven sterk gestegen waren. Een bevredigende voorziening vanaf het tweede kwartaal 1957, die gepaard ging met een scherpe prijsdaling voor overzeese invoer, evenals een geleidelijke verzwakking der industriële behoeften en minder gunstige vooruitzichten dienaangaande, verwekten een overtollig aanbod tegenover een weifelende vraag. Inmiddels was ook de Westeuropese en in het bijzonder de Belgische steenkoolproduktie opgevoerd, wat sedert september leidde tot een aanzienlijke stijging van de voorraden bij de mijnen.

De voorgaande oriëntering van de Belgische nijverheid naar de produktie van meer veredelde fabrikaten werd in 1957 niet helemaal bevestigd. In de textielsector was de omkeer vlugger en scherper voor tapijten en tricotagewaren dan voor de traditionele textielwaren, in tegenstelling met de evolutie in de jongste jaren; ook de expansie der automontage kwam tot staan. In sommige andere sectoren, zoals de elektrotechnische industrie, de chemische en de voedingsmiddelennijverheid, duurde daarentegen de oriëntering naar het meer geëvolueerde produkt voort.

AFDELING II.
PRODUKTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK

§ 1. — ENERGIE EN ERMEE SAMENHANGENDE ACTIVITEITEN

De conjunctuurgevoeligheid van de energiesector werd in 1957 bevestigd; de vraag schommelde veel heviger dan het werkelijk verbruik. Het aanbod van steenkool en in mindere mate van andere vormen van energie paste zich slechts gedeeltelijk en met ruime vertraging hierbij aan, zodat de schaarsteperiode vlug door overvloed werd opgevolgd.

De stijgende vraag naar steenkool in 1956 was plots versterkt geweest door een schaarstevrees inzake petroleumprodukten toen het Suezkanaal gesloten werd en was door een prijsstijging voor binnenlandse steenkool en ingevoerde energie gepaard gegaan; dit heeft ernstige spanningen verwekt bij het einde van het jaar en heeft geleid tot het sluiten van overeenkomsten met de Verenigde Staten van Amerika voor regelmatige steenkoolleveringen over een lange periode.

Begin 1957 werd aldus de steenkolenaanvoer zeer ruim. Tevens werd een inspanning geleverd om het aantal buitenlandse arbeiders in de Belgische steenkolenmijnen op te voeren. Ook de aanvoer van petroleumprodukten was vlug voldoende om de in 1956 opgelegde verbruiksbeperkingen spoedig overbodig te maken. De zeevrachttarieven stortten in elkaar zodat de prijzen voor ingevoerde steenkool sterk daalden. Toen in september het aantal mijnwerkers tot een voldoende peil was opgevoerd, bleef de reeds aanzienlijk verminderde vraag naar steenkool echter nog verder afnemen, zodat de voorraden bij de mijnen vlug toenamen.

Het globaal zichtbaar energieverbruik, dat van 1953 tot 1956 sterk gestegen was, nam in 1957 met 3 % af; er werden minder vaste brandstoffen op de binnenlandse markt verkocht; het aangroeitempo van de levering van petroleumprodukten is aanzienlijk vertraagd. Het verbruik van gas en elektriciteit bleef nog toenemen, zij het tegen een trager tempo dan tijdens de voorgaande jaren.

1. — *Vaste brandstoffen.*

De steenkoolproduktie, die in 1956 en tijdens de eerste maanden van 1957 ondanks de toenemende vraag door tekort aan personeel geremd was geweest, kon pas vanaf september op een hoger peil dan tijdens de overeenkomende maanden van het voorgaande jaar worden opgevoerd; toen was echter de vraag reeds neerwaarts gericht, zodat de voorraden op de mijnterreinen vlug en aanzienlijk toenamen en bij het

Steenkoolproduktie per bekken

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Bergen	Centrum	Charleroi en Namen	Luik	Limburg	Totaal	Indexcijfer (1938=100)
1949	4 601	3 747	7 096	4 456	7 954	27 854	94,1
1950	4 644	3 323	6 810	4 422	8 122	27 321	92,3
1951	4 839	3 589	7 173	4 785	9 265	29 651	100,2
1952	4 798	3 712	7 205	4 957	9 712	30 384	102,7
1953	4 621	3 678	7 275	5 003	9 483	30 060	101,6
1954	4 274	3 605	7 149	4 963	9 258	29 249	98,9
1955	4 123	3 669	7 165	4 818	10 145	29 920	101,1
1956	3 987	3 598	6 877	4 531	10 468	29 461	99,6
1957 (a)	4 004	3 471	6 873	4 322	10 331	29 001	98,0
1957 (1938=100)	**81,7**	**81,6**	**82,1**	**78,3**	**158,1**	**98,0**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Voorlopige gegevens.

einde van het jaar 1 413 000 t bedroegen, tegen 179 000 t einde 1956 en 548 000 t einde augustus 1957.

Er werd over het ganse jaar 1,6 % minder steenkool uit de mijn gehaald. Dit was het laagste peil sedert 1950; in de Borinage was de produktie evenwel hoger. Bovendien hebben de steenkoolbedrijven uit oude steenstorten ruim 200 000 t verkoopbare produkten gewonnen, tegen 94 000 t in 1956.

De totale nettowaarde van de produktie, d.w.z. de verkoopwaarde verhoogd met de ontvangsten voortkomende van de perekwatie « a », is echter tot 26,5 miljard frank toegenomen, tegenover 23,2 in 1956 en 22,6 in 1955. Deze stijging was het gevolg van drie prijsverhogingen die de gemiddelde prijs van 841 F/t bij het begin van het jaar tot 943 F/t in november opgevoerd hadden, zodat de gemiddelde verkoopwaarde, perekwatietoeslag niet meegerekend, van 764,20 F/t in 1956 tot 891,47 F/t in 1957, d.i. 17 %, toenam. Het gemiddeld bedrag der perekwatie « a » werd van 22,44 F/t tot 21,07 F/t verminderd.

Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen

TIJDVAK	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gepresteerde arbeidsdag (maandgemiddelde, duizenden) (b)		Gemiddelde produktie per dagtaak en per arbeider (maandgemiddelde, kilogrammen) (b)	
		Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1951	**160,9**	**94,9**	**133,9**	**1 054**	**746**
1952	**159,7**	**98,3**	**135,7**	**1 051**	**753**
1953	**154,4**	**95,5**	**132,0**	**1 068**	**766**
1954	**147,3**	**90,7**	**125,8**	**1 098**	**787**
1955	**150,9**	**87,2**	**120,0**	**1 145**	**824**
1956	**143,0**	**88,7**	**121,0**	**1 156**	**838**
1957 (c)	**152,9**	**90,5**	**124,1**	**1 146**	**836**
1957 (c) Januari	143,8	86,7	118,7	1 160	834
Februari	144,7	89,8	122,3	1 166	849
Maart	144,6	90,3	124,2	1 176	855
April	143,9	88,6	121,2	1,178	857
Mei	144,2	89,7	122,0	1 172	855
Juni	144,6	90,9	124,6	1 157	844
Juli	143,9	87,3	122,2	1 136	811
Augustus	143,1	85,7	118,2	1 151	835
September	146,6	85,4	118,4	1 143	824
Oktober	150,1	89,1	120,8	1 137	838
November	153,0	98,8	132,7	1 112	828
December	152 9	97,9	131,9	1 119	831

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Einde van het tijdvak.
(b) Verbeterde gegevens.
(c) Voorlopige gegevens.

Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1955 tot 1957

OMSCHRIJVING	Borinage		Centrum		Charleroi		Luik		Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
							1955							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ..	2 900	703	2 616	713	5 616	784	4 030	836	15 162	767	7 483	738	22 645	757
Bedrijfsuitgaven	3 262	791	2 470	673	5 211	727	3 937	817	14 880	752	5 673	559	20 553	687
Vastleggingsuitgaven	151	37	60	16	351	49	215	45	777	39	550	54	1 327	44
Bedrijfswinst of -verlies ...	— 513	— 124	+ 86	+ 23	+ 54	+ 8	— 122	— 25	— 495	— 25	+1 260	+ 124	+ 765	+ 26
Subsidies en rectificaties (a).	+ 275	+ 67	+ 3	+ 1	+ 8	+ 1	+ 4	+ 1	+ 290	+ 15	+ 6	+ 1	+ 296	+ 10
Eindresultaat ...	**— 238**	**— 58**	**+ 89**	**+ 24**	**+ 62**	**+ 9**	**— 118**	**— 24**	**— 205**	**— 10**	**+1 266**	**+ 125**	**+1 061**	**+ 35**
							1956							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ...	2 875	721	2 681	745	5 621	817	4 036	891	15 213	801	8 007	765	23 220	788
Bedrijfsuitgaven	3 470	870	2 661	739	5 574	811	4 222	932	15 927	839	6 486	620	22 413	762
Vastleggingsuitgaven	340	85	97	27	309	45	193	43	939	49	722	69	1 660	56
Bedrijfswinst of -verlies	— 936	— 235	— 76	— 21	— 262	— 38	— 379	— 84	—1 653	— 87	+ 799	+ 76	— 854	— 29
Subsidies en rectificaties (a).	+ 564	+ 141	+ 65	+ 18	+ 154	+ 22	+ 156	+ 34	+ 939	+ 49	+ 153	+ 15	+1 093	+ 37
Eindresultaat ...	**— 372**	**— 93**	**— 11**	**— 3**	**— 108**	**— 16**	**— 223**	**— 49**	**— 713**	**— 38**	**+ 952**	**+ 91**	**+ 239**	**+ 8**
							1957 (b)							
Verkoopwaarde en ontvangsten uit perekwatie «a» ..	3 307	826	2 979	858	6 659	969	4 790	1 108	17 735	950	8 730	845	26 465	913
Bedrijfsuitgaven	3 952	987	3 064	883	6 391	930	4 601	1 064	18 009	965	7 354	712	25 363	875
Vastleggingsuitgaven	287	72	93	27	333	48	236	55	949	51	779	75	1 728	60
Bedrijfswinst of -verlies	— 932	— 233	— 179	— 51	— 64	— 9	— 48	— 11	—1 222	— 65	+ 596	+ 58	— 626	— 22
Subsidies en rectificaties (a) .	+ 501	+ 125	+ 29	+ 8	+ 88	+ 13	+ 41	+ 9	+ 659	+ 35	+ 62	+ 6	+ 721	+ 25
Eindresultaat ...	**— 430**	**— 108**	**— 150**	**— 43**	**+ 24**	**+ 3**	**— 7**	**— 2**	**— 563**	**— 30**	**+ 658**	**+ 64**	**+ 95**	**+ 3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Het gebeurlijk saldo van het Solidariteitsfonds, de verschillen voortspruitend uit de raming van verbruikte waren en de andere toelagen van de Staat en van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
(b) Voorlopige gegevens.

De produktiedaling was het gevolg van een tekort aan personeel in de eerste maanden van het jaar. Het aantal ingeschreven arbeiders, dat van einde 1955 tot einde 1956 met 7 900 eenheden, w.o. 7 300 voor de ondergrond, was verminderd, was einde 1957 weer met 9 950, bijna uitsluitend ondergrondarbeiders, toegenomen. Tevens is de gemiddelde produktiviteit voor het eerst sedert de oorlog afgenomen, en wel met 10 kg per dagdienst in de ondergrond en 2 kg voor onder- en bovengrond samen. Deze ongunstige evolutie was het gevolg van het feit dat de nieuw aangeworven arbeiders meestal ongeschoold waren. De vermindering van de arbeidstijd — er werden 7 werkelijke rustdagen meer toegekend — heeft daarentegen een slechts geringe invloed uitgeoefend, daar het aantal ongewettigde individuele afwezigheden aanzienlijk verminderde, zodat het gemiddeld aantal per ondergrondarbeider verstrekte diensten van 8 uur dat vóór de verkorting van de werktijd tussen 239 en 241 schommelde en in 1956 tot 233 gedaald was, nog 231 bedroeg in 1957.

De gemiddelde brutolonen per post van 8 uur zijn opnieuw aanmerkelijk toegenomen en wel met 12 %. Na het eerste kwartaal heeft de Staat geen compensatie meer toegekend voor de last veroorzaakt door de verkorting van de werktijd.

Door deze stijging van de loonlast, die gepaard ging met de lichte daling van de produktiviteit, dure opleidingskosten der ongeschoolde arbeiders en een stijging van sommige andere kosten, steeg het bedrag der bedrijfsuitgaven met 15 % per ton.

Bovendien was het bedrag der vastleggingen 4 % hoger dan in 1956; in de bekkens van Charleroi, Luik en de Kempen werd meer geïnvesteerd en aanzienlijk minder in de Borinage, waar in 1956 ter uitvoering van een door de Belgische overheid en de Hoge Autoriteit van de E. G. K. S. voorgesteld en ten dele gefinancierd rationalisatieprogramma, een krachtige inspanning werd verricht.

De uitgaven overtroffen bijgevolg weer de ontvangsten uit de mijnbouw, zij het wel dat het tekort slechts 42 F/t bedroeg, tegen 51 F/t in 1956 doch slechts 7 F/t in 1955; in absolute gegevens daalde het tekort van 1,5 miljard frank in 1956 tot 1,2 miljard in 1957. Voor deze berekening werd geen rekening gehouden met de rechtstreekse noch onrechtstreekse toelagen, noch met een normale vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal.

Meer dan in 1956 was de toestand zeer verschillend naargelang van de mijnen; niet enkel 4 mijnen der Borinage zijn er slecht aan toe doch ook verscheidene andere mijnen van de Waalse bekkens. Dit heeft dan ook tot gevolg gehad dat de stelsels die de rechtstreekse toelagen aan de Belgische steenkolenmijnen regelen, eens te meer aanzienlijke wijzigingen hebben ondergaan.

Vooreerst dient in het bijzonder de totale hervorming van het stelsel der perekwatie « a » aangestipt. Tot einde 1956 behelsde deze toelage een vast bedrag per gewonnen ton dat groter of kleiner was volgens de aard der kolen : het bedrag was zeer gering voor magere kolen

Globale economische toestand van de steenkolennijverheid

POSTEN	In miljoenen franken			In franken per netto geproduceerde ton		
	1955	1956	1957(a)	1955	1956	1957(a)
	Economische exploitatieresultaten					
Netto-verkoopwaarde zonder perekwatieontvangsten noch toelagen	21 670	22 557	25 885	723	766	892
Uitgaven	21 880	24 073	27 091	730	817	934
— bedrijfsuitgaven	20 553	22 413	25 363	686	761	874
— vastleggingsuitgaven	1 327	1 660	1 728	44	56	60
Overschot (+) of tekort (—) van de netto-verkoopwaarde ten opzichte van de uitgaven	**– 210**	**–1 516**	**–1 206**	**– 7**	**–51**	**–42**
	Rechtstreekse toelagen en terugvorderbare voorschotten					
Perekwatietoelagen	1 086	663	580	36	23	20
— perekwatie « a»	975	663	580	33	23	20
— perekwatie « c »	111	—	—	3	—	—
Toelagen om de lasten voortspruitend uit de vermindering van de werktijd te dekken	—	557	214	—	19	7
Andere toelagen met inbegrip van vermindering van intresten en belastingen	559	596	673	19	20	23
Terugvorderbare voorschotten	100	123	117	3	4	4
Totaal bedrag der rechtstreekse toelagen	**1 745**	**1 939**	**1 584**	**58**	**66**	**55**
	Bijkomende sociale toelagen eigen aan de steenkolennijverheid					
Pensioenen (b)	1 335	1 626	1 771	45	55	61
Ziekte-invaliditeit (b)	196	214	235	7	7	8
Bijkomend verlof	215	126	231	7	4	8
Conjunctuurheffing	—	—	79	—	—	3
Diversen	106	108	141	4	4	5
Total bedrag der sociale toelagen	**1 852**	**2 074**	**2 457**	**62**	**70**	**85**
	Diverse toelagen					
Totaal bedrag der diverse toelagen	**11**	**13**	**16**	—	—	**1**
Algemeen totaal der rechtstreekse en onrechtstreekse toelagen	**3 608**	**4 026**	**4 058**	**120**	**137**	**140**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Voorlopige gegevens.
(b) Enkel dat gedeelte der toelagen dat het bedrag der toelagen aan het algemeen stelsel van de maatschappelijke zekerheid overtreft.

en het grootst voor vetkolen. Met ingang van 1 januari 1957 werd het bedrag der toelage daarentegen gekoppeld aan de concurrentiemogelijkheid der mijnen binnen het raam der Gemeenschappelijke Markt bij het einde der overgangsperiode (1). De Belgische steenkolenmijnen werden in drie groepen ingedeeld. De eerste groep omvat de winstgevende mijnen die onmiddellijk in de gemeenschappelijke markt kunnen worden ingeschakeld; de perekwatie « a » werd hen ontnomen. De tweede groep omvat de verlieslatende mijnen die op het einde der overgangsperiode kunnen worden ingeschakeld; het totaal beschikbaar bedrag der perekwatie « a» werd onder hen verdeeld naar rato van 90 % van het bij overeenkomst bepaalde verlies. De derde groep omvat de verlieslatende mijnen die geacht worden op het einde der overgangsperiode niet te kunnen worden ingeschakeld; de perekwatie werd hen eveneens ontnomen. Door deze hervorming, die zoals vermeld met een lichte vermindering der toelage per ton is gepaard gegaan, was de weerslag van deze toeslag op de bedrijfsuitslagen nog meer verschillend van het ene bekken tot het andere dan tijdens de voorgaande jaren; in de Borinage en in de Kempen werd bijna niets ontvangen, in het Centrum het meest.

De toelage om de last van de vermindering van de werktijd te dekken en die de vermindering van de bijdragen aan het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers compenseerde, werd enkel nog in het eerste kwartaal toegekend.

De rechtstreekse subsidies aan de verlieslatende mijnen van de derde groep werden van 596 op 673 miljoen frank gebracht en gekoppeld aan ver doorgedreven rationalisatiemaatregelen. Het bedrag der terugvorderbare voorschotten bleef vrijwel onveranderd.

Terwijl de perekwatietoelagen van 663 tot 580 miljoen frank verminderden, en de toelage om de last van de verkorting van de werktijd te compenseren, van 557 op 214 miljoen frank werd teruggebracht, steeg het bedrag der andere toelagen en voorschotten van 719 tot 790 miljoen frank, d.i. per ton van 24 tot 27 frank.

Er moet echter ook rekening worden gehouden met de onrechtstreekse toelagen van sociale aard; ze zijn van 2,1 tot 2,5 miljard frank gestegen. Voor bijna alle posten werd meer toegekend. Bovendien kreeg het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers een deel van de ontvangsten voortkomende van de tijdens de jaren 1957 en 1958 geheven conjunctuurtaks. De gezamenlijke onrechtstreekse toelagen van sociale aard, die van 70 tot 84 F/t toenamen, bedroegen 15,2 % van de totale personeelsuitgaven der mijnen in 1957, tegen 14,4 % in 1956 en 14,2 % in 1955, wat betekent dat voor het opmaken van een economische balans van de Belgische mijnbouw de post personeelsuitgaven met eenzelfde percentage zou moeten worden verhoogd.

Is dus het nettoverlies zonder subsidies licht verminderd, nl. van 51

(1) 10 februari 1958.

Steenkolenbalans

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957 (g)
I *Nettoproduktie*	**29 651**	**30 384**	**30 060**	**29 249**	**29 920**	**29 461**	**29 001**
II *Uit mijnstort teruggewonnen verkoopbare produkten*	—	—	—	—	**59**	**94**	**201**
III *Invoer* (a)	**2 194**	**1 615**	**2 179**	**3 725**	**3 634**	**4 787**	**5 102**
IV *Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 1 januari*	**1 031** (b)	**221** (b)	**1 678** (b)	**3 074**	**2 823**	**445**	**252**
V *Beschikbare hoeveelheid steenkool*	**32 876** (b)	**32 220** (b)	**33 917** (b)	**36 048**	**36 436**	**34 787**	**34 556**
VI *Afzet :*							
A. *Binnenland* :							
1. Eigen verbruik der mijnondernemingen (+ eigen elektriciteitscentrales)	2 712	2 625	2 603	2 521	2 665	2 767	2 101
2. Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid	8 579	8 756	8 074	8 333	9 006	9 851	9 496
a) Cokesfabrieken	*8 036*	*8 330*	*7 748*	*8 019*	*8 708*	*9 590*	*9 315*
b) Gasfabrieken	*31*	*26*	*26*	*23*	*14*	*6*	*5*
c) IJzer- en staalnijverheid (c)	*512*	*400*	*301*	*291*	*284*	*255*	*176*
3. Agglomeraatfabrieken	1 653	1 380	1 275	1 310	1 457	1 688	1 713
4. Elektriciteitscentrales (d)	3 402	2 932	2 651	3 061	3 285	3 105	3 881
5. Vervoer	1 638	1 548	1 449	1 440	1 389	1 315	1 005
a) Spoorwegen	*1 501*	*1 478*	*1 402*	*1 372*	*1 312*	*1 249*	*958*
b) Bunkerkolen, sleepdiensten	*103*	*45*	*40*	*61*	*69*	*50*	*39*
c) Binnenscheepvaart	*34*	*25*	*7*	*7*	*8*	*16*	*8*
6. Andere bedrijfstakken	5 243	4 307	3 986	4 092	4 219	4 223	3 930
a) Industrie der non-ferrometalen	..	..	..	*519*	*543*	*546*	*554*
b) Scheikundige nijverheid	..	..	..	*568*	*507*	*517*	*486*
c) Cementfabrieken	..	..	..	*927*	*1 075*	*1 034*	*1 012*
d) Verscheidene industrieën	..	..	..	*2 078*	*2 094*	*2 126*	*1 878*
7. Huishoudelijk contingent (+ levering aan de mijnwerkers)	7 574	6 294	6 443	6 639	6 754	6 936	6 726
8. Openbare besturen	152	172	174	172	170	190	196
Totaal binnenlandse afzet	**30 953**	**28 014**	**26 655**	**27 568**	**28 945**	**30 075**	**29 048**
B. *Uitvoer* (f)	**1 728** (e)	**2 537** (e)	**4 165** (e)	**5 681**	**7 050**	**4 463**	**3 962**
Totale afzet	**32 681**	**30 551**	**30 820**	**33 249**	**35 995**	**34 538**	**33 010**
VII *Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 31 december*	**221** (b)	**1 678** (b)	**3 074**	**2 823**	**445**	**252**	**1 547**
VIII *Vergissingen en weglatingen*	**— 26**	**— 9**	**+ 23**	**— 24**	**— 6**	**— 3**	**— 1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

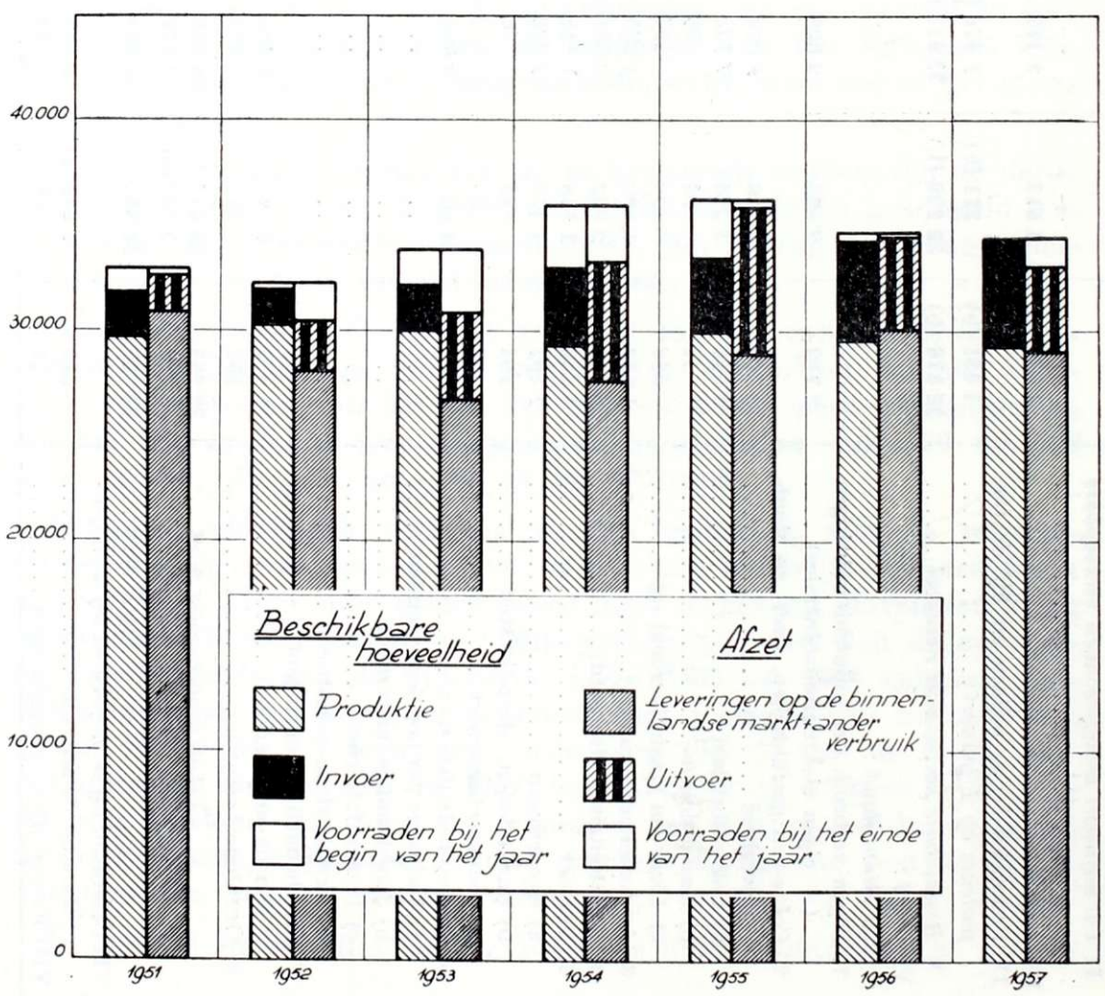
(a) De handel met het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) De voorraden bij de importeurs niet inbegrepen.
(c) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(d) De industriële zelfvoortbrengers niet inbegrepen.
(e) Wederuitvoer niet inbegrepen.
(f) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen.
(g) Voorlopige gegevens.

tot 42 F/t, dan zijn de rechtstreekse toelagen eveneens gedaald, en wel van 66 tot 55 F/t, terwijl de onrechtstreekse subsidies van 70 tot 85 F/t stegen. Tegenover een negatieve bedrijfsuitslag die van 1,5 tot 1,2 miljard frank daalde, stond een totaal bedrag aan rechtstreekse en onrechtstreekse toelagen ten belope van 4 miljard frank tijdens beide jongste jaren en van 42 miljard frank sedert de oorlog. Hierbij werd geen rekening gehouden met een normale vergoeding der geïnvesteerde kapitalen.

Bovendien werden in het laatste kwartaal de kasmiddelen krapper door de wanverkoop en de voorraadvorming. Dit gaf aanleiding tot een verzwakking der investeringsinspanningen, tot financiële moeilijkheden voor vele ondernemingen en tot een vervroeging der sluitingsprogramma's.

Deze globale jaarbalans geeft in feite een te optimistisch beeld van de evolutie der steenkolenmarkt. De vraag naar vaste brandstoffen, die in de tweede helft van 1956 en begin 1957 door de hoogconjunctuur en uit schaarstevrees zo sterk en dringend geworden was, nam immers

Steenkolenbalans
(duizenden tonnen)

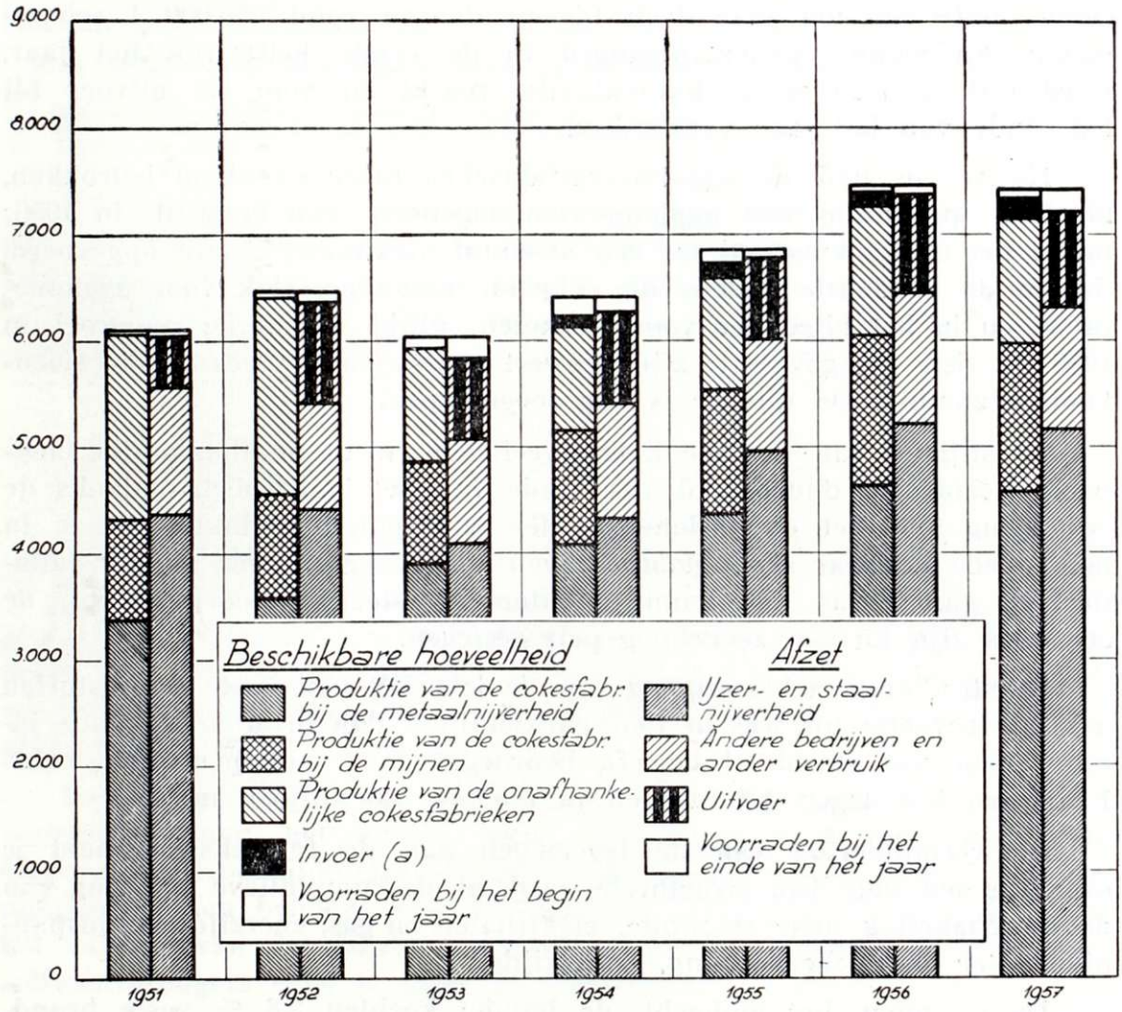

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

tijdens de tweede helft van het jaar aanzienlijk af, toen de voorziening in vaste brandstoffen en in petroleumprodukten dank zij de ruime invoer tegen dalende prijzen en de geleidelijke stijging der binnenlandse produktie van steenkool overvloedig werd. Tevens werden de conjunctuurvooruitzichten minder gunstig zodat de vraag verslapte. Tegelijkertijd bleef de uitvoer om reden van een gelijkaardige aankooponthouding in het buitenland zeer laag zodat hier geen compensatie werd gevonden. De invoer, hoewel gedaald, bleef de uitvoer overtreffen ter uitvoering van einde 1956-begin 1957 gesloten contracten voor Amerikaanse steenkool. De totale steenkolenafzet, die voor de periode juni 1956-mei 1957 tot 34,8 miljoen ton in twaalf maanden was toegenomen, daalde tot 33,1 miljoen ton voor de periode januari-december; de binnenlandse afzet kromp tijdens dezelfde tijdspanne van 30,1 tot 29,1 miljoen ton in. De vermindering trof in het bijzonder de huisbrand en de leveringen aan de agglomeraatfabrieken en aan de fabrieksnijverheid; de onafhankelijke elektriciteitscentrales bleven daarentegen hun aankopen opvoeren.

Hoogovencokesbalans

(duizenden tonnen)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) De invoer was tot in 1953 te gering om er rekening mede te houden.

Over het ganse jaar werd binnenlands echter slechts één miljoen ton steenkool minder afgezet, terwijl de uitvoer met een half miljoen ton tot het laagste peil sedert 1952 daalde. De invoer was daarentegen 0,3 miljoen ton hoger dan in 1956; de stijging betrof vooral Amerikaanse cokesgruiskolen.

De leveringen aan de cokesfabrieken bleven slechts 250 000 t beneden het recordpeil van 1956; daar de aanvoer van uitheemse cokeskolen nog gestegen is, nam eens te meer hun aandeel in de totale ontvangsten der cokesfabrieken toe; het bedroeg 25,7 %, tegen 24,6 % in 1956 en slechts 14,1 % in 1952, jaar van de voorgaande spits inzake cokesproduktie. In juni en juli 1957 werd deze immers omwille van de stakingen in de ijzer- en staalnijverheid geremd; in de hierop volgende maanden bleef de produktie evenwel ook een weinig beneden het peil van 1956 en begin 1957. Over het ganse jaar werden 1,6 % minder cokes en 1,9 % minder gas voortgebracht. Zowel de cokesleveringen aan de ijzer- en staalnijverheid als die aan de overige verbruikers, die in 1956 aanzienlijk gestegen waren, daalden in het tweede halfjaar. Ook de uitvoer is in de laatste vier maanden aanzienlijk afgenomen terwijl de invoer sedert 1953 elk jaar toeneemt. De voorraden stegen in de eerste helft van het jaar doch bleven daarna rond 230 000 t schommelen. Na nieuwe prijsverhogingen in de eerste helft van het jaar, werden de prijzen op de binnenlandse markt en voor de uitvoer bij het einde van het jaar verminderd.

Hoewel in 1957 de agglomeraatfabrieken meer steenkool betrokken, bleef de produktie van agglomeraten nagenoeg even hoog als in 1956; na in het eerste kwartaal tot een absoluut maximum te zijn opgevoerd, daalde de produktie tijdens de volgende maanden. Ook voor agglomeraten, en in het bijzonder voor eierkolen, blijkt de sterke aangroei in 1956 ten dele het gevolg te zijn geweest van schaarstevrees inzake steenkoolvoorziening. De uitvoer is nog toegenomen.

De stijging van de steenkolenleveringen aan de onafhankelijke elektriciteitscentrales duurde tot het einde van het jaar voort, ondanks de vertraging van het expansietempo der elektriciteitsproduktie en de in het tweede halfjaar sterk doorgedreven omschakeling der stookinstallaties ten gunste van petroleumprodukten; de steenkoolvoorraden bij de centrales zijn tot een zeer hoog peil gestegen.

De structurele achteruitgang van de levering van vaste brandstoffen aan de vervoersector was in 1957 aanzienlijker dan in de voorgaande jaren; enkel wat steenkool betreft, bedroegen hun aankopen nog slechts 1 miljoen ton, tegen 1,3 miljoen in 1956 en 1,6 miljoen in 1951.

De vermindering van de leveringen aan de fabrieksnijverheid is eveneens ten dele van structurele aard, nl. de cumulatieve weerslag van de omschakeling naar stookolie, elektriciteit en gas, enerzijds, de inspanningen ter energiebezuiniging, anderzijds.

De gezinnen, het ambacht, de handel kochten 2,8 % vaste brandstoffen minder; op de sterke stijging in 1956 en de eerste zeven maan-

den van 1957 volgde een scherpe daling door de gezamenlijke weerslag van de intering op de voorraden en van de substitutie door andere vormen van energie.

Bruto binnenlands verbruik van vaste brandstoffen in de belangrijkste sectoren

(duizenden tonnen steenkoolequivalent) (a)

VERBRUIKERSGROEPEN	1956	1957 (c)	Verschil in %
Gezinnen, ambacht, handel	8 121	7 895	— 2,8
Vervoer	1 527	1 144	—25,1
IJzer- en staalnijverheid	5 682	5 536	— 2,6
Onafhankelijke elektriciteitscentrales (b)	3 573	3 937	+ 10,2
Diverse industrieën en hun centrales (b)	5 152	4 862	— 5,6
Totaal (met inbegrip van het verbruik van andere sectoren en verlies bij produktie)	**28 782**	**27 694**	— **3,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Omrekeningscoëfficiënt : steenkool en -agglomeraten : 1; cokes : 1,03; ligniet : 0,71.
(b) Mijnstort, andere dan de verkoopbare produkten geleverd door de steenkolenmijnen, niet inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Uiteindelijk waren de leveringen van vaste brandstoffen 3,8 % lager dan in 1956; behalve voor de elektriciteitscentrales was de vermindering algemeen vanaf augustus, terwijl, afgezien van de sectoren vervoer en eigen verbruik der mijnen, in de eerste maanden van het jaar de stijging van beide voorgaande jaren nog werd voortgezet.

2. — *Elektriciteit.*

Ten gevolge van de conjunctuuromslag, die vooral in de tweede helft van het jaar doorwerkte, en van de stakingen in de metaalnijverheid in juni en juli, is het aangroeitempo van het elektriciteitsverbruik afgenomen, vooral wat hoogspanningsstroom betreft. Het totale nettoverbruik nam nog slechts met 4,3 % toe, tegen 8,1 % in 1956; het hoogspanningsverbruik steeg met 4 %, tegen 8 % in 1956, en het laagspanningsverbruik 6,3 %, tegen 8,4 %.

De nettoproduktie was daarentegen 6,4 % hoger, tegen 8,2 % in het voorgaande jaar; het verschil werd opgevangen door een voor België ongewoon uitvoersaldo. De stijging gold vooral de particuliere ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren, zodat het aandeel van de openbare ondernemingen en dat van de industriële zelfvoortbrengers eens te meer is afgenomen.

Het bedrag van de investeringen der industriële voortbrengers is niet gekend. Voor de andere elektriciteitsbedrijven bedragen de gezamenlijke

Beschikbare elektrische energie

(miljoenen kWh)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Nettoproduktie van elektriciteit :							
Ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren :							
Openbare ondernemingen	390,8	370,7	392,1	419,8	397,7	433,3	435,5
Private ondernemingen	5 147,6	4 726,7	4 803,1	5 298,9	5 571,4	6 099,2	6 666,1
Industriële zelfvoortbrengers (a)	3 711,2	4 162,2	4 390,4	4 620,4	4 979,4	5 314,5	5 509,4
Totaal ...	**9 249,6**	**9 259,6**	**9 585,4**	**10 339,1**	**10 948,5**	**11 847,0**	**12 611,0**
Invoer	215,6	200,6	213,6	199,5	260,6	346,7	295,2
Uitvoer	105,0	118,9	214,6	195,2	129,0	267,9	398,9
Saldo (invoer — uitvoer)	**+ 110,6**	**+ 81,7**	**— 1,0**	**+ 4,3**	**+ 131,6**	**+ 78,8**	**— 103,7**
Door Belgische netten overgenomen energie	**9 360,2**	**9 341,3**	**9 584,6**	**01 343,4**	**11 079,5**	**11 925,9**	**12 507,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De tot en met 1955 gepubliceerde gegevens hadden ten dele betrekking op de brutoproduktie en ten dele op de nettoproduktie; deze tabel geeft een raming van de nettoproduktie. De totalen werden aan deze verbetering aangepast.

investeringsuitgaven ongeveer 3,5 miljard frank; er werd ongeveer evenveel voor de produktie als voor het vervoer uitgegeven; t.o.v. het voorgaande jaar was de stijging respectievelijk 13,5 en 16,5 %.

In 1957 werd de omschakeling naar petroleumprodukten als brandstof om elektriciteit voort te brengen, zeer sterk voortgezet. Hun aandeel bedroeg reeds 11 %, tegen 7,5 % in 1956 en 3,3 % in 1955.

Het elektriciteitsindexcijfer voor laagspanning (1) is terug toegenomen, en wel met 5,8 %. Dit heeft echter de sedert 1953 durende daling van de gemiddelde laagspanningsprijs niet belet, daar deze van 2,99 tot 2,95 F/kWh verminderde. Deze verlaging van de gemiddelde kWh-prijs, ondanks de stijging van de elektriciteitsindex voor laagspanning, is o.m. het gevolg van het invoeren van het automatisch nationaal tarief voor residentieel verbruik en van de toenemende toepassing van dit tarief voor niet-residentieel verbruik. Inzake hoogspanningsprijs is daarentegen de sedert 1953 ingetreden daling tot een lichte stijging gekeerd, ten gevolge van de hogere produktiekosten.

(1) Indexcijfer van de kosten die de berekening van de prijs per in laagspanning verdeelde kWh bepalen.

3. — *Steenkoolgas.*

De gasproduktie was in 1957 lager dan in 1956, ten gevolge van de stakingen in juni en juli in de ijzer- en staalnijverheid en hiervan afhangende cokesfabrieken. Omwille van de zachte temperatuur moesten de watergasfabrieken, installaties om spitsbehoeften te dekken, niet op gang worden gebracht, in tegenstelling met wat in 1956 was gebeurd.

De inkrimping van de produktie van cokesovengas werd ten dele gecompenseerd door een ruimere levering van andere gassen. Aldus bleef

Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas (a)

(miljoenen kubieke meters, herleid tot 4 250 Kcal aan 0° C en 760 mm Hg)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Produktie der gasfabrieken (b)	14,8	13,3	13,2	13,2	7,4	4,5	3,1
Produktie der cokesfabrieken :							
Produktie bestemd voor de openbare verdeling	758,6	752,6	751,0	824,4	803,7	869,4	840,9
Produktie bestemd voor rechtstreekse levering aan de nijverheid (c)	905,0	921,2	898,8	1 004,9	1 100,8	1 184,8	1 168,6
Produktie der steenkolenmijnen en der reforminginstallaties (b)	45,1	84,5	105,8	107,2	153,2	184,0	207,7
Totaal v.h. in België geproduceerd gas	**1 723,5**	**1 771,6**	**1 768,8**	**1 949,8**	**2 065,1**	**2 242,7**	**2 220,2**
Invoer	0,5	2,6	5,8	0,9	3,5	4,8	7,3
Uitvoer	26,4	23,7	28,4	43,5	51,4	69,1	73,4
Totaal van het in België beschikbaar gas	**1 697,6**	**1 750,4**	**1 746,2**	**1 907,2**	**2 017,2**	**2 178,4**	**2 154,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Deze statistiek heeft betrekking op het gas dat door de pyrogeendistillatie in de gas- en cokesfabrieken wordt voortgebracht en waaraan gebeurlijk watergas, luchtgas, restgas der scheikundige synthese, hoogovengas en methaangas worden toegevoegd. Zij omvat eveneens de produktie van methaan, rechtstreeks voortkomend uit de steenkolenmijnen, alsmede vloeibaar gemaakt petroleumgas in leidingen vervoerd, welke gassen voor de openbare voorziening bestemd zijn. Onderhavige statistiek slaat niet op de hoeveelheid watergas, luchtgas, restgas, hoogovengas, methaan- of vloeibaar gas, die buiten de producerende fabriek wordt vermengd met gas, voortkomend van de pyrogeendistillatie der steenkolen, uitgenomen die welke rechtstreeks aan het openbaar net wordt geleverd. Zij omvat niet het door de cokesfabrieken voortgebrachte of afgenomen gas (steenkolengas of ander), dat voor eigen behoeften wordt aangewend, nl. voor ovenverwarming, enz.
(b) Produktie volledig voor de openbare verdeling bestemd.
(c) Produktie bestemd voor de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan andere afdelingen van de vennootschappen, waaraan de betrokken cokesfabrieken toebehoren, of aan andere, juridisch onafhankelijke nijverheidsvennootschapen.

de levering van mijngas en reforminggas aanzienlijk toenemen en bedroeg reeds 9,4 % van de totale netto-gasproduktie, tegen 8,2 % in 1956 en slechts 2,6 % in 1951. In- en uitvoer namen eens te meer toe, doch

Openbare gasdistributie

(miljoenen kubieke meters, aanduidingen van de tellers)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
A. *Beschikbaar voor het verbruik* :							
1. Invoer	0,4	2,6	5,8	0,9	3,5	4,8	7,3
2. Nettoproduktie van de gasfabrieken :							
a) ovengas	76,9	77,8	66,0	48,7	33,2	29,8	27,7
b) andere gassen (*a*) ..	10,8	12,0	10,8	15,1	40,8	40,0	50,3
3. Door de cokesfabrieken rechtstreeks geleverd	92,5	89,0	85,0	86,4	87,7	89,5	85,8
4. Door tussenkomst der transportmaatschappijen geleverd :							
a) afkomstig van de cokesfabrieken ...	688,2	639,7	627,4	724,6	736,6	814,5	798,2
b) afkomstig van de kolenmijnen (methaan)		79,8	100,8	96,9	113,8	146,4	158,5
Totaal (*b*) ...	**868,9**	**901,0**	**895,8**	**972,6**	**1 015,5**	**1 124,8**	**1 127,9**
B. *Verdeeld gas* :							
1. Binnenlands verbruik :							
a) Aan de verbruikers geleverd	738,0	750,3	739,1	780,2	827,9	902,0	925,1
— huishoudelijk verbruik	*705,3*	*717,7*	*478,6*	*479,3*	*488,5*	*503,8*	*505,5*
— handels- en ambachtsverbruik ..			*43,6*	*46,2*	*48,3*	*51,4*	*50,4*
— industrieel verbruik			*185,9*	*224,9*	*262,7*	*321,2*	*342,7*
— openbare verlichting	*19,7*	*17,7*	*15,2*	*11,8*	*8,0*	*25,5*	*26,5*
— openbare diensten en gebouwen	*12,9*	*14,8*	*15,7*	*18,0*	*20,4*		
b) Eigen verbruik en verlies	104,3	127,1	128,3	148,9	136,3	153,7	129,5
Totaal binnenlands verbruik.	**842,3**	**877,3**	**867,4**	**929,1**	**964,1**	**1 055,7**	**1 054,5**
2. Uitvoer	26,4	23,7	28,4	43,5	51,4	69,1	73,4
Totaal ...	**868,7**	**901,0**	**895,8**	**972,6**	**1 015,5**	**1 124,8**	**1 127,9**

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

(a) Inclusief het petroleumgas, verdeeld door de vroegere gasfabrieken van Dinant en Chimay en de produktie van de reformingfabriek van Mont-Saint-Aldegonde.
(b) Rekening gehouden met het verschil van de voorraden in de gashouders.

bedroegen nog slechts een klein deel der produktie. Uiteindelijk werd 1,1 % minder gas voor de verbruikers beschikbaar gesteld.

Het verbruik is vooral verminderd in de gasintensieve bedrijven, namelijk de ijzer- en staalnijverheid, daar de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan de nijverheid met 1,4 % daalden. De industrie die door de openbare distributie bevoorraad wordt, nam daarentegen 6,7 % meer op, zij het wel dat het snelle aangroeitempo der jongste jaren wel verzwakt is. Het huishoudelijk, handels- en ambachtsverbruik bleef stationair, daar in deze sectoren de concurrentie van petroleumgas en stookolie sterk doorweegt.

4. — *Petroleum.*

Evenals in 1956 verschilde de evolutie ten zeerste in het eerste t.o.v. het tweede halfjaar. De Suez-crisis had de activiteit der Europese raffinaderijen in de laatste maanden van 1956 aanzienlijk geremd en de voorziening in petroleumprodukten zo sterk gehinderd, dat in vrijwel gans Europa verbruikbeperkingen moesten worden opgelegd. In feite kon de verminderde aanvoer van ruwe petroleum uit het Midden-Oosten grotendeels worden gecompenseerd door een ruimere invoer van geraffineerde produkten uit Amerika, zodat de activiteit der Europese raffinaderijen meer werd getroffen dan de marktvoorziening. Door de stijging van de zeevrachttarieven en van de prijs voor Amerikaanse raffinageprodukten waren de petroleumprodukten in Europa zeer duur geworden.

Die toestand duurde nog voort bij het begin van 1957. Geleidelijk aan verbeterde echter de aanvoer van ruwe petroleum, terwijl de invoer van geraffineerde produkten overvloediger werd en de prijzen daalden. Elk kwartaal was de activiteit der raffinaderijen aanzienlijk hoger dan tijdens het voorgaande kwartaal en bij het einde van het jaar werden alle vroegere produktiecijfers ruimschoots overtroffen. De invoer van geraffineerde produkten daalde geleidelijk tot een normaal peil en de sterk gedaalde uitvoer was einde 1957 groter dan ooit. De binnenlandse leveringen, aanzienlijk verminderd in het laatste kwartaal van 1956 en het eerste van 1957, nam weer toe doch minder vlug dan tijdens de voorgaande jaren.

Over het ganse jaar werd door de raffinaderijen vrijwel evenveel ruwe olie verwerkt als in 1956. De invoer van geraffineerde produkten steeg en de uitvoer bleef vrijwel stationair, zij het wel dat minder fuel-oil geproduceerd en uitgevoerd werd. Door die kwantitatieve evolutie en vooral door de prijsstijging steeg het negatief saldo op de handelsbalans voor ruwe en geraffineerde petroleum van 6,4 tot 8,6 miljard frank; voor geraffineerde produkten alleen nam het nadelig saldo van 300 miljoen tot 1 miljard frank toe. Ook het zichtbaar verbruik bleef over het algemeen nagenoeg onveranderd; er werd echter meer fuel-oil en raffinaderijgas gekocht.

De petroleochemische nijverheid werd geleidelijk op gang gebracht.

Produktie en verbruik van petroleumprodukten

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum ...	909	2 652	3 026	3 798	4 640	5 350	5 338
Produktie :							
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	156	510	662	792	1 034	1 156	1 132
Jet-oil en lampolie (a)	13	67	109	155	157	181	170
White spirit en speciale benzine	13	12	19	18	17	20	17
Gas- en Diesel-oil	198	565	792	925	1 161	1 483	1 470
Fuel-oil	375	1 228	1 351	1 512	1 710	1 930	1 854
Smeeroliën	5	7	6	9	18	24	22
Asfalt	83	86	90	95	143	170	194
Raffinaderijgas	1	3	16	25	80	89	96
Lading voor de petroleochemische nijverheid	—	—	—	—	—	—	2
Andere (b)	—	—	30	60	48	60	114
Invoer (c) :							
Auto- en vliegtuigbenzine (a) (d)	735	616	548	347	370	358	510
Jet-oil en lampolie (a)	47	47	69	62	26	31	31
White spirit en speciale benzine	14	13	11	13	14	14	13
Gas- en Diesel-oil	626	641	612	567	825	1 027	1 185
Fuel-oil	873	538	464	626	703	862	1 063
Smeeroliën	129	87	100	136	165	175	177
Asfalt	7	13	8	18	24	23	6
Raffinaderijgas (d)	35	53	63	79	86	84	98
Andere (b)	4	2	3	3	3	3	3
Uitvoer (bunkeroliën inbegrepen) (c)							
Auto- en vliegtuigbenzine (a) (d)	39	309	282	213	353	444	443
Jet-oil en lampolie (a)	1	33	54	66	116	135	133
White spirit en speciale benzine	6	4	6	6	6	6	6
Gas- en Diesel-oil	183	379	395	503	629	980	923
Fuel-oil	388	1 017	905	1 077	1 176	1 310	1 101
Smeeroliën	19	10	28	45	73	93	87
Asfalt	19	33	22	25	53	76	81
Raffinaderijgas (d)	—	1	13	18	12	12	14
Andere (b)	—	—	—	—	—	—	—
Leveringen voor het binnenlands verbruik:							
Auto- en vliegtuigbenzine (a)	813	849	900	935	1 063	1 135	1 162
Jet-oil en lampolie (a)	49	81	106	130	76	72	64
White spirit en speciale benzine	21	20	22	32	24	25	23
Gas- en Diesel-oil	717	823	882	1 049	1 245	1 561	1 510
Fuel-oil	769	689	788	927	1 071	1 518	1 637
Smeeroliën	88	78	81	89	98	113	96
Asfalt	64	68	78	91	109	120	119
Raffinaderijgas	34	53	69	83	153	161	178
Lading voor de petroleochemische nijverheid	—	—	—	—	—	—	2
Andere (b)	3	2	33	63	48	61	103

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) Vanaf 1955 werd de jet-oil van het benzine-type in de statistieken « auto- en vliegtuigbenzine » opgenomen.
(b) Paraffine en was; rechtstreeks voor nijverheidsverbruik geleverd gas; petroleumcokes, andere produkten.
(c) Enkel België.
(d) Ramingen voor 1952 en 1953.

5. — *Energiebalans.*

De *produktie van primaire energie,* in tonnen steenkolen uitgedrukt, is met 1 % verminderd; ze daalde van 30 708 500 tot 30 395 500 t. De verzwakking van de eigenlijke steenkoolproduktie werd grotendeels gecompenseerd door een ruimere terugwinning van mijnstortkolen, die van 795 200 tot 948 500 t toenam. De produktie van de andere energiebronnen bleef vrijwel onveranderd.

Voor de eerste maal sedert 1953 werd minder *primaire energie in België aangewend,* hetzij voor rechtstreeks binnenlands verbruik, hetzij voor omvorming in andere vormen van energie voor de binnenlandse markt of voor de uitvoer. De vermindering bedroeg 3,4 % doch overtrof nog het peil van de jaren vóór 1956. Voor steenkool en mijnstortkolen bedroeg de daling 4,2 %; de vermindering van de binnenlandse steenkoolafzet werd gecompenseerd door de omslag in de loop van 1956 van het uitvoersaldo der voorgaande jaren, maar de voorraden bij de mijnen stegen met ongeveer dezelfde hoeveelheid als het invoeroverschot. Bovendien is voor de eerste maal sedert de oorlog de hoeveelheid verwerkte ruwe petroleum niet boven het peil van het voorgaande jaar uitgestegen, daar de sterke inzinking bij het begin van het jaar door de snelle herneming die erop volgde niet totaal kon worden gecompenseerd.

De stijging, naar hoeveelheid, van de *B. L. E. U.-invoer voor de onderscheidene vormen van energie, zo primaire als omgevormde,* is vooral wat geraffineerde produkten en steenkool betreft, gepaard gegaan met een aanzienlijke stijging van de gemiddelde prijs voor overzeese invoer. De uitvoer naar volume is echter gedaald; de aangroei van de uitvoer van sommige vormen omgevormde energie en de lichte prijsverhoging konden op verre na de inkrimping van de uitvoer van petroleum en steenkool, waarvan de invoer daarentegen sterk vooruitgegaan was, niet compenseren. Deze uiteenlopende evolutie had tot gevolg dat de handelsbalans van de B. L. E. U. inzake energie weer ongunstiger is geworden; het tekort steeg van 8 tot 11,3 miljard frank. De betekenis van dit tekort voor de globale handelsbalans komt duidelijk tot uiting wanneer men het vergelijkt met de evolutie van het totaal nadelig saldo dat van 5,5 tot 12,3 miljard frank is toegenomen. Voor het tweede achtereenvolgende jaar werd inzake steenkool een invoersaldo geboekt; dit saldo steeg van 165 tot 688 miljoen frank. Voor ruwe petroleum nam de invoer van 6 tot 7,6 miljard frank toe, terwijl het netto invoersaldo voor geraffineerde produkten, petroleumgas niet inbegrepen, 1 miljard frank bedroeg tegen 324 miljoen in 1956.

De *evolutie van de saldi van de buitenlandse handel inzake omgevormde energie* — enkel wat België betreft — ligt dus niet voor alle sectoren in de lijn van de voorgaande tendentie. Het uitvoersaldo voor steenkoolagglomeraten, cokes en steenkolengas evenals het invoersaldo voor petroleumgas zijn verder toegenomen, zij het wel tegen een trager tempo dan in 1956. De in 1956 onderbroken aangroei van de invoer van bruinkoolbriketten werd hervat. Inzake elektriciteit is het traditioneel

Zichtbaar binnenlands brutoverbruik van primaire energie (a)

(omgerekend in duizenden tonnen steenkool) (b)

JAAR-TAL	Aangewende primaire energie						In- en uitvoersaldo en voorraadschommelingen van omgevormde energie								Algemeen totaal
	Steenkolen (c)	Hout	Methaangas (mijngas) (d)	Hydro-elektrische energie	Ruwe petroleum	Totaal	Steenkool-agglomeraten	Bruinkool-agglomeraten	Cokes	Geraffineerde vloeibare brandstoffen	Steenkoolgas	Petroleum gas	Elektrische energie	Totaal	
1948 ...	28 546,4	150,1	..	33,9	386,1	29 116,5	— 67,2	+ 60,0	— 1 078,4	+ 1 655,2	— 11,5	+ 5,8	+138,6	+ 702,5	29 819,0
1949 ...	26 294,7	149,8	0,6	22,3	500,5	26 967,5	— 50,5	+ 42,5	— 655,9	+ 1 747,8	— 12,9	+ 15,2	+ 34,7	+ 1 120,9	28 088,8
1950 ...	26 201,6	136,9	20,7	37,3	637,8	27 034,3	— 7,8	+ 47,1	— 341,1	+ 2 282,9	— 12,1	+ 33,3	+ 52,7	+ 2 055,0	29 089,3
1951 ...	30 963,2	136,9	43,7	40,5	1 299,9	32 484,2	—335,7	+ 70,6	— 518,1	+ 2 359,4	— 15,9	+ 59,0	+ 66,5	+ 1 685,8	34 170,0
1952 ...	28 392,0	136,9	68,0	44,7	3 792,4	32 434,0	—332,5	+ 44,1	— 1 021,0	+ 105,8	— 12,7	+ 90,6	+ 47,3	— 1 078,4	31 355,6
1953 ...	27 226,2	196,7	75,3	51,2	4 583,2	32 132,6	—260,6	+ 54,6	— 919,1	— 320,5	— 12,9	+ 92,3	— 0,6	— 1 366,8	30 765,8
1954 ...	28 000,6	214,3	73,4	90,9	5 431,1	33 810,3	—305,7	+ 58,6	— 724,7	— 504,2	— 26,0	+102,6	+ 2,3	— 1 397,1	32 413,2
1955 ...	29 353,1	236,2	88,7	68,3	6 635,2	36 381,5	—421,4	+ 69,0	— 521,4	— 889,4	— 29,2	+126,5	+ 69,6	— 1 596,3	34 785,2
1956 ...	30 564,6	236,2	116,4	99,7	7 650,5	38 667,4	—559,1	+ 67,1	— 799,3	— 674,2	— 39,1	+123,4	+ 42,0	— 1 839,2	36 828,2
1957 ...	29 287,9	236,0	118,2	91,5	7 633,3	37 366,9	—620,1	+ 75,0	— 866,6	— 371,9	— 40,3	+136,6	+ 55,2	— 1 631,7	35 735,2

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Herziene gegevens.

(b) Omrekeningstabel op basis van steenkool :
methaan en steenkoolgas : 0,61; hydro-elektrische energie en thermische elektriciteit : raming op basis van het specifiek verbruik door alle voortbrengers van thermische energie samen; hout : 0,62; ruwe petroleum : 1,43; vloeibare brandstoffen : 1,47; petroleumgas : 1,71; steenkoolagglomeraten : 1,00; bruinkoolagglomeraten : 0,71; cokes : 1,03.

(c) De hier aangegeven hoeveelheid steenkool bestaat, enerzijds, uit het eigenlijk steenkoolverbruik (ton voor ton, d.w.z. zonder omrekening tot 7.000 kcal/kg) en, anderzijds, uit het gekende verbruik van mijnstortkolen (omgerekend in tonnen steenkool van de kwaliteit die gewoonlijk gebruikt wordt in de elektriciteitscentrales en de cementfabrieken).

(d) Waarde van het opgevangen mijngas.

Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Vaste brandstoffen	**— 1 756**	**— 946**	**+ 81**	**— 377**	**+ 620**	**— 1 693**	**— 2 702**
— steenkool en bruinkool	— 185	+ 98	+ 1 428	+ 1 026	+ 2 425	— 165	— 688
— cokes (*b*)	— 1 738	— 1 244	— 1 487	— 1 558	— 2 053	— 1 934	— 2 577
— agglomeraten van steenkool en bruinkool	+ 168	+ 200	+ 140	+ 155	+ 248	+ 405	+ 564
Petroleum en petroleumprodukten	**— 4 446**	**— 4 118**	**— 3 997**	**— 4 653**	**— 5 399**	**— 6 355**	**— 8 638**
— ruwe en half-geraffineerde petroleum	— 1 198	— 3 169	— 3 692	— 4 231	— 4 948	— 6 032	— 7 639
— petroleumderivaten	— 3 150	— 797	— 304	— 422	— 451	— 324	— 999
— lichte oliën	*— 1 675*	*— 886*	*— 643*	*— 365*	*— 67*	*+ 98*	*— 194*
— halfzware oliën	*— 98*	*— 58*	*— 43*	*+ 4*	*+ 134*	*+ 172*	*+ 204*
— zware oliën	*— 1 378*	*+ 147*	*+ 382*	*— 61*	*— 519*	*— 594*	*— 1 009*
Totaal	**— 6 194**	**— 4 911**	**— 3 916**	**— 5 030**	**— 4 779**	**— 8 048**	**— 11 340**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Netto-uitvoer (+); netto-invoer (—).
(b) België heeft een netto-uitvoer; het invoersaldo komt voort van de aankopen van het Groothertogdom Luxemburg.

invoersaldo daarentegen in een netto uitvoer omgeslagen. Voor geraffineerde brandstof is het uitvoersaldo dat in 1953 ontstaan was en tot 1955 aanzienlijk was toegenomen voor het tweede achtereenvolgende jaar verminderd ten gevolge van de moeilijke voorziening in ruwe petroleum tijdens de laatste maanden van 1956 en de eerste van 1957, in verband met de gebeurtenissen om het Suez-kanaal. Het globaal uitvoersaldo inzake omgevormde energie dat in 1952 was ontstaan en tot 1956 aanzienlijk toegenomen was, werd in 1957, in het bijzonder ingekrompen door de weerslag van de gevolgen van de Suez-crisis.

Het *zichtbaar bruto binnenlands verbruik van primaire energie* daalde met 3,3 % doch overtrof nog elk voorgaande peil; het was de eerste achteruitgang sedert 1953. Het verbruik van steenkool en -derivaten verminderde met 5,1 % tot het laagste peil sedert 1954. Zijn aandeel in het totaal binnenlands verbruik is verder ingekrompen ten gevolge van de verdere vooruitgang der petroleumprodukten. Voor laatstgenoemde was, omwille van de Suez-crisis, de stijging echter zeer zwak vergeleken met het aangroeitempo der voorgaande jaren.

Na uitschakeling van het verlies bij omvorming is het *uiteindelijk nettoverbruik van energie*, uitgedrukt in steenkoolequivalent, met 3,2 % gedaald. De absolute en relatieve vermindering van het verbruik door de vervoermiddelen (zeescheepvaart niet inbegrepen) duurde voort; de gedeeltelijke vervanging van spoorweg- door autobusvervoer evenals de verdere omschakeling van stoomtractie naar elektrische en dieseltractie heeft weer een vermindering van het energieverbruik per vervoerde eenheid meegebracht. Bovendien werd de voorgaande vooruitgang van het particulier wegverkeer in het eerste kwartaal geremd door de beperkingen die omwille van de Suez-crisis werden opgelegd. Inzake zeevervoer doet de toestand zich anders voor, daar de omschakeling van steenkool naar stookolie er vrijwel beëindigd is; de aanzienlijke vermindering van de olieleveringen in 1957 moet blijkbaar worden toegeschreven aan de voorkeur voor buitenlandse bunkerhavens waar de voorziening goedkoper is dan in de Belgische havens. De daling van het zichtbaar energieverbruik door de gezinnen en aanverwante sectoren die vooral het gevolg was van de verminderde leveringen van vaste brandstof en van mazout moet blijkbaar grotendeels worden toegeschreven aan de inkrimping van de voorraden in de handel en bij de verbruikers tijdens het tweede halfjaar; maar de substitutie van vaste brandstof door stookolie, die tijdens de gebeurtenissen om Suez geremd was geweest, werd in de loop van het jaar hervat. De neerwaartse tendentie van het zichtbaar rechtstreeks verbruik van vaste brandstof door de nijverheid werd versterkt. De inkrimping van het verbruik van gas voortkomende van cokes- en gasfabrieken wordt verklaard door de inkrimping van de ijzer- en staalproduktie ten gevolge van de stakingen.

Het aandeel der vaste brandstoffen blijft dus afnemen; zo dit der vloeibare brandstoffen niet meer is vooruitgegaan, moet dit vooral aan toevallige redenen worden toegeschreven. De behoeften aan elektriciteit en gas bleven toenemen.

Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie (a)

JAARTAL	1953 = 100					In % van het totaal				
	Steenkolen en -derivaten (b)	Petroleumprodukten	Hydro-elektrische energie	Hout (c)	Totaal	Steenkolen en -derivaten	Petroleumprodukten	Hydro-elektrische energie	Hout	Totaal
1948	105,4	47,0	66,2	83,6	96,9	92,3	6,9	0,1	0,7	100,0
1949	98,1	52,0	43,6	76,5	91,3	91,2	8,1	0,1	0,7	100,0
1950	99,3	67,8	72,9	73,2	94,6	89,1	10,2	0,1	0,6	100,0
1951	115,7	85,4	79,1	82,6	111,1	88,4	10,9	0,1	0,6	100,0
1952	104,0	91,6	87,3	72,0	101,9	86,6	12,7	0,1	0,6	100,0
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	84,9	14,2	0,2	0,8	100,0
1954	103,5	115,5	177,5	108,6	105,4	83,4	15,5	0,3	0,8	100,0
1955	109,3	134,8	133,4	121,4	113,1	82,0	16,9	0,2	0,9	100,0
1956	112,3	163,0	194,7	120,7	119,7	79,6	19,3	0,3	0,8	100,0
1957	106,6	169,9	178,7	123,8	115,8	78,1	20,8	0,3	0,9	100,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Rekening houdend met het in- en uitvoersaldo van omgevormde energie en met de voorraadschommelingen, voor zover deze bekend zijn. Herziene gegevens.
(b) Inclusief mijngas en het totaal saldo van de buitenlandse handel inzake elektrische energie.
(c) Inclusief bruinkoolagglomeraten.

Raming van het uiteindelijk netto-energieverbruik naargelang van de economische sectoren en de vorm der aangewende energie (a)

OMSCHRIJVING	In duizenden tonnen steenkoolequivalent		In % van het totaal	
	1956 (b)	1957	1956 (b)	1957
Gezinnen, ambacht, handel			*38,31*	*38,70*
— vaste brandstoffen	8 358,7	8 135,6	82,12	81,77
— vloeibare brandstoffen	1 164,2	1 131,9	11,44	11,38
— elektriciteit	154,2	166,7	1,51	1,67
— steenkolengas	338,7	344,0	3,33	3,46
— petroleumgas	162,5	171,0	1,60	1,72
Totaal	**10 178,3**	**9 949,2**	**100,00**	**100,00**
Vervoer (excl. bunkerbrandstoffen)			*13,75*	*13,57*
— vaste brandstoffen	1 420,9	1 147,7	38,90	32,91
— vloeibare brandstoffen	2 163,9	2 262,3	59,23	64,88
— elektriciteit	68,4	77,1	1,87	2,21
Totaal	**3 653,2**	**3 487,1**	**100,00**	**100,00**
Bunkerbrandstoffen			*3,96*	*3,21*
— vaste brandstoffen	36,6	26,1	3,48	3,16
— vloeibare brandstoffen	1 014,3	799,6	96,52	96,84
Totaal	**1 050,9**	**825,8**	**100,00**	**100,00**
Industrie			*42,86*	*43,38*
— vaste brandstoffen	7 522,1	7 202,4	66,06	64,58
— vloeibare brandstoffen	1 501,0	1 531,9	13,18	13,74
— elektriciteit	1 040,3	1 086,5	9,14	9,74
— steenkolengas	1 265,4	1 249,2	11,11	11,20
— petroleumgas	58,1	82,1	0,51	0,74
Totaal	**11 386,9**	**11 152,0**	**100,00**	**100,00**
Overheid (c)			*1,12*	*1,14*
— vaste brandstoffen	263,7	255,4	88,43	87,44
— elektriciteit	18,9	20,3	6,34	6,95
— steenkolengas	15,6	16,4	5,23	5,61
Totaal	**298,2**	**292,1**	**100,00**	**100,00**
Totaal verbruik			*100,00*	*100,00*
— vaste brandstoffen	17 602,0	16 767,2	66,26	65,23
— vloeibare brandstoffen	5 843,4	5 725,7	22,00	22,27
— elektriciteit	1 281,8	1 350,6	4,82	5,25
— steenkolengas	1 619,7	1 609,6	6,09	6,26
— petroleumgas	220,6	253,1	0,83	0,99
Totaal	**26 567,5**	**25 706,2**	**100,00**	**100,00**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Enige storende invloed van de voorraadschommelingen in de handel en bij de verbruikers is niet geheel uitgesloten. Het nuttig effect der ingezette energie verschilt zeer veel naargelang van haar aard. Omrekeningstabel : steenkool en -agglomeraten : 1; cokes : 1,03; bruinkoolagglomeraten : 0,71; vloeibare brandstoffen : 1,47; elektriciteit : 0,21; steenkoolgas : 0,61; petroleumgas : 1,71.

(b) Herziene gegevens.

(c) Er zijn geen statistieken beschikbaar nopens het verbruik van petroleumprodukten; dit verbruik is opgenomen in de ramingen betreffende de groep *gezinnen, ambacht, handel.*

§ 2. — METAALNIJVERHEID

De investeringsinspanning was één der belangrijkste motoren van de jongste hoogconjunctuur in het algemeen, doch van de metaalconjunctuur in het bijzonder, daar de vraag naar uitrustingsgoederen een toenemende behoefte naar metalen deed ontstaan.

De vraag naar metalen was evenwel niet speculatief van aard, zoals tijdens de Korea-boom en de prijsstijging geringer dan toen; voor non-ferrometalen waren de noteringen trouwens sedert het einde van het eerste kwartaal van 1956, afgezien van een kortstondige speculatieve stijging tijdens de Suez-crisis, neerwaarts georiënteerd.

De voor de metaalnijverheid gunstige investeringsconjunctuur is evenwel in 1957 tot staan gekomen. Reeds in de tweede helft van 1956 was het volume der buitenlandse orders aan de metaalverwerkende nijverheid verzwakt; deze vermindering was echter gecompenseerd geweest door zeer belangrijke bestellingen aan de scheepsbouw en voor spoorwegmaterieel en wapens met hun munitie. Begin 1957 zijn de buitenlandse bestellingen veel sterker gedaald. De binnenlandse markt volgde deze omkeer met enige vertraging. Tot het einde van het derde kwartaal — afgezien van de staking in juni en juli — bleef de activiteit zelf in de metaalverwerkende nijverheid echter nog toenemen omwille van de ruime orderreserves; pas in het vierde kwartaal daalde het totaal aantal ingeschreven arbeiders.

Ook de produktie van metalen heeft die omslag met vertraging gewaar geworden. Hoewel sedert het begin van het jaar het volume der binnengekomen orders in de ijzer- en staalnijverheid verminderde, werd de produktie er op een hoog peil gehouden, daar inzake leveringen een ruime achterstand moest worden ingehaald. Voor de meeste non-ferrometalen waren de producenten tegen wanverkoop en prijsdaling ten dele gedekt door contracten met lange looptijd; de staking van juni-juli kwam op het ogenblik dat de produktie het hoogtepunt had bereikt, maar ondanks de hierdoor opgelopen achterstand bereikte het produktiepeil in de laatste vier maanden niet meer dat van het eerste halfjaar.

Daar de Belgische metaalnijverheid sterker uitvoerintensief is dan die der andere landen werd de weerslag van de conjunctuuromslag in de wereld in het algemeen en in de Verenigde Staten van Amerika in het bijzonder zeer sterk gevoeld. In de gezamenlijke E. G. K. S. was over gans 1957 de metaalproduktie nog hoger dan in 1956, terwijl ze in België lager was. Het aandeel der Belgische produktie in de totale produktie van de Gemeenschappelijke Markt is derhalve eens te meer afgenomen en bedroeg voor ruwijzer nog 12,3 %, tegen 13 % in 1956 en 13,8 % in 1952; voor ruwstaal daalde het aandeel tot 10,5 %, tegen respectievelijk 11,2 % en 12,3 %. Doch ook inzake non-ferrometalen is de overwegende positie van België verzwakt. Het aandeel van de Belgische produktie (1),

(1) Koper, zink, lood.

Produktie van ijzer en staal in de landen der E.G.K.S.

TIJDVAK	België	Duitse Bondsrepubl. (excl. Saarland)	Saarland	Frankrijk	Italië	Luxemburg	Nederland	Landen van de E.G.K.S.
	RUWIJZER (duizenden tonnen)							
1952.....	4 775	12 877	2 550	9 772	1 143	3 076	539	34 732
1953.....	4 218	11 654	2 382	8 664	1 254	2 719	591	31 482
1954.....	4 563	12 512	2 499	8 838	1 298	2 800	610	33 120
1955.....	5 326	16 482	2 879	10 941	1 677	3 048	668	41 021
1956.....	5 658	17 577	3 018	11 423	1 935	3 272	664	43 547
1957.....	5 547	18 358	3 126	11 909	2 138	3 329	702	45 109
	Produktie van de E.G.K.S.-landen = 100							
1952.....	13,75	37,08	7,34	28,14	3,29	8,86	1,55	100,00
1953.....	13,40	37,02	7,57	27,52	3,98	8,64	1,88	100,00
1954.....	13,78	37,78	7,55	26,68	3,92	8,45	1,84	100,00
1955.....	12,98	40,18	7,02	26,67	4,09	7,43	1,63	100,00
1956.....	12,99	40,36	6,93	26,23	4,44	7,51	1,52	100,00
1957.....	12,30	40,70	6,93	26,40	4,74	7,38	1,56	100,00
	RUWSTAAL (duizenden tonnen)							
1952.....	5 150	15 806	2 823	10 867	3 535	3 002	693	41 876
1953.....	4 527	15 420	2 682	9 997	3 500	2 658	874	39 658
1954.....	5 003	17 435	2 805	10 627	4 207	2 828	937	43 842
1955.....	5 894	21 336	3 166	12 631	5 395	3 226	979	52 627
1956.....	6 376	23 189	3 375	13 442	5 911	3 456	1 051	56 800
1957.....	6 267	24 507	3 463	14 100	6 766	3 493	1 183	59 779
	Produktie van de E.G.K.S.-landen = 100							
1952.....	12,30	37,74	6,75	25,95	8,44	7,17	1,65	100,00
1953.....	11,42	38,88	6,76	25,21	8,83	6,70	2,20	100,00
1954.....	11,40	39,77	6,40	24,24	9,60	6,45	2,14	100,00
1955.....	11,20	40,54	6,02	24,00	10,25	6,13	1,86	100,00
1956.....	11,23	40,83	5,94	23,66	10,41	6,08	1,85	100,00
1957.....	10,48	41,00	5,79	23,59	11,32	5,84	1,98	100,00

Bron : Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit.

die in 1951 nog 34 % bedroeg van de totale produktie in de landen van de Gemeenschappelijke Markt, daalde tot 33,1 % in 1956 en 32,2 % in 1957.

Het zichtbaar ijzer- en staalverbruik steeg in de B. L. E. U. eveneens minder dan in de gezamenlijke E. G. K. S. Het Belgisch aandeel in de

Zichtbaar staalverbruik in de landen der E.G.K.S.

(duizenden tonnen ruwstaal)

TIJDVAK	B.L.E.U.	Duitse Bondsrepubliek (excl. Saargebied)	Frankrijk (incl. Saargebied)	Italië	Nederland	E.G.K.S.
1949	1 852	8 719	8 638	2 427	1 328	22 964
1950	2 190	10 754	7 439	2 984	1 492	24 859
1951	2 312	11 683	8 977	3 553	1 614	28 139
1952	2 486	14 713	10 215	4 001	1 768	33 183
1953	2 542	14 843	9 077	4 325	2 052	32 830
1954	2 423	17 280	9 864	4 983	1 996	36 546
1955	2 674	21 887	10 971	5 842	2 357	43 731
1956	2 815	22 397	12 720	6 095	2 408	46 435
1957	2 873	22 150	14 006	6 626	2 522	48 177

Bronnen : Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Hoge Autoriteit.

Gemeenschappelijke Markt bedroeg nog slechts amper 6 %, tegen 6,1 % in 1956 en 8,2 % in 1951.

De evolutie van het zichtbaar staalverbruik bevestigt de oriëntering ter toenemende verwerking van basisprodukten tot eindprodukten; doch er werd een daling van deze tendentie bij het einde van het jaar vastgesteld.

1. — *IJzer- en staalnijverheid.*

De produktie van ruwijzer is met 1,8 % t.o.v. het recordpeil van het voorgaande jaar gedaald, die van ruwstaal met 1,7 % en die van walserijprodukten met 6,9 %. De totalen der jaren vóór 1956 werden echter nog ruimschoots overtroffen, vooral wat ruwe produkten betreft. Voortgaande op berekeningen van de Hoge Autoriteit der E. G. K. S. was de produktiecapaciteit voor ruwijzer echter met 5 % en die voor ruwstaal met 4,8 % toegenomen, tegen respectievelijk 4,9 % en 7,8 % voor de ganse Gemeenschap. De jaarlijkse gebruikscoëfficiënt nam dan ook af, en nl. van 95 % tot 88,8 % voor ruwijzer en van 93,8 % tot 87,9 % voor ruwstaal, terwijl in de andere landen deze coëfficiënt, hoewel een weinig gedaald, heel wat hoger bleef, nl. voor de ganse Gemeenschap 94,8 % voor ruwijzer en 93,9 % voor ruwstaal.

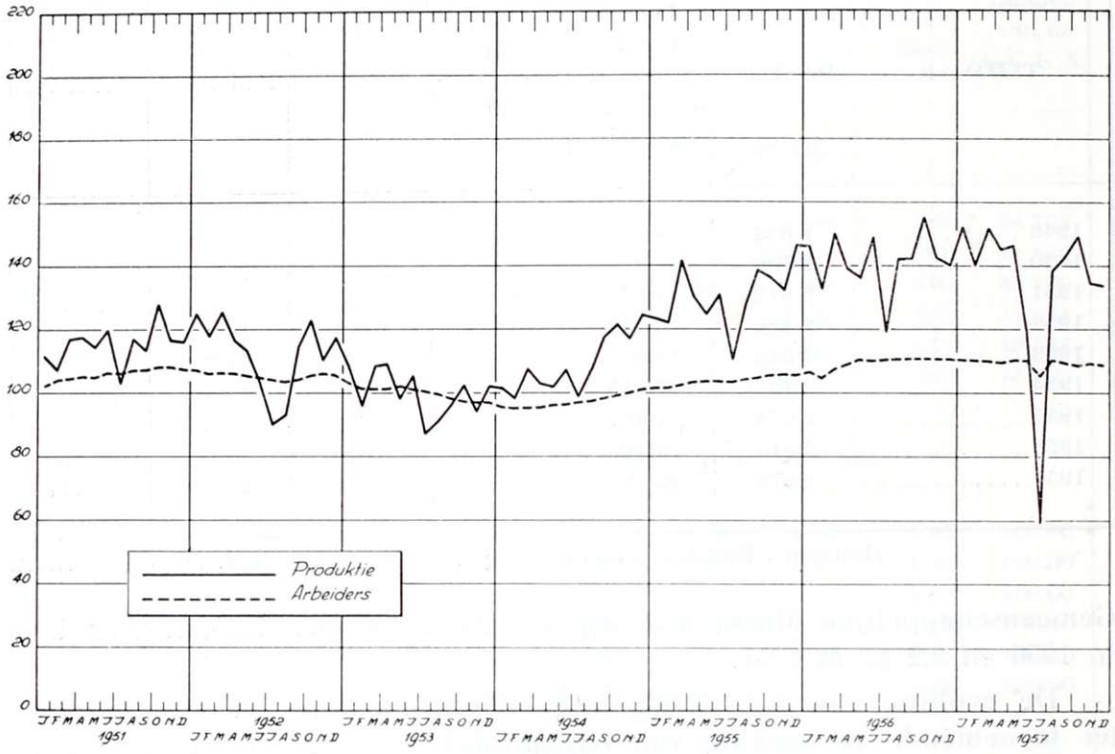
De invoer van ruwijzer, die van 1954 tot 1956 verdubbeld was, nam in het vierde kwartaal af, terwijl de uitvoer na de daling in 1955 en 1956 opnieuw toenam. De stijging van de invoer van ferrolegeringen duurde voort.

Inzake ruwstaal werd vooral de in België zeer conjunctuurgevoelige Martinproduktie getroffen : ze daalde met 9,2 %. Het aandeel van Martinstaal in de Belgische staalproduktie blijft afnemen, aangezien de Tho-

IJzer- en staalnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

masproduktie slechts met 2,3 % daalde. Er werd daarentegen 21,6 % meer elektrostaal voortgebracht. Het in gebruik nemen van de grootste elektrische oven van Europa in 1956 heeft in 1957 gunstige resultaten afgeworpen; er werd reeds 6,7 % van de totale produktie van ruwstaal volgens dit procédé vervaardigd, tegen 5,4 % in 1956 en slechts 4 % in 1953. In tegenstelling met wat vóór 1956 gebeurde, steeg in beide jongste jaren de produktie van elektrostaal in België meer dan in de gezamenlijke E. G. K. S., terwijl voor de andere staalsoorten het aandeel van België in de E. G. K. S. voortdurend afneemt.

De walserijprodukten werden meer getroffen; de produktie daalde in België met 6,9 %, terwijl ze in de E. G. K. S. met 15 % steeg. De prijzen werden verhoogd. Voor warmgewalste platen metende minder dan 3 mm is de produktie voor het tweede achtereenvolgende jaar aanzienlijk gedaald, doch dit werd gecompenseerd door de produktiestijging van dunne koudgewalste platen. Ook de produktie van zwaardere platen, van bandstaal, universaalstaal, warmgewalste coils, walsdraad en vooral van staafstaal (—13,6 %) is eveneens verminderd, terwijl daarentegen meer spoorwegmaterieel en zware profielen werden vervaardigd.

De invoer van walserijprodukten in de B. L. E. U. is terug toegenomen, doch bereikt nog slechts een klein deel van de uitvoer die naar gewicht een weinig verminderde doch naar waarde nog met anderhalf miljard frank toenam.

Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
	WAARDE (miljoenen franken)									
IJzererts	3 500	3 207	3 719	4 238	4 615	145	94	119	225	173
Schroot	474	278	880	2 041	1 666	454	335	183	89	252
Ruw gietijzer	519	531	1 052	1 312	1 114	64	142	130	85	129
IJzerlegeringen	677	478	644	929	1 173	1	28	62	43	193
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	1 492	1 692	2 006	2 367	2 963	23 892	23 017	31 623	38 263	39 778
	GEWICHT (tonnen)									
IJzererts	11 862 388	12 819 090	15 054 013	15 748 754	16 078 365	997 666	343 671	641 069	906 845	692 502
Schroot	249 165	169 349	363 975	716 229	535 930	178 627	185 883	85 311	37 568	95 301
Ruw gietijzer	175 452	218 112	394 994	432 940	326 757	22 005	48 137	41 263	23 662	31 019
IJzerlegeringen	63 323	57 133	80 141	97 457	104 837	16	3 289	7 212	4 619	14 326
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	209 918	228 491	275 597	284 815	336 265	4 230 140	4 502 468	5 507 595	4 995 465	5 849 279

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — IJzererts : T.C.I.H. 281; schroot : T.C.I.H. 282; ruw gietijzer : T.C.I.H. 681.01; ijzerlegeringen : T.C.I.H. 681.02; ijzer en staal... : T.C.I.H. 681.03 tot 681.12 + 681.15.

2. — *Industrie der non-ferrometalen.*

Op wereldplan beschouwd, werden de non-ferrometalen een jaar vroeger dan de andere bedrijfstakken door de conjunctuuromslag getroffen. Reeds in 1956 overtrof het aanbod de vraag naar koper, zink en lood; die toestand duurde in 1957 voort. Ook voor aluminium en tin was dit in 1957 het geval, terwijl aan de krappe nikkelvoorziening een einde kwam. Van medio 1950 tot begin 1956 was de wereldproduktie vrijwel onverzwakt opwaarts gericht; de industriële vraag werd door hoofdzakelijk Amerikaanse en Britse overheidsaankopen voor voorraadvorming versterkt. Die ruime voorziening en de belangrijke voorraden in de handel hadden echter de markt kwetsbaar gemaakt, zodat een verzwakking van het tempo der Amerikaanse overheidsaankopen in 1957, op het ogenblik zelf dat de industriële bedrijvigheid verminderde, een kortstondig tijdens de Suez-crisis onderbroken prijsdaling en aankooponthouding van de particuliere sector tot gevolg had.

Produktie van non-ferrometalen

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Ruwe produkten (1e en 2e fusie) :							
Zink	200,9	180,8	193,4	213,1	211,9	230,7	235,6
Koper	142,1	146,7	150,3	153,6	156,9	168,9	152,6
Lood	70,6	75,4	76,4	71,9	82,8	102,3	99,3
Tin	10,0	10,2	9,8	11,9	10,5	10,5	9,5
Aluminium	1,4	1,4	1,5	1,7	2,4	2,7	2,2
Diversen	4,9	4,5	4,7	4,4	4,7	5,0	4,8
Totaal ...	**430,0**	**425,1**	**436,1**	**456,6**	**469,2**	**520,0**	**504,0**
Halffabrikaten	**197,6**	**156,1**	**154,0**	**174,7**	**198,5**	**199,2**	**193,8**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

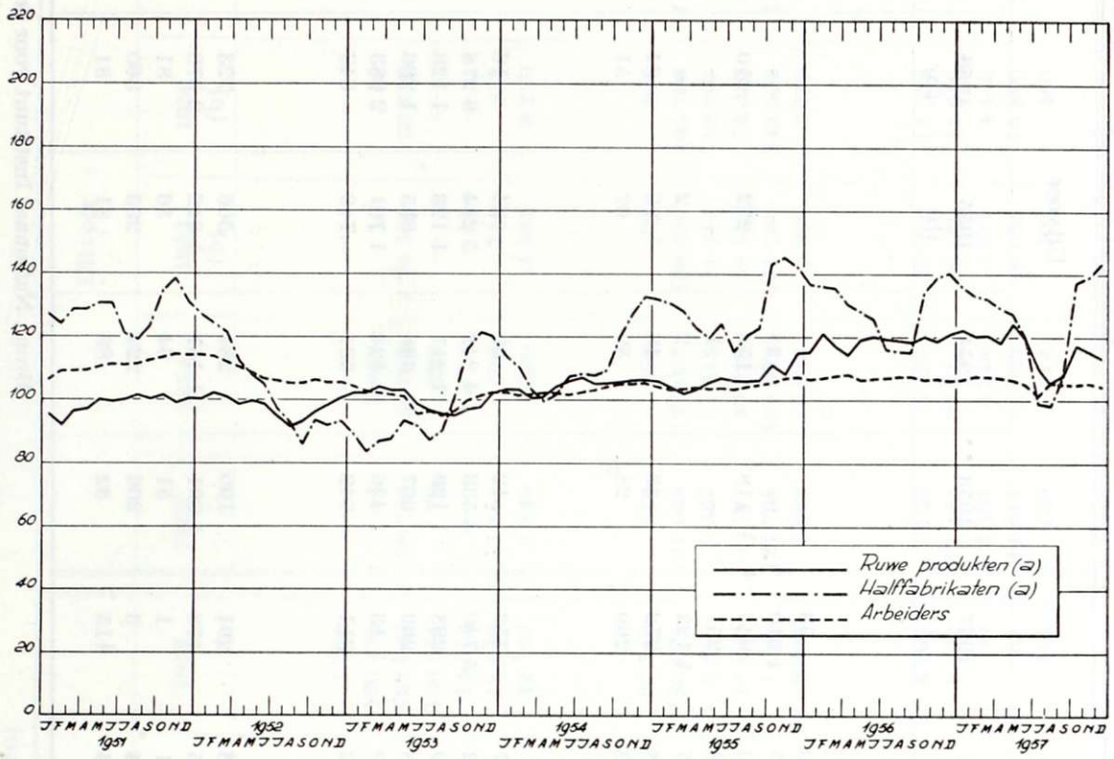
Dit ongunstig verloop heeft echter slechts geleidelijk de toestand der Belgische industrie beïnvloed, daar ze hiertegen grotendeels door contracten met lange looptijd en tegen tamelijk stabiele prijzen gedekt was. In de loop van 1957 en afgezien van de weerslag der staking verzwakte evenwel ook de activiteit voor vrijwel alle metalen.

Die verzwakking was trouwens hoofdzakelijk het gevolg van de geringere buitenlandse vraag : de uitvoer van metalen en halffabrikaten werd meer getroffen dan het zichtbaar binnenlands verbruik, dat vrijwel stationair bleef.

Nijverheid der non-ferrometalen

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Over het ganse jaar werd nog 2 % meer zink voortgebracht, terwijl de produktie van de andere metalen, zeldzame metalen zoals germanium en uranium uitgezonderd, afnam. Voor koper en tin bedroeg de daling 10 %; voor koper werd aldus het laagste peil sedert 1953, voor tin sedert 1950 bereikt. De produktie van de meeste halffabrikaten bleef stationair, doch voor de kopersector bedroeg de vermindering 9 %.

De tendentie tot uitbreiding van de produktiegamma in de sector der zeldzame metalen duurt voort; thans wordt ook zuiver uraniummetaal voor kernreacties vervaardigd en werd de radiumproduktie weer ter hand genomen. Voor de gewone metalen werd nieuwe technische vooruitgang geboekt, wat niet enkel de bedrijfsresultaten gunstig beïnvloedde doch ook beantwoordde aan de wensen der verwerkers, die aldus betere metalen ter beschikking kregen.

De produktie van edele metalen en hun halffabrikaten is wat verminderd. Enerzijds, zijn ze grotendeels bijprodukt na de verwerking der ertsen en ruwe metalen, zodat de produktie hiervan die van edele metalen beïnvloedt; anderzijds, duurde de tijdens de Suez-crisis onderbroken dalende tendentie van hun prijzen voort.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Ertsen :										
— koperertS	8	20	62	100	53	—	—	—	—	—
— looderts	893	565	1 038	1 365	1 210	—	24	—	—	—
— zinkerts	634	870	1 264	1 280	945	118	174	272	210	195
— mangaanerts	183	136	159	208	251	—	1	—	—	7
— tinerts	1 122	1 100	1 051	1 145	1 122	—	2	2	—	—
— andere ertsen	386	284	104	158	272	38	43	70	34	21
— schroot	346	190	426	430	269	28	59	67	51	57
Ruwe metalen :										
— aluminium	297	416	651	907	758	12	39	24	18	14
— koper	5 514	6 059	7 655	8 882	5 740	4 533	4 242	5 214	6 278	3 929
— tin	176	204	237	299	288	1 129	1 217	1 123	1 128	1 041
— lood	297	292	270	328	269	667	668	835	1 206	887
— zink	14	56	12	9	13	1 436	1 524	1 701	2 083	1 871
— andere	104	53	80	143	311	642	631	749	648	667
Halffabrikaten :										
— in aluminium	168	213	237	273	291	199	284	566	723	771
— in koper	176	186	213	235	178	1 091	1 447	1 842	2 070	1 505
— in lood	—	1	2	1	1	51	64	56	81	78
— in zink	5	6	3	4	3	206	224	295	360	362
— andere	76	59	86	104	115	82	89	81	81	77

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — KoperertS : T.C.I.H. 283.01; looderts : T.C.I.H. 283.04; zinkerts : T.C.I.H. 283.05; mangaanerts : T.C.H. 283.07; tinerts : T.C.I.H. 283.06; andere ertsen : T.C.I.H. 283.03 + 283.08 + 283.11 + 283.13; schroot : T.C.I.H. 284 Ruwe metalen : aluminium, T.C.I.H. 684.01; koper, T.C.I.H. 682.01; tin, T.C.I.H. 687.01; lood, T.C.I.H. 685.01; zink, T.C.I.H. 686.01; andere, T.C.I.H. 683.01. Halffabrikaten : in aluminium, T.C.I.H. 684.02; in koper, T.C.I.H. 682.02; in lood, T.C.I.H. 685.02; in zink, T.C.I.H. 686.02; andere, T.C.I.H. 683.02 + 687.02 + 689.02.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in non-ferrometalen

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Ertsen :										
— kopererts	590	502	2 962	3 309	1 032	—	—	—	—	—
— looderts	106 087	87 466	153 350	170 773	160 435	1	3 460	12	15	21
— zinkerts	359 186	483 081	550 501	544 958	522 637	26 785	54 897	74 565	56 717	56 238
— mangaanerts	112 939	100 880	112 030	123 031	136 851	70	220	—	—	3 294
— tinerts	14 549	15 009	13 920	14 092	14 313	—	22	10	—	—
— andere ertsen	267 152	19 875	10 969	10 493	12 932	1 881	520	715	855	473
— schroot	13 590	8 555	15 761	15 096	12 755	1 449	4 880	4 545	3 210	4 221
Ruwe metalen :										
— aluminium	12 743	18 362	27 056	33 075	27 748	529	1 688	921	623	540
— koper	155 588	175 443	182 453	192 935	180 075	131 048	127 021	124 450	135 793	119 372
— tin	1 555	2 086	2 369	2 817	2 810	9 465	11 814	11 411	10 277	9 963
— lood	22 636	22 092	18 546	20 451	18 955	50 197	49 510	56 413	74 386	62 274
— zink	1 296	5 071	962	589	1 055	124 798	134 392	131 240	148 352	146 197
— andere	1 352	873	1 286	1 634	2 497	3 889	3 943	4 316	3 759	4 158
Halffabrikaten :										
— in aluminium	3 029	4 068	4 371	4 675	4 795	5 720	8 358	16 098	18 531	20 110
— in koper	3 909	4 396	4 081	4 038	3 262	27 463	38 341	40 699	41 210	37 787
— in lood	8	25	87	44	40	3 383	4 224	3 271	4 448	4 477
— in zink	226	248	97	137	81	14 313	14 945	18 058	19 870	20 743
— andere	308	302	401	470	466	409	514	501	460	456

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 82.

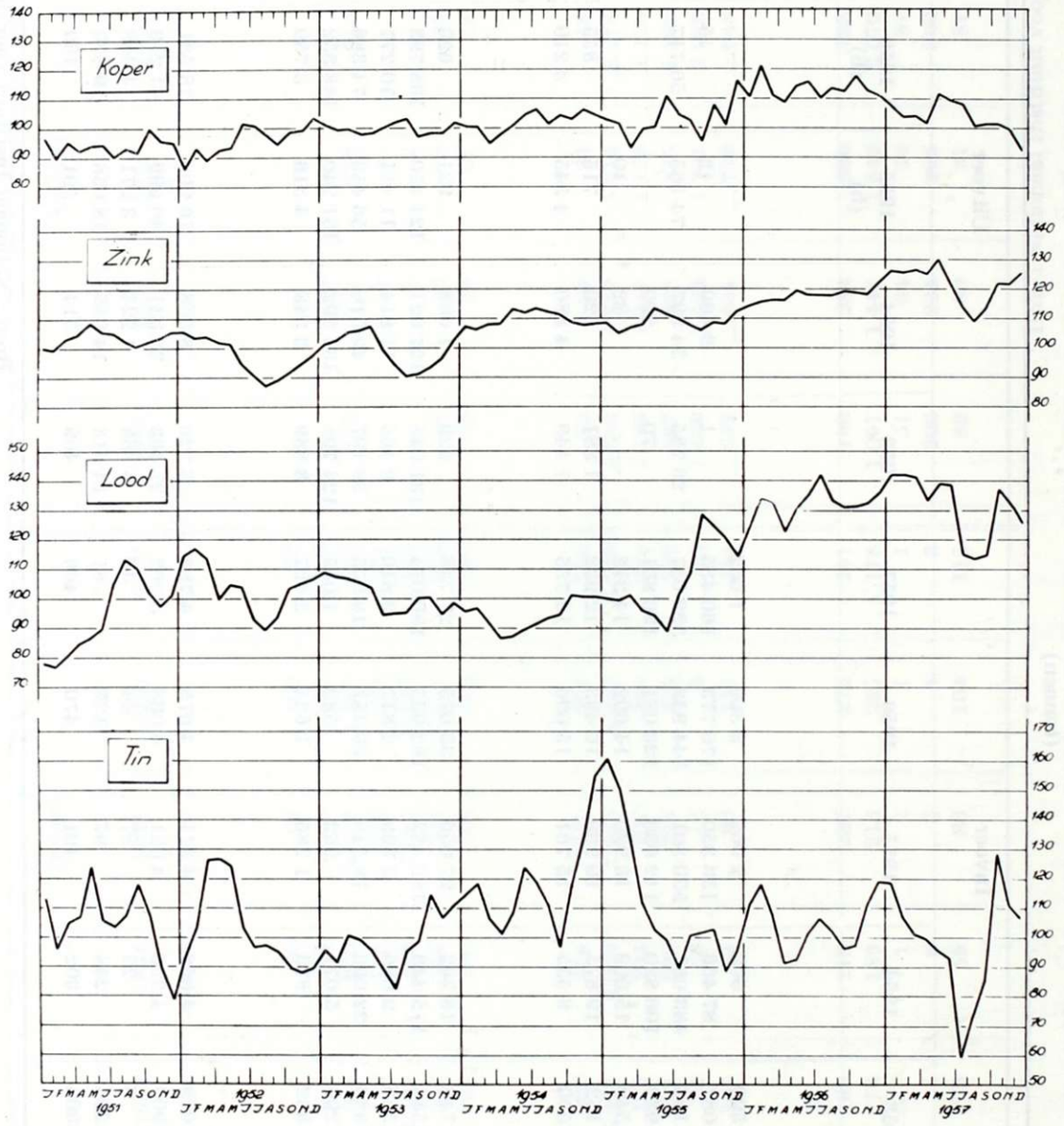
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Nijverheid der non-ferrometalen

Ruwe produkten

Voortschrijdende driemaandsgemiddelen

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

3. — *Metaalverwerkende nijverheid.*

A. — *Algemeen overzicht.*

Dat de jongste conjunctuur meer dan de Koreaboom de vraag naar metaalwaren, zowel investeringsgoederen als verbruiksgoederen, bevorderde, komt duidelijk tot uiting uit de vergelijking van de evolutie van de Belgische metaalverwerkende nijverheid tijdens beide voorspoedfasen; de wederopleving is evenwel in 1951 veel explosiever geweest. Van 1950 tot

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Bestellingen en leveringen

TIJDVAK	Aantal arbeiders (duizenden eenheden)	Geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Leveringen			
				Waarde (miljoenen franken)		Gewicht (duizenden tonnen)	
		Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer
1951 Maandgemiddelde ..	**165,5**	**4 749**		**2 529**	**1 656**	**94,9**	**67,0**
1952 Maandgemiddelde ..	**167,6**	**4 482**		**2 901**	**1 651**	**94,8**	**59,6**
1953 Maandgemiddelde ..	**174,4**	**2 935**	**1 259**	**3 048**	**1 639**	**93,1**	**59,1**
1954 Maandgemiddelde ..	**172,7**	**3 119**	**1 668**	**3 244**	**1 613**	**99,8**	**72,9**
1955 Maandgemiddelde ..	**182,2**	**3 487**	**1 960**	**3 652**	**1 927**	**117,2**	**83,6**
1956 Maandgemiddelde ..	**197,9**	**4 340**	**2 779**	**4 061**	**2 260**	**126,8**	**89,4**
1957 Maandgemiddelde ..	**206,0**	**3 865**	**2 268**	**4 267**	**2 366**	**127,4**	**89,9**
1957 Januari	203,4	4 075	3 310	4 115	2 186	132,4	94,3
Februari	203,6	4 181	2 353	4 023	2 207	130,0	86,6
Maart	204,8	4 385	2 611	4 452	2 856	139,7	106,4
April	206,1	4 510	2 680	4 430	2 728	133,9	105,2
Mei	207,8	4 219	2 235	4 881	2 349	143,4	91,7
Juni	207,2	3 788	1 689	4 445	2 405	120,9	88,2
Juli	206,9	3 252	1 856	3 062	1 437	760,0	50,8
Augustus	207,8	3 520	1 938	3 830	2 154	122,2	83,8
September	208,5	3 803	1 740	4 374	2 436	135,6	90,1
Oktober	207,2	3 578	2 000	4 905	2 529	138,3	96,4
November	205,5	3 369	1 830	4 163	2 192	124,3	82,7
December	203,7	3 706	2 976	4 522	2 918	137,2	102,3

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) ; vanaf 1953 : Fabrimétal en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voor 1951 en 1952, vroegere reeksen, gedeeltelijk verbeterd; vanaf 1953, nieuwe reeksen; ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.

1951 steeg de waarde der ingaande bestellingen met 50 %, tegen 70 % van 1953 tot 1956; bij het vergelijken van beide percentages moet ermee rekening worden gehouden dat de prijsstijging tijdens de Koreaboom veel belangrijker was : het officieel indexcijfer der binnenlandse groothandelsprijzen voor metaalwaren steeg met 23 % in de eerste periode en met 6 % in de tweede. Het indexcijfer der verzonden hoeveelheid, dat van 1950 tot 1951 met slechts 14 % gestegen was, nam van 1953 tot 1956 met 37 % toe. Tijdens dezelfde periode 1953-1956 is het algemeen indexcijfer der industriële activiteit slechts met 21 % aangegroeid. Hieruit blijkt dat de metaalverwerkende nijverheid in de jongste fase ten zeerste begunstigd werd, zowel t.o.v. de voorgaande hoogconjunctuur als vergeleken met de andere bedrijfstakken.

De opwaartse tendentie van de vraag naar metaalwaren was in de tweede helft van 1956 reeds enigszins geremd, daar in de meeste sec-

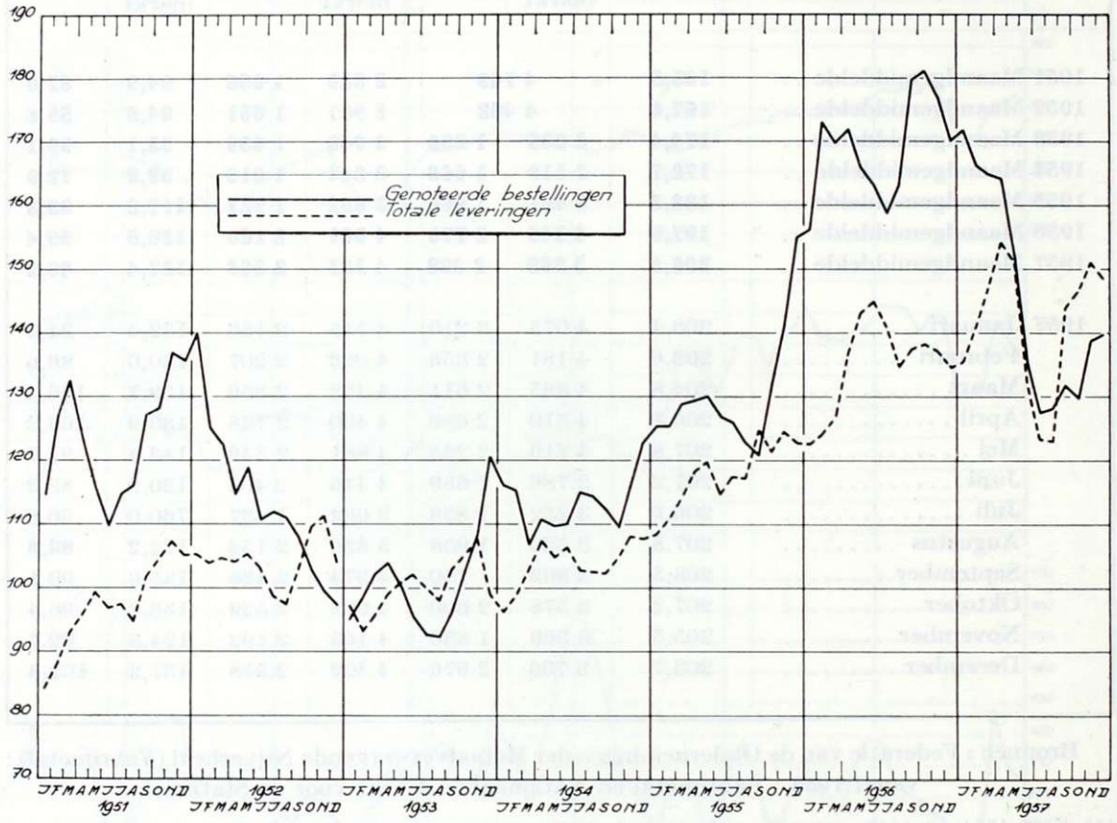
toren enige verzwakking der buitenlandse vraag vastgesteld werd doch deze was gecompenseerd geweest door een uitzonderlijk ruime vraag naar schepen, spoorwegmaterieel en wapens met hun munitie. In 1957 is die omslag op alle sectoren overgeslagen en veel aanzienlijker gewor-

Metaalverwerkende nijverheid

Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde)

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden

(1953 = 100)

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

den. De waarde der ingaande orders voor het buitenland was sedert begin 1957 zowel voor de gezamenlijke metaalverwerkende nijverheid als voor de meeste groepen lager dan tijdens de overeenkomstige maanden van 1956; na het eerste kwartaal sloeg die omkeer over op de binnenlandse markt. Afgezien van de weerslag der stakingen in juni en juli begon het aantal ingeschreven arbeiders na het derde kwartaal te dalen; einde december waren er nog slechts 203 700 ingeschreven, tegen 208 500 einde september. De uitputting van de orderportefeuille in de meeste takken van deze nijverheid werkte veel vlugger door dan na de Koreaboom door de uitbreiding der produktiecapaciteit. Dank zij het ruime volume der verzendingen in het eerste halfjaar, bleef de activiteit zelf in 1957 bijna even hoog als in 1956.

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Werkgelegenheid

OMSCHRIJVING	Aantal ingeschreven arbeiders (maandgemiddelden)					Aantal uren-arbeiders (duizenden)				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Staalgieterij	4 852	4 369	4 647	5 217	5 497	10 914	9 492	10 258	11 181	11 281
IJzergieterij	6 573	5 968	6 395	6 876	6 768	14 204	12 732	13 662	14 174	13 369
Draadtrekkerij	8 559	9 521	10 195	10 752	11 338	18 364	20 700	21 876	22 343	22 756
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	6 836	6 298	6 324	6 884	7 013	14 553	13 416	13 611	14 497	13 941
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	15 371	14 635	15 063	15 833	15 278	33 335	31 776	32 505	33 595	30 813
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	14 083	13 972	14 656	15 960	16 598	31 055	29 952	31 832	34 965	33 406
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	8 527	8 713	8 667	10 217	11 199	18 697	18 612	18 810	21 594	21 887
Scheepsbouw	12 870	12 622	14 539	17 103	18 989	28 234	27 216	31 726	34 727	36 780
Spoor- en tramwegmaterieel	7 961	8 392	7 294	6 457	5 926	17 497	17 904	15 819	13 481	11 526
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	16 050	16 784	17 313	18 587	18 771	34 633	35 172	36 613	37 821	36 988
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	3 702	3 587	3 703	3 880	3 903	8 040	7 980	7 918	8 028	7 879
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	5 214	4 323	4 827	5 213	4 947	17 508	9 420	10 666	11 319	9 994
Textielmachines en aanverwante bedrijven	2 868	2 811	2 987	3 208	3 320		5 796	6 173	6 542	6 684
Verscheidene mechaniekbouwwerken	5 255	4 500	4 620	4 762	4 791	11 604	9 756	10 161	10 176	9 866
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	4 234	4 143	4 111	4 433	4 707	9 551	9 300	8 937	9 687	9 731
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	9 097	9 971	10 596	11 511	11 932	20 132	22 008	23 023	24 615	24 370
Elektrotechnische industrie	29 937	30 767	34 222	38 762	41 403	63 996	65 532	72 222	80 145	81 929
Fijnmechaniekbouw	2 177	2 226	2 639	2 678	2 277	4 773	4 512	5 449	5 661	4 536
Handvuurwapens en munitie	10 193	9 145	9 427	9 528	11 377	20 715	18 696	19 713	19 619	22 911
Totaal	**174 359**	**172 747**	**182 225**	**197 863**	**206 034**	**372 879**	**369 971**	**390 974**	**414 170**	**410 647**

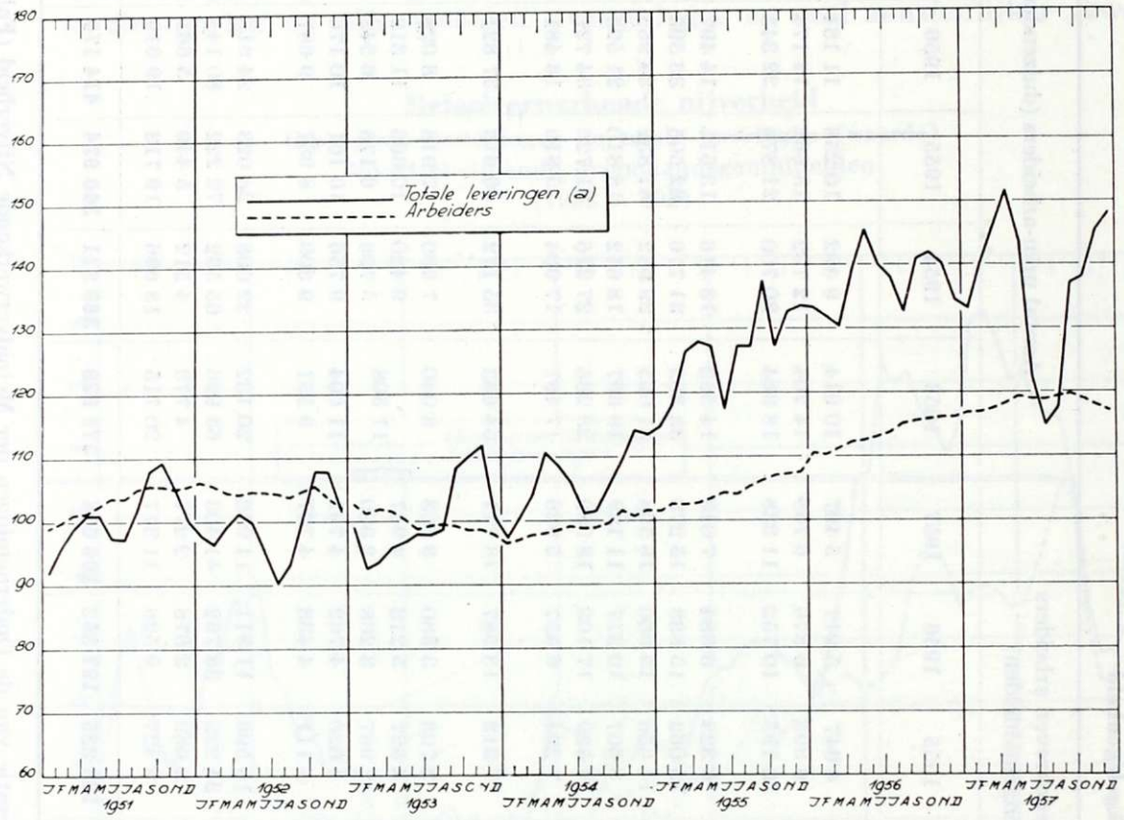
(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Metaalverwerkende nijverheid

Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden van de indexcijfers der hoeveelheid metaalwaren geleverd door elk van de 18 groepen der metaalverwerkende nijverheid. Weging door het aantal arbeiders die in 1953 in elk dezer groepen werkzaam waren; nieuwe reeksen van 1953 af.

Globaal daalde de waarde der bestellingen in 1957 met 14 %, nl. 11 % minder voor de binnenlandse markt en 18 % minder voor het buitenland; evenals in vele andere bedrijfstakken is de buitenlandse vraag, die in de jongste jaren trouwens sterker dan de binnenlandse gestegen was, conjunctuurgevoeliger dan de Belgische markt.

Het indexcijfer der verzonden hoeveelheid was 0,2 % lager. De gemiddelde prijs lag echter hoger dan in 1956, daar het grotendeels de aflevering van vroeger tegen hogere prijzen opgenomen bestellingen gold. Bovendien waren de staalprijzen en de lonen nog opwaarts gericht. Een andere, meer permanente reden van hogere gemiddelde waarde, is de toenemende vraag naar meer veredelde produkten. De totale waarde van de binnenlandse afzet steeg dan ook met 5 % en de verzendingen voor het buitenland met 4,7 %.

Behalve wat vervoermaterieel en de sector der wetenschappelijke toestellen en uurwerken betreft, steeg de waarde van de uitvoer

Metaalverwerkende nijverheid

Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren (a)

BEDRIJFSGROEP	Wegings-coëfficiënt (b)	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Staalgieterij	2,8	99,6	103,4	100	89,9	110,8	120,1	117,8
IJzergieterij	3,8	124,0	118,1	100	100,2	117,6	140,3	137,3
Draadtrekkerij	4,9	150,4	127,1	100	136,5	149,2	152,3	162,1
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	3,9	98,1	102,7	100	110,6	128,7	143,3	139,9
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	8,8	132,5	98,3	100	114,6	147,6	157,1	157,2
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	8,1	124,6	112,9	100	112,7	127,4	150,7	139,1
Bruggen, vakwerk, zware ketelmakerij en stoomketels	4,9	96,1	108,1	100	110,5	121,8	143,4	153,0
Scheepsbouw	7,4	54,3	65,2	100	95,1	107,6	137,6	159,6
Spoor- en tramwegmaterieel	4,6	55,2	88,1	100	100,6	108,1	87,4	91,8
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	9,2	82,1	94,4	100	113,4	125,3	137,2	127,8
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	2,1	106,5	110,0	100	103,2	134,4	138,8	140,6
Werktuigmachines en aanverwante bedrijfstakken	4,6	128,4	113,4	100	93,3	114,5	127,0	130,8
Diverse mechaniekbouwwerken	3,0	129,3	127,8	100	95,5	118,3	136,8	143,7
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	2,4	82,5	92,8	100	105,1	102,9	116,7	125,7
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industriëen	5,2	90,0	96,9	100	112,1	115,9	133,8	132,5
Elektrotechnische industrie	17,2	113,5	107,4	100	107,7	135,8	162,5	155,3
Fijnmechaniekbouw	1,2	112,5	104,7	100	135,4	156,8	160,4	135,5
Handvuurwapens en munitie	5,9	36,3	45,9	100	69,1	119,6	48,3	50,0
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**101,0**	**99,3**	**100**	**106,0**	**126,1**	**137,1**	**136,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) 1953 = 100. Nieuwe reeksen vanaf 1953.
(b) Volgens het aantal arbeiders in 1953 (nieuwe statistieken).

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Niet-mechanische produkten	**2 887**	**2 968**	**3 469**	**4 013**	**4 268**	**4 120**	**4 569**	**5 331**	**5 704**	**6 077**
Werken van metaaldraad	280	300	352	410	371	1 396	1 837	2 100	2 154	2 452
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet-mechanische produkten voor woninginrichting	618	682	736	822	897	211	272	365	449	392
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	216	166	206	278	366	622	638	716	585	601
Buizen en recipiënten	384	449	637	734	765	1 064	928	1 021	1 296	1 387
Gereedschap	331	336	371	439	464	136	122	161	200	210
Andere metaalwaren	1 058	1 035	1 167	1 330	1 405	691	772	968	1 020	1 035
Elektrische machines en apparaten	**3 274**	**3 725**	**4 340**	**5 159**	**5 246**	**3 320**	**3 169**	**4 308**	**4 877**	**5 130**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	181	215	277	341	322	799	630	802	823	646
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	628	570	680	752	807	962	759	894	1 120	1 082
Lampen en buizen voor verlichting	101	119	113	136	144	42	57	59	71	188
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	339	419	509	581	198	56	44	79	67	32
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	656	841	954	1 163	1 408	942	1 168	1 772	1 965	2 137
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	237	265	298	343	416	9	19	29	35	75
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	101	170	226	257	282	35	64	100	115	144
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	103	103	109	138	148	56	45	48	61	63
Andere elektrische apparaten	928	1 023	1 174	1 448	1 521	419	383	525	620	763
						2 206	2 833	4 419	5 135	5 606

Apparaten voor verwarming en stoommachines	211	213	207	251	255	91	163	244	268	170
Werktuigmachines voor metaalbewerking	554	481	507	615	563	541	351	320	397	402
Machines voor allerhande industrieën	1 747	1 705	2 160	2 750	2 566	842	942	1 147	1 302	1 392
Landbouwmachines en -tractoren	561	599	755	781	824	134	197	211	311	322
Kantoormachines.....	370	419	472	545	654	48	42	63	123	155
Machines, toestellen en motorwagens voor het verplaatsen van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	713	677	847	1 415	1 290	458	373	345	384	477
Luchtregelings- en koelapparaten	304	256	261	315	421	35	50	61	47	56
Andere machines, toestellen en onderdelen ...	3 385	3 654	3 173	3 845	4 157	1 657	1 704	2 028	2 303	2 632
Vervoermaterieel	**8 290**	**8 787**	**10 321**	**12 820**	**13 224**	**5 519**	**5 925**	**6 706**	**8 027**	**8 356**
Niet-elektrische motoren	1 734	2 015	2 719	3 080	2 665	558	452	585	652	1 482
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	2 076	1 595	1 134	1 213	1 138	1 158	1 444	2 213	3 268	2 793
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	2 644	3 470	4 513	5 265	6 424	178	156	186	253	254
Motorfietsen en rijwielen	289	297	350	341	336	101	133	119	138	138
Delen van motorfietsen en rijwielen	193	177	222	217	246	110	127	138	139	122
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	54	59	90	106	108	24	34	37	48	59
Luchtvaartuigen	720	574	531	1 555	1 372	64	114	58	190	543
Schepen en boten	298	418	561	750	523	1 468	1 548	2 030	1 959	1 257
Rollend materieel voor spoorwegen	282	182	201	293	412	1 858	1 917	1 340	1 380	1 708
Wapens en munitie	**618**	**277**	**373**	**217**	**292**	**2 673**	**1 553**	**2 246**	**1 378**	**1 815**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**965**	**1 018**	**1 142**	**1 182**	**1 276**	**126**	**144**	**313**	**217**	**210**
Wetenschappelijke toestellen	672	729	826	875	946	117	135	306	209	204
Uurwerken	293	289	316	307	330	9	9	7	8	6

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Werken van metaaldraad : T.C.I.H. 699.03 tot 699.08 + D.T. 753 b3; gereedschap... : T.C.I.H. 699.13 tot 699.17 + 699.22 + 812.03 + D.T. 753 b 1 en 2; metalen constructiewerken... : T.C.I.H. 699.01 en 02; buizen en recipiënten : 681.13 en 14 + 699.21; gereedschap : T.C.I.H. 699.12; andere metaalwaren : T.C.I.H. 699.11 + 699.18 + 699.29 + 812.01 + 821.02 — D.T. 753 b; geïsoleerde kabels... : T.C.I.H. 721.13; generatoren... : T.C.I.H. 721.01 + 721.02 + D.T. 861 (vanaf 1957 : — D.T. 878 b2 tot 5); lampen... : T.C.I.H. 721.03; elektrische uitrusting... : T.C.I.H. 721.07; toestellen voor telegrafie... : T.C.I.H. 721.04 + 721.05; lichte elektromechanisme... : T.C.I.H. 721.12; elektrothermische toestellen... : T.C.I.H. 721.06; meet- en controletoestellen... : T.C.I.H. 721.08; andere elektrische apparaten : T.C.I.H. 721.11 + 721.19 — D.T. 861 (vanaf 1957 : + D.T. 878 b2 tot 5); apparaten voor verwarming... : T.C.I.H. 711.01 tot 711.03; werktuigmachines : T.C.I.H. 715.01; machines voor allerhande industrieën : T.C.I.H. 715.02 + 716.04 tot 716.08 + 716.11; landbouwmachines... : T.C.I.H. 712 + 713 — D.T. 889 b; kantoormachines : T.C.I.H. 714; machines, toestellen... : T.C.I.H. 716.02 + 716.03; luchtregelings- en koelapparaten : T.C.I.H. 716.02 + 899.08; andere machines... : T.C.I.H. 716.13 tot 716.15; niet-elektrische motoren : T.C.I.H. 711.04 + 711.05 + 711.09; auto's... : T.C.I.H. 732.01 + 732.03 + D.T. 889 b (vanaf 1957 : — D.T. 890 a1AI, a2AI, b2AI, 891 a1A, b1A, c1A); delen van auto's... : T.C.I.H. 732.04 tot 732.06 (vanaf 1957 : + D.T. 890 a1AI, a2AI, b2AI, 891 a1A, b1A, c1A); motorfietsen... : T.C.I.H. 732.02 + 733.01; delen van motorfietsen... : T.C.I.H. 732.07 + 733.02; andere wegvoertuigen... : T.C.I.H. 733.09; luchtvaartuigen : T.C.I.H. 734; schepen en boten : T.C.I.H. 735; rollend materieel voor spoorwegen : T.C.I.H. 731; wapens en munitie : T.C.I.H. 691; wetenschappelijke toestellen : T.C.I.H. 861; uurwerken : T.C.I.H. 864.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Niet-mechanische produkten	**82 572**	**91 187**	**117 770**	**122 360**	**121 819**	**289 704**	**392 618**	**418 967**	**407 831**	**428 468**
Werken van metaaldraad	6 353	7 969	8 512	9 485	9 496	123 426	202 457	206 266	186 287	212 485
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet-mechanische produkten voor woninginrichting	13 168	14 908	15 416	17 232	18 412	6 506	8 438	11 820	14 367	11 727
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	14 119	10 091	13 230	15 503	19 057	46 854	56 947	61 737	46 274	46 742
Buizen en recipiënten	20 900	30 445	46 722	44 631	41 331	85 858	88 720	93 104	118 138	115 230
Gereedschap	3 235	4 188	4 266	4 891	4 739	2 356	2 140	2 814	2 950	2 630
Andere metaalwaren	24 797	23 586	29 624	30 624	28 784	24 704	33 916	43 226	42 815	39 654
Elektrische machines en apparaten	**22 910**	**28 613**	**34 055**	**39 196**	**39 325**	**43 190**	**39 275**	**48 438**	**51 858**	**45 234**
Geïsoleerde elektrische kabels en draden	3 261	4 438	5 106	5 038	5 708	21 392	17 787	20 700	19 119	14 248
Generatoren, transformatoren, elektromotoren, elementen en batterijen	7 042	7 188	8 658	9 892	10 345	12 825	11 050	13 513	17 587	14 234
Lampen en buizen voor verlichting	447	579	540	638	670	248	528	510	513	1 199
Elektrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	2 459	3 303	4 074	4 469	1 127	300	251	484	409	172
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	2 620	3 934	4 676	5 937	6 990	3 671	4 741	6 429	7 061	7 459
Lichte elektromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	980	1 201	1 426	1 566	1 847	23	84	132	179	416
Elektrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	864	1 612	2 529	2 800	2 955	214	477	828	1 048	1 346
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	198	305	287	366	348	278	238	235	311	247

Andere machines	**122 140**	**125 810**	**124 561**	**168 632**	**149 107**	**69 810**	**73 682**	**84 927**	**96 816**	**96 155**
Apparaten voor verwarming en stoommachines	4 193	3 384	3 095	3 629	3 230	1 575	3 797	6 710	8 084	4 186
Werktuigmachines voor metaalbewerking	5 259	5 283	5 817	7 627	6 481	5 816	4 205	3 820	4 494	4 467
Machines voor allerhande industrieën										
Landbouwmachines en -tractoren	21 118	20 224	26 240	36 344	28 091	13 850	16 515	20 366	22 267	22 189
Kantoormachines	13 508	14 990	18 244	18 360	18 244	3 167	4 405	4 581	6 055	6 066
Machines, toestellen en motorwagens voor het verplaatsen van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	811	1 110	1 310	1 552	1 748	54	96	159	502	664
Luchtregelings- en koelapparaten	17 629	16 231	19 410	32 602	27 916	11 733	8 530	7 304	8 829	10 422
Andere machines, toestellen en onderdelen	3 942	3 241	3 579	4 303	5 722	434	757	819	646	829
	55 680	61 347	46 866	64 215	57 675	33 181	35 377	41 168	45 939	47 332
Vervoermaterieel	**197 460**	**248 649**	**267 441**	**298 251**	**283 945**	**172 650**	**205 275**	**221 552**	**214 958**	**180 621**
Niet-elektrische motoren										
Auto's, autobussen, vrachtwagens en tractoren	20 675	26 303	32 389	36 221	15 233	4 082	4 197	6 632	5 908	7 984
Delen van auto's, autobussen en vrachtwagens, behalve motoren, luchtbanden en elektrische uitrusting	39 931	29 957	22 681	23 724	23 230	20 540	28 150	42 183	58 989	48 371
Motorfietsen en rijwielen	50 675	70 744	93 537	104 265	114 991	3 737	3 480	4 895	6 135	3 994
Delen van motorfietsen en rijwielen	2 349	2 570	3 109	3 241	3 143	1 267	1 819	1 607	1 872	1 685
Andere wegvoertuigen en aanhangwagens	2 230	2 326	3 034	2 964	3 499	2 001	2 524	2 883	2 766	2 397
Luchtvaartuigen	2 420	2 924	5 557	4 560	5 605	961	1 117	1 055	1 635	1 307
Schepen en boten	893	682	586	1 102	1 072	165	86	119	162	362
Rollend materieel voor spoorwegen	64 837	103 786	97 087	104 184	96 136	50 415	71 577	95 876	80 107	45 069
	13 450	9 357	9 461	17 990	21 036	89 482	92 325	66 302	57 384	69 452
Wapens en munitie	**4 836**	**2 754**	**2 542**	**2 554**	**3 410**	**5 644**	**5 361**	**11 911**	**5 176**	**5 660**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken	**1 611**	**2 329**	**2 575**	**2 739**	**2 788**	**299**	**458**	**636**	**697**	**594**
Wetenschappelijke toestellen	1 014	1 619	1 838	2 085	2 146	288	438	620	676	583
Uurwerken	597	710	737	654	642	11	20	16	21	11

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 91.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

van de B. L. E. U. trouwens meer dan de invoer, ondanks de daling van de uitgevoerde hoeveelheid. Uit de gedetailleerde uitvoercijfers blijkt trouwens de verdere verruiming van het uitvoerpakket.

De stijging van de vraag naar uitrustingsgoederen werd dus in 1957 niet voortgezet en keerde zelfs tot een aanzienlijke inkrimping. De werkelijk verwezenlijkte investeringen, geraamd naar de ontvangst van binnenlandse of ingevoerde investeringsgoederen, hebben ongeveer het peil van het voorgaande jaar bereikt. De vraag naar duurzame verbruiksgoederen bleef toenemen, uitgezonderd wat auto's betreft.

B. — *Overzicht per bedrijfsgroep.*

a) *Halffabrikaten.*

De omslag inzake bestellingen voor eindprodukten had zeer vlug een nadelige invloed op de halffabrikaten; deze evolutie werd versterkt door de inkrimping van de voorraden in de handel en bij de verwerkers. De inzinking der produktie volgde met enige vertraging de daling der bestellingen. De orderboekjes werden vooral in de ijzergieterijen aangetast. Ook de binnenlandse vraag naar draadprodukten en de buitenlandse bestellingen voor gegalvaniseerde platen waren aanzienlijk lager. De toestand bleef langer op een gunstig peil in de staalgieterijen.

b) *Niet-mechanische en niet-elektrische apparaten.*

In deze bedrijfsgroepen daalde het ordervolume naarmate het jaar vorderde; uitzondering hierop vormde de ondergroep « gebinten » die voordeel haalde uit de opbouw der Wereldtentoonstelling en uit de investeringen in het elektriciteitsbedrijf en in de ijzer- en staalnijverheid.

De evolutie der verzendingen van deze produkten volgde dezelfde tendentie, doch met veel grotere vertraging dan zulks in de sector der halffabrikaten het geval was; pas in het laatste kwartaal werd enige vertraging vastgesteld.

c) *Wapens en munitie.*

De produktie van automatische jachtgeweren en van oorlogsgeweren bleef zeer druk; voor laatstgenoemde ging het vooral om de uitvoering van belangrijke West-Duitse bestellingen die in 1956 werden geboekt. Het gebrek aan nieuwe « off shore »-orders voor artilleriemunitie werd scherp gevoeld. De structurele crisis inzake artisanale jachtgeweren duurde voort.

d) *Vervoermaterieel.*

Inzake bouw van zeeschepen en spoorwegmaterieel kon het abnormaal hoge ordervolume van 1956 niet worden gehandhaafd. De werven voor zeeschepen waren ondanks het schrappen van sommige orders,

Metaalverwerkende nijverheid (a)

Waarde van de bestellingen en leveringen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Bestellingen (b)						Leveringen (b)					
	Binnenlandse markt			Uitvoer			Binnenlandse markt			Uitvoer		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Staalgieterij	982	1 145	1 238	465	566	549	933	1 047	1 237	401	554	605
IJzergieterij	1 387	1 633	1 445	259	280	225	1 329	1 641	1 694	216	231	241
Draadtrekkerij	2 089	2 489	2 120	3 247	3 406	3 347	2 180	2 336	2 451	3 077	3 289	3 684
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	1 338	1 863	1 731	908	1 014	779	1 424	1 681	1 969	775	963	918
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	3 250	3 720	3 615	2 499	2 987	2 310	3 445	3 911	4 116	2 481	2 769	2 860
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	3 127	3 941	3 986	671	801	660	3 116	3 678	3 970	610	736	713
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	2 481	3 935	3 114	563	831	443	2 027	2 733	3 118	572	781	541
Scheepsbouw	1 483	3 143	812	1 953	6 514	3 615	1 184	1 476	1 779	1 974	3 177	2 745
Spoor- en tramwegmaterieel	504	2 533	1 417	1 470	1 138	1 690	1 751	1 658	1 113	1 249	1 257	1 404
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	10 651	10 653	10 307	2 894	4 796	3 500	10 214	11 109	11 730	2 931	4 146	3 970
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	1 003	1 109	885	494	947	667	919	2 056	1 046	495	914	437
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	530	551	523	903	918	920	536	531	550	805	898	904
Textielmachines en aanverwante bedrijven	230	268	273	549	802	706	269	326	331	516	628	736
Verscheidene mechaniekbouwwerken	1 066	1 184	1 111	190	235	199	1 184	1 278	1 372	195	202	231
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	1 031	1 359	1 242	338	389	376	926	1 049	1 115	327	346	426
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	2 012	2 568	2 343	1 005	1 600	1 228	2 013	2 491	2 531	1 124	1 389	1 487
Elektrotechnische industrie	7 628	8 844	9 444	3 763	4 249	4 388	7 966	9 586	9 795	3 450	3 884	4 689
Fijnmechaniekbouw	553	422	436	114	96	86	698	602	488	118	129	110
Handvuurwapens en munitie	504	719	341	1 236	1 686	1 529	1 216	685	794	1 815	1 185	1 696
Totaal	**41 849**	**52 076**	**46 386**	**23 523**	**33 354**	**27 217**	**43 329**	**48 729**	**51 201**	**23 129**	**27 125**	**28 397**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders.
(b) Het bedrag der bestellingen kan niet altijd met dat der verzendingen worden vergeleken : sommige bedrijven verwaarlozen de aangifte van kleine bestellingen; over het algemeen werd geen rekening gehouden met geschrapte orders, noch met achteraf aangebrachte wijzigingen, noch met de invloed van clausules waarbij de prijzen aan het kostenverloop mogen worden aangepast.

Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor

(eenheden)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Auto's voor personenvervoer :										
— voor gemeenschappelijk vervoer .	212	28	29	22	26	35	8	40	69	116
— overige	34 468	21 637	13 204	12 054	12 071	7 549	11 240	20 908	35 876	32 383
Auto's voor goederenvervoer	5 196	4 042	3 043	2 776	2 654	2 089	2 253	3 569	5 554	3 539
Motorrijwielen	9 494	7 625	5 477	4 318	4 318	1 304	1 208	1 314	617	406
Rijwielen met hulpmotor	14 078	21 686	34 431	37 487	46 320	1 245	804	548	3 024	4 853
Motorscooters	9 106	8 183	10 500	11 170	6 131	49	30	1 035	2 304	3 390
Rijwielen zonder motor	1 942	3 806	4 580	4 123	3 983	53 974	84 161	71 279	75 935	54 737

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

gevolg van de ineenstorting der zeevrachttarieven, nog voor enige tijd van werk voorzien. De in 1956 door ruime orders begunstigde ondernemingen die spoorwegmaterieel vervaardigen, hebben nog werk tot 1958 en 1959; desondanks maakt de industrie voor spoorwegmaterieel over het algemeen een scherpe crisis door.

De scheepsherstelling, die zeer gevoelig is voor de evolutie der zeevrachttarieven, had onder de ineenstorting van deze tarieven zwaar te lijden en vele arbeiders werden in het laatste kwartaal afgedankt. De moeilijke toestand van de rivierwerven werd nog versterkt door de kredietschaarste tijdens een belangrijk gedeelte van het jaar.

De automontage onderging in 1957 een lichte inzinking; de voornaamste oorzaak hiervan was een aanzienlijke inkrimping van de vraag naar vrachtwagens en de bijkomende en toevallige reden de Suez-crisis. De binnenlandse afzet van particuliere wagens bereikte in 1957 nog het peil van 1956, doch die van vrachtwagens ging aanzienlijk achteruit, terwijl de uitvoer van voertuigen ook veel geringer was. De structurele wanverkoop van Amerikaanse wagens in België en in de meeste andere landen ten gunste van Europese, werd door de internationale gebeurtenissen versterkt en heeft het totale volume van de Belgische uitvoer nadelig beïnvloed.

De produktie van scooters en bromfietsen is daarentegen aanzienlijk verbeterd, dank zij de stijging, met 50 %, van de binnenlandse afzet; doch de uitvoer verliep nog ongunstiger dan in de voorgaande jaren.

De structurele achteruitgang der fietsenproduktie duurde voort; nochtans werd op de Kongolese markt meer afgezet.

De onlangs gereorganiseerde vliegtuigbouw leed onder talrijke moeilijkheden.

e) *Niet-elektrische mechanische investeringsgoederen.*

Ondanks een aanzienlijke inkrimping van de orderportefeuille in de meeste sectoren is het volume der verzendingen over het algemeen nog gestegen, in het bijzonder wat de binnenlandse markt betreft, daar de leveringstermijn uiteraard meestal tamelijk lang is. De invoer bleef aanzienlijk toenemen.

Vooral de bouw van Dieselmotoren, mijnbouwmachines, koelapparaten, aannemersmaterieel (einde der grote werken met het oog op de Wereldtentoonstelling) werden ernstig getroffen. Daarentegen duurde de structurele expansie der produktie van diamanthoudende werktuigen voort. Voor zware weegapparaten keerde de voorgaande evolutie in gunstige zin na de daling in het voorgaande jaar. Ook voor sommige categorieën gespecialiseerde machines voor bepaalde industrieën bleef de evolutie opwaarts gericht. .

De achteruitgang van de sector fijnmechaniek hield aan, terwijl de invoer van dergelijke produkten bleef toenemen en de binnenlandse produktie ruimschoots overtrof.

f) *Elektrotechnische industrie.*

Ondanks enige verzwakking van de binnenlandse vraag in de tweede helft van het jaar, die trouwens grotendeels gecompenseerd werd door een ruimere buitenlandse vraag, duurde de structurele expansie van deze bedrijfstak voort. Het totaal bedrag der verzendingen, 14,4 miljard frank, bedroeg 18 % van de totale waarde voor de metaalverwerkende nijverheid, tegen 17,8 % in 1956 en 16,1 % in 1947/1949. Ook uit het verloop van de waarde der bestellingen blijkt een opmerkelijk verschil tussen de toestand in deze sector en die in de gezamenlijke metaalverwerkende nijverheid; terwijl deze waarde voor de ganse metaalverwerkende nijverheid met 14 % daalde, steeg ze met 4 % voor de elektrotechnische industrie.

§ 3. — SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID

1. — *Eigenlijke chemische nijverheid (rubbernijverheid niet inbegrepen).*

a) *Algemeen overzicht.*

Globaal bleef de activiteit in de chemische nijverheid in 1957 zeer druk : het door de Belgische Chemische Industrie berekende indexcijfer (1) verhoogde nog van 136,3 tot 140,7.

De binnenlandse groothandelsprijzen bleven vrijwel ongewijzigd, terwijl de ingevoerde grondstoffen aanzienlijk goedkoper werden. Het aantal arbeiders en bedienden nam verder toe.

De uitvoer steeg naar waarde met 8 % en naar gewicht met 4 %; zonder meststoffen bedroeg de aangroei 7 % naar waarde, doch werd naar gewicht 3 % minder uitgevoerd, ten gevolge van de geringere buitenlandse afzet van zware produkten, de verhoging van de eenheidsprijs voor verscheidene produkten en het toenemend aandeel van meer veredelde produkten in het uitvoerpakket.

De internationale concurrentie werd scherper, zowel op de binnenlandse markt als bij de uitvoer; de invoer steeg naar waarde met 14 %, zij het wel dat de ingevoerde hoeveelheid met 2 % verminderde ten gevolge van de geringere aankoop van basisprodukten, zeep en onderhoudsprodukten.

Zoals in de meeste andere industrieën is in het tweede halfjaar ook in deze bedrijfstak het volume der binnenkomende orders verminderd en moesten bij het einde van het jaar belangrijke prijsconcessies worden toegestaan. Dit gold in het bijzonder de afzet van chemische hulpstoffen voor de andere industrieën en vloeide voort uit de algemene verzwakking, in binnen- en buitenland, van de industriële activiteit. Sommige landen, zoals Frankrijk en de Aziatische landen, hebben trouwens de invoer van alle als niet onontbeerlijk beschouwde chemische produkten beperkt.

(1) 1953 = 100. Cokes wel, rubber niet inbegrepen.

Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen

OMSCHRIJVING (a)	Waarde (miljoenen franken)					Gewicht (tonnen)				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Industrieel zout	75	82	92	101	106	383 938	427 503	455 342	463 528	467 947
Ruwe zwavel	53	90	144	118	189	30 731	50 715	80 159	67 883	106 148
Ongeroost ijzerkies	196	264	306	347	218	256 819	358 265	417 789	437 906	280 372
Ruw fosfaat	230	286	242	315	352	330 490	433 580	393 741	451 375	483 624
Ruwe rubber	526	551	963	864	855	22 570	24 702	29 728	28 733	29 705

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Industrieel zout : D.T. 173 b; ruwe zwavel : T.C.I.H. 272.06; ongeroost ijzerkies : D.T. 195 c (vóór mei 1953 : D.T. 195 b; ruw fosfaat : T.C.I.H. 271.03; ruwe rubber : T.C.I.H. 23 + D.T. 371 b + D.T. 378 a.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	1 430	1 952	2 238	2 517	2 697	1 562	2 115	2 238	2 442	2 237
Bereide geneesmiddelen	871	1 018	1 080	1 244	1 871	468	523	610	785	924
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	1 388	1 022	1 129	1 468	1 780	4 201	4 139	4 601	5 059	5 549
Zeep en andere reinigingsmiddelen	353	417	452	402	261	143	164	225	269	276
Teeroliën	72	82	136	144	138	203	207	204	200	333
Verf-, looi- en kleurstoffen	811	789	870	937	1 031	440	445	280	284	302
Etherische oliën en parfumerieën	183	215	247	262	273	43	49	56	56	57
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	55	70	86	89	105	1 377	1 460	1 565	1 777	1 994
Lucifers	1	2	2	—	1	173	148	133	158	157
Springstoffen	156	205	324	171	165	119	102	150	106	212
Diverse scheikundige produkten	764	976	1 272	1 650	1 842	811	998	1 024	1 067	1 153
Rubberwaren	732	775	980	1 104	1 042	604	661	810	966	839

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Scheikundige elementen... : T.C.I.H. 51 + 521.01; bereide geneesmiddelen : T.C.I.H. 54; kunstmest... : T.C.I.H. 56; zeep... : T.C.I.H. 552.02 + 552.03; teeroliën : T.C.I.H. 521.02; verf... : T.C.I.H. 53; etherische oliën... : T.C.I.H. 551 + 552.01; onbelichte produkten... : T.C.I.H. 862.01 + 862.02; lucifers : T.C.I.H. 899.02; springstoffen : T.C.I.H. 591; diverse... : T.C.I.H. 599 + 862.03; rubberwaren : T.C.I.H. 62 + D.T. 604 — D.T. 371 b — D.T. 378 a.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Scheikundige elementen en samenstellingen	231 798	287 280	325 362	388 980	372 151	346 438	486 320	602 266	556 185	536 725
Bereide geneesmiddelen	2 498	2 675	3 366	3 864	4 944	1 177	1 418	1 808	2 528	2 589
Kunstmest (met inbegrip van Thomasslakken)	906 949	901 082	973 243	1 156 474	1 151 088	2 573 743	2 666 124	2 866 888	3 215 154	3 404 280
Zeep en andere reinigingsmiddelen	17 599	22 191	24 981	23 703	16 615	7 814	8 596	12 263	14 367	13 925
Teeroliën	27 586	16 548	28 984	33 355	33 297	65 082	62 681	62 991	60 541	68 394
Verf-, looi- en kleurstoffen	44 012	36 308	44 290	50 177	54 649	58 797	63 822	68 498	71 835	68 562
Etherische oliën en parfumerieën	1 153	1 634	1 815	2 045	2 073	341	433	381	485	508
Onbelichte produkten voor foto- en cinematografie	169	284	324	362	391	7 483	8 193	9 863	11 067	11 999
Lucifers	27	209	193	6	27	6 516	5 856	5 450	6 445	6 172
Springstoffen	3 603	4 319	5 412	4 051	4 749	2 322	1 930	2 458	2 446	4 975
Diverse scheikundige produkten	38 856	74 098	71 973	81 674	85 595	44 197	58 449	61 510	57 712	49 341
Rubberwaren	11 523	13 502	16 386	17 498	16 456	10 171	11 943	14 121	16 878	15 143

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 100.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

b) *Verloop per sector.*

Terwijl meer ruwe teer werd geproduceerd en de sterke expansie van de produktie van motorbenzol, nl. 24 %, voortduurde, werden minder andere teer- en benzolprodukten voortgebracht. De waarde van de uitvoer van teeroliën is met 67 % toegenomen, terwijl de invoer na de sterke stijging der jongste jaren in een lichte daling omsloeg. De binnenlandse behoeften aan basisprodukten zijn blijkbaar afgenomen; aldus werd de vraag naar kleurstoffen, die meestal uit teeroliën vervaardigd worden, ongunstig beïnvloed door de omslag der textielconjunctuur. Bovendien werden buitenlandse kleurstoffen tegen lagere prijzen dan voorheen in het binnenland aangeboden.

Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid

(duizenden tonnen)

TIJDVAK	Stikstofnijverheid		Ruwe teer	Motorbenzol
	Primaire stikstof (a)	Samengestelde meststoffen (b)		
1951 Maandgemiddelde	**16,0**	**6,2**	**17,0**	**0,7**
1952 Maandgemiddelde	**15,8**	**7,3**	**17,6**	**1,7**
1953 Maandgemiddelde	**15,2**	**7,6**	**16,8**	**2,2**
1954 Maandgemiddelde	**18,6**	**10,8**	**16,9**	**2,3**
1955 Maandgemiddelde	**17,4**	**10,9**	**18,2**	**3,1**
1956 Maandgemiddelde	**19,6**	**13,3**	**20,7**	**3,4**
1957 Maandgemiddelde	**19,5**	**13,1**	**21,0**	**4,2**
1957 Januari	17,3	16,8	22,3	4,4
Februari	15,6	15,5	20,0	4,0
Maart	19,2	20,2	21,6	4,3
April	20,5	15,2	21,6	4,1
Mei	21,1	8,0	22,3	4,8
Juni	18,2	8,1	19,5	4,0
Juli	16,2	9,0	16,0	2,1
Augustus	22,2	12,8	21,4	4,4
September	20,1	13,6	21,2	4,3
Oktober	21,7	11,4	22,1	4,9
November	20,4	11,6	21,4	3,6
December	21,3	15,2	22,8	5,9

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Distigoudron.

(a) In 1 000 t N.
(b) In 1 000 t goederen.

Voor sommige verbruiksgoederen, zoals lucifers, zeep en andere onderhoudsprodukten, werd een toevallige wanverkoop vastgesteld na de hamsteraankopen tijdens de Suez-crisis. De produktie van zeep en reinigingsmiddelen daalde met 6 % en de substitutie van zeep door syn-

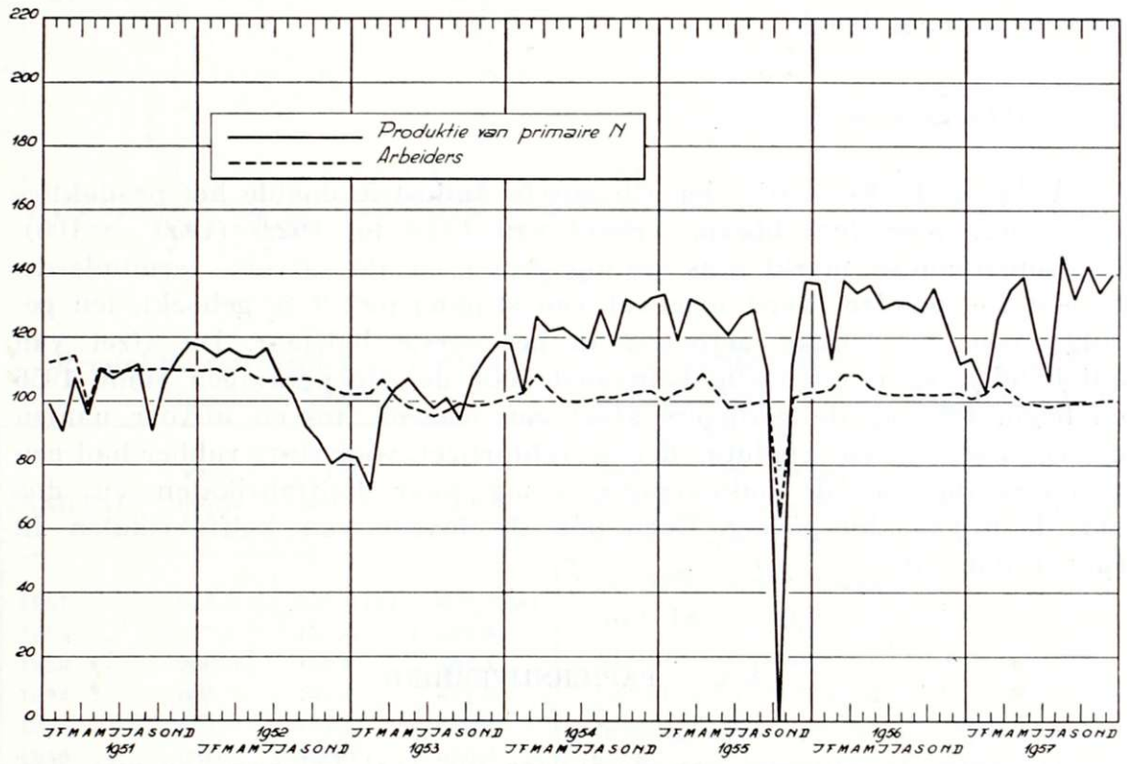
thetische reinigingsmiddelen werd voortgezet. Daar laatstgenoemde bovendien in toenemende mate in het binnenland vervaardigd worden, sloeg de handelsbalans tot een positief saldo om; zowel de invoer als de uitvoer van zeep en synthetische reinigingsmiddelen namen af. Inzake lucifers volgde op een gunstig eerste halfjaar een terugslag in het tweede, doch de jaarproduktie was evenwel een weinig hoger dan in 1956.

Een tegenovergesteld verloop werd vastgesteld voor meststoffen waarvoor Azië een belangrijk afzetgebied is. Tijdens de sluiting van het Suez-kanaal was de produktie aanzienlijk geslonken, doch achteraf kon de achterstand vrijwel gans worden ingelopen en de uitvoer over het ganse jaar zelfs licht worden verhoogd, zij het wel tegen minder renderende prijzen, daar inmiddels buitenlandse concurrenten deze markt hadden bewerkt.

Stikstofnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voor gans 1957 was de stikstofproduktie ongeveer even hoog als in 1956. De uitvoer van stikstofmeststoffen was zelfs naar gewicht en vooral naar waarde, nl. 1,8 tegen 1,6 miljard frank, gestegen t.o.v. het voorgaande jaar. Er werd daarentegen 14 % minder stikstof tot technische produkten verwerkt.

De zwavelzuurproduktie, die van 1953 tot 1956 met 35 % was toegenomen, daalde omwille van de conjunctuuromslag met 3 %. Het op-

houden van het stijgend verloop van de produktie van stikstofmeststoffen en de vermindering van de produktie van sommige non-ferrometalen zijn hier de voornaamste oorzaken van.

De produktie van verfstoffen, vernis, stopverf en drukinkt werd aanmerkelijk opgevoerd; de bouwnijverheid en de drukkerijen bleven interessante afnemers.

De expansie van de industrie der lichtgevoelige produkten hield aan; naar waarde steeg de uitvoer met 12 % t.o.v. 1956 en met 129 % sedert 1951, doch ook de invoer bleef aangroeien. De toeneming der springstoffenproduktie duurde eveneens voort; de uitvoer verdubbelde naar waarde, terwijl de invoer voor het tweede achtereenvolgende jaar verminderde.

In- en uitvoer van farmaceutische produkten kenden een opwaarts verloop, doch de invoer steeg relatief sterker. Een gelijkaardig minder gunstig verloop der handelsbalans gold voor de diverse chemicaliën, daar de uitvoer terug minder toenam dan de invoer; de verkoop bedroeg 86 miljoen frank, doch de aankopen in het buitenland stegen tot 192 miljoen frank.

2.— *Rubbernijverheid.*

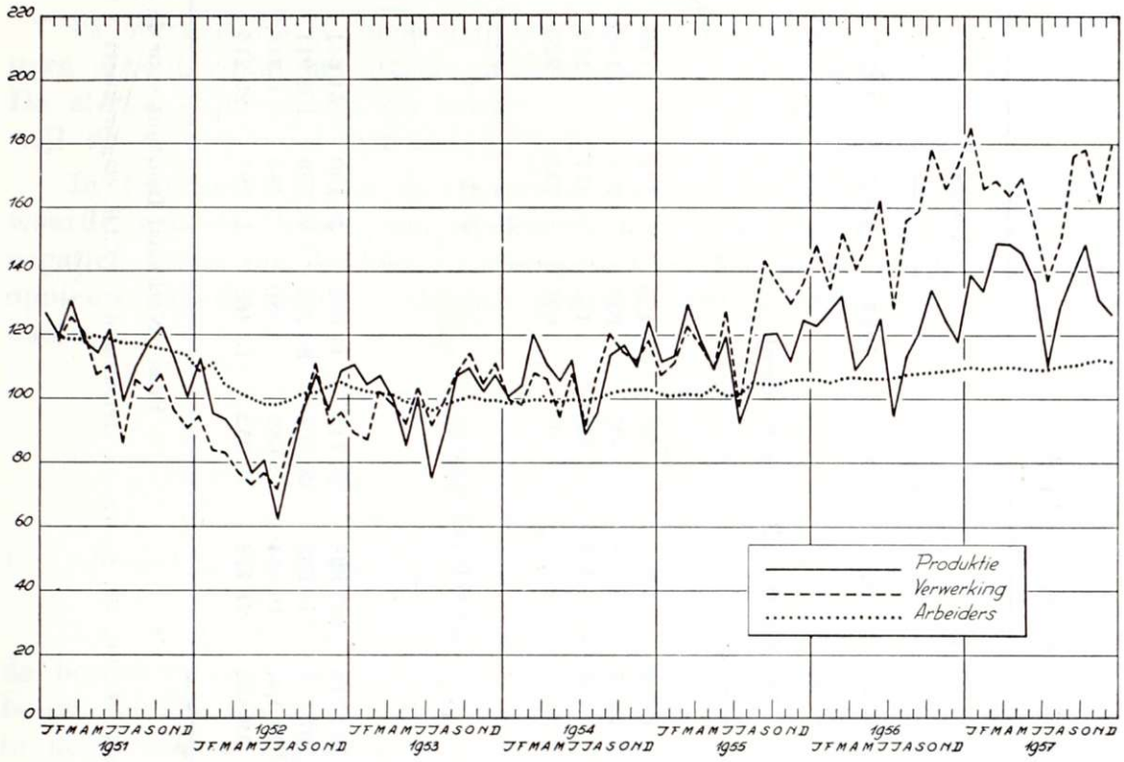
Volgens de Federatie der Chemische Industrie daalde het produktieindexcijfer voor de rubbernijverheid van 132,4 tot 102,3 (1953 = 100). De binnenlandse markt was weinig gretig en de uitvoer verminderde. Inzake fietsbanden werd evenwel een stijging met 9 % geboekt, ten gevolge van de drukke activiteit in het eerste halfjaar. De afzet van autobanden werd ongunstig beïnvloed door de rijbeperkingen einde 1956 en begin 1957 en de geringere afzet van wagens; in- en uitvoer namen af. De neerwaartse evolutie der wereldprijzen voor ruwe rubber had een vermindering van de buitenlandse vraag naar halffabrikaten en dus van de uitvoer tot gevolg. Doch ook de invoer van halffabrikaten in rubber nam af.

§ 4. — PAPIERNIJVERHEID

Ondanks de aangroei van de invoer die veel belangrijker was dan die van de uitvoer, kon de papier- en kartonproduktie opnieuw worden opgevoerd, en wel met 14 %. Het aantal uren arbeid is slechts met 1,3 % toegenomen.

Dit gunstig resultaat werd bekomen dank zij de aanzienlijke investeringen ter uitbreiding en rationalisatie der binnenlandse produktiecapaciteit inzake krantenpapier, Kraftpapier, inpakpapier en schrijf- en drukpapier en ondanks het feit dat vrijwel overal de produktiecapaciteit werd opgevoerd en de wereldmarkt voor papier zwakker werd in de loop van het jaar.

Papier- en kartonnijverheid
Produktie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van papier en karton
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Produktie	Verwerking	Totaal
1951 ..	325,9	152,4 (a)	478,3 (a)
1952 ..	257,0	135,4	392,4
1953 ..	280,9	156,2	437,1
1954 ..	305,1	166,4	471,6
1955 ..	321,9	191,2	513,1
1956 ..	336,8	239,6	576,4
1957 ..	383,6	259,2	642,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
(a) Februari tot december voor papierverwerking.

De verdubbeling van de produktiecapaciteit voor dagbladpapier leidde tot een verhoging der produktie ten belope van 48 % en bereikte aldus 85 600 t. Desondanks is de invoer na de lichte daling in 1956 weer toegenomen en wel met 18 %. Daar de binnenlandse afzetmogelijkheden uiteraard beperkt zijn moest de produktieverhoging voor een belangrijk gedeelte in het buitenland worden afgezet; de uitvoer steeg met 140 % tot 30 783 t, zodat het negatief saldo op de handelsbalans van 289 tot 217 miljoen frank afnam. De vermindering van het zichtbaar binnenlands verbruik in 1956 werd ruimschoots gecompenseerd in 1957, nl. 113 200 t, tegen 94 400 t in 1956 en 100 200 t in 1955.

Voor de andere papiersoorten steeg de produktie met 8 %, terwijl de kartonproduktie met 5 % toenam. Voor beide groepen samen groeide

Buitenlandse handel van de papiernijverheid

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
	WAARDE (miljoenen franken)									
Papierhout, papierstof en papierafval	987	1 196	1 469	1 570	1 703	80	129	149	140	122
Papier en karton	1 356	1 709	2 016	2 097	2 578	635	816	956	1 166	1 356
Papier- en kartonwaren	301	357	438	480	487	146	152	177	172	165
Drukwerk	735	789	888	950	1 052	508	625	748	920	990
	GEWICHT (tonnen)									
Papierhout, papierstof en papierafval	215 339	270 235	342 898	392 710	437 898	30 114	47 689	50 180	51 641	50 549
Papier en karton	152 479	186 158	208 863	207 177	248 933	66 601	83 282	92 759	108 911	130 357
Papier- en kartonwaren	9 801	12 761	16 771	19 136	19 454	5 089	5 580	7 484	6 815	6 477
Drukwerk	13 266	15 157	17 694	19 423	21 778	10 052	13 468	15 797	23 215	21 233

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Papierhout... : T.C.I.H. 242.01 + 25; papier en karton : T.C.I.H. 641; papier- en kartonwaren : T.C.I.H. 642; drukwerk : T.C.I.H. 892 + D.T. 438.

de invoer echter met 32 900 t aan, d.i. 21 %, terwijl de uitvoer slechts 3 500 t hoger lag, nl. 4 %. Ook voor deze sectoren was het zichtbaar binnenlands verbruik dus aanmerkelijk toegenomen.

Er werden 7,5 % meer papierwaren vervaardigd met 1,3 % meer uren arbeid, zodat het sterke aangroeitempo der jongste jaren verzwakte. De sterke stijging van de invoer van papierwaren kwam tot staan, terwijl de uitvoer voor het tweede achtereenvolgende jaar verminderde.

In tegenstelling met de tendentie van de voorgaande jaren steeg de waarde van de invoer van drukwerk meer dan de uitvoer, zodat het negatief saldo op de handelsbalans, dat in 1956 bijna weggewerkt was, opnieuw belangrijker werd; het gewicht van de uitvoer is echter gedaald.

§ 5. — BOUWBEDRIJVIGHEID, BOUWSTOFFENNIJVERHEID EN AANVERWANTE SECTOREN

1. — *Bouwbedrijvigheid.*

Tot in de zomer — afgezien van de stakingen in juni — bleef de bouwbedrijvigheid zeer druk, vooral wat niet-gesubsidieerde woningbouw, werken op de wereldtentoonstellingsterreinen en openbare werken in de Brusselse agglomeratie betreft. Hierop volgde een vertraging die tot uiting kwam in de vermindering van het aantal aangevraagde bouwvergunningen, het aantal begonnen gebouwen, de overheidsaanbestedingen en het bedrag der vastleggingen door de parastatale organismen voor woningbouw, evenals in de inkrimping der werkgelegenheid. De voornaamste oorzaken van die vertraging waren de Schatkistmoeilijkheden van de overheid, de krappe kapitaalmarkt, de conjunctuuromslag die vooral de bouw van bedrijfspanden remde, en de progressieve voltooiing van de werken in de Brusselse agglomeratie.

Ondanks die vertraging in het tweede semester was 1957 een buitengewoon bouwjaar. Het aantal afgewerkte gebouwen, zowel woningen als andere gebouwen, was het hoogste sedert de oorlog. Inzake burgerlijke bouwkunde bedroegen de investeringen 6,3 miljard frank, tegen 4,5 miljard frank tijdens de voorgaande jaren. De stijging van de bouwkosten was echter gevoelig, zowel wat de materialen als wat de arbeidskracht betreft. Inzake wegenbouw heeft de uitvoering in spoedtempo van de aanbestedingen in de Brusselse agglomeratie een aanzienlijke investeringsinspanning in aannemersmaterieel teweeggebracht; dit heeft een aanzienlijke besparing op de arbeidskost meegebracht en te hevige spanningen op de arbeidsmarkt voorkomen.

Er werden 36 950 woongebouwen afgewerkt, tegen 33 400 in 1956. Rekening gehouden met de afbraak vermeerderde het aantal bestaande woongebouwen met 32 556, d.i. 14,16 ‰ van hun aantal in 1956; sedert de oorlog was enkel in 1950 en 1954 de aangroei sterker. Eens te meer was de woningbouw veel belangrijker in het Vlaamse landsgedeelte en

in de Brusselse agglomeratie dan in Wallonië; wel wordt sedert een paar jaar een aanmerkelijke verbetering vastgesteld in het arrondissement Nijvel dat in toenemende mate een woongebied der Brusselse agglomeratie wordt.

Het aandeel van de niet-gesubsidieerde woningbouw in de totale woningbouw is blijkbaar weer toegenomen. Ondanks de aanzienlijke prijsstijging is het bedrag der vastleggingen en der betalingen door de financieringsorganismen voor de bouw van volkswoningen immers aanzienlijk gedaald, nl. met respectievelijk 27 en 17 %, terwijl het bedrag der uitgekeerde bouwpremies voor éénsgezinswoningen nog slechts 337 miljoen frank bedroeg, tegen 352 in 1955 en gemiddeld 538 van 1950 tot 1955.

Het aantal bestaande gebouwen die niet hoofdzakelijk huisvesting beogen, steeg met 7 245. De aangroei was vooral belangrijk in West- en Oost-Vlaanderen, Henegouwen en Luik, evenals in de Brusselse agglomeratie.

Inzake openbare werken werden vooral de wegenbouw in de Brusselse agglomeratie en in de Antwerpse Kempen, de bouw van overheidsgebouwen en de havenwerken begunstigd; er werd daarentegen minder in waterwegen geïnvesteerd.

2. — *Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken.*

De conjunctuuromslag werd ook gevoeld in de bouwstoffennijverheid ten gevolge van de verzwakking van de buitenlandse vraag en, in het tweede halfjaar, van de binnenlandse. De produktie bleef langer op een hoog peil zodat de voorraden aangroeiden.

a) *Cementnijverheid.*

Spijt een aanzienlijke inkrimping in het tweede halfjaar is de cementproduktie nog een weinig toegenomen daar ze in het eerste kwartaal ten gevolge van de ruime vraag en de gunstige weersgesteldheid buitengewoon gunstig was geweest. De prijzen werden verhoogd. De structurele expansie van de voortbrenging van vlug verhardend cement duurt voort.

Cementproduktie
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Gewicht
1951	4 395,4
1952	4 110,9
1953	4 626,1
1954	4 375,3
1955	4 688,7
1956	4 663,7
1957	4 705,2

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

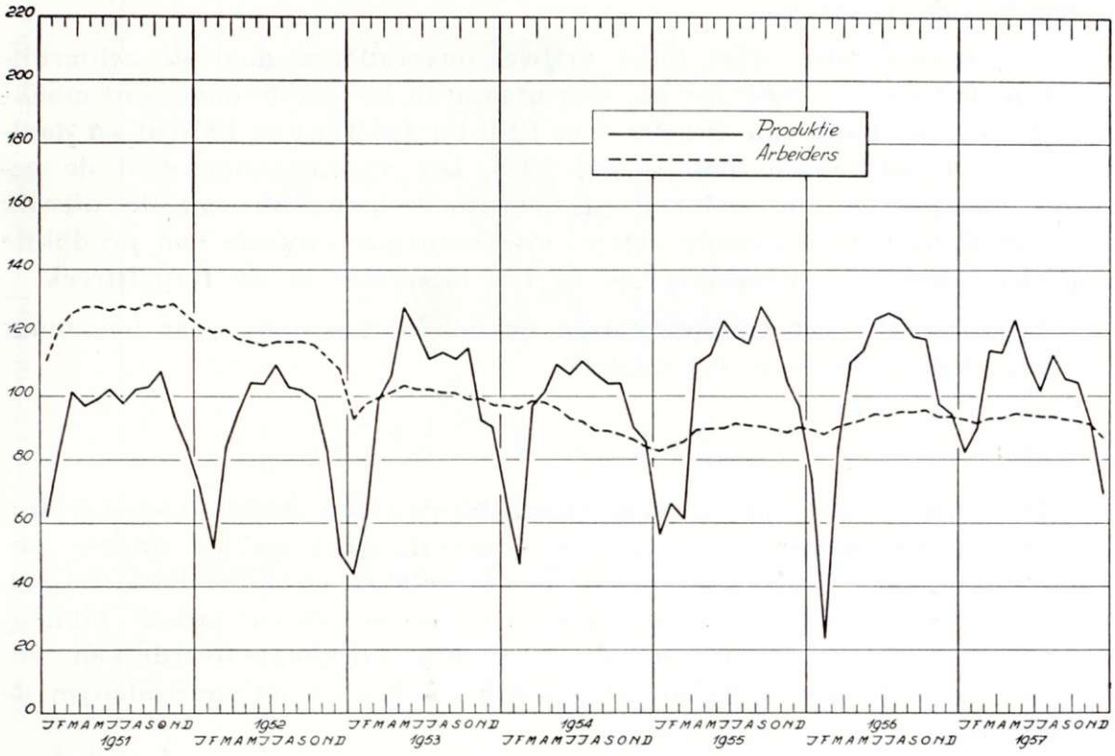
In het tweede halfjaar verzwakte de binnenlandse markt door het geringere volume der openbare werken; de totale binnenlandse afzet bleef een weinig beneden het peil van 1956.

De uitvoer naar Nederland is

Cementindustrie

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

verder gestegen maar de verzendingen over zee zijn voor het tweede achtereenvolgende jaar aanzienlijk verminderd. Dit ongunstig verloop van de overzeese afzet vloeit voort uit de uitbreiding der eigen cementnijverheid in verscheidene landen van het Midden-Oosten en in Noord-Amerika die in 1957 gepaard ging met geringere behoeften.

b) *Kleinijverheid.*

De kleinijverheid heeft in het algemeen meer voortgebracht dan in 1956 ten gevolge van de gunstige weersgesteldheid en de ruime bin-

Produktie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Gewone baksteen van alle formaat	10^6st.	2 335,0	2 028,5	2 068,3	2 083,6	2 280,4	2 111,7	2 242,9
Gevelsteen	10^6st.	166,1	137,2	143,7	150,6	152,4	129,7	168,9
Draineerbuizen	10^3t	12,7	17,5	12,7	10,5	7,5	7,2	11,7
Kabeldeksels	10^3t	18,5	22,3	17,5	19,7	24,5	24,3	22,0
Holle gewelfstenen ..	10^3t	212,5	219,5	240,9	239,3	250,4	251,8	264,5
Andere holle stenen .	10^3t	34,0	45,9	58,0	111,0	166,3	180,0	169,6

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

nenlandse vraag in het eerste halfjaar. De structurele achteruitgang van de produktie van veldsteen en met de hand vervaardigde gevelsteen ten gunste van fabriekssteen, holle steen en van andere diverse produkten, werd in 1957 bevestigd.

De binnenlandse afzet bleef vrijwel onveranderd daar de achteruitgang in het tweede halfjaar de vooruitgang in het eerste ongedaan maakte. De uitvoer nam van 164 600 t in 1956 tot 106 300 t in 1957 af en daalde dus tot het laagste peil sedert 1953. Die vermindering gold de gewone baksteen en de holle steen, terwijl de aangroei van de uitvoer van gevelsteen voortduurde. Deze uiteenlopende evolutie van produktie en afzet dreef de voorraden op, in het bijzonder in de Rupelstreek.

De produktie van draineerbuizen en dakpannen nam weer toe, maar die van kabeldeksels is verminderd.

c) *Groeven.*

De verschuiving van de afzetmogelijkheden ten gunste van « grondstoffen » (grint, beton, steenslag, marmerafval, enz.) en ten nadele van « eindprodukten » zoals straatkeien, marmerplaten, enz., duurt voort. Doch zelfs voor de « grondstoffen » waren de vooruitzichten inzake binnenlandse afzet en wel vooral openbare werken blijkbaar overdreven, zodat ook hier de produktie moest geremd worden en de voorraden in de tweede helft van het jaar toenamen.

De stijging van de jaarproduktie ten opzichte van 1956 was dan ook meer het gevolg van een geringere produktievertraging in de winter, die in 1956 buitengewoon hard was geweest, dan van het verloop in de laatste drie kwartalen. In de zandsteengroeven ging het eens te meer beter dan in de groeven van porfier, hardsteen en marmer. De uitvoer van bouw- en gevelsteen bleef verder aanzienlijk stijgen, terwijl de invoer weer een weinig verminderde.

De produktie van zand voor de metaalindustrie en voor de glasnijverheid en van baggerzand is afgenomen; er werd daarentegen, ondanks een vertraging bij het einde van het jaar, nog wat meer bouwzand voortgebracht. De aanzienlijke stijging van de zanduitvoer in 1956 werd in 1957 voortgezet, terwijl daarentegen de aangroei van de invoer tijdens het voorgaande jaar in 1957 ophield.

d) *Kalk- en kalksteennijverheid en aanverwante sectoren.*

Deze bedrijfstak leed onder de verzwakking van de bedrijvigheid in de bouwnijverheid en in de ijzer- en staalnijverheid in het tweede halfjaar. De jaarproduktie van kalk, kalksteen, pleisterkalk en natuurlijk calciumcarbonaat overtrof evenwel nog het hoge peil van 1956; dit was echter niet meer het geval voor witgegloeid dolomiet daar de vraag vanwege de Belgische en de Franse ijzer- en staalnijverheid werd ingekrompen. De produktie van fosfaten, neergeslagen calciumcarbonaat en kunstmatige hydraulische kalk daalde tot een zeer laag peil.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Zand, kiezel en steenslag	231	245	267	313	310	177	214	249	340	373
Hard- en bouwsteen	144	168	180	193	225	129	126	140	165	169
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet	97	89	101	116	126	328	307	369	386	411
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	632	917	1 200	1 329	1 428	103	122	171	220	224
Cement	22	30	31	34	37	1 138	1 041	1 144	1 038	1 091
Bouwmaterialen van klei	128	129	125	140	147	149	179	219	257	218
Glas en glaswaren	302	365	452	484	555	2 208	2 521	3 428	3 897	3 531
waarvan : onbewerkt vensterglas	(6)	(11)	(12)	(13)	(19)	(880)	(1 060)	(1 536)	(1 763)	(1 412)
onbewerkt spiegelglas	(1)	(1)	(1)	(1)	(13)	(725)	(675)	(859)	(934)	(884)
bewerkt en speciaal glas	(48)	(60)	(83)	(84)	(90)	(298)	(398)	(577)	(641)	(622)
glaswaren	(222)	(248)	(282)	(316)	(344)	(300)	(382)	(449)	(554)	(608)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	313	352	385	390	433	32	41	43	51	53
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen	599	555	628	801	844	564	546	656	802	759

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zand... : T.C.I.H. 272.02 + 272.03; hard- en bouwsteen : T.C.I.H. 272.08 + 661.03; kalksteen... : T.C.I.H. 272.11 + 272.15 + 661.01; andere ruwe... : T.C.I.H. 272.01 + 272.04 + 272.12 tot 272.14 + 272.16 + 272.19 — D.T. 195 c (D.T. 195 b vóór mei 1953); cement : T.C.I.H. 661.02; bouwmaterialen van klei : T.C.I.H. 662.01 + 662.02; glas en glaswaren : T.C.I.H. 664 + 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; onbewerkt vensterglas : T.C.I.H. 664.03; onbewerkt spiegelglas : T.C.I.H. 664.04; bewerkt en speciaal glas : T.C.I.H. 664.05 tot 664.09; glaswaren : T.C.I.H. 665 + D.T. 680*bis* a 2 + D.T. 680*bis* a 3; aardewerk... : T.C.I.H. 666 + 812.02; andere fabrikaten... : T.C.I.H. 661.09 + 662.03 + 663.

(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen

Gewicht
(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955 (b)	1956 (b)	1957 (b)
Zand, kiezel en steenslag	5 677 619	5 594 968	5 918 781	6 518 321	7 055 369	1 314 486	1 397 912	1 784 364	2 202 651	2 120 962
Hard- en bouwsteen	153 327	175 333	176 211	169 407	164 612	264 700	145 406	159 658	249 166	281 357
Kalksteen, kalk, gips, magnesiet ..	344 797	313 390	356 027	401 473	418 978	1 374 637	1 280 691	1 414 775	1 400 720	1 370 526
Andere ruwe aanverwante minerale produkten	448 709	702 452	726 824	938 154	990 076	1 100 558	503 063	461 794	714 529	701 544
Cement	6 374	13 816	14 628	18 329	17 949	1 854 512	1 694 551	1 924 685	1 657 223	1 724 981
Bouwmaterialen van klei	112 931	107 943	84 157	82 989	89 917	169 292	172 820	210 054	225 502	156 105
Glas en glaswaren	40 262	49 487	63 940	58 130	66 823	228 459	268 517	356 904	379 825	325 058
waarvan : onbewerkt vensterglas	(300)	(533)	(663)	(690)	(1 587)	(131 938)	(158 116)	(216 706)	(233 702)	(181 574)
onbewerkt spiegelglas	(23)	(17)	(16)	(18)	(2 526)	(45 424)	(41 450)	(50 844)	(50 788)	(48 341)
bewerkt en speciaal glas	(2 955)	(3 992)	(4 993)	(4 791)	(4 889)	(31 097)	(41 391)	(58 602)	(56 789)	(56 580)
glaswaren	(21 025)	(22 108)	(24 750)	(24 038)	(25 870)	(19 593)	(26 440)	(29 912)	(37 667)	(37 881)
Aardewerk (met inbegrip van plateel- en porseleinvaatwerk en sanitaire artikelen in ceramiek)	11 817	13 322	14 587	14 158	15 447	1 200	1 720	1 480	1 610	1 678
Andere fabrikaten in dergelijke mineralen	170 647	181 541	163 133	170 458	187 430	124 231	127 334	153 386	200 677	174 441

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 111.
(b) Vanaf april 1955 werden de vertrouwelijke gegevens niet meer opgenomen.

Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Kalk	10^3t	1 683,5	1 635,4	1 497,8	1562,0	1 812,0	1 852,5	1 904,7
Kalksteen	10^3t	2 350,0	1 742,7	1 961,0	1 747,5	1 771,4	2 203,1	2 244,4
Dolomiet :								
ruw	10^3t	191,7	178,4	186,2	182,6	256,2	290,6	325,1
witgegloeid .	10^3t	167,8	214,3	198,9	210,7	248,8	261,8	250,8
Pleisterkalk ...	10^3t	27,9	26,9	31,8	35,8	35,9	34,8	36,4
Pleisterkalkagglomeraten .	10^3 m^2	1 029,6	1 112,1	1 279,9	1 217,9	1 155,9	1 236,4	1 318,4
Kunstmatige hydraulische kalk	10^3t	14,5	12,9	15,2	14,3	12,0	8,2	7,8
Natuurlijk calciumcarbobonaat	10^3t	223,6	234,4	217,7	257,6	301,9	362,4	388,1
Fosfaten	10^3t	129,1	59,0	35,9	26,3	19,6	13,6	16,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

e) *Ceramische nijverheid.*

De evolutie liep eens te meer tamelijk sterk uiteen in deze heterogene sector die aan een zeer sterke internationale concurrentie het hoofd moet bieden. Er werden 12 % minder grondstoffen gedolven.

De produktie van aardewerk bleef op het tamelijk hoge peil van 1956. De produktie van plateelvaatwerk en van voorwerpen in porse-

Produktie van de ceramische nijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Delving van grondstoffen	10^3t	411,2	539,3	588,3	543,3	634,3	640,2	562,5
Plateelvaatwerk	10^3t	7,1	5,2	4,4	5,5	5,1	5,2	4,8
Werken van porselein .	10^3t	3,0	2,3	1,9	2,1	2,2	2,6	2,4
Bekledingstegels	10^3m^2	1 212,2	1 366,2	1 092,2	1 399,6	1 543,8	1 446,9	1 470,6
Bevloeringstegels in halve zandsteen ...	10^3m^2	243,8	261,4	221,6	167,9	125,3	122,3	154.3
Vuurvaste produkten .	10^3t	169,9	149,7	108,6	106,0	111,6	142,3	148,2
Bouwpannen en toebehoren	10^3t	196,2	184,5	179,4	203,4	200,9	187,2	196,2
Slijpstenen.....	10^3t	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	0,9
Schuurpapier en schuurlinnen	10^3m^2	866,7	727,4	796,2	685,9	576,0	540,6	502,7
Bouwceramiek	10^3t	7,4	7,5	8,3	6,7	8,0	13,9	18,5
Aardewerk	10^3t	7,2	7,8	7,4	7,7	8,4	9,5	9,5

Bron : Verbond der Ceramische Nijverheid van België en van Luxemburg.

lein is echter gedaald, zodat de vooruitgang van het voorgaande jaar ten dele verloren ging; de invoer van deze produkten nam weer aanzienlijk toe, terwijl de uitvoer vrijwel onveranderd bleef. De produktie van bevloeringstegels in halve zandsteen heeft in 1957 een gedeelte van haar aanzienlijke daling in beide voorgaande jaren kunnen terugwinnen, terwijl die van bekledingstegels slechts in geringe mate het peil van 1956 overtrof, en het peil van 1955, dat nogal uitzonderlijk hoog was, niet kon evenaren. De vooruitgang voor vuurvaste produkten die sedert 1953-1954 werd verworven, weerspiegelt de volledige reorganisatie van deze sector en de ruime investeringen in het bedrijfsleven. Inzake bouwceramiek duurt de sterke expansie voort.

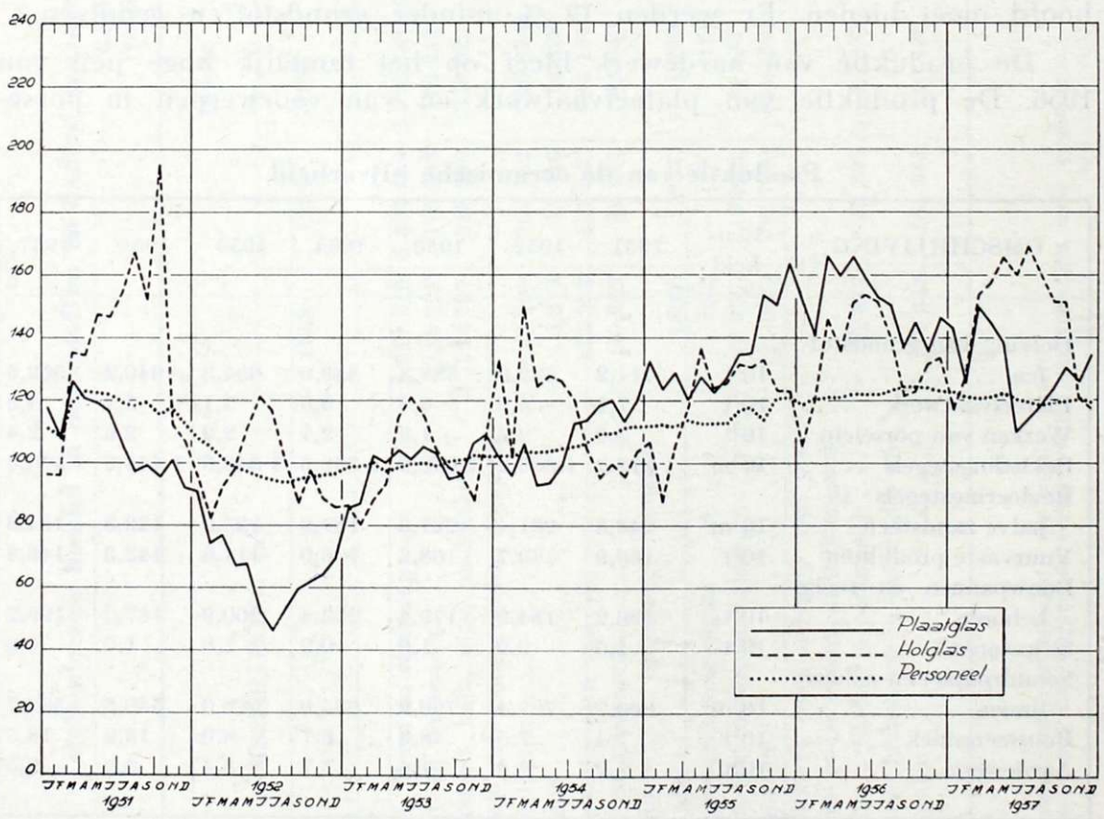
f) *Glasnijverheid.*

De plaatglasnijverheid onderging de dubbele weerslag van de vertraging der Amerikaanse automobielproduktie en van de bouwnijverheid in België en in het buitenland; dit ligt in de lijn van de evolutie die reeds tijdens de laatste maanden van 1956 werd vastgesteld. Bovendien is de buitenlandse concurrentie ten gevolge van de uitbreiding der produktiecapaciteit in de invoerlanden en in Frankrijk toegenomen. Het indexcijfer van de plaatglasproduktie nam met 14 % af.

Glasnijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Inzake holglas werd de sterke vooruitgang in het eerste halfjaar gevolgd door een vertraging in het tweede; voor gans het jaar steeg het produktieindexcijfer nog met 8 % tot 46 % boven het peil van 1953. De aanzienlijke aangroei van de uitvoer naar waarde van glaswaren, die sedert 1953 verdubbeld is, ging gepaard met een nieuwe, zij het meer gematigde stijging van de invoer. De toeneming van de gemiddelde uitvoerwaarde schijnt erop te duiden dat het aandeel der luxeprodukten, dat na de oorlog in Korea gedaald was, opnieuw belangrijker is geworden.

§ 6. — TEXTIELNIJVERHEID

1. — *Algemeen overzicht.*

Het uitzonderlijk hoog peil der einde 1956 geboekte bestellingen hield de activiteit in de textielnijverheid gedurende de eerste zes maanden van 1957 op een hoog peil, doch rond het midden van 1957 is de conjunctuur hier echter eveneens omgeslagen met veel ernstige gevolgen dan in de meeste andere bedrijfstakken.

Uit de jaargegevens blijkt nochtans een aangroei van de activiteit ten opzichte van 1956 : het algemeen indexcijfer der activiteit nam toe van 120,1 tot 123,0 (1953 = 100) (1), de waarde van de uitvoer van 18,1 tot 18,9 miljard frank en het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen voor textielgrondstoffen en textielwaren (1936/1938 = 100) van 368 tot 377.

Het ongunstig verloop van de vraag veroorzaakte vanaf het tweede halfjaar en voor sommige produkten reeds vanaf het tweede kwartaal een algemene daling van de prijzen voor garens en weefsels. De daling van de grondstoffenprijzen, katoen uitgezonderd, was veel sterker dan die voor eindprodukten.

In het tweede halfjaar was de uitvoer 3,3 % lager dan in de overeenkomstige periode van 1956. Meest ongunstig waren de verkopen in Nederland, Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en in het bijzonder Frankrijk. Enkel de uitvoer naar de Duitse Bondsrepubliek bleef toenemen, zodat dit land 21 % van de ganse uitvoer opnam in het vierde kwartaal van 1957, tegen 15 % tijdens het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

Ten gevolge van de algemene aard van de conjunctuuromslag in de textielsector was niet alleen de uitvoer moeilijk maar werd ook de binnenlandse afzet nadelig beïnvloed. De meeste landen die moeilijkheden

(1) Gewogen gemiddelde van de indexcijfers berekend door het Nationaal Instituut voor de Statistiek voor spinnerijen, tricotagenijverheid en weverijen.

Textielproduktie

Spinnerijen, weverijen, wolbereiding

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Wolbereiding :							
Wassen en verkolen van de wol	15 540	13 848	20 052	17 568	18 735	23 596	24 010
Kammen van de wol	18 876	14 844	22 104	19 200	21 218	24 521	26 459
Spinnerijen :							
Katoen	121 514	93 612	103 627	116 410	111 752	113 540	117 948
Wol	33 322	29 455	37 396	38 802	41 660	45 339	47 130
Vlas	12 237	10 776	9 121	8 748	8 771	9 157	10 586
Hennep	3 036	1 980	1 824	2 172	2 310	2 051	2 008
Jute	67 236	61 686	71 680	72 744	78 045	76 573	69 108
Harde vezels (enkel garens)	8 781	7 472	11 129	14 076	19 296	21 289	24 750
Rayon (garens).....	12 384	7 236	8 256	11 520	10 869	11 005	12 705
Rayon (vezels)	16 884	11 484	18 960	19 644	20 991	21 771	21 956
Weverijen :							
Katoen	79 092	61 944	66 636	77 088	74 107	79 638	84 591
w.o. :							
Gewone weefsels ..	(50 225)	(36 670)	(34 846)	(38 855)	(36 654)	(40 371)	(44 499)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(7 441)	(5 812)	(7 941)	(9 055)	(9 822)	(11 388)	(13 050)
Tapijten	(6 804)	(8 125)	(11 165)	(13 230)	(12 252)	(13 763)	(12 656)
Vlas	8 124	7 980	7 416	7 560	7 099	7 213	7 530
Wol	25 008	20 232	24 156	25 092	28 457	30 882	29 972
w.o. :							
Gewone weefsels ..	(15 809)	(9 829)	(10 066)	(10 869)	(10 736)	(11 635)	(11 165)
Weefsels, fluweel en pluche voor stoffering	(611)	(606)	(723)	(750)	(945)	(1 130)	(1 283)
Tapijten	(7 264)	(6 868)	(10 156)	(10 791)	(13 650)	(14 738)	(13 673)
Rayon en fibraan ...	6 300	4 476	6 276	7 248	7 030	8 239	9 449
Jute	45 876	42 828	43 848	39 408	42 157	38 653	35 150
Harde vezels	1 380	912	1 104	1 920	2 242	2 318	2 635
Dekens.....	9 268	7 958	8 720	11 079	10 815	9 676	9 648
Dweilen, vaatdoeken en poetsdoeken ...	3 869	3 136	3 217	3 393	3 364	3 783	4 391

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ondervonden hebben immers hun tolmuren versterkt — dit was o.m. het geval voor Frankrijk — ofwel hun eigen uitvoerinspanning opgevoerd. Dit verklaart de stijgende invoer in België van garens en eindprodukten, en wel o.m. bewerkte wol uit Frankrijk, weefsels en kledingstukken in kaardwol uit Italië en Nederland.

Voorraden weefsels

Stand op 31 december

(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Katoen	10 430	10 234	10 128	10 093	8 564	10 715
Vlas	1 510	1 492	1 424	1 419	1 338	1 302
Wol	2 883	2 901	3 300	3 475	3 635	4 271
Rayon en fibraan	1 946	1 687	1 832	1 826	1 731	1 967
Jute	1 866	1 649	2 242	2 645	2 856	2 276

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

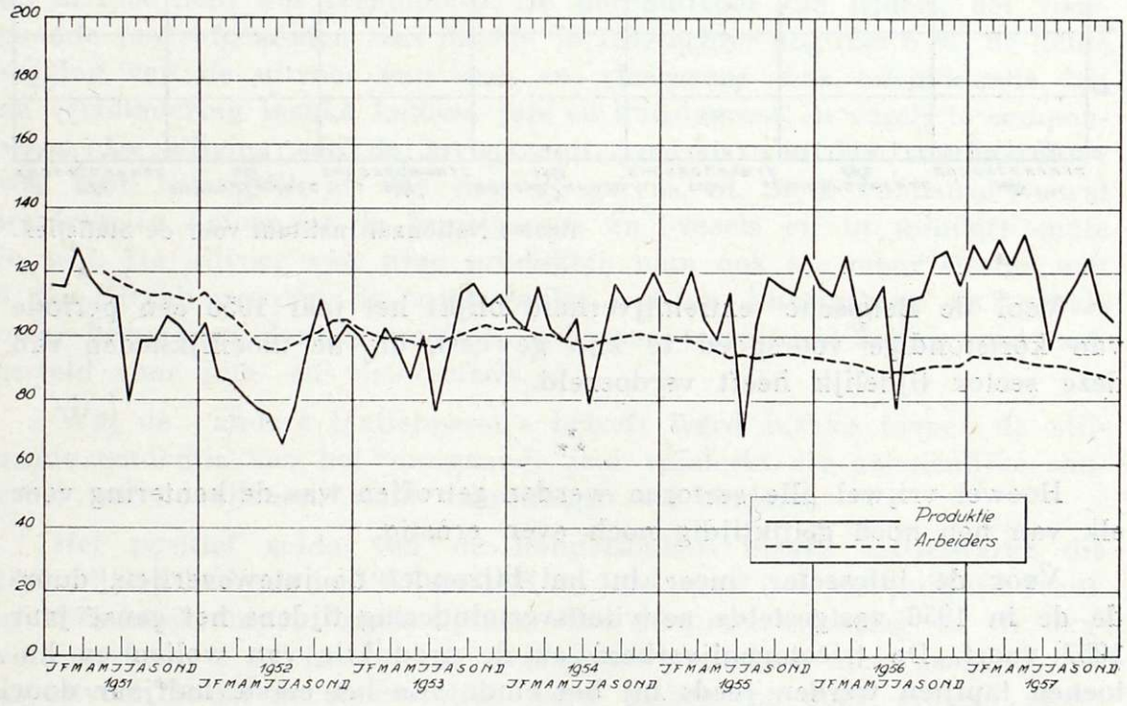
Rekening gehouden met de prijsdaling en de moeilijke afzet was de Belgische textielindustrie spoedig verplicht, hetzij voor voorraad te produceren, hetzij het produktietempo te vertragen. Verscheidene ondernemingen die reeds tussen 1952 en 1955 moeilijkheden hadden gekend en zich niet hadden kunnen aanpassen tijdens de korte voorspoedperiode die erop volgde, werden er dan ook toe genoopt definitief te sluiten.

Textielnijverheid

Spinnerijen

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

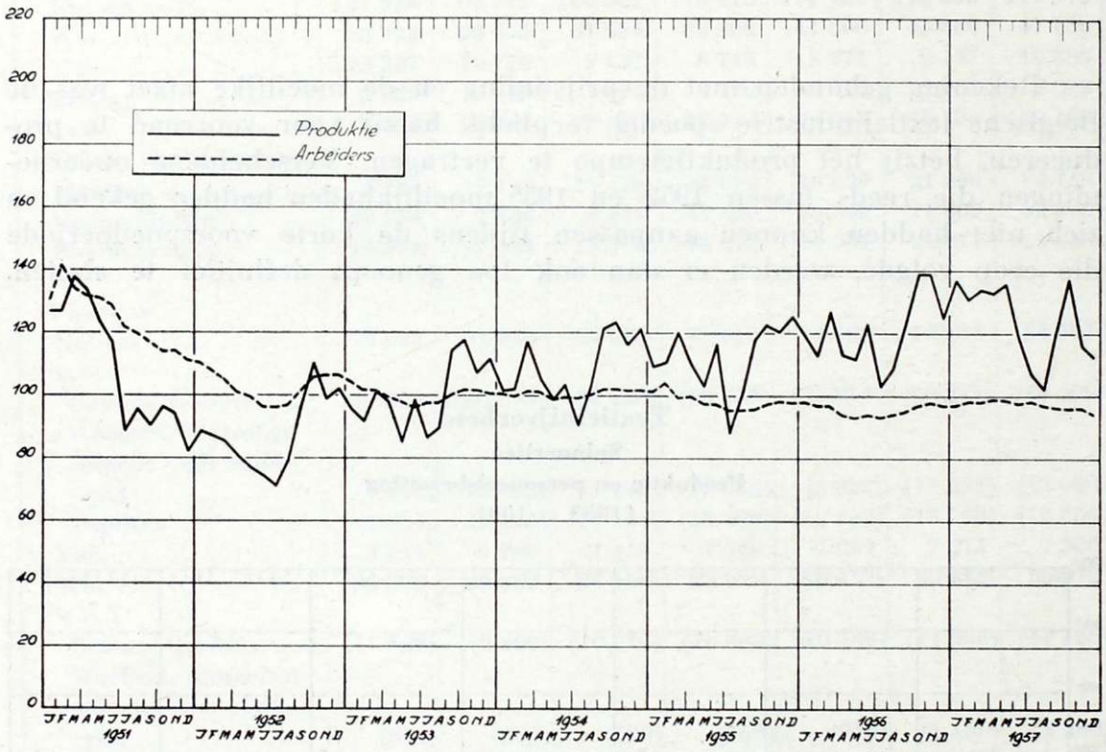
In de spinnerijen, waar in 1951 nog gemiddeld 53 177 arbeiders ingeschreven waren en 43 228 einde 1956, daalde hun aantal tot 40 340 bij het einde van 1957; in de weverijen waren er in 1951 gemiddeld 56 340 ingeschreven, tegen slechts 44 441 einde 1956 en 42 833 einde 1957. In de tricotagenijverheid sloeg de stijging (gemiddeld 15 308 in 1951 en 18 293 einde 1956) in 1957 om in een daling met 1 000 eenheden. Bovendien was in sommige ondernemingen het personeel gedurende verscheidene dagen per maand werkloos.

Textielnijverheid

Weverijen

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voor de Belgische textielnijverheid blijkt het jaar 1956 een periode van kortstondige voorspoed te zijn geweest, die de moeilijkheden van deze sector tijdelijk heeft verdoezeld.

*
* *

Hoewel vrijwel alle sectoren werden getroffen was de kentering voor elk van hen noch gelijktijdig noch even ernstig.

Voor de jutesector, meer in het bijzonder de juteweverijen, duurde de in 1956 vastgestelde activiteitsvermindering tijdens het ganse jaar 1957 voort. De tricotagenijverheid en de produktie van wollen en katoenen tapijten werden reeds bij het einde van het eerste halfjaar door een vermindering van de vraag getroffen. De depressie in de spinne-

rijen van katoenkaarden rond het midden van het jaar werd versterkt door de verscherping van de Italiaanse concurrentie. De moeilijkheden in de wolsector kwamen in juli tot uiting, toen de stijging van de wolnoteringen op de wereldmarkten in een daling omsloeg; de weverijen en de kaardwolspinnerijen werden eerst getroffen, daarna de kamwolspinnerijen. De rayonproduktie — behalve voor industriële doeleinden — verminderde vanaf september. Dank zij de ruime binnenlandse vraag hield de katoensector stand tot aan de verhoging van de omzetbelasting op haar normaal peil begin oktober; die gestegen binnenlandse afzet heeft trouwens niet enkel de verzwakking van de uitvoer sedert het midden van het jaar gecompenseerd doch bovendien de sterke aangroei van de invoer opgeslorpt; begin oktober is de vraag aanzienlijk gedaald. Rond dezelfde tijd verzwakte de activiteit eveneens in de kledingnijverheid. Pas bij het einde van het jaar werd de bedrijvigheid in de vlasweverijen ingekrompen. Voor de zeer verscheidene « diverse » sectoren (band- en strikwerk, nijverheidskant, vilt, naaigaren) werd de toestand eveneens minder gunstig bij het einde van het jaar. Voor de bedrijven die wol wassen, verkolen en kammen, evenals voor de producenten van épinglé-weefsels, fluweel en betere wollen dekens en voor de spinnerijen van harde vezels bleef de gunstige evolutie gans het jaar voortduren.

De omkeer was ook niet even ernstig in alle sectoren. Hij was vooral belangrijk voor de tricotagenijverheid en voor de wolweverijen, evenals voor de spinnerijen van katoenkaarden. Maar uiteindelijk steeg nog de jaarproduktie in de wolbewerking en de wolspinnerijen, in de spinnerijen en weverijen voor katoen, vlas, harde vezels en in de rayon. De hoeveelheid ingevoerde grondstoffen bleef toenemen behalve wat jute en vlas betreft. De gareninvoer steeg eveneens, en wel met 29 %, terwijl hij in 1956 licht was verminderd. De garenuitvoer die tijdens het voorgaande jaar afgenomen was daalde in 1957 echter nog met 6 %; de lichte stijging van de uitvoer van wol- en vlasgarens was onvoldoende om de vermindering inzake katoen, jute en kunstgarens en vezels te compenseren. De stijging van de invoer van weefsels van het standaardtype was even belangrijk als die voor de garens, nl. 28 % en betrof vooral weefsels in katoen en in kunstgarens en -vezels en in mindere mate in wol. De uitvoer van deze produkten nam ook toe maar slechts met 6 %. Hierbij werden de weefsels in wol en kunstgarens en -vezels meer begunstigd dan de weefsels in katoen, terwijl een daling werd vastgesteld voor jute- en vlasweefsels.

Wat de « andere textielwaren » betreft werd inzake invoer de stijgende tendentie van het voorgaande jaar versterkt. De aanzienlijke aangroei van de uitvoer kwam daarentegen ten einde.

Het positief saldo van de handelsbalans inzake textielwaren die 13,8 miljard bedroeg in 1951 en 11,3 in 1956 werd tot 10,8 miljard frank in 1957 ingekrompen; zoals tijdens elke conjunctuuromslag in de textielnijverheid is de invoer van afgewerkte produkten meer gestegen dan de uitvoer, zodat de concurrentie werd verscherpt door grotere afzetmoeilijkheden op de binnenlandse markt.

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Textielstoffen										
Wol en haar van dieren	**8 007**	**6 743**	**6 749**	**7 884**	**8 894**	**4 252**	**3 420**	**3 817**	**4 091**	**4 565**
Zweetwol of ruggewassen wol	5 106	3 836	4 106	4 695	5 504	225	128	289	139	192
Gewassen wol	753	483	561	574	540	1 632	1 144	1 299	1 481	1 544
Haren van andere dieren	179	164	181	282	277	416	395	513	556	526
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	1 549	1 840	1 364	1 616	1 828	1 151	933	747	889	1 247
Rafelwol, afval	420	420	537	717	745	828	820	969	1 026	1 056
Katoen	**3 846**	**4 495**	**3 919**	**3 717**	**4 184**	**151**	**131**	**135**	**169**	**216**
Jute	**657**	**744**	**882**	**804**	**878**	**25**	**33**	**45**	**69**	**43**
Vlas	**696**	**795**	**920**	**870**	**694**	**1 966**	**2 433**	**2 233**	**2 099**	**1 772**
Ruw vlas	523	592	597	592	467	1	—	—	2	1
Gezwingeld en gehekeld, werk	160	190	299	250	203	1 892	2 340	2 092	1 993	1 669
Afval	13	13	24	28	24	73	93	141	104	102
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**298**	**272**	**339**	**374**	**378**	**34**	**29**	**63**	**76**	**60**
Synthetische en kunstmatige vezels	**158**	**193**	**207**	**283**	**397**	**469**	**427**	**459**	**415**	**397**
Totaal textielstoffen	**13 662**	**13 242**	**13 016**	**13 931**	**15 425**	**6 897**	**6 473**	**6 752**	**6 919**	**7 054**
Textielwaren										
Garens	**1 256**	**1 385**	**1 585**	**1 488**	**1 810**	**5 096**	**5 342**	**5 316**	**5 543**	**5 717**
— van wol en fijn haar	410	425	463	470	607	2 515	2 452	2 450	2 801	3 023
— van katoen	195	271	311	339	554	1 546	1 794	1 711	1 523	1 460
— van jute	3	3	3	8	6	246	291	330	309	296
— van vlas	150	100	153	98	89	272	247	281	276	315
— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	45	54	61	67	68	85	52	42	37	39
— van synthetische en kunstmatige vezels	453	532	594	506	486	432	506	502	597	584

Weefsels van het standaardtype	**2 083**	**2 197**	**2 546**	**2 676**	**3 296**	**5 055**	**5 552**	**5 338**	**5 868**	**6 473**
— van wol en fijn haar	639	712	765	802	935	1 317	1 569	1 439	1 802	2 102
— van katoen	434	486	636	671	1 012	2 213	2 466	2 361	2 366	2 486
— van jute	1	2	1	1	1	449	331	316	284	301
— van vlas, hennep, rameh	13	13	17	18	22	530	519	519	519	497
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	132	123	118	116	115	7	8	10	11	8
— van synthetische en kunstmatige vezels	864	861	1 009	1 068	1 211	539	659	693	886	1 079
Andere textielwaren	**2 215**	**2 148**	**2 350**	**2 580**	**2 993**	**4 399**	**4 858**	**5 591**	**6 662**	**6 727**
Breiwerk aan het stuk	65	51	65	90	109	76	73	88	115	164
Tricotagewaren	424	343	386	424	509	658	751	953	1 275	1 113
Linnengoed	118	127	143	185	239	366	365	343	424	492
Tapijten	108	115	134	144	175	1 973	2 106	2 347	2 711	2 714
Dekens	50	50	51	61	63	274	314	297	316	324
Geweven kledingstukken voor vrouwen	376	349	356	341	375	101	114	145	215	255
Geweven kledingstukken voor mannen	226	192	197	209	305	96	142	188	296	367
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	41	40	51	47	38	92	76	85	95	99
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	210	240	220	230	264	77	83	93	103	105
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	232	257	288	322	314	425	534	720	704	672
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	365	384	459	527	602	261	300	332	408	422
Totaal textielwaren ...	**5 554**	**5 730**	**6 481**	**6 744**	**8 099**	**14 550**	**15 752**	**16 245**	**18 073**	**18 917**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Zweetwol... : T.C.I.H. 262.01; gewassen wol : T.C.I.H. 262.02; haren van andere dieren : T.C.I.H. 262.03 tot 262.05; wol of fijn haar... : T.C.I.H. 262.07; rafelwol... : T.C.I.H. 262.06 + 262.08; katoen : T.C.I.H. 263; jute : T.C.I.H. 264; ruw vlas : T.D. 541 a; gezwingeld en gehekeld, werk : 541 b + 541 c + 541 d 1; afval... : 541 d 2; zijde... : T.C.I.H. 261 + 265 — 265.01; synthetische... : T.C.I.H. 266. Garens van wol... : T.C.I.H. 651.02; van katoen : T.C.I.H. 651.03 + 651.04; van jute : D.T. 547; van vlas : D.T. 545 a 1 A + 545 a 2 A + 545 b 1 A + 545 b 2 A; van zijde... : T.C.I.H. 651.01 + 651.05 — vlas + 651.09 — D.T. 457 (jute); van synthetische... : T.C.I.H. 651.06 — D.T. 680*bis* a 2. Weefsels van het standaardtype van wol en fijn haar : T.C.I.H. 653.02; van katoen : T.C.I.H. 652; van jute : T.C.I.H. 653.04; van vlas... : T.C.I.H. 653.03; van zijde... : T.C.I.H. 653.01 + 653.06 + 653.09; van synthetische... : T.C.I.H. 653.05 — D.T. 680*bis* a 3. Breiwerk aan het stuk : T.C.I.H. 653.07; tricotagewaren : T.C.I.H. 841.01 tot 841.03 + 841.12 — D.T. 362 — D.T. 368 a + D.T. 616 a 1; linnengoed : T.C.I.H. 656.04 + 841.04 + D.T. 590; tapijten : T.C.I.H. 657-657.04; dekens : T.C.I.H. 656.03; geweven kledingstukken voor vrouwen : D.T. 585; geweven kledingstukken voor mannen : D.T. 584; hoedenvormen... : T.C.I.H. 655.02 + 841.08 + D.T. 612 a + 612 c + 615 + 616 a 2 + 616 d; borduurwerk : T.C.I.H. 654; touwwerk... : T.C.I.H. 655.06 + 656.01 + 656.02 + 657.04; andere textielwaren... : T.C.I.H. 655.04 + 655.05 + 655.09 + 841.19 + 851.03 + 655.01 + D.T. 601 b — D.T. 590.

Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Textielstoffen										
Wol en haar van dieren	**100 501**	**86 003**	**97 914**	**114 589**	**115 985**	**31 834**	**27 357**	**34 062**	**36 383**	**37 494**
Zweetwol of ruggewassen wol	73 769	57 420	66 714	79 282	80 737	2 522	1 462	3 284	1 871	2 252
Gewassen wol	8 210	5 295	6 294	6 422	5 143	12 939	9 307	11 544	13 595	13 491
Haren van andere dieren	1 504	1 611	2 368	2 768	3 061	1 869	1 637	2 338	2 202	2 170
Wol of fijn haar, gekaard of gekamd	9 012	11 312	9 769	11 241	11 403	6 234	5 479	4 905	6 145	7 319
Rafelwol, afval	8 006	10 365	12 769	14 876	15 641	8 270	9 472	11 991	12 570	12 262
Katoen	**107 856**	**125 115**	**108 582**	**117 197**	**129 333**	**7 728**	**8 649**	**9 423**	**10 315**	**12 262**
Jute	**66 698**	**69 677**	**78 123**	**75 676**	**74 181**	**3 442**	**4 090**	**5 845**	**7 665**	**5 335**
Vlas	**159 064**	**181 870**	**200 187**	**208 906**	**206 993**	**71 099**	**83 503**	**86 498**	**85 365**	**76 363**
Ruw vlas	146 798	169 656	180 767	187 777	189 695	233	91	85	402	239
Gezwingeld en gehekeld, werk	9 495	9 416	14 106	15 839	12 740	58 399	68 138	66 294	69 366	59 676
Afval	2 771	2 798	5 314	5 290	4 558	12 467	15 274	20 119	15 597	16 448
Zijde en andere vezels van plantaardige oorsprong	**24 949**	**22 176**	**30 385**	**33 117**	**35 432**	**2 534**	**1 775**	**4 629**	**5 624**	**4 372**
Synthetische en kunstmatige vezels	**3 989**	**5 517**	**5 411**	**6 383**	**7 953**	**13 997**	**13 906**	**14 066**	**14 122**	**13 694**
Totaal textielstoffen	**463 059**	**490 359**	**520 602**	**555 868**	**569 877**	**130 634**	**139 280**	**154 523**	**159 474**	**149 520**
Textielwaren										
Garens	**9 728**	**11 102**	**13 955**	**13 710**	**17 683**	**56 788**	**63 960**	**64 721**	**64 057**	**60 041**
— van wol en fijn haar	2 614	2 738	3 058	2 916	3 506	11 128	11 639	12 746	14 317	14 612
— van katoen	1 432	2 474	3 219	3 988	7 460	21 471	24 527	22 837	20 660	19 335
— van jute	199	162	167	437	289	12 920	15 923	17 517	16 328	14 021
— van vlas	1 914	1 495	2 364	1 462	1 085	3 611	3 859	4 414	4 762	4 957
— van zijde en andere plantaardige textielstoffen (met inbegrip van papiergarens)	1 025	1 128	1 375	1 055	1 267	2 562	1 413	631	438	453
— van synthetische en kunstmatige vezels	2 544	3 105	3 772	3 852	4 076	5 096	6 599	6 576	7 552	6 663

Weefsels van het standaardtype	**9 484**	**11 182**	**14 337**	**15 142**	**19 414**	**52 506**	**52 619**	**50 312**	**52 008**	**55 190**
— van wol en fijn haar	2 210	2 812	3 116	3 445	3 911	4 290	5 622	5 564	7 228	8 308
— van katoen	2 254	2 742	4 295	4 139	6 607	19 017	22 425	21 253	22 298	22 544
— van jute	36	110	81	37	64	21 623	15 686	14 020	11 337	11 613
— van vlas, hennep, rameh	84	105	165	177	192	4 467	4 666	4 699	4 769	4 632
— van zijde of andere plantaardige textielstoffen, gebeurlijk gemengd met metaalvezels of papierdraden	64	150	142	153	123	12	25	30	27	32
— van synthetische en kunstmatige vezels	4 836	5 263	6 538	7 191	8 517	3 097	4 195	4 746	6 349	8 061
Andere textielwaren	**22 744**	**25 391**	**28 516**	**31 099**	**31 305**	**51 333**	**66 506**	**81 711**	**89 619**	**87 634**
Breiwerk aan het stuk	260	227	264	337	400	284	224	254	313	415
Tricotagewaren	729	637	666	752	864	1 243	1 458	2 030	2 477	2 048
Linnengoed	293	401	432	688	957	2 420	2 624	2 468	3 209	3 546
Tapijten	977	1 129	1 548	1 570	1 895	20 341	23 304	26 065	30 871	30 623
Dekens	582	540	575	650	608	5 469	8 101	7 571	7 125	6 295
Geweven kledingstukken voor vrouwen	624	633	602	590	705	159	284	366	465	659
Geweven kledingstukken voor mannen	713	624	495	576	841	997	1 305	1 377	1 804	2 253
Hoedenvormen en hoofddeksels in textielstoffen (behalve gebreid)	37	84	94	83	68	161	173	215	263	268
Borduurwerk, lint, tule, passementwerk	146	353	370	377	459	482	611	589	608	526
Touwwerk, zakken, linoleum, geteerd linnen, tenten en zeilen	15 599	17 382	19 394	21 119	19 785	18 170	25 738	37 748	38 606	37 261
Andere textielwaren en confectiegoederen, met inbegrip van vilt en linnen schoeisel	2 784	3 381	4 076	4 357	4 723	1 607	2 684	3 028	3 878	3 740
Totaal textielwaren	**41 956**	**47 675**	**56 808**	**59 951**	**68 402**	**160 627**	**183 085**	**196 744**	**205 684**	**202 865**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel :* zie (a) blz. 121.

2. — *Overzicht per sector.*

a) *Katoen.*

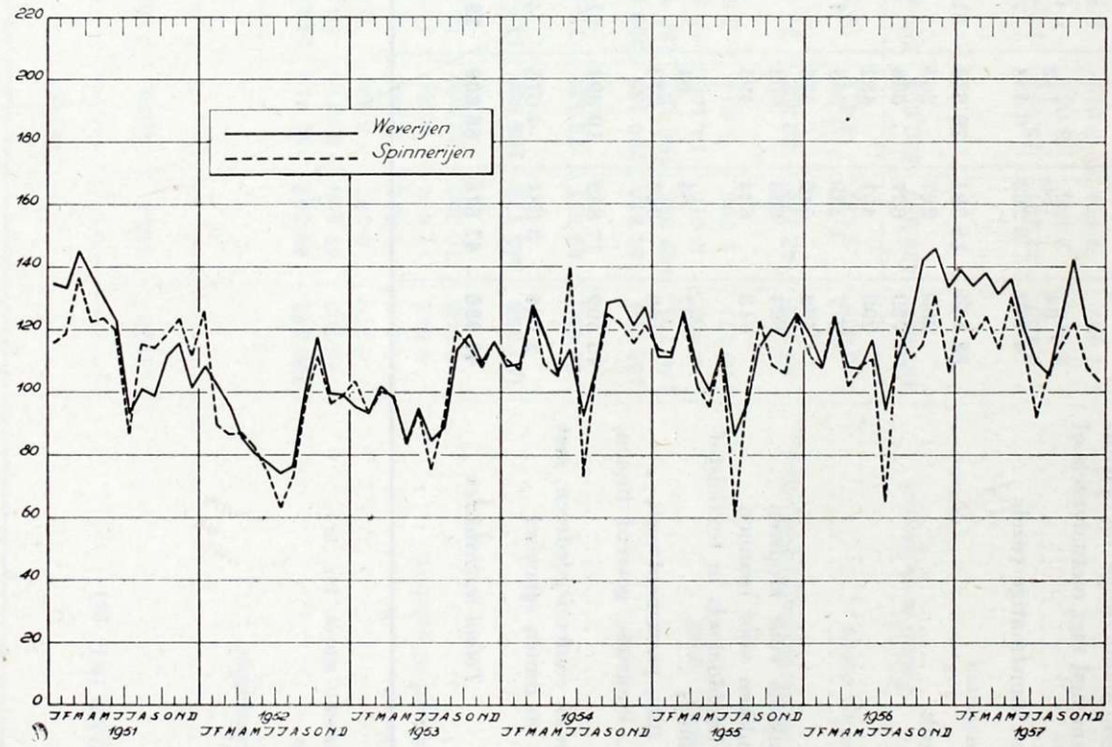
In tegenstelling met het verloop van de noteringen voor de meeste andere textielstoffen, zijn die voor katoen vrijwel onveranderd gebleven.

De fijnspinnerijen brachten 4 % meer garens voort en overtroffen aldus het voorgaande maximum dat in 1951 werd bereikt. Die intense activiteit moet uitsluitend op rekening van de binnenlandse vraag worden geschreven, daar de uitvoer, die reeds in 1956 gedaald was, weer naar waarde met 4 % is verminderd. Vooral de afzet in de Skandinavische landen werd getroffen. Wat de binnenlandse markt betreft, moesten tegen de opdringende Egyptische concurrentie die zeer lage prijzen aanrekende, partiële maatregelen worden genomen.

Textielproduktie

Katoen

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Inzake spinkaarden is de produktie eens te meer verminderd, nl. met 4 % t.o.v. 1956 en met 19 % t.o.v. 1951.

De weefselproduktie steeg t.o.v. 1956 met 6 % tot 7 % boven het peil van 1951. De toeneming t.o.v. het voorgaande jaar moet vooral op

rekening worden gebracht van de gewone weefsels en van de stofferingsartikelen, terwijl de produktie van tapijten en van dekens afnam.

Voor gewone weefsels bedroeg de stijging 10 % t.o.v. 1956; de ruime binnenlandse vraag veroorzaakte zelfs een aanzienlijke stijging van de invoer uit Nederland. Gevaarlijker voor de eigen nijverheid was de toenemende invoer van fibraanweefsels uit landen met zeer lage lonen. Bovendien werd een grote hoeveelheid Japans ruwdoek voor wederuitvoer na bewerking ingevoerd.

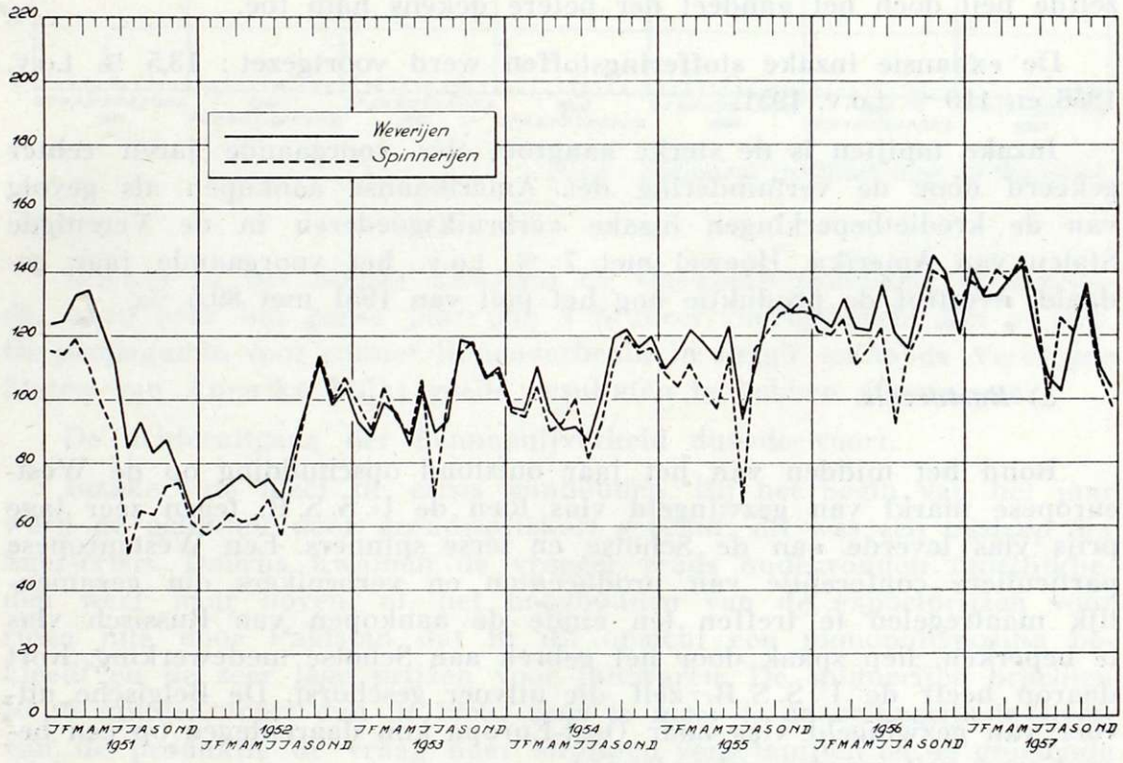
Inzake stofferingsartikelen, die vooral naar het Verenigd Koninkrijk worden uitgevoerd (épinglé, fluweel) bleef de expansie voortduren : nl. +14,5 % t.o.v. het voorgaande jaar. Voor tapijten keerde daarentegen de opwaartse tendentie, daar de Britse vraag afnam. Hoewel de produktie met 8 % verminderde, overtrof ze nog met 86 % het peil van 1951.

De dekenproduktie daalde eens te meer en wel met 7 % daar de uitvoer met 20 % afnam. De afzet van dweilen en poetsdoeken nam verder toe.

b) *Wol.*

De wolnoteringen, die in 1956 en in de eerste helft van 1957 aanzienlijk toegenomen waren, daalden sterk nadien; dit oefende een na-

Textielproduktie
Wol
(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

delige weerslag uit op de binnen- en buitenlandse vraag naar garens en weefsels.

De wolbewerking heeft verder voordeel gehaald uit het behoud der in 1955 en 1956 uitgevaardigde steunmaatregelen. Deze branche bood tamelijk goed weerstand tegen de recessie; ook in de meeste andere landen was zulks het geval.

Ondanks de aanzienlijke inzinking van de activiteit der spinnerijen in het tweede halfjaar, werden in 1957 nog 3 % meer kaardwolgarens en 5 % meer kamwolgarens geproduceerd dan in 1956; ten opzichte van 1951 bedroeg de stijging respectievelijk 19 en 56 %, zodat ondanks de algemene vertraging de tendentie ten gunste van kamwol voortduurt, vooral wat garens voor kledingweefsels betreft; in tegenstelling met voorgaande jaren werden minder kamwollen garens aan de tricotagenijverheid geleverd ten gevolge van de geringere produktie van wollen bovengoed.

Inzake traditionele weefsels kon de gunstige evolutie in het eerste halfjaar niet opwegen tegen de achteruitgang in het tweede; de binnenlandse vraag nam aanzienlijk af, de invoer nam toe en de voorraden liepen hoog op. De produktie, die sedert 1952 vrijwel elk jaar toegenomen was, daalde met 4 % tot 29 % beneden het peil van 1951. De vermindering komt enkel op rekening van de kaardwollen weefsels, waarvan de produktie met 15 % verminderde, terwijl deze van kamwollen weefsels vrijwel onveranderd bleef. Opnieuw valt de tegenstelling op tussen de evolutie van katoenen en die van wollen dekens. Van laatstgenoemde steeg de produktie met 15 %; de uitvoer bleef vrijwel op hetzelfde peil doch het aandeel der betere dekens nam toe.

De expansie inzake stofferingstoffen werd voortgezet : 13,5 % t.o.v. 1956 en 110 % t.o.v. 1951.

Inzake tapijten is de sterke aangroei der voorgaande jaren echter gekeerd door de vermindering der Amerikaanse aankopen als gevolg van de kredietbeperkingen inzake verbruiksgoederen in de Verenigde Staten van Amerika. Hoewel met 7 % t.o.v. het voorgaande jaar gedaald, overtrof de produktie nog het peil van 1951 met 89,5 %.

c) *Bastvezels.*

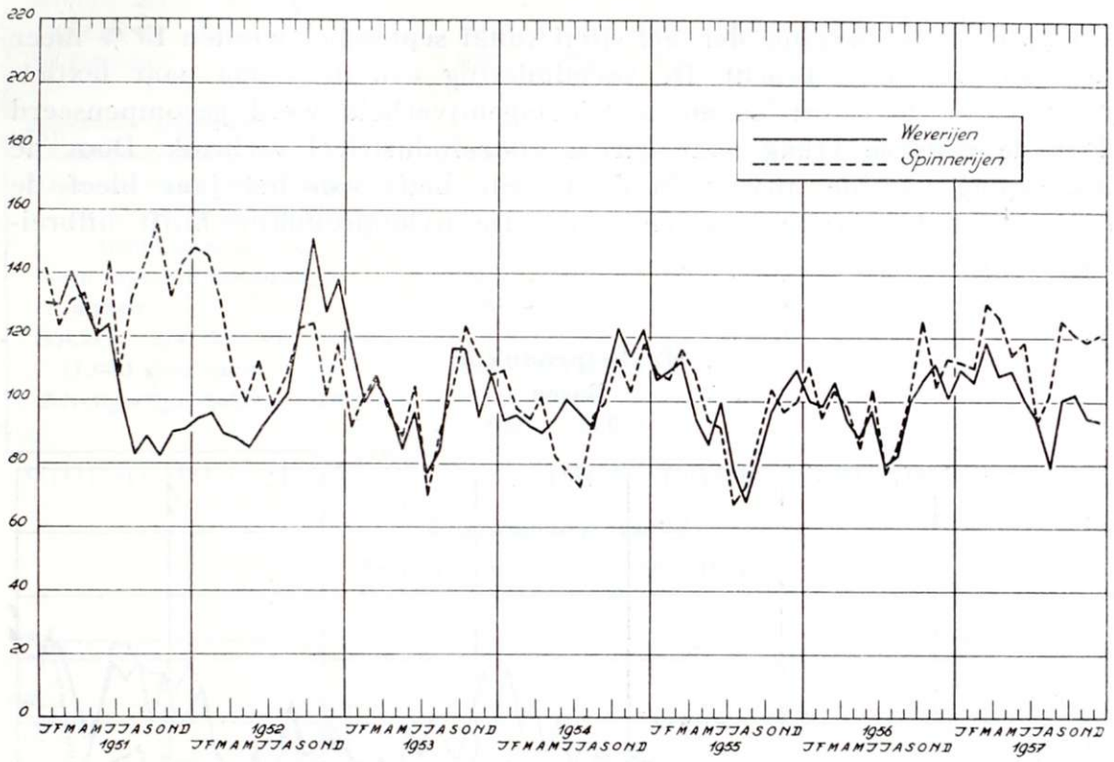
Rond het midden van het jaar ontstond opschudding op de Westeuropese markt van gezwingeld vlas toen de U. S. S. R. tegen zeer lage prijs vlas leverde aan de Schotse en Ierse spinners. Een Westeuropese particuliere conferentie van producenten en verbruikers om gezamenlijk maatregelen te treffen ten einde de aankopen van Russisch vlas te beperken, liep spaak door het gebrek aan Schotse medewerking. Kort daarop heeft de U. S. S. R. zelf die uitvoer geschorst. De Belgische uitvoer van gezwingeld vlas naar Oost-Europa kon daarentegen op een bevredigend peil worden gehandhaafd.

Ondanks de produktieinkrimping bij het einde van het jaar werden 16 % meer vlasgarens gesponnen; hoewel dit de grootste hoeveelheid was sedert 1952, bleef ze nog 13,5 % beneden het peil van 1951. Daar de prijzen sedert april daalden, werd de reeds onbevredigende rendabiliteit nog meer aangetast.

Textielproduktie

Vlas

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Hoewel in het laatste kwartaal de vlasweefselproduktie verminderde, werd over het ganse jaar nog 4 % meer voortgebracht dan in 1956. De propaganda voor ruimer linnenverbruik in België en in de Verenigde Staten van Amerika blijkt goede resultaten te hebben afgeworpen.

De achteruitgang der hennepnijverheid duurde voort.

Inzake jute bleef de crisis aanhouden. Bij het begin van het jaar werd de activiteit door grondstoftekort geremd; dit was een nasleep der Suez-crisis. Daarna kwamen de vroeger reeds ondervonden moeilijkheden weer naar boven, nl. het hooghouden van de exportprijzen voor ruwe jute door Pakistan dat in dit opzicht een monopoliepositie bekleedt en de zeer lage prijzen voor jutewaren. De spinnerijen brachten 10 % minder voort dan in 1956; eens te meer is de belangrijkste steun van de produktie de vraag naar stramien voor tapijten en de groeiende produktie van jutetapijten, die in 1956 verdubbeld was en in 1957 weer

met 41 % steeg. De weverijen doen een krachtige inspanning om het hoofd te bieden aan de Aziatische concurrentie door het op de markt brengen van nieuwe produkten.

De sterke expansie van de spinnerij van harde vezels en van de produktie van touwwerk werd voortgezet; de stijging bedroeg 16 %; inzake tapijten in harde vezels nam de produktie met 14 % toe.

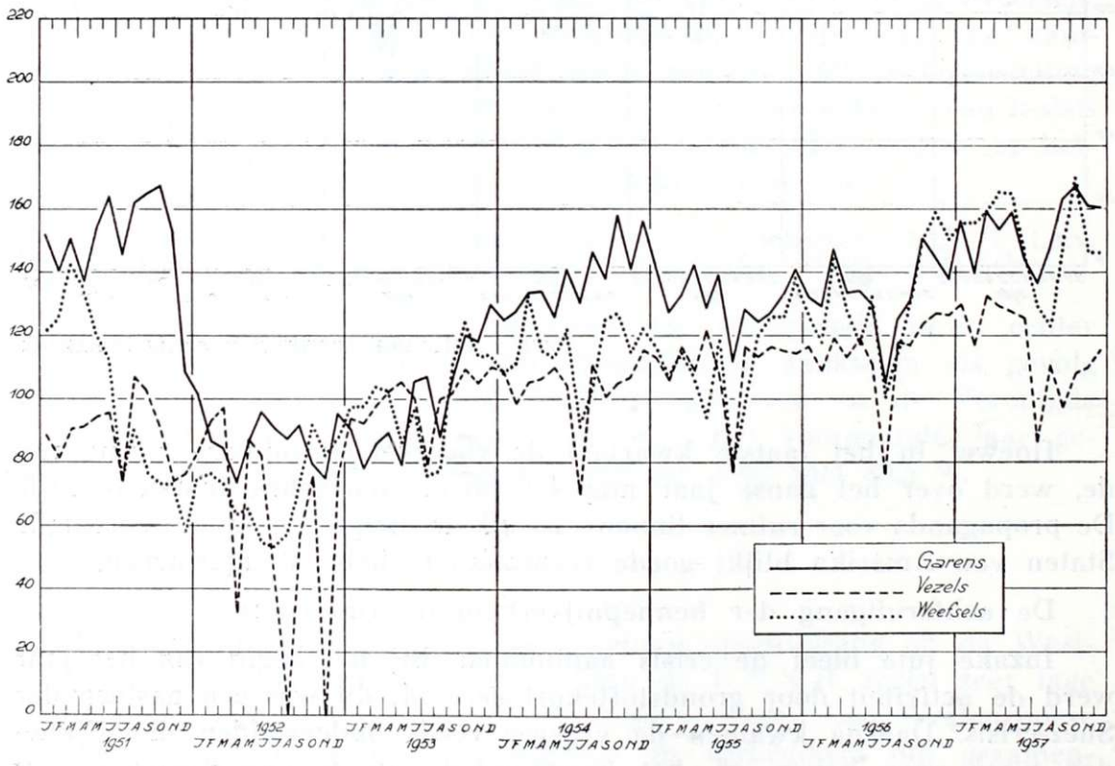
d) *Kunstgarens en -vezels.*

Spijt de vertraging der activiteit vanaf september werden 15 % meer rayongarens voortgebracht. De vermindering van de vraag naar textielgarens voor de weverijen en de tricotagenijverheid werd gecompenseerd door de ruimere vraag naar garens voor industrieel verbruik. Door de inkrimping van de uitvoer in de tweede helft van het jaar bleef de fibraanproduktie vrijwel onveranderd. De nylonproduktie blijft uitbreiding nemen.

Textielproduktie

Rayon

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ondanks de hevige Britse, Amerikaanse en Aziatische concurrentie en de buitenlandse beschermingsmaatregelen kon de weefselproduktie met 12 % worden opgevoerd.

e) *Tricotagenijverheid.*

De sterke expansie der tricotagenijverheid sloeg medio 1957 in een daling om. Vooral de sectoren die in de jongste jaren meest waren

Produktie van gebreide goederen

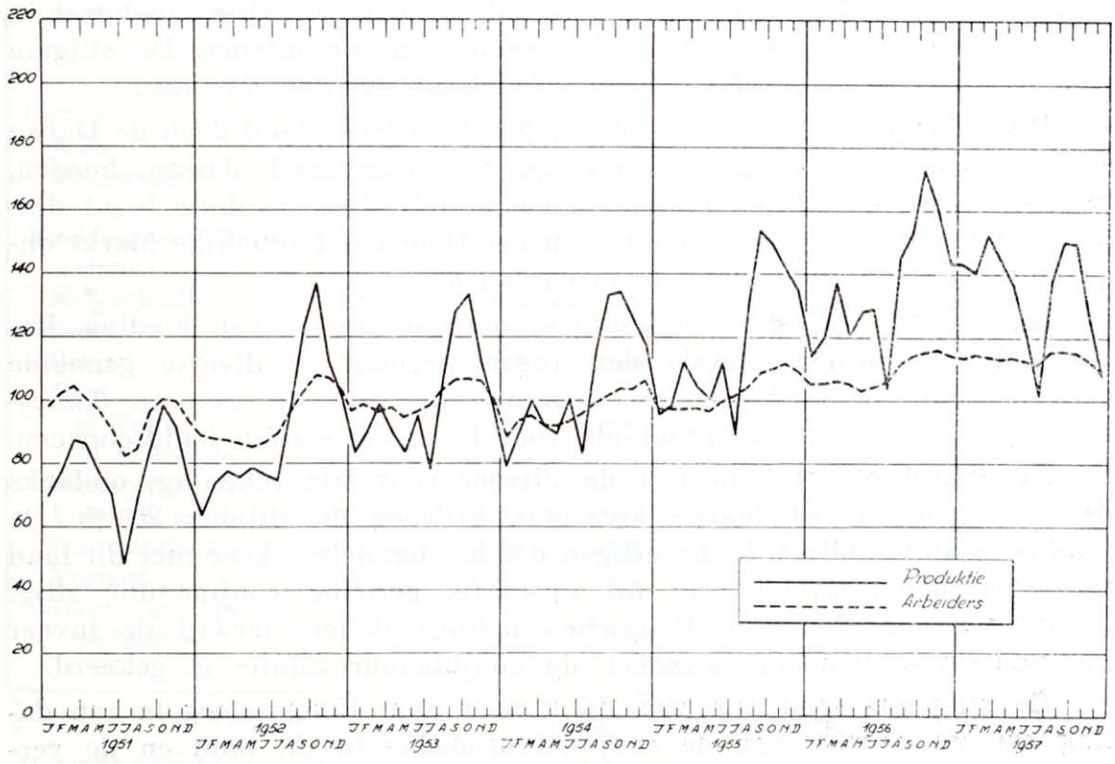
OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Gebreide stoffen (tonnen) :							
Ondergoed	5 230	4 292	4 804	5 067	5 132	5 622	6 081
Bovengoed	522	730	957	1 099	1 511	1 895	1 996
Afgewerkte produkten :							
Ondergoed (1.000 doz.)	2 838	2 428	2 615	2 769	2 866	3 019	3 321
Dameskousen (1.000 doz. par.):							
— in nylon of andere synthetische garens	723	982	1 148	1 428	1 756	1 976	1 861
— in rayon of natuurzijde	335	150	92	82	23	7	22
— andere	150	122	119	36	30	36	26
Sokken, 3/4 kousen, sokjes (1.000 doz. paren)	1 368	1 506	1 570	1 468	1 533	1 561	1 597
Bovengoedprodukten (1.000 st.)	5 231	7 140	8 141	8 623	10 318	12 966	12 098

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tricotagenijverheid

Produktie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

vooruitgegaan, zoals nylonkousen en bovengoed, werden getroffen; de produktie van sokken bleef sedert 1952 vrijwel onveranderd; in de andere sectoren, daarentegen, nam de jaarproduktie nog toe. Voor alle produkten stegen echter de voorraden.

Zowel naar hoeveelheid als naar waarde werden minder tricotagewaren in het buitenland afgezet, terwijl de invoer opnieuw is toegenomen. Vooral de binnenlandse Beneluxvraag was zwakker; Nederland is de belangrijkste klant der Belgische tricotagenijverheid.

Deze industrie verwerkte vrijwel een even groot gewicht aan garens als in 1956, daar de stijging in het eerste halfjaar, 15 %, de daling in het tweede compenseerde; over het ganse jaar werden echter 8 % minder wolgarens verwerkt, doch voor de andere garens werd een stijging geboekt.

f) *Kleding- en confectienijverheid.*

Tot einde september bleef de activiteit in de kleding- en confectienijverheid toenemen. Daarna verzwakte de bedrijvigheid op gevoelige wijze en steeg de werkloosheid. Terwijl in de eerste drie kwartalen t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar 31 % minder door werkloosheid verloren dagen werden geteld, werden er 24,5 % meer geboekt in het laatste kwartaal. Sommige bedrijven leden onder een abnormale concurrentie uit Oost-Europa en het Verre-Oosten.

Over het ganse jaar werd 19 % meer uitgevoerd dan in 1956, zodat de sterke stijging der jongste jaren voortduurde en de uitvoer bijna een miljard frank bedroeg; het ongunstig saldo van de handelsbalans nam echter van 71 tot 148 miljoen frank toe, daar, in tegenstelling met wat in 1956 gebeurde, de invoer meer aangroeide dan de uitvoer. De stijging van de invoer was behalve voor hoofddeksels vrijwel algemeen.

Meer dan de helft van de invoer komt uit Nederland doch de Duitse en Italiaanse concurrenties dringen op, wat linnengoed, dassen, hoeden, regenschermen en stoffen handschoenen betreft. Deze evolutie toont duidelijk aan dat het in werking treden der Gemeenschappelijke Markt ongunstige gevolgen zou kunnen meebrengen.

De stijging van de Belgisch-Luxemburgse uitvoer van kleding, linnengoed voor heren, dameshoeden, regenschermen en diverse genaaide artikelen ging gepaard met een vermindering voor de sectoren dameslinnengoed, korsetten, hoofddeksels voor heren en stoffen handschoenen.

Nederland neemt 7/10 van de uitvoer voor zijn rekening; ondanks de vertraging in het laatste kwartaal, bedroeg de stijging 23 %. De jongste evolutie blijkt te bevestigen dat het handelsverkeer met dit land zeer conjunctuurgevoelig is ; bij opwaarts gerichte conjunctuur stijgt de uitvoer van duurdere Belgische kledingartikelen, terwijl de invoer uit Nederland toeneemt wanneer de conjunctuurevolutie is gekeerd.

De stijgende tendentie van de uitvoer naar Kongo sloeg in een daling om ten gevolge van de conjunctuuromslag in dit land en de vermindering der beperkingen t.o.v. de invoer uit Azië; de toeneming van

de uitvoer van herenkleding en herenlinnen kon de daling in de andere sectoren niet compenseren. Naar Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, West-Duitsland kon daarentegen heel wat meer worden verzonden, zij het wel dat deze uitvoer weinig belangrijk is.

§ 7. — VOEDINGSMIDDELENNIJVERHEID EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

Deze bedrijfstak is weinig conjunctuurgevoelig. Hij is echter wel onderhevig aan toevallige invloeden die uitgaan van de verbruikers wanneer een gespannen toestand tot hamsteraankopen aanleiding geeft. Dit was in 1951 tijdens de gebeurtenissen in Korea het geval; einde 1956 ontstond ten gevolge van de Suez-crisis een gelijkaardige, zij het minder ernstige toestand. De produktie ondervond er de weerslag van; eerst moest ze snel worden opgevoerd en daarna, tijdens de erop volgende maanden, daalde ze tot een peil dat beneden het normale lag.

De activiteit der zuivelnijverheid bleef in 1957 toenemen; de tendentie tot een verdere valorisatie der melk, door het op de markt brengen van meer veredelde produkten, duurde voort. In melk 3 % uitgedrukt werd 5 % meer melk en hoeveroom aan de zuivelfabrieken geleverd. Ten opzichte van 1951 hebben deze 38 % meer melk en 50 % meer hoeveroom verwerkt.

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid (a)	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Ontvangst :							
Melk	10^3 lit.	932 783	1 091 364	1 152 726	1 167 653	1 200 219	1 276 609
Hoeveroom	ton	36 184	41 230	46 092	48 125	52 081	54 042
Bereiding voor de consumptie :							
Melkerijmelk	10^3 lit.	352 473	344 148	364 857	380 459	401 476	417 873
Fabricage :							
Boter	ton	33 889	41 091	44 610	44 879	46 325	48 039
Kaas :							
a) Verse	ton	6 155	6 300	7 003	7 407	7 706	8 430
b) Andere (b)	ton	4 560	4 764	4 568	5 184	5 642	5 964
Melkpoeder	ton	10 094	16 008	15 810	16 049	19 103	25 461
Ingedikte melk	ton	4 258	8 508	8 960	14 225	18 468	24 269
Consumptie-ijs	10^3 lit.	1 053	888	1 963	4 182	4 863	5 329
Yoghurt	10^3 lit.	5 100	5 664	6 216	7 379	7 323	8 198
Diëet- en speciale produkten	ton	3 203	5 028	7 509	11 012	12 883	14 238

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Exclusief Hervekaas en gesmolten kaas.

Er werd 4 % meer melkerijmelk aan de verbruikers geleverd. Het aandeel van melk met controlemerk en van gesteriliseerde melk blijft toenemen. De boterproduktie door de zuivelfabrieken nam met hetzelfde percentage toe; de botermarkt is echter door de toegenomen produktie, de hoge prijzen en de verzadiging der buitenlandse markten zeer kwetsbaar geworden. Er werd 9 % meer verse kaas vervaardigd; dit is reeds 48 % meer dan in 1951.

Voor de meeste andere zuivelprodukten was de toeneming eens te meer zeer belangrijk. Inzake ingedikte melk, consumptie-ijs en cacaomelk werd reeds 5 tot 6 maal zoveel geproduceerd als in 1951; de voortdurende aangroei van de binnenlandse produktie van ingedikte melk had trouwens een verdere daling van de invoer hiervan tot gevolg.

De margarineafzet wordt steeds ruimer. Het binnenlands verbruik werd bevorderd door de hoge boterprijs en het op de markt brengen van betere soorten. Twee gelijklopende substitutiebewegingen beheersen blijkbaar de afzet; de vervanging van boter en van tweederangsmargarine door betere margarine.

Het gunstig weder leidde tot een recordproduktie inzake ingemaakte groenten; ze steeg met 28 % tot 90 % boven het peil van 1951. De uitvoer blijft gestadig toenemen en bereikt reeds een vierde van de

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Meelproduktie	10^3t	767,1	786,4	754,6	767,0	764,0	796,8	758,5
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen (a)	10^3t	143,6	149,3	148,7	151,2	158,5	157,5	165,8
Alcoholproduktie (alcohol van 50°, temp. 15° C)	10^6 lit.	28,3	23,7	27,7	23,7	25,7	26,4	22,9
Suikerproduktie								
a) ruwe suiker	10^3t	268,5	325,1	408,3	346,7	361,8	309,6	360,6
b) produktie na verwerking in de raffinaderijen	10^3t	188,6	191,6	197,3	174,1	182,3	194,1	184,3
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	10^3t	69,3	73,7	75,2	85,2	88,3	92,4	95,3
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :								
a) ruwe lijnolie	10^3t	38,4	42,8	18,1	14,3	14,1	15,3	20,0
b) andere ruwe olie	10^3t	68,2	78,7	51,6	62,9	47,9	68,0	64,2
c) geraffineerde oliën en oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	10^3t	..	111,8	125,4	134,0	161,2	146,0	136,4
d) veekoeken en schroot	10^3t	165,8	161,2	99,7	101,8	96,1	111,5	104,1
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	10^3t	20,8	19,3	15,5	18,5	20,2	22,2	21,9

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inclusief het Groothertogdom Luxemburg.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Wijn	684	761	756	836	921	11	30	23	32	21
Andere dranken	261	298	327	348	413	48	48	71	90	113
Bereid of ingelegd vlees	255	282	260	302	373	266	201	202	244	238
Zuivelprodukten en natuurhonig	2 707	2 146	2 266	2 054	2 091	159	169	150	199	178
Bereide vis en schaaldieren	382	419	479	582	515	15	17	19	25	23
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	205	256	348	428	553	613	505	513	605	682
Bereidingen van groenten en fruit	358	520	611	692	853	162	204	217	362	299
Suiker	506	288	202	236	441	1 386	668	747	920	778
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	636	916	723	644	615	9	12	18	13	18
Uit suiker of cacao bereide produkten	303	333	339	372	398	141	121	148	200	210
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten	959	1 279	928	1 601	1 490	68	62	61	57	54
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	1 449	1 468	1 964	1 717	1 651	978	803	1 099	1 084	921
Margarine en spijsvetten	114	108	124	106	139	211	207	203	150	258
Bewerkte produkten voor de voedering van dieren	962	1 240	1 304	1 202	1 189	358	315	401	445	356
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren niet elders genoemd	163	82	104	118	142	61	82	86	80	90

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Wijn : T.C.I.H. 112.01; andere dranken : T.C.I.H. 11 — 112.01; bereid of ingelegd vlees : T.C.I.H. 012 + 013; zuivelprodukten... : T.C.I.H 02 — 025; bereide vis... : T.C.I.H. 032 meel... : T.C.I.H. 046 + 047 + 048; bereidingen van groenten... : T.C.I.H. 053 + 055; suiker : T.C.I.H. 061; cacao T.C.I.H. 072; uit suiker... : T.C.I.H. 062,01 + 073.01; niet-eetbare oliehoudende... : T.C.I.H. 221; oliën en vetten... : T.C.I.H. 41; margarine... T.C.I.H. 091; bewerkte produkten bestemd voor de voedering van dieren : T.C.I.H. 08 — 081.01; koffie-extracten... : T.C.I.H. 071.03 + 099.

Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten

Gewicht

(tonnen)

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
Wijn	48 322	54 350	56 018	61 303	66 040	476	2 014	1 338	1 956	780
Andere dranken	32 048	35 161	38 861	124 044	176 421	6 658	6 644	18 778	22 099	22 565
Bereid of ingelegd vlees	6 350	7 258	7 031	7 221	8 212	7 175	6 565	6 946	8 835	8 611
Zuivelprodukten en natuurhonig	80 051	67 249	68 430	65 781	66 394	56 539	68 464	53 514	36 859	29 498
Bereide vis en schaaldieren	13 499	15 013	16 368	19 302	16 198	404	594	731	849	740
Meel en uit meel of zetmeel bereide produkten	15 557	27 664	50 563	59 475	112 258	61 685	51 738	58 673	68 614	77 849
Bereidingen van groenten en fruit	26 234	33 954	43 435	41 579	47 950	11 389	14 664	16 841	30 148	20 253
Suiker	94 700	74 267	76 940	67 271	102 162	238 036	95 654	111 145	144 142	89 046
Cacao (inclusief cacaodoppen, schillen en vliezen)	13 313	13 390	13 342	16 620	15 712	142	156	394	416	565
Uit suiker of cacao bereide produkten	9 433	9 890	10 043	11 259	11 810	3 429	2 584	3 201	7 171	7 249
Niet-eetbare oliehoudende zaden, noten en pitten	137 432	168 040	137 367	215 254	203 783	7 073	7 004	6 770	6 306	6 858
Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong (etherische oliën, margarine en spijsvetten niet inbegrepen)	126 226	122 965	160 580	134 532	120 833	70 488	60 037	79 602	72 518	63 537
Margarine en spijsvetten	12 053	8 837	11 470	10 381	11 312	14 622	11 411	13 496	11 058	17 977
Bewerkte produkten voor de voedering van dieren	362 059	455 034	423 855	396 987	416 216	82 232	79 545	96 113	102 954	82 442
Koffie-extracten en andere bereide voedingswaren niet elders genoemd	3 620	1 975	2 249	2 418	2 376	4 456	4 768	6 052	5 781	5 269

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel* : zie (a) blz. 133.

binnenlandse produktie. Hoewel de fruitoogst ongunstig uitviel, bleef de produktie van jam, ingemaakt fruit en dgl. vrijwel onveranderd, dank zij de uitzonderlijke activiteit tijdens de eerste maanden, om te beantwoorden aan de tijdens de Suez-crisis verrichte hamsteraankopen; de uitvoer daalde.

Daar de suikerbietenoogst veel gunstiger was dan in 1956, kon de suikerproduktie aanzienlijk worden opgevoerd. De produktie van suikergoed, chocolade en koekjes bleef over het algemeen vrijwel ongewijzigd.

De bierproduktie nam aanmerkelijk toe, ten gevolge van de aangroei van het binnenlands verbruik. Hoewel in- en uitvoer stegen, betekenen zij nog niet al te veel vergeleken met de binnenlandse produktie. De gunstige evolutie der bierproduktie begunstigde de moutnijverheid, die bovendien een steeds belangrijker gedeelte, nl. ruim 30 % in 1957, van haar produktie naar het buitenland zendt; de uitvoer steeg immers met 29 % tot 61 750 t en 406 miljoen frank.

Dit tamelijk bevredigend beeld van het verloop der activiteit in de voedingsmiddelennijverheid zou onvolledig zijn zo niet werd gewezen op de geringere produktie van ruwe dierlijke en plantaardige oliën.

§ 8. — DIAMANTNIJVERHEID

Tijdens de eerste zes maanden was de toestand der diamantproduktie, ondanks de traditionele moeilijkheden inzake bevoorrading in geschikt ruw diamant en de door kunstmatige maatregelen bevorderde toe-

Invoer en uitvoer van diamant

Maandgemiddelden

(miljoenen franken)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant	Ruwe diamant	Geslepen sierdiamant
1950	195,5	16,4	2,5	185,0
1951	250,6	15,1	2,6	234,0
1952	225,2	6,1	2,5	207,3
1953	212,8	11,6	10,5	228,8
1954	220,0	35,7	33,8	267,2
1955	288,6	59,6	48,1	337,2
1956	355,2	68,2	73,4	376,4
1957	376,6	88,4	62,6	353,7

Bron : Diamond Office (Antwerpen).

neming der concurrentie, tamelijk gunstig. In mei brak in de Kempen een sociaal conflict uit, in september gevolgd door een conflict in het Antwerpse. Dit laatste duurde bijna drie maanden en leidde tot de oprichting van een Sociaal Fonds en tot een loonsverhoging ten belope van 3 %.

De diamanthandel bleef daarentegen nagenoeg even actief als in 1956; er werd naar waarde zelfs meer ruw ingevoerd dan in 1956 toen reeds alle voorgaande jaarbedragen ruimschoots overtroffen werden. De uitvoer van sierdiamant is slechts weinig afgenomen en bleef hoger dan in de jaren vóór 1956. De hoge prijs die voor industriediamant ten gevolge van de Amerikaanse strategische voorraadvorming werd geboden, blijkt echter de aanvoer van kleine ruwe stenen voor sierdiamant te hinderen; deze aankopen hielden echter in het tweede halfjaar 1957 op.

Om aan het reeds langdurend tekort aan diamantbewerkers het hoofd te bieden, heeft de gemeentelijke overheid besloten te Antwerpen een beroepsschool naast die welke enkele jaren geleden door één der werknemersorganisaties werd ingericht, op te richten.

§ 9. — DIVERSE INDUSTRIEËN

1. — *Huiden-, leder- en schoennijverheid.*

Zoals met de meeste duurzame verbruiksgoederen het geval was, werd ook de schoenen- en pantoffelnijverheid door de hamsteraankopen tijdens de Suez-crisis begunstigd; de produktie steeg aanzienlijk tijdens het vierde kwartaal van 1956 en het eerste van 1957 met een weerslag nadien. De produktie van licht leder verliep ongeveer in dezelfde zin, terwijl die van zoolleder verder achteruitging.

Produktie van afgewerkt leder en van schoenen

JAARTAL	Zwaar leder (tonnen)			Licht leder (duizenden vierkante voeten)	Schoenen (duizenden stuks)	
	Zoolleder	Technisch leder	Totaal		Gans lederen	Andere
1951	6 701	1 491	8 192	37 008	7 332	1 920
1952	5 371	1 438	6 809	34 373	8 257	2 182
1953	4 111	1 218	5 329	35 215	7 433	2 451
1954	4 664	1 220	5 884	34 156	7 973	2 360
1955	4 142	1 295	5 437	38 423	8 324	2 533
1956	3 165	1 204	4 369	44 676	9 054	2 790
1957	2 897	1 415	4 312	44 421	9 264	2 852

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
	WAARDE (miljoenen franken)									
	872	889	863	937	886	398	383	428	385	311
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	453	470	462	503	565	424	400	406	439	456
Leder	220	231	253	251	238	80	63	80	100	87
Bereide pelterijen	260	248	233	260	348	132	125	135	156	181
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	45	45	50	49	52	92	87	94	100	74
Lederen handschoenen	57	68	70	78	82	68	88	93	114	126
Andere lederwaren										
	GEWICHT (tonnen)									
Onbereide huiden, vellen en pelterijen	19 933	24 932	23 127	22 152	22 099	16 432	17 830	21 380	19 019	16 201
Leder	3 262	3 837	3 807	3 923	4 500	1 603	1 735	1 708	2 023	1 993
Bereide pelterijen	187	238	223	223	207	131	121	272	274	249
Schoeisel, geheel of voornamelijk in leder	1 165	1 127	1 083	1 197	1 471	691	644	712	847	736
Lederen handschoenen	17	45	52	55	50	65	71	81	90	71
Andere lederwaren	214	445	482	499	559	145	677	663	710	644

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Onbereide huiden... : T.C.I.H. 21; leder : T.C.I.H. 611; bereide pelterijen : T.C.I.H. 613; schoeisel... : T.C.I.H. 851.02 + D.T. 601 a + D.T. 606 a; lederen handschoenen : D.T. 362; andere lederwaren : T.C.I.H. 612 + D.T. 612 b + D.T. 616 b + T.C.I.H. 841.06.

Over het ganse jaar werden uiteindelijk 2 % meer schoenen en pantoffels vervaardigd dan in 1956. De vertraging van het aangroeitempo in 1957, vergeleken met de evolutie in de vier voorgaande jaren, moet aan de toenemende internationale concurrentie worden toegeschreven. De invoer, die in de jongste jaren vrijwel stationair was gebleven, steeg met 34 %, grotendeels uit Italië afkomstig, terwijl de uitvoer naar hoeveelheid verminderde doch naar waarde toenam. Het nadelig saldo op de handelsbalans inzake lederen schoeisel, die 104 miljoen frank bedroeg in 1956, steeg tot 167 miljoen in 1957; kwantitatief is de invoer tot het dubbele van de uitvoer gestegen.

De produktie van licht leder, die in het laatste kwartaal van 1956 en de eerste twee maanden van 1957 sterk toegenomen was, daalde daarna tot het peil van begin 1956; uiteindelijk was de jaarproduktie iets lager dan tijdens het voorgaande jaar. De structurele achteruitgang van de produktie van zoolleder duurde voort ten gunste van rubber en andere vervangingsprodukten. Er werd daarentegen 18 % meer technisch leder voortgebracht.

Er werden minder lederen handschoenen uitgevoerd.

De toestand was tamelijk uiteenlopend wat de diverse lederwaren betreft; voor sommige hiervan oefent de concurrentie van synthetische produkten, enerzijds, van buitenlandse en in het bijzonder Italiaanse lederwaren, anderzijds, een nadelige invloed uit.

2. — *Tabaksnijverheid.*

Afgezien van de zeer geleidelijke structurele vermindering van de produktie van rooktabak en het bijna totaal uitvallen van pruimtabak, werd de opwaartse tendentie van de hoeveelheid verwerkte tabak in 1957 voortgezet.

Tabaksindustrie

Verwerkte hoeveelheid (a)

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Sigaren	669	611	733	712	766	855	994
Cigarillo's	972	1 202	1 406	1 465	1 544	1 914	1 964
Sigaretten	11 250	10 761	10 837	11 025	11 392	11 673	13 061
Rooktabak	11 723	11 577	10 990	10 616	10 169	10 047	9 973
Andere tabakssoorten	202	192	151	185	132	137	133
Totaal	**24 816**	**24 343**	**24 117**	**24 003**	**24 003**	**24 626**	**26 125**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Herwerkte tabel.

Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
	WAARDE (miljoenen franken)									
Ruwe tabak	908	892	884	942	1 059	4	3	4	7	27
Sigaren	79	102	107	111	129	14	10	15	20	22
Cigarillo's	34	37	33	30	27	9	10	16	23	39
Sigaretten	17	15	16	15	19	84	70	106	134	193
Rooktabak	6	6	6	6	7	4	2	1	1	1
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	1	2	2	3	3	—	—	—	—	—
	GEWICHT (tonnen)									
Ruwe tabak	21 446	21 341	21 936	22 691	25 354	218	179	241	331	469
Sigaren	197	278	294	313	369	47	34	44	62	76
Cigarillo's	91	102	90	76	67	35	39	61	82	162
Sigaretten	130	120	165	136	172	792	722	1 009	1 415	1 904
Rooktabak	69	84	78	90	96	60	31	13	11	9
Andere tabaksprodukten (inclusief tabaksextracten en tabakspoeder)	10	18	27	31	40	305	251	191	262	306

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Ruwe tabak : T.C.I.H. 121; sigaren : D.T. 172 d 1; cigarillo's : D.T. 172 d 2; sigaretten : T.C.I.H. 122.02; rooktabak : D.T. 172 a; andere tabaksprodukten... : D.T. 172 b + D.T. 172 c + D.T. 172 f + D.T. 172 g.

Dit was vooral het geval voor sigaren, waarvoor de stijging 8 % bedroeg; hoewel het peil van 1951 aldus reeds met 38 % overschreden werd, bleef de produktie nog 42 % beneden het gemiddelde van de periode 1937/1939. Ondanks de jongste aangroei van de binnenlandse produktie bleef de invoer toenemen, terwijl de uitvoer in 1957 meer steeg naar gewicht dan naar waarde, wat er op schijnt te wijzen dat de concurrentiekracht in het goedkopere artikel verbetert.

Inzake cigarillo's was de stijging der produktie nog slechts gering, vergeleken met de sterke aangroei in de voorgaande jaren; de invoer nam verder af en de uitvoer bleef toenemen.

De sterkere aangroei van de sigarettenproduktie moet grotendeels aan de aanzienlijke stijging van het binnenlands verbruik en aan de veel ruimere uitvoermogelijkheden worden toegeschreven. Naar gewicht nam de uitvoer met 35 % toe tot 164 % boven het peil van 1954 toen de expansie van de uitvoer begon. Het verbruik steeg van 9,1 miljard eenheden in 1956 tot 10 miljard in 1957.

Deze evolutie duidt erop dat de moeilijkheden van de sigarennijverheid niet meer toenemen; dit is misschien wel het gevolg van de ruimere binnenlandse afzet, doch ook van de inspanningen tot rationalisatie en het doordringen op de buitenlandse markten.

3. — *Houtbewerkende nijverheid.*

Ondanks de vermindering van het aantal arbeiders en het aantal uren gepresteerde arbeid, enerzijds, van het indexcijfer der groothan-

Omzet in de houtverwerkende nijverheid (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)			Omzet in waarde (miljoenen franken)		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Meubels	26 436	27 665	26 949	2 007	2 265	2 484
Zetels	4 416	5 553	5 049	352	430	424
Schrijnwerkerij	5 544	5 976	5 411	722	522	578
Houten vaatwerk	4 656	5 177	4 704	358	394	397
Kaders, lijsten, schaverijen	1 560	1 490	1 402	129	134	142
Kurk	372	351	253	56	56	47
Mandenmakerij en rotan	756	666	727	49	39	42
Klompennijverheid	480	401	381	28	26	34
Borstelnijverheid	1 608	1 493	1 417	188	199	203
Kisten- en tonnennijverheid	3 732	4 109	3 539	337	447	384
Parket	1 164	1 193	1 021	128	138	138
Geplakt hout en geperste panelen	4 680	5 120	5 088	697	744	870
Totaal	**55 392**	**59 196**	**55 941**	**5 049**	**5 394**	**5 743**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inrichtingen met 5 of meer arbeiders.

Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan

OMSCHRIJVING (a)	Invoer					Uitvoer				
	1953	1954	1955	1956	1957	1953	1954	1955	1956	1957
	WAARDE (miljoenen franken)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	1 784	2 240	3 203	2 728	3 034	306	314	587	642	589
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij	48	66	75	82	92	51	64	59	61	44
Hout- en kurkplaten	293	310	333	334	349	59	135	178	247	272
Houten meubelen	264	249	250	293	350	25	31	41	68	124
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	264	297	341	384	410	161	120	123	153	152
	GEWICHT (tonnen)									
Hout en kurk, ruw of eenvoudig bewerkt	587 230	781 091	1 202 390	1 087 773	1 160 936	209 210	197 054	334 158	333 302	313 766
Plantaardige stoffen voor borstel- en mandenmakerij	5 972	8 108	8 385	9 010	10 466	3 739	4 002	3 289	3 638	2 693
Hout- en kurkplaten	26 678	23 570	23 153	24 958	28 546	4 387	10 024	15 648	24 069	26 510
Houten meubelen	5 998	5 713	5 607	6 380	7 282	398	664	775	1 469	1 633
Andere hout- en kurkwaren, vlechtwerk, borstels, manden, enz.	8 476	9 796	12 819	14 938	14 245	8 050	6 009	6 502	7 800	7 611

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Samenstelling van de tabel.* — Hout en kurk... : T.C.I.H. 24 — T.C.I.H. 241.02; plantaardige stoffen... : T.C.I.H. 292.03 + D.T. 98; hout- en kurkplaten : T.C.I.H. 631 + 633.01; houten meubelen : T.C.I.H. 821.01; andere hout... : T.C.I.H. 632 + 633.09 + 899.12 + 899.13 + D.T. 403 a 1 + D.T. 403 b 1 + D.T. 404 a + D.T. 405 a + D.T. 413 + D.T. 605 a en b + D.T. 611 + D.T. 614.

delsprijzen voor hout, anderzijds, is de totale omzet van de houtverwerkende ondernemingen met minstens 5 arbeiders weer aanmerkelijk toegenomen. In- en uitvoer waren terug hoger; de uitvoer bedraagt echter nog maar 36 % van de invoer.

In feite moet die globale verbetering bijna uitsluitend op rekening worden gebracht van de meubelnijverheid en van de bedrijfsgroep geperste pannelen en geplakt hout.

De omzet der meubelnijverheid steeg met 10 %. De uitvoer verdubbelde bijna naar waarde doch nam naar gewicht slechts weinig toe. De invoer bleef aanzienlijk aangroeien. Sedert de scherpe crisis van 1948-1953, is de verbetering aanzienlijk, zij het wel dat ze hoofdzakelijk gedragen wordt door een klein aantal firma's die zich in het moderne meubel hebben gespecialiseerd; sedert enkele jaren is de smaak van de kliënteel aanzienlijk gewijzigd, wat het resultaat is van een doeltreffende propaganda-inspanning ten gunste van het moderne meubel; de ondernemingen moeten zich steeds meer aanpassen aan de gewijzigde smaak der kopers en aan industriële werkmethoden om zich op de markt te kunnen handhaven.

Inzake geperste en geplakte pannelen duurt de expansie voort dank zij het sedert enkele jaren op de markt brengen van pannelen uit nieuw materieel en van de moderne bouwstijl.

Afdeling III. – WATERVOORZIENING [1]

Het probleem van het beschikbare water, de distributie ervan, zomede de kostende prijs, blijven nog steeds de aandacht van gespecialiseerde milieus gaande houden.

In oktober 1957 werd te Kessel-Lo (bij Leuven) het laboratorium van de Nationale Maatschappij voor Waterdistributie ingehuldigd; genoemd laboratorium hield zich bezig met volledige scheikundige en bacteriologische analysen, met nieuwe waterwinningen, met pas in werking gestelde pompstations en distributienetten, met proefinrichtingen en andere; hieraan dient nog te worden toegevoegd de geregelde controle op de doelmatige werking van de zevenentwintig ontijzeringsstations, van de vierentwintig ontzuringsinrichtingen en van zeventien posten voor sterilisatie.

Ook andere belangrijke problemen houden de aandacht gaande; vernoemen wij onder meer, het toevoegen van fluor aan het water om er

(1) Zie ook *De Belgische economie in 1951,* Brussel, 1952, 4°, (Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, Dienst voor Algemene Studiën en Documentatie), blz 96.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957

Herkomst en bestemming

(duizenden kubieke meters)

BEDRIJFSTAK	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Mijnen	21 079	142 664	596	18 866	183 206
Cokes- en gasfabrieken	353	31 981	155	841	33 330
Elektriciteitsbedrijven (a)	394	15 933	585	92	17 003
IJzer- en staalnijverheid	5 675	901 156	1 492	31 450	939 772
Scheikundige nijverheid	13 518	224 068	2 054	2 196	241 836
Textielveredeling	6 968	8 170	3 689	312	19 139
Glasnijverheid	1 542	15 429	676	537	18 184
Olieraffinaderijen en margarinefabrieken	1 074	14 987	255	1	16 317
Stokerijen	1 373	5 190	243	2	6 807
Bereiding van andere dranken	11 617	2 167	3 322	601	17 708
Suikerfabrieken	5 615	14 485	180	8	20 289
Papiernijverheid	18 586	60 937	649	4 739	84 911
Totaal	**87 794**	**1 437 167**	**13 896**	**59 645**	**1 598 502**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957

Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken

(duizenden kubieke meters)

HYDROGRAFISCH BEKKEN	Herkomst				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
IJzerbekken	486	109	40	—	635
Kustbekken	1 074	54 142	269	—	55 485
Scheldebekken	58 592	261 965	7 250	11 970	339 777
Maasbekken	27 639	1 102 611	6 336	16 268	1 152 854
Rijnbekken	3	18 340	1	31 407	49 751
Totaal	**87 794**	**1 437 167**	**13 896**	**59 645**	**1 598 502**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957

Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement

(duizenden kubieke meters)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Antwerpen	1 885	8 510	739	—	11 134
Mechelen	811	22 477	340	—	23 629
Turnhout	1 640	5 446	48	—	7 135
Brussel	5 150	85 173	2 220	638	93 180
Leuven	4 830	9 592	453	7	14 880
Nijvel	6 181	20 771	203	4 329	31 483
Brugge	915	5 011	223	—	6 148
Diksmuide	41	—	—	—	41
Ieper	39	39	15	—	92
Kortrijk	1 561	1 893	363	8	3 825
Oostende	175	49 131	46	1	49 353
Roeselare	413	8 737	158	—	9 308
Tielt	194	—	—	—	194
Veurne	36	60	25	—	121
Aalst	1 034	21 434	518	4	22 990
Dendermonde	966	2 848	19	17	3 850
Eeklo	600	1 657	86	—	2 343
Gent	3 672	52 129	823	32	56 656
Oudenaarde	1 179	168	527	327	2 202
Sint-Niklaas	539	319	72	8	939
Aat	679	1 064	19	29	1 791
Charleroi	2 473	235 536	1 520	8 027	247 556
Bergen	7 012	31 829	249	4 332	43 422
Zinnik	4 918	3 012	140	1 045	9 116
Thuin	469	1 014	41	409	1 932
Doornik	3 823	447	18	10	4 298
Hoei	445	1 449	22	—	1 916
Luik	5 306	721 247	1 510	7 063	735 126
Verviers	5 224	3 147	3 149	411	11 931
Borgworm	909	2 287	5	8	3 209
Hasselt	9 399	11 116	127	944	21 587
Maaseik	1 764	2 388	—	—	4 152
Tongeren	5 227	99 000	—	—	104 227
Aarlen	4	18 340	2	31 407	49 753
Bastenaken	—	—	—	—	—
Marche-en-Famenne	—	—	1	—	1
Neufchâteau	1	—	—	1	3
Virton	25	853	2	2	882
Dinant	51	28	8	1	88
Namen	8 199	8 978	204	576	17 958
Philippeville	5	36	1	9	51
Het Rijk	**87 794**	**1 437 167**	**13 896**	**59 645**	**1 598 502**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de elektrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

de kwaliteit van te verbeteren, het opsporen van methoden voor een betere dosering van calcium, magnesium, silicium en andere mineralen, zomede het gebruik van plastiek voor de waterleidingen, waardoor de kosten voor kanalisatie mogelijk verminderd worden.

In 1957 en vooral van het tweede semester af had de uitbreiding van de waterdistributie te lijden onder de algemene kredietverkrapping; talrijke aanbestedingen moesten tot in 1958 uitgesteld worden. Voor de aan gang zijnde werken konden de betalingsmoeilijkheden slechts dank zij de bemiddeling van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas overbrugd worden. Niettemin nam het aantal aansluitingen nog met nagenoeg 5 % toe.

In verband met het waterverbruik in de nijverheid, weze opgemerkt dat de in 1951 begonnen statistiek met ingang van 1955 werd omgewerkt.

Sedert het opmaken van de nieuwe statistiek wijst de evolutie van het waterverbruik in de nijverheid op een nagenoeg algemene verhoging, hetgeen normaal in de lijn valt van de toekomsttendens; alleen de papiernijverheid maakt uitzondering, want van 1956 tot 1957 verminderde het waterverbruik er met 2 %; dit weerspiegelt geenszins een economische achteruitgang in genoemde sector (waar de produktie met 15 % steeg), doch schijnt veeleer te wijzen op een grotere inspanning tot besparing bij het gebruik van water.

HOOFDSTUK III

VERKEER

Net als de conjuncturele expansie de verkeerssector op ongelijkmatige wijze had beroerd, heeft ook de in 1957 ingezette recessie de verschillende transportbedrijven op ongelijke wijze getroffen. Bovendien ondergaan verkeer en vervoer verschuivingen en structuurwijzigingen over de conjunctuurschommelingen heen.

Het vlugst ontwikkelt zich de luchtvaart, waar de vraag de door de snelle technische ontwikkeling gesteunde stijging van het aanbod onmiddellijk volgt. Het verkeer op de Belgische luchthavens is sedert 1951 meer dan verdubbeld : het aantal commerciële vluchten op alle Belgische luchthavens samen is van 23 000 in 1951 tot 49 000 in 1957 gestegen, het aantal passagiers van 320 000 tot 786 000 en de hoeveelheid vrachtgoed van bijna 8 700 t tot 20 900 t.

De ontwikkeling van de koopkrachtige vraag heeft een sterke toeneming van het aantal personenwagens veroorzaakt : hun aantal is gestegen van naar raming ruim 350 000 in 1951 tot ongeveer 565 000 in 1957, maar de verkoop is sedert drie jaar ongeveer op hetzelfde peil gebleven en het toenemingstempo vertraagt.

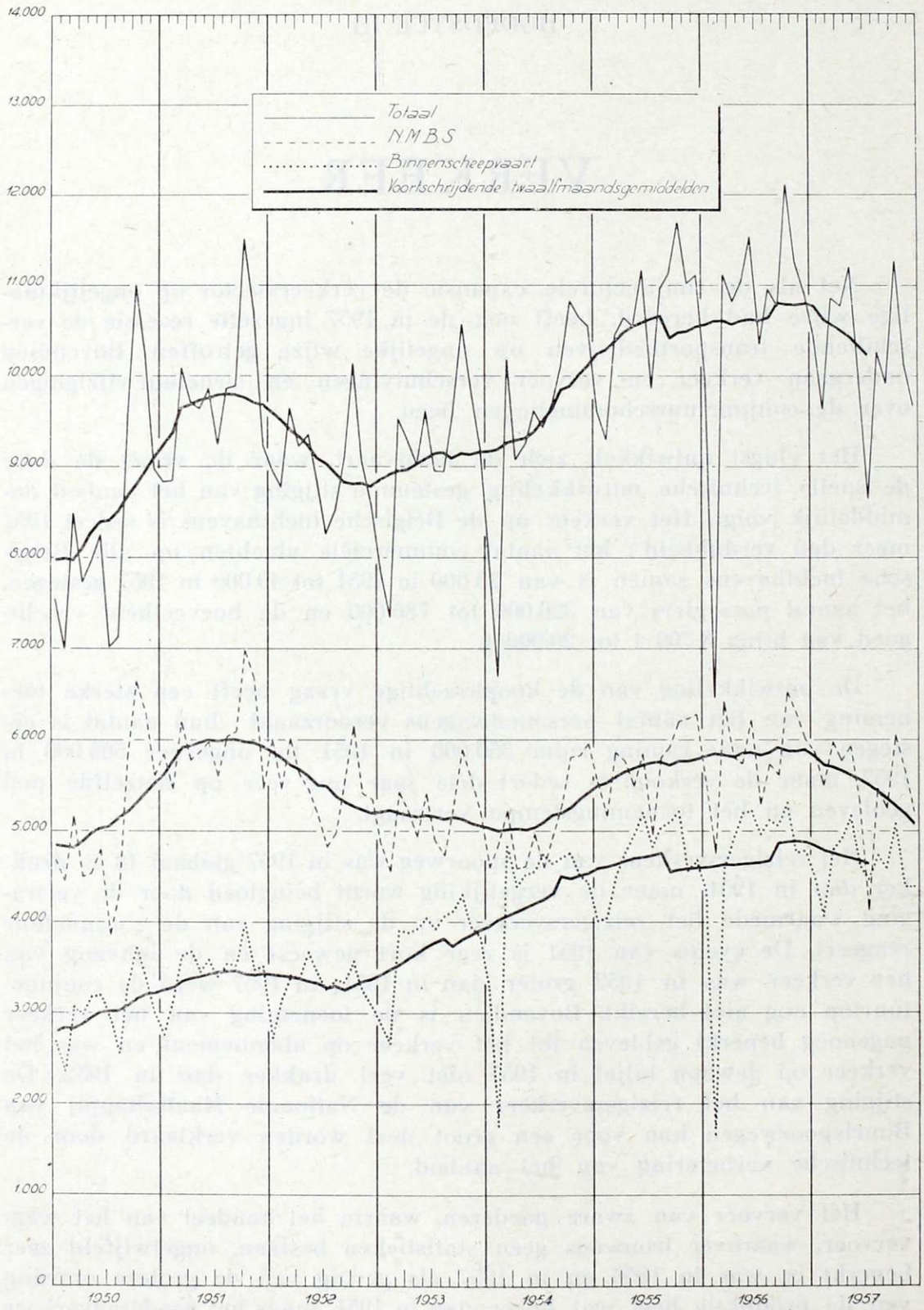
Het reizigersverkeer van de spoorweg was in 1957 globaal 18 % drukker dan in 1951, maar de vergelijking wordt beïnvloed door de vertraging waarmede het reizigersverkeer op de stijging van de conjunctuur reageert. De cyclus van 1951 is zeer kort geweest en de omvang van het verkeer was in 1952 groter dan in 1951; in 1957 werd de conjunctuurtop nog niet bereikt. Bovendien is de toeneming van het verkeer nagenoeg beperkt gebleven tot het verkeer op abonnement en was het verkeer op gewoon biljet in 1957 niet veel drukker dan in 1952. De stijging van het reizigersverkeer van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen kan voor een groot deel worden verklaard door de technische verbetering van het aanbod.

Het vervoer van zware goederen, waarin het aandeel van het wegvervoer, waarover trouwens geen statistieken bestaan, ongetwijfeld zeer beperkt is, was in 1956 en in 1957 als gevolg van de grotere omvang van de produktie heel wat hoger dan in 1951, maar het goederenvervoer per spoor en per binnenschip evolueert lang niet parallel.

Spoorweg en binnenscheepvaart

Goederenvervoer

(duizenden tonnen)

Bronnen : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Nevenstaande grafiek geeft de evolutie der maandcijfers inzake het vervoerde gewicht weer van 1950 tot 1957; de eerste reeks maandcijfers is het vervoer door de binnenvaart, de tweede het vervoer door de spoorweg (wagenladingen) en de derde reeks de som van voorgaande twee. Wegens het gebrek aan overzichtelijkheid werd bovendien telkens het voortschrijdend gemiddelde over twaalf maanden berekend en aangebracht op het midden. Dit gemiddelde wordt weergegeven door een vette lijn, die veel regelmatiger verloopt en de conjunctuurbewegingen van het bestudeerde verschijnsel beter weergeeft. Tweemaal vertoont het voortschrijdende gemiddelde van de binnenvaart (en als gevolg hiervan ook het globaal gemiddelde) een inzinking, twaalf maanden later gevolgd door een nagenoeg gelijke stijging. Deze onregelmatigheid moet generlei economische betekenis worden toegemeten; zij wordt veroorzaakt door de ongemeen diepe seizoeninzinkingen van februari 1954 en van februari 1956. Het voortschrijdend gemiddelde van het vervoer door de binnenvaart en de spoorweg samen heeft een eerste conjunctuurtop bereikt tijdens de zomermaanden van 1951 en een tweede tijdens de laatste maanden van 1956. Het niveau van de tweede conjunctuurtop ligt ongeveer 10 % hoger dan dat van de eerste.

In feite is de toeneming van het vervoer enkel de binnenvaart ten goede gekomen : terwijl het door de spoorweg vervoerde gewicht tijdens de hoogconjunctuur van 1956 en 1957 ternauwernood het in 1951 bereikte niveau kon evenaren, was het niveau van de tweede conjunctuurtop bij de binnenvaart ruim 30 % hoger dan tijdens de hoogconjunctuur van 1951. Trouwens, de conjunctuurdaling na de Korea-conjunctuur is bij de binnenvaart reeds in het najaar van 1952 in een stijging omgeslagen, terwijl de daling van het spoorwegvervoer is doorgegaan, zij het enigszins trager, tot de eerste maanden van 1954. Bovendien blijkt dat beide transportbedrijven grotendeels goederen van dezelfde aard vervoeren (vaste brandstoffen, ertsen en metaalprodukten) en dat precies het vervoer van deze goederen door de binnenvaart sterk is gestegen, in tegenstelling tot wat zich bij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen heeft voorgedaan.

De expansie van de binnenvaart wordt blijkbaar bevorderd door de motorisering van de vloot en eveneens door de verbetering van de waterweg. De beschikbare inlichtingen en statistieken laten echter niet toe na te gaan in hoeverre deze evolutie het gevolg is van de vrije concurrentie. De beoordeling van de kostenfactoren van elk vervoermiddel en van de werkelijke economische weerslag van elk overheidsingrijpen op de transportkosten is buitengewoon moeilijk en ingewikkeld.

Het havenverkeer is sterk gestegen : in de haven van Antwerpen is de goederenomslag gestegen van 19 miljoen ton in 1951 tot bijna 38 miltoen ton in 1956 en 37 miljoen ton in 1957, maar de stijging berust grotendeels op de invoer van grondstoffen en brandstoffen, waaronder vooral ruwe aardolie. Het gewicht van de uitvoer over Antwerpen was tijdens de laatste hoogconjunctuur niet zoveel hoger dan in 1951.

§ 1. — NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN (N. M. B. S.)

Tijdens de eerste maanden van 1957 was het goederenvervoer van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen omvangrijker dan tijdens de overeenkomstige maanden van het voorgaande jaar — het niveau van februari 1956 was bovendien beïnvloed geworden door de ongewone koude — doch van maart af is het vervoer van goederen bij wagenladingen beginnen af te nemen. De zomerinzinking van 1957 is ongewoon sterk geweest, voor een deel wegens de neiging langer verlof te nemen, maar vooral als gevolg van de werkstaking in het bouwbedrijf en in de metaalnijverheid, en de herfststijging is veel zwakker gebleven dan de voorgaande jaren. Over het gehele jaar bereikt het goederenvervoer 66 694 000 t en 6 586 miljoen tonkilometer, d.i. respectievelijk 5,4 % en 4,9 % minder dan het voorgaande jaar. De gemiddelde vervoersafstand is hierbij van 98,2 km in 1956 tot 98,8 km in 1957 gestegen.

De conjunctuurinzinking heeft het binnenlands vervoer het sterkst getroffen, dat nog 2 004 miljoen tonkilometer bereikte, d.i. 9,3 % minder dan in 1956. Bij de uitvoer bereikte het vervoer 1 067 miljoen tonkilometer, d.i. 8,7 % minder dan het voorgaande jaar. De invoer is in 1957 ongeveer even hoog gebleven als het vorige jaar, doch de doorvoer bereikte 1 516 miljoen tonkilometer, d.i. 1,8 % minder dan in 1956. Als gevolg van deze evolutie neemt het vervoer in het binnenland slechts 30,4 % van het goederenvervoer in beslag en nog 31,9 % in 1956.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1951 (a)	45 265	12 318	8 085	6 423	72 101	6 630
1952	40 519	8 354	11 908	5 689	66 470	6 114
1953	36 278	10 878	8 945	6 351	62 452	5 785
1954	34 757	11 654	9 547	5 871	61 829	5 697
1955	36 593	11 722	13 761	7 426	69 502	6 618
1956	36 662	14 843	10 817	8 170	70 492	6 922
1957	34 387	14 628	9 626	8 053	66 694	6 586

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Het militair vervoer is slechts begrepen in het totaal.

Het vervoer van alle soorten goederen heeft de weerslag van de conjunctuur ondergaan, doch in uiteenlopende mate : het sterkst zijn het vervoer van bouwmaterialen en steengroefprodukten afgenomen (—16,3 %) en het vervoer van scheikundige produkten (—9 %), terwijl de afneming van het vervoer van vaste brandstoffen (65 miljoen tonkilometer minder, d.i. 3 %) en van metaalprodukten (45 miljoen tonkilometer minder, d.i. 3,3 %) wegens de omvang van dit vervoer eveneens belangrijk is. De afneming van het ertsvervoer van de Belgische havens naar de verwerkende fabrieken werd gecompenseerd door het grensoverschrijdend ertsvervoer.

Het vervoer van stukgoed, dat in 1956 dank zij de gunstige conjunctuur en de nieuwe tarieven voor het eerst sedert de oorlog was gestegen, is in 1957 geleidelijk weer gedaald, vooral na de zomer; het jaarcijfer is ongeveer gelijk aan dat van 1955. De teruggang heeft vooral het binnenlands vervoer en de uitvoer getroffen. Het binnenlands vervoer van ijlgoed was 3,9 % hoger en het grensoverschrijdend vervoer is ongeveer even hoog gebleven als in 1956, waardoor het vervoer van ijlgoed globaal op een iets hoger peil is gekomen dan het voorgaande jaar (+3,4 %).

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Reizigersverkeer

(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizen	Aantal reizigerskilometers			
		Totaal	Met biljet	Met werk- of week-abonnement	Met andere abonnementen (a)
1951	225	7 253	2 654	3 219	1 380
1952	230	7 546	2 916	3 238	1 392
1953	227	7 528	2 945	3 214	1 369
1954	227	7 562	2 866	3 298	1 398
1955	233	7 846	2 967	3 447	1 432
1956	245	8 333	2 985	3 837	1 511
1957	251	8 555	2 983	3 976	1 596

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Gewoon abonnement, schoolabonnement, netabonnement, abonnement voor handelsreiziger. abonnement van 5 of 10 dagen.

In tegenstelling tot het goederenvervoer, dat zeer vlug de weerslag van de minder gunstige conjunctuur heeft ondergaan, is het reizigersverkeer van de N. M. B. S. in 1957 blijven stijgen : het bereikte 251 miljoen reizen en 8 555 miljoen reizigerskilometers, d.i. respectievelijk 2,5 %

en 2,7 % meer dan in 1956. De gemiddelde reisafstand is nauwelijks hoger dan in 1956. Het verkeer op gewoon biljet was weinig hoger dan het voorgaande jaar, doch het verkeer op weekabonnement was 4,2 % hoger en het verkeer met gewoon abonnement en met schoolabonnement 5,6 % hoger dan in 1956. Het verkeer op werkabonnement was opnieuw lager dan het vorige jaar, blijkbaar wegens het overschrijden van de weddegrens door een groter aantal bezoldigden. De samenstelling van het reizigersverkeer blijft financieel voor de spoorwegmaatschappij ongunstig evolueren : het aandeel van het minst betalend verkeer, m.n. het verkeer op week- en werkabonnement, is geklommen tot 46,5 % (17,2 % van de ontvangsten), terwijl het aandeel van het vol betalend verkeer op gewoon biljet geslonken is tot 19,4 % (48,2 % van de ontvangsten).

De technische uitrusting van de spoorweg is in 1957 opnieuw verbeterd o.m. door het in bedrijf nemen van een aantal elektrische en diesellocomotieven en van nieuwe wagens en rijtuigen en door de elektrificatie van enkele baanvakken. Bij het einde van het jaar werden 17,9 % (848 km) van het spoorwegnet elektrisch geëxploiteerd. Geleidelijk neemt het gebruik van stoomlocomotieven af : in 1957 werden door alle reizigerstreinen samen 62,4 miljoen kilometer afgelegd, waarvan 34 % getrokken door stoomlocomotieven (41 % in 1956), terwijl alle goederentreinen samen 21,6 miljoen kilometer hebben afgelegd, waarvan 55 % door stoomlocomotieven getrokken (66 % in 1956).

Dank zij de talrijke technische verbeteringen is de produktiviteit voortdurend verbeterd : in 1957 heeft elke gebruikte locomotief of motorwagen gemiddeld 66 200 km afgelegd, tegen slechts 61 100 km in 1956 en 47 600 km in 1951. Het aantal verkeerseenheden per gebruikte locomotief of motorwagen is gestegen van 6,7 miljoen in 1951 tot 8,0 miljoen in 1956 en tot 8,3 miljoen in 1957. Het aantal personeelsleden in de exploitatiedienst per miljoen verkeerseenheden is geleidelijk gedaald van 5,3 in 1951 tot 4,4 in 1956 en evenveel in 1957. De personeelsbezetting is in 1957 nog licht verminderd.

Een vermindering van het transportvolume beïnvloedt dadelijk de inkomsten van de spoorwegonderneming. De exploitatieontvangsten bereikten 12 734 miljoen frank, d.i. 761 miljoen frank meer dan het voorgaande jaar. Deze toeneming is vrijwel uitsluitend te danken aan de verhoogde vergoedingen en toelagen van de Staat, die met 700 miljoen frank heeft bijgedragen in het vernieuwingsfonds van de maatschappij en zijn vergoeding voor allerlei tariefverminderingen met 122 miljoen frank heeft verhoogd. Als gevolg van de evolutie van het verkeer zijn de ontvangsten uit het reizigersverkeer 101 miljoen frank hoger dan in 1956, doch de ontvangsten uit het goederenverkeer zijn 180 miljoen frank lager.

De exploitatieuitgaven zijn gestegen op 12 718 miljoen frank, d.i. 1 268 miljoen frank meer dan het voorgaande jaar. Hierin zijn niet begrepen bepaalde sociale lasten en een deel der pensioenlasten, samen 1 224 miljoen frank (1 175 miljoen frank in 1956), gedragen door de Staat.

De stijging der uitgaven is vooral te wijten aan de aanpassing van wedden, lonen en pensioenen, aan de stijging van de kleinhandelsprijzen (410 miljoen frank), aan de prijsstijgingen (72 miljoen frank), aan de verhoging van de dotatie voor het vernieuwingsfonds (599 miljoen frank) die staat tegenover de toelage van de Staat (700 miljoen frank) en aan diverse posten, waaronder de inrichting van de Trans Europ Express, het huren van autobussen, enz.

De exploitatierekening sluit met een batig saldo groot 16 miljoen frank (523 miljoen frank in 1956); de exploitatiecoëfficiënt bedraagt 99,88 (95,63 in 1956). Van de financiële lasten der leningen ten belope van 727 miljoen frank werd bovendien een bedrag van 142 miljoen frank gedragen door de Staat; het globaal tekort bedraagt, de financiële last meegerekend, 569 miljoen frank. Zoals tijdens de voorgaande jaren heeft de N. M. B. S. de verkeersbelasting niet betaald (268 miljoen frank). Om het tekort te dekken heeft de Staat de N. M. B. S. een terugvorderbaar voorschot van 480 miljoen frank verleend.

De financiële moeilijkheden van de spoorwegmaatschappij zijn in 1957 zeer scherp naar voren getreden wegens de afneming van het goederenverkeer en de stijging van prijzen en lonen, waartegenover een tariefverhoging werd geweigerd. Bovendien bereiken de pensioenlasten 47 % van de uitbetaalde wedden en lonen, wanneer een particuliere onderneming slechts 15 % van de uitbetaalde loonsom zou te dragen hebben bij gelijk pensioenniveau.

§ 2. — NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BUURTSPOORWEGEN (N.M.V.B.)

Voor het eerst sedert 1952 is het reizigersverkeer van de N. M. V. B. in 1957 minder druk geweest dan het voorgaande jaar, ofschoon het verkeersaanbod werd verhoogd. Het aantal reizen op het publieke tram- en autobusnet was 3,6 % lager dan in 1956. Terzelfder tijd is de verschuiving tussen de verschillende gebruikte verkeersmiddelen verder gegaan : het aantal reizen met motorspoorwagens, die geleidelijk door bussen worden vervangen, is onbeduidend geworden en het aantal reizen met elektrische trams was 6,3 % lager dan in 1956, maar het aantal busreizen was 1,2 % hoger dan in 1956. Deze verschuiving wordt zoals voorheen veroorzaakt door de uitbreiding van het autobusnet, dat zich einde 1957 over 8 605 km uitstrekte (7 967 km een jaar tevoren), en de inkrimping van het spoorwegnet, dat 1 865 km bereikte, waarvan 1 126 km elektrisch geëxploiteerd (2 093 km, waarvan 1 214 km elektrisch, einde 1956). De evolutie van het beschikbare materieel verloopt in dezelfde zin.

Het aantal reizen op gewoon biljet bereikte 191 miljoen, d.i. 7,1 % minder dan in 1956, het aantal reizen op gewoon abonnement bedroeg 28 miljoen (1 % meer dan in 1956), het aantal reizen op schoolabonnement 21 miljoen (7,6 % meer) en het aantal reizen op werkabonnement 60 miljoen (2,6 % meer).

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen

Reizigersverkeer

(duizenden reizen)

JAARTAL	Totaal	Elektrische trams	Stoomtrams	Motor-wagens	Bussen
1951	281 608	220 405	438	19 803	40 958
1952	279 169	213 196	123	17 168	48 683
1953	282 644	203 244	—	12 770	66 630
1954	287 765	202 836	—	8 863	76 066
1955	298 056	195 810	—	5 600	96 646
1956	311 637	188 007	—	3 350	120 280
1957	300 364	176 138	—	2 473	121 753

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

De afneming van het verkeer is blijkbaar geen gevolg van de conjunctuur, want de neiging tot dalen blijkt reeds sedert de zomer van 1956. De verklaring van het verschijnsel is alleszins complex; tot de mogelijke oorzaken van deze afneming behoren het toenemend gebruik van een eigen voertuig, de vijfdagenweek, het middagmaal op het werk en de televisie. Bovendien lijkt de afneming van het verkeer zich grotendeels tot het stadsverkeer te beperken en overigens daalt het stadsverkeer in de grote steden, dat niet in de statistiek van de N. M. V. B. wordt opgenomen. Het feit dat de daling van het verkeer is ingetreden kort na de tariefverhogingen van juni 1956 wijst wellicht op de elasticiteit van de vraag, vooral in het stadsverkeer.

De uitgaven van de N. M. V. B. hebben de weerslag ondergaan van de verkorting van de arbeidstijd, die aanleiding is geweest tot de aanwerving van nieuw personeel, van de loonsverhoging en de aanpassing van wedden en lonen aan de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, van de verhoging der sociale lasten en van de belasting op de wegvoertuigen die andere brandstoffen dan benzine verbruiken. De exploitatiekosten zijn gestegen tot 1 499 miljoen frank (1 409 miljoen frank in 1956), terwijl de ontvangsten zijn gestegen tot 1 539 miljoen frank (1 457 miljoen frank in 1956). De marge tussen ontvangsten en uitgaven is opnieuw gedaald en het aantal deficitaire lijnen is toegenomen.

§ 3. — WEGVERKEER

Inzake wegverkeer beschikt men enkel over gegevens betreffende het benzineverbruik, de verkoop van nieuwe voertuigen en het aantal voertuigen op bepaalde tijdstippen.

Volgens een raming van het N. I. S. waren er op 1 augustus 1956 in België 538 873 personenwagens, 4 235 autobussen en 145 630 voertuigen voor goederenvervoer. Hierin zijn niet begrepen de voertuigen van het leger en de rijkswacht en sommige voertuigen gebruikt door de N. M. B. S. of door een openbare dienst en de meeste landbouwtractoren; de motorvoertuigen welke slechts tijdelijk ingevoerd waren (ongeveer 2 000 personenwagens) zijn evenmin in deze statistiek opgenomen. Tijdens de periode van 1 augustus 1956 tot 31 juli 1957 werden nummerplaten afgeleverd voor 80 180 nieuwe personenwagens, 451 nieuwe bussen, 14 532 vracht- en bestelwagens en 3 650 tractoren (andere dan landbouwtractoren), meestal ook als vrachtwagen gebruikt. Op 1 augustus 1957 waren er dan naar raming in België ongeveer 565 000 personenwagens (in de hypothese dat slechts 10 % van de bij het begin van de periode van één jaar aanwezige wagens zijn verdwenen), 4 400 bussen (hypothese : 7 % verdwenen) en 153 000 voertuigen voor goederenvervoer (hypothese : 7 % verdwenen). Doordat de beschouwde periode een tijd van grote voorspoed is geweest voor de transportondernemingen, werden wellicht meer dan 7 % der vrachtwagens door nieuwe vervangen en was hun aantal op 1 augustus 1957 kleiner dan 153 000.

Raming van het aantal wegvoertuigen

(duizenden eenheden)

JAARTAL	Personenwagens (a)	Autobussen (a)	Vracht- en bestelwagens (a)	Motorfietsen (a) (b)	Bromfietsen (c)	Fietsen
1954	450	3	132	207 (d)	95	2 993
1955	500	3	140	..	135	2 928
1956	539	4	146	244	188	2 913
1957	565	4	153	..	269	2 902

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Toestand op 1 augustus, dit is, wat betreft personenwagens, het hoogste aantal tijdens dat jaar bereikt.
(b) Cylinderinhoud groter dan 50 cm³.
(c) Cylinderinhoud 50 cm³ of kleiner.
(d) Toestand per 15 december.

Het aantal vrachtwagens, met vergunning van het Bureau voor het Wegvervoer (Ministerie van Verkeerswezen) zonder beperking door beroepsvrachtvoerders gebruikt, bedroeg per 30 september 1957, datum van de laatste telling, 9 736 en hun laadvermogen 61 565 t, d.i. 397 vrachtwagens en 4 373 t laadvermogen meer dan per 30 juni 1956. Bovendien waren er per 30 september 1957 ook 1 329 vrachtwagens (laadvermogen 9 764 t) waarvoor een beperkte vergunning was uitgereikt. Het aantal vrachtwagens welke mogen gebruikt worden binnen een straal van

25 km rond de vestigingsplaats van de transportonderneming, is gestegen van 15 700 tot 18 149, maar alles samen blijft het vervoer voor eigen rekening van overwegend belang.

Uit de gegevens inzake het aantal motorvoertuigen in België, opgenomen in voorgaande tabel, blijkt hoe de toeneming van het aantal personenwagens sedert 1954 is vertraagd, zelfs rekening houdend met de mogelijke onnauwkeurigheid van de cijfers, vooral die van vóór 1956. Bovendien blijkt dat het aantal voertuigen voor goederenvervoer veel trager toeneemt dan het aantal personenwagens. De verkoop van personenwagens stijgt traag, waarbij zich nog steeds een verschuiving voordoet ten nadele van de zware wagens. Niettegenstaande de conjunctuuromslag werden tijdens de laatste maanden van 1957 toch nog meer auto's verkocht dan tijdens de laatste maanden van 1956; einde 1956 was de verkoop echter sterk geremd geworden door de onzekere internationale toestand en de benzineschaarste.

Slechts een klein aantal personenwagens worden gekocht voor bedrijfsdoeleinden. Dit is echter wel het geval met de vracht- en bestelwagens, waarvan de verkoop na de zomer van 1957 onmiddellijk is vertraagd : tijdens de laatste vier maanden van 1957 werden slechts 4 122 nieuwe vracht- en bestelwagens verkocht en nog 4 771 tijdens de overeenkomstige periode van 1956.

Per 1 augustus 1956 werd het aantal motorfietsen, scooters en driewielers (1) door het N. I. S. geraamd op 243 625. Dit cijfer is niet zonder meer te vergelijken met dat van 15 december 1954 (206 858), omdat een aantal motorfietsen wellicht enkel tijdens de zomermaanden gebruikt wordt, zoals dit met sommige auto's gebeurt. Men beschikt slechts over de statistiek der nieuwe nummerplaten vanaf mei 1957 : tijdens de periode mei-december 1957 werden 6 753 eigenlijke motorfietsen verkocht, 10 874 zgn. scooters en 236 zgn. autoscooters, samen 17 863. Het aantal zware motorfietsen neemt snel af ten gunste van de tuigen met lichte motor, de bromfietsen en de scooters.

Volgens de provinciale belastingstatistiek waren er in 1957 in België 268 503 bromfietsen (cylinderinhoud 50 cm^3 of minder). De toeneming van hun aantal verloopt zeer snel doch vrij gelijkmatig : het tempo bedroeg 42,9 % in 1955, 39,4 % in 1956 en 42,5 % in 1957. Daarentegen blijft het aantal fietsen traag afnemen, na een maximum dat werd bereikt tijdens de jaren 1952 tot 1954.

In 1957 werden in België 1 518 miljoen liter benzine als motorbrandstof gebruikt, d.i. 3,4 % meer dan in 1956. De toeneming van het benzineverbruik is lager dan die van het aantal voertuigen, welke toch 5 % benadert. De verklaring ligt misschien in het relatief stijgend aantal kleine wagens en in het minder intensief gebruik van vele vrachtwagens als gevolg van de conjunctuuromslag in de zomer.

(1) Voertuigen met minder dan 350 cm^3 cylinderinhoud en lichter dan 350 kg.

Het wegennet wordt weinig uitgebreid, maar het wegdek wordt geleidelijk verbeterd. Per 31 december 1957 bereikte het wegennet van de Staat 9 869 km (waarvan 69,6 % met continu bekleding), het wegennet van de provincies 1 336 km en het gemeentelijk wegennet (wegen van druk verkeer) 11 645 km; samen 22 850 km, waarvan slechts 117 km zonder verharding.

§ 4. — BINNENSCHEEPVAART

Het vervoer van goederen per binnenschip is van de zomermaanden van 1955 tot mei 1957 praktisch op hetzelfde hoge peil gebleven, afgezien van de seizoeninzinkingen, waarvan die van februari 1956 wegens de strenge koude zeer scherp is geweest en die van februari 1957 onbeduidend. Na mei heeft zich een ongewoon lange zomerinzinking voorgedaan, hetgeen tijdens de voorgaande jaren niet was gebeurd, en tijdens het najaar van 1957 is de activiteit op een lager peil gebleven dan tijdens de voorgaande twee jaren. Over het gehele jaar is het vervoerde gewicht onbeduidend lager dan over 1956, terwijl het verkeer in tonkilometers gerekend integendeel iets hoger ligt en het niveau van 1955 benadert. De uiteenlopende evolutie van het vervoerde gewicht en van de gemiddelde vervoersafstand, die van 80,4 km tot 82,6 km is gestegen, wordt verklaard door de sterke stijging van de doorvoer en de vrij sterke daling van de uitvoer (de afstand tot aan de grens is veelal kort). Zowel het in het binnenland vervoerde gewicht, het ingevoerde gewicht als het doorgevoerde gewicht zijn hoger dan in 1956, doch de daling van het uitgevoerde gewicht is sterker (1 291 000 t minder, d.i. 8,8 %).

Met de geleidelijke stijging van de steenkolenproduktie is ook het vervoer van vaste brandstoffen toegenomen en heeft dit vervoer bijna

Binnenvaart

Vervoerde goederen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1951	18 841	12 799	9 090	919	41 649	3 474
1952	17 127	12 275	9 229	914	39 546	3 389
1953	21 339	13 947	10 524	1 134	46 945	3 928
1954	20 936	15 804	12 750	1 603	51 093	4 116
1955	22 572	16 541	15 826	2 001	56 840	4 617
1956	23 158	16 460	14 617	1 669	55 903	4 493
1957	23 235	17 030	13 326	2 125	55 717	4 602

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

het peil van 1955 bereikt. Het vervoer van scheikundige produkten en van metaalprodukten is eveneens gestegen, maar het vervoer van bouwmaterialen is opnieuw en zeer sterk gedaald. Het aandeel van het vervoer van vaste brandstoffen is praktisch even hoog als in 1951, vermits de omvang van dit vervoer 33,6 % groter was dan in 1951, terwijl de omvang van het vervoer globaal 32,5 % hoger was. De daling van het vervoer van bouwmaterialen wordt gecompenseerd door het gestegen transport van andere goederen langs de waterweg.

In 1957 was de omvang van het vervoer op de Maas en de Samber 11,6 % hoger en op de Kempische kanalen 6,0 % hoger dan het voorgaande jaar. Op de Zeeschelde was het vervoer 7,3 % lager dan in 1956, als gevolg van de daling van de uitvoer. De toeneming van het vervoer met een derde sedert 1951 dekt een hoogst ongelijkmatige evolutie op de verschillende kanalen en rivieren : op Maas en Samber was de omvang van het vervoer 61,2 % hoger dan in 1951, op de Kempische kanalen 61,1 %, op de Bovenschelde 26,8 % en op de Zeeschelde 8,6 % hoger dan in 1951, terwijl de omvang van het goederenvervoer op de Brabantse kanalen en op de kanalen van de kuststreek even hoog is gebleven en het goederenvervoer op de kanalen van het Centrum en de Borinage 15,8 % kleiner was dan in 1951.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Voedingswaren en landbouwprodukten .	242	245	258	321	350	357	366
Vaste brandstoffen	1 052	1 095	1 145	1 249	1 422	1 340	1 405
Ertsen	240	267	232	240	293	339	330
Metaalprodukten	190	185	292	330	399	356	391
Bouwmaterialen	452	374	486	429	411	369	264
Steengroefprodukten	655	627	796	764	856	884	891
Textiel- en lederprodukten	9	8	9	10	10	9	10
Scheikundige produkten	342	292	345	389	411	394	422
Nijverheidsvetten en -oliën	159	179	210	232	268	261	261
Allerhande	133	114	155	151	197	184	162
Totaal ...	**3 474**	**3 389**	**3 928**	**4 116**	**4 617**	**4 493**	**4 602**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De vrachtschepenvloot is in 1957 op dezelfde wijze blijven evolueren als tijdens de voorgaande jaren : de globale tonnenmaat van de vloot stijgt traag, omdat de nieuwbouw laag blijft en tijdens de hoogconjunctuur slechts weinig oude schepen worden afgebroken, maar terzelfder tijd stijgen het aantal en de tonnenmaat der motorschepen en nemen die der sleepschepen af. Deze evolutie is in 1957 blijkbaar versneld en bovendien stijgen de gemiddelde tonnenmaat en de gemiddelde motorkracht der schepen.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken

(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Zeeschelde	759	743	793	827	901	889	824
Kempische kanalen	1 070	1 040	1 337	1 404	1 616	1 627	1724
Brabantse kanalen	390	378	371	391	415	403	390
Maas en Samber	436	434	567	609	707	630	703
Bovenschelde	620	606	665	709	789	767	786
Centrum en Borinage	152	147	152	132	137	123	128
IJzer en kust	47	41	43	44	52	54	47
Totaal ...	**3 474**	**3 389**	**3 928**	**4 116**	**4 617**	**4 493**	**4 602**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De algemene reglementering van de scheepvaart, toegepast en gecontroleerd door de Dienst voor Regeling der Binnenvaart, heeft in 1957 geen belangrijke wijzigingen ondergaan. De stijging van de prijzen der vervoerde goederen is evenwel aanleiding geweest tot twee nieuwe verhogingen van de vrachtgelden voor vervoer in het binnenland. Van 15 april af werden de barema's op de meeste reisroutes verhoogd op coëfficiënt 2,25 en van 1 oktober af op coëfficiënt 2,35, met nochtans enkele uitzonderingen (coëfficiënt 2,15 voor bevrachting met steenkolen door bemiddeling van de kantoren Hasselt en Eisden met bestemming Antwerpen of Gent; coëfficiënt 2,15 voor bevrachting met pyriet, erts of natuurlijk fosfaat bij vertrek uit Antwerpen of Gent; coëfficiënt 2,05 voor vervoer van meel, bestemd voor overslag op zeeschepen te Antwerpen of te Gent). Hierdoor waren de vrachtgelden doorgaans ongeveer

Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart

Stand op 31 december

JAARTAL	Met motor		Zonder motor		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat
1951	3 539	1 139 538	2 655	1 228 900	6 194	2 368 438
1952	3 656	1 203 209	2 426	1 142 398	6 082	2 345 607
1953	3 822	1 288 182	2 183	1 051 680	6 005	2 339 862
1954	3 999	1 385 219	1 932	944 795	5 931	2 330 014
1955	4 161	1 464 719	1 745	873 287	5 906	2 338 006
1956	4 306	1 541 902	1 570	802 200	5 876	2 344 102
1957	4 503	1 646 173	1 394	730 386	5 897	2 376 559

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

20 % hoger dan einde 1954 (coëfficiënt 1,96). Zodra de recessie zich heeft doen gevoelen, d.i. vanaf het laatste kwartaal van 1957, werden de vrachtkosten evenwel op vele reisroutes met 5 tot 20 % verlaagd door toepassing van de speciale procedure die de vrachtencomités toelaat de vrachtgelden te verhogen of te verlagen, binnen een marge van 40 % boven en onder het barema, en deze maatregel onmiddellijk toe te passen.

Bij de wet van 9 maart 1957 (1) werd een tijdschema vastgelegd voor de modernisering van bepaalde kanalen in België, volgens het plan uitgestippeld in 1947. Tijdens de tienjarige periode van 1957 tot 1966 zullen op de buitengewone begroting kredieten worden uitgetrokken, samen 11 miljard frank, welke moeten toelaten volgende waterwegen te graven of toegankelijk te maken voor schepen van 1 350 t : het kanaal van Charleroi naar Brussel en de vertakking naar La Louvière, Nimy-Péronnes, de Samber van Monceau tot Namen, de Maas van Luik stroomopwaarts tot aan de Franse grens, het kanaal van het Centrum in Henegouwen, de Bovenschelde en de Ringvaart rond Gent. In 1957 komen werken aan het kanaal van Charleroi, het kanaal Nimy-Péronnes, de Maas en de Ringvaart aan de beurt.

§ 5. — ZEESCHEEPVAART

Per 1 januari 1958 telde de onder Belgische vlag varende koopvaardijvloot 91 schepen metende 531 187 B.R.T., d.i. 5 schepen en 27 941 B.R.T. meer dan een jaar tevoren. Op een jaar tijd is de tonnage met 5,6 % toegenomen; in 1956 bedroeg de toeneming 11,7 %. De toeneming in 1957 vloeit voort uit het in de vaart komen van een nieuw gemengd passagiersschip en van zeven vrachtschepen, doch in de loop van het jaar werden twee vrachtschepen aan het buitenland verkocht en een cargo is verloren gegaan. De tankervloot heeft geen wijzigingen ondergaan. De globale tonnenmaat van de Belgische vloot neemt weliswaar sneller toe dan die van de wereldvloot, doch het aandeel van de Belgische koopvaardij in de wereldvloot bedroeg slechts 0,51 % in 1956 en 0,53 % in 1957. In verhouding tot de omvang van de Belgische overzeese handel en tot het scheepvaartverkeer in de Belgische havens blijven deze percentages zeer gering.

Slechts 643 van de 15 903 schepen die in 1957 de haven van Antwerpen zijn binnengelopen voeren onder Belgische vlag, d.i. 4,0 %. Naar tonnage gerekend bereikte het aandeel van de Belgische vlag 5,3 %. Sedert 1955 zijn deze verhoudingscijfers geleidelijk afgenomen, wellicht als gevolg van het feit dat de Belgische rederijen vooral hun lijndiensten tussen andere havens hebben versterkt en niet die op Antwerpen. De gemiddelde tonnenmaat der in de haven van Antwerpen binnengevaren schepen bedroeg 1 997 N.R.T., ternauwernood meer dan in 1956,

(1) *Belgisch Staatsblad* van 12 april 1957.

Belgische koopvaardijvloot (a)

Stand op 1 januari

OMSCHRIJVING	Jaartal	Stoom-schepen	Motor-schepen	Totaal
Aantal schepen	1952	43	47	90
	1953	40	51	91
	1954	39	51	90
	1955	32	50	82
	1956	32	50	82
	1957	34	52	86
	1958	34	57	91
Belgische bruto-tonnenmaat	1952	206 732	223 844	430 576
	1953	200 257	236 786	437 043
	1954	191 005	229 130	420 135
	1955	198 254	232 068	430 322
	1956	221 033	229 544	450 577
	1957	241 485	261 761	503 246
	1958	248 906	282 281	531 187
Belgische netto-tonnenmaat	1952	152 527	158 019	310 546
	1953	148 242	167 256	315 498
	1954	141 752	163 722	305 474
	1955	148 427	164 954	313 381
	1956	165 573	164 573	330 146
	1957	179 995	190 211	370 206
	1958	185 151	205 920	391 071

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

(a) De schepen toebehorend aan de Staat niet inbegrepen.

doch de gemiddelde tonnenmaat der Belgische schepen, rekening houdend met de frequentie waarmede zij deze haven aandoen, bedroeg 2 605 N.R.T. in 1957, iets meer dan het voorgaande jaar.

De vooruitzichten aangaande de ontwikkeling van de Belgische koopvaardij tijdens de komende jaren blijven gunstig : per 1 januari 1958 waren voor rekening van Belgische reders besteld 8 tankers met een laadvermogen van 264 800 D.W.T. samen, 4 ertstankers met een laadvermogen van 57 200 D.W.T. samen en 16 cargo's met 159 845 D.W.T. laadvermogen. Slechts 3,4 % der schepen onder Belgische vlag is ouder dan 25 jaar (15,4 % van de wereldvloot) en 50,2 % zijn minder dan 10 jaar oud (37,3 % van de wereldvloot). Nochtans bestaat de Belgische koopvaardijvloot voor bijna 1/3 uit tijdens de oorlog gebouwde schepen, waarvan het rendement niettegenstaande naderhand aangebrachte verbeteringen veel minder hoog is dan dat van de thans door de werven afgeleverde schepen. Het lijkt dan ook waarschijnlijk dat vele tijdens de oorlog gebouwde schepen door nieuwe zullen vervangen worden voor ze de theoretische levensduur van 25 jaar bereiken. Het huidig bouwpro-

gramma, waarvan naar tonnage 36 % bij Belgische werven is besteld, moet toelaten de globale tonnenmaat der koopvaardijvloot tijdens de volgende jaren belangrijk te verhogen.

Aard der schepen van de Belgische vloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1957		1 januari 1958	
	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)
Gemengde passagiersschepen ...	6	67 554	7	81 385
Vrachtschepen	69	321 803	73	335 927
Fruitvrachtschepen	2	6 245	2	6 231
Tankschepen	9	107 644	9	107 644
Totaal ...	**86**	**503 246**	**91**	**531 187**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

Reeds in 1956 waren de orderboeken der Belgische scheepswerven, uitgerust voor de bouw van grote schepen, geleidelijk volgelopen en tijdens de eerste maanden van 1957 werden nog enkele nieuwe bestellingen geboekt. De tonnenmaat der te water gelaten schepen bedoeg 161 218 B.R.T. in 1956 en 130 394 B.R.T. in 1957.

Het volume der kredieten voor de nieuwbouw of de verbouwing van zeeschepen, door het « Fonds voor het Uitreden en het Bouwen van Zeeschepen » in 1957 verleend, is bijna dubbel zo hoog als in 1956 : in 1957 werden 1 434 miljoen frank krediet verleend (waarvan 1 411 miljoen frank aan de koopvaardij, sleep- en baggerboten inbegrepen) ; in 1956 waren het slechts 703 miljoen frank (waarvan 668 miljoen aan de koopvaardij) en tijdens de jaren 1949 tot en met 1956 waren het 1 875 miljoen frank. In principe werd het bedrag der aangevraagde kredieten beperkt tot 70 % van de bouwprijs, maar om uitzonderlijke redenen werd de bouw van een schip tot 85 % gefinancierd door het Fonds. De nieuwbouw van 15 in 1957 bestelde schepen wordt gedeeltelijk gefinancierd door het Fonds (samen 177 350 D.W.T.).

De voortdurende stijging van de trampvrachten sedert 1954 werd einde 1956 vaart bijgezet door de Suez-crisis, doch hierop is een ware instorting gevolgd, die de vrachtkosten bij het einde van 1957 weer op het niveau van begin 1954 heeft gebracht. De internationale politieke spanning was spoedig verdwenen en het wegvallen in april van de nood-

zaak om Afrika heen te varen heeft het aanbod van scheepsruimte vergroot, evenals het opnieuw in de vaart komen der opgeëiste schepen. Bovendien zijn deze gebeurtenissen samengevallen met het einde van de hoogconjunctuur, terwijl wegens de lange duur van de nieuwbouw een groot aantal tijdens de voorgaande jaren bestelde schepen pas in 1957 op de markt is gekomen. De afbraak van oude schepen was tijdens de hoogconjunctuur gering geweest en de omvang van de wereldvloot werd in juli 1957 ongeveer 10 % hoger geraamd dan twee jaar tevoren. Deze omstandigheden verklaren waarom de vrachtkosten in de wilde vaart, zowel voor droge vracht als voor aardolie in 1957 zo scherp zijn gedaald.

Indexcijfers van de vrachtprijzen (a)

(1952 = 100)

MAAND	1955		1956		1957	
	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting
Januari	115,1	114,6	144,3	138,0	173,7	216,3
Februari	119,8	123,8	140,2	148,2	167,6	203,7
Maart	113,7	113,8	147,2	150,0	145,5	165,6
April	110,2	102,3	151,6	171,5	134,3	161,6
Mei	122,7	124,2	162,2	190,0	116,6	117,9
Juni	128,0	135,4	155,5	169,4	109,9	111,8
Juli	130,0	145,8	155,2	167,1	101,9	98,8
Augustus	129,9	137,0	157,9	176,6	86,9	74,2
September	138,1	142,0	156,1	174,2	81,6	82,7
Oktober	148,9	151,2	153,6	191,8	80,7	78,9
November	135,5	135,6	171,4	191,3	82,3	70,4
December	140,1	132,2	189,4	207,2	71,6	63,0
Jaarindexcijfer	**127,7**	**129,9**	**157,0**	**172,9**	**112,7**	**120,2**

Bron : Chamber of Shipping, London.

(a) Vrachtprijzen in ponden gesteld, tankschepen uitgesloten.

De kartelvorming onder de rederijen behoedt de tarieven in de lijnvaart voor dergelijke scherpe schommelingen, maar in 1956 zijn de tarieven van de meeste zgn. conferences met ongeveer 10 % verhoogd geworden en dit peil is in 1957 behouden gebleven, afgezien van een tijdelijke toeslag einde 1956 en begin 1957. Wegens de daling van de ladingscoëfficiënt en de stijging van de uitbatingskosten zijn de financiële resultaten der lijnvaartrederijen er in 1957 echter meestal niet op verbeterd.

§ 6. — HAVENBEDRIJVIGHEID

1. — *Haven van Antwerpen.*

Als gevolg van de conjunctuuromslag is de toeneming van de scheepvaartbeweging in de haven van Antwerpen in 1957 sterk vertraagd : 15 903 zeeschepen metende 31 759 000 N.R.T. zijn de haven binnengevaren, d.i. respectievelijk 2,0 % en 2,4 % meer dan het voorgaande jaar. In 1956 was de globale tonnage der binnengevaren schepen 21,1 % hoger dan in 1955, toen de aanwinst 7,4 % bedroeg. De gemiddelde tonnenmaat der binnengevaren schepen is sedert enkele jaren gaan dalen, wellicht als gevolg van het toenemend belang der Europese kustvaart : 2 014 N.R.T. in 1955, 1 989 N.R.T. in 1956 en 1 931 N.R.T. in 1957. Het overwicht van de onder Britse vlag varende tonnage blijft eveneens dalen.

De omslag in de evolutie van de goederenbeweging in de haven van Antwerpen is de conjunctuuromslag voorafgegaan; het keerpunt valt blijkbaar in 1956. Zowel de geladen als de geloste hoeveelheid goederen waren in 1957 lager dan het voorgaande jaar. Bij nader toezicht blijkt evenwel dat de invoer van overzee in de B. L. E. U. over Antwerpen in 1957 met 16 448 000 t toch iets hoger was dan in 1956 (16 354 000 t), terwijl 221 000 t goederen in entrepôt werden gelost (170 000 t in 1956), doch de ingaande doorvoer bedroeg slechts 5 268 000 t, d.i. 8,6 % minder dan het voorgaande jaar, maar toch nog 48,2 % meer dan in 1955. Daarentegen werden in 1957 slechts 9 577 000 t goederen uit de B. L. E. U. uitgevoerd over Antwerpen, d.i. 7,2 % minder dan in 1956, maar de uitgaande doorvoer was met 5 147 000 t iets hoger dan in 1956. Bij de goederenafvoer vertegenwoordigde de doorvoer 35,0 %, bij de aanvoer 24,0 %.

Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen

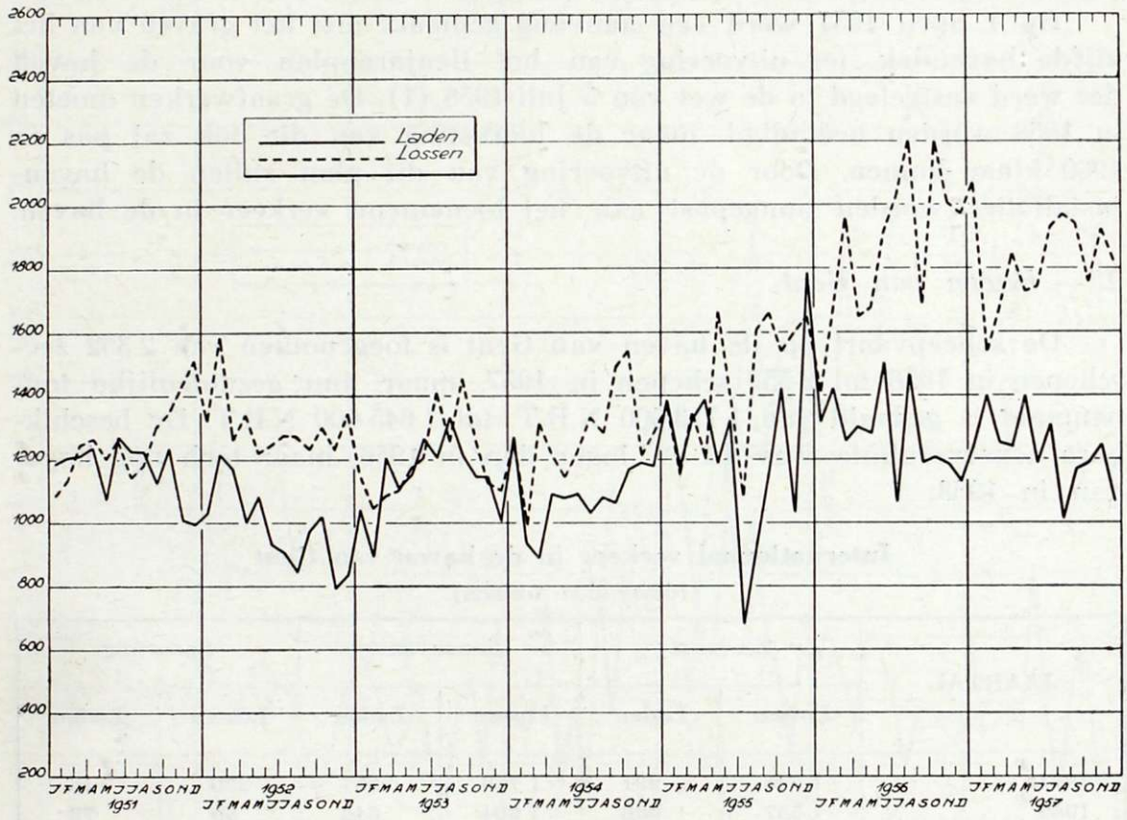
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1951	15 138	14 026	4 853	3 556	1 665	410
1952	15 653	11 820	4 214	4 014	873	307
1953	14 417	13 767	4 691	3 946	1 168	301
1954	15 311	13 094	4 907	3 769	1 172	304
1955	17 269	14 806	5 375	4 407	1 354	417
1956	22 385	15 352	5 301	6 186	1 601	682
1957	21 936	14 664	5 780	5 828	1 404	547

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Naar goederensoorten blijkt de aanvoer van graan (2 129 000 t) in verband met de oogst 25,1 % lager te zijn geweest dan in 1956 en de aanvoer van steenkolen (3 089 000 t) wegens de recessie 9,5 % lager, maar de aanvoer van ertsen (4 442 000 t) was 3,2 % hoger en deze van ruwe aardolie (6 922 000 t) 7,9 % hoger dan in 1956. De toeneming van de aanvoer van deze laatste twee soorten goederen is evenwel een structuurverschijnsel. De aanvoer van aardolie vertegenwoordigde 31,6 % van de aanvoer en het traditioneel evenwicht tussen de geladen en geloste hoeveelheid droge vracht blijft het verkeer te Antwerpen aantrekken.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen
(duizenden tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De afvoer van ijzer en staal, veruit de belangrijkste post (42,8 %), was in 1957 (6 195 000 t) iets hoger dan in 1956 (6 086 000 t), dank zij de toegenomen doorvoer. De afvoer meststoffen (2 057 000 t) is op hetzelfde peil gebleven als in 1956 (2 017 000 t), maar de afvoer van steenkolen en cokes (1 085 000 t) was 30,0 % lager dan in 1956, vooral wegens de geslonken uitvoer van Belgische steenkolen en cokes.

De goederenomslag van zeeschepen op binnenschepen en omgekeerd was in 1957 globaal iets hoger dan in 1956, maar de goederenafvoer per

binnenschip is gedaald tot 14 009 000 t, d.i. 2,2 % minder dan het voorgaande jaar, terwijl de goederenaanvoer integendeel is gestegen tot 9 033 000 t, d.i. 4,8 % meer dan in 1956. De goederenafvoer langs de Rijn is even hoog gebleven (3 246 000 t), maar de goederenaanvoer is gedaald tot 3 503 000 t, d.i. 14,2 % minder dan het voorgaande jaar. De goederenomslag op spoorwagens is afgenomen : de goederenafvoer per spoor bereikte 4 039 000 t, d.i. 2,1 % minder dan in 1956, terwijl de goederenaanvoer 5 342 000 t bereikte, d.i. 10,4 % minder dan het voorgaande jaar.

In 1957 werd de haven van Antwerpen aangelopen door ongeveer 270 regelmatige scheepvaartlijnen en het aandeel van de lijnvaart in het scheepvaartverkeer bedroeg ruim 75 %. De haven biedt gemiddeld ongeveer 880 regelmatige afvaarten per maand naar praktisch alle delen van de wereld.

Op 1 april 1957 werd een aanvang gemaakt met het graven van het vijfde havendok, ter uitvoering van het tienjarenplan voor de haven dat werd vastgelegd in de wet van 5 juli 1956 (1). De graafwerken moeten in 1958 worden beëindigd, maar de toerusting van dit dok zal pas in 1960 klaar komen. Door de uitvoering van dit plan zullen de haveninstallaties worden aangepast aan het toenemend verkeer in de haven.

2. — *Haven van Gent.*

De scheepvaart op de haven van Gent is toegenomen van 2 352 zeeschepen in 1956 tot 2 557 schepen in 1957, maar hun gezamenlijke tonnenmaat is gedaald van 1 713 000 N.R.T. tot 1 645 000 N.R.T. De beschikbare scheepsruimte was 4,1 % lager dan in 1956, maar toch nog hoger dan in 1938.

Internationaal verkeer in de haven van Gent

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1951	1 548	991	1 766	857	220	48
1952	1 557	936	1 604	646	59	73
1953	1 402	915	1 414	554	70	49
1954	1 360	1 019	1 594	745	113	25
1955	1 853	1 415	1 730	1 864	713	57
1956	2 586	983	1 712	1 110	165	236
1957	2 511	943	1 846	1 148	127	221

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

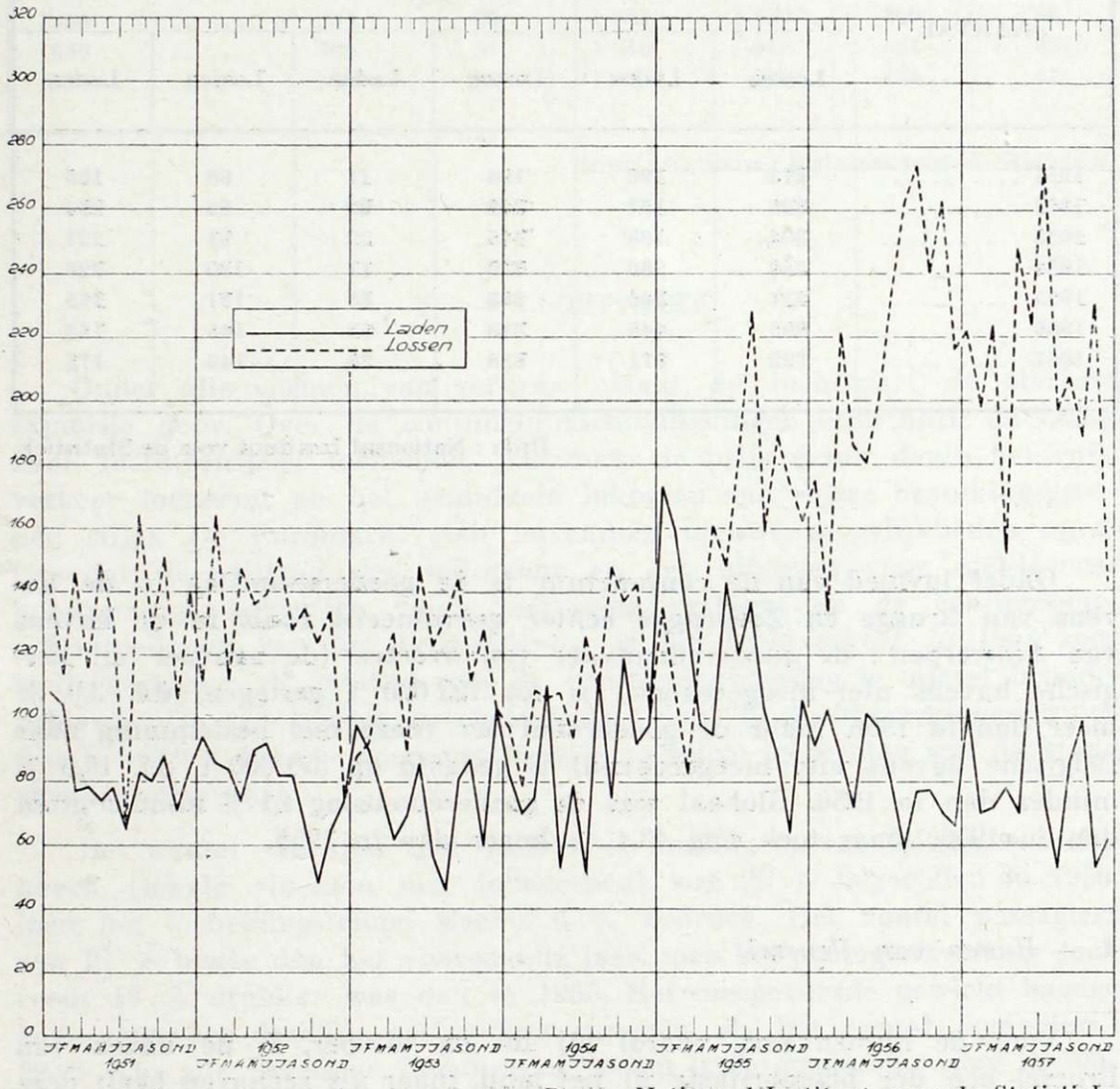
De goederenaanvoer van overzee bereikte 2 511 000 t, d.i. 3,0 % minder dan het voorgaande jaar, terwijl de goederenafvoer naar overzee 943 000 t bedroeg, d.i. 4,1 % minder dan in 1956. De goederenomslag

(1) *Beigisch Staatsblad* van 9 Augustus 1956.

van de binnenvaart in de haven van Gent is echter niet onbelangrijk gestegen : in 1957 werden 3 308 000 t goederen op binnenschepen geladen, d.i. 11,6 % meer dan het voorgaande jaar, terwijl 1 476 000 t goederen werden gelost, d.i. 4,1 % meer. Uit het binnenland werden op binnenschepen 1 608 000 t goederen aangevoerd, d.i. 20,5 % meer dan in 1956, terwijl 463 000 t goederen naar binnenlandse bestemming werden afgevoerd, d.i. 3,6 % meer dan het vorige jaar. Vooral de goederenafvoer naar Frankrijk is sterk gestegen.

Zeeverkeer in de haven van Gent

(duizenden tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

3. — *Havens van Brugge en Zeebrugge.*

In tegenstelling tot de evolutie van de scheepvaart op Gent is de scheepvaart op de havens van Brugge en Zeebrugge in 1957 minder

druk geworden, maar de gemiddelde tonnenmaat der schepen was hoger en hun gezamenlijke tonnenmaat even hoog als het voorgaande jaar : in 1957 zijn 1 597 schepen (1 723 in 1956) met een gezamenlijke tonnenmaat van 1 809 000 N.R.T. deze havens binnengevaren. De frequentie van de lijndienst Zeebrugge-Harwich beïnvloedt deze cijfers in hoge mate.

Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1951	272	196	194	11	98	136
1952	328	151	248	22	82	234
1953	304	188	345	22	91	221
1954	259	266	370	11	120	226
1955	417	345	383	35	131	145
1956	695	445	343	58	145	158
1957	722	371	338	28	145	175

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Onder invloed van de conjunctuur is de goederenomslag in de havens van Brugge en Zeebrugge echter geëvolueerd zoals in de havens van Antwerpen : de goederenaanvoer van overzee (de aanvoer uit Belgische havens niet meegerekend) is tot 722 000 t gestegen, d.i. 3,9 % meer dan in 1956, maar de goederenafvoer (deze met bestemming naar Belgische havens niet meegerekend) is gedaald op 371 000 t, d.i. 16,6 % minder dan in 1956. Globaal was de goederenomslag 4,1 % minder groot dan in 1956, maar toch nog 43,4 % hoger dan in 1955.

4. — *Haven van Brussel.*

Voor de binnenvaart, vooral bij in- en uitvoer, is de haven van Brussel een der belangrijkste in het land, maar als zeehaven heeft deze haven sedert de oorlog veel van haar belang ingeboet. In 1957 zijn 572 zeeschepen metende 152 000 N.R.T. de haven binnengelopen; de gemiddelde tonnenmaat van deze schepen bedroeg slechts 266 N.R.T. De goederenomslag (de goederen afkomstig van of bestemd voor een Belgische haven niet meegerekend) ter zee is gedaald tot 147 000 t, d.i. 9,3 % minder dan in 1956.

Internationaal verkeer in de haven van Brussel

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1951	42	39	1 112	430	351	70
1952	49	40	1 018	429	319	58
1953	63	43	1 209	655	287	60
1954	56	30	1 187	1 186	324	49
1955	84	39	1 331	1 530	399	53
1956	105	57	1 648	913	351	43
1957	112	35	1 890	582	404	41

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 7. — LUCHTVAART

Onder alle vormen van verkeer maakt de luchtvaart de sterkste expansie door. Over de conjunctuurschommelingen heen blijft de vraag naar luchttransport toenemen, naarmate de prijs ervan daalt, het ruilverkeer toeneemt en het gemiddeld inkomen van ruime bevolkingsgroepen stijgt. De Euromarkt stelt bovendien nieuwe mogelijkheden open. Doordat de stijging der inkomens en der uitgaven voor niet-levensnoodwendige behoeften enige vertraging vertoont op de conjunctuurschommelingen van het bedrijfsleven, is het luchtverkeer in 1957 zeer sterk gestegen; de invloed van de conjunctuuromslag is uiterst beperkt gebleven. De verruiming van het aanbod door de luchtvaartondernemingen is vrijwel telkens door een haast evenredige toeneming van de vraag gevolgd geworden.

Het aantal vluchten met vertrek of landing op een Belgische luchthaven (lokale vluchten niet inbegrepen) was 26 % hoger dan in 1956, toen het toenemingstempo slechts 6 % bedroeg. Het aantal passagiers was 27 % hoger dan het voorgaande jaar, toen het passagiersverkeer toch reeds 18 % drukker was dan in 1955. Het meegevoerde gewicht bagage is in ongeveer dezelfde verhouding gestegen als het aantal passagiers : 29 %. Op alle Belgische luchthavens samen is de goederenomslag in 1957 aan hetzelfde tempo blijven stijgen als in 1956, te weten 26 %, terwijl het gewicht luchtpost, na een lichte daling in 1956, in 1957 met 17 % is gestegen.

De luchthaven Melsbroek bij Brussel neemt veruit het grootste deel van dit verkeer op, maar het aandeel van Melsbroek, dat met 649 422 passagiers in 1957 nog 83 % vertegenwoordigde, neemt sedert enkele ja-

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten			
	Regelmatige	Speciale (b)	Op aanvraag	Totaal (c)
Vliegtuigen (eenheden)				
1951	19 764	1 086	2 613	23 463
1952	22 370	1 353	3 324	27 047
1953	24 989	1 875	2 354	29 218
1954	29 663	1 473	1 668	32 804
1955	33 222	1 790	1 823	36 835
1956	36 142	1 651	1 370	39 163
1957	45 518	2 099	1 600	49 217
Passagiers (eenheden)				
1951	301 962	10 275	7 844	320 081
1952	330 118	8 075	9 524	347 717
1953	397 580	25 289	7 917	410 786
1954	420 773	16 685	8 103	445 561
1955	486 510	28 310	12 567	527 387
1956	589 022	19 764	10 662	619 448
1957	750 210	21 687	14 135	786 032
Reisgoed (kg)				
1951	4 923 774	177 994	140 525	5 242 293
1952	5 243 904	139 598	188 829	5 572 331
1953	5 729 658	431 624	146 981	6 308 263
1954	6 002 763	258 057	136 346	6 397 166
1955	6 973 065	506 752	215 429	7 695 246
1956	8 120 419	312 653	207 213	8 640 285
1957	10 546 538	324 852	236 862	11 108 252
Vrachtgoed (kg)				
1951	7 135 755	940 348	650 479	8 726 582
1952	7 118 242	1 468 647	863 981	9 450 870
1953	9 444 566	1 241 170	678 842	11 464 578
1954	9 976 235	973 569	875 390	11 825 194
1955	11 413 768	1 199 411	536 530	13 149 709
1956	14 990 126	1 148 994	414 774	16 553 894
1957	19 215 780	1 192 756	453 058	20 861 594
Poststukken (kg)				
1951	1 637 309	121 653	50 871	1 809 833
1952	1 844 321	421 631	78 454	2 344 406
1953	2 123 243	215 357	78 643	2 417 243
1954	2 085 861	53 308	762	2 139 931
1955	2 338 687	161 755	3 874	2 504 316
1956	2 340 402	91 541	1 961	2 433 904
1957	2 802 920	54 655	1 080	2 858 655

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.
(b) Buiten de voorziene dienstregeling gedane vluchten door maatschappijen die regelmatige lijnen exploiteren.
(c) Totaal der drie voorgaande kolommen; proefvluchten, publiciteit, enz., niet inbegrepen.

ren geleidelijk af als gevolg van de snellere ontwikkeling van het verkeer op de minder belangrijke luchthavens, waaronder vooral Oostende. Het toenemingspercentage van het aantal passagiers bedroeg 22 %. Het transitoverkeer blijft naar verhouding ongeveer even belangrijk (14 %). Met 15 160 t vertegenwoordigt de goederenomslag op Melsbroek 73 % van de goederenomslag op alle Belgische luchthavens samen; ook dit percentage daalt geleidelijk.

De oorzaak van deze daling ligt vooral in de enorme uitbreiding van het verkeer op de luchthaven van Oostende, dat overwegend bestaat uit toeristenverkeer van en naar Groot-Brittannië tijdens de zomer; met speciale vliegtuigen worden de toeristen en hun auto's samen over het Kanaal gevlogen. In 1957 zijn 89 382 passagiers hier geland of opgestegen, d.i. 75 % meer dan het voorgaande jaar, toen het toenemingspercentage reeds 67 % beliep. Het gewicht omgeslagen vrachtgoed bedroeg 5 240 t, d.i. 43 % meer dan in 1956, toen het groeipercentage evenwel 108 % bedroeg. Het doorvoerverkeer, vooral van goederen, is hier onbelangrijk, in tegenstelling tot het verkeer op de luchthaven van Deurne bij Antwerpen, waar het aantal passagiers 43 976 bedroeg, d.i. 33 % meer dan in 1956 en waarvan 59 % op doorreis. Het eigen verkeer neemt echter iets sneller toe dan het transitoverkeer.

Luchtverkeer van de SABENA (a)

JAARTAL	Aangeboden tonkilometers (duizenden)	Vervoerde reizigers (duizenden)	Reizigerkilometers (duizenden)	Vrachtgoed (duizenden tonkilometers) (b)	Poststukken (duizenden tonkilometers)	Vervoerde tonkilometers (duizenden)	Ladingscoëfficiënt (percentage)
1951 ...	72 276,0	260,7	308 582,6	19 336,3	2 304,6	52 481,3	72,6
1952 ...	78 562,3	277,0	377 134,6	16 471,7	3 155,4	57 176,1	72,8
1953 ...	104 495,4	375,2	514 084,6	18 579,5	3 739,0	73 327,4	70,2
1954 ...	121 849,4	391,8	567 228,6	23 013,4	4 258,6	83 081,5	68,2
1955 ...	133 415,2	450,5	649 987,1	25 278,1	5 252,5	95 181,4	71,3
1956 ...	147 509,2	526,6	745 891,7	28 448,4	6 176,6	109 496,0	74,2
1957 ...	191 059,3	686,1	1 038 750,6	31 360,0	6 687,2	137 747,7	72,1

(a) Inclusief het helicopterverkeer.
(b) Bagage-overschot inbegrepen.

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
SABENA.

Voor een groot deel wordt het verkeer op de Belgische luchthavens verzorgd door de SABENA, die evenals de meeste andere luchtvaartondernemingen haar aanbod in 1957 opnieuw en zelfs sterk heeft verhoogd. De levering van nieuwe vliegtuigen heeft het mogelijk gemaakt de frequentie der vluchten op verschillende routes te versterken (vooral op de route over de Atlantische Oceaan) en het net uit te breiden tot verschillende nieuwe landingsplaatsen, zowel in Europa als in Noord-

Amerika en in Afrika. De SABENA heeft haar aanbod gebracht op 191 miljoen tonkilometer, d.i. 30 % meer dan het voorgaande jaar. Het verkeer is iets trager gestegen, nl. met 26 % tot 138 miljoen tonkilometer, en de ladingscoëfficiënt is dus licht gedaald. Op alle vliegroutes samen was het aantal passages 30 % hoger dan het vorige jaar en het aantal passagierskilometers zelfs 39 % hoger dan in 1956 : het verschil tussen beide percentages wordt verklaard door de zeer sterke toeneming van het verkeer over de Atlantische Oceaan, waar het aantal reizigers 60 % hoger was dan in 1956. De gemiddelde reisafstand is gestegen van 1 419 km in 1956 tot 1 528 km in 1957. Een gevolg van de conjunctuuromslag is blijkbaar de beperkte stijging van het verkeer naar Belgisch-Kongo : de vertraagde toeneming van de blanke bevolking aldaar is oorzaak van de toeneming met slechts 8 % van het passagiersverkeer op deze lijn (22 % in 1956). Het vrachtvervoer en het vervoer van post door de SABENA zijn trager gestegen dan het passagiersverkeer en zelfs trager dan in 1956.

De algemene prijsstijging en de uitbreiding van de aangeboden verkeerdiensten zijn oorzaak van een naar verhouding sterkere stijging van de uitgaven dan van de ontvangsten, die 3 063 miljoen frank bereikten. Na aftrek van de provisie voor belastingen bleef er 56 miljoen frank verdeelbare winst.

§ 8. — TELEGRAAF EN TELEFOON

Het aantal telefoonabonnenten is in 1957 opnieuw gestegen en over het ganse jaar gerekend is het stijgingstempo, dat 5,7 % bedroeg in 1956, nauwelijks vertraagd tot 5,6 %. Op 31 december 1957 waren er 685 473 abonnenten met samen 975 829 telefoontoestellen. De automatisering van het net wordt geleidelijk voortgezet : einde 1956 waren 78,1 % van het aantal abonnenten op het net aangesloten langs 241 automatische centrales en einde 1957 waren reeds 80,7 % van de abonnenten aangesloten langs 267 automatische telefooncentrales.

Het aantal telefoongesprekken is gestegen tot 637 miljoen in 1957, d.i. 3,2 % meer dan in 1956, toen het toenemingstempo 7,2 % bedroeg. In feite is de stijging van het aantal telefoongesprekken na de zomer omgeslagen in een lichte daling, waarbij het echter niet mogelijk is de invloed van de conjunctuuromslag en die van de verhoging der tarieven van 1 november af tegen elkaar af te wegen. De voortschrijdende automatisering is voorzeker niet vreemd aan de relatief sterke toeneming van het telefoonverkeer tussen langs verschillende centrales aangesloten abonnenten en met het buitenland.

Het telegraafverkeer, dat in 1956 dank zij de hoogconjunctuur voor het eerst sedert 1947 ongeveer niet was gedaald, is in 1957 opnieuw afgenomen. De daling is vooral sterk geweest na de zomer, als gevolg van de ingetreden recessie en misschien ook wegens de tariefverhogingen van 1 september. In het binnenland werden 4 006 000 telegrammen

verstuurd, d.i. 2,9 % minder dan in 1956; uit het buitenland werden 1 389 000 telegrammen ontvangen, d.i. 5,2 % minder dan het voorgaande jaar; naar het buitenland werden 1 244 000 telegrammen verstuurd, d.i. 5,7 % minder; maar in transit werden 850 000 telegrammen doorgeseind, d.i. 1,7 % meer dan het vorige jaar. Daarentegen is het telexverkeer ongeveer even snel blijven toenemen als in 1956 : het aantal minuten is gestegen van 6 038 000 in 1955 tot 7 258 000 in 1956 (+ 20,2 %) en tot 8 757 000 in 1957 (+ 20,7 %), terwijl het aantal abonnenten is gestegen van 669 einde 1955 tot 869 einde 1956 en tot 1 051 einde 1957.

HOOFDSTUK IV

DISTRIBUTIE

In 1957 evolueert de bedrijvigheid in de distributie verschillend naargelang van de sectoren. Bij sommige gekende distributiekanalen blijft de activiteit stationair, bij andere wordt een vermindering aangestipt, terwijl het aantal nieuwe vennootschappen, zomede het tewerkgesteld personeel in totaal nogal sterk toenemen.

§ 1. — INDELING VAN DE DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

1. — *Handelsondernemingen.*

Het aantal aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen handelsondernemingen is op 30 juni, van het ene jaar tot het andere, met 109 eenheden gestegen, tegen 301 eenheden in 1956. In tegenstelling met het vorige jaar is deze toeneming verdeeld over slechts zes groepen ondernemingen : de handelstakken die de produkten van de hout- en meubelnijverheid en van het bouwbedrijf verkopen; de groep van de papierindustrie; de branche der textiel-, kleding- en modeartikelen; de groep der onbewerkte en bewerkte metalen; die van het kunstambacht en de precisiebedrijven en, tenslotte, de handel in allerlei waren. De acht andere groepen boeken achteruitgang.

Van het ene jaar tot het andere blijkt de toeneming — die in 1957 2,5 % bedraagt, tegen 3,7 % een jaar tevoren — sterker voor het tewerkgesteld personeel dan voor de werkgevers en ligt gespreid over bijna alle bedrijfstakken; slechts drie tekenen een daling aan : hout- en meubelnijverheid, alsmede bouwbedrijf; huiden- en lederenindustrie; ceramische industrie en glasnijverheid.

De aangroei van de personeelsbezetting is hoofdzakelijk geconcentreerd rond de categorieën der mannelijke weddetrekkenden en der vrouwelijke loon- en weddetrekkenden. Volgens de ramingen van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, op 31 december van elk jaar, bedraagt de stijging van het aantal arbeidskrachten van het ene jaar tot het andere inderdaad 4 930 (tegen 4 152 in 1956), waaronder 3 710

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 30 juni

HANDELSTAK	Werkgevers						Werknemers					
	1955		1956		1957		1955		1956		1957	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van produkten der hierna vermelde bedrijfstakken :												
Landbouw	1 703	8	1 722	8	1 690	8	6 082	4	6 335	4	6 405	4
Mijnen, groeven en graverijen	2 325	11	2 348	11	2 274	11	9 589	6	9 642	6	9 949	6
Voedingswarenbereiding, visserij en landbouw (produkten bestemd voor onmiddellijk verbruik)	5 421	26	5 467	26	5 462	25	30 190	20	30 824	19	31 557	19
Tabaksindustrie	148	1	146	1	141	1	523	—	521	—	528	—
Chemische nijverheid	1 411	7	1 418	7	1 418	7	10 896	7	11 481	7	11 873	7
Hout- en meubelnijverheid, bouwbedrijf (incl. verhuring)	986	5	962	4	1 028	5	5 058	3	4 919	3	4 784	3
Papiernijverheid	380	2	379	2	395	2	2 115	1	2 110	1	2 352	2
Polygrafische bedrijven (incl. verhuring)	416	2	413	2	409	2	2 429	2	2 434	2	2 451	2
Huiden- en lederindustrie	755	3	766	3	749	3	3 291	2	3 252	2	3 225	2
Textiel- en kledingindustrie, alsook die van modeartikelen (incl. verhuring)	3 288	16	3 262	15	3 284	15	16 403	11	16 180	10	16 558	10
Ceramische industrie en glasnijverheid	205	1	196	1	181	1	1 652	1	1 588	2	1 485	1
Nijverheid der onbewerkte en bewerkte metalen	2 475	12	2 574	12	2 621	12	21 643	14	23 212	14	23 751	14
Kunstambacht en precisiebedrijven	1 186	5	1 268	6	1 322	6	8 144	5	8 975	6	10 113	6
Handel in allerlei waren	321	1	400	2	456	2	36 829	24	39 157	24	39 670	24
Totaal	**21 020**	**100**	**21 321**	**100**	**21 430**	**100**	**154 844**	**100**	**160 630**	**100**	**164 701**	**100**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

bedienden (2 110 vrouwen en 1 600 mannen) en 1 220 loonarbeiders (890 vrouwen en 330 mannen). Ten opzichte van 1953, wordt de aangroei in 1957 op 15,7 % geraamd voor het totaal der arbeidskrachten, waarvan 17,7 % voor de weddetrekkenden en 13,4 % voor de loontrekkenden; hij bedraagt 19,0 % voor de vrouwelijke bedienden en 17,8 % voor de loonarbeidsters. Naar absolute belangrijkheid vertoont de getalsterkte der vrouwelijke bedienden neiging om die der loonarbeiders te benaderen.

Handelsondernemingen

Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 31 december

OMSCHRIJVING	Loontrekkenden			Weddetrekkenden			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
1952 Aantal	50 410	14 649	65 059	36 472	42 588	79 060	144 119
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1953 Aantal	50 786	14 673	65 459	37 286	43 482	80 768	146 227
Percentage.....	35	10	45	25	30	55	100
1954 Aantal (a)	52 710	15 630	68 340	38 380	45 030	83 410	151 750
Percentage (a) ..	35	10	45	25	30	55	100
1955 Aantal (a)	55 878	16 421	72 299	40 549	47 400	87 949	160 248
Percentage (a) ..	35	10	45	25	30	55	100
1956 Aantal (a)	56 620	16 400	73 020	41 740	49 640	91 380	164 400
Percentage (a) ..	34	10	44	26	30	56	100
1957 Aantal (a)	56 950	17 290	74 240	43 340	51 750	95 090	169 330
Percentage (a) ..	34	10	44	26	30	56	100

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Ramingen.

2. — *Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector.*

Op grond van de « beroepskaarten voor vreemdelingen », afgeleverd door het Ministerie van Middenstand aan elke vreemdeling, die in België een zelfstandige bedrijvigheid wenst uit te oefenen, kan een overzicht van deze activiteiten gemaakt worden. De statistieken betreffende deze kaarten worden slechts om de twee jaar opgemaakt. De jongste statistiek dateert van 1 januari 1957 en werd gecommentarieerd in « De Belgische Economie in 1956 » (1).

(1) *De Belgische Economie in 1956,* op. cit., blz. 181 en volgende.

3. — *Leurhandel.*

Per 1 januari 1958 bedroeg het aantal leurhandelaars, in het bezit van een geldige kaart, 48 623, tegen 52 431 op 1 januari 1956 en 52 983 op 1 januari 1954.

De nogal sterke vermindering treft zowel de Belgen als de vreemdelingen : hun aantal wordt respectievelijk van 50 253 in 1956 op 46 766 en van 2 178 in 1956 op 1 857 teruggebracht. Zij bedraagt 1 882 eenheden voor de mannen, wier aantal van 32 084 in 1956 terugvalt op 30 202; voor de vrouwen, die in aantal van 20 347 in 1956 verminderen tot 18 421, bedraagt de afneming dus 1 926 eenheden.

De geografische spreiding van de geldige kaarten wijst erop dat de lokalisatie nagenoeg dezelfde bleef als in 1956. Met 8 768 eenheden, tegen 9 431 in 1956, blijft Oost-Vlaanderen aan de spits; de provinciën Antwerpen (8 313, tegen 8 832) en Brabant (8 179, tegen 8 957) nemen nog altijd de tweede en de derde plaats in.

Evenals op 1 januari 1956 werden de voor een bedrijvigheid op de openbare markt geldige kaarten het talrijkst afgeleverd in de provincie Brabant (4 002, tegen 4 501 in 1956); die bestemd voor de verkoop langs de openbare weg komen nog steeds het meest voort in de provinciën Brabant (782) en Oost-Vlaanderen (624). Eveneens wordt het hoogste aantal kaarten voor de leurhandel van deur tot deur nog steeds afgeleverd in West-Vlaanderen (1 158) en in de provincie Luik (848). De activiteiten van de leurhandel, uitgeoefend onder verschillende vormen, d.w.z. door het combineren van twee of drie diverse categorieën, nemen naar relatieve belangrijkheid af en vallen van 54,6 % op 52,2 % terug.

Naar de aard der verkochte waren wijzen de statistieken voor 1958, die wegens de gevolgde methode vergelijkbaar zijn met die van 1956, op een zekere stabiliteit, wat betreft de voorkeur. De meeste Belgische handelaars, die machtiging hebben om op de openbare markt te staan, verkopen nog steeds confectiekleding en textielprodukten; voor de verkoop langs de openbare weg gaat het om het consumptie-ijs, terwijl de onderhouds- en reinigingsprodukten het meest voorkomen bij de verkoop van deur tot deur. Voor de vreemdelingen komen respectievelijk in aanmerking : confectiekleding, garen en band en textielprodukten; consumptie-ijs; huishoudbenodigdheden.

§ 2. — OPRICHTING EN OPHEFFING VAN DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

De in deze paragraaf voorkomende gegevens berusten op het juridisch begrip « handelsonderneming », dat zowel de nijverheids- als de distributie- en de eigenlijke handelsondernemingen dekt. Bij de beoordeling dient dus nodig rekening te worden gehouden met de bijzondere aard der gebruikte statistieken.

1. — *Handelsregister.*

Naar aantal overtreffen de inschrijvingen in het handelsregister ook dit jaar, zoals in 1956, de schrappingen en dit zowel voor de vennootschappen als voor de eenmanszaken (1). Was het saldo in 1956 positief bij de Hoven van Beroep te Brussel en te Luik en negatief bij dat van Gent, dan wordt in 1957 voor de drie gerechtelijke omschrijvingen een positief saldo opgetekend.

Voor de handelsvennootschappen houdt de stijging van het aantal nieuw ingeschreven vennootschappen over het Rijk van het ene jaar tot het andere aan, terwijl ook de schrappingen blijven verminderen. Bij elk Hof van Beroep is er een toeneming aan inschrijvingen, terwijl de vermindering der schrappingen gelokaliseerd is binnen de omgeving van Brussel en Gent.

Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister

OMSCHRIJVING	1955	1956			1957		
	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmanszaken	Vennootschappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	19 605	19 237	1 930	21 167	20 361	2 081	22 442
Gent	9 535	9 880	548	10 428	10 450	554	11 004
Luik	7 375	8 098	415	8 513	8 791	444	9 235
Totaal ...	**36 515**	**37 215**	**2 893**	**40 108**	**39 602**	**3 079**	**42 681**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	19 795	18 823	480	19 303	18 807	464	19 271
Gent	11 024	10 345	141	10 486	10 758	110	10 868
Luik	6 683	6 855	97	6 952	7 169	112	7 281
Totaal ...	**37 502**	**36 023**	**718**	**36 741**	**36 734**	**686**	**37 420**
Verschil	— 987	+ 1 192	+ 2 175	+ 3 367	+ 2 868	+ 2 393	+ 5 261

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

(1) Het koninklijk besluit, waarbij de toepassingsmodaliteiten van de nieuwe wet van 3 juli 1956 op het Handelsregister (*Belgisch Staatsblad* van 25 juli 1956) moeten worden bepaald is nog niet verschenen.

Voor de eenmanszaken bedraagt de toeneming van het aantal inschrijvingen 2 387 eenheden ten opzichte van 1956; de schrappingen stijgen met 711 eenheden. De vermeerdering van het aantal inschrijvingen doet zich bij de drie Hoven van Beroep voor, terwijl de schrappingen meer gelokaliseerd zijn bij twee dezer Hoven, namelijk Gent en Luik. Het blijkt nochtans niet mogelijk, uit te maken of de toeneming van het aantal inschrijvingen in het Handelsregister is toe te schrijven aan de algemene economische evolutie, dan wel aan de nieuwe wet van 3 juli 1956 op het Handelsregister (1).

2. — *Evolutie bij de handelsvennootschappen.*

Over heel de lijn groeit het aantal en het totaal nominaal kapitaal aan, zowel bij de oprichtingen als bij de ontbindingen van vennootschappen. Er is nochtans één uitzondering : het totaal nominaal kapitaal van de naamloze vennootschappen en van de commanditaire vennootschappen op aandelen, opgericht met het oog op de exploitatie van een kleinhandelszaak, verminderde. Verder verdwenen, zowel voor de klein- als voor de groothandel, de netto-kapitaalverhogingen en viel er zelfs een vermindering te bespeuren.

Bij de kleinhandel werden 32 nieuwe naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen opgericht; dit getal overschrijdt slechts met 3 het laagste naoorlogse cijfer, dat in 1956 werd opgetekend (2); in vergelijking met 1956 is het nominaal kapitaal sterk afgenomen en wordt teruggebracht op een niveau, dat meer overeenkomst vertoont met de vorige jaren. Het jaar 1956 was dan ook blijkbaar gekenmerkt door een uitzonderlijk hoogtepunt. De voorkeur gaat nog steeds naar de oprichting van personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, die negen maal talrijker zijn dan bovengenoemde vennootschappen, doch gemiddeld over een heel wat lager nominaal kapitaal beschikken.

Bij de groothandel en de buitenlandse handel, wordt een lichte achteruitgang aangestipt wat betreft de oprichting van naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen; hun nominaal kapitaal blijft echter stijgen. Voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, slaat de toeneming zowel op het aantal als op het totaal nominaal kapitaal.

3. — *Faillissementen en gerechtelijke akkoorden.*

Zoals in 1956 valt er een dubbele beweging in tegengestelde richting te bespeuren : het aantal faillissementen neemt toe, terwijl dat der gerechtelijke akkoorden vermindert, behalve in de gerechtelijke omschrijving van het Hof van Beroep te Brussel, waarvoor de uitzondering zowel voor het ene als het andere geval geldt.

(1) Zie voetnoot op blz 179.
(2) 31 eenheden met een nominaal kapitaal van 15 420 000 in 1946.

Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België

OMSCHRIJVING	Oprichting van vennootschappen						Netto-kapitaal-verhoging	Ontbinding van vennootschappen door vereffening en samensmelting	
	Naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen		Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid		Totaal		Netto nominaal bedrag (duizenden franken)	Totaal	
	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)		Aantal	Kapitaal (duizenden franken)
Kleinhandel :									
1951	44	12 218	188	33 261	232	45 479	60 830	77	12 937
1952	48	15 585	236	49 295	284	64 880	146 133	82	12 936
1953	49	23 325	271	62 318	320	85 643	19 920	102	15 764
1954	36	24 397	283	50 650	319	75 047	66 991	124	30 271
1955	48	24 055	255	71 160	303	95 215	194 900	91	18 392
1956	29	57 431	281	69 685	310	127 116	169 458	111	17 281
1957	32	21 850	288	72 438	320	94 288	105 121	144	31 330
Groothandel en buitenlandse handel :									
1951	191	146 110	259	90 321	450	236 431	626 999	142	45 618
1952	180	150 382	358	147 244	538	297 626	494 671	147	89 013
1953	148	114 313	314	118 493	462	232 806	239 412	168	102 974
1954	155	190 468	311	117 158	466	307 626	313 330	212	100 156
1955	134	158 068	358	163 547	492	321 615	587 299	187	87 391
1956	151	192 870	440	179 259	591	372 129	519 881	200	102 603
1957	143	462 201	487	232 622	630	694 823	445 917	225	155 726

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden

OMSCHRIJVING	Faillietverklaringen (a)				Gerechtelijke akkoorden (b)			
	1938	1955	1956	1957	1938	1955	1956	1957
Hof van Beroep te :								
Brussel	417	435	540	521	158	72	61	71
Gent	149	151	169	183	56	32	33	26
Luik	89	112	129	165	51	67	60	54
Het Rijk ...	**655**	**698**	**838**	**869**	**265**	**171**	**154**	**151**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De cijfers van bovenstaande tabel stemmen niet altijd overeen met die van de werkelijk behandelde faillissementen, opgenomen in de gerechtelijke statistiek.
(b) Vóór de oorlog, faillissementsvoorkomende akkoorden.

§ 3. — OMZETCIJFERS

1. — *Verkoop van verbruiksgoederen.*

De verkoop van verbruiksgoederen, d.w.z. de verkoop aan particulieren, wordt slechts in statistiek gebracht wanneer het gaat om de afzet van sommige grote distributie-organismen. In de andere gevallen is geen cijfermateriaal voorhanden.

Naargelang van de sectoren valt er in 1957 doorgaans een status-quo, ja zelfs een achteruitgang in de bedrijvigheid aan te stippen. De indexcijfers van de omzet, vastgesteld op basis 1953 = 100, wijzen op een stijging met 4,0 % voor de warenhuizen en met 2,5 % voor de ketting-winkels (voedingswaren) en op een status-quo voor de coöperaties. De toeneming der indexcijfers van de omzet is grotendeels toe te schrijven aan de hausse van de kleinhandelsprijzen, waarvan het indexcijfer met 3,1 % steeg voor de produkten in globo en met 2,7 % voor de voedingswaren alleen.

Verkoop van verbruiksgoederen
(1953 = 100)

JAARTAL	Warenhuizen	Coöperaties	Ketting-winkels (voedings-waren)
1951	97	90	98
1952	99	97	98
1953	100	100	100
1954	106	109	103
1955	114	115	107
1956	124	125	120
1957	129	125	123

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Nationale Bank van België.

Daarentegen en in tegenstelling met het vorige jaar wijzen de indexcijfers van de omzet op een toeneming van de bedrijvigheid der ondernemingen, die gespecialiseerd zijn in kleding : de stijging bedraagt 1,6 % voor herenkleding, 6,3 % voor dameskleding en 8,2 voor ondergoed, bijkomende kle-

dingstukken en opschikartikelen. Ook bij de winkels — meestal kettingwinkels — die gespecialiseerd zijn in de verkoop van ondergoed, garen en band, alsook opschikartikelen, stijgt het indexcijfer van de omzet met 8,7 %. Voor het schoeisel beloopt de toeneming 9 %.

Uit de evolutie van het omzetcijfer der groothandelaars in voedingswaren, wier cliënteel bestaat uit zelfstandige kleinhandelaars, kan afgeleid worden dat het indexcijfer met 1 punt is gedaald; rekening houdend met de prijsstijging, is de vermindering naar volume nog veel sterker; wordt hieraan nog de achteruitgang van de bedrijvigheid toegevoegd, opgetekend bij de coöperaties (waarvan de aankopen voor het grootste deel over voedingswaren lopen en bij de kettingwinkels in voedingswaren, zomede de vermindering van de omzet in voedingswaren bij de warenhuizen, dan leiden een reeks samenlopende factoren tot de con-

Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel
(1953 = 100)

TIJDVAK	1953 (a)	1954 (1)	1955 (a)	1956 (a)	1957 (a)
Januari	95	104	99	106	125
Februari	89	97	100	116	106
Maart	97	105	115	123	115
April	98	106	107	110	126
Mei	97	102	108	128	128
Juni	101	110	120	121	124
Juli	108	111	108	117	134
Augustus	107	110	119	136	134
September	105	111	117	128	130
Oktober	96	100	108	133	147
November	94	104	108	202	132
December	114	120	125	164	170
Het jaar (b) ...	**100**	**107**	**111**	**132**	**131**

Bronnen : Nationale Federatie van de Verdelers-Grossiers in Voedingswaren.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Aantal getelde firma's voor het maandindexcijfer en het jaarindexcijfer :*
in 1953 : 49;
in 1954 : 48;
in 1955 : 47;
in 1956 : 46;
in 1957 : 43.

(b) De gezamenlijke omzet der in 1948 getelde firma's bedraagt 1 229 miljoen frank. Het jaarindexcijfer van 1948 bedraagt 89, op basis 1953 = 100.

clusie dat de verkoop in de voedingssector — in tegenstelling met de kledingstukken — over heel het land is afgenomen. In het hoofdstuk « Verbruik » (1) worden de verkochte produkten nader onderzocht.

(1) Zie, blz. 341 en volgende.

2. — *Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen.*

De ontvangsten, opgeleverd door het Zegel en de daarmede gelijkgestelde taksen zijn gestegen met 4 %, tegen 13 % in 1956. De in oktober 1956 verleende belastingvrijstellingen, hetzij bij de overdrachten in het binnenland, hetzij bij de invoer van goederen van ruim verbruik, werden in oktober 1957 gedeeltelijk opgeheven; voor de eerste tien maanden van 1957 kan de minderwaarde in de opbrengsten van de Schatkist op ongeveer één miljard frank geraamd worden. De stijging van de ontvangsten als gevolg van de economische activiteit zou derhalve 5,0 % bedragen, tegen 5,5 % in 1956. Buiten de kleinhandel, slaan deze gegevens ook op andere sectoren, doch de vertraging van het expansietempo bevestigt alleszins de reeds elders tot uiting komende achteruitgang van de bedrijvigheid in de distributie.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

MAAND	1955	1956			1957		
	Absolute gegevens (miljoenen franken)	Absolute gegevens (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1955 = 100		Absolute gegevens (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1956 = 100	
			Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)		Bruto-indexcijfer	Netto-indexcijfer (a)
Januari	1 848	2 023	109	108	2 284	113	100
Februari	1 775	2 163	122	121	2 282	105	103
Maart	1 834	2 190	119	119	2 353	107	104
April	1 739	2 132	123	123	2 275	107	104
Mei	1 818	2 180	120	120	2 342	107	103
Juni	1 870	2 289	122	122	2 341	102	99
Juli	2 076	2 303	111	111	2 170	94	90
Augustus	1 937	2 194	113	113	2 229	101	98
September	2 095	2 174	104	104	2 344	108	106
Oktober	2 139	2 213	103	102	2 277	103	101
November	2 220	2 343	106	101	2 436	104	104
December	2 210	2 360	107	103	2 370	100	100
Het jaar...	**23 561**	**26 564**	**113**	**110**	**27 703**	**104**	**102**
Indexcijfer van de groothandelsprijzen (1936/1938 = 100) ...	419	430			441		

Bronnen : Ministerie van Financiën.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het netto-indexcijfer is gelijk aan het bruto-indexcijfer gedeeld door het indexcijfer der groothandelsprijzen.

§ 4. — KREDIET AAN DE DISTRIBUTIE

De wet van 29 juli 1957 (1) tot wijziging van art. 20, 5° der wet op de hypotheken van 16 december 1851, verruimt de kredietmogelijkheden ten voordele van de handel en de nijverheid, eensdeels, wat betreft de goederen bezwaard door voorrechten en, anderdeels, de ondernemingen waar genoemde goederen worden gebruikt. Voortaan volstaat een door de verkoper eensluidend verklaard afschrift van de factuur, of elke akte waaruit de verkoop blijkt, om het voorrecht door de griffie van de rechtbank van koophandel te laten overschrijven.

Ten behoeve van de Nationale Kas voor Beroepskrediet, die gespecialiseerd is in middenstandskrediet, werd de grens van haar verbintenissen bij besluit van 11 mei 1957 (2) op 4,5 miljard gebracht. Doch wegens de verkrapping van de kapitaalmarkt zag de Kas er zich toe verplicht, haar gelduitkeringen te beperken; deze toestand deed zich reeds gevoelen tijdens het laatste kwartaal van 1956. Deze op kredietbeperking afgestemde politiek liep over de vier kredietgroepen, namelijk : ambachtsmaterieel, gesinistreerde schippers, schade aan roerende goederen en beroepskrediet. Naar absolute waarde treft deze vermindering van meer dan 368 miljoen frank in het bijzonder het beroepskrediet, dat van 1 129,5 miljoen in 1956 terugvalt op 790,7 miljoen frank, of een vermindering van ongeveer 339 miljoen. Hieronder worden de kredieten aan de groot- en kleinhandel van 244,7 miljoen in 1956 op 170,7 miljoen frank gebracht, zegge een vermindering van ongeveer 74 miljoen frank; hun betrekkelijke belangrijkheid blijft 1/5, d.w.z. 21,59 %, tegen 21,66 % in 1956.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag
1951	3 830	502 737	131,3
1952 (a) ...	5 159	735 458	142,5
1953	6 572	988 981	150,5
1954 (a) ...	7 157	1 135 004	158,6
1955 (a) ...	7 179	1 180 188	164,4
1956 (a) ...	7 222	1 277 465	176,9
1957 (a) ...	5 462	909 311	166,5

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

(a) Verhoging van het wettelijk « plafond » der verbintenissen.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 5-6 augustus 1957.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 24-25 juni 1957.

HOOFDSTUK V

TOERISME

Zelfs tijdens de perioden van economische recessie vertoonde de expansie van de toeristische beweging sedert 1948 een merkwaardige continuïteit. Het toenemingstempo is nochtans onregelmatig. Zowel voor het nationaal als voor het internationaal toerisme, nam de huidige expansie in feite een aanvang in 1951, een jaar van welvaart en een tijdperk waarop het herstel van het bedrijfsleven reeds ver gevorderd was. De normaler economische levensvoorwaarden kwamen tot uiting in een grotere hoeveelheid geldmiddelen, waarover de toeristen konden beschikken dank zij de verhoging van de inkomens en de vrijmaking van de controle op het wisselverkeer. Achteraf werden de belemmeringen op het vrij internationaal verkeer trapsgewijze versoepeld. De hotelnijverheid, de reisagentschappen en de transportmaatschappijen hebben niets onverlet gelaten om tarieven vast te stellen, die in het bereik van hun ganse cliënteel lagen en om het komfort en de luxe maximaal op te voeren. Deze initiatieven hebben natuurlijk de uitbreiding van het toerisme in de hand gewerkt.

De jaarlijkse toeneming (1) van het aantal overnachtingen in België was bijzonder sterk in 1951 (+31 %) en in 1952 (+24 %). Sedert 1953 daalde het toenemingstempo van 13,6 % op 7,3 % in 1956.

Rekening houdend met het in 1957 opgetekende recordniveau van het aantal overnachtingen mag worden aangenomen, dat de inspanningen op het stuk van de publiciteit, zomede het behoud van de op de internationale concurrentie verworven voordelen er blijkbaar toe bijdroegen om de belangstelling van het buiten- en binnenlands toerisme te wekken en te stimuleren; de stijging der inkomens bracht daarenboven de nodige materiële voorwaarden tot stand.

De weersomstandigheden die tijdens het seizoen 1957 geenszins beter waren dan tijdens het vorige jaar, schijnen geen al te grote invloed meer uit te oefenen. Zij hebben echter een weerslag op de spreiding van de beweging over de verschillende gewesten; in tegenstelling met de

(1) Sedert 1952 wordt het verschil met de vorige periode lichtelijk overdreven (volgens sommige ramingen 5 %), daar de statistiek op een bredere basis werd opgemaakt.

kust, boekten de Ardennen en de Maasstreek tijdens de laatste twee jaren aldus nauwelijks vooruitgang.

§ 1. — ECONOMISCH BELANG VAN HET TOERISME

1. — *Werkgelegenheid en investeringen.*

Op 30 juni 1957 waren er 5 711 werkgevers en 24 438 werknemers van de hotelnijverheid aangesloten bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid. Het aantal werkgevers veranderde nagenoeg niet sedert 1956, ja zelfs niet meer sedert 1953, toen het 5 685 bereikte. Op een jaar is het aantal arbeiders en bedienden met 2 % toegenomen en met minder dan 5 % ten opzichte van 1953. Deze evolutie kan niet volledig gesteld worden tegenover de sterke stijging van het aantal overnachtingen, dat sedert 1953 verdubbelde, vermits een groot deel van deze overnachtingen het verhuren van appartementen, zomede de inrichtingen voor sociaal toerisme ten goede kwam. Dit neemt niet weg dat de hotelhouders zich hebben ingespannen om de exploitatiekosten te verminderen en de prijzen voor pension te drukken.

Verder onderging de hotelaccomodatie in 1957 geen wijzigingen, zomin wat betreft het aantal kamers als het aantal inrichtingen. Dat genoemde accomodatie neiging tot vastlopen vertoont, blijkt onder meer uit de kredieten, in toepassing van de wetten van 7 augustus 1953 (1) en 31 mei 1955 (2) aan de toeristische nijverheid verleend. Samengevoegd beliep het bedrag op het einde van 1957 respectievelijk 49,5 miljoen frank en 39 miljoen, zegge in totaal 88,5 miljoen, tegen 74 miljoen op het einde van 1956. Het grootste deel werd besteed aan de verbouwing en de modernisering van bestaande inrichtingen en, naar alle waarschijnlijkheid, werden er in het vooruitzicht van de Wereldtentoonstelling 1958 wat meer werken uitgevoerd. Inzake herstel der oorlogsschade worden de dank zij de uitzonderlijke prioriteiten van het hotelwezen toegekende vergoedingen en kredieten in totaal op nagenoeg 800 miljoen frank geraamd. Dit bedrag werd niet volledig in hotels geïnvesteerd, want tal van veranderingen van bestemming werden toegestaan onder meer voor de wederbelegging in appartementsgebouwen. Is de eigenlijke hotelaccomodatie ten opzichte van 1939 met nagenoeg 30 % verminderd, dan nam de accomodatie voor logementsverschaffing niettemin in totaal toe.

2. — *Deviezenaanbreng.*

De gegevens betreffende de verplaatsingen van toeristen en reizigers, zoals zij in de statistieken der internationale betalingen voorkomen, zijn zeer partieel en geven aldus slechts algemene tendenzen aan. Een

(1) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 18 juni 1955.

groot aantal verrichtingen ontsnapt bijgevolg aan elke controle. De buitenlandse bezoekers kunnen inderdaad hun deviezen vrij omwisselen tegen Belgische biljetten en de Belgische en buitenlandse reisagentschappen, die een aanzienlijk deel van de toeristische beweging bewerken, compen-

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer
(miljarden franken)

JAARTAL	Vreemdelingen- en reizigersverkeer			Totaal van de onzichtbare transacties (a)		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1953	2,1	2,9	— 0,8	25,0	26,6	— 1,6
1954	2,4	2,5	— 0,1	27,6	28,5	— 0,9
1955	3,0	2,7	+ 0,3	33 3	31,3	+ 2,0
1956	3,8	2,8	+ 1,0	41,6	38,4	+ 3,2
1957	4,3	3,2	+ 1,1	44,4	40,4	+ 4,0

Bron : Nationale Bank van België.

(a) In de gegevens verstrekt door de Nationale Bank betreffende de onzichtbare transacties zijn de schenkingen niet opgenomen.

seren zelf hun vorderingen. Het lijdt evenwel geen twijfel dat de toeristische nijverheid voor de deviezenaanbreng van grote betekenis is.

Volgens een studie, door het « Institut de Sociologie Solvay » ondernomen binnen het raam van de uitwerking ener nationale boekhouding, zouden de ontvangsten uit het toerisme van 3,6 miljard frank in 1953 overgegaan zijn op 5,18 miljard in 1956. Volgens de toegepaste methode, mogen zij in 1957 op 5,9 miljard frank geraamd worden.

§ 2. — TOERISTISCHE BEDRIJVIGHEID

1. — *Hotelbedrijf.*

In 1957 steeg het totaal aantal overnachtingen met meer dan 15 %, tegen 7 % een jaar tevoren.

Na met meer dan 16 % te zijn toegenomen, overschreed het aantal overnachtingen van de Belgen voor de eerste maal 10 miljoen. De nationale markt neemt drie vierde van de totale bedrijvigheid der hotelnijverheid voor haar rekening. Zij is dus het ware fundament van het hotelbedrijf; sedert 1951 was deze verhouding betrekkelijk stabiel.

De evolutie van het aantal opgetekende overnachtingen van buitenlanders wijst op een toeneming met 12 %, tegen 5 % in 1956. Zoals in

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956		1957	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)
Buitenland :																
Groot-Brittannië	262	49	411	77	448	184	535	100	684	128	810	151	845	160	971	181
Frankrijk	232	47	322	65	365	73	497	100	505	102	603	121	656	132	840	169
Nederland	213	63	276	82	302	90	336	100	371	110	394	117	418	124	390	116
Duitsland (West-)	(c)		60	36	98	58	168	100	221	132	268	160	274	163	302	180
Zwitserland	38	69	50	91	50	91	55	100	56	102	61	111	61	111	64	116
Verenigde Staten	111	59	122	65	174	92	189	100	198	105	226	120	227	120	221	117
Andere landen	330	77	390	91	403	94	428	100	488	114	546	128	584	136	642	150
Totaal ...	**1 186**	**54**	**1 631**	**74**	**1 840**	**83**	**2 208**	**100**	**2 523**	**114**	**2 908**	**132**	**3 065**	**139**	**3 430**	**155**
België	**3 709**		**4 821**		**6 197**		**6 926**		**7 440**		**8 076**		**8 721**		**10161**	
Algemeen totaal ...	**4 895**		**6 452**		**8 037**		**9 134**		**9 963**		**10 984**		**11 786**		**13591**	

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden.
(b) Op basis 1953 = 100.
(c) Opgenomen in de statistiek « Andere landen ».

1956, doch in tegenstelling met de tijdens de drie vorige jaren heersende toestand, was de stijging dus iets lager dan voor de Belgen.

De sterke hervatting van de expansie der verblijfhoudende buitenlanders in 1957 is vooreerst te danken aan de Franse bezoekers, wier overnachtingen met 28 % (9 % in 1956) toenamen en thans één vierde van de buitenlandse cliënteel vormen. De gunstige tendens, verleden jaar waargenomen, werd dus ten aanzien van deze markt bevestigd. Ongetwijfeld werd de overkomst van Fransen in 1956 geremd door diverse gebeurtenissen van politieke, monetaire en economische aard, doch de intensieve propaganda, vooral in Noord-Frankrijk op touw gezet, heeft blijkbaar vruchten afgeworpen. Met een aandeel van 28 % behouden de Britten de eerste plaats : het aantal overnachtingen bereikt bijna één miljoen. De vermindering van het aantal Nederlanders werd gecompenseerd door een gevoelige toeneming van de Duitse toeristen. In de algemene evolutie blijft het aandeel van Duitsland op 9 %, terwijl dat van Nederland daarentegen van 14 % op 11 % terugvalt. Voor heel wat landen en, onder meer, voor Italië, Zweden, Spanje, Portugal en Denemarken viel een gunstige — en soms scherp afgetekende — kentering te bespeuren. Daarentegen hebben minder Noren ons land bezocht. Alhoewel in absoluut aantal van geringe betekenis, is de vermindering der overnachtingen van Amerikanen (Verenigde Staten en Canada) nogal onverwacht, wanneer rekening wordt gehouden met de gunstige vooruitzichten, die in dat opzicht gewettigd leken. De Amerikaanse toeristen, die tijdens de laatste jaren zeer talrijk naar Europa overkwamen, waren in 1957 meer gesteld op de badplaatsen van de Antillen en de Stille Oceaan. Op de Amerikaanse markt stuit Europa op een zeer hevige concurrentie van andere toeristische gewesten, die aldaar een aanzienlijke begroting aan reclame besteden. Terzelfder tijd valt er voor de toeristen uit Zuid- en Midden-Amerika een lichte vermindering aan te stippen.

De verschillende toeristische gewesten waren in ongelijke mate bij de algemene toeneming betrokken. Zoals in 1956 werd de kust het meest bevoordeeld. Het aantal overnachtingen steeg er in totaal met 23 % en met 35 % voor de buitenlanders. Zowel wat betreft het verblijf van Belgen als van buitenlanders verhoogde de relatieve belangrijkheid van deze streek ten nadele van al de andere gewesten. Het aantal verblijfhoudende vreemdelingen nam vooral toe dank zij de grote toeloop van Fransen, wier overnachtingen van 270 000 tot 463 000 — zegge een vermeerdering ten belope van 71 % — stegen. De traditionele voorkeur van de Britten komt tot uiting in een vermeerdering ten bedrage van 16 %. De aantrekkingskracht van de kust wordt duidelijk teruggevonden in de voor sommige nationaliteiten opgetekende overnachtingen : achteruitgang voor het totaal maar toeneming aan de kust. Meer in het bijzonder geldt dit voor Nederland : met een totale vermindering van 7 % steeg het aantal overnachtingen aan de kust met 31 % en ging van 38 000 op 50 000 over. Ook voor de Luxemburgers is de algemene verhoging scherp afgetekend in de badplaatsen.

Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1957

TOERISTISCHE STREEK	Volgens het land van verblijfplaats		T.o.v. het totaal aantal overnachtingen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
Kust	75	39	56	10	66
Kunsthistorische steden	6	48	5	12	17
Ardennen en Maasstreek	11	7	3	2	10
Andere gebieden	8	6	5,5	1,5	7
Het Rijk ...	**100**	**100**	**74,5**	**25,5**	**100**

Bronnen : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Met een respectievelijke verhoging van 1 en 2 % was de evolutie heel wat minder gunstig voor de kunsthistorische steden en voor de Ardennen en Maasstreek. Genoemde steden zijn in sterke mate afhankelijk van de buitenlandse bezoekers; er werd onder meer een vermindering opgetekend voor de Nederlanders (—7 %), de Amerikanen (—3 %) en voor de tweede klant naar orde van belangrijkheid, d.w.z. de Fransen (—1 %). In de Ardennen nam het aantal overnachtingen van buitenlanders met ongeveer 6 % af, dit vooral wegens het wegblijven van de Nederlanders (—23 %) en de Fransen (—18 %). Al de andere toeristische gemeenten samen genomen werden daarentegen meer bevoordeeld, want het aantal overnachtingen steeg er met 5 %. Voor de buitenlanders mag men zelfs van 17 % gewagen. Vooral de Britse toeristen toonden meer belangstelling voor het binnenland. De vermeerdering wijst tevens op het feit dat de Belgen en vooral de vreemdelingen beter gebruik wisten te maken van ons toeristisch patrimonium, dat in zijn geheel werkelijk een interessante verscheidenheid biedt. De toeneming van het aantal autovoertuigen, zomede de verbetering van het gemeenschappelijk vervoer, hebben tot dit resultaat bijgedragen, terwijl de organismen voor regionaal en lokaal toerisme hun propaganda steeds meer opvoerden.

De prijzen voor pension verhoogden gemiddeld met 3 % in de inrichtingen, voorkomend in de door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme uitgegeven Officiële Hotelgids, ten gevolge van de bijkomende lasten voortspruitend uit de loonsverhoging, de prijsstijging der steenkolen, der voedingswaren, enz. De gemiddelde prijs voor pension zonder

Gemiddelde prijzen voor pension

JAARTAL	Indexcijfers (1953 = 100)				Absolute gegevens (franken)
	Kust	Ardennen en Maasstreek	Overige streken	Het ganse land	
1951	99,5	98,6	91,9	97,1	170/180
1952	99,9	99,1	95,3	98,3	172/182
1953	100,0	100,0	100,0	100,0	175/185
1954	98,5	99,1	95,3	98,3	172/182
1955	100,5	99,5	96,3	99,2	174/183
1956	104,4	106,1	100,0	103,2	181/191
1957	107,5	107,0	104,7	106,3	186/196

Bronnen : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Diverse.

badkamer bedraagt 186 F per persoon. Op de 1 725 hotels waren er echter 61 % — tegen 57 % in 1956 — die een minimumprijs beneden 175 F stelden. Verder komt de sedert 1953 ingetreden verhoging van de prijzen voor pension overeen met de stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, zijnde 7 %, terwijl het aantal overnachtingen met 48 % toenam.

Het dubbele probleem van de hotelaccomodatie in perioden van toeloop en van de rendabiliteit der exploitaties door de verlenging van het seizoen, krijgt een steeds grotere betekenis. In 1957 waren de overnachtingen nog meer geconcentreerd op de vier maanden van het seizoen.

Spreiding der overnachtingen

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Thrift season (a)	Seizoen (b)	Thrift season (a)	Seizoen (b)	Thrift season (a)	Seizoen (b)
1947-1951	23,2 %	76,8 %	47,0 %	53,0 %	29,2 %	70,8 %
1951-1952	18,9 %	81,1 %	40,0 %	60,0 %	23,7 %	76,3 %
1952-1953	21,0 %	79,0 %	36,5 %	63,5 %	24,7 %	75,3 %
1953-1954	22,0 %	78,0 %	37,6 %	62,4 %	26,3 %	73,7 %
1954-1955	22,4 %	77,6 %	36,7 %	63,3 %	26,2 %	73,8 %
1955-1956	22,0 %	78,0 %	37,2 %	62,8 %	25,9 %	74,1 %
1956-1957	20,9 %	79,1 %	34,6 %	65,4 %	24,4 %	75,6 %

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen die buiten het eigenlijke seizoen gelegen zijn.
(b) Van 1 juni tot 30 september.

De uitbreiding van het « thrift season-toerisme » is in de eerste plaats een nationaal probleem, want de hotelcliënteel bestaat immers voor drie vierde uit Belgen. Verder dient te worden opgemerkt dat de overnachtingen van Belgen voor 80 % gespreid liggen over de maanden juni tot september, tegen 65 % voor de buitenlanders; deze vergelijking moet nochtans met omzichtigheid beoordeeld worden. De maand juni, die wellicht door de Pinksterfeesten, doch tevens door een sterke propaganda en voordelige prijzen begunstigd wordt, boekt 25 % overnachtingen meer en neemt blijkbaar uitbreiding ten opzichte van de spitsmaanden juli en augustus.

In verband met de financiële resultaten, vermeerderden de globale ontvangsten van de hotels en de restaurants nogal in sterke mate en zij mogen op ongeveer 4,5 miljard frank worden geraamd.

2. — *Invloed op het verkeer.*

De uit het toerisme voortvloeiende ontvangsten van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen worden op 560 miljoen frank geraamd, tegen 540 miljoen een jaar tevoren. Tijdens het toeristisch seizoen 1957 namen het aantal reizigers en het aantal reizigerskilometers respectievelijk met 4 % en 2 % toe; in 1956 werd een lichte achteruit-

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (c)	
		Duizenden eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		(Miljoenen eenheden)	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1951.....	5 769	6 399	111	193	278	144	122 042	176 707	145
1952.....	5 891	6 712	114	203	295	145	126 785	183 446	144
1953.....	5 751	6 373	111	207	285	137	135 442	187 984	138
1954.....	5 357	6 510	121	199	282	141	129 989	187 166	144
1955.....	5 610	6 572	117	204	289	141	134 059	192 385	144
1956.....	5 920	6 455	109	212	277	131	142 347	189 798	133
1957.....	5 941	6 705	113	210	282	134	146 048	197 715	135

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.

gang opgetekend. Niettemin, wordt het niveau van 1952 niet bereikt, alhoewel het toerisme sedertdien een sterke expansie kende. Het particulier of georganiseerd wegvervoer en, op langere afstanden, de luchtvaart zijn ongetwijfeld ernstige concurrenten. De uit het toeristenverkeer voor de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen voortspruitende ontvangsten kunnen op 278 miljoen frank worden geraamd, zegge een verhoging van 5 % ten opzichte van 1956.

Zowel tijdens het toeristisch seizoen als tijdens het « thrift season » kende de lijn Oostende-Dover in 1957 een record-aantal passagiers. In totaal waren er 991 411 reizigers, dit is 13 % meer dan tijdens het vorige jaar. Het aantal overtochten tijdens het seizoen steeg met 15 % en met 8 % tijdens de niet-toeristische periode. Zoals ook kan worden afgeleid uit de evolutie van de overnachtingen, haalde het seizoentoerisme — en dit in tegenstelling met het jaar 1956 — opnieuw de bovenhand.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer

Paketboten Oostende-Dover

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (a) (eenheden)	Toeristisch seizoen (b)		Periode met beperkt toeristenverkeer (a) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (b)	
		Eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1951	18 018	83 400	463	4 829	13 706	284
1952	19 396	93 366	481	4 735	16 609	350
1953	21 423	117 800	549	5 818	17 998	309
1954	25 902	127 260	491	8 011	21 711	271
1955	27 598	149 053	540	7 814	25 604	327
1956	31 416	156 584	498	9 025	35 100	389
1957	33 841	180 178	532	..	..	..

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

(a) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(b) Periode juni-september.

§ 3. — SOCIAAL TOERISME

Voor al de door het Ministerie van Verkeerswezen gesubsidieerde inrichtingen voor volksvakantie steeg het aantal overnachtingen ten opzichte van het vorige jaar met 8 %. Deze toeneming is niet alleen lager dan in 1956 (+11 %), doch blijft tevens beneden de verhoging van het aantal overnachtingen der Belgen in gans het hotelbedrijf en dit in tegenstelling met de toestand in 1956. De evolutie van 1957 brengt bijgevolg een nieuw aspect aan het licht.

Inrichtingen voor volksvakantie

OMSCHRIJVING	Aantal inrichtingen				Accomodatie (aantal bedden)				Overnachtingen			
	1951	1955	1956	1957	1951	1955	1956	1957	1951	1955	1956	1957
Vakantiehuizen en -centra . .	29	26	26	26	3 694	6 782	7 136	7 635	188 417	342 640	395 121	470 847
Jeugdherbergen	38	39	40	40	2 609	3 022	3 298	3 292	129 890	148 151	154 256	160 966
Natuurvriendenhuizen	17	21	19	20	850	1 117	1 308	1 412	28 221	55 126	73 699	43 432
Wandelhemen	31	30	29	27	1 321	1 325	1 214	1 235	46 615	60 709	62 735	64 966
Totaal . . .	**115**	**116**	**114**	**113**	**8 474**	**12 246**	**12 956**	**13 574**	**393 143**	**606 626**	**685 811**	**740 211**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

Over het geheel beschouwd was het etappentoerisme minder begunstigd, ondanks een toeneming van het aantal overnachtingen in de jeugdherbergen en de wandelhemen; deze toeneming werd inderdaad ruimschoots teniet gedaan door de grote achteruitgang bij de natuurvriendenhuizen en dit niettegenstaande een verbetering der accomodatie (aantal bedden). De toestand is heel wat gunstiger voor de vakantiehuizen en -centra, waar het aantal overnachtingen met 19 % steeg; de vermeerdering bereikt 25 % aan de kust, die overigens 55 % van de accomodatie bezit en 60 % van de overnachtingen voor haar rekening neemt.

Wat er ook van zij, de fundamentele tendens tot uitbreiding van het sociaal toerisme wordt in 1957 bevestigd en mag beschouwd worden als een beloning voor de onverpoosde inspanningen die werden gedaan in de lijn van het bij uitstek sociale doel om aan een steeds groter aantal gezinnen met een lager inkomen, een werkelijke vakantie te geven. De Staatstoelagen aan de inrichtingen voor vakantie bedroegen 32 miljoen frank in 1957. Sedert 1945 werd een totaal bedrag van 196 miljoen uitgekeerd en verdeeld als volgt : 92 % aan de vakantiehuizen en -centra en 8 % aan de inrichtingen voor etappentoerisme.

Dank zij de vakantiehuizen en -centra werd het bedrijfsrendement der inrichtingen nog lichtelijk verbeterd; steeg het aantal overnachtingen met 19 %, dan nam het aantal bedden nochtans slechts met 7 % toe. De bestaande uitrusting wordt echter nog niet in voldoende mate benut. De hiermede gepaard

Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra

(%)

MAAND	1954	1955	1956	1957
Mei	12	20	16	15
Juni	24	24	26	36
Juli.....	54	60	63	69
Augustus ...	61	64	67	70
September ..	17	23	19	19
Maandgemiddelde	**33**	**38**	**38**	**45**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

gaande rendabiliteitsgraad biedt geen mogelijkheid om de gangbare prijzen, die binnen de perken van de kostende prijs worden vastgesteld, nog te verlagen. De concentratie der overnachtingen gedurende twee topmaanden en een onvoldoende bezetting tijdens het overige seizoen blijven nog steeds een belemmering, alhoewel er zich dienaangaande in 1957 een verbetering heeft afgetekend. De verhoging van de bezettingsgraad is inderdaad in grote mate te danken aan de maand juni.

Tevens dient de samenwerking van het hotelbedrijf inzake sociaal toerisme te worden opgemerkt. In 1957 hebben 196 hotels, met een totale accomodatie van 2 731 kamers, prijzen voor volledig pension aangeboden, die schommelen tussen 100 en 125 F. Meestal golden deze tarieven nochtans alleen buiten de maanden juli en augustus.

Bij het kamperen komt de expansie tot uiting in het feit dat het aantal overnachtingen in de kampen met 37 % steeg ten opzichte van 1956; de Belgen, waarvoor de toeneming 35 % bedroeg, komen voor 84 % van het totaal in aanmerking, dit is een percentage dat hoger ligt dan voor het hotelbedrijf. De vermeerdering bereikt 53 % voor de buitenlanders, waaronder de Nederlanders het meest deze vorm van toerisme in ons land beoefenen; op het totaal der overnachtingen van vreemdelingen namen zij 55 % voor hun rekening; hierop volgden de Fransen met 13,5 %, de Duitsers met 12 % en de Engelsen met 7 %.

Einde 1957 bestond de uitrusting uit nagenoeg 211 erkende kampen, die voldoen aan de eisen van het koninklijk besluit van 23 december 1954, houdende kampeerverordening (1). Een groot deel der terreinen — meer dan 150 — wordt door particulieren geëxploiteerd. Dit wordt verklaard door de winsten die, buiten het verhuren der terreinen voor nederzetting, voor de particulieren voortvloeien uit de verkoop van voedingswaren en dranken.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1954.

DERDE DEEL

Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK ÉÉN

OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID

De aan perioden van voorspoed eigen spanningen, waaraan de voornaamste produktiefactoren in 1956 onderhevig waren, namen geleidelijk uitbreiding tot de geld- en kapitaalmarkt en hebben een verhoging van de rentestand, zomede een daling van de noteringen der overheidsfondsen bewerkt.

Financiële moeilijkheden waren bijna algemeen in West-Europa, behalve in West-Duitsland; zij kwamen tot uiting in een ongunstiger verloop van de betalingsbalansen. De verklaring hiervoor ligt wel in een minder gunstige ontwikkeling van de commerciële en financiële betrekkingen met de dollarzone, zomede in een aanzienlijk tekort ten opzichte van West-Duitsland. Laatstgenoemd deficit werd trouwens nog verzwaard door omvangrijke kapitaaloverdrachten, grotendeels uitgevoerd langs de Europese Betalingsunie om. De voor de vereffening der saldi geldende modaliteiten hebben goudtransfers uitgelokt, die op de buitenlandse voorraden van sommige landen drukten en aldus de wisselkoers in het gedrang brachten. Verscheidene circulatiebanken hebben hun discontotarief verhoogd om aldus te reageren ofwel tegen de inflatoire drang ofwel tegen de evenwichtsverstoring van de betalingen met het buitenland.

De Belgische monetaire betrekkingen met het buitenland werden gekenmerkt door een vermindering met circa 3 miljard van het batig saldo op de balans der lopende transacties; de dispariteit van de binnen- en buitenlandse rentetarieven heeft bovendien een aanzienlijke uitvoer van particulier kapitaal veroorzaakt, die in de hand gewerkt werd door een uiterst vrije reglementering inzake wisselverkeer. Genoemde reglementering vergemakkelijkte in perioden van overvloed aan liquide middelen de oplossing van het probleem der monetaire expansie, maar droeg in 1957, wegens kapitaaluitvoer, ook sterk bij tot de financiële spanningen.

Door het verdwijnen van de excedenten op de betalingsbalans werd een neerwaartse druk uitgeoefend op het monetair stelsel. Doordat de geldbehoeften ter financiering van het private bedrijfsleven aanhoudend

stegen, hebben de ondernemingen en de particulieren een ruimer beroep gedaan op bankkredieten. De actiemiddelen der banken waren echter sterk getroffen door de vermindering der deposito's, zodat de financiering van bijkomende kredieten grotendeels ten laste viel van de circulatiebank, waarvan de tussenkomst op het einde van de maand juli 17 miljard bereikte, tegen 12 miljard einde december 1956. Hierop reageerde de Nationale Bank door de discontovoet op 25 juli met 1 % te verhogen. Deze maatregel was er tevens op gericht, het evenwicht op de geld- en kapitaalmarkt te herstellen, evenwicht dat reeds sedert geruime tijd verbroken was door de algemene stijging van de rentevoet in het buitenland.

De monetaire verkrapping kwam vooral tot uiting gedurende het derde kwartaal van 1957, dat door gans uitzonderlijke spanningen werd gekenmerkt. Gedeeltelijk onder invloed van een sterke speculatie op de deviezenmarkt en vooral op de rentevoet, bleef het tekort op de buitenlandse betalingen zeer hoog. Einde oktober waren de bankdeposito's met nagenoeg 5 miljard frank verminderd ten opzichte van het einde der maand maart; van einde juni tot einde november werd de geldvoorraad van 201,9 miljard op 193,3 miljard teruggebracht. Gelijktijdig waren de kredieten aan bedrijven en particulieren niet langer meer een factor van monetaire expansie, vermits de conjunctuuromslag de behoeften had besnoeid.

Op het einde van het jaar werd de ontspanning op de geld- en kapitaalmarkt in de hand gewerkt door de duidelijk optredende recessie, de monetaire hervorming, waaruit een verhoging van de rentestand voortvloeide en de omkeer bij de betalingsbalans. Deze balans werd trouwens beïnvloed door het feit dat het gebruik van Europese valuta in oktober aan beperkingen werd onderworpen, waardoor de bevoorradingsmiddelen van de vrije markt op ernstige wijze verminderden.

Door haar sterke afhankelijkheid van de geldmarkt ondervond de Schatkist zeer spoedig de weerslag van de monetaire spanningen, die zich ondanks de gunstige begrotingsresultaten, van het jaareinde 1956 af ontwikkelden. De aanzienlijke fiscale meerwaarden boden mogelijkheid om een gedeelte der buitengewone uitgaven door de gewone inkomsten te financieren, zodat het beroep op de kapitaalmarkt kon verminderd worden in de mate waarin dit beroep beantwoordde aan de eigenlijke budgettaire eisen. Door de verkrapping van de beschikbare gelden werd de Staat in de eerste plaats voor Thesaurie-problemen gesteld. Buiten de vermindering van het bankkrediet en de tegoeden op postrekeningen moest de Staat ook nog de in het bezit van de Kolonie zijnde Schatkistcertificaten terugbetalen. Verder werd het onmogelijk de buitenlandse leningen op korte termijn te hernieuwen. Door het samengaan van deze diverse factoren werd uiteindelijk de kredietmarge bij de Nationale Bank overschreden. Het ontstaan van een recessie, die aanleiding gaf tot een vermindering van de bankdeposito's, volstond dus om het mechanisme, waarbij de voorziening van de Schatkist gebonden is aan het giraal geld, in het gedrang te brengen.

Dank zij de door het stelsel der bankcoëfficiënten automatisch opgeleverde liquide middelen, konden de Thesaurie-problemen voorheen gemakkelijk opgelost worden. Dit stelsel — zoals het sedert 1946 werkte — had tot praktisch gevolg, de geldvoorziening van de Staat te bewerken in perioden van hoogconjunctuur en aldus de verhoging der uitgaven, zomede de toeneming der inflatoire spanningen in de hand te werken. Daarentegen onttrok de vermindering van de bankdeposito's aan de Staat betalingsmiddelen, dit op een ogenblik waarop het opportuun is uitgaven te doen ter handhaving van de conjunctuur. Sedert de tweede wereldoorlog werkte voornoemd automatisch financieringssysteem van de Schatkist zonder moeilijkheden; de expansie van het bedrijfsleven hield overigens bijna ononderbroken aan en bood mogelijkheid tot een quasi bestendige verhoging van het aan de Staat verleende bankkrediet.

De crisis op het gebied van liquiditeiten, die de Schatkist heeft doorgemaakt, was een aanleiding om de geldmarkt te reorganiseren. Deze reorganisatie, waarover verder een gedetailleerde beschrijving volgt, heeft sommige nadelen van het vorige stelsel uit de weg geruimd door onder meer een einde te stellen aan de automatische geldvoorziening van de Schatkist in geval van verhoging der bankdeposito's. In dit geval komt de opbrengst van de dekkingsmiddelen der banken normaal aan de Nationale Bank of aan het Rentenfonds toe; door dat nieuwe mechanisme wordt een zekere controle mogelijk inzake de gevolgen van een geldexpansie of van een geldinkrimping.

Hoewel de nieuwe structuur van de geldmarkt het stelsel tot dekking der bankdeposito's wijzigt, belet zij de Schatkist niet, een beroep te doen op de kortlopende beschikbare middelen. Dit geschiedt door de uitgifte van certificaten, hetzij door bemiddeling van de Nationale Bank, hetzij door openbare uitschrijving; evenals de kredietmarge bij de Nationale Bank is deze financieringswijze in principe bestemd om de Staat in de loop van het dienstjaar in de gelegenheid te stellen, de ten aanzien van zijn uitgaven ontoereikende normale inkomsten te compenseren.

Hoewel zij ten bate van de Staat een aanzienlijk deel van de bij de banken gedeponeerde vlottende schuld consolideert, heeft de hervorming van de geldmarkt geenszins het belangwekkend probleem der Thesauriemoeilijkheden opgelost. Vermits de overheid over geen Thesauriereserves beschikte, konden deze moeilijkheden, onmiddellijk na de hervorming, slechts tijdelijk ondervangen worden door een massaal beroep op binnen- en buitenlandse leningen.

Met uitzondering van de discontovoet der Nationale Bank en de aanpassing der door het Herdiscontering- en Waarborginstituut toegepaste aankooptarieven, ondergingen de rentetarieven op korte termijn, spijt de sterke spanningen die de geldmarkt in 1957 beheersten, geen wijzigingen. Wegens de structuur van de markt zelf, volgden de rentetarieven dus geenszins de schommelingen, die spontaan door vraag en aanbod zouden uitgelokt zijn. De in november doorgevoerde hervorming van de geldmarkt, heeft de monetaire flexibiliteit opnieuw hersteld.

De rentetarieven op korte termijn werden gekoppeld aan de discontovoet van de Nationale Bank, zodat beide fluctueren naargelang van de behoeften der markt, en een vrij snelle gelijkschakeling met de in het buitenland gangbare tarieven mogelijk wordt. Tevens kan de circulatiebank door haar monetair beleid gemakkelijk inwerken op de kapitaaluitvoer, die wordt ingegeven door het verschil in rendement.

De kapitaalmarkt evolueerde overeenkomstig de in het buitenland optredende tendens. Bij de aankondiging van nieuwe emissies door de Schatkist en na de verhoging van de discontovoet, steeg het rendement van de overheidsfondsen in bijzonder sterke mate. De engheid van de markt, eensdeels, en de behoeften aan kapitaal, zowel bij de overheidssector als bij de vennootschappen, anderdeels, hebben de emittenten ertoe gedwongen, hun leningen onder gunstiger voorwaarden uit te geven, wat betreft rentevoet en duur.

HOOFDSTUK II

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN

§ 1. — ALGEMENE BUDGETTAIRE TOESTAND

De geleidelijke vermindering van het begrotingstekort, die zich tijdens de vorige perioden aftekende, hield in 1957 niet aan. Dit blijkt het gevolg te zijn van een samenkrimping van het batig saldo der gewone begroting, zomede van een verhoging der buitengewone uitgaven, die gedeeltelijk door lening dienden te worden gefinancierd.

Nadat de Rijksuitgaven zich sedert 1953 nagenoeg hadden gestabiliseerd, volgde er in 1957 een sterke toeneming die, zo men de uitvoering der begroting zonder onderscheid van dienstjaar beschouwt, 13,4 % bedraagt in vergelijking met eerstgenoemd jaar. Deze verhoging dient te worden beklemtoond, te meer daar zij optrad in een periode van conjunctuuromslag die, de enorme fiscale meeropbrengsten ten spijt, samenviel met een gespannen toestand van de Schatkist.

In totaal en zonder onderscheid van dienstjaar, bereikten de uitgaven 108,4 miljard frank tijdens het jaar 1957, tegen 98,8 miljard in 1956, dit is een verhoging van 10 %. De opbrengst van de geconsolideerde leningen niet medegerekend, stegen de inkomsten van het ene jaar tot het andere van 89,5 tot 97,1 miljard frank of een vermeerdering van 8 %. Het totaal tekort bedraagt bijgevolg 11,3 miljard, tegen 9,3 miljard in 1956.

Bij de beoordeling dezer gegevens dient een rechtzetting op het oog gehouden te worden in verband met de uitvoering der begrotingen per dienstjaar die, krachtens de wettelijke bepalingen inzake 's Rijks boekhouding, over een periode van vijftien maand loopt. Zo bereikten de in 1957 voor rekening van het dienstjaar 1956 gedane gewone uitgaven 10,6 miljard, tegen slechts 7,9 miljard in 1956 voor rekening van het dienstjaar 1955. Rekening houdend met het feit dat het jaar 1956 besloten werd met meer uitgestelde uitgaven, werd het totaal tekort bijgevolg voor genoemd jaar verminderd, doch voor 1957 in gelijke mate verhoogd.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1957 per kalenderjaar

(miljoenen franken)

JAARTAL	Gewone begroting (a)					Buitengewone begroting			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (b)	Uitgaven (d)	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale (c)	Niet fiscale	Totaal								
1949	55 348	6 025 (e)	61 373	74 342	— 12 969	6 619	14 940	— 8 321	67 992 (e)	89 282	— 21 290
1950	58 098	7 943 (e)	66 041	74 762	— 8 721	10 314	21 040	— 10 726	76 355 (e)	95 802	— 19 447
1951	69 647	7 403 (e)	77 050	68 828	+ 8 222	6 235	19 211	— 12 976	83 285 (e)	88 048	— 4 754
1952	71 279	7 394 (e)	78 673	75 955	+ 2 718	4 387	25 339	— 20 952	83 060 (e)	101 294	— 18 234
1953	67 746	6 603	74 349	78 347	— 3 998	3 543	17 256	— 13 713	77 892	95 603	— 17 711
1954	70 682	7 121	77 803	79 241	— 1 438	2 196	17 552	— 15 356	79 999	96 793	— 16 794
1955	75 770	6 016	81 786	81 065	+ 721	3 399 (f)	18 105 (f)	— 14 706	85 186 (f)	99 170 (f)	— 13 984
1956	82 232	6 705	88 937	83 561	+ 5 376	514	15 228	— 14 714	89 452	98 789	— 9 337
1957	89 306	6 983	96 289	92 064	+ 4 225	808	16 358	— 15 550	97 097	108 422	— 11 325

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Inclusief de ontvangsten en uitgaven voortvloeiend uit de oorlog.
(b) Exclusief het provenu der geconsolideerde leningen.
(c) Voor de jaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; voor het jaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952 gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(d) Inclusief de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord.
(e) Inclusief de opbrengst van de lening uitgeschreven ter betaling van de oorlogsschade 1914-1918.
(f) Inclusief bijna 3 miljard frank wegens herstelboekingen voor kwade posten en terugbetalingen van speciale belastingen met betrekking tot het dienstjaar 1951.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1957 per dienstjaar (a)

(miljoenen franken)

DIENSTJAAR (b)	Gewone begroting			Buitengewone begroting									Algemeen totaal		
				Eigenlijke buitengewone begroting			Investeringen met Marshallhulp en uitgaven met het tegenwaardefonds der E.R.P.-hulp			Muntsaneringsoperaties					
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (c)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (d)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1949	66 857	70 993	— 4 136	551	12 190	—11 639	—	1 823	— 1 823	6 278	5 365	+ 913	73 686	90 371	—16 685
1950	63 321	63 081	+ 240	4 846	13 297	— 8 451	—	124	— 124	5 581	4 358	+ 1 223	73 748	80 860	— 7 112
1951	76 866	66 686	+10 180	370	14 544	—14 174	—	36	— 36	8 939	8 518	+ 421	86 175	89 783	— 3 608
1952	77 584	76 392	+ 1 192	1 583	20 447	—18 864	1 189	50	+ 1 139	2 277	3 903	— 1 626	82 633	100 792	—18 159
1953	76 733	77 376	— 643	2 626	16 091	—13 465	87	1 035	— 948	—	—	—	79 446	94 502	—15 056
1954	75 771	79 711	— 3 940	2 146	16 478	—14 342	51	260	— 209	—	—	—	77 968	96 449	—18 481
1955	82 065	81 001	+ 1 064	296	14 214	—13 918	46	57	— 11	—	—	—	82 407	95 272	—12 865
1956	90 314	86 134	+ 4 180	462	10 454	— 9 992	25	18	+ 7	—	—	—	90 801	96 606	— 5 805
1957	99 955	94 083	+ 5 872	792	17 710	—16 918	—	12	— 12	—	—	—	100 747	111 805	—11 058

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Definitieve gegevens voor de dienstjaren 1949 tot 1956 en voorlopige gegevens op 30 april 1958 voor het volgende dienstjaar.
(b) Voor de dienstjaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het dienstjaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en, vanaf 1952, gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(c) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen en van de opbrengst der muntsaneringslening; inbegrepen zijn de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord, alsook het provenu van de herwaardering van de goudvoorraad bij de N. B. B.
(d) De ontvangsten van de speciale belastingen zijn vanaf 1953 begrepen in de gewone fiscale ontvangsten (ongeveer een half miljoen per dienstjaar).

Beschouwt men het eigenlijke dienstjaar, dan ligt het voorlopig bedrag van het tekort op 11,1 miljard, tegen 5,8 miljard voor het vorige dienstjaar. Deze evolutie staat in verband met de zeer gevoelige verhoging der buitengewone uitgaven, die van 10,5 miljard voor het dienstjaar 1956 overgaan op 17,7 miljard voor het dienstjaar 1957. Zoals verder zal blijken, werd dit hoge bedrag voor nagenoeg 2 miljard beïnvloed door de in 1956 gedane, doch later op het dienstjaar 1957 geregulariseerde uitgaven. De gewone begroting sluit met een batig saldo van 5,9 miljard frank, of 1,7 miljard meer dan voor het dienstjaar 1956. Een aanzienlijker deel van de ontvangsten afgenomen op de lopende inkomens der particulieren heeft dus het vormen van een openbaar spaarvolume toegelaten hetwelk tot dekking van de investeringsuitgaven wordt gebruikt.

§ 2. — UITVOERING VAN DE BEGROTINGEN DER UITGAVEN

1. — *Gewone uitgaven.*

In tegenstelling met de vorige jaren, die gekenmerkt werden door een gematigde verhoging van de uitgaven, liep de uitvoering van de begrotingen der gewone uitgaven, zonder onderscheid van dienstjaar, over 92 064 miljoen frank, wat een verhoging betekent van 8,5 miljard in vergelijking met 1956. Dit verschil wordt gedeeltelijk verklaard door het feit dat sommige uitgaven, behorende tot het dienstjaar 1956, in 1957 geboekt werden; de uitgaven voor het vorige dienstjaar bedroegen inderdaad 2,7 miljard. De uitgaven voor rekening van het dienstjaar 1957 stegen met 5,8 miljard.

De van het ene jaar tot het andere opgetekende verhoging slaat op alle begrotingshoofdstukken; zij is vooral sterk bij de Rijksschuld en de toelagen, die samen 6,9 miljard van de totale verhoging voor hun rekening nemen. Daarenboven blijven ook de algemene bestuursuitgaven (burgerlijke en militaire uitgaven; uitgaven voor onderwijs) stijgen; de uitkeringen voor pensioenen zijn daarentegen praktisch stabiel gebleven.

De uitgaven voor de Rijksschuld bereikten 17 086 miljoen, tegen 13 774 miljoen in 1956. Een deel van de onder deze rubriek ressorterende lasten werd voor een bedrag van 501 miljoen in de buitengewone begroting opgenomen; het geldt hier de terugbetaling van de krachtens het ministerieel besluit van 22 november 1947 door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen tegen 4,75 % uitgeschreven lening. Door deze uitkering bij de gewone uitgaven onder te brengen, bereikt de last van de Rijksschuld 3 812 miljoen. De vroegere consolidering van de vlottende schuld, de tendentie tot stijgen van de rentevoet en de aanhoudende stijging van de Rijksschuld, voortspruitend uit de globale begrotingstekorten, verklaren de verzwaring van de schuldenlast. Nochtans dient te worden aangestipt dat deze verhoging overdreven voorkomt, indien rekening gehouden wordt met de wijze waarop de last wordt geboekt. Zo werden de aflossingsschijf en de interestenlast van de lening tot muntsanering

Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken en per kalenderjaar

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Uitgaven gedurende het jaar 1956 voor rekening van de dienstjaren 1955 en 1956	Uitgaven gedurende het jaar 1957 voor rekening van de dienstjaren 1956 en 1957	Verschil van 1955 op 1956	Verschil van 1956 op 1957
Gewone uitgaven :						
Rijksschuld	11 151	14 246	13 774	17 086	— 472	+ 3 312
Pensioenen	11 089	11 867	12 869	12 925	+ 1 002	+ 56
Kwade posten en terugbetalingen	968	1 166	435	459	— 731	+ 24
Personeel	16 673	16 846	17 725	19 058	+ 879	+ 1 333
Materieel	6 794	6 396	6 150	6 713	— 246	563
Toelagen	26 852	25 773	27 295	30 915	+ 1 522	+ 3 620
Werken	1 283	1 029	818	963	— 211	+ 145
Andere gewone uitgaven	4 337	3 768	4 363	3 945	+ 595	— 418
Totaal ...	**79 146**	**81 091**	**83 429**	**92 064**	**+2 338**	**+ 8 635**
Buitengewone uitgaven :						
Rijksschuld	1 118	—	1	501	+ 1	+ 500
Voorschotten	678	968	2 118	1 111	+ 1 150	— 1 007
Deelnemingen	1 207	124	90	168	— 34	+ 78
Nieuwe beleggingen	12 587	11 489	11 363 (a)	13 814 (a)	— 126	+ 2 451
Herstel van het Openbaar Domein	1 375	905	982	635	+ 77	— 347
Marshall- en E.R.P.-hulp	399	54	40	12	— 14	— 28
Andere uitgaven	—	185	—	—	— 185	—
Opslorping der werkloosheid	—	1 551	634	117	— 917	+ 517
Totaal ...	**17 364**	**15 276**	**15 228**	**16 358**	**— 47**	**+ 1 130**
Algemeen totaal ...	**96 510**	**96 366**	**98 657**	**108 422**	**+ 2 291**	**+ 9 765**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De verrichtingen van het Wegenfonds, opgericht door de wet van 9 augustus 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 2 september 1955), komen niet voor op de buitengewone begroting.

Budgettaire uitgaven

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1955 voor rekening van de dienstjaren 1954 en 1955	Uitgaven gedurende het jaar 1956 voor rekening van de dienstjaren 1955 en 1956	Uitgaven gedurende het jaar 1957 voor rekening van de dienstjaren 1956 en 1957	Verschil van 1955 op 1956	Verschil van 1956 op 1957
Begroting van de Rijksschuld	14 246	13 775	17 587	— 471	+ 3 812
Begroting van de Pensioenen	11 867	12 869	12 925	+ 1 002	+ 56
Begroting van de Kwade Posten en Terugbetalingen	1 165	435	459	— 730	+ 24
Begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken	7 272	7 335	10 151	+ 63	+ 2 816
Begroting van het Ministerie van Justitie	1 599	1 613	1 757	+ 14	+ 144
Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen	5 981	7 322	9 154	+ 1 341	+ 1 832
Begroting van het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw	7 349	6 826	6 633	— 523	— 193
Begroting van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg	7 064	6 270	6 165	— 794	— 105
Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs	9 155	9 295	10 233	+ 140	+ 938
Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin	3 840	3 868	4 147	+ 28	+ 279
Begroting van de Rijkswacht	1 175	1 223	1 307	+ 48	+ 84
Begroting van het Ministerie van Financiën	5 601	6 938	5 505	+ 1 337	— 1 435
Begrotingen van de Ministeries van Economische Zaken en van Middenstand	2 139	2 674	3 418	+ 535	+ 744
Begrotingen der Dotatiën en van andere ministeriële departem.	2 790	3 108	2 654	+ 318	— 454
Totaal	**81 243**	**83 551**	**92 093**	**+ 2 308**	**+ 8 542**
Begroting van het Ministerie van Landsverdediging	15 123	15 106	16 329	— 17	+ 1 223
Algemeen totaal	**96 366**	**98 657**	**108 422**	**+ 2 291**	**+ 9 765**

Bron : Ministerie van Financiën.

ten bedrage van ongeveer 1 300 miljoen voor rekening van het dienstjaar 1956 slechts in januari 1957 geboekt, dan wanneer de overschrijving normaal wordt uitgevoerd in december. Dit verklaart gedeeltelijk waarom de uitgaven van de Rijksschuld in 1956 verminderden ten opzichte van 1955, doch in dezelfde mate stegen in 1957.

Per kalenderjaar namen de uitgaven voor pensioenen slechts met 56 miljoen frank toe. De boekingsmodaliteiten hadden blijkbaar ook hier een invloed, vermits de uitkeringen, ten gevolge van de aanpassing der pensioenen aan de levensduurte en de toeneming van het aantal rechthebbenden, met 779 miljoen per dienstjaar zijn gestegen.

De stijging der uitgaven voor personeel ten belope van 1 333 miljoen frank is toe te schrijven aan de verhoging der weddeschalen, aan de aanpassing van de wedden der personeelsleden aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in februari en november, zomede aan de grotere personeelsbezetting.

Van het ene jaar tot het andere stegen de uitgaven voor toelagen met 3 620 miljoen frank en namen 34 % van de gewone begroting voor hun rekening. Zoals voor sommige andere hoofdstukken, waren ook hier de in 1957 voor rekening van het dienstjaar 1956 uitbetaalde toelagen zeer aanzienlijk; zij bedroegen 4 928 miljoen frank, tegen 2 912 miljoen in 1956 voor rekening van het dienstjaar 1955. Het feit dat de uitgaven in 1956 werden uitgesteld, vervalst in zekere mate de vergelijking der gegevens per kalenderjaar. Wat er ook van zij, men constateert dat de totale verhoging van het ene jaar tot het andere ten bedrage van 2,8 miljard frank slaat op de tegemoetkoming van de Staat ten voordele van de lokale en regionale publiekrechtelijke lichamen (met inbegrip van de vier grote steden), tegemoetkoming die in 1957 een bedrag van 9,3 miljard opslorpte. De toelagen aan de N.M.B.S en aan het R.V.Z.I. werden respectievelijk met 500 en 700 miljoen frank verhoogd. Ten gevolge van de afneming der werkloosheid, die te danken was aan de gunstige evolutie der conjunctuur, verminderden de toelagen voor werkloosheid daarentegen met 600 miljoen frank.

2. — *Buitengewone uitgaven.*

Doordat de buitengewone begroting van 1956 af werd herleid tot een op 12 maanden beperkte beheersbegroting, kende 1957 praktisch geen uitgaven meer voor rekening van het vorige dienstjaar. Krachtens het koninklijk besluit van 21 februari 1957 (1) werden sommige in 1956 en voorlopig op dit dienstjaar aangerekende uitgaven achteraf op het dienstjaar 1957 geregulariseerd. Hier wordt onder meer bedoeld de tegenwaarde in Belgische franken (1 502 miljoen frank) van de opbrengst der lening van 30 miljoen dollar, door de Belgische Staat

(1) *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 1957.

bij de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling aangegane lening, die ter beschikking van de Kolonie werd gesteld en onder de ontvangsten op de buitengewone begroting der dienstjaren 1952 tot 1954 geboekt staat. Hetzelfde geldt voor de toelage van 360 miljoen frank, die betrekking heeft op het jaar 1956 en toegekend werd aan het Studiecentrum voor Kernenergie te Mol. Deze budgettaire regularisaties van zuiver boekhoudkundige aard hadden geen kwantitatieve weerslag op het totaal bedrag der uitgaven voor het kalenderjaar 1957.

Deze uitgaven overschreden met 1 130 miljoen frank het in 1956 bereikte bedrag. Voor het eigenlijke dienstjaar 1957 en, rekening houdend met voornoemde regularisatie-boekingen, bereikten de uitgaven, op een totaal van 20 119 miljoen beschikbare betalingskredieten, 17 926 miljoen.

Benevens een uitgave van 501 miljoen voor de Rijksschuld — waarvan spraak bij de aanvang van deze paragraaf — treft de verhoging van de buitengewone uitgaven per kalenderjaar vooral de nieuwe beleggingen. Van 11 363 miljoen in 1956 kwamen zij op 13 814 miljoen in 1957. De stijging betreft de uitgaven voor rekening van het Ministerie van Landsverdediging en de uitgaven in verband met de voorbereiding van de Wereldtentoonstelling. Om bovendien een juist oordeel te kunnen vellen over de door de Staat gefinancierde investeringswerken, is het van belang rekening te houden met de door het Wegenfonds uitgevoerde wegenwerken, die sedert 1956 niet meer worden opgenomen in de buitengewone begroting. De door genoemd Fonds uitgekeerde bedragen beliepen 2,8 miljard frank in 1957, tegen 1,7 miljard in 1956.

In verband met de participaties, omvat het bedrag van 168 miljoen onder meer 125 miljoen frank, als aandeel van de Belgische Staat in de kapitaalvorming van de Internationale Financieringsmaatschappij.

Onder de hoofdstukken, waarop een vermindering valt aan te stippen, dienen de voorschotten te worden vernoemd, die van 2 118 miljoen op 1 111 miljoen frank werden gebracht. Zoals reeds hoger aangehaald, werd de storting van de opbrengst der lening van de I.B.R.D. aan Belgisch Kongo werkelijk uitgevoerd in 1956.

De reeds in 1956 in sterke mate verminderde uitgaven voor werkloosheid, beliepen in 1957 nog slechts 117 miljoen frank. Voor het geheel geldt het uitgaven, aangerekend op overgedragen kredieten van dienstjaren vóór 1956. Immers, sedert voornoemd jaar werden de lasten, voortspruitend uit de uitvoering van werken met het oog op de opslorping van de werkloosheid, ondergebracht op de gewone begroting.

§ 3. — UITVOERING DER RIJKSMIDDELENBEGROTING

1. — *Fiscale politiek.*

De fiscale politiek, die in 1956 in het teken stond van de Regeringsbeslissing om de gevolgen van de hoogconjunctuur te matigen en de

prijsstijging tegen te houden, werd in 1957 voortgezet. Bij de aanvang van genoemd jaar zag de Regering zich trouwens, krachtens de wet van 12 maart 1957 (1), speciale volmachten toegekend, ten einde de stabiliteit der prijzen en lonen te handhaven.

Onder de druk van de Schatkistmoeilijkheden, uitgelokt door de krapte op de financiële en monetaire markten, moest voortijdig afgezien worden van sommige maatregelen tot belastingontheffing, wat niet zonder uitwerking bleef op het indexcijfer der kleinhandelsprijzen.

a) *Directe belastingen.*

Er werden enkele wijzigingen aangebracht aan de wetgeving inzake de invordering der inkomstenbelastingen en de daarmede gelijkgestelde taksen. Bij de wet van 12 maart 1957 (1) houdende sommige bepalingen op financieel, economisch en sociaal gebied, werd een buitengewone conjunctuurtaks ingevoerd op de tijdens de jaren 1956 en 1957 geboekte industriële, commerciële en landbouwwinsten die, per beschouwde periode, 500 000 F overschrijden. Principieel is de taks vastgesteld op 5,50 % van de belastbare winst. In 1957 bracht deze belasting 459 miljoen op : volgens ramingen zou zij 1 400 miljoen opleveren in 1958. Alhoewel uitsluitend ten bate van de Staat geïnd, is de opbrengst van deze belasting bestemd tot het aanleggen van een reservefonds. Dit fonds zal ten belope van 30/55 besteed worden aan sociale uitgaven (uitbetaling van een bijslag op de ouderdomspensioenen ten voordele van de gewezen loontrekkenden) en ten belope van 25/55 aan economische uitgaven van algemeen belang, als daar zijn het wetenschappelijk onderzoek, de uitrusting van universitaire laboratoria en navorsingen inzake kernenergie.

De wet van 27 maart 1957 (2) heeft het wettelijk statuut van de gemeenschappelijke beleggingsfondsen vastgelegd; om de mogelijkheid van een dubbele belastingaanslag te vermijden bepaalt deze wet dat bedoelde fondsen niet beschouwd worden als zijnde belastbare exploitaties in de zin der wetten op de inkomstenbelastingen en dat de inkomens, waarop de houders van certificaten van een gemeenschappelijk fonds recht hebben, vrijgesteld zijn van de mobiliënbelasting voor zover deze inkomens evenwel voortkomen uit dividenden, opgeleverd door het vermogen waaruit het fonds bestaat.

De wet van 24 december 1957 (3) heeft de fiscale bepalingen inzake de mobiliënbelasting aangepast aan de nieuwe omstandigheden, die op 12 november 1957 door de hervorming van de geldmarkt werden in het leven geroepen. Zij bepaalt dat de interesten van de bankdeposito's vrijgesteld zijn van de mobiliënbelasting, wanneer de jaarlijkse rentevoet van het gebonificeerd inkomen lager ligt dan de door de Nationale Bank op het geaccepteerd in een bank gedomicilieerd papier toegepaste discontovoet.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 14 maart 1957.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 13 april 1957.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1957.

Daarenboven zal voortaan op de inkomens uit deposito's, bij de banken op boekjes ontvangen, het fiscaal stelsel toegepast worden van de interesten der deposito's bij de particuliere spaarkassen. De maximumgrens, waarboven deze interesten door de mobiliënbelasting aangeslagen worden tegen de gemeenrechtelijke rentevoet (18 % of 11 %) werd door voornoemde wet van 4 500 F op 6 000 F gebracht. Ten belope van laatstgenoemd bedrag worden de niet-vrijgestelde interesten op deze deposito's tegen 2,40 % door de mobiliënbelasting aangeslagen.

Alhoewel haar uitwerking zich eerst van 1958 zal doen gevoelen, dient evenwel de eveneens op 24 december 1957 (1) uitgevaardigde wet te worden aangestipt, waarbij de verhoging van de verkeersbelasting op de met zware olie gedreven autovoertuigen van 40 op 60 % wordt gebracht en de met uit petroleum afgeleide hydrocarbidgassen gedreven autovoertuigen aan dezelfde belasting onderworpen.

b) *Douanen en accijnzen.*

Inzake invoer- en accijnsrechten valt geen enkele wijziging aan te stippen, die een weerslag had op de fiscale politiek.

c) *Registratie.*

Benevens de wijzigingen aan de met het Zegel gelijkgestelde taksen, waartoe besloten werd binnen het raam van de op prijsstabiliteit afgestemde politiek, heeft de wet van 30 januari 1957 (2) de aannemingscontracten, het studie- en controlewerk, verricht door de houders van de titel van ingenieur, vrijgesteld van de factuurtaks.

Om sommige sectoren van de textielnijverheid ter hulp te komen, werd de forfaitaire taks op de garens van katoen, de garens van vlas en de uitsluitend uit katoen en vlas samengestelde garens in maart 1957 van 10 op 3 % gebracht (3). Deze maatregel, die tot op 31 december 1957 van kracht moest blijven, werd evenwel van 10 oktober af ingetrokken (4).

Om te beletten dat de verhoging der papierprijzen een weerslag zou hebben op de verkoopprijs der kranten, heeft een koninklijk besluit van 12 juni 1957 (5) de forfaitaire overdrachttaks op dagbladpapier van 4 tot 2 % tot 31 december 1957 verminderd; deze maatregelen werden verlengd tot 30 juni 1958 (6).

In de lijn van het streven naar billijke concurrentieverhoudingen tus-

(1) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1957.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 10 februari 1957.
(3) Koninklijk besluit van 22 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 28 maart 1957).
(4) Koninklijk besluit van 7 oktober 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 9 oktober 1957).
(5) *Belgisch Staatsblad* van 15 juni 1957.
cember 1957).
(6) Koninklijk besluit van 28 december 1957 (*Belgisch Staatsblad van* 30-31 december 1957).

sen de Belgische en de buitenlandse produkten, werd de bij de invoer op sommige produkten geheven compensatietaks wederaangepast (1).

Met het doel de overdrachtstaks te vereenvoudigen en aldus de belemmeringen bij de vrijmaking van het handelsverkeer in Beneluxverband uit te schakelen, werd de heffing van de forfaitaire taksen bij de uitvoer van sommige goederen, zoals schroot, lompen, vlaszaad en ruwe konijnen- en hazenvellen, afgeschaft. Hetzelfde besluit breidt het reeds op lijnoliën en op lijnzaad toegepaste stelsel uit tot alle oliehoudende zaden en vruchten en tot alle plantaardige oliën. Bijgevolg zal op alle plantaardige oliën een taks van 5 % geheven worden, die de aankoop van zaden door de fabrikant dekt, terwijl de veekoeken en andere residuën van plantaardige oliën alle aan eenzelfde taks van 5 % onderworpen blijven, zonder verhoging bij de invoer (2).

In verband met de prijsstijging van het bier, werd de forfaitaire overdrachttaks op de hoeveelheid grondstoffen, waarvan aangifte moet worden gedaan voor het betalen van de accijnsrechten, aangepast (3); het bedrag van deze taks werd van 3,10 op 3,50 F per kilogram gebracht.

Ten einde de Thesauriekrapte te verhelpen, heeft de Regering vroeger dan voorzien sommige belastingsverminderingen op produkten van ruim verbruik moeten afschaffen (4). Zo werd van 10 oktober 1957 af de forfaitaire taks van 1 op 5 % gebracht voor koffie en cacao in poeder, van 5 op 10 % voor suiker, groenten en ingemaakte vruchten en groenten, van 1 op 11 % voor katoen- en fibraanweefsels, van 5,50 op 9 % voor sommige kledingstukken, van 3 op 10 % voor katoengarens en voor uitsluitend uit katoen en vlas samengestelde garens. Daarentegen werd de taksverlaging van 11 tot 1 % voor de vlasweefsels en van 10 tot 3 % voor de vlasgarens verlengd tot 31 december 1958.

Steeds met het doel de fiscale ontvangsten te verhogen, werd de forfaitaire taks van 1 % op sigaretten en tabak van 28 oktober 1957 af definitief vervangen door een taks van 4 % (5).

Het koninklijk besluit van 28 december 1957 (6) heeft daarentegen de forfaitaire taks op farmaceutische specialiteiten definitief verlaagd van 10 tot 5 % en de van 10 tot 5 % gaande vermindering van de taks op de invoer van vers en bevroren vlees, van vleespreparaten en van ingemaakt vlees verlengd tot 31 oktober 1958. Laatstgenoemde maatregel werd getroffen in het vooruitzicht van een gebeurlijke toeneming van de invoer ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling.

Wat betreft de eigenlijke registratierechten, heeft de wet van 30 janua-

(1) Koninklijk besluit van 25 juni 1957 *(Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1957).
(2) Koninklijk besluit van 5 juli 1957 *(Belgisch Staatsblad* van 7 juli 1957).
(3) Koninklijk besluit van 16 juli 1957 *(Belgisch Staatsblad* van 19 juli 1957)
(4) Koninklijk besluit van 7 oktober 1957 *(Belgisch Staatsblad* van 9 oktober 1957).
(5) Koninklijk besluit van 24 oktober 1957 *(Belgisch Staatsblad* van 27 oktober 1957).
(6) *Belgisch Staatsblad* van 30-31 december 1957.

ri 1957 (1) de gewone aanslagvoet met ongeveer 1/3 verminderd, ten einde aldus de inbreng door vennootschappen van één of meer takken van hun bedrijvigheid in andere vennootschappen met een gelijkaardig maatschappelijk doel, in de hand te werken.

2. — *Fiscale ontvangsten.*

Onder de gunstige invloed van de grote bedrijvigheid, die de Belgische economie in 1957 kenmerkte, bereikten de fiscale ontvangsten 89 297 miljoen frank, of 7 miljard meer dan in 1956. De inkomsten van de Staat werden dus nog niet aanmerkelijk getroffen door de conjunctuuromslag; nochtans kon tijdens het tweede halfjaar worden geconstateerd dat de opbrengst van de overdrachttaks in zekere mate begrensd bleef, terwijl ook de vervroegde stortingen op de bedrijfsbelasting in een minder snel tempo toenamen.

In vergelijking met de budgettaire ramingen bedroeg, zonder onderscheid van dienstjaar, de meerwaarde 6 684 miljoen frank, tegen 4 425 miljoen in 1956. Door deze meerwaarde werd het mogelijk een deel der buitengewone uitgaven te financieren en aldus het beroep op de kapitaalmarkt, waar reeds een sterke vraag bestond, te verminderen.

In tegenstelling tot de vorige jaren, tekende de vermeerdering der inkomsten zich scherper af bij de directe belastingen, die immers slechts met een zekere vertraging de gevolgen van de hoogconjunctuur ondergaan. Hun aandeel in het totaal der fiscale ontvangsten nam dan ook toe en bedroeg 43,2 %, tegen 41,7 % in 1956.

a) *Directe belastingen.*

In 1957 kende de fiscaliteit geen wijzigingen die, met het oog op vergelijkbaarheid met het vorige jaar, een aanpassing van de ontvangsten vergen. De bij de wet van 12 maart 1957 ingevoerde conjunctuurtaks kreeg een welbepaalde bestemming : zowel de ontvangsten als de uitgaven zijn opgenomen in de begroting voor orde en beïnvloeden dus geenszins de gewone of de buitengewone begroting. Bovendien had de wet van 1 juli 1954 (wet LIEBAERT), waarbij vermindering van belastingen werd verleend ten voordele van de investeringen, in 1957 praktisch dezelfde uitwerking als in 1956.

De directe belastingen brachten 38 569 miljoen frank op, dit is 4 224 milioen meer dan in 1956. Deze toeneming is vooral te danken aan de ontvangsten van de bedrijfsbelasting, die van 20 957 miljoen in 1956 opliep tot 23 806 miljoen in 1957. Rekening houdend met het bijkomend bedrag, voortvloeiend uit het progressief belastingsstelsel, wordt deze toegenomen opbrengst gedeeltelijk verklaard door de belastingen op de stijgende nominale inkomsten.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 10 april 1957.

Gewone fiscale netto-ontvangsten (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1951 (dienstjaar 1950-dienstjaar 1951)	1952 (dienstjaar 1951-dienstjaar 1952)	1953 (dienstjaar 1952-dienstjaar 1953)	1954 (dienstjaar 1953-dienstjaar 1954)	1955 (dienstjaar 1954-dienstjaar 1955)	1956 (dienstjaar 1955-dienstjaar 1956)	1957 (dienstjaar 1956-dienstjaar 1957)
Directe belastingen :							
Grondbelasting	432	440	436	469	454	424	451
Mobiliënbelasting	3 204	3 659	3 709	3 690	3 878	3 412	3 746
Bedrijfsbelasting	16 434	18 089	18 153	18 192	18 750	20 957	23 806
Aanvullende personele belast.	1 686	2 394	2 245	2 541	2 696	2 925	3 634
Nationale crisisbelasting ...	4 778	2 769	2 017	1 905	1 823	1 844	2 017
Verkeersbelasting	1 456	1 525	1 601	1 780	1 941	2 110	2 238
Sommen verkregen op afgesloten dienstjaren	4 146	2 844	1 984	3 247	1 972	2 110	2 012
Diversen	1 617	1 041	666	707	621	563	665
Totaal ...	**33 843**	**32 761**	**30 811**	**32 531**	**32 135**	**34 345**	**38 569**
Douanen en accijnzen :							
Douanerechten.....	4 353	4 383	4 381	4 577	4 990	5 536	6 031
Accijnsrechten	7 268	8 511	7 685	7 930	9 671	10 102	10 477
Verbruikstaks	700	692	673	691	668	677	712
Diversen	132	89	238	271	291	232	279
Totaal ...	**12 453**	**13 675**	**12 977** (b)	**13 469** (b)	**15 621**	**16 547**	**17 499**
Registratie :							
Registratierechten	2 040	2 189	2 353	2 522	2 752	3 044	3 624
Zegel en met het Zegel gelijkgestelde taksen	20 088	21 395	20 201	20 693	23 561	26 564	27 702
Diversen	1 222	1 259	1 404	1 468	1 702	1 799	1 903
Totaal ...	**23 350**	**24 843**	**23 958**	**24 683**	**28 015**	**31 407**	**33 229**
Algemeen totaal ...	**69 646**	**71 279**	**67 746**	**70 683**	**75 771**	**82 299**	**89 297**
	Percentages van het totaal						
Directe belastingen	48,6	46,0	45,5	46,0	42,4	41,7	43,2
Douanen en accijnzen	17,9	19,2	19,1	19,1	20,6	20,1	19,6
Registratie	33,5	34,8	35,4	34,9	37,0	38,2	37,2
Totaal ...	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Per kalenderjaar, zonder onderscheid van dienstjaar, exclusief de provinciale en gemeentelijke opcentimes, alsmede, vanaf het dienstjaar 1956, de aan de Koloniale Schatkist toegekende bedragen.
(b) Exclusief de opbrengsten voor de jaren 1953 en 1954 voortspruitend uit de verhoging van het accijnsrecht op lichte minerale oliën (wet van 26 juli 1952, *Belgisch Staatsblad* van 1-2 september 1952), die naar de buitengewone begroting overgeheveld werden en respectievelijk 1 113 en 1 169 miljoen frank belopen.

De mobiliënbelasting, die in 1956, wegens de bij de boeking der ontvangsten voor Belgisch-Kongo ingetreden wijziging, was gedaald, nam met 334 miljoen frank toe; deze verhoging wijst op een gunstige evolutie van de winsten der ondernemingen.

Ten gevolge van de stijging van het aantal auto's, vermeerderde de opbrengst uit de verkeersbelasting op autovoertuigen met 128 miljoen frank.

In vergelijking met 1956 daalden de bedragen opgeleverd door de opbrengsten uit afgesloten dienstjaren in lichte mate, doch bleven, in tegenstelling tot de vorige jaren, binnen de perken der vooruitzichten.

b) *Douanen en accijnzen.*

De evolutie van deze rubriek wordt bepaald door de omvang van de invoer, die zelf afhankelijk is van de behoeften van het bedrijfsleven, alsook door de op minerale oliën geïnde rechten. De totale toeneming, die 952 miljoen frank bedraagt, in vergelijking met 1956, komt nagenoeg helemaal overeen met de vroeger opgetekende verhogingen. Bij de douanerechten beloopt de stijging 495 miljoen frank en is toe te schrijven aan de invoer, die vooral tijdens het eerste kwartaal is toegenomen. Bij de accijnsrechten ligt de totale vermeerdering ten belope van 375 miljoen frank

Ontvangsten voortkomende uit accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955	1956	1957
Accijnsrechten :					
Bier	1 127	1 159	1 185	1 220	1 277
Gedistilleerde dranken	571	586	574	580	605
Minerale oliën	2 537	2 663	4 331	4 591	4 701
Glucose en andere niet-kristalliseerbare suiker	4	5	4	4	5
Suiker en raffinagestroop	150	161	163	175	165
Mineraalwater	175	180	212	210	255
Tabak	3 118	3 172	3 198	3 317	3 463
Gegiste mousserende dranken	3	4	4	4	6
Bijzondere verbruikstaks :					
Alcohol en brandewijn	672	690	668	677	712
Totaal	**8 357**	**8 621**	**10 340**	**10 778**	**11 189**
Bijgevoegde rechten op lichte minerale oliën (a)	1 113	1 169	—	—	—
Openingstaks	115	120	82	82	90

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Vanaf 1955 opgenomen in de gewone accijnsrechten op minerale oliën.

iets hoger dan in 1956. Dit is vooral toe te schrijven aan de minerale oliën en de tabak. De belasting op het bier neemt slechts licht toe, waaruit blijkt dat het verbruik nagenoeg stationair blijft.

c) *Registratie.*

De door de registratierechten opgeleverde totale ontvangsten gingen van 31 407 miljoen frank in 1956 over op 33 229 miljoen in 1957. Zij stegen nog slechts met 5,8 %, tegen 21,1 in 1956 en hun aandeel in de totale fiscale ontvangsten daalde van 38,2 op 37,2 %.

De eigenlijke registratierechten namen met 580 miljoen frank toe. De verkoop van onroerende goederen was zeer omvangrijk en geschiedde tegen nog slechts met 5,8 %, tegen 12,1en, onder het voordelige stelsel van de wet van 24 november 1953 (1), — waarvan de uitwerking op 31 december 1957 eindigde — heel wat fusies van vennootschappen tot stand.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

(miljoenen franken)

MAAND	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Januari	1 816	1 661	1 684	1 848	2 023	2 284
Februari	1 892	1 706	1 559	1 775	2 189	2 282
Maart	1 715	1 573	1 709	1 834	2 163	2 352
April	1 822	1 623	1 634	1 739	2 132	2 275
Mei	1 733	1 645	1 746	1 818	2 180	2 342
Juni	1 919	1 617	1 641	1 870	2 289	2 341
Juli	1 697	1 672	1 698	2 076	2 303	2 170
Augustus	1 885	1 636	1 786	1 937	2 194	2 229
September	1 532	1 648	1 799	2 095	2 174	2 344
Oktober	1 726	1 752	1 768	2 139	2 213	2 277
November	1 964	1 924	1 839	2 220	2 344	2 436
December	1 693	1 744	1 830	2 210	2 360	2 370
Totaal	**21 395**	**20 201**	**20 693**	**23 561**	**26 564**	**27 702**

Bron : Ministerie van Financiën.

De opbrengst van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen steeg nog slechts met 1 138 miljoen, tegen 3 miljard in 1956. Wegens de wijzigingen aan het bedrag van de taks die, hetzij de binnenlandse overdrachten, hetzij de invoer van sommige goederen treft, blijft de vergelijking van het ene jaar tot het andere tamelijk onzeker. De omvangrijke belastingverminderingen, die in oktober 1956 op produkten van groot verbruik werden toegestaan, hebben de ontvangsten tijdens een groot deel van het jaar beïnvloed; rekening houdend met het feit dat de taksen van oktober 1957 af gedeeltelijk terug werden ingevoerd, kunnen de minderont-

(1) *Belgisch Staatsblad* van 4 december 1953.

vangsten voor de Schatkist op ongeveer 1 miljard frank geraamd worden. Het staat nochtans buiten twijfel dat de ontvangsten van het zegel de invloed ondergaan hebben van de stagnatie in de economische activiteit. In vergelijking met het jaar 1952, dat eveneens door een conjunctuuromslag werd gekenmerkt, beloopt de toeneming 29,4 %.

3. — *Niet-fiscale ontvangsten.*

In 1957 bereikten de niet-fiscale ontvangsten 6 983 miljoen frank, tegen 6 717 miljoen in 1956 en 6 016 in 1955. De toeneming was dus minder sterk dan in 1956. De inkomsten, die rechtstreeks in verband staan met de economische bedrijvigheid, wijzen evenwel op een gunstige evolutie. Meer in het bijzonder gaat het hier om taksen, tolgelden en cijnzen, die nog met 283 miljoen frank stijgen. Dit hoofdstuk wordt hoofdzakelijk beinvloed door postwaarden, uitgegeven door het Bestuur der Posterijen, zomede door de taksen op de radio- en televisieontvangsttoestellen. De wet van 24 december 1957 (1), die op 1 januari 1958 van kracht wordt, stelde de taks op de televisieontvangsttoestellen vast op 840 F; verwacht mag worden dat genoemd bedrag de regelmatige uitbreiding van de televisie in het land niet zal belemmeren. Steunend op het feit dat er nagenoeg 160 000 toestellen in gebruik zijn, voorziet de begroting voor 1958 in dat opzicht, een opbrengst van 134 miljoen frank.

Niet-fiscale ontvangsten tijdens het kalenderjaar 1957 voor de dienstjaren 1956 en 1957
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Bedrag
1. *Eigenlijke niet-fiscale ontvangsten :*	
Hoofdstuk I. Taksen, tolgelden en cijnzen	2 881
Hoofdstuk II. Patrimonium-, bedrijfs- en financiële inkomsten ...	1 189
Hoofdstuk III. Terugbetalingen.	1 182
Hoofdstuk IV. Diverse opbrengsten	1 119
Totaal ...	**6 371**
2. *Ontvangsten voortvloeiend uit de oorlog*	**612**
Algemeen totaal ...	**6 983**

Bron : Ministerie van Financiën.

Hoofdstuk II betreffende de patrimonium-, bedrijfs- en financiële inkomsten leverde 1 189 miljoen aan ontvangsten op, dit is 50 miljoen meer dan in 1956. Deze meerwaarde is grotendeels te danken aan de dividenden en interesten, die aan de Staat toekomen wegens zijn deelneming in de kapitaalvorming van sommige financiële instellingen van openbaar nut.

De verhoging van de opbrengst der terugbetalingen, die 199 miljoen frank beloopt, betreft hoofdzakelijk de bedragen, die door Belgisch-Kongo aan de Schatkist moeten gestort worden ter voorziening in de financiële dienst der 4,5 %-lening van 30 miljoen dollar, waarvan de terugbetaling op 15 maart 1957 een aanvang nam.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 29 december 1957.

§ 4. — UITVOERING VAN DE BEGROTING DER BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

Zonder onderscheid van dienstjaar bedroegen in 1957 de buitengewone ontvangsten van de Staat 10 554 miljoen frank, waarvan 9 746 miljoen met betrekking tot de geconsolideerde leningen (1).

De andere buitengewone ontvangsten zijn van geringe betekenis. Zij bereiken 808 miljoen frank, waarvan 400 miljoen als participatie van het buitenland in de gemeenschappelijke uitgaven, die betrekking hebben op de tweede en derde schijf voor infrastructuur der N. A. V. O. en de door België uit te voeren werken betreffen.

§ 5. — FINANCIERING VAN DE THESAURIEVERRICHTINGEN

1. — *Algemene beschouwingen.*

Dank zij de door de Ministerie van Financiën gepubliceerde gegevens betreffende de toestand van de Schatkist, kan de financiële positie van de Staat nauwkeuriger ontleed worden dan aan de hand van boekhoudkundige gegevens. Deze laatste slaan immers op de uitvoering der begroting, waarin dan alle verrichtingen, zelfs wanneer zij geen aanleiding geven tot geldbewegingen van dezelfde omvang, opgetekend zijn. Doch op het stuk van de Staatsthesaurie zijn alleen de werkelijke verrichtingen van ware betekenis.

Worden de gegevens der jaren 1957 en 1956 met elkaar vergeleken, dan komt een meer uitgesproken verhoging der totale budgettaire ontvangsten aan het licht. Het tekort van de begrotingsverrichtingen bij de Thesaurie kon dan ook van 7,9 miljard op 7,7 miljard frank teruggebracht worden. Zoals in 1956, overtrof het beroep op de kapitaalmarkt het bedrag van het deficit; samen met de stijging van de vlottende schuld ten belope van 700 miljoen frank, werd in 1957 de meerwaarde gebruikt om de post Derdenfondsen en de verhoging van het incasso der rekenplichtigen te financieren.

Niettegenstaande de aanzienlijke fiscale meerwaarden, bleef de toestand van de Schatkist zeer gespannen, derwijze dat een omvangrijk deel van de in de overeenkomst van september 1948 bij de Nationale Bank vastgestelde kredietmarge van 10 miljard voortdurend gebruikt werd als financieringsmiddel voor de begrotings- en Thesaurieverrichtingen. De Thesauriemoeilijkheden staan trouwens in verband met de monetaire toestand. Ten gevolge van de tekorten op de betalingsbalans, waardoor de liquide geldmiddelen werden afgeroomd, bleven de bankdeposito's niet langer stijgen en werd aldus een einde gesteld aan de automatische geldschepping ten bate van de Schatkist. Naderhand

(1) Zie blz 223.

Ontwikkeling van de Thesaurietoestand (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1956		1957	
	Ingang	Uitgang	Ingang	Uitgang
Tekort van de budgettaire verrichtingen		7,9		7.7
Derdenfondsen		1,4		1,6
Verhoging van het incasso der rekenplichtigen		0,7		0,9
		10,0		**10,2**
Financiering				
Opbrengst van de geconsolideerde leningen	14,5		9,5	
Binnenlandse vlottende schuld :				
Nationale Bank		2,9	2,0(b)	
Belgische banken	0,8			2,5
Parastatale instellingen		3,4		0,2
Centrale Bank voor Belgisch-Kongo		0,5		2,8
Postrekeningen	1,0			0,2
Kolonie		0,2		0,2
Andere certificaten		0,5	1,5	
Certificaten op zeer korte termijn	0,2		1,3	
Buitenlandse vlottende schuld	1,0		1,8	
Totaal	**17,5**	**17,5**	**16,1**	**16,1**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De bedragen betreffende de Thesaurietoestand geven de werkelijke ontvangsten en uitgaven weer na uitschakeling van de louter boekhoudkundige bewegingen.
(b) W. o. 1,3 miljard op de speciale rekening-courant.

was de inkrimping der deposito's aanleiding tot terugbetaling van de krachtens de bankcoëfficiënten onderschreven Schatkistcertificaten. Terzelfder tijd mobiliseerde Belgisch Kongo zijn vorderingen op de Belgische Staat, die tevens door andere terugbetalingen aan buitenlandse verplichtingen moest voldoen. Deze diverse factoren hadden tot gevolg dat de Schatkist in oktober de overeengekomen hoogtegrens voor de voorschotten van de Nationale Bank aan de overheidssector met 2,7 miljard overschreed.

Genoemde omstandigheden hebben de bezwaren van het stelsel der dekkingscoëfficiënten bij de banken in een klaar daglicht gesteld; getracht werd dit te verhelpen door de op 12 november 1957 ingevoerde hervorming van de geldmarkt. Deze hervorming stelt een einde aan de automatische voorziening van de Schatkist in geval van verhoging der bankdeposito's; de Schatkist behoudt nochtans de mogelijkheid om een be-

roep te doen op de geldmarkt door certificaten op korte en zeer korte termijn uit te geven.

2. — *Verloop van de Rijksschuld.*

De in 1956 reeds sterk tot uiting gekomen remming van de verhoging der Rijksschuld hield in 1957 aan. Nochtans nam de Rijksschuld nog met 5,8 miljard toe, tegen 6,2 miljard in 1956. Deze evolutie is veeleer toe te schrijven aan de krapte van de kapitaal- en geldmarkt dan aan een met opzet door de Regering gevoerde actie. De overheidsuitgiften bleven dan ook binnen zeer enge grenzen. Ten overstaan van een grotere terughoudendheid bij het spaarwezen, moesten de leningen tegen voordeliger voorwaarden uitgeschreven worden, zowel wat de duur als wat de rentevoet betreft.

a) *Binnenlandse schuld.*

De binnenlandse schuld nam met 4 miljard toe, tegen 5,2 miljard in 1956. De verhoging slaat in de eerste plaats op de geconsolideerde schuld en wel ten bedrage van 4,2 miljard. Zoals hoger verklaard, waren de nieuwe uitgiften weinig talrijk, terwijl de aflossingen steeds aanzienlijker werden; zij bereikten 6,2 miljard.

Rijksschuld (a)
Toestand einde jaar
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Binnenlandse schuld :	**238,7**	**247,5**	**260,6**	**275,9**	**287,3**	**292,5**	**296,5**
Geconsolideerde schuld ...	115,4	127,9	139,2	165,1	171,5	182,1	186,3
Schuld op halflange termijn	36,0	31,2	33,1	25,8	25,8	24,4	25,6
Schuld op korte termijn ..	67,9	69,1	67,1	62,6	67,1	62,1	60,9
Particulier tegoed op postrekeningen	19,4	19,2	21,2	22,4	22,8	23,9	23,7
Buitenlandse schuld :	**15,9**	**18,9**	**21,7**	**22,3**	**24,3**	**25,3**	**27,1**
Geconsolideerde schuld ...	13,7	14,3	14,6	15,7	17,4	17,4	18,3
Schuld op halflange termijn	1,4	3,3	2,6	2,0	2,1	1,3	1,1
Schuld op korte termijn .	0,8	1,3	4,5	4,6	4,9	6,6	7,7
Algemeen totaal ...	**254,6**	**266,3**	**282,3**	**298,2**	**311,6**	**317,8**	**323,6**
Verschil van het ene jaar op het andere	**+ 5,9**	**+ 11,7**	**+ 16,0**	**+ 15,9**	**+ 13,4**	**+ 6,2**	**+ 5,8**

Bron : Ministerie van Financiën.

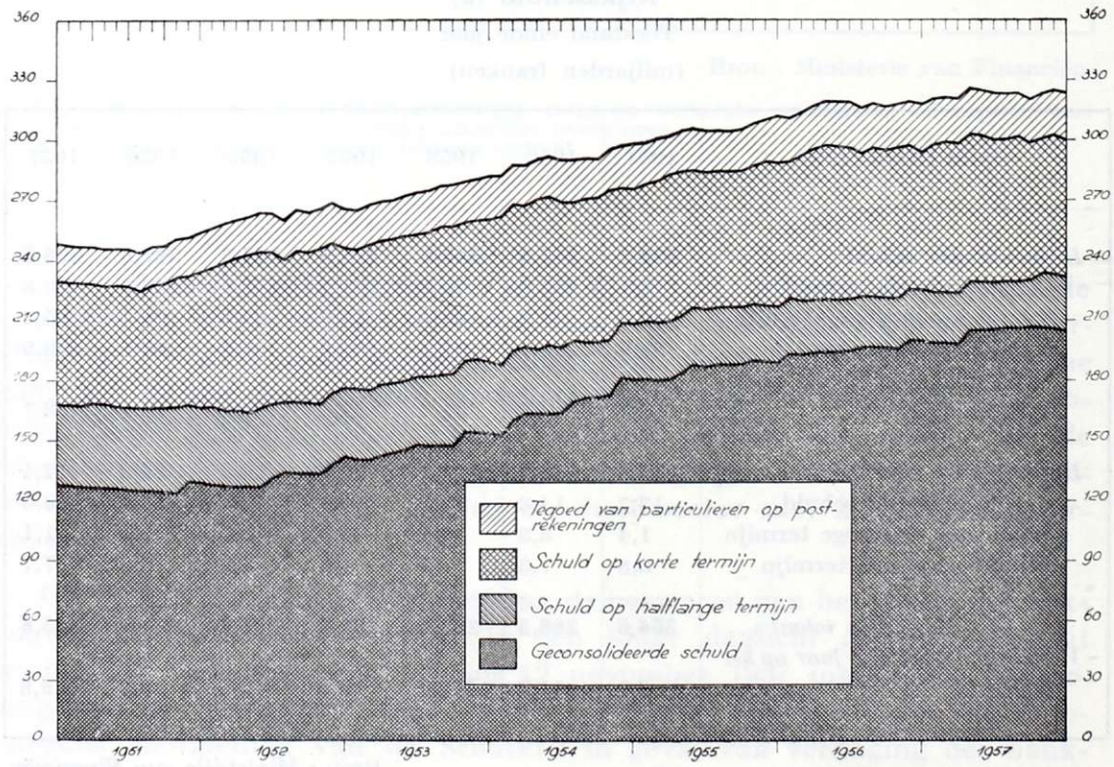
(a) Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergeallieerde schuld, groot 21,3 miljard frank.

In 1957 werden twee geconsolideerde leningen uitgeschreven; de Staatslening werd voor de duur van 12 jaar uitgegeven tegen een rentevoet van 5 % en met een gemiddelde opbrengst van 5,345 % voor een nominaal bedrag van 7 501 miljoen frank. Wegens de inkrimping van de kapitaalmarkt die zich van juni en juli af scherp aftekende, was de lening van het Wegenfonds ten bedrage van 2,5 miljard slechts voor 2 096 miljoen gedekt. Over een duur van 10 jaar en tegen een nominale rentevoet van 5 % beloopt haar gemiddelde opbrengst 5,396 %. Bovendien heeft de Spaarkas in februari en november leningen onderschreven van respectievelijk 500 miljoen, tegen 4,5 %, voor een duur van 15 jaar en van 300 miljoen, tegen 5 %, voor een duur van 12 jaar.

Naar aanleiding van de uitgifte in oktober van Schatkistcertificaten ten bedrage van 4 568 miljoen, voor een duur van 5 jaar en 3 maanden, tegen een rentevoet van 5,50 % en met een gemiddelde opbrengst van 6 %, is de schuld op halflange termijn met 1,2 miljard gestegen. De terugbetalingen behelzen certificaten op 12 of 15 jaar (1 117 miljoen), certificaten op 10 jaar (968 miljoen), diverse certificaten die in 1949 op de markt werden gebracht (567 miljoen), zomede bankcertificaten (590 miljoen).

Rijksschuld

(miljarden franken)

Bron : Ministerie van Financiën.

Verloop van de Rijksschuld

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955	1956	1957
Vlottende schuld (a)	+ 4 381	—11 024	+ 5 282	— 4 441	+ 688
Geconsolideerde schuld	+11 567	+26 982	+ 8 089	+10 677	+ 5 100
w.o. : directe binnenlandse .	(+11 367)	(+24 599)	(+ 2 072)	(+ 9 971)	(+ 2 914)
directe buitenlandse ..	(+ 310)	(+ 1 098)	(+ 1 713)	(+ 47)	(+ 928)
indirecte binnenlandse	(— 101)	(+ 1 296)	(+ 4 311)	(+ 663)	(+ 1 270)
indirecte buitenlandse .	(— 9)	(— 11)	(— 7)	(— 4)	(— 12)
Totaal ...	**+15 948**	**+15 958**	**+13 371**	**+ 6 236**	**+ 5 787**

(a) Schuld op korte en halflange termijn. Bron : Ministerie van Financiën.

Niettegenstaande het feit dat de Staat aanzienlijke terugbetalingen moest uitvoeren, die de Thesauriemoeilijkheden veroorzaakten, verminderde de schuld op korte termijn uiteindelijk slechts met 1,2 miljard. Van einde december 1956 tot einde maart 1957 was genoemde schuld nochtans met 7 miljard gestegen en bedroeg aldus 69,2 miljard. Bij de jaarevolutie worden de aanzienlijke terugbetalingen aan de banken en aan Belgisch-Kongo gedurende het overige gedeelte van het jaar dus in sterke mate ondervangen. Zij werden gedeeltelijk geneutraliseerd door het feit dat, voor rekening van parastatale organismen, certificaten werden onderschreven, terwijl de Nationale Bank ook nieuwe voorschotten toekende. Per 31 december 1957 lagen de voorschotten 1,3 miljard boven de overeengekomen hoogtegrens.

Voor het eerst sedert 1953 en ten gevolge van de op de geldmarkt heersende spanningen, is het tegoed der particulieren op postrekeningen met 200 miljoen frank afgenomen.

b) *Buitenlandse schuld.*

De buitenlandse schuld steeg van 25,3 tot 27,1 miljard frank. Door deze verhoging kon de op deflatie gerichte invloed, door de andere betalingen met het buitenland verwekt, geneutraliseerd worden.

De geconsolideerde schuld nam met 900 miljoen frank toe, vooral door de uitgifte, in september, op de markt van de Verenigde Staten van een lening van 30 miljoen dollar, tegen een nominale rentevoet van 5,50 % en voor een duur van 15 jaar.

In verband met de schuld op korte termijn, werden de tijdens de eerste helft van het jaar uitgevoerde terugbetalingen ruimschoots gecompenseerd door nieuwe leningen, onder meer afgesloten bij Zwitserse en Duitse banken om de Thesauriemoeilijkheden te overbruggen. In totaal steeg de schuld op korte en op halflange termijn met 900 miljoen frank.

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Bij de voorgaande commentaar werd telkens de nadruk gelegd op de laattijdige bekendmaking der overigens sterk van de begrotingen afwijkende rekeningen der lokale en regionale publiekrechtelijke lichamen. Daarbij werd ook duidelijk gewezen op de moeilijkheden om de statistieken te gebruiken met het oog op een nauwkeurige kwantitatieve economische analyse, daar de criteria die aan de basis liggen van deze gegevens niet aan de eisen van een dergelijke analyse voldoen.

Binnen het raam van de hervorming der Rijksboekhouding, eensdeels, en ter opneming van de inkomsten en uitgaven der lokale overheidsdiensten in 's lands rekeningen, anderdeels, werden studiën (1) ondernomen met het oog op een hergroepering der transacties van de lagere publiekrechtelijke lichamen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen hun bestuurlijke werkzaamheden en hun verscheidene economische functies. Bij deze hergroepering wordt ook een scherpe afbakening beoogd van de lopende verrichtingen, die tot de gewone begroting behoren en de kapitaalverrichtingen, die onder de buitengewone begroting vallen. Eens deze leemte aangevuld, zal het mogelijk zijn een nauwkeuriger economisch overzicht te krijgen van de door de lagere publiekrechtelijke lichamen uitgevoerde verrichtingen.

Op basis van de begrotingsgegevens bedroegen de gewone uitgaven der lokale en regionale lichamen 27 929 miljoen frank in 1957, tegen 26 463 miljoen in 1956. Wordt er rekening gehouden met de door deze lichamen uitgevoerde investeringen — door het Gemeentekrediet op 5 miljard geraamd — dan zullen de totale uitgaven bijna 33 miljard frank bereiken.

De financiering van de provinciale en gemeentelijke begrotingen berust grotendeels op de tegemoetkoming van de Staat. Uitgaande van de economische hergroepering der begrotingsverrichtingen met betrekking tot het dienstjaar 1957, constateert men dat het netto-aandeel van de Staat 14 063 miljoen frank bereikt, of ongeveer 260 miljoen minder dan tijdens het dienstjaar 1956. De vermindering slaat uitsluitend op de kapitaaluitgaven en, onder meer, op de nieuwe werken en op de werken uitgevoerd door de werklozen waarvoor de betalingstoelagen van 1 443 miljoen in 1955 op 339 miljoen werden gebracht in 1957. De tegemoetkoming van de Staat tot dekking van de lopende uitgaven nam daarentegen nog met 900 miljoen frank toe. Deze bijslag diende tot subsidiëring van het onderwijs en ter voorziening van het Fonds der Provinciën en van het Fonds der Gemeenten (uitgaven van algemene aard).

---

(1) Onder meer : « Oorsprong en aanwending van de financiële middelen der gemeenten. Enkele wenselijke hervormingen inzake voorstelling der begrotingen ». (*Statistisch Tijdschrift*, nr 11-12, november-december 1957, blz. 1906-1936).

Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1954	1955	1956	1957 (a)
Lasten				
Tegemoetkomingen ..				
A. In de lopende uitgaven	9 897,4	10 599	11 162,3	12 050,9
1. Werking	*3 212,7*	*3 650,5*	*3 638,3*	*3 977,6*
a) Burgerlijk apparaat ..	(53,2)	(55,7)	(4,6)	(4,6)
b) Onderwijs	(3 159,5)	(3 594,8)	(3 633,7)	(3 973)
2. Interest	*32,6*	*32,6*	*46,4*	*45,8*
3. Inkomensoverdrachten ..	*1 114,8*	*1 120,3*	*1 193,8*	*1 256,1*
4. Van algemene aard	*5 537,3*	*5 795,6*	*6 283,8*	*6 771,4*
B. In de kapitaaluitgaven	2 674,7	3 634,8	3 169,4	2 042,5
1. Nieuwe werken	*1 536,1*	*1 831,0*	*1 897,6*	*1 605*
2. Herstel oorlogsschade	*407,4*	*328,0*	*420,8*	*61*
3. Groot onderhoud	*1,2*	*0,7*	*0,1*	*17,8*
4. Werken uitgevoerd door werklozen	*697,4*	*1 442,5*	*832,1*	*339,4*
5. Aflossing schuld	*32,6*	*32,6*	*18,8*	*19,3*
Totaal ...	**12 572,1**	**14 233,8**	**14 331,7**	**14 093,4**
Baten				
Terugbetalingen :				
Voor de lopende uitgaven	11,0	9,7	4,7	29,7
Voor de kapitaaluitgaven	1,4	2,5	0,6	1
Totaal ...	**12,4**	**12,2**	**5,3**	**30,7**
Saldo ...	**— 12 559,7**	**— 14 221,6**	**— 14 326,4**	**14 062,7**

Bron : *Parl. Bescheid*, Kamer der Volksvertegenwoordigers, zitting 1956-1957, nr 4 (bijlage) ; zitting 1957-1958, nr 4 (bijlage).

(a) Raming der ontvangsten; voor de uitgaven, goedgekeurde kredieten (met inbegrip van de speciale wetten), verbeterd door het aanpassingsblad.

Uit bovenstaande tabel, die de evolutie weergeeft van de financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen, blijkt duidelijk dat de totale lasten van de Staat van 1955 af nagenoeg stabiel geworden zijn. Hierbij valt evenwel een verhoging op van de lasten voor de lopende uitgaven, die gecompenseerd wordt door een tamelijk gevoelige inkrimping van de tegemoetkoming in de kapitaaluitgaven. Ten aanzien van sommige uitgaven, zoals die voortspruitend uit de oorlog of uit de tewerkstelling van werklozen, blijkt deze vermindering normaal; met ingang van 1957 slaat zij echter ook op de toelagen en voorschotten, die aan de provinciën en gemeenten worden verleend met het

oog op het uitvoeren van nieuwe openbare werken. De in 1957 door de Regering gevoerde politiek inzake bespreking van de investeringen heeft dus eveneens de lagere publiekrechtelijke lichamen getroffen.

In de loop van 1957 onderging het financieel statuut van de provinciën en gemeenten geen belangrijke wijzigingen. Overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 1 augustus 1956 (1) tot wijziging van de wet van 24 december 1948 (2) betreffende de provinciale en gemeentelijke financiën, werden de basisdotaties ter voorziening der diverse fondsen, gekoppeld als zij zijn aan de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, voor de eerste twee kwartalen met 10 % en voor de laatste twee kwartalen met 12,5 % verhoogd.

Het blad der bijkomende kredieten voor het dienstjaar 1957 (3) verleent als speciale tegemoetkoming ten behoeve van de gemeenten waarvan de financiële toestand bijzonder bezwaard is, een krediet van 300 miljoen frank.

De wet van 3 juni 1957 (4) heeft de gemeentewet gewijzigd in verband met de gemeenten, die in een uitzonderlijke toestand verkeren en voor de vaststelling van de wedden van hun administratief en politiepersoneel opnieuw kunnen ingedeeld worden. Artikel 11, lid 4, van de wet van 24 december 1948 werd in die zin aangepast.

Het koninklijk besluit van 18 juli 1957 (5) heeft voor het dienstjaar 1957 de verhoging van de basisdotatie behouden ten behoeve van de gemeenten die krachtens artikel 11, lid 4, van de wet van 24 december 1948 dit voordeel in 1946 genoten.

§ 1. — PROVINCIALE FINANCIEN

Op basis van de oorspronkelijke begrotingen, voor de eigenlijke dienstjaren waarop de in de buitengewone begroting opgenomen overdrachten en uitgaven bijgevolg niet voorkomen, bedraagt het deficit van de provinciale financiën in 1957, 142 miljoen, tegen 64 miljoen in 1956, bedrag dat uiteindelijk evenwel, ten gevolge van diverse latere wijzigingen, op 130 miljoen werd gebracht. Van het ene jaar tot het andere onderging de financiële toestand van de provinciën dus nagenoeg geen wijzigingen. Sedert 1948 en tot 1955 leverden de rekeningen telkens een tamelijk aanzienlijk batig saldo op, waarin dan ook de verklaring ligt voor de ruime geldmiddelenvoorziening der provinciën. In het vooruitzicht van de inning der inkomsten, kunnen de provinciën trouwens bij het Gemeentekrediet voorschotten op korte termijn bekomen.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 11 augustus 1956.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 6 januari 1949.
(3) Wet van 11 maart 1958 *(Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1958).
(4) *Belgisch Staatsblad* van 27 juni 1957.
(5) *Belgisch Staatsblad* van 31 augustus 1957.

Provinciale begrotingen voor 1956 en 1957 (a)

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1956	1957	1956	1957	1956	1957
Antwerpen	309,4	319,8	337,7	341,4	— 28,3	— 21,6
Brabant	399,8	421,7	396,7	438,5	+ 3,1	— 16,8
West-Vlaanderen	149,6	155,2	149,7	182,5	— 0,1 (b)	— 27,3
Oost-Vlaanderen	192,6	203,2	136,8	213,4	+ 55,7 (c)	— 10,2
Henegouwen	448,6	483,2	432,6	477,1	+ 16,0	+ 6,1
Luik	341,1	425,2	379,2	422,5	— 38,1	+ 2,7
Limburg	257,9	277,0	301,7	320,3	— 43,8	— 43,3
Luxemburg	65,7	69,9	87,6	102,1	— 21,8	— 32,2
Namen	77,6	92,8	83,8	91,9	— 6,1	+ 0,9
Totaal ...	**2 242,2**	**2 448,0**	**2 305,7**	**2 589,7**	**— 63,5** (d)	**— 141,7**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Oorspronkelijke begrotingen voor het eigenlijke dienstjaar.
(b) De vermindering van het deficit is het gevolg van de bij koninklijk besluit opgelegde verwijdering uit de oorspronkelijke begroting van een krediet van 16 miljoen frank, waarvan de wederopneming naderhand werd toegelaten. Feitelijk is er dus een deficit van 16 095 000 F.
(c) Kredieten voor ongeveer 50 miljoen frank werden bij koninklijk besluit geschrapt en naderhand opnieuw ingeschreven. Feitelijk bedraagt dus het batig saldo slechts 5 miljoen frank.
(d) Gelet op de voorgaande opmerkingen beloopt in werkelijkheid het totale deficit ongeveer 130 miljoen frank (63,5 miljoen + 66 miljoen).

1. — *Inkomsten der provinciën.*

Het totaal der vooropgestelde inkomsten van de provinciën beloopt 2 448 miljoen, tegen 2 242 miljoen frank in 1956. Hiervan werden 1 840 miljoen frank door het Gemeentekrediet gecentraliseerd, waarvan 1 082 miljoen op rekening van het Fonds der Provinciën (met inbegrip van het

Opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952 tot 1957

(miljoenen franken)

AARD DER BELASTINGEN	Dienstjaar					
	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Opcentimes op de grondbelasting	140,6	179,2	214,9	259,3	303,4	374,7
Andere provinciale belastingen	246,8	312,6	300,4	328,8	348,0	395,7
Total ...	**387,4**	**491,8**	**515,3**	**588,1**	**651,4**	**770.4**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

overschot van 1956 ten belope van 256 miljoen frank), 338 miljoen als opbrengst van de opcentiemen op de grondbelasting en 379 miljoen door de Staat geïnde provinciale belastingen.

2. — *Uitgaven der provinciën.*

De vermoede gewone uitgaven voor het dienstjaar bedroegen 2 590 miljoen, tegen 2 306 miljoen in 1956. Deze toeneming betreft alle hoofdstukken van de begroting doch tekent zich bijzonder scherp af voor het openbaar onderwijs, de openbare onderstand en de hygiëne. Het geldt hier trouwens uitgaven, die verband houden met de belangen en de onmiddellijke noden van de bevolking.

In de toeneming van de lasten der overheidsschuld met 23 miljoen frank komt de bestendige verhoging van de schuld der provinciën tot uiting. Uit de meest recente beschikbare gegevens blijkt dat, einde 1956, de schuld 3 418 miljoen bedroeg, tegen 3 289 miljoen in 1955 en 1 307 miljoen in 1950.

Verdeling van de provinciale uitgaven
Dienstjaren 1952 tot 1957 (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Administratie	90,1	97,0	102,5	97,3	100,2	107,2
Justitie-Eredienst	16,4	14,4	18,1	17,2	17,0	16,2
Schone kunsten	52,3	51,4	61,5	70,1	83,3	95,4
Openbaar onderwijs	706,4	740,6	665,1	755,8	797,9	913,7
Openbare onderstand	142,9	148,9	167,4	160,7	130,2	172,8
Pensioenen	49,1	55,1	61,7	56,9	55,7	77,5
Schuld	239,2	260,4	289,4	347,9	400,0	423,2
Overdrachten	1,9	13,6	10,8	11,6	5,3	15,8
Volksgezondheid	80,7	85,9	94,3	99,8	104,4	114,7
Landbouw	16,9	16,2	18,6	21,3	23,4	26,6
Wegen en openbare werken	293,9	306,1	353,3	359,7	349,2	348,6
Bedrijven	143,2	161,8	166,2	177,9	195,8	212,9
Patrimonium	40,0	36,7	43,6	48,4	43,3	65,1
Allerlei	—	—	—	—	—	—
Totaal	**1 873,0**	**1 988,1**	**2 052,5**	**2 224,6**	**2 305,7**	**2 589,7**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

§ 2. — GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Van uit begrotingsoogpunt beschouwd, werd het jaar 1957 gekenmerkt door een nieuwe verslechtering in de toestand van de gemeentebesturen. Het tekort op de totale begroting, d. w. z. rekening houdend met de in-

komsten en uitgaven der vorige dienstjaren, ging van 3 332 miljoen in 1956 over op 3 679 miljoen frank in 1957. Deze evolutie is het gevolg van het feit dat de uitgaven in aanzienlijker mate toenamen (4,9 %) dan de inkomsten (4 %).

Gemeentelijke begrotingen en rekeningen (a)
(miljoenen franken)

DIENSTJAAR	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
1950	17 416	18 452	21 716	19 064	— 4 300	— 612
1951	20 226	21 643	22 793	20 379	— 2 567	+ 1 264
1952	20 323	21 954	22 656 (b)	20 711	— 2 333(b)	+ 1 243
1953	19 998	22 457	21 527	21 167	— 1 529	+ 1 290
1954	19 065	21 433	21 187	20 148	— 2 122	+ 1 285
1955	19 661	22 130	22 528	22 214	— 2 867	— 84
1956	20 825	23 310	24 157	23 502	— 3 332	— 192
1957	21 660	. .	25 339	. .	— 3 679	. .

Bronnen : Ministerie van Binnenlandse Zaken.
Gemeentekrediet van België.

(a) Algemeen dienstjaar.
(b) Verbeterde gegevens.

Zoals naar gewoonte dienen deze voorlopige gegevens beoordeeld te worden met het nodige voorbehoud. Herhaaldelijk heeft men inderdaad reeds kunnen constateren dat begrotingstekorten vaak batige saldi worden in de eindrekeningen. Het verschil spruit vooreerst voort uit het feit dat de vooropgestelde ontvangsten achteraf, dank zij de door de

Gemeentelijke begrotingen voor 1956 en 1957(a)
(miljoenen franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1956	1957	1956	1957	1956	1957
Antwerpen	4 043	4 481	4 567	4 863	— 524	— 382
Brabant	4 757	4 946	5 153	5 456	— 396	— 510
West-Vlaanderen .	1 678	1 692	1 774	1 792	— 96	— 100
Oost-Vlaanderen . .	2 647	2 681	2 798	2 821	— 151	— 140
Henegouwen	2 098	2 144	2 349	2 491	— 251	— 347
Luik	2 419	2 575	2 767	2 910	— 348	— 335
Limburg	815	789	854	841	— 39	— 52
Luxemburg	410	448	524	586	— 114	— 138
Namen	718	699	772	760	— 54	— 61
Totaal ...	**19 585**	**20 455**	**21 558**	**22 520**	**— 1 973**	**— 2 065**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

Staat getroffen maatregelen om de deficitaire gemeenten ter hulp te komen, worden aangevuld door bijkomende inkomsten; verder worden de begrotingen in de loop van het dienstjaar soms gewijzigd ofwel worden de voor zekere uitgaven uitgetrokken kredieten niet helemaal opgebruikt.

Uit de publikatie van de laatste gegevens betreffende de rekeningen blijkt nochtans dat de sedert 1951 geregeld voorkomende batige saldi ten belope van nagenoeg 1 250 miljoen frank per jaar, ontaardden in een deficit van 84 miljoen in 1955 en van 192 miljoen in 1956. Deze kentering verklaart gedeeltelijk de spanningen in de kasmiddelen, die zich in de loop van het jaar 1957 hebben voorgedaan, bij tal van gemeenten, waarvan de uit achterstallige ontvangsten samengestelde reserves wellicht grotendeels uitgeput waren. Naar raming van het Gemeentekrediet zouden de bij het jaarultimo nog te vereffenen uitgaven 630 miljoen bereiken, tegen 510 miljoen op het einde van het jaar 1956. In bepaalde gevallen zag deze instelling zich verplicht, financiële tegemoetkoming te verlenen door middel van kredietopeningen met betrekking tot 1958.

Volgens de door genoemde instelling opgemaakte statistieken hebben 1.786 gemeenten hun begroting voor 1957 in evenwicht gehouden of met een batig saldo gesloten, tegen 2 013 gemeenten in 1956. Het totaal nadelig saldo der deficitaire gemeenten, zijnde 3 951 miljoen, wordt ten belope van 2 647 miljoen beïnvloed door de vier grote steden.

1. — *Inkomsten der gemeenten.*

Op basis van het algemeen begrotingsdienstjaar moesten de gewone inkomsten van de gemeenten 21 660 miljoen frank bedragen in 1957, zegge een verhoging van 835 miljoen ten opzichte van 1956. De door de Schatkist werkelijk ten voordele van de gemeenten betaalde en door het Gemeentekrediet gecentraliseerde bedragen bereikten 11 832 miljoen, waarvan 3 117 miljoen aan fiscale ontvangsten, door bemiddeling van de Staat geïnd. De per 31 december 1957 nog niet uitgevoerde betalingen liepen nog slechts over een bedrag van 874 miljoen, tegen 2 238 miljoen één jaar tevoren.

Door de Schatkist te verrichten stortingen aan de gemeenten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1956	1957
Fonds der Gemeenten	4 537	4 801
Gemeentefonds voor Openbare Onderstand.....	1 192	1 254
Fonds der vier grote steden	600	600
Bijwedden van de onderwijzers	627	250
Speciaal Fonds	200	490
Totaal ...	**7 157**	**7 395**

Bron : Gemeentekrediet van België.

De voornaamste oorzaak der financiële moeilijkheden van de lokale publiekrechtelijke lichamen schuilt in het feit dat de uitgaven sneller toenemen dan de door de Staat verleende toelagen. Volgens de door het Gemeentekrediet ver-

Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting

OPCENTIMES	Aantal gemeenten					
	1952	1953	1954	1955	1956	1957
0 tot 200	539	431	335	142	67	50
201 tot 300	636	493	320	94	9	6
301 tot 400	722	752	747	799	557	338
401 tot 500	662	827	940	1 039	1 121	483
501 tot 600	108	149	243	393	549	1 048
601 en meer	2	14	81	199	363	741
Totaal ...	**2 669**	**2 666**	**2 666**	**2 666**	**2 666**	**2 666**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

strekte gegevens, verhoogden de uitgaven voor het beschouwde dienstjaar sedert 1949 met 77 %, terwijl de financiële tegemoetkoming van de Staat slechts met 37 % toenam. De gemeenten zagen zich dan ook verplicht hun toevlucht te nemen tot steeds toenemende belastingen. De inkomsten uit de gemeentelijke belastingen stegen van 1 826 miljoen in 1949 tot 3 987 miljoen in 1956 op basis van de rekeningen en tot 4 703 miljoen in 1957 op basis van de begrotingsvooruitzichten. In voornoemd jaar hebben 1 789 gemeenten overigens de opcentiemen op de grondbelasting op meer dan 500 vastgelegd, tegen slechts 912 gemeenten in 1956 en 324 in 1954.

2. — *Uitgaven der gemeenten.*

De uitgaven namen iets minder sterk toe dan in 1956 : slechts met 4,9 %, tegen 7,2 % in 1956. De verdeling van de uitgaven per begrotingshoofdstuk onderging van het ene jaar tot het andere geen grondige wijzigingen. Nochtans dient de vermindering van de uitgaven voor de openbare onderstand te worden aangestipt, vermindering die wellicht is toe te schrijven aan de periode van hoogconjunctuur, tijdens welke zelfs de minst bedeelde sociale klassen een betere levensstandaard kennen. De vermindering der uitgaven voor wegenwerken en openbare werken met 208 miljoen frank spruit voort uit de inkrimping van de door de Staat ter financiering van nieuwe werken verleende toelagen.

De verhoging van de uitgaven ligt vooral bij de overdrachten van de voorgaande dienstjaren, zomede bij het openbaar onderwijs en de last der gemeenteschuld. Met uitzondering van de intercommunale en geassimileerde diensten steeg genoemde schuld van 22 017 miljoen in 1950 tot 32 688 miljoen in 1955 en tot 36 207 miljoen in 1956. Tijdens bedoelde periode nam de overheidsschuld der gemeenten dus met 64 % toe, waartegenover de verhoging van de Rijksschuld met 28 % kan worden gesteld.

Verdeling van de gemeentenuitgaven
Dienstjaren 1952 tot 1957 (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954	1955	1956	1957
Vorige dienstjaren	2 558	1 762	2 246	2 598	2 819
Patrimonium	456	457	470	487	497
Administratie	1 551	1 573	1 597	1 619	1 732
Politie - Veiligheid - Brandweer	1 482	1 540	1 566	1 606	1 713
Bedrijven	1 920	2 015	1 817	1 961	2 119
Openbare onderstand.....	1 688	1 765	1 901	1 957	1 882
Openbare gezondheid.....	674	699	711	737	785
Wegen en openbare werken ..	2 107	2 048	2 342	2 391	2 183
Erediensten	90	93	108	101	110
Onderwijs	4 396	4 560	4 742	5 305	5 742
Schone kunsten.....	351	352	381	393	430
Pensioenen.....	1 290	1 346	1 423	1 555	1 653
Schuld	2 573	2 632	2 879	3 125	3 365
Overdrachten	392	346	345	321	309
Totaal ...	**21 528**	**21 188**	**22 528**	**24 156**	**25 339**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Algemene resultaten van de oorspronkelijke begrotingen.

§ 3. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE INVESTERINGEN

Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen

(miljoenen franken)

JAARTAL	Kredietverstrekking door het Gemeentekrediet	Toelagen van de Staat	Totaal
1952	2 539	2 503	5 042
1953	2 565	2 592	5 157
1954	3 650	2 278	5 928
1955	4 315	2 261	6 576
1956	3 562	2 329	5 891
1957	2 603	2 389	4 992

Bron : Gemeentekrediet van België.

De op spreiding gerichte politiek, die door de Regering in 1957 inzake overheidsinvesteringen werd gevolgd, deed zich onvermijdelijk gevoelen op de omvang der door de lokale en regionale publiekrechtelijke lichamen uitgevoerde werken. De financiële middelen, waarover genoemde lichamen kunnen beschikken, zijn voor een groot deel afhankelijk van de politiek inzake toelagen, die de Staat voert en waardoor hij zijn invloed kan laten gelden. Stegen de subsidiën weliswaar met 60 miljoen ten opzichte van 1956, dan betekent dit nog geenszins dat de mogelijkheid tot het aanvatten van werken quasi even groot is gebleven. Het bedrag van 2 389 miljoen dat in 1957 werd betaald,

Vergelijkend overzicht van de balansen van het Gemeentekrediet van België op 31 december

(miljoenen franken)

ACTIEF	1953	1954	1955	1956	1957
I. *Tussenkomst ten bate van de plaatselijke machten* .	**26 842**	**29 295**	**32 541**	**35 265**	**35 806**
— Te vervallen annuiteiten	15 823	15 181	14 539	13 898	13 256
— Leningen op korte en halflange termijn .	2 929	3 282	3 361	3 648	3 471
— Leningen op lange termijn	7 643	10 371	13 886	16 220	17 789
— Debetsaldi der rekeningen-courant en kredietopeningen ..	447	461	755	1 499	1 290
II. *Andere tussenkomsten* ...	**222**	**278**	**157**	**249**	**414**
— Verscheidene debiteuren	197	249	128	211	372
— Verscheidene voorschotten (met onderpand)	25	29	29	38	42
III. *Vastliggend en realiseerbaar*	**7 396**	**6 577**	**5 463**	**4 297**	**6 829**
— Onroerende goederen .	9	9	9	9	9
— Aandeelhouders	487	487	487	487	487
— Effectenportefeuille ..	1 660	2 304	2 261	2 237	2 313
— Tijdelijke beleggingen.	4 803	3 275	2 325	750	3 250
— Verlopen interesten op verscheidene activaposten	76	94	83	78	100
— Kas en bank.....	270	318	224	676	407
— Onkosten voor uitgiften van leningen ..	91	90	74	60	263
Algemeen totaal ...	**34 460**	**36 150**	**38 161**	**39 811**	**43 049**

PASSIEF	1953	1954	1955	1956	1957
I. *Beroep op de kapitaalmarkt*	**26 638**	**28 672**	**30 923**	**32 014**	**35 452**
A. Lange termijn :					
— Te vervallen obligaties en premies .	9 082	8 824	8 556	8 277	9 635
B. Halfkorte termijn :					
— Te vervallen kasbons	8 626	10 810	13 351	15 673	17 935
— Termijnrekeningen van de openbare besturen	3 036	3 075	2 375	2 110	1 844
— Depositoboekjes ..	725	930	1 269	1 574	1 807
C. Op zicht :					
— Creditsaldi der rekeningen « Toelagen en leningsgelden »	1 321	1 701	2 120	1 910	1 371
— Creditsaldi der rekeningen-courant op zicht	3 848	3 332	3 252	2 470	2 860
II. *Diverse middelen*	**7 142**	**6 764**	**6 486**	**6 997**	**6 742**
— Te vervallen coupons en bijkomende lasten	6 019	5 652	5 294	4 948	4 612
— Te vervallen brutowinsten	351	338	349	335	321
— Verscheidene crediteuren	272	175	206	836	763
— Vervallen obligaties, kasbons en interesten	263	301	295	472	556
— Verlopen interesten op verscheidene passivaposten	237	298	342	406	490
III. *Eigen middelen*	**640**	**666**	**699**	**800**	**785**
— Kapitaal	558	558	558	558	558
— Reservefonds	82	108	141	180	227
IV. *Resultaatrekening* :					
— Saldo der winst- en verliesrekening	40	48	53	62	70
Algemeen totaal ...	**34 460**	**36 150**	**38 161**	**39 811**	**43 049**

Bronnen : Gemeentekrediet van België. Nationaal Instituut voor de Statistiek.

moest inderdaad voor een groot deel de tijdens de vorige dienstjaren ondernomen werken dekken (1).

De door het Gemeentekrediet toegestane kredieten werden van 3 562 miljoen in 1956 op 2 603 miljoen gebracht in 1957; zij hebben de behoeften niet integraal gedekt.

Volgens de door het Gemeentekrediet uitgewerkte hergroepering, zou het totaal der nieuwe investeringen 5 miljard bedragen, tegen 6 miljard in 1956. De vermindering betreft onder meer de wegenwerken voor een bedrag van 556 miljoen, de werken voor elektrificatie en gasinstallatie voor 146 miljoen en de hygiënische werken voor 102 miljoen.

§ 4. — GEMEENTEKREDIET VAN BELGIË

In totaal stegen de actiemiddelen van het Gemeentekrediet met 3 238 miljoen frank. De termijndeposito's en de deposito's op zicht van de openbare besturen verminderden met 415 miljoen, terwijl de depositoboekjes en de kasbons verder bleven toenemen. Bovendien heeft de Maatschappij in februari 1957 een lening van 1,5 miljard frank uitgeschreven.

In de loop van het jaar 1957 heeft het Gemeentekrediet aan de lagere publiekrechtelijke lichamen nieuwe leningen toegestaan voor een bedrag van 3 350 miljoen frank. De terugbetalingen waren evenwel zeer aanzienlijk, zodat de netto-tussenkomst slechts 541 miljoen bedroeg, tegen 2 724 miljoen in 1956 en dit niettegenstaande de gevoelige verhoging van de actiemiddelen der Maatschappij en de financiële inkrimping bij talrijke gemeenten. Daarentegen heeft het Gemeentekrediet een belangrijk deel van zijn nieuwe beschikbare middelen in Schatkistcertificaten belegd; de tijdelijke beleggingen stegen dan ook van 750 miljoen in 1956 tot 3 250 miljoen op het einde van de maand december 1957.

---

(1) *Gemeentekrediet van België. Dienstjaar 1957. Verslagen van de Raad van Beheer en van het Comité voor Toezicht.* Brussel, 1958, blz. 28.

HOOFDSTUK III

GELD EN KREDIET

AFDELING I.
GELDHOEVEELHEID EN NETTO GOUD- EN DEVIEZENVOORRAAD

§ 1. — EVOLUTIE VAN DE GELDHOEVEELHEID

De fundamentele verruiming van de geldvoorraad, die sedert ettelijke jaren werd geconstateerd, kende in 1957 een onderbreking. Deze evolutie werd bepaald door het saldo der verrichtingen met het buitenland, die een gevoelige weerslag hebben op de binnenlandse monetaire toestand. Voor het gehele jaar bedraagt de vermindering van de geldomloop, die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de hogere rotatiesnelheid van het giraal geld, een half miljard. Daarentegen stegen de quasi-monetaire liquide middelen met 1,3 miljard.

De samenkrimping van de geldhoeveelheid na de jaarlijkse vervaldag was minder sterk dan tijdens de maand januari van het vorige jaar, die trouwens werd gekenmerkt door de uitgifte van een Staatslening. Doordat opnieuw bankdeposito's gevormd werden, nam de geldhoeveelheid in maart met 3,1 miljard toe, waarop in april een vermindering volgde omdat de overheidssector een beroep deed op de kapitaalmarkt. De traditionele seizoenbeweging deed zich einde juni voor en bracht de geldhoeveelheid op een tot nog toe ongekend peil van 201,9 miljard.

Van dat ogenblik af onderging de geldomloop een zeer sterke inkrimping, waardoor grotendeels de direct opeisbare deposito's werden getroffen, die heel de terugslag van het tekort op de betalingsbalans opvingen.

Deze evolutie, die tot einde november aanhield, leidde uiteindelijk tot een vermindering der betalingsmiddelen met 8,6 miljard. In december hervatte de expansie echter met meer kracht dan de gewone sei-

Verloop van de geldhoeveelheid

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Chartaal geld			Giraal geld						Totale geldhoeveelheid (nieuwe reeks)	Veranderingen van de geldhoeveelheid per tijdspanne	Totale geldhoeveelheid (oude reeks)
					In handen van bedrijven en particulieren (b)							
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Chartale geldhoeveelheid (a)	In de handen van de Schatkist en de lagere publiekrechtelijke lichamen	Rekeningencourant bij de Nationale Bank van België (a)	Tegoeden op postrekening (a)	Direct opeisbare deposito's en op ten hoogste één maand bij de banken en parastatale instellingen (a)	Totaal	Girale geldhoeveelheid			
1950 December ..	5,1	88,6	92,3	6,5	0,9	17,7	38.7	57,3	63,8	156,1	..	155,2
1951 December ..	5,6	95,0	99,1	7,4	0,7	18,2	43,1	62,0	69,4	168,5	+ 12,4	167,8
1952 December ..	5,9	97,8	102,0	7,4	0,7	18,0	46,4	65,1	72,5	174,5	+ 6,0	173,1
1953 December ..	5,9	101,6	105,9	7,1	0,6	19,9	46,8	67,3	74,4	180,3	+ 5,8	179,4
1954 December ..	5,9	102,7	106.7	7,4	0,5	20,6	48,4	69,5	76,9	183,6	+ 3,3	182,2
1955 December ..	5,6	107,6	110,7	7,9	0,6	21,0	52.5	74,1	82,0	192,7	+ 9,1	
1956 December ..	5,4	111,5	114,4	6,4	0,6	21,9	55,6	78,1	84,5	198,9	+ 6,2	
1957 Januari	5,4	109,8	112,6	6,4	0,4	22,3	53,9	76,6	83,0	195,6	— 3,3	
Februari ...	5,4	110,4	113,2	6,2	0,5	21,6	53,6	75,7	81,9	195,1	— 0,5	
Maart	5,2	110,9	113,6	7,2	0,4	21,5	55,5	77,4	84,6	198,2	+ 3,1	
April	5,2	110,5	113,3	7,1	0,4	22,4	54,2	77,0	84,1	197,4	— 0,8	
Mei	5,3	110,7	113,6	6,7	0,3	22,1	54,8	77,2	83,9	197,5	+ 0,1	
Juni.....	5,3	111,2	113,9	7,9	0,4	23,0	56,7	80,1	88,0	201,9	+ 4,4	
Juli	5,4	112,3	115,1	6,4	0,4	22,3	54,2	76,9	83,3	198,4	— 3,5	
Augustus ...	5,4	111,9	114,7	6,1	0,3	21,3	52,8	74,4	80,5	195,2	— 3,2	
September ..	5,3	111,5	114,4	6,7	0,3	21,4	51,6	73,3	80,0	194,4	— 0,8	
Oktober	5,3	111,5	114,5	5,8	0,3	22,4	51,3	74,0	79,8	194,3	— 0,1	
November ..	5,3	111,0	113,9	5,4	0,5	21,8	51,7	74,0	79,4	193,3	— 1,0	
December ..	5,4	112,7	115.5	6,4	0,9	22,4	53,2	76,5	82,9	198,4	+ 5,1	

(a) Na aftrekking van de kassaldi der geldscheppende instellingen.
(b) Inclusief de administratieve parastatale instellingen.

Bron : Nationale Bank van België.

zoenbeweging, dit gedeeltelijk als gevolg van het feit dat opnieuw deviezenvoorraden werden gevormd.

In verband met de samenstelling van de geldhoeveelheid wordt aangestipt dat, zo het giraal geld met 1,6 miljard verminderde, het chartaal geld daarentegen met 1,1 miljard steeg; naar betrekkelijke waarde nam het chartaal geld dus toe en bereikte 58,2 % per 31 december 1957, tegen 57,5 % een jaar tevoren. Kende het giraal geld naar evenredigheid een geregelde toeneming sedert 1953, dan sloeg deze evolutie sedert einde 1956 om. Deze tendens kan door diverse factoren worden verklaard en onder meer door de spreiding van de inkomens uit de hoogconjunctuur onder de loon- en weddetrekkenden, die de voorkeur geven aan chartaal geld. Het is evenwel niet uitgesloten dat de beweging in 1957 werd verstevigd, doordat, wegens de onzekerheid ten aanzien van het conjunctuurverloop, opnieuw bankbiljetten werden opgepot.

§ 2. — OORZAKEN VAN DE VERANDERINGEN IN DE GELDHOEVEELHEID

Tijdens het tweede halfjaar van 1956 was de monetaire expansie hoofdzakelijk toe te schrijven aan de zeer sterke toeneming van de kredieten aan bedrijven en particulieren, waardoor het tekort op de verrichtingen met het buitenland in zekere mate werd geneutraliseerd, alhoewel de geldvoorziening van de overheid had opgehouden. Deze tendens hield gedeeltelijk aan gedurende het eerste halfjaar van 1957; tijdens deze periode werd de geldomloop verruimd door een nieuwe uitbreiding der door de geldscheppende instellingen verleende kredieten, zomede door de verrichtingen ter financiering van de Schatkist; deze laatste waren onder meer het gevolg van de storting der tweede tranche van de speciale lening, in december 1956 afgesloten bij de banken. Het saldo der verrichtingen met het buitenland bleef deficitair; een lichte verbetering bij de lopende transacties werd meer dan geneutraliseerd door de uitvoer van particulier kapitaal.

Gedurende het derde kwartaal werkten de voornaamste factoren, die de geldvoorraad en de quasi-monetaire liquiditeiten bepalen, samen om een vermindering ten belope van 6,7 miljard te veroorzaken. Gedeeltelijk onder invloed van de speculatie op buitenlandse deviezen en op de rentepercentages, steeg het deficit der betalingen van bedrijven en particulieren aan het buitenland. Door de vermindering der bankdeposito's werd de Schatkist verplicht tot terugbetalingen aan de banken; gelijktijdig nam de tegeldemaking van de Rijksschuld af.

Alhoewel minder sterk, hield de tendens tot inkrimping van de beschikbare geldmiddelen, onder invloed van een verbetering der verrichtingen met het buitenland, nog aan in oktober en november.

Op het einde van het jaar brachten zowel de verbetering van de betalingsbalans, die werd in de hand gewerkt door het afsluiten van

Gezamenlijke balansen der

(miljarden

TIJDVAK		Geldhoeveelheid					Netto goud- en deviezenvoorraad				Vorderingen op de Schatkist en obligatievorderingen op andere openbare ontleners			
			Giraal geld				Direct opeisbare activa en verplichtingen (nettobedragen)							
		Chartaal geld	in handen van de bedrijven en particulieren (a)	in handen van de overheid	Totaal	Totaal	Nationale Bank van België	Particuliere banken	Andere nettotegoeden en -verplichtingen (nettobedragen)	Totaal	Staatsschulden	Obligatieschuld van andere openbare ontleners	Voorschotten aan het Rentenfonds	Totaal
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1950	31 december .	92,3	57,3	6,5	63,8	**156,1**	+ 35,3	— 2,7	+ 1,6	**34,2**	101,0	1,3	4,1	**106,4**
1951	31 december .	99,1	62,0	7,4	69,4	**168,5**	+ 50,2	— 5,8	+ 1,4	**45,8**	105,1	1,3	1,6	**108,0**
1952	30 juni	100,6	64,2	6,8	71,0	**171,6**	+ 56,2	— 4,2	+ 2,2	**54,2**	108,4	1,4	0,8	**110,6**
	31 december .	102,0	65,1	7,4	72,5	**174,5**	+ 51,0	— 4,3	+ 3,7	**50,4**	115,2	1,4	0,3	**116,9**
1953	30 juni	102,6	66,3	6.9	73,2	**175,8**	+ 48,8	— 4,0	+ 2,7	**47,5**	118,5	1,7	0,7	**120,9**
	31 december .	105,9	67,3	7,1	74,4	**180,3**	+ 52,4	— 4,8	+ 2,7	**50,3**	120,4	1,6	—	**122,0**
1954	30 juni	104,3	69,9	8,1	78,0	**182,3**	+ 49,7	— 4,8	+ 2,9	**47,8**	121,9	1,8	0,2	**123,9**
	31 december .	106,7	69,5	7,4	76,9	**183,6**	+ 50,5	— 3,7	+ 1,5	**48,3**	119,9	1,9	1,2	**123,0**
1955	30 juni	108,6	71,7	7,3	79,0	**187,6**	+ 52,9	— 4,8	+ 2,7	**50,8**	121,1	2,6	0,9	**124,6**
	31 december .	110,7	74,1	7,9	82,0	**192,7**	+ 56,1	— 4,8	+ 3,4	**54,7**	122,4	2,9	0,7	**126,0**
1956	30 juni	111,4	77,0	6,7	83,7	**195,1**	+ 59,2	— 3,8	+ 3,1	**58,5**	124,2	3,5	1,4	**129,1**
	31 december .	114,4	78,1	6,4	84,5	**198,9**	+ 56,9	— 6,1	+ 3,2	**54,0**	123,4	4,1	2,0	**129,5**
1957	31 maart	113,6	77,4	7,2	84,6	**198,2**	+ 53,2	— 6,2	+ 3,4	**50,4**	129,2	4,0	0,7	**133,9**
	30 juni	113,9	80,1	7,9	88,0	**201,9**	+ 53,3	— 4,8	+ 3,0	**51,5**	127,5	4,1	1,8	**133,4**
	30 september	114,4	73,3	6,7	80,0	**194,4**	+ 51,4	— 4,7	+ 2,6	**49,3**	124,3	4,2	1,2	**129,7**
	31 december .	115,5	76,5	6,4	82,9	**198,4**	+ 57,0	— 3,9	+ 2,8	**55,9**	123,8	4,3	0,5	**128,6**

(a) Inclusief de rekeningen van de administratieve parastatale instellingen.

ldscheppende instellingen

franken)

Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren in België		Diversen			Salderingsposten	Totaal	Onder aftrek van					Verschil (20) — (21) à (25)
							Quasi-monetaire verplichtingen der geldscheppende instellingen tegenover de binnenlandse economie			Verschil tussen de eigen middelen en de vastgelegde middelen en participaties (Nationale Bank, Herdisconteringinstituut en depositobanken)	Obligatieleningen (depositobanken)	
bij de geldscheppende instellingen	*Pro memore* bij en buiten de geldscheppende instellingen	Saldo der niet-kortlopende verrichtingen van het Gemeentekrediet, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en het Muntfonds	Specifieke leningen en ontleningen der niet-geldscheppende financiële instellingen	Saldo der niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen			in handen van de bedrijven en particulieren	deposito's in buitenlandse geldsoorten in handen van de bedrijven en particulieren	in handen van de Schatkist			
(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
33,2	36,6	+ 0,7	+ 0,9	— 2,2	+ 2,3	**175,5**	— 12,7	— 1,8	—	— 4,6	— 0,3	**156,1**
36,2	42,1	+ 1,1	+ 0,7	— 2,0	+ 2,1	**191,9**	— 14,1	— 2,4	— 1,1	— 5,2	— 0,6	**168,5**
33,7	40,3	— 0,4	+ 0,1	— 1,2	+ 1,0	**198,0**	— 17,7	— 1,5	— 1,3	— 5,2	— 0,7	**171,6**
36,5	43,3	—	— 0,1	— 1,6	+ 0,2	**202,3**	— 18,6	— 1,6	— 1,4	— 5,2	— 1,0	**174,5**
36,1	43,7	— 1,5	+ 0,5	— 1,4	+ 1,5	**203,6**	— 19,3	— 1,6	— 0,5	— 5,2	— 1,2	**175,8**
38,7	45,4	— 0,4	+ 0,1	— 1,9	+ 1,0	**209,8**	— 20,6	— 1,5	— 0,2	— 5,3	— 1,9	**180,3**
38,2	46,2	—	+ 1,0	— 1,9	+ 2,6	**211,6**	— 19,6	— 1,6	— 0,1	— 5,5	— 2,5	**182,3**
41,7	49,8	+ 1,5	+ 1,0	— 1,2	+ 1,6	**215,9**	— 21,3	— 2,0	— 0,1	— 6,0	— 2,9	**183,6**
43,0	50,1	+ 1,4	+ 1,3	— 2,0	+ 2,2	**221,3**	— 22,4	— 1,7	— 0,1	— 6,1	— 3,4	**187,6**
44,4	52,0	+ 2,9	+ 1,3	— 1,8	+ 0,9	**228,4**	— 23,4	— 2,4	— 0,1	— 6,0	— 3,8	**192,7**
42,1	52,6	+ 1,5	+ 1,4	— 1,3	+ 1,9	**233,2**	— 24,5	— 2,8	— 0,1	— 6,6	— 4,1	**195,1**
49,0	58,4	+ 2,7	+ 1,2	— 1,6	+ 0,6	**235,4**	— 22,3	— 3,2	—	— 6,7	— 4,3	**198,9**
50,1	60,3	+ 0,2	+ 1,2	— 1,5	+ 1,5	**235,8**	— 23,3	— 3,3	—	— 6,6	— 4,4	**198,2**
50,9	61,0	+ 1,0	+ 1,0	— 1,9	+ 2,7	**238,6**	— 21,9	— 3,3	—	— 7,1	— 4,4	**201,9**
50,9	60,0	+ 0,8	+ 1,3	— 2,0	+ 2,5	**232,5**	— 22,1	— 3,9	—	— 7,6	— 4,5	**194,4**
52,7	61,5	+ 0,4	+ 0,9	— 2,3	+ 1,4	**237,6**	— 23,4	— 3,2	— 0,2	— 7,5	— 4,9	**198,4**

Bron : Nationale Bank van België.

Oorzaken van de veranderingen

(Bewegingen in

TIJDVAK	Veranderingen in de geldhoeveelheid	Veranderingen in de quasi-monetaire liquiditeiten				Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten	Saldo der transacties met het buitenland (excl. de kapitaaltransacties van de overheid en de officiële schenkingen)	Monetaire van de (a)
		Termijndeposito's en speciale rekeningen der uitvoerders naar de E.B.U.	Deposito's in buitenlandse geldsoorten van Belgische ingezetenen	Tegoeden van de Schatkist	Totaal			Staat
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (1) + (5)	(7)	(8)
1951	+ **12,5**	+ 1,5	+ 0,5	+ 1,0	+ **3,0**	+ **15,5**	+ 11,0	+ 4,4
1952	+ **6,0**	+ 4,4	— 0,8	+ 0,3	+ **3,9**	+ **9,9**	+ 7,1	+ 5,2
1953 1e halfjaar .	+ **1,3**	+ 0,7	—	— 0,9	— **0,2**	+ **1,1**	— 1,1	+ 1,6
2e halfjaar .	+ **4,5**	+ 1,3	— 0,1	— 0,3	+ **0,9**	+ **5,4**	+ 0,1	+ 4,2
Totaal ...	+ **5,8**	+ 2,0	— 0,1	— 1,2	+ **0,7**	+ **6,5**	— 1,0	+ 5,8
1954 1e halfjaar .	+ **2,0**	— 0,9	—	— 0,1	— **1,0**	+ **1,0**	— 3,8	+ 1,5
2e halfjaar .	+ **1,3**	+ 1,6	+ 0,5	—	+ **2,1**	+ **3,4**	— 0,9	— 1,2
Totaal ...	+ **3,3**	+ 0,7	+ 0,5	— 0,1	+ **1,1**	+ **4,4**	— 4,7	+ 0,3
1955 1e halfjaar .	+ **4,0**	+ 1,1	— 0,2	—	+ **0,9**	+ **4,9**	+ 1,9	+ 1,1
2e halfjaar .	+ **5,1**	+ 1,0	+ 0,6	—	+ **1,6**	+ **6,7**	+ 2,2	+ 2,0
Totaal ...	+ **9,1**	+ **2,1**	+ 0,4	—	+ **2,5**	+ **11,6**	+ 4,1	+ 3,1
1956 1e halfjaar .	+ **2,4**	+ 1,1	+ 0,4	—	+ **1,5**	+ **3,9**	+ 5,1	— 0,3
2e halfjaar .	+ **3,7**	— 2,1	+ 0,3	—	— **1,8**	+ **1,9**	— 2,3	— 3,3
Totaal ...	+ **6,1**	— 1,0	+ 0,7	—	— **0,3**	+ **5,8**	+ 2,8	— 3,6
1957 1e kwartaal .	— **0,7**	+ 1,0	+ 0,1	—	+ **1,1**	+ **0,4**	— 1,2	+ 4,0
2e kwartaal .	+ **3,7**	— 1,4	—	—	— **1,4**	+ **2,3**	— 0,1	— 0,5
3e kwartaal .	— **7,5**	+ 0,2	+ 0,6	—	+ **0,8**	— **6,7**	— 2,5	— 3,0
4e kwartaal .	+ **4,0**	+ 1,3	— 0,7	+ 0,2	+ **0,8**	+ **4,8**	+ 5,3	+ 0,3
Totaal ...	— **0,5**	+ 1,1	—	+ 0,2	+ **1,3**	+ **0,8**	+ 1,5	+ 0,8

(a) Beweging der directe kredieten aan de overheid + saldo van haar kapitaaltransacties met het buitenland (overheid : Staat en

in de geldhoeveelheid

miljarden franken)

financiering overheid	Tegeldemaking van de Rijksschuld en van andere overheidsfondsen	Bewegingen der discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan binnenlandse bedrijven en particulieren bij de geldscheppende instellingen	Veranderingen in het verschil tussen eigen middelen en vastgelegde middelen + participaties der geldscheppende instellingen	Obligatieleningen der depositobanken	Saldi der niet-kortlopende verrichtingen van het Muntfonds, het Gemeentekrediet en de Nationale Kas voor Beroepskrediet	Diversen		Salderingsposten	Totaal
Andere						Specifieke leningen en ontleningen der niet geldscheppende financiële instellingen	Saldi der niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen		
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18) = van (7) tot (17)
— 0,1	— 1,6	+ 3,0	— 0,6	— 0,3	+ 0,3	— 0,2	+ 0,2	— 0,6	+ **15,5**
+ 0,1	+ 0,3	+ 0,3	—	— 0,4	— 1,0	— 0,8	+ 0,4	— 1,3	+ **9,9**
+ 0,3	+ 1,1	— 0,3	—	— 0,2	— 1,5	+ 0,5	+ 0,2	+ 0,5	+ **1,1**
— 0,3	—	+ 2,5	— 0,1	— 0,7	+ 1,2	— 0,4	— 0,5	— 0,6	+ **5,4**
—	+ 1,1	+ 2,2	— 0,1	— 0,9	— 0,3	+ 0,1	— 0,3	— 0,1	+ **6,5**
+ 0,2	+ 1,2	— 0,5	— 0,2	— 0,6	+ 0,4	+ 0,9	+ 0,1	+ 1,8	+ **1,0**
— 0,1	+ 2,0	+ 3,5	— 0,5	— 0,4	+ 1,5	—	+ 0,6	— 1,1	+ **3,4**
+ 0,1	+ 3,2	+ 3,0	— 0,7	— 1,0	+ 1,9	+ 0,9	+ 0,7	+ 0,7	+ **4,4**
+ 0,3	+ 1,0	+ 1,3	—	— 0,5	— 0,1	+ 0,2	— 0,7	+ 0,4	+ **4,9**
+ 0,1	+ 1,0	+ 1,4	—	— 0,4	+ 1,5	—	+ 0,2	— 1,3	+ **6,7**
+ 0,4	+ 2,0	+ 2,7	—	— 0,9	+ 1,4	+ 0,2	— 0,5	— 0,9	+ **11,6**
+ 0,3	+ 1,5	— 2,3	— 0,6	— 0,3	— 1,4	+ 0,2	+ 0,4	+ 1,3	+ **3,9**
+ 0,5	+ 1,3	+ 6,9	— 0,1	— 0,2	+ 1,2	— 0,3	— 0,2	— 1,6	+ **1,9**
+ 0,8	+ 2,8	+ 4,6	— 0,7	— 0,5	— 0,2	— 0,1	+ 0,2	— 0,3	+ **5,8**
— 0,5	— 1,3	+ 1,1	—	— 0,1	— 2,5	—	+ 0,1	+ 0,8	+ **0,4**
+ 0,1	+ 1,0	+ 0,8	— 0,5	—	+ 0,8	— 0,2	— 0,3	+ 1,2	+ **2,3**
+ 0,1	— 0,3	—	— 0,4	— 0,1	— 0,2	+ 0,2	— 0,2	— 0,3	— **6,7**
+ 0,1	— 0,5	+ 1,8	+ 0,1	— 0,4	— 0,5	— 0,3	— 0,3	— 0,8	+ **4,8**
— 0,2	— 1,1	+ 3,7	— 0,8	— 0,6	— 2,4	— 0,3	— 0,7	+ 0,9	+ **0,8**

lagere publiekrechtelijke lichamen).

Bron : Nationale Bank van België.

buitenlandse Staatsleningen, als de vermindering van de behoeften der bedrijven en particulieren aan liquide middelen een ware ontspanning op de geldmarkt.

§ 3. — NETTO GOUD- EN DEVIEZENVOORRAAD VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Deviezenpolitiek.*

Tijdens de vorige jaren, werd de evolutie van de Belgisch-Luxemburgse reglementering op het deviezenverkeer gekenmerkt door een geleidelijke afronding van de diverse beperkingen inzake valuta-overdracht, derwijze dat de convertibiliteit van de Belgische frank praktisch van einde 1955 af hersteld was. Daar de buitenlandse valuta, eensdeels, niet dezelfde waarde hebben en er, anderdeels, rekening houdend met de terzake in de andere landen gevolgde politiek, risico's verbonden zijn aan de unilaterale wederinvoering der converteerbaarheid van de frank, bleek het niettemin nodig de reglementering op het deviezenverkeer, zomede een zekere controle te behouden.

Het streven naar vereenvoudiging van de bepalingen der van kracht zijnde reglementering werd in 1957 voortgezet door met ingang van 1 april een « transferabele » zone op te richten, waarin alle landen die niet tot de dollarzone behoren of waarvoor geen bilaterale betalingsovereenkomst werd gesloten, gegroepeerd zijn. Op genoemde zone werd hetzelfde betalingsstelsel toegepast als destijds op de Lidstaten van de Europese Betalingsunie (E. B. U.). Door deze versoepeling van de reglementering inzake het gebruik der Europese valuta, worden voor het wisselverkeer met het buitenland uiteindelijk nog slechts drie groepen landen onderscheiden : de transferabele zone, de converteerbare zone en de landen waarvoor een bilateraal akkoord van kracht is. Het aantal tot deze laatste groep behorende landen werd nog verminderd door de overgang van Chili, Finland en Bulgarije naar de transferabele zone.

De ongunstige evolutie van de betalingsbalans der B. L.E. U. gedurende het grootste gedeelte van het jaar en, meer in het bijzonder, de betrekkingen met de E. B. U., die door aanzienlijke tekorten werden gekenmerkt, gaven aanleiding tot een op beperking gerichte wijziging van de reglementering, door het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel van 18 oktober 1957 af ingevoerd. De sedert 1951 bestaande mogelijkheid om de opbrengst van de uitvoer en van aanverwante verrichtingen te verhandelen op de vrije markt, werd afgeschaft. De valuta der Lidstaten van de Unie moeten voortaan verkocht worden op de gereglementeerde markt en zij mogen er niet meer aangekocht worden, tenzij ter financiering van de invoer of van andere lopende transacties. Deze bepalingen hadden tot praktisch gevolg, de reglementering op de E. B. U.-transacties eenvormig te maken met die van de dollarzone en een einde te stellen aan de kapitaaluitvoer die door het vrije stelsel van voorheen

werd in de hand gewerkt, vooral langs de E. B. U. om. De nieuwe reglementering, die het bestaan en de structuur van de vrije markt in niets aantast, had een tamelijk snelle uitwerking, temeer daar zij samenviel met het ogenblik, waarop er van de geldplaatsingen in het buitenland een minder grote aantrekkingskracht uitging.

2. — *Verloop van de netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België.*

De vermindering van de netto goud- en deviezenreserves op het einde van 1956 hield aan tijdens de eerste drie kwartalen van het beschouwde jaar, met uitzondering voor de maand april, die ten gevolge van de trekking van 2,5 miljard op het Internationaal Monetair Fonds een tijdelijk herstel bracht. Van einde december 1956 tot einde september 1957 daalden de buitenlandse nettoreserves in totaal met 5,5 miljard. De in de daarop volgende maanden ingetreden verbetering bracht hen terug op het niveau van einde 1956.

Het minder gunstig verloop van de balans der lopende verrichtingen, dat van het tweede halfjaar 1956 af tot uiting kwam, verslechterde niet gedurende het grootste gedeelte van 1957. Maar het batig saldo werd meer dan geneutraliseerd door de uitvoer van particulier kapitaal. De Schatkist moest bovendien haar buitenlandse verplichtingen aflossen en, onder meer, de door de Kolonie vroeger onderschreven schatkistcertificaten terugbetalen. Deze diverse factoren verklaren het verloop van de goud- en deviezenvoorraad der Nationale Bank tijdens de eerste drie kwartalen van het jaar. Achteraf hebben de verbeteringen van het saldo der lopende verrichtingen samen met de door het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel getroffen maatregelen en de door de overheid in het buitenland aangegane leningen, deze goud- en deviezenvoorraad opnieuw in aanzienlijke mate aangevuld.

De goudvoorraad verminderde van 46,2 miljard op het einde van 1956 tot 45,8 miljard op het einde van 1957. In vergelijking met de directe opeisbare verplichtingen bereikte de metaalvoorraad per 31 december 38,9 % en overschreed dus nog in betrekkelijk hoge mate het dekkingspercentage van 33 1/3 %, voorzien in de nieuwe wet van 12 april 1957 betreffende het muntstatuut. De voorraad convertibele deviezen steeg tijdens dezelfde periode van 1 tot 1,9 miljard.

De gecompenseerde schuldvordering op de Europese Betalingsunie werd van 9,7 miljard op het einde van 1956 teruggebracht op 6,8 miljard einde 1957. Sedert het tweede halfjaar 1956, namen de batige saldi geleidelijk af om in 1957 om te slaan in op elkaar volgende maandelijkse tekorten. De kentering op het einde van het jaar was grotendeels toe te schrijven aan de door de Schatkist aangegane leningen in West-Duitsland en, in mindere mate, aan een verbetering van de lopende transacties. Het nettotekort over de periode november 1956 - november 1957 werd ten belope van 75 % of 3,3 miljard, betaald in goud of in

Netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Goudvoorraad	Tegoed op het buitenland buiten akkoorden (a)	Vordering op de E.B.U.	Nettotegoeden of -verplichtingen in bilaterale betalingsakkoorden met de E.B.U.-landen	Andere nettotegoeden of -verplichtingen	Totaal van de goud- en deviezenreserves	Beweging van de goud- en deviezenreserves (b)
1951 December	31,8	0,2	15,2	4,1	— 1,0	50,2	+ 14,8 (c)
1952 December	35,2	1,4	15,0	0,2	— 0,7	51,0	+ 0,8
1953 December	38,8	0,9	13,4	0,6	— 1,3	52,4	+ 1,4
1954 December	38,9	3,4	8,6	0,6	— 0,9	50,6	— 1,8
1955 December	46,4	0,2	9,1	0,4	—	56,1	+ 5,5
1956 December	46,2	1,0	9,7	— 0,3	0,3	56,9	+ 0,8
1957 Januari	43,9	1,3	9,6	— 0,4	0,1	54,5	— 2,4
Februari	43,2	1,0	9,5	— 0,3	0,2	53,6	— 0,9
Maart	42,6	1,0	9,2	— 0,2	0,6	53,2	— 0,4
April	42,5	3,5	9,1	— 0,8	0,5	54,8	+ 1,6
Mei	42,5	2,7	8,8	— 0,7	0,2	53,5	— 1,3
Juni	42,1	2,4	8,4	— 0,4	0,7	53,2	— 0,3
Juli	43,6	2,1	7,7	— 1,1	0,3	52,6	— 0,6
Augustus	44,1	0,5	7,3	— 0,3	0,3	51,9	— 0,7
September	43,5	1,4	7,1	— 0,9	0,3	51,4	— 0,5
Oktober	43,8	1,4	6,7	— 0,2	0,5	52,2	+ 0,8
November	43,9	1,4	6,5	1,5	0,6	53,9	+ 1,7
December	45,8	1,9	6,8	1,5	1,0	57,0	+ 3,1

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Hoofdzakelijk inwisselbare deviezen.
(b) Na uitschakeling van de herwaarderingen der goud- en deviezenreserves.
(c) Na uitschakeling van de herwaardering van de vordering op de E. C. A. (138 miljoen).

Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie

(miljarden franken)

TIJDVAK	Netto-tekort of netto-overschot	Financieringsmodaliteiten					
		In goud of in dollars			Kredieten aan de E.B.U.	Betaling der wapenleveringen besteld aan Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk	Totaal
		Gewone vereffening (a)	Terugbetaling van bilaterale vorderingen	Totaal			
1952	+ 13,3	+ 11,0	—	+ 11,0	— 0,3	+ 2,5	+ 13,2
1953	— 2,5	— 1,0	—	— 1,0	— 1,5	—	— 2,5
1954	— 1,3	+ 0,4	+ 3,1	+ 3,5	— 4,8	—	— 1,3
1955	+ 7,7	+ 6,0	+ 1,2	+ 7,2	+ 0,5	—	+ 7,7
1956	+ 10,9	+ 8,7	+ 1,6	+ 10,3	+ 0,6	—	+ 10,9
1957 1e kwartaal	— 0,5	— 0,4	+ 0,4	—	— 0,5	—	— 0,5
2e kwartaal	— 1,6	— 1,2	+ 0,4	— 0,8	— 0,8	—	— 1,6
3e kwartaal	— 1,6	— 0,8	+ 0,5	— 0,3	— 1,3	—	— 1,6
4e kwartaal	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,8	— 0,3	—	+ 0,5
Totaal 1957	— 3,3	— 2,1	+ 1,7	— 0,3	— 2,9	—	— 3,3
Juni 1950-december 1957	+ 52,9	+ 36,0	+ 7,6	+ 43,7	+ 6,8	+ 2,5	+ 52,9

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Rekening gehouden met de aflossing van de speciale aan de E.B.U. in 1952 toegestane lening en met sommige buitengewone terugbetalingen.

dollars. Rekening houdend met de aanhangsels bij de bilaterale akkoorden van 1954, die in juli aanleiding gaven tot aanvullende terugbetalingen van 5 miljoen rekeneenheden ten laste van het Verenigd Koninkrijk en Italië, bereikten de terugbetalingen op de bilaterale schuldvorderingen 1,7 miljard.

De laatste tranche van 500 miljoen frank der bijzondere lening van 2,5 miljard, in 1952 door de B. L. E. U. aan de E. B. U. verstrekt, werd in juni terugbetaald.

Overeenkomstig de bepalingen der overeenkomst van 14 september 1954, was de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid gedurende gans het jaar betrokken bij de financiering der kredieten, voortspruitend uit de bilaterale betalingsakkoorden; op sommige ogenblikken bereikte haar tegemoetkoming 525 miljoen frank. Daarentegen moest op grond van de overeenkomst van 11 mei 1955 geen beroep gedaan worden op de N. M. K. N., vermits het aan de Europese Betalingsunie verleend krediet voortdurend beneden het bedrag van 10,1 miljard bleef, dat door de Nationale Bank moet gefinancierd worden.

Afdeling II. — GELDMARKT

Dank zij het aanzienlijk overschot, opgeleverd door lopende transacties met het buitenland en niettegenstaande de uitvoer van particulier kapitaal, werd de geldmarkt in 1955 en tijdens het grootste gedeelte van 1956 gekenmerkt door een overvloed aan liquide middelen.

De omslag van de betalingsbalans, die op het einde van 1956 werd uitgelokt door een vermindering van het saldo der lopende verrichtingen, deed zich zeer snel gevoelen op de geldmarkt. Bovendien vloeiden spanningen uit de op daling gerichte tendens bij de deposito's en uit de toegenomen kredietbehoeften van de particuliere sector en de moeilijkheden van de Schatkist, die de bij de banken beschikbare geldmiddelen ten belope van 2,5 miljard moest aanspreken.

Deze tendens kwam tot uiting in 1957 toen de herhaaldelijk voorkomende tekorten op de betalingsbalans vooral de bankdeposito's troffen. De geldmarkt moest dus met heel wat beperkter middelen het hoofd bieden aan de nieuwe verhoging van de vraag naar kredieten, uitgaande van de particuliere sector. De last dezer financiering werd afgewenteld op de circulatiebank, waarvan de tegemoetkoming regelmatig steeg en tijdens de monetaire verkrapping in de zomer een uitzonderlijk niveau bereikte. Om elke speculatieve evolutie te voorkomen, verhoogde de Nationale Bank op 25 juli haar discontotarief met 1 %; deze maatregel was er eveneens op gericht de ongelijkheid tussen het Belgisch en het buitenlands rentepeil af te vlakken en aldus in te werken op de uitvoer

van particulier kapitaal, die tamelijk sterk werd aangewakkerd door de speculatie op de valutamarkt en op de rentepercentages.

De inzinking van de economische bedrijvigheid tijdens de zomermaanden was dieper dan de normale seizoenbeweging en bracht een vermindering tot stand van het beroep op het door de geldscheppende instellingen verleend krediet. De bij het begin van de maand november doorgevoerde hervorming van de geldmarkt droeg er vooreerst toe bij, de vermindering van de bankdeposito's te remmen om vervolgens de stijging ervan te bevorderen.

Wegens de monetaire spanningen, die het grootste gedeelte van het jaar 1957 kenmerkten en niet zonder weerslag bleven op de Schatkist, bleek het meer dan ooit nodig aan het monetair stelsel een grotere soepelheid te verlenen door de rentepercentages te laten bewegen volgens vraag en aanbod bij de geldverstrekking op korte termijn, terwijl ook dringend verbetering moest gebracht worden aan de al te sterke afhankelijkheid van de Schatkist ten opzichte van de geldmarkt. Deze leemten in het mechanisme van de geldmarkt gaven aanleiding tot een hervorming.

De eerste maatregelen van de hervorming bestonden in de stabilisatie van de vlottende schuld, die krachtens het stelsel der dekkingscoëfficiënten bij de banken was ondergebracht. Tot dit doel heeft het ministerieel besluit van 9 november 1957 een lening voorzien, bestaande uit twee groepen. De groep A van 20 miljard frank, bestaande uit certificaten met één jaar looptijd, waarvan de rentevoet 1 15/16 % bedroeg, werd door de banken met grote en gemiddelde circulatie onderschreven door omrekening aan pari van de vroegere certificaten op 12 maanden. De groep B met een nominaal kapitaal van 8 920 miljoen en een looptijd van 4 maanden, waarvan de rente verandert met het discontotarief van de Nationale Bank, doch er 0,75 % beneden blijft (met een minimum van 2 %) werd ter onderschrijving aangeboden aan alle banken door conversie van de vroegere door hen aangehouden certificaten. De niet door de banken onderschreven B-certificaten werden door het Rentenfonds aangekocht (1).

In geval van stijging der deposito's moeten de banken hun gedeeltelijke dekking aanvullen met certificaten, door het Rentenfonds en niet meer door de Schatkist uitgegeven; de bijkomende dekking mag eveneens bestaan in tegoeden bij de Nationale Bank van België, boven het door de thesauriecoëfficiënt vereiste bedrag. Bij een gebeurlijke daling der deposito's zullen de banken eerst de certificaten van het Rentenfonds ter terugbetaling aanbieden; vervolgens zullen ze de terugbetaling van de B- en A-certificaten vragen en, in deze veronderstelling, zal het Fonds voor eenzelfde bedrag op Schatkistcertificaten inschrijven. Houdt de directe geldschepping door middel van de bankdeposito's ten voordele

(1) Door de andere banken werd voor 354 miljoen ingetekend op B-certificaten; nochtans zijn deze banken niet gehouden bedoelde certificaten op de vervaldag te hernieuwen.

van de Schatkist op, dan blijft deze laatste aldus gevrijwaard tegen de gebeurlijke terugbetaling van de A- en B-certificaten.

De financiering van het Rentenfonds geschiedt vooreerst door de gelden, opgeleverd bij de uitgifte van zijn eigen certificaten en vervolgens door de eigen middelen, zomede door die, welke het zich gewoonlijk op de geldmarkt verschaft. Zo nodig kan de Nationale Bank ten behoeve van het Rentenfonds een speciale rekening-courant openen, zonder dat de uitgevoerde afhoudingen op rekening gebracht worden van de kredietmarge, door de overeenkomst van 1948 ten bate van de Schatkist vastgesteld. Om te kunnen voorzien in de behoeften van de vervaldag op het einde van het jaar, hebben de banken B-certificaten ter terugbetaling aangeboden voor een bedrag van 1 242 miljoen; ten einde deze verrichting te financieren, heeft de Nationale Bank aan het Rentenfonds een voorschot van 1 237 miljoen verleend. Binnen het raam van zijn opdracht tot regularisatie van de markt der overheidsfondsen, blijven de door het Fonds van de Nationale Bank bekomen voorschotten echter nog verder aangerekend op voornoemde kredietmarge.

De hervorming van de geldmarkt heeft voor de Schatkist de mogelijkheid behouden om zich van geldmiddelen op korte termijn te voorzien. Door toedoen van de Nationale Bank kan de Schatkist aldus op een aan de banken en aan sommige parastatale financiële instellingen voorbehouden markt. certificaten met een zeer korte looptijd, gaande van 15 dagen tot 4 maanden, uitgeven en dit tegen een rentevoet, die de evolutie van de markt volgt. Bovendien kunnen certificaten, waarvan de vervaldag ligt tussen 6 maanden en één jaar, aan de meest biedenden worden toegewezen. Al deze certificaten kunnen in aanmerking komen voor de dekking onder verschillende vormen der bankdeposito's.

De verhoging van de rente, uitgekeerd op de Schatkistcertificaten van de B-groep, maakte het mogelijk de rentepercentages voor de termijndeposito's in Belgische franken te verhogen, die voortaan gekoppeld blijven aan de discontovoet van de Nationale Bank.

Op de daggeldmarkt, die vroeger werd gekenmerkt door de onbeweeglijkheid der rentepercentages, zullen de daggeldverrichtingen en de leningen op 5 en 10 dagen voortaan kunnen uitgevoerd worden tegen rentepercentages, die schommelen volgens vraag en aanbod.

Door de hervorming konden eveneens de middelen verstevigd worden, waarover de overheid beschikt om de omvang van de geldomloop aan te passen aan de behoeften van het bedrijfsleven, dit door toepassing van het open-marktpolitiek die erin bestaat, naar gelang van het geval, overheidseffecten te verkopen of aan te kopen. Door de getroffen maatregelen werd deze rol toegewezen aan het Rentenfonds dat zijn verrichtingen zal financieren met de opbrengst der door het Fonds bij de banken geplaatste certificaten, in geval van toeneming der bankdeposito's, en in voorkomend geval, dank zij de door de Nationale Bank, buiten de kredietmarge van 10 miljard, verleende voorschotten. Bijgevolg zal de Bank nauw betrokken zijn bij de tussenkomsten op de vrije markt.

§ 1. — EVOLUTIE VAN DE KREDIETVERLENING AAN BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN

Tijdens de laatste jaren, nam de kredietverlening aan bedrijven en particulieren in globo regelmatig toe; zij volgde hierbij de opgaande conjunctuur. Het hoge niveau, dat tijdens de laatste maanden van 1956 werd bereikt, hield aan en werd zelfs nog voorbijgestreefd tijdens het grootste gedeelte van het jaar.

Van het ene jaar tot het andere is de kredietverlening met 3,2 miljard opgelopen, tegen een verhoging van 6,6 miljard in 1956; het toenemingstempo dezer kredieten, dat in absolute waarde trouwens gelijk

Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren

(miljarden franken)

EINDE MAAND	Kredieten aan bedrijven en particulieren in België			Kredieten aan bedrijven en particulieren in het buitenland			Algemeen totaal
	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldscheppende instellingen	Totaal	Gefinancierd door geldscheppende instellingen	Gefinancierd door niet-geldscheppende instellingen	Totaal	
1950 December	33,2	3,4	36,6	1,7	0,2	1,9	38,5
1951 December	36,2	5,9	42,1	1,3	0,6	1,9	44,0
1952 December	36,5	6,8	43,3	2,5	1,4	3,9	47,2
1953 December	38,7	6,7	45,4	2,1	1,1	3,2	48,6
1954 December	41,7	8,1	49,8	1,7	1,6	3,3	53,1
1955 December	44,4	7,6	52,0	3,1	1,0	4,1	56,1
1956 December	49,0	9,4	58,4	3,2	1,1	4,3	62,7
1957 Januari	47,3	10,8	58,1	2,9	1,2	4,1	62,2
Februari	48,1	10,9	59,0	2,7	1,3	4,0	63,0
Maart	50,1	10,3	60,4	2,9	1,2	4,1	64,5
April.....	50,6	10,3	60,9	3,0	1,3	4,3	65,2
Mei	49,9	10,6	60,5	3,0	1,4	4,4	64,9
Juni	50,9	10,2	61,1	3,2	1,3	4,5	65,6
Juli	51,6	9,5	61,1	3,1	1,3	4,4	65,5
Augustus	50,8	9,7	60,5	2,7	1,6	4,3	64,8
September	50,9	9,1	60,0	2,6	1,6	4,2	64,2
Oktober	50,5	9,2	59,7	2,9	1,4	4,3	64,0
November	49,6	9,3	58,9	3,1	1,3	4,4	63,3
December	52,7	8,8	61,5	3,2	1,2	4,4	65,9

Bron : Nationale Bank van België.

was aan de tijdens de conjunctuuromslag van 1952 opgetekende aangroei, werd van het tweede halfjaar af dus beïnvloed door de vertraging in de economische bedrijvigheid.

De verruiming van de kredietverlening kwam integraal de ingezetenen ten goede. De beweging tekende zich af met ingang van de maand maart en verscherpte nog tijdens de zomer, toen het hoogtepunt van de monetaire spanningen werd bereikt. De achteraf ingetreden vermindering werd in brede mate geneutraliseerd door de behoeften op de jaarlijkse vervaldag. De jaarlijkse toeneming van de kredietverlening aan bedrijven en aan particulieren in België werd gefinancierd door de geldscheppende organismen, doch vooral door de circulatiebank, vermits de actiemiddelen van de depositobanken sterk waren aangedaan door het ongunstig verloop van de betalingsbalans tijdens de eerste drie kwartalen. Aldus steeg de tegemoetkoming van de Nationale Bank van 10,7 miljard op het einde van 1956 tot 13,4 miljard op het einde van 1957.

De kredietverlening aan bedrijven en particulieren in het buitenland bleef gedurende het grootste gedeelte van het jaar schommelen rond het in december 1956 bereikte niveau. Deze toestand wordt verklaard door de evolutie van de uitvoer en de meer op beperking gerichte modaliteiten inzake het viseren van bankaccepten door de Nationale Bank; in december 1957 werden de viseringsvoorwaarden versoepeld, o.m. voor de steenkolen en de ijzer- en staalprodukten.

§ 2. — DEPOSITOBANKEN

1. — *Evolutie van de actiemiddelen.*

De spanningen inzake liquide middelen, waarmede de depositobanken in de loop van het jaar 1957 hadden af te rekenen, werden hoofdzakelijk veroorzaakt door de evolutie van de actiemiddelen. De deposito's, die sedert 1956 een ononderbroken expansie hadden gekend, verminderden met 1 miljard. Na de seizoendaling van januari bereikte de nieuwe depositovorming per 31 maart 83,4 miljard, zijnde het maximumbedrag van het jaar. De uitgifte van een Staatslening in de maand april gaf aanleiding tot een nieuwe inkrimping. Met uitzondering voor de maand juni, die nog een zekere opflakkering kende, hield de daling ononderbroken aan tot einde oktober. In vergelijking met de maand maart waren de deposito's op genoemde datum met 4,8 miljard afgenomen. Dank zij een verhoging van de op de termijndeposito's toegepaste rentepercentages en de stopzetting van de uitvoer van particulier kapitaal, werd deze vermindering tijdens de laatste twee maanden van het jaar gedeeltelijk ingelopen.

De tekorten in de transacties met het buitenland gedurende de eerste drie kwartalen veroorzaakten schommelingen bij de bankdeposi-

Algemene staat der banken

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	31 december							Einde kwartaal			
	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1e kwartaal 1957	2e kwartaal 1957	3e kwartaal 1957	4e kwartaal 1957
ACTIEF											
Liquide middelen	12,3	13,5	13,1	13,4	14,4	15,8	17,7	15,9	16,9	15,0	16,6
Kredieten	56,5	64,2	69,8	72,9	76,8	85,8	89,9	94,0	92,2	89,7	89,0
aan de overheidssector	*34,9*	*38,9*	*42,4*	*43,8*	*46,5*	*49,7*	*53,2*	*56,1*	*55,8*	*52,5*	*50,7*
aan de particuliere sector	*21,6*	*25,2*	*27,4*	*29,2*	*30,3*	*36,1*	*36,7*	*37,9*	*36,4*	*37,2*	*38,3*
Diversen	9,3	12,7	16,5	14,7	14,0	14,6	16,6	16,8	16,4	14,5	14,6
waaronder geaccepteerde wissels	*6,1*	*8,1*	*9,1*	*8,1*	*8,9*	*9,6*	*11,1*	*11,5*	*10,9*	*9,2*	*9,3*
Totaal	**78,1**	**90,4**	**99,4**	**101,1**	**105,1**	**116,2**	**124,2**	**126,7**	**125,5**	**119,2**	**120,2**
PASSIEF											
Deposito's	53,6	58,8	64,3	67,4	72,3	79,0	82,1	83,4	82,9	78,7	81,1
in Belgische franken :											
— op ten hoogste één maand	*38,7*	*43,9*	*48,0*	*48,6*	*50,1*	*54,3*	*57,5*	*57,7*	*58,7*	*53,7*	*55,4*
— depositoboekjes	*6,8*	*6,5*	*7,6*	*8,6*	*9,6*	*10,3*	*10,7*	*11,0*	*10,7*	*10,7*	*10,5*
— op meer dan één maand	*5,7*	*5,6*	*6,7*	*8,3*	*10,4*	*11,7*	*10,2*	*10,9*	*9,7*	*9,8*	*11,5*
in deviezen	*2,3*	*2,9*	*1,9*	*1,9*	*2,3*	*2,8*	*3,7*	*3,8*	*3,8*	*4,5*	*3,7*
Eigen middelen	5,1	5,6	5,8	6,1	6,7	7,0	7,6	7,6	8,0	8,1	8,2
Diversen	19,4	25,9	29,4	27,5	26,1	30,1	34,5	35,7	34,6	32,4	30,9
waaronder :											
geaccepteerde wissels	*6,1*	*8,1*	*9,1*	*8,1*	*8,9*	*9,6*	*11,1*	*11,5*	*10,9*	*9,2*	*9,3*
obligaties en kasbons	*0,3*	*0,6*	*1,0*	*1,9*	*2,9*	*3,8*	*4,3*	*4,4*	*4,4*	*4,5*	*4,9*
Totaal	**78,1**	**90,4**	**99,4**	**101,1**	**105,1**	**116,2**	**124,2**	**126,7**	**125,5**	**119,2**	**120,2**

Bron : Bankcommissie.

to's en, onder meer, bij de direct opeisbare deposito's, die tijdens genoemde periode met nagenoeg 4 miljard afnamen. Blijkbaar ondergingen de deposito's trouwens ook in zekere mate de weerslag van de speculatieve bewegingen, die sommige deviezen tijdens de zomermaanden ondergingen. Voor de deposito's op meer dan een maand hield de sedert 1956 ingetreden daling aan, zodat zij einde oktober nog slechts 9,6 miljard bereikten, tegen 10,2 miljard op het einde van 1956. De laatste twee maanden werden gekenmerkt door een snelle wederaanvulling dezer tegoeden en wel ten belope van 2 miljard, zodat de daling der vorige maanden in brede mate werd voorbijgestreefd. Benevens enkele schommelingen bleven de bankboekjes praktisch gedurende gans het jaar op hetzelfde niveau.

Na een stationaire periode stegen de deposito's in deviezen van augustus tot oktober met 1 miljard. Deze evolutie kan in verband gebracht worden met de verhoging van de rentestand in het buitenland. De daaropvolgende inkrimping bracht genoemde deposito's op hun niveau van einde 1956 en was toe te schrijven aan de stijging der rentepercentages na de hervorming van de geldmarkt; zij gaf aanleiding tot deposito-overdrachten en, onder meer, tot die van deviezenrekeningen naar termijnrekeningen in Belgische franken.

Niettegenstaande de verkrapping van de geld- en kapitaalmarkt, zijn de banken erin geslaagd, de uitgifte van obligatiën en kasbons te doen toenemen; het uitstaande bedrag beliep in totaal 4,9 miljard, tegen 4,3 miljard een jaar tevoren. Ongetwijfeld ligt de oorzaak van deze evolutie in de verhoging der aan deze plaatsingen verbonden rente.

De vermindering van de actiemiddelen der banken komt vooral tot uiting bij de tegoeden van de Belgische en buitenlandse banken. Na op het einde van de maand april een bedrag van 10,2 miljard te hebben bereikt, daalden deze tegoeden geleidelijk om einde december op 6,8 miljard terug te vallen, tegen 9,3 miljard op het einde van 1956. De dispariteit van de binnen- en buitenlandse rentepercentages was wel de voornaamste oorzaak dezer beweging, evenals trouwens het verminderen van de behoeften aan liquide middelen, vermindering die het gevolg was van de inkrimping van het internationaal handelsverkeer.

2. — *Evolutie van de kredieten.*

a) *Kredieten aan bedrijven en particulieren.*

De kredietverlening aan bedrijven en particulieren door de depositobanken nam tijdens het jaar 1957 met 1,6 miljard toe, tegen slechts 0,6 miljard in 1956. Vermits hun actiemiddelen aanzienlijk geslonken waren, konden de banken op zichzelf niet voorzien in de financiering van de aanvullende kredieten, doch moesten hun portefeuille handelspapier herdisconteren.

Na een opwaartse beweging tijdens de maand april, namen de uitstaande kredieten ten gevolge van de verscherping der monetaire span-

ningen in globo af. Met ingang van de maand augustus kenden de kredieten een nieuwe expansie om op de jaarlijkse vervaldag 38,3 miljard te bereiken.

Na de verruiming tijdens de maand maart, verminderde de handelsportefeuille der banken geleidelijk en bleef bestendig beneden de bedragen van de overeenkomende tijdvakken in 1956. Deze evolutie doet duidelijk uitkomen hoezeer de liquide middelen bij de banken schaars werden. Achteraf stelde de ontspanning op de geldmarkt de banken in de gelegenheid om de financiering van hun discontokredieten te verhogen, zodat het bedrag van hun effectenportefeuille in december 1,2 miljard hoger lag dan een jaar tevoren. De voorschotten in rekening-courant namen slechts met 400 miljoen toe, tegen 2 miljard tijdens het vorige jaar.

Na een lichte vermindering tijdens de maand januari, nam de herdiscontering van de portefeuille handelspapier der banken zeer snel in

Kredieten van de particuliere banken aan de particuliere sector

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Disconto handels-papier (a)	Voorschotten		Totaal
		Diverse debiteuren	Prolongaties en voor-schotten op effecten (b)	
1950 December	6,8	14,0	0,8	21,6
1951 December	9,5	15,0	0,8	25,2
1952 December	11,5	14,7	1,2	27,4
1953 December	11,9	15,8	1,5	29,2
1954 December	11,7	17,1	1,4	30,3
1955 December	15,7	19,1	1,3	36,1
1956 December	14,4	21,1	1,2	36,7
1957 Januari	14,6	20,9	1,2	36,7
Februari	14,1	21,3	1,3	36,6
Maart	16,3	20,3	1,3	37,9
April.....	15,2	22,0	1,4	38,6
Mei	13,8	22,1	1,3	37,3
Juni	13,4	21,6	1,3	36,4
Juli	12,4	22,8	1,3	36,6
Augustus	13,3	23,1	1,3	37,6
September	12,8	23,2	1,2	37,2
Oktober	13,9	22,2	1,2	37,2
November	15,1	21,4	1,1	37,6
December	15,6	21,6	1,1	38,3

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Exclusief alle herdisconteerde wissels.
(b) Inclusief de speciale mobiliseringsverrichtingen (koninklijk besluit van 22 maart 1952, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1952).

omvang toe om einde juli het uitzonderlijk hoog niveau van 16,1 miljard te bereiken, zegge 5,5 miljard meer dan op hetzelfde tijdstip in 1956. Doordat de Nationale Bank op 25 juli haar discontovoet verhoogde, liep de beweging terug, en werd achteraf nog aangewakkerd door een ruimere geldmarkt.

De herdiscontering bij de financiële instellingen, de parastatalen niet inbegrepen, steeg gedurende het grootste gedeelte van het jaar en verminderde slechts in december om aldus lichtelijk beneden het bedrag van einde 1956 te blijven.

Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Bij de N.B.B.	Bij het H.W.I.	Bij de andere parastatale instellingen	Gedeeltelijk totaal	Bij andere herdisconterende instellingen	Algemeen Totaal (a)
1950 December ...	7,0	0,9	0,6	8,5	0,6	9,1
1951 December ...	4,9	1,7	1,0	7,5	1,8	9,3
1952 December ...	4,6	1,9	1,4	7,9	2,6	10,5
1953 December ...	4,1	2,6	1,3	8,0	2,2	10,3
1954 December ...	5,3	2,5	1,3	9,1	2,7	11,9
1955 December ...	2,7	1,6	1,9	6,3	2,8	9,1
1956 December ...	6,2	1,8	1,9	9,8	3,2	13,0
1951 Januari	5,3	1,7	2,0	9,0	3,3	12,3
Februari	6,0	1,8	2,2	10,0	3,1	13,1
Maart	6,6	2,0	2,2	10,8	2,5	13,3
April	6,9	2,0	2,1	11,0	2,8	13,7
Mei	7,0	2,5	1,9	11,4	3,2	14,5
Juni	8,2	2,2	1,9	12,3	3,4	15,7
Juli.....	8,1	2,3	2,0	12,4	3,7	16,1
Augustus ...	7,2	2,4	2,0	11,6	3,7	15,3
September .	7,4	2,9	2,0	12,3	3,5	15,8
Oktober	7,4	3,0	1,9	12,3	3,6	15,9
November ..	7,0	2,4	1,8	11,2	3,7	14,9
December ...	8,2	2,3	2,3	12,8	3,0	15,8

Bron : Bankcommissie.

(a) Deze bedragen zijn niet opgenomen in de rubriek handelswissels van de algemene staat der banken.

b) *Kredieten aan de overheidssector.*

In tegenstelling met de sedert ettelijke jaren geconstateerde tendens, werd de kredietverlening door de depositobanken aan de overheidssector van 53,2 miljard op het einde van 1956, per 31 december 1957 op 50,7 miljard teruggebracht, waarvan 486 miljoen aan certificaten, uitge-

geven door het Rentenfonds. De aanvang van het jaar werd nog gekenmerkt door een aanzienlijke expansie, waarvoor de verklaring zowel ligt bij de toeneming der krachtens de bankcoëfficiënten te dekken deposito's als bij de inschrijving in januari op een schijf van 1,5 miljard, bestaande uit effecten, die ter gelegenheid van de speciale verrichtingen ter financiering van de Schatkist werden uitgegeven. Door de met ingang van de maand april intredende vermindering der bankdeposito's, waren de kredieten op 31 december met nagenoeg 5,5 miljard gedaald ten opzichte van het op het einde der maand maart bereikte maximum. Ondanks het feit dat de deposito's gedeeltelijk opnieuw werden gevormd, hield de vermindering zelfs aan tijdens de laatste twee maanden van het jaar.

Het bij de Nationale Bank herdisconteerbaar overheidspapier nam met 4,2 miljard toe, terwijl het verhandelbaar overheidspapier met 6,1 miljard verminderde. Deze belangrijke schommelingen dienen nochtans gedeeltelijk te worden toegeschreven aan de sedert november aan de classificatie der nieuwe certificaten gebrachte wijzigingen. De portefeuille overheidspapier werd van 22,4 miljard op 21,7 miljard teruggebracht.

De werkelijke thesauriemoeilijkheden waren voor een groot deel te wijten aan de terugbetaling van een deel der bij de banken ondergebrachte vlottende schuld. De bezwaren verbonden aan de dekking van de passiva der banken kwamen aldus in volle omvang op de voorgrond en waren aanleiding tot een onmiddellijk doorgevoerde hervorming, die een einde moest stellen aan de automatische voorziening van de Schatkist door middel van deposito's, doch waarbij tevens het bedrag der op het einde van oktober door de banken aangehouden overheidseffecten praktisch ten voordele van de Staat geconsolideerd werd. De invoering van deze hervorming vergde een amendement op het reglement van de Bankcommissie van 11 oktober 1949, ten einde de certificaten van het Rentenfonds te kunnen betrekken in de gedeeltelijke dekking van de banken met grote en gemiddelde circulatie.

§ 3. — HERDISCONTERING- EN WAARBORGINSTITUUT (H. W. I.)

De verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut zijn zeer gevoelig aan de evolutie van de geldmarkt. De verkrapping van de liquide middelen bij de banken had dan ook een weerslag op het Instituut, meer door de toeneming van het op dit Instituut gedane beroep dan door de vermindering van zijn financieringsmiddelen.

In 1957 werd door bemiddeling van het H. W. I. een aanzienlijker bedrag aan kredietopeningen voor herdisconto toegestaan. Op het einde van het jaar bedroegen deze uitstaande kredieten 6 083 miljoen frank, tegen 2 498 miljoen een jaar tevoren. Ten einde hun liquide middelen te verhogen, maakten de banken een intensiever gebruik van genoemde kredieten; bedroeg deze aanwending per 31 mei slechts 758 miljoen frank,

Daggeldmarkt

Daggemiddelden
(miljarden franken)

TIJDVAK	Totaal der kapitalen «on call»	Uitgeleende gelden		Opgenomen gelden		
		door verrekenende instellingen	door niet verrekenende instellingen	door het H.W.I. voor eigen rekening	door het Rentenfonds	door andere instellingen
1950	4,1	2,4	1,7	2,0	1,8	0,3
1951	5,4	2,8	2,6	2,5	2,6	0,3
1952	5,8	3,2	2,6	3,1	2,5	0,2
1953	5,4	3,1	2,3	2,8	2,2	0,4
1954	5,3	2,7	2,6	2,7	2,3	0,3
1955	5,6	2,6	3,0	2,5	2,8	0,3
1956	5,2	2,7	2,5	2,6	2,3	0,3
1957	5,6	2,5	3,1	2,5	2,8	0,3
1957 Januari	6,0	2,9	3,1	2,7	3,0	0,3
Februari	5,8	2,5	3,3	3,2	2,3	0,3
Maart	6,3	2,9	3,4	3,6	2,4	0,3
April	5,2	2,7	2,5	2,5	2,4	0,3
Mei	6,2	2,7	3,5	2,6	3,3	0,3
Juni	5,8	2,6	3,2	2,3	3,1	0,4
Juli	4,8	2,5	2,3	2,2	2,2	0,4
Augustus	5,4	2,1	3,3	2,0	3,2	0,2
September	4,8	1,9	2,9	1,8	2,8	0,2
Oktober	5,2	2,3	2,8	2,2	2,8	0,2
November	5,9	2,3	3,6	2,4	3,2	0,3
December	5,8	2,8	3,0	2,8	2,7	0,3

Bron : Nationale Bank van België.

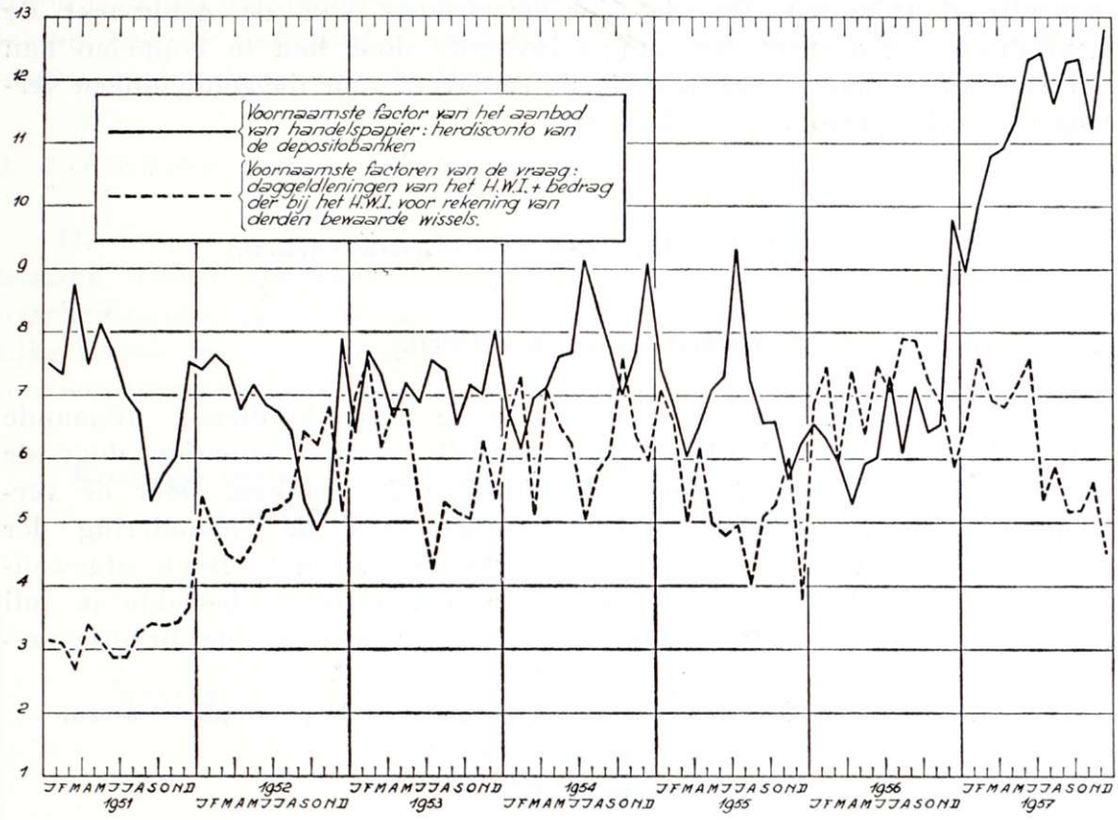
dan steeg zij tot 2 miljard op 30 september om daarna per 31 december op 1 711 miljoen terug te vallen.

Ten aanzien van de omvang der verrichtingen, die het H. W. I. moest uitvoeren en ten einde zijn actiemiddelen aan te vullen, nam de herdiscontering bij de Nationale Bank meer toe. Het daggemiddelde van de herdisconteerde wissels steeg van 642 miljoen in 1956 tot 2 605 miljoen in 1957. Niettemin waren het Instituut en de door hem bestreken markt in staat om te voorzien in een gemiddelde omloop van 7 355 miljoen per dag, of 74 % van het totaal der verhandelde wissels, tegen 92 % in 1956. Intussen viel het daggemiddelde van de door het H. W. I. verkochte of geplaatste wissels van 4 854 miljoen in 1956 terug op 4 562 miljoen in 1957, waaruit de vermindering blijkt van kapitaal voor de aankoop van wissels op de markt van het privaatdisconto.

Doordat de Nationale Bank op 25 juli haar discontovoet verhoogde, heeft ook het H. W. I. zijn discontopercentage op de geviseerde bank-

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt

(miljoenen franken)

Bronnen : Bankcommissie.
Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut

Daggemiddelden

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Wisselportefeuille van het H.W.I.	4,2	4,2	3,8	4,3	4,4	3,4	5,4
waaronder bij de N.-B.B. herdisconteerd	*1,5*	*1,0*	*0,8*	*1,4*	*1,6*	*0,6*	*2,6*
Daggeldleningen van het H.W.I.	*2,6*	*3,1*	*3,0*	*2,8*	*2,6*	*2,6*	*2,6*
Omloop der door het H.W.I. verkochte of geplaatste wissels	1,0	2,8	3,6	3,9	3,4	4,9	4,6
Totale omloop der wissels verhandeld door het H.W.I.	5,3	7,0	7,4	8,2	7,8	8,3	10,0

Bron : Herdiscontering- en Waarborginstituut.

accepten met 1 % verhoogd. In tegenstelling met de internationale evolutie, bleef de rentevoet voor daggeldleningen daarentegen tot november ongewijzigd (1,70 %). Doordat de hervorming van de geldmarkt de flexibiliteit van de rentepercentages invoerde door hen te koppelen aan het spel van vraag en aanbod, is de rentevoet voor daggeldleningen vervolgens snel opgelopen tot 2,25 %.

§ 4. — NATIONALE BANK VAN BELGIË (N. B. B.)

1. — *Kredieten aan bedrijven en particulieren.*

Zowat tot einde 1956 kon in de vraag naar kredieten, uitgaande van bedrijven en particulieren voornamelijk worden voorzien door de regelmatige verruiming van de actiemiddelen der banken. Door de verkrapping van de geld- en kapitaalmarkt werd de financiering der nieuwe kredieten in 1957 daarentegen op de Nationale Bank afgewenteld. Haar optreden nam regelmatig in omvang toe en bereikte in juli en december uitzonderlijk hoge niveaus, dit zowel bij de herdisconte-

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector

Toestand einde maand

(miljarden franken)

MAAND	Handelspapier (a)	Voorschotten op onderpand (b)	Totaal
1950 December	10,9	0,8	11,7
1951 December	8,9	0,3	9,2
1952 December	9,2	0,6	9,7
1953 December	8,3	0,9	9,3
1954 December	9,5	0,3	9,8
1955 December	8,4	0,2	8,6
1956 December	11,4	0,5	11,9
1957 Januari	10,2	0,6	10,8
Februari	9,9	1,3	11,2
Maart	12,0	2,0	14,0
April	11,4	1,9	13,3
Mei	11,7	2,5	14,2
Juni	12,7	2,0	14,7
Juli	14,4	2,5	16,9
Augustus	12,5	2,4	14,9
September	13,1	2,1	15,2
Oktober	13,3	2,3	15,6
November	11,6	1,3	12,9
December	14,4	2,7	17,1

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Het herdisconto van de banken en van het Herdiscontering- en Waarborginstituut inbegrepen.
(b) De voorschotten tot mobilisering der speciale E. B. U.-rekeningen inbegrepen.

ring van de handelsportefeuille als bij de voorschotten op onderpand. Einde 1957 behelsden deze voorschotten een bedrag van 1,2 miljard frank aan het Rentenfonds, wat tenslotte een onrechtstreekse kredietverlening aan de Schatkist betekende. Van het ene jaar tot het andere stegen de ten laste van de Bank uitstaande kredieten met 5,2 miljard.

2. — *Kredieten aan de overheidssector.*

De krapte op de kredietmarkt zowel in het binnenland als het buitenland drukte gedurende het ganse jaar op de financiering van de overheidssector en, meer in het bijzonder, van de Schatkist. De aanzienlijke fiscale meeropbrengst ten spijt, moest de Schatkist toch meermalen omvangrijke bedragen afnemen van de bij de overeenkomst van 14 sep-

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector

Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952

(miljarden franken)

DATUM	Schatkist-certificaten	Ander overheids-papier	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Totaal	Debetsaldo in rekening-courant van de Schatkist
1950 31 december	3,9	0,2	4,5	8,7	
1951 31 december	6,5 (a)	0,1	1,8	8,4	
1952 31 december	6,0	0,2	0,4	6,7	
1953 31 december	8,0	0,1	—	8,1	
1954 31 december	7,9	—	1,2	9,1	
1055 31 december	8,8	0,1	0,8	9,7	
1956 31 december	5,9	0,1	1,8	7,8	
1957 31 december	6,6	—	—	6,6	1,3
1957 31 januari	7,1	0,2	0,2	7,5	
28 februari	8,6	0,3	—	9,0	
28 maart	8,6	0,2	—	8,9	
25 april	6,5	0,2	0,8	7,5	
29 mei	7,4	0,2	0,2	7,8	
27 juni	7,7	0,1	0,9	8,7	
25 juli	7,3	0,4	1,9	9,5	
29 augustus	9,1	0,1	0,5	9,8	
26 september	8,2	0,1	1,0	9,4	
30 october	7,9	0,1	1,1	9,0	2,7
28 november.....	9,3	0,1	—	9,4	1,6
26 december	8,0	—	—	8,0	1,3

Bron : Nationale Bank van België.

(a) In 1951 heeft de Schatkist tot een beloop van 4 057 miljoen frank de financiering op zich genomen van de kredieten, door België boven het quotum aan de E.B.U. toegekend. De voorschotten aan de Schatkist in verband hiermede bedroegen 283 miljoen frank op 27 september 1951; einde oktober en einde november 1951 beliepen zij ongeveer 1 600 miljoen frank. Einde 1952 werd het voorschot van 4 057 miljoen afgelost.

tember 1948 voorziene kredietmarge van 10 miljard en deze marge zelfs overschrijden.

Door de in de maand april uitgegeven geconsolideerde lening kon de marge gedeeltelijk herwonnen worden; naderhand werd ze echter spoedig uitgeput en daarna overschreden, dit ten gevolge van de terugbetalingen, die de Staat moest uitvoeren op de bij de banken, de Dienst der Postchecks en de Kolonie ondergebrachte vlottende schuld. De overschrijding, waarvan voor de eerste maal in de weekstaat van de Nationale Bank van 3 oktober werd gewag gemaakt, bereikte op 10 oktober 2 675 miljoen. Het overschreden bedrag werd geleidelijk aangezuiverd en op 6 februari 1958 volledig terugbetaald.

AFDELING III. – KAPITAALMARKT

Onder de invloed van het begin der recessie, alsook ten gevolge van de omslag der betalingsbalans en de buitenlandse kapitaalbeweging, werd de kapitaalmarkt slechts op het einde van 1957 ruim. Daarvoor was de omstreeks einde 1956 op de kapitaalmarkt ingetreden spanning nog verscherpt : de vraag overtrof het aanbod in sterke mate. Er viel een aanzienlijke stijging te bespeuren der emissies van de particuliere sector, die niet werd gecompenseerd door de gevoelige vermindering der uitgiften van de overheidssector.

De uitgiften van de handels- en nijverheidsvennootschappen kenden geen teruggang, zoals dit tijdens de recessie van 1952-1953 wel het geval was. Door vennootschappen, behorende tot enkele basissectoren, werden daarentegen nog aanzienlijke geldopnemingen verricht.

Volgens de ramingen van de Nationale Spaar- en Lijfrentekas zou het totaal spaarvolume in het binnenland, na de gevoelige achteruitgang in 1956, opnieuw hetzelfde bedrag bereiken als in 1955, d.w.z. 53,5 miljard frank, tegen 48,5 miljard in 1956 en 53,3 miljard in 1955.

Verder viel er ten opzichte van 1956 een lichte achteruitgang aan te stippen, bij de netto-uitvoer van kapitalen door de particuliere sector. Genoemde uitvoer, die voor de overheidssector in de loop van het jaar aanzienlijk was, werd tijdens de laatste maanden door de ontvangsten gecompenseerd. Hieruit volgt dat de uitvoer in totaal nog slechts 6,1 miljard frank bereikte, tegen 11,6 miljard in 1956 (1).

Worden de particuliere besparingen naar hun voornaamste vormen beschouwd, dan tekent zich voor 1957 een ten opzichte van 1956 tegengestelde beweging af; meer bepaald, wordt voor alle vormen van het particuliere sparen een toeneming opgetekend, terwijl de ondernemings-

(1) Verbeterd bedrag.

Voornaamste vormen van het particuliere sparen
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954 (a)	1955 (a)	1956 (a)	1957 (b)
Besparingen van particulieren :						
Depositosparen	11,0	9,9	8,8	7,1	5,9	6,2
Sparen door fondsvorming	7,9	7,0	7,9	9,0	8,7	10,8
Hypothecaire leningen (c)	2,6	3,2	2,9	3,0	2,0	2,2
Hypothecaire terugbetalingen(d)	4,3	4,9	5,2	6,1	6,8	7,5
Investeringen in woningbouw...	5,4	6,3	7,3	7,9	7,5	8,9
Intekeningen op emissies.....	11,0	7,6	13,1	10,5	8,2	9,5
Ondernemingsbesparingen :						
Ingehouden winsten	8,9	7,8	7,8	9,6	10,2	8,2

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Verstrekt door particulieren.
(d) Gedaan door particulieren.

besparingen sterk verminderen : het totaal der niet uitgekeerde winsten zou inderdaad tussen het minimumniveau van 1954 en dat van 1955 liggen.

Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957 (b)
Staat en Autonome Kas voor Oorlogsschade ..	–1 960	–1 218	6 193	12 209	18 344	5 618	9 345	5 892
Provinciën, gemeenten, Gemeentekrediet, Intercommunale maatschappijen	54	1 620	3 362	3 408	2 283	1 740	2 259	3 641
Kolonie	2 241	— 351	— 14	— 15	2 205	2 084	1 771	— 283
Publieke bedrijfsinstellingen	3 609	1 735	2 701	2 753	1 983	554	1 490	1 221
Parastatale kredietinstellingen.....	2 089	1 427	3 570	1 494	5 186	5 393	4 703	4 606
Particuliere sector { aandelen.	2 717	4 203	5 249	3 625	5 664	7 599	6 915	7 824
Particuliere sector { obligaties	1 088	1 444	1 789	1 605	2 795	1 255	1 761	3 161
Diversen	226	191	973	712	280	771	165	57
Totaal ...	**10 064**	**9 051**	**23 823**	**25 791**	**38 740**	**25 014**	**28 409**	**26 119**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Deze statistiek houdt rekening met de private uitgiften en de bijstortingen op vroegere niet-volgestorte intekeningen. De terugbetalingen werden in mindering gebracht.
(b) Voorlopige gegevens.

Steeg het depositosparen praktisch niet, dan boekte het sparen door fondsvorming echter een afgetekende vooruitgang.

De investeringen in woningbouw, die in 1956 waren teruggelopen, namen in sterke mate toe en bereikten een maximum, terwijl de hervatting uitbleef voor de hypothecaire leningen.

De globale omvang van het nettoberoep op de kapitaalmarkt daalde tot een peil dat slechts een weinig boven dat van 1955 lag. De vermindering ten opzichte van 1956 is vooral toe te schrijven aan het lagere bedrag der leningen van de Staat en de Kolonie. Het beroep van de particuliere sector, zowel onder de vorm van aandelen als van obligaties, bereikt een topcijfer voor de periode 1950-1957.

Uitgiften van de overheidssector (a)
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Bedrag
1952	23 760
1953	20 996
1954	38 221
1955	14 765
1956	24 240
1957	17 515
1957	
Januari	—
Februari	1 500
Maart	—
April	7 501
Mei	1 500
Juni	2 446
Juli	—
Augustus	—
September	—
Oktober	4 568
November	—
December	—

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen van de Staat, de Kolonie, de provinciën en de gemeenten, van de instellingen van algemeen nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz. (met uitzondering van de doorlopende uitgiften en leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en van de Nationale Kas voor Beroepskrediet).

§ 1. — UITGIFTEN

De stijging der uitgiften van de particuliere sector was lager dan de achteruitgang der emissies van de overheidssector. Hierdoor kende het totale nettoberoep een vermindering ten opzichte van het vorige jaar.

1. — *Overheidssector.*

De leningen van de overheidssector die van 1955 tot 1956 in globo met 64 % waren gestegen, verminderden met 28 % en vielen derhalve terug beneden het in 1953 bereikte niveau, doch overschrijden nog het minimum van 1955. De Staat schreef slechts twee leningen uit voor een nominaal bedrag van respectievelijk 7 500 miljoen en 4 568 miljoen, of te zamen 12 068 miljoen, tegen 14 840 miljoen in 1956 en 6 565 miljoen in 1955. Nochtans werd in 1957 door het Wegenfonds een lening van 2,1 miljard frank uitgeschreven. In 1955 had deze instelling eveneens een lening uitgegeven, ditmaal van 2,5 miljard frank. De andere overheidsinstellingen kwamen derhalve

in aanmerking voor 3 350 miljoen frank, tegen 9 400 miljoen tijdens het vorige jaar en 5 700 miljoen frank in 1955.

2. — *Uitgiften van Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen.*

De in 1956 opgetekende vermindering van netto-uitgiften van de particuliere sector veranderde in 1957 in een verhoging, die hun totaal bedrag opnieuw op een recordniveau bracht en wel ten belope van meer dan 12 miljard frank. Tot 1952 was dit totaal in een steeds sneller tempo toegenomen; in 1953 werd een vermindering van nagenoeg 50 % aangetekend, waarop een nieuwe stijging tot het vorige recordpeil van 1955 leidde.

De beweging der uitgiften is verschillend naargelang van de lokalisatie der bedrijvigheid. Bij de Kongolese vennootschappen wordt een

Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen (a)

(duizenden franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1954	1955	1956 (b)	1957	Gemiddelde van 1954 tot 1957
Banken	1 032 288	986 759	424 146	845 000	822 048
Kleinhandel	193 753	16 628	207 879	135 424	138 421
Groothandel en buitenlandse handel	210 296	276 338	227 681	270 431	246 187
Metaalverwerkende nijverheid	132 432	492 540	669 957	580 913	468 961
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	494 271	1 184 718	96 484	1 244 805	755 069
Nijverheid der non-ferrometalen	2 296	— 98 089	38 405	55 189	— 532
Textielnijverheid	39 658	67 152	169 789	76 982	88 395
Voedingsmiddelennijverheid	85 923	91 001	91 494	145 950	103 592
Houtnijverheid	10 330	26 501	26 261	16 767	19 965
Scheikundige nijverheid	176 649	26 622	310 675	377 196	222 785
Elektriciteit	934 452	— 89 277	451 174	1 323 496	654 961
Gas	— 87	84 410	1 466	86 542	43 084
Papiernijverheid en grafische bedrijven	75 690	126 233	52 342	37 178	72 861
Transportbedrijf	130 418	112 644	128 246	487 940	214 812
Bouwbedrijf	75 054	81 957	189 776	90 015	109 201
Kolennijverheid	166 533	— 57 162	46 986	17 081	43 359
Cementnijverheid	— 15 455	41 244	168 856	107 813	75 615
Tabaksnijverheid	200	210 753	430	7 238	54 655
Ambacht	35 813	36 955	30 461	35 143	34 593

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1954 af zijn in de statistiek der netto-obligatieuitgiften ook de doorlopende uitgiften begrepen. Daarentegen zijn de terugbetalingen in mindering gebracht.
(b) Verbeterde gegevens.

Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen

Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

JAARTAL	Netto-emissies van aandelen			Verhoging van de obligatie-lening der vennoot-schappen (a)	Totaal der netto-emissies
	Oprichting van vennoot-schappen	Kapitaal-verhoging	Totaal		
	BELGISCHE VENNOOTSCHAPPEN				
1949	492	993	1 485	2 365	3 850
1950	442	641	1 083	2 767	3 850
1951	477	803	1 280	2 576	3 856
1952	564	1 523	2 087	4 037	6 124
1953	529	636	1 165	2 018	3 183
1954	589	2 531	3 120	5 280	8 400
1955	636	4 142	4 778	5 154	9 932
1956	703	3 319	4 022	3 597	7 619
1957	1 217	3 606	4 823	5 750	10 573
	KONGOLESE VENNOOTSCHAPPEN				
1949	207	182	389	113	502
1950	328	639	967	— 3	964
1951	605	850	1 455	330	1 785
1952	373	1 225	1 598	239	1 837
1953	286	679	965	145	1 110
1954	440	679	1 119	345	1 464
1955	367	956	1 323	227	1 550
1956	480	863	1 343	237	1 580
1957	279	1 072	1 351	154	1 505
	TOTAAL				
1949	699	1 175	1 874	2 478	4 352
1950	770	1 280	2 050	2 764	4 814
1951	1 082	1 653	2 735	2 906	5 641
1952	937	2 748	3 685	4 276	7 961
1953	815	1 315	2 130	2 163	4 293
1954	1 029	3 210	4 239	5 625	9 864
1955	1 003	5 098	6 101	5 381	11 482
1956	1 183	4 182	5 365	3 834	9 199
1957	1 496	4 678	6 174	5 892	12 078

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inclusief de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
Inclusief de private emissies, d.w.z. die welke niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een aanbod op de markt.

achteruitgang vastgesteld die gepaard ging met een vermindering van het stijgingspercentage der obligatieschuld, terwijl bij de Belgische vennootschappen zowel het bedrag der aandelen- als dat der obligatieuitgiften in sterke mate is toegenomen.

Naargelang van de beschouwde bedrijfstak kwamen er bij de Belgische handels- en nijverheidsvennootschappen in 1957 sterk uiteenlopende tendensen aan het licht in het verloop hunner netto-aandelen- en obligatieuitgiften. Van 1956 tot 1957 boekte de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid een verhoging van 1 148 miljoen en het bereikte niveau overschreed het topcijfer van 1955; dit compenseerde de gevoelige achteruitgang in 1956, die het gevolg was van aanzienlijke terugbetalingen. Niettegenstaande het feit dat in 1956 reeds een sterke verhoging werd opgetekend, bracht het elektriciteitsbedrijf het bedrag zijner uitgiften op een nieuw recordpeil, hetwelk dat der ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid overschrijdt; de toeneming bedroeg 872 miljoen; in 1956 beschikte eerstgenoemde bedrijfstak in totaal over 17,6 miljard aan kapitaal en reserves, terwijl de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid op hetzelfde tijdstip reeds een bedrag van 20 miljard frank bereikte. Bij de banken werd de achteruitgang van 1955 tot 1956 nagenoeg gecompenseerd door een verdubbelde geldopneming in 1957. De uitgiften van het transportbedrijf zijn sterk opgelopen en wel met 360 miljoen frank; dit is wel zeer opvallend wanneer men bedenkt dat deze bedrijfstak in 1956 in totaal slechts over 8 miljard aan kapitaal en reserves beschikte. In vergelijking met het niveau van hun kapitaal en reserves hebben de gasbedrijven hun uitgiften van 1956 tot 1957 aanzienlijk verhoogd en wel met 85 miljoen frank. Een toeneming wordt tevens aangestipt voor de scheikundige nijverheid, de voedingsmiddelennijverheid, de groothandel en de buitenlandse handel, de nijverheid der non-ferrometalen, de tabaksnijverheid, het ambacht. De netto-uitgiften van de vennootschappen der andere bedrijfstakken zijn verminderd : dit geldt vooral voor het bouwbedrijf, de textielnijverheid, de kleinhandel, de metaalverwerkende nijverheid en de cementindustrie.

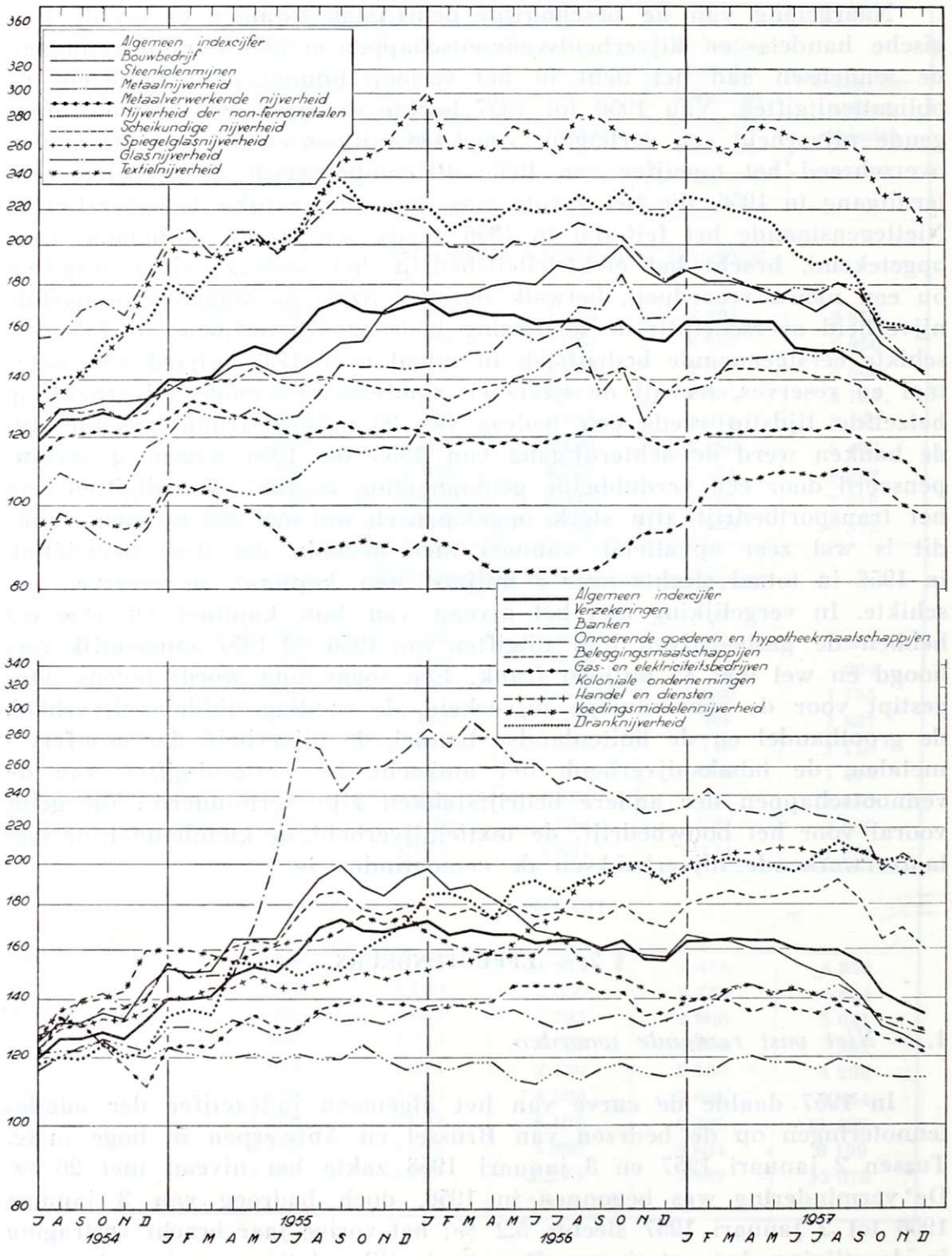
§ 2. — EFFECTENBEURS

1. — *Niet vast rentende waarden.*

In 1957 daalde de curve van het algemeen indexcijfer der aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen in hoge mate. Tussen 2 januari 1957 en 3 januari 1958 zakte het niveau met 20 %. De vermindering was begonnen in 1956, doch bedroeg van 3 januari 1956 tot 2 januari 1957 slechts 5,2 %; het vorige jaar bracht vertraging in de stijging der noteringen. De aanzienlijke daling van het algemeen indexcijfer deed zich in feite voor na de maand augustus 1957. Op dat ogenblik werden de noteringen inderdaad in sterke mate beïnvloed door de aanhoudende terugloop van de bedrijvigheid in de Verenigde

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

Begin der maand
(1953 = 100)

Bron : National Instituut voor de Statistiek.

Beurs van Brussel

Omzet

TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1951						
Eerste halfjaar ...	9 884 003	105 027	9 989 030	8 971 163	97 384	9 068 547
Tweede halfjaar ..	9 356 313	89 462	9 445 775	11 687 031	83 109	11 770 140
Totaal ...	**19 240 316**	**194 489**	**19 434 805**	**20 658 194**	**180 493**	**20 838 687**
1952						
Eerste halfjaar ...	8 662 816	82 981	8 745 797	11 696 143	77 757	11 773 900
Tweede halfjaar ..	6 126 724	75 968	6 202 692	7 948 176	72 270	8 020 446
Totaal ...	**14 789 540**	**158 949**	**14 948 489**	**19 644 319**	**150 027**	**19 794 346**
1953						
Eerste halfjaar ...	6 441 984	67 850	6 509 834	8 463 147	65 376	8 528 523
Tweede halfjaar ..	6 041 759	67 003	6 108 762	7 979 250	65 010	8 044 260
Totaal ...	**12 483 743**	**134 853**	**12 618 596**	**16 442 397**	**130 386**	**16 572 783**
1954						
Eerste halfjaar ...	9 295 154	65 536	9 360 690	12 201 067	63 381	12 264 448
Tweede halfjaar ..	11 359 139	63 548	11 422 687	14 990 136	63 306	15 053 442
Totaal ...	**20 654 293**	**129 084**	**20 783 377**	**27 191 203**	**126 687**	**27 317 890**
1955						
Eerste halfjaar ...	12 240 281	61 691	12 301 972	18 292 231	61 260	18 353 491
Tweede halfjaar ..	11 283 196	63 991	11 347 187	18 894 452	65 054	18 959 506
Totaal ...	**23 523 477**	**125 682**	**23 649 159**	**37 186 683**	**126 314**	**37 312 997**
1956						
Eerste halfjaar ...	7 949 266	49 044	7 998 310	14 089 653	50 554	14 140 207
Tweede halfjaar ..	7 501 662	55 286	7 556 948	13 562 971	60 393	13 623 364
Totaal ...	**15 450 928**	**104 330**	**15 555 258**	**27 652 624**	**110 947**	**27 763 571**
1957						
Eerste halfjaar ...	9 554 647	62 036	9 616 683	14 510 104	67 057	14 577 161
Tweede halfjaar ..	8 933 000	53 821	8 986 821	11 491 353	60 342	11 551 695
Total ...	**18 487 647**	**115 857**	**18 613 504**	**26 001 457**	**127 399**	**26 128 856**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

Staten, zomede door de vermindering van de inkomsten der landen, die grondstoffen voortbrengen.

Bij sommige takken — overigens beperkt in aantal — steeg het indexcijfer der noteringen tussen januari 1957 en januari 1958 gemiddeld nog met 1,5 tot 2 %. Dit gold voor de textielnijverheid — met inbegrip van de kunstzijdenijverheid, doch de weverijen uitgezonderd — de dranknijverheid en de waterdistributie.

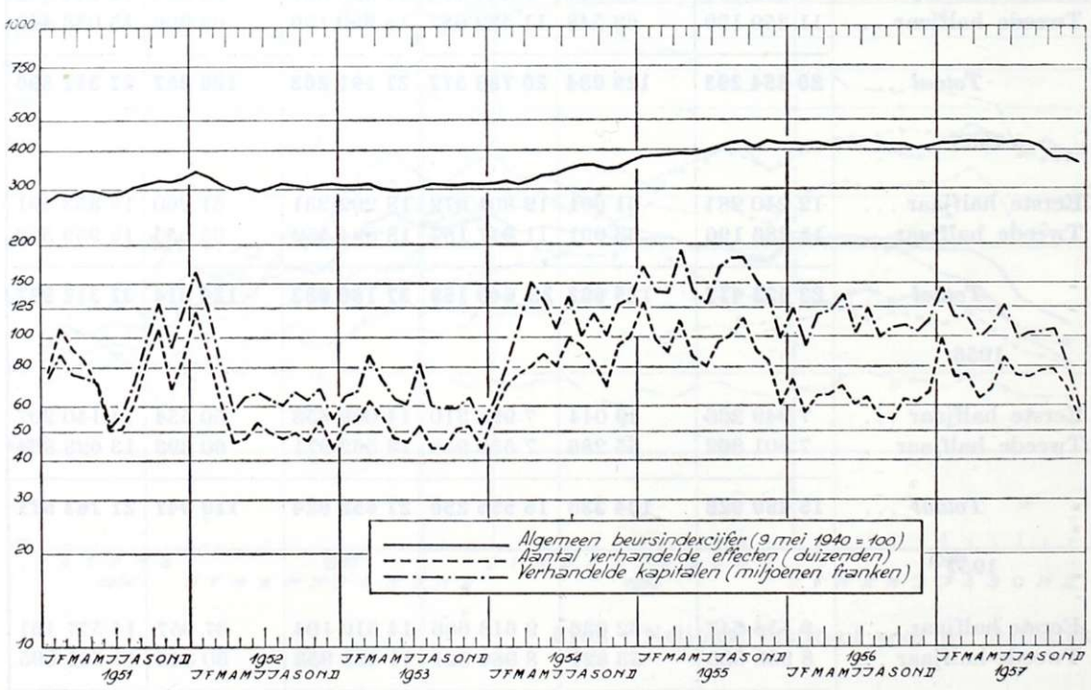
Naar rangorde van de omvang der koersdaling, komen volgende bedrijfstakken in aanmerking : de groep onroerende goederen en hypotheekmaatschappijen en de banken, waarvoor de baisse geenszins 3 % overschrijdt; de steenkolenmijnen, de voedingsmiddelennijverheid, de groep handel en diensten, de rubber- en de ledernijverheid, waarvoor de daling beneden 10 % ligt; de holdings, de beleggingsmaatschappijen, de metaalverwerkende nijverheid, de gas- en elektriciteitsbedrijven, de scheikundige nijverheid, de papierindustrie, de verzekeringen, de glasnijverheid, de ijzer- en staalnijverheid, waarvan de noteringen met 10 tot 20 % achteruitgaan; bij het transportbedrijf, de weverijen, het bouwbedrijf, de spiegelglasnijverheid, de koloniale ondernemingen, de plantages en de nijverheid der non-ferrometalen daalden de noteringen sterker dan het algemeen indexcijfer.

Er zij nochtans op gewezen dat de omzet op de Beurs van Brussel, ondanks gevoelige koersdaling van het ene jaar tot het andere, nagenoeg

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid

(gemiddelde per zitting)

Bron : Beurscommissie te Brussel.

onveranderd bleef. Het aantal veranderde effecten is zelfs toegenomen; dat der aandelen lag 20 % hoger, terwijl de daarmede overeenstemmende kapitaalomzet met 6 % afnam.

2. — *Vast rentende waarden.*

Tegen het jaarultimo 1957, bereikte het rendement van de door de overheidssector uitgegeven obligaties topcijfers; zo overschreed het rendement van de geünificeerde schuld het niveau van 1949. De evolutie van het jaar zelf, wordt verdeeld in twee perioden : het eerste halfjaar,

Rendement van vast rentende waarden op de beurs te Brussel

BEGIN DER MAAND	Notering	Rendement		
	Geünificeerde schuld 4 %, 1e reeks	Geünificeerde schuld 4 %, 1e reeks (a)	Staatsleningen 4 tot 5 % (b)	Leningen van parastatalen en steden 3 tot 5 % (b) (c)
1949 Januari	85,00	4,71	—	—
1950 Januari	89,60	4,46	—	—
1951 Januari	89,00	4,49	—	—
1952 Januari	87,05	4,60	5,16	5,64
1953 Januari	89,35	4,48	5,09	5,51
1954 Januari	92,35	4,33	4,79	4,96
1955 Januari	95,25	4,20	4,59	4,61
1956 Januari	95,70	4,18	4,63	4,71
1957 Januari	89,50	4,47	5,54	5,59
Februari	89,70	4,46	5,41	5,50
Maart	89,80	4,45	5,30	5,38
April	88,15	4,54	5,62	5,55
Mei	87,75	4,56	5,66	5,57
Juni	87,00	4,60	5,80	5,65
Juli	87,00	4,60	5,82	5,71
Augustus	83,00	4,82	6,41	6,44
September	83,00	4,82	6,44	6,43
Oktober	83,00	4,82	6,47	6,42
November	81,00	4,94	6,85	6,66
December	81,00	4,94	6,53	6,56

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Rendement alleen berekend volgens de notering.
(b) Vervaldag binnen 5 tot 20 jaar; terugbetaling in veranderlijke annuïteiten.
(c) Vóór 1955, omvat deze rubriek alleen de leningen uitgeschreven door het Gemeentekrediet van België.

tijdens welk de noteringen slechts zeer langzaam daalden; het tweede semester, dat wordt gekenmerkt door een plotselinge achteruitgang. De in 1956 opgetekende tendens verscherpte in 1957.

Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen

DATUM VAN UITGIFTE	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement voor de intekenaars (%)
Juni 1952	10	4,50	5,25
November 1952	12	4,50	5,08
Mei 1953	20	4,50	4,87
Oktober 1953	15	4,50	4,81
Februari 1954	18	4,50	4,78
Juni 1954	20	4,25	4,65
Oktober 1954	20	4,25	4,57
December 1954	20	4,00	4,55
5 april 1955	20	4,00	4,498
18 april 1955	20	4,00	4,498
Mei 1955	20	4,00	4,55
Juni 1955	20	4,00	4,55
Juli 1955	20	4,00	4,498
Oktober 1955	10	4,25	4,63
December 1955	12	4,25	4,59
Januari 1956	10-15	4,25	4,63
12 maart 1956	10-15	4,25	4,63
21 maart 1956	4	2,00	4,60
April 1956	10-15	4,25	4,60
7 mei 1956	10-15	4,25	4,675
28 mei 1956	15	4,25	4,53
1 juni 1956	5	4,25	4,25
8 juni 1956	14	4,25	4,55
25 juni 1956	11-17	4,25	4,629
Augustus 1956	10-15	4,50	4,783
September 1956	11-16	4,50	4,903
8 oktober 1956	10-15	4,50	4,92
8 oktober 1956	9-14	4,50	4,95
22 oktober 1956	9-14	4,50	4,95
November 1956	10 1/2	4,50	4,874
18 februari	15	3,00 en 5,00	—
2 april 1957	12	5,00	5,345
13 mei 1957	10-15	5,00	5,396 na 10 jaren
27 mei 1957	10-15	5,00	5,43 na 15 jaren
31 mei 1957	10	5,00	5,46
24 juni 1957	10	5,00	5,396
16 oktober 1957	5 1/4	5,50	6,00
3 december 1957	5	5,50	6,02

Bron : Rentenfonds.

Ondanks het feit dat uitgiften van de overheidssector verminderden, moest de Staat aan zijn leningen of aan die welke onder zijn waarborg werden uitgegeven, een hoger rendement verlenen dan in 1956; de geld- en de kapitaalmarkt waren inderdaad minder ruim en het

rendement overschreed van bij de aanvang van het jaar 5 % om in de herfst 6 % te bereiken.

In 1957 leidde de evolutie van de rentenmarkt (1) tot een zeer gevoelige daling der noteringen. Na de inzinking van december 1956 kocht de rentenmarkt tijdens het eerste kwartaal voor aanzienlijke bedragen aan. Bij de aankondiging op 21 maart van de uitgifte der

Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds

Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Financiering der verrichtingen (miljoenen franken) :							
— Daggeld	2 698	2 350	1 999	2 248	2 235	2 315	2 487
— Bij de Nationale Bank verdisconteerde kasbons	1 562	344	120	1 328	730	2 310	200
— Diversen (a)	470	567	638	719	830	898	2 211
Totaal...	**4 730**	**3 261**	**2 757**	**4 294**	**3 795**	**5 523**	**4 898**
Effectenportefeuille (miljoenen franken) :							
— Bedrag	4 686 (c)	3 112 (c)	2 532 (c)	4 023 (c)	3 533 (c)	5 130 (c)	3 527 (c)
— Evolutie per aankoop- en verkoopsaldi	— 276 (d)	— 824 (d)	— 580 (d)	+ 1 491	— 489	+ 1 396	— 1 818

Bron : Rentenfonds

(a) « Reserves », « Voorschotrekening Nationale Bank », « Aankoop van effecten, te liquideren ».
(b) Tijdens het jaar.
(c) Nominale waarde, exclusief de effecten verkocht met recht van wederinkoop aan de instellingen van algemeen nut.
(d) Na aftrekking van de wederinkoopverrichtingen afgehandeld met instellingen van algemeen nut.

Staatslening, tegen de verhoogde rentevoet van 5 %, kende zij vervolgens een plotselinge inzinking. Slechts nadat de Nationale Bank haar discontovoet op 25 juli had verhoogd vertoonde de rentenmarkt opnieuw een tendens tot kopen, doch ten koste van een daling der noteringen. Een nieuwe gedrukte tendens werd waargenomen in oktober door het overschrijden van de hoogtegrens der voorschotten van de Nationale Bank aan de Schatkist en de uitgifte van Schatkistcertificaten waarvan het werkelijk rendement 6 % bedroeg. Over het jaar werd het laagste peil der noteringen bereikt op 20 oktober, waarna de tendens omsloeg.

(1) Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van het jaar 1957. (*Belgisch Staatsblad* van 1 april 1958, blz. 2432).

Het Rentenfonds werd aldus in staat gesteld zijn portefeuille gevoelig te verlichten; op 30 december bedroeg zij aldus 1 818 miljoen frank minder dan een jaar tevoren en werd teruggebracht op het peil dat einde 1955 werd bereikt. Dit was wel de sterkste daling sedert 1950. Om zijn verrichtingen te financieren nam het Rentenfonds blijkbaar nog meer zijn toevlucht tot daggeldleningen, terwijl de waarde van de bij de Nationale Bank verdisconteerde kasbons sterk afnam. Bovendien zij erop gewezen dat het Rentenfonds sedert de op 9 november 1957 doorgevoerde hervorming, die zijn optreden aanmerkelijk verruimde, eigen certificaten begon uit te geven (1); per 31 december waren er voor een bedrag van 486 miljoen in omloop.

Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag der inschrijvingen
1948	10 560
1949	13 129
1950	14 944
1951	12 292
1952	15 201
1953	17 592
1954	19 828
1955	20 035
1956	21 593
1957	21 338

Bron : Nationale Bank van België.

§ 3. — HYPOTHECAIRE INSCHRIJVINGEN

In vergelijking met het vorige jaar nam het bedrag der hypothecaire inschrijvingen lichtelijk af en wel met 1,2 %; in 1956 was het met 8 % gestegen ten opzichte van 1955. Deze evolutie schijnt te wijzen op een naderende vertraging in de bouw van onroerende goederen, die echter niet valt te onderkennen in de waarde der in 1957 gedane investeringen (2).

Tot in 1956 evolueerde het bedrag der hypothecaire inschrijvingen nogal gelijklopend met dat der investeringen in woonhuizen.

§ 4. — PARASTATALE SPAAR- EN KREDIETINSTELLINGEN

1. — *Algemene Spaar- en Lijfrentekas (A. S. L. K.).*

De inlagen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas stegen van 1956 tot 1957 en wel in een sneller tempo dan tijdens de vorige jaren. Per 31 december 1957 bedroegen zij inderdaad 16 783 miljoen frank, tegen 14 518 miljoen een jaar tevoren en 13 621 miljoen einde 1955. Doch in de loop van het jaar 1957 verhoogden de terugbetalingen nagenoeg in dezelfde mate, derwijze dat de netto-aangroei praktisch niet toenam : 4,7 % van 1956 tot 1957, tegen 38 % van 1955 tot 1956. Sedert het top-

(1) Zie blz. 248 tot 250.
(2) Zie blz. 335 tot 338.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Evolutie van het particuliere sparen

(duizenden franken)

TIJDVAK	Verschil (a)	Gekapitaliseerde interesten	Globaal tegoed (b)
1951			
Eerste halfjaar	44 564		
Tweede halfjaar	1 070 141		
Totaal ...	**1 114 705**	929 765	34 512 245
1952			
Eerste halfjaar	2 181 633		
Tweede halfjaar	2 617 239		
Totaal ...	**4 798 872**	1 064 050	40 375 167
1953			
Eerste halfjaar	1 806 290		
Tweede halfjaar	1 780 965		
Totaal ...	**3 587 255**	1 216 982	45 179 403
1954			
Eerste halfjaar	1 377 175		
Tweede halfjaar	1 300 365		
Totaal ...	**2 677 440**	1 346 538	49 459 208
1955			
Eerste halfjaar	439 598		
Tweede halfjaar	1 171 442		
Totaal ...	**1 611 040**	1 445 000	52 515 248
1956			
Eerste halfjaar	1 553 016		
Tweede halfjaar	669 804		
Totaal ...	**2 222 820**	1 555 431	56 131 952
1957			
Eerste halfjaar	1 638 551		
Tweede halfjaar	689 244		
Totaal...	**2 327 795**	1 684 713	60 144 460

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

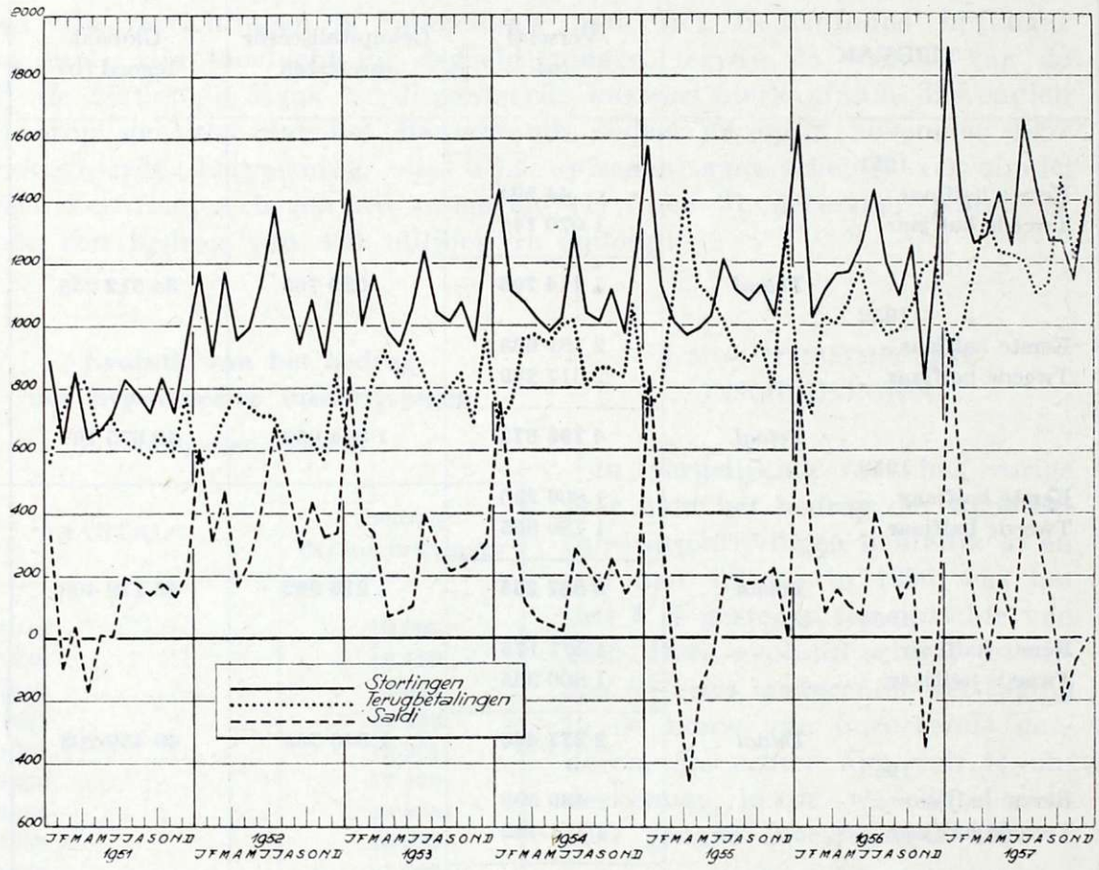
(a) Overschot der stortingen op de terugbetalingen.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.

jaar 1952, was de netto-aangroei voortdurend verminderd tot in 1955; het in 1957 bereikte niveau ligt nog lager dan in 1954.

Het aantal nieuwe spaar- en voorzorgsrekeningen steeg plots in zeer sterke mate : 241 127 rekeningen, tegen 44 666 in 1956 en 18 099 in 1955.

Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas

(miljoenen franken)

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Dit feit wordt hoofdzakelijk verklaard door de in 1956 ingevoerde hervorming van het pensioenstelsel der zelfstandige arbeiders, zomede door de toekenning van premiën aan de pasgeborenen. In 1957 groeide het bedrag van de door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas beheerde kapitalen daarentegen trager aan; de toeneming bedroeg 5 809,5 miljoen frank, tegen 6 020 miljoen in 1956. Einde 1957 bereikte de cumulatieve waarde dezer kapitalen 97 298 miljoen, tegen 91 488 miljoen een jaar tevoren. Deze tendens werd bepaald door de in 1957 ingetreden vermindering der tegoeden, toebehorende aan overheids- en andere instellingen. Volgens de Algemene Spaar- en Lijfrentekas is de verkrapping op de financiële markten niet vreemd aan genoemde vermindering.

De toeneming van de beleggingen kende een ietwat trager verloop : zij beliep 5 811 miljoen frank, tegen 6 044 miljoen een jaar tevoren en 4 535 miljoen in 1955. Hierbij komen de definitieve beleggingen voor 4 511 miljoen frank in aanmerking en dit betekent, van het ene jaar tot het andere, een verhoging met 5,6 %, tegen 7,6 % tijdens het vorige jaar.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Algemene staat van de beleggingen

(miljoenen franken)

OBJECT OF FINANCIERINGSVORM	Nieuwe verrichtingen in 1957			Uitstaande op 31 december 1957		
	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal
Krediet aan de Staat	1 418,9	—	1 418,9	27 935,7	2 720,0	30 655,7
Krediet aan de Kolonie	—	—	—	200,1	—	200,1
Provinciën, steden en gemeenten, Gemeentekrediet van België	35,0	—	35,0	2 841,3	—	2 841,3
Dotatiefonds voor pensioenen	1 269,6	—	1 269,6	8 245,4	—	8 245,4
Vervoer en verkeer (België en Kolonie)	50,0	—	50,0	4 166,7	—	4 166,7
Watervoorziening	470,0	—	470,0	1 804,1	—	1 804,1
Industrieel krediet	815,4	604,4	1 419,8	4 601,8	875,3	5 477,1
Hypothecair krediet	884,7	49,1	933,8	4 454,7	159,4	4 614,1
Beleningen	—	13,2	13,2	—	14,5	14,5
Volkswoningen	3 299,5	21,0	3 320,5	26 113,6	200,0	26 313,6
Landbouwkrediet	834,3	—	834,3	4 329,1	—	4 329,1
Ambachts- en beroepskrediet	—	90,0	90,0	354,2	120,0	474,2
Krediet aan schippers en vissers	—	231,3	231,3	—	797,7	797,7
Discontoverrichtingen (a)	—	954,1	954,1	—	5 931,1	5 931,1
Openbare kassen van lening	2,0	—	2,0	61,3	—	61,3
Werken ten voordele van de invaliden	64,0	—	64,0	454,9	—	454,9
Diverse effecten met Staatswaarborg	7,0	—	7,0	68,8	—	68,8
Totaal (b)	**9 150,4**	**1 963,1**	**11 113,5**	**85 631,7**	**10 818,0**	**96 449,7**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Exclusief de discontoverrichtingen ingedeeld onder de rubrieken «hypothecair krediet», « ambachts- en beroepskrediet » en « krediet aan schippers en vissers ».
(b) Exclusief de Schatkistcertificaten op korte termijn, de voorschotten aan het Herdisconterings- en Waarborginstituut en de daggeldleningen.

Te oordelen naar de omvang van het saldo der beleggingen op 31 december, boekt het Dotatiefonds voor pensioenen geregeld vooruitgang; ook de sociale woningen en de waterdistributie worden in stijgende mate gefinancierd, terwijl het hypothecair krediet nog slechts een lichte vordering maakt; het industrieel krediet kent een nieuwe toeneming.

In verband met de nieuwe verrichtingen brengt de vergelijking van 1956 tot 1957 aan het licht dat de definitieve beleggingen meer dan verdubbelden voor de industriële kredieten en met ongeveer 60 % stegen voor het hypothecair krediet. Zij bleven stationair voor het krediet aan de Staat.

2. — *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (N.M.K.N.).*

a) *Verleende kredieten.*

Deze instelling had te lijden onder de krapte van de kapitaalmarkt en in 1957 konden de kredieten niet in het tempo van 1956 verleend worden, behalve op het einde van het jaar, toen een verbetering op de markt intrad.

Van 31 december 1956 tot 31 december 1957, steeg het totaal bedrag der door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid verleende kredieten met 1 655 miljoen frank; een jaar tevoren bereikte deze toeneming 2 240 miljoen frank.

De in de loop van het jaar opgenomen kredieten verminderden niet in dezelfde mate : op geen enkel ogenblik werd de opneming van vroeger geopende kredieten vertraagd. In totaal liepen de kredietopnemingen over een bedrag van 4 385 miljoen frank, tegen 5 288 miljoen in 1956, terwijl de terugbetalingen 2 730 miljoen bedroegen, tegen 3 048 miljoen frank in 1956.

Het totaal bedrag van de uitstaande speciale investeringskredieten, die sedert 1956 krachtens drie wetten worden verleend — de wet van 7 augustus 1953, de wet van 31 mei 1955 en de wet van 12 juli 1955 — wijst op een verhoging van 1 222 miljoen frank ten opzichte van 31 december 1956, verhoging die grotendeels is toe te schrijven aan de toepassing van de wet van 12 juli 1955. Vorig jaar beliep de toeneming 1 566 miljoen frank.

Het bedrag der uitstaande kredieten voor de koopvaardij- en de vissersvloot, zomede voor de scheepsbouw ging van 207,6 miljoen in 1956 over op 130,9 miljoen in 1957.

Voor de uitstaande kredieten door banken of financieringsmaatschappijen gewaarborgd, beliep de verhoging 217,7 miljoen frank, tegen 196.5 miljoen frank in 1956. De kredieten, die noch door genoemde instellingen, noch door de Staat gewaarborgd worden, stegen met 572 miljoen frank, tegen 720 miljoen in 1956.

In totaal bereikten de herstelkredieten in 1957 een bedrag van 1 976 miljoen frank, tegen 2 032 miljoen in 1956.

De kredietverlening voor handelsdoeleinden verminderde nog en wel met 298,3 miljoen frank voor het handelskrediet op halflange termijn en met 68,8 miljoen voor de financiering van de uitvoer op halflange termijn.

Zoals tijdens de vorige jaren, heeft de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, buiten de kredietverlening, de geldmarkt beinvloed door voorlopige beleggingen en bankaccepten, die per 31 december 3 947 miljoen frank bedroegen, tegen 3 554 miljoen een jaar tevoren.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

In 1957 werden de financiële middelen van de N. M. K. N. opgeleverd door de bestendige uitgifte van kasbons en obligaties, aangevuld door

de terugbetaling van vroeger verleende kredieten, door de vergoedingen, die de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade heeft gestort, door kapitalen herkomstig van het Fonds voor het Uitreden en het Aanbouwen van Zeeschepen en, tenslotte door een in december uitgeschreven openbare lening van 1,5 miljard frank.

3. — *Nationale Kas voor Beroepskrediet (N.K.B.K.).*

Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet

(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag
1947	400
1948	476
1949	521
1950	682
1951	417
1952	678
1953	931
1954	1 046
1955	1 126
1956	1 234
1957	898

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

Verdeling van de in 1957 door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleende kredieten

(miljoenen franken)

SECTOR	Bedrag
Groot- en kleinhandel	171
Voedingsmiddelennijverheid	166
Bouwnijverheid	124
Transport	120
Metaalverwerkende nijverheid	49
Textielnijverheid	62
Andere sectoren	206
Totaal	898

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

a) *Verleende kredieten.*

In 1957 kon de Nationale Kas voor Beroepskrediet slechts voor een bedrag van 898 miljoen kredieten verlenen, d.i. 336 miljoen frank minder dan tijdens het vorige jaar.

Ook hier deed de ernstige verkrapping van de kapitaalmarkt zich gevoelen. Derhalve zijn de uitstaande kredieten en de kredietverbintenissen praktisch niet meer gestegen : van 4 004 miljoen frank op 31 december 1956 kwamen zij op 4 089 miljoen frank op 31 december 1957.

Uit de verdeling der verleende kredieten blijkt dat de tijdens de vorige jaren waargenomen tendens aanhoudt. In 1957 werden 82,5 % der kredieten — tegen 77,5 % in 1956 — besteed aan de aankoop van materieel, beroepseigendommen en de bouw of de verbouwing van beroepsgebouwen; verder vergde de vorming van bedrijfskapitaal nog slechts 10 % van de kredieten, tegen 12 % in 1956.

De verdeling per bedrijfssector brengt aan het licht dat het aandeel van de voedingsmiddelennijverheid in het totaal der verleende kredieten van 1956 tot 1957 is toegenomen; hetzelfde geldt voor het transportbedrijf en de textielnijverheid; de groot- en kleinhandel blijft praktisch op hetzelfde ni-

veau, doch het belangrijkste deel, te weten dat der metaalverwerkende nijverheid, vermindert.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

De middelen tot financiering van de kredietverrichtingen op korte termijn werden opgeleverd door de deposito's op zicht en op korte termijn, die 849 miljoen frank bedroegen per 31 december 1957, tegen 926 miljoen een jaar tevoren. Voor de kredieten op halflange en op lange termijn vormden de eigen geldmiddelen, de uitgifte van kasbons en obligaties en, tenslotte, de deposito's op halflange en op lange termijn de tegenpost ten belope van 2 970 miljoen frank, tegen 2 950 miljoen in 1956. In 1957 geeft de balans voor de deposito's met een looptijd van meer dan 120 dagen nog slechts een bedrag van 58 miljoen aan, tegen 331,5 miljoen frank in 1956; van het ene jaar tot het andere nam de waarde van de uitgegeven kasbons en obligaties evenwel nog met 284 miljoen frank toe; vorig jaar bedroeg de verhoging 228 miljoen.

4. — *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet (N.I.L.K.).*

Ondanks de moeilijkheden, voortspruitend uit de spanningen op de kapitaalmarkt, liep het totaal volume der verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet over een bedrag van 776 miljoen frank, tegen 780 miljoen frank in 1956.

Genoemd Instituut zag zich verplicht de rentevoet van al de door hem toegestane leningen te verhogen. Het aantal in 1957 verleende gewone kredieten bedroeg 9 % minder dan tijdens het vorige jaar, doch het volume ervan lag evenwel 11 % hoger dan in 1956. Verder waren de verrichtingen ten bate van de oorlogsgesinistreerden heel wat minder omvangrijk. Er werd een nieuw compensatiefonds ten behoeve van de coöperaties in het leven geroepen.

Door 1 804 miljoen frank te bereiken op 31 december 1957, namen de uitstaande kredieten met 173 miljoen frank toe.

Ter financiering zijner verrichtingen heeft het Instituut zijn leningen met 195 miljoen frank verhoogd; in 1956 bedroeg de toeneming van het opgenomen bedrag 180 miljoen frank.

5. — *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet (C.B.H.K.).*

a) *Verleende kredieten.*

Zoals in 1956, moest het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet de kredietverlening voor het bouwen beperken. Rekening houdend met de toestand van de markt op het einde van 1956 en gedurende gans het jaar 1957, zijn de rentepercentages der hypothecaire verrichtingen heel wat gestegen. De voornaamste hypotheekmaatschappijen pasten inderdaad tijdens het eerste kwartaal op hun door aflossing terugbetaal-

bare leningen een gemiddelde rentevoet van 6 % toe; tijdens de daarop volgende trimesters steeg dit percentage om tegen de maanden september en oktober, 7,50 % en meer te bereiken.

In de gewone sector nam het bedrag der kredietverrichtingen tijdens het jaar 1957 met 138 miljoen frank toe, tegen 135 miljoen in 1956 en 137 miljoen in 1955; de betalingen bereikten 239 miljoen frank, terwijl de aflossingen en terugbetalingen 101 miljoen frank beliepen.

In de sector « herstelkredieten » verminderde het bedrag der uitstaande kredieten in totaal met 159 miljoen frank, hetgeen wijst op de vereffening van de oorlogsschade.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

Het Centraal Bureau vond de nodige geldmiddelen voor de financiering zijner verrichtingen in eigen gelden, in de opbrengst van de terugbetaling op vroeger verleende kredieten, in de uitgifte van kasbons en obligaties en, tenslotte, in het opnemen van het discontokrediet, dat het Bureau bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas aanhoudt.

Na vervanging van de vervallen effecten, werd in 1957 voor een bedrag van 19 miljoen meer kasbons uitgegeven, tegen een toeneming van 166 miljoen in 1956.

HOOFDSTUK IV

VERZEKERINGEN

De bedrijvigheid neemt toe bij alle verzekeringsvormen onder wettelijk toezicht. Het toenemingstempo is bijzonder hoog voor de hypothecaire leningen.

§ 1. — LEVENSVERZEKERING

De uitbreiding van de levensverzekering houdt aan, alhoewel de expansie niet het bedrag van 1955 bereikt. In totaal kent deze vorm van sparen nog niet de in de andere landen bereikte belangrijkheid.

Levensverzekeringen
Geïnde premiën
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Belgische vennootschappen.....	3 516,1	3 723,4	4 008,6
Buitenlandse vennootschappen ..	1 238,2	1 332,7	1 442,8

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Levensverzekeringen
Wiskundige reserves (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Belgische vennootschappen :			
Belgische franken	19 677	22 055	24 407
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische franken	6 672	7 431	8 178

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor contracten onderschreven in vreemde munt.

1. — *Geïnde premiën.*

De door de levensverzekeringsmaatschappijen geïnde premiën bedragen 5,45 miljard frank, tegen 5,06 miljard frank in 1956 en 4,75 miljard frank in 1955. In relatieve waarde beloopt de toeneming 7,8 %, tegen 6,3 % in 1956 en 11,1 % in 1955. Het aandeel der Belgische vennootschappen in dit percentage is 7,71 %, tegen 5,9 % in 1956 en 12,4 % in 1955; dat der buitenlandse vennootschappen bedraagt 8,3 %, tegen 7,6 % in 1956 en 7,3 % in 1955.

2. — *Wiskundige reserves.*

In vergelijking met het vorige jaar, bedraagt de verhoging van de wiskundige reserves 11 % voor de Belgische en 10 % voor de buitenlandse vennootschappen, tegen respectievelijk 12 % en 11 % in 1956

en 13 en 12 % in 1955. Ten opzichte van 1938 ligt de coëfficiënt der wiskundige reserves op 10,5, tegen 9,5 in 1956 en 8,5 in 1955.

3. — *Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves.*

Algemene bepalingen van wettelijke aard regelen de keuze en het gebruik van de activa-tegenwaarden der wiskundige reserves. In dit verband

Levensverzekeringen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1955	1956	1957
Belgische vennootschappen :			
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	2 383,7	2 709,4	2 696,6
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	4 412,7	4 584,7	4 683,7
Obligaties van Belgische vennootschappen	4 776,8	5 451,6	6 015,8
Aandelen van Belgische vennootschappen	1 751,9	1 978,5	2 330,2
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	244,9	456,1	516,0
Polisbeleningen	698,9	749,8	817,3
Onroerende goederen	624,6	720,9	1 018,9
Hypothecaire leningen	4 389,4	5 092,5	6 192,3
Speciën en diversen	554,1	402,3	311,5
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische overheidseffecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	2 086,7	2 199,8	2 410,6
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	1 705,7	1 748,5	1 620,6
Obligaties van Belgische vennootschappen	420,5	479,5	512,6
Aandelen van Belgische vennootschappen	456,4	456,2	497,3
Buitenlandse overheidseffecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	103,9	146,8	188,5
Polisbeleningen	296,7	308,5	352,0
Onroerende goederen	629,1	745,4	881,6
Hypothecaire leningen	1 105,1	1 320,5	1 584,8
Speciën en diversen	52,1	53,9	67,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

werd 1957 gekenmerkt door twee soorten schommelingen. Eensdeels, slaat de aanzienlijkste absolute verhoging ten opzichte van het vorige jaar nog steeds op de hypothecaire leningen : voor de Belgische vennootschappen bereikt zijn één miljard frank, zegge 42 % van de stijging der wiskundige reserves en voor de buitenlandse vennootschappen, 265 miljoen frank of 35 % van dezelfde stijging.

Anderdeels, ondergingen verschillende categorieën van effecten de invloed der beursnoteringen en, onder meer, der daling van sommige overheidsfondsen.

§ 2. — KAPITALISATIE

In tegenstelling met het vorige jaar, stijgt de nominale waarde van de onderschreven contracten, doch in lichte mate; ondanks de afkoop of de vermindering voor tal van contracten, blijft de jaarlijkse verhoging bij de zuivere kapitalisatie aanhouden; dit geldt vooral voor de contracten met enige premie, terwijl de daling bij de bouwkapitalisatie even omvangrijk blijft. De nominale waarde van de zuivere kapitalisatiecontracten met enige premie bedraagt 173,7 miljoen frank, tegen 158,9 miljoen in 1956 en 151,5 miljoen in 1955; zij bereikt 818,5 miljoen frank voor de contracten met periodieke premiën, tegen 809 miljoen in 1956 en 814 miljoen in 1955.

Kapitalisatieverrichtingen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Geïnde premiën	**70,4**	**68,8**	**63,3**
Nominale waarde der onderschreven contracten :			
Zuivere kapitalisatie	966,1	968,1	992,2
Bouwkapitalisatie	136,8	117,1	98,3
Totaal ...	**1 102,9**	**1 085,2**	**1 090,5**
Wiskundige reserves :			
Zuivere kapitalisatie	355,5	364,4	383,4
Bouwkapitalisatie	68,8	65,5	55,6
Totaal ...	**424,3**	**429,9**	**439,0**
Waarborg	5,2	5,5	5,4
Algemeen totaal ...	**429,5**	**435,4**	**444,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Kapitalisatieverrichtingen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Belgische overheidseffecten en waarden door de Staat gewaarborgd	103,5	102,5	89,4
Waarden door de Kolonie gewaarborgd	1,5	1,4	1,4
Obligaties parastatale instellingen	26,4	32,1	28,4
Obligaties provincies en gemeenten	4,5	4,2	9,5
Obligaties Belgische vennootschappen	2,8	2,8	1,0
Aandelen Belgische vennootschappen	1,1	1,1	1,0
Onroerende goederen	7,6	6,9	9,6
Hypothecaire leningen	266,6	275,7	284,4
Polisbeleningen	2,6	2,4	2,4
Speciën	—	—	—
Diversen (a)	9,8	6,7	4,5
Totaal ...	**431,4**	**435,8**	**431,6**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

§ 3. — HYPOTHECAIRE LENINGEN DOOR PARTICULIERE INSTELLINGEN VOOR HYPOTHECAIR KREDIET

In 1957 hield het toenemingstempo aan voor alle categorieën van door particuliere instellingen toegekende hypothecaire leningen.

De moeilijkheden van de Openbare Schatkist bleven niet zonder weerslag op de beschikbare geldmiddelen van de diverse parastatale kredietinstellingen, die zich bovendien verplicht zagen, bij de toekenning van hun leningen strengere voorwaarden te stellen; deze omstandigheden hebben een toestroming naar de particuliere sector van de reeds ingediende aanvragen uitgelokt.

Diverse maatregelen, zoals de verhoging van de rentevoet voor de termijndeposito's der banken en de uitbreiding van de regeling op de vrijstelling van de mobiliënbelasting (1) ten voordele van de banken en de parastatale instellingen — de Algemene Spaar- en Lijfrentekas uitgezonderd — zouden in de toekomst een weerslag kunnen hebben op de traditionele oriëntering der stromingen in 's lands spaarwezen : thans liggen deze laatste in gelijke waarde gespreid over de bankdeposito's en de eigenlijke spaarsector, waaronder de hypothecaire leningen.

(1) Wet van 24 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 29 december 1957).

Hypothecaire leningen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Hypothecaire leningen met tussenkomst :			
Nominale waarde der leningen	**840,0**	**883,9**	**991,8**
Reconstitutiefonds	134,1	135,7	146,3
Waarborg	2,4	2,3	2,2
Totaal ...	**136,5**	**138,0**	**148,5**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :			
Te vereffenen saldo	**18 272,7**	**21 369,0**	**25 310,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Hypothecaire leningen met tussenkomst

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Belgische overheidseffecten	17,7	18,7	16,6
Obligaties parastatale instellingen	3,8	3,8	6,8
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	0,5	0,6	0,2
Obligaties provincies en gemeenten	1,6	0,5	1,2
Onroerende goederen	7,2	7,8	8,2
Hypothecaire leningen	109,6	113,7	124,3
Diversen (a)	0,7	0,2	0,6
Totaal ...	**141,1**	**145,3**	**157,9**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet-afgeloste aanwervingskosten.

§ 4. — VERPLICHTE VERZEKERING TEGEN BURGERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE VERVOERDERS MET AUTOVOERTUIGEN

Bij het ter perse gaan van dit werk zijn de gegevens voor 1957 betreffende de verschillende categorieën der gebruikers van autovoertuigen nog niet beschikbaar; zij zullen in een volgende uitgave worden opgenomen.

Verplichte verzekering voor de vervoerders met autovoertuigen

Waarden tot dekking van de wiskundige reserves

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Belgische overheidseffecten	419	570	783
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	14	30	32
Parastatale instellingen	190	220	276
Parastatale kredietinstellingen	94	122	135
Provinciën en gemeenten	52	63	103
Buitenlandse overheidseffecten	4	9	26
Onroerende goederen	63	101	142
Hypothecaire leningen	98	108	168
Obligaties van Belgische vennootschappen	59	62	208
Aandelen van Belgische vennootschappen	98	158	204
Speciën	176	53	11
Diversen	126	16	25
Totaal ...	**1 393**	**1 512**	**2 113**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Er bestaan alleen inlichtingen over het financieel aspect van de verplichte verzekering voor de vervoerders met autovoertuigen. Het stijgingstempo van de waarden tot dekking van de wiskundige reserves is opnieuw toegenomen; in absolutie waarde treft men de belangrijkste verhoging aan bij de Belgische overheidseffecten.

VIERDE DEEL

Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK ÉÉN

PRIJZEN

De evolutie van de prijzen draagt in alle stadia van produktie en handel de kenmerken van de conjunctuuromslag. Evenals in 1948 is de daling van de prijzen der grondstoffen ingetreden vóór de omslag in de evolutie van de meeste economische variabelen. De in 1956 ingezette daling van de grondstoffenprijzen werd weliswaar veroorzaakt door een aantal factoren, waarvan sommige ogenschijnlijk geheel of gedeeltelijk buiten de conjunctuur staan, doch de gelijkenis met de eerste naoorlogse conjunctuurgolf is opvallend. De conjunctuurgolf van 1950-1951 is geheel anders, én door haar oorzaken, én door de omvang en de snelheid van de schommelingen der prijzen van de landbouwprodukten, de grondstoffen en de afgewerkte produkten.

De Belgische groothandelsprijzen ondergaan de invloed, enerzijds, van de grondstoffenmarkten en, anderzijds, van de andere kostprijsfac-

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen

(1953 = 100)

LAND	Kleinhandelsprijzen of levensduurte			Groothandelsprijzen			Bruto-uurlonen (a)		
	1956	1957		1956	1957		1956	1957	
	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde	Einde jaar
België	104	107	109	104	106	106	118	127	129
Verenigde Staten van Amerika	102	105	106	104	107	108	112	117	119
Verenigd Koninkrijk	112	116	119	108	112	113	124	131	134
Frankrijk	103	105	114	103	108	119	123	132	141
West-Duitsland	105	107	109	102	105	106	119	131	134
Nederland	109	120	123	104	107	107	120	133	137

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) In de fabrieksnijverheid.

toren, waaronder de prijzen der inlandse steenkolen en de loonkosten. Beide factoren werken soms in tegengestelde zin, doch als gevolg van het terugtrekken van de vraag heeft de invloed van de ingevoerde grondstoffen na de Suez-crisis de bovenhand gehaald, waardoor zelfs de prijzen der halffabrikaten zijn gaan dalen, maar de afgewerkte produkten volgden slechts aarzelend. De prijzen der landbouwprodukten blijken weinig afhankelijk te zijn van de conjunctuur.

Het stijgingstempo van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen is pas bij het einde van 1957 vertraagd, evenals het tempo van het indexcijfer der regelingslonen; nochtans werd de stijging van de loonkosten tijdelijk onderbroken tijdens de zomer, blijkbaar als gevolg van het wegvallen van overuren en prestatiepremies. De koppeling van de lonen en van nagenoeg geheel het inkomen van de arbeidersklasse aan de evolutie der kleinhandelsprijzen heeft de lonen in België niet sterker doen stijgen dan in de omliggende landen; dit automatisme heeft integendeel de omvang der looneisen en der stakingen beperkt.

AFDELING I. – PRIJSPOLITIEK

Het prijsbeleid van de Regering was in 1957 nog geheel afgestemd op de toestand van hoogconjunctuur. De vrees, de concurrentiekracht van het Belgisch bedrijfsleven te zien verslechteren terwijl de toetreding tot de Gemeenschappelijke Markt in de nabije toekomst reeds aanpassingsmoeilijkheden meebrengt, heeft er de Regering toe gebracht bij het einde van 1956 een aantal maatregelen te overwegen, waaronder prijs- en loonzetting en een conjunctuurbelasting op de winst.

De in november 1956 door de Regering aangekondigde maatregelen op financieel, economisch en sociaal terrein, waarvan het doel was de uitwassen der hoogconjunctuur te besnoeien, hebben vaste vorm gekregen door de wet van 12 maart 1957 (1). Deze wet vestigt een eenmalige belasting op de winsten van het bedrijfsleven, waardoor de investeringen wellicht worden geremd en bovendien het bedrag der uitgekeerde dividenden wordt beperkt. Bovendien verruimt deze wet de mogelijkheid tot prijszetting en biedt zij de uitvoerende macht de mogelijkheid tot het verbieden van nieuwe loonsverhogingen, behalve deze die werden bedongen door een vóór 1 januari 1957 bestaande loonregeling of die het gevolg zijn van de koppeling der lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen of waarvan de weerslag op de kostprijs der onderneming wordt gecompenseerd door de hogere productiviteit.

Afgezien van een korte periode van spanning tijdens de zomer hebben de omstandigheden de Regering toegelaten de beschikkingen van

(1) *Belgisch Staatsblad* van 14 maart 1957.

de wet van 12 maart 1957 inzake prijzen en lonen niet toe te passen. De vroeger terzake getroffen maatregelen, vooral kort na de oorlog en tijdens de Korea-crisis, zijn ruim voldoende gebleken.

De Prijzendienst heeft een groot aantal aanvragen om prijsverhoging te behandelen gekregen, vooral bij het begin van het jaar. Deze aanvragen werden door de Prijzencommissie zeer nauwgezet onderzocht en, na behandeling in aanwezigheid van de betrokken partijen, voorgelegd aan het Ministerieel Comité voor Economische Coördinatie. In enkele gevallen werden bij besluit van de minister maximumprijzen vastgelegd, o.m. voor kachels (1) en vensterglas (2), gedurende korte tijd ook voor suiker (3) en aardappelen (4). De handel in voorverpakte geneesmiddelen werd de verplichting opgelegd de verlaging van de omzetbelasting in de kleinhandelsprijzen door te geven (5). De reglementering van de vleesprijzen werd behouden, maar deze van de marges in de steenkolenhandel werd bij het einde van het jaar afgeschaft.

Bovendien is het in vele gevallen mogelijk geweest de betrokken ondernemingen ertoe te brengen de prijsverhogingen te beperken, zonder reglementaire schikking. Dit is o.m. gebeurd met de prijzen der petroleumprodukten bij het begin van het jaar en later is zelfs prijsdaling ingetreden.

Nadat in de loop van 1956 de omzetbelasting op verschillende produkten was verlaagd geworden met de bedoeling de prijzen te drukken, heeft de moeilijke toestand van de Schatkist het onmogelijk gemaakt op deze weg voort te gaan en in 1957 zijn verschillende kostprijsverhogende belastingen verhoogd geworden of werd de tijdelijke verlaging ervan vervroegd opgeheven. De neiging tot stijgen van de kleinhandelsprijzen was reeds verzwakt toen de belasting werd verhoogd, waardoor de weerslag van deze verhoging op het binnenlands prijsniveau vrij beperkt is gebleven; de weerslag van de belastingverhoging op de koffieprijs werd o.m. gecompenseerd door de daling van de grondstoffenprijzen.

Sedert enkele jaren heeft de Regering getracht de prijssubsidies te beperken; in 1957 is de prijssteun aan de binnenlandse tarweproduktie evenwel aanleiding geweest hieraan 265,5 miljoen frank subsidie te besteden. De politiek tot het aanhouden van veiligheidsvoorraden werd niet gewijzigd; 69,7 miljoen frank werden uitgekeerd voor het aanhouden der tarwevoorraden en 3,9 miljoen frank voor het vlees.

---

(1) Ministerieel besluit van 13 mei 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 16 mei 1957).

(2) Ministerieel besluit van 2 mei 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 9 mei 1957).

(3) Ministerieel besluit van 3 april 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 5 april 1957), opgeheven door het ministerieel besluit van 14 mei 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 16 mei 1957).

(4) Ministerieel besluit van 27 juli 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 29-30 juli 1957), opgeheven door het ministerieel besluit van 10 augustus 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 12-13 augustus 1957).

(5) Ministerieel besluit van 4 april 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 8-9 april 1957).

De richtprijzen voor zuivel en boter zijn voor het einde van het jaar verhoogd geworden, maar de toestand van de markt heeft herhaald ingrijpen van de Handelsdienst voor Ravitaillering vereist. In 1957 is de prijssteun aan de boter aanleiding geweest tot de uitgave van 15,9 miljoen frank (toelagen en onkosten), maar deze uitgave wordt meer dan gedekt door de inkomsten, ter hoogte van 25,2 miljoen frank, uit de invoer van boter bij het begin van het jaar.

De textielindustrie werd zoals voorheen door toelagen gesteund : 20 miljoen frank aan de rayon en 30 miljoen frank aan de kamwol. De Staatstoelagen aan de steenkolenmijnen werden opnieuw verhoogd (1).

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN

§ 1. — GRONDSTOFFENMARKTEN

Ofschoon de conjunctuuromslag in de Verenigde Staten en in enkele landen van West-Europa zich pas medio 1957 heeft voorgedaan, vertonen de prijzen van vele minerale grondstoffen en stapelwaren sedert midden 1956 neiging tot dalen. Na de vrij kortstondige onderbreking van deze tendentie door de overhaaste aankopen, uitgelokt door de politieke spanning in november en december van dat jaar, heeft de neiging tot dalen zich in versterkte mate doorgezet en heeft ze zich uitgebreid tot nagenoeg alle grondstoffen en stapelwaren, met uitzondering van aardolie, cacao en in zekere zin ook katoen. De stijging van de prijzen van aardolie en cacao was aan toevallige oorzaken te wijten : de sluiting van het Suez-kanaal voor het eerste produkt, prijssteun in Brazilië en een gering aanbod in West-Afrika in het tweede geval.

Bijna alle grondstoffen en stapelwaren zijn in 1957 per saldo gedaald, de prijzen van sommige goederen als de non-ferrometalen, rubber en wol zelfs zeer scherp. De noteringen van enkele produkten schommelden zeer onregelmatig : suiker is nog tijdens het voorjaar na de Suez-crisis scherp opgelopen, doch nadien is een inzinking gevolgd, terwijl koffie aanvankelijk zwak is gebleven maar nadien, dank zij prijssteun door de Zuidamerikaanse staten, weer een deel van de prijsdaling heeft opgehaald.

De prijsdaling heeft wellicht een aantal kleine producenten uit de markt gedrukt, doch voor de meesten lijken ook de lage prijzen van einde 1957 nog lonend en de inkrimping van het aanbod door afspraak

(1) Zie blz. 53 en volgende.

is beperkt gebleven tot slechts enkele produkten als koffie en cacao en ook tin, waarvan het aanbod in handen is van een producentenkartel.

De invloed van de prijsdaling op de wereldmarkt is met enkele maanden vertraging aanleiding geweest tot de daling van de Belgische groothandelsprijzen.

§ 2. — BELGISCHE GROOTHANDELSPRIJZEN

1. — *Algemeen overzicht.*

De evolutie van de Belgische groothandelsprijzen in 1957 kan bezwaarlijk in fasen van gelijkvormige evolutie worden ingedeeld, doch afgezien van het verloop der landbouwprijzen, waarop niet de conjunctuur doch vooral de wisselende oogsten en oogstverwachtingen een overwegende invloed uitoefenen, kan men twee fasen van ongeveer gelijke duur onderscheiden. Tijdens de eerste fase zijn de prijzen van de grondstoffen voor de nijverheid ongeveer op het peil gebleven waarop de Suez-crisis hen in november 1956 had gebracht, terwijl de halffabrikaten zijn blijven stijgen, evenals de afgewerkte produkten. Tijdens de tweede fase, ingezet tijdens de zomer, zijn de prijzen der grondstoffen vrij scherp gedaald, de halffabrikaten zijn met geringe vertraging gevolgd, maar de afgewerkte produkten zijn praktisch op hetzelfde peil gebleven.

Ofschoon de Suez-crisis de internationale goederenmarkten slechts kortstondig heeft beïnvloed en de prijzen van grondstoffen en stapelwaren van het begin van het jaar af zijn gaan dalen, heeft deze daling zich in België pas van augustus af doorgezet, wellicht omdat de binnenlandse vraag tot juli zeer levendig is gebleven. Na juli, toen het partieel indexcijfer van de grondstoffenprijzen niet eens 0,5 % lager was dan het maximum van november 1956, is echter onder druk van de pessimistische conjunctuurvooruitzichten een snelle aftakeling gevolgd, ofschoon de prijzen van de Belgische steenkolen in april en zelfs nog in november zijn verhoogd geworden. In december had het deelindexcijfer der grondstoffen met 102,3 opnieuw het peil van de zomermaanden van vóór de Suez-crisis bereikt en de daling is nadien doorgegaan.

De prijzen der halffabrikaten zijn van begin 1955 tot april 1957 in gelijkmatig tempo gestegen en de weerslag van de Suez-crisis was onbeduidend. Na een maximum in april (111,1) is een daling gevolgd aan een iets trager tempo dan dat der grondstoffen : het cijfer van december lag reeds 2,7 % lager dan het maximum van april, niettegenstaande een overigens kortstondige stijging in december, te wijten aan de prijzen van rubber, terwijl het deelindexcijfer der grondstoffen op dezelfde tijd met 4,4 % is gedaald.

De prijzen der afgewerkte produkten zijn ten tijde van de Suez-crisis weliswaar trager gestegen dan de grondstoffen, doch sterker dan

Indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Landbouwprodukten			Nijverheidsprodukten					
		Naar herkomst		Globaal	Naar herkomst		Naar de graad van verwerking			Globaal
		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten	Grondstoffen	Halffabrikaten	Afgewerkte produkten	
1950 Gemiddelde	**93,7**	**97,0**	**93,3**	**95,9**	**92,7**	**96,9**	**98,9**	**90,5**	**91,7**	**93,2**
1951 Gemiddelde	**113,7**	**104,7**	**107,2**	**105,1**	**111,2**	**131,8**	**129,2**	**116,5**	**108,0**	**116,0**
1952 Gemiddelde	**107,0**	**104,9**	**101,4**	**103,1**	**105,7**	**117,6**	**112,9**	**108,5**	**104,8**	**108,0**
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**99,0**	**94,0**	**104,9**	**97,8**	**99,1**	**98,2**	**97,8**	**99,0**	**100,4**	**99,2**
1955 Gemiddelde	**101,0**	**93,3**	**94,7**	**94,0**	**101,5**	**104,7**	**102,9**	**104,1**	**102,0**	**102,8**
1956 Gemiddelde	**103,6**	**101,6**	**90,8**	**97,2**	**104,1**	**108,4**	**104,2**	**107,0**	**104,8**	**105,3**
1957 Gemiddelde	**106,3**	**101,2**	**90,8**	**98,7**	**109,5**	**106,9**	**105,6**	**109,4**	**109,2**	**108,2**
1957 Januari	106,2	101,6	93,1	98,0	107,7	112,5	107,0	109,8	108,2	108,3
Februari	106,1	97,8	91,7	95,6	108,8	111,3	106,2	110,3	109,7	108,9
Maart	106,4	97,3	91,1	95,8	109,0	111,9	106,7	110,6	109,9	109,2
April	106,9	98,4	90,7	97,0	109,7	111,1	107,0	111,1	110,1	109,6
Mei	106,8	101,9	89,1	97,7	109,8	109,6	107,3	110,4	109,5	109,2
Juni	106,4	101,6	90,7	98,0	109,7	107,1	106,8	109,9	108,7	108,6
Juli	106,7	104,1	89,7	99,9	109,8	106,5	107,0	109,4	108,6	108,4
Augustus	106,0	99,2	89,9	97,8	109,7	105,5	105,9	109,5	108,5	108,1
September	105,6	98,4	89,9	97,8	109,7	103,7	104,5	108,6	108,9	107,6
Oktober	105,9	101,2	90,8	100,2	109,8	102,3	103,8	107,8	109,3	107,3
November	106,0	103,7	92,1	101,7	110,1	100,7	102,7	107,3	109,7	107,0
December	106,3	108,4	91,2	105,1	109,8	100,2	102,3	108,1	109,4	106,6

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

de halffabrikaten. De stijgende conjunctuurfase 1954-1957 wordt overigens gekenmerkt door een ongeveer gelijke stijging van de prijzen der grondstoffen, halffabrikaten en afgewerkte produkten, wanneer toch voordien de omvang van de prijsstijging afnam naarmate de produkten verdere verwerkingen hadden ondergaan. Na een maximum in april is een zwakke daling gevolgd (—1,3 %), doch van augustus tot november is het indexcijfer met 1,1 % gestegen. Het peil van december 1957 was slechts onbeduidend lager dan het maximum van april en nog 1,9 % hoger dan het niveau van december 1956.

In welke mate de neiging tot prijsdaling van buiten uit in de Belgische prijsstructuur is binnengedrongen blijkt uit de vergelijking tussen de evolutie der inlandse en die van de ingevoerde nijverheidsprodukten. Het stijgingstempo van het deelindexcijfer der inlandse industrieprodukten is van november 1956 tot november 1957, toen dit indexcijfer een maximum heeft bereikt, ongeveer gelijk gebleven aan het stijgingstempo van vóór de Suez-crisis, die zelf een kortstondige versnelling van dit tempo heeft veroorzaakt. Daarentegen is het deelindexcijfer der ingevoerde nijverheidsprodukten, waaronder een groot aantal grondstoffen, ten tijde van de politieke spanning plots gestegen, doch van januari 1957 af (indexcijfer 112,5) is dit indexcijfer scherp gedaald tot 100,2 in december, d.i. het peil bereikt omstreeks de jaarwisseling 1954-1955.

Uit de vergelijking van de prijsschommelingen om de conjunctuurtop van 1957 met die om de voorgaande twee, blijkt de ontwikkeling der prijzen tijdens de huidige cyclus volgens hetzelfde schema te zijn verlopen als in 1948.

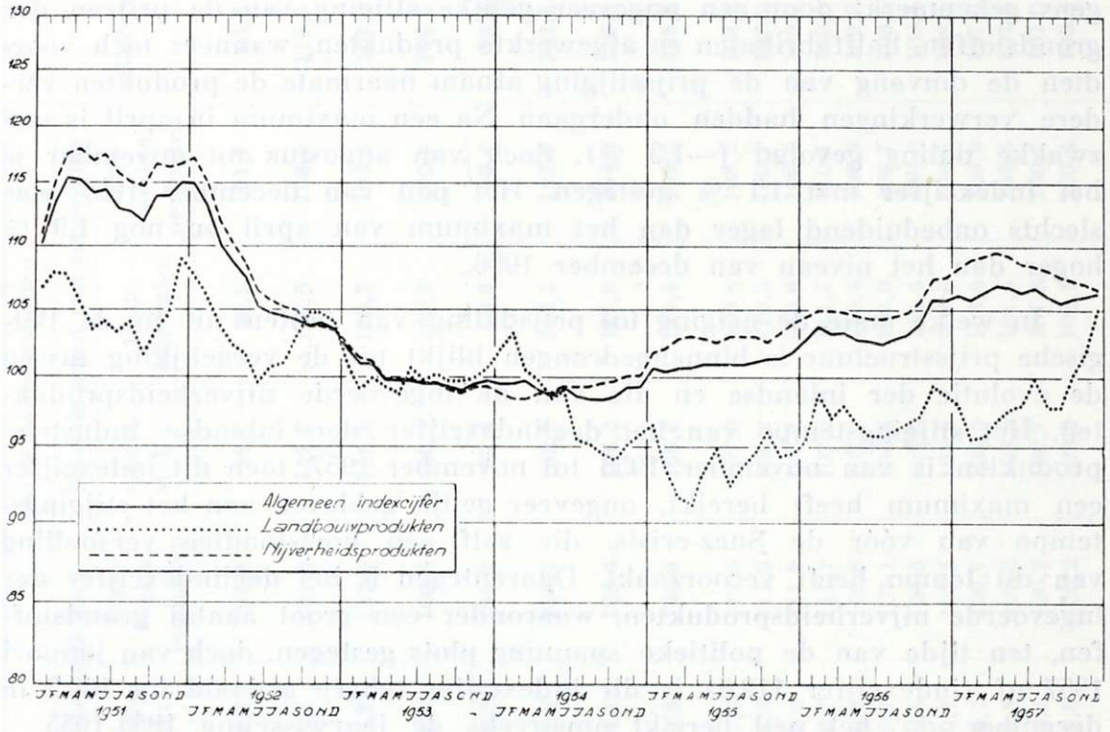
De prijzen der landbouwprodukten ondergaan wel dezelfde uitzonderlijke en toevallige invloeden als de prijzen der nijverheidsprodukten, zoals ten tijde van de oorlog in Korea is gebeurd en later nog tijdens de Suez-crisis, doch zij staan slechts in zeer los verband tot de conjunctuur, omdat de vraag naar veruit de meeste landbouwprodukten star is en de hoogte van het aanbod schommelt naargelang van de weersomstandigheden.

2. — *Evolutie per groep van produkten.*

Zowel de veehouderijprodukten als de akkerbouwprodukten zijn in 1957 per saldo gestegen en het jaargemiddelde over 1957 van het prijsindexcijfer der veehouderijprodukten ligt slechts 2,0 % hoger dan over 1956, dat der akkerbouwprodukten 1,1 %. De prijzen der vetstoffen, die in november 1956 vrij steil waren opgelopen, zijn geleidelijk gedaald, doch in november en december is een lichte stijging ingetreden.

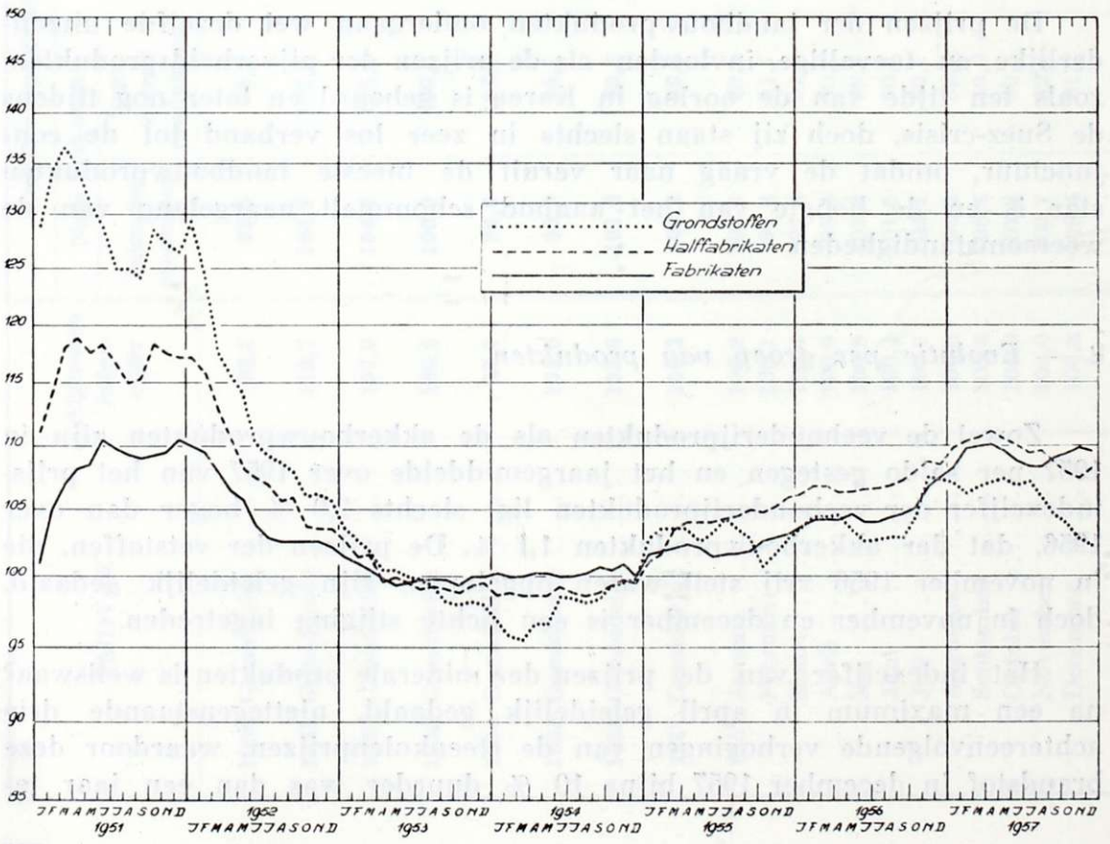
Het indexcijfer van de prijzen der minerale produkten is weliswaar na een maximum in april geleidelijk gedaald, niettegenstaande drie achtereenvolgende verhogingen van de steenkolenprijzen, waardoor deze brandstof in december 1957 bijna 10 % duurder was dan een jaar te-

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

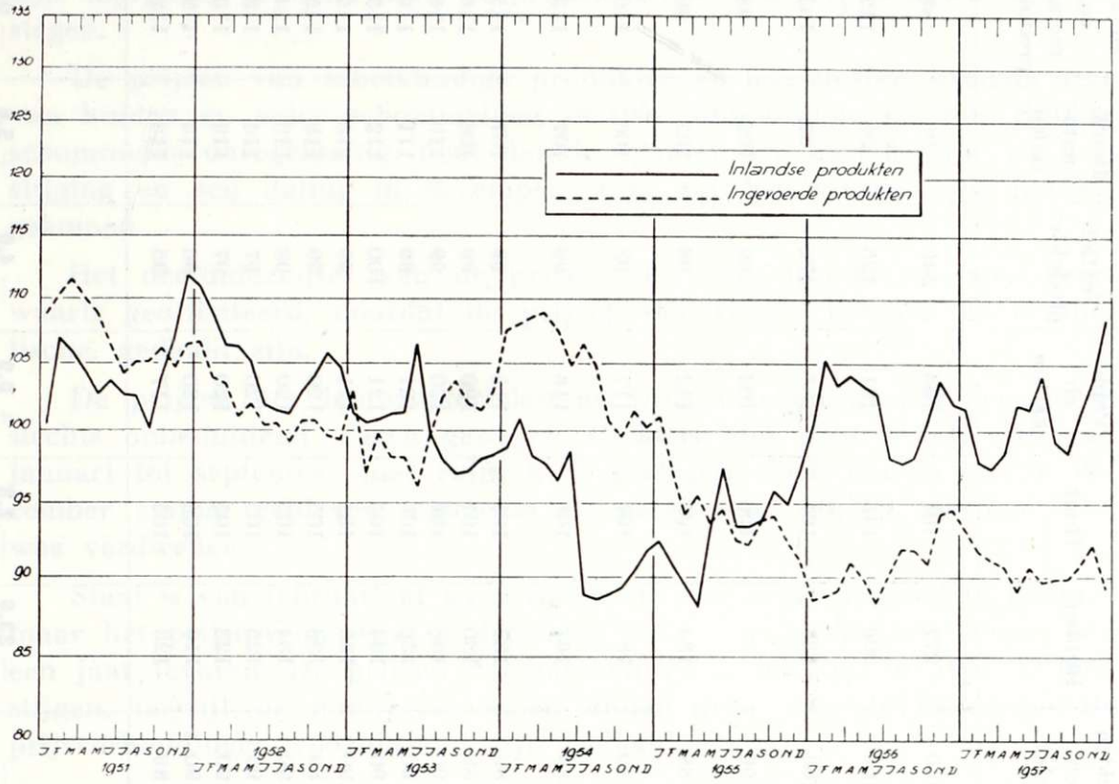
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.
(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse landbouwprodukten

(1953 = 100) (a)

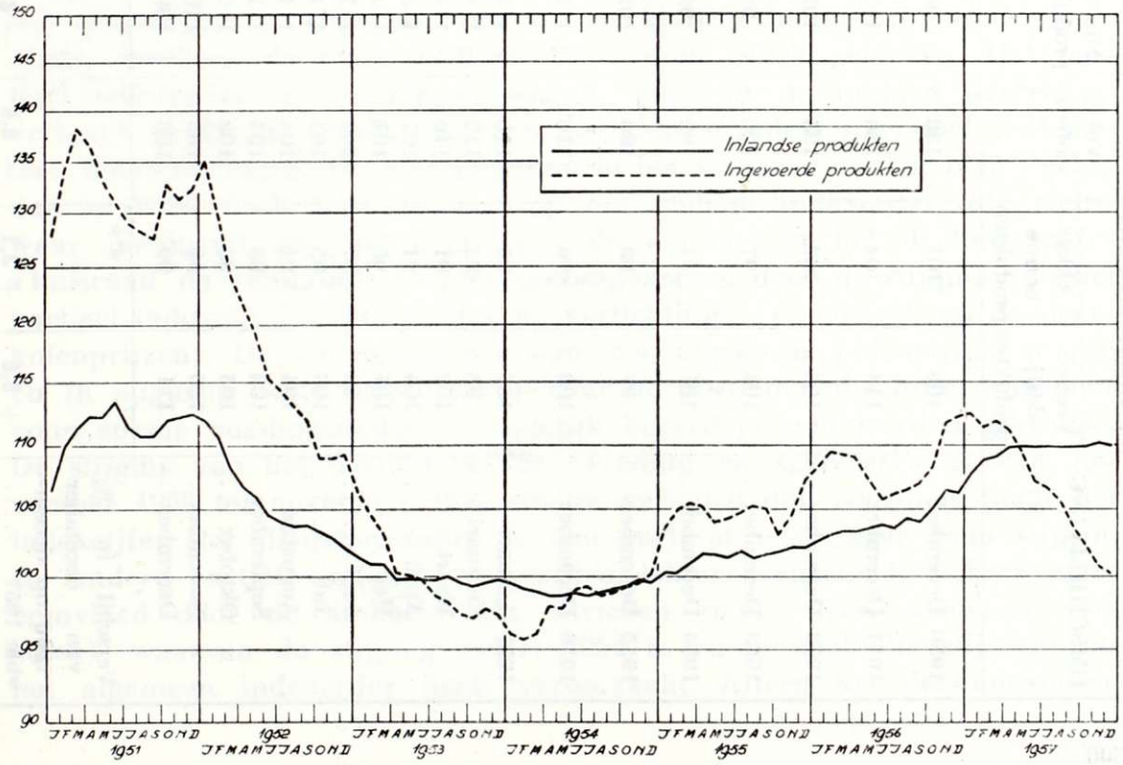

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten

(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953 = 100) (a)

OMSCHRIJVING	Landbouwprodukten		Vetstoffen	Minerale produkten	Scheikundige produkten	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukten	Bouwmaterialen	Metalen en metaalprodukten
	Veehouderijprodukten	Akkerbouwprodukten										
1950 December .	109	101	133	94	98	146	277	101	133	140	93	88
1951 December .	114	104	136	113	125	108	206	115	161	125	98	112
1952 December .	106	102	105	105	106	103	130	101	101	102	99	105
1953 December .	104	97	100	99	100	99	87	100	104	99	102	98
1954 December .	101	91	99	99	101	88	134	105	112	98	105	99
1955 December .	97	93	106	102	106	90	187	107	117	93	106	110
1956 December .	102	96	116	112	106	89	161	108	116	99	107	113
1957 Januari ...	101	95	113	114	107	89	137	108	116	99	107	115
Februari ...	98	93	112	114	110	89	130	107	120	99	108	116
Maart	102	91	110	114	110	90	138	106	120	99	110	116
April	104	91	107	115	111	90	136	106	121	99	111	116
Mei	101	95	104	114	109	90	134	105	121	100	112	115
Juni	99	97	102	111	109	90	138	105	121	99	113	115
Juli	105	95	104	111	108	89	138	105	120	99	113	115
Augustus .	104	92	104	111	108	90	134	105	120	98	113	114
September	103	93	104	111	108	90	125	105	120	97	114	113
Oktober ...	105	96	103	110	109	90	123	105	120	97	113	113
November .	105	99	105	110	109	90	116	105	120	96	113	112
December .	111	99	106	109	109	89	123	105	117	95	113	112
Verschil in % van december 1956 op december 1957	+ 8,8	+ 3,1	— 8,6	— 2,7	+ 2,8	—	— 23,6	— 2,8	+ 0,9	— 4,0	+ 5,6	— 0,9

(a) Volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

voren. De prijzen van steenkoolderivaten, petroleumprodukten en ertsen zijn doorgaans gedaald, doch de prijzen der steengroefprodukten zijn gestegen.

De prijzen van scheikundige produkten en meststoffen, evenals deze van huiden en leder schommelden in 1957 binnen enge grenzen. Rubber schommelde onregelmatig, hout daalde, papier en karton zijn na een stijging en een daling in december weer op het niveau van januari gekomen.

Het deelindexcijfer van de prijzen der textielprodukten was neerwaarts georiënteerd, doordat de prijzen der vezels, behalve de synthetische, gedaald zijn.

De prijzen der bouwmaterialen, die tijdens de voorgaande twee jaren slechts onbeduidend waren gestegen (telkens niet eens 1 %), zijn van januari tot september met ruim 6 % gestegen, doch nadien en tot december stabiel gebleven, ofschoon de neiging tot stijgen hierdoor niet was verdwenen.

Staal is van februari af gaan dalen, na een sterke stijging in januari, maar het prijsniveau was in december 1957 nog steeds iets hoger dan een jaar tevoren. De prijzen der metaalprodukten zijn in 1957 blijven stijgen, terwijl de non-ferrometalen onder druk van de internationale prijsverhoudingen voortdurend zijn gedaald.

§ 3. — KLEINHANDELSPRIJZEN

De in de zomer van 1955 ingezette stijging van de kleinhandelsprijzen is in 1957 onverminderd doorgegaan en het stijgingstempo van het indexcijfer is, afgezien van de speculatieve hausse tijdens de Suezcrisis, doorheen de jaren 1956 en 1957 bijna gelijk gebleven. Het partieel indexcijfer der voedingsmiddelen, waarvan de invloed overweegt, verloopt praktisch evenwijdig aan het globaal indexcijfer, doch met grotere schommelingen. De seizoendaling in het voorjaar was in 1957 sterker dan in 1956, doch haar invloed op het globaal indexcijfer, die weliswaar samenvalt met het begin van de daling van het deelindexcijfer « huisraad en reiniging », wordt gecompenseerd door de stijging van het partieel indexcijfer « verwarming en verlichting » (verhoging van de steenkolenprijzen). De schommelingen van het algemeen indexcijfer in juli en in augustus werd veroorzaakt door de uitzonderlijke hitte, waardoor voor enkele voedingsmiddelen tijdelijk hogere prijzen werden gevraagd. De stijging van het deelindexcijfer « kleding en schoeisel » is van november 1956 tot november 1957 sneller verlopen dan voordien, maar het indexcijfer der dienstprestaties is van april af iets trager gaan stijgen. De andere partiële indexcijfers worden echter eveneens in zekere mate beïnvloed door de ambachtelijke tarieven (o.m. vlees, schoenen verzolen), waarvan de stijging sedert 1954 in ruime mate de stijging van het algemeen indexcijfer heeft veroorzaakt. Alleen het deelindexcijfer

« huisraad en reiniging » is gedaald : deze daling is het gevolg van de prijsdaling van zachte zeep, blijkbaar wegens substitutieconcurrentie. Het doorrekenen in de prijzen van de verhoging van sommige kostprijsverhogende belastingen is samen met de nieuwe, ditmaal beperkte, hausse der huiskolen oorzaak van de lichte versnelling van het stijgingstempo in november.

Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten (a)

(1953 = 100)

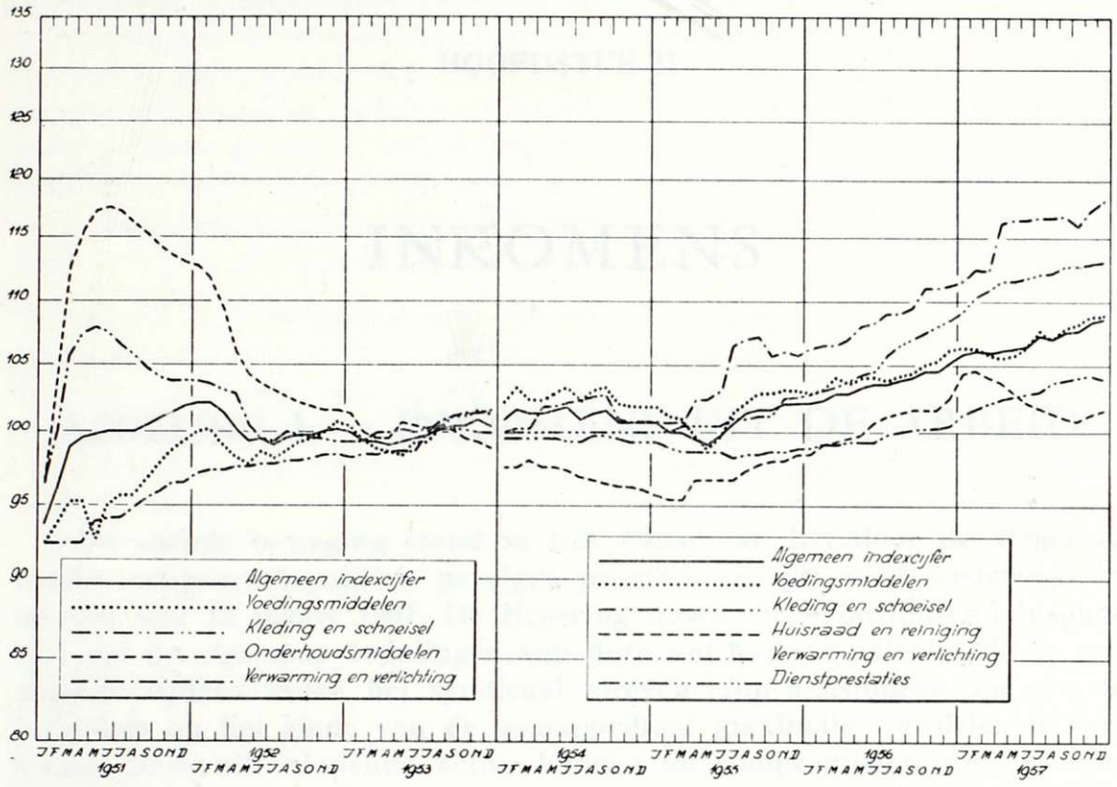
TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Voedingsmiddelen	Niet tot voeding bestemde produkten				Dienstprestaties
			De drie groepen samen	Kleding en schoeisel	Verwarming en verlichting	Huisraad en reiniging	
1950 Gemiddelde	**90,9**	**89,5**	**92,8**	**90,8**	**91,5**	**93,9**	..
1951 Gemiddelde	**99,4**	**95,7**	**104,7**	**104,5**	**94,1**	**112,7**	..
1952 Gemiddelde	**100,3**	**99,2**	**101,6**	**100,9**	**97,8**	**105,0**	..
1953 Gemiddelde	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
1954 Gemiddelde	**101,3**	**102,7**	**99,2**	**99,6**	**101,5**	**97,0**	**100,0**
1955 Gemiddelde	**100,8**	**101,5**	**99,2**	**98,7**	**104,1**	**96,9**	**101,0**
1956 Gemiddelde.....	**103,65**	**104,2**	**101,5**	**99,7**	**108,7**	**100,7**	**105,5**
1957 Gemiddelde	**106,93**	**107,0**	**104,5**	**103,0**	**115,6**	**102,4**	**111,7**
1957 Januari	105,88	106,3	103,5	101,3	111,5	104,4	109,1
Februari	106,12	106,2	103,9	101,7	112,5	104,6	110,2
Maart	105,92	105,8	103,9	102,1	112,4	104,0	110,8
April	106,13	105,5	104,6	102,4	116,3	103,6	111,5
Mei.....	106,28	105,7	104,5	102,6	116,6	102,9	111,5
Juni	106,46	106,3	104,4	102,8	116,6	102,1	111,7
Juli	107,32	107,6	104,4	103,0	116,7	101,7	112,0
Augustus.....	107,04	107,0	104,6	103,7	116,7	101,3	112,2
September	107,54	107,8	104,7	103,8	116,9	101,0	112,7
Oktober.....	107,65	108,1	104,5	104,0	116,0	100,8	112,7
November.....	108,31	108,7	105,2	104,2	117,3	101,3	112,9
December	108,55	108,7	105,8	103,9	118,1	101,6	113,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Indexcijfer berekend op grond van de gemiddelde prijzen voor het Rijk. Over de jaren vóór 1953, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen

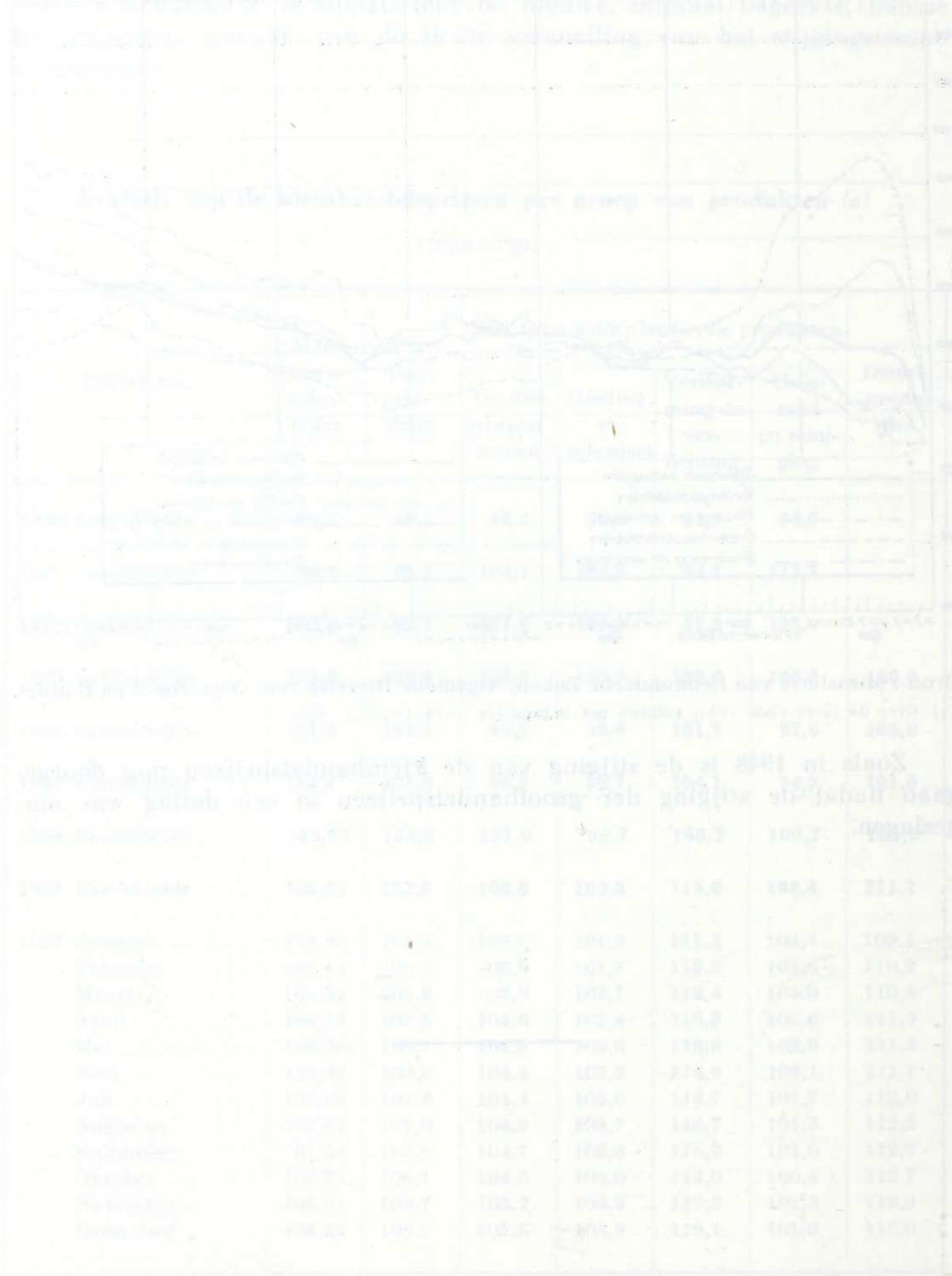
(1953 = 100) (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Over de jaren vóór 1954, volgens het indexcijfer 1936/1938 = 100.

Zoals in 1948 is de stijging van de kleinhandelsprijzen nog doorgegaan nadat de stijging der groothandelsprijzen in een daling was omgeslagen.

HOOFDSTUK II

INKOMENS

AFDELING I. — INKOMENS UIT DE ARBEID

De sociale beweging stond in het teken van het door de Regering inzake conjunctuurpolitiek gevolgde programma, dat werd vastgelegd in de wet van 12 maart 1957. De Regering moest zich voortdurend inspannen om de algemene bepalingen van deze wet te doen naleven, dit in een periode tijdens welke het syndicaal streven erop aanstuurde om aan de arbeiders op het einde van de voorspoedfase maximale voordelen te verlenen. Deze uiteenlopende acties leidden tot compromissen, die een einde stelden aan de bij de aanvang van de zomer tamelijk uitgebreide stakingsbeweging. De onmiddellijke resultaten van deze stakingen waren echter betrekkelijk gematigd. Daar de loonsverhoging eveneens het gevolg was van de stijging der kleinhandelsprijzen, vertoonde zij in zekere mate een normaal karakter. Nochtans hebben de sociale voordelen, die grotendeels werden verleend binnen het raam van het stabiliseringsprogramma, de koopkracht van de grote massa der arbeiders verhoogd; door genoemde verbetering uit te breiden tot de sociale uitkeringen — die tot op dat ogenblik geen gelijke tred hadden gehouden met het gunstig conjunctuurverloop — kon de levensstandaard der diverse bevolkingslagen opnieuw beter in evenwicht gebracht worden. Alhoewel lager dan tijdens het vorige jaar, bleef de gemiddelde loonsverhoging nochtans aanzienlijk. Over het geheel gold de verhoging vaak meer de sociale uitkeringen dan de lonen.

§ 1. — ARBEIDSBETREKKINGEN EN SOCIALE ONDERHANDELINGEN

Het beschouwde jaar, dat samenvalt met de economische conjunctuurspits, werd gekenmerkt door omvangrijke looneisen, die de voortzetting waren van de tijdens de zomer 1955 ingezette en op de vermindering van de arbeidsduur en de verhoging van het loonminimum geconcentreerde actie. De grotere voorspoed, met als gevolg een toeneming van

de winsten, zomede de monetaire expansie werkten de aanvragen tot verhoging der bezoldigingen in de hand. De eisen waren tamelijk algemeen, vermits ook de sector der overheidsdiensten en der ondernemingen van openbaar nut zich niet onbetuigd liet. Gewoonlijk reageert deze sector met vertraging op de economische evolutie, hetgeen niet alleen tot uiting komt in het verloop der bezoldigingen bij de overheidsondernemingen, doch tevens in de vaststelling der aldaar geldende weddeschalen. In feite gaat de laatste algemene aanpassing der wedden bij de overheidsdiensten terug tot 1951, toen het hoogtepunt der conjunctuur reeds was overschreden.

De wet van 12 maart 1957, waarbij de maximumgrens der maatschappelijke zekerheid van 5 000 op 6 000 F werd gebracht, legt niet alleen aan de werkgevers, doch ook aan de werknemers nieuwe lasten op; daarenboven, doordat deze wet de betrekkelijke blokkering van de lonen oplegde en de met de nominale verhoging der bezoldigingen gepaard gaande fiscale afhoudingen hoger kwamen te liggen, namen de syndicale kringen meer en meer een afwijzende houding aan.

De ontevredenheid van de arbeiders is doorgebroken in de twee grote sectoren, waar de voorspoed zich het sterkst deed gevoelen : het bouwbedrijf en de metaalnijverheid; na gelokaliseerde protest- of waarschuwingsacties, braken uitgebreider stakingen uit, vooreerst in het bouwbedrijf en daarna in de metaalnijverheid, waar de algemene staking in juli werd afgekondigd.

Rekening houdend met de omvang der talrijke nog uit te voeren werken, die overigens binnen een vastgestelde termijn moesten beëindigd worden, waren de door de stopzetting van het werk in het bouwbedrijf ontstane moeilijkheden niet te verwaarlozen. Het conflict werd dan ook bijgelegd door een werkelijke verbetering, niet alleen van de lonen, doch ook van daarbij behorende voordelen. De verhoging van de eigenlijke bezoldiging bedroeg gemiddeld nagenoeg 5 %; de bijkomende voordelen behelzen, meer in het bijzonder, de verhoging van de loontoeslag voor ploegwerk en de vergoeding voor slijtage der werktuigen; bovendien werd verbetering gebracht aan de arbeidsvoorwaarden op feestdagen en aan de toekenning van de vergoedingen voor bestaanszekerheid en verletdagen.

De wending die het conflict in de metaalnijverheid nam, was nog van groter betekenis; op sterk aandringen van de Regering werden de loonsverhoging van 2 à 3 % tot 1 januari 1958 verdaagd en afhankelijk gesteld van een werkelijke produktiviteitsverhoging op dat ogenblik; als tegenprestatie hebben de syndicale organisaties het principe van een stabilisatieperiode eindigend op 31 december 1958 aanvaard.

In vergelijking met de vorige jaren nam het totaal aantal wegens stakingen verloren werkdagen dan ook gevoelig toe; het bedroeg 2 994 000 eenheden, tegen 948 000 in 1956. Reeds vóór de wet van maart 1957 deden zich stakingen voor bij de tramwegen en in het confectiebedrijf. Toen de conflicten in de zomer uitbraken, hebben andere bedrijfstakken, waar-

onder meer in het bijzonder, de voedingsmiddelennijverheid, de stakingsbeweging gevolgd. Omstreeks het einde van het jaar bleef ook de diamantnijverheid niet zonder conflicten; bij de gas- en elektriciteitsbedrijven kwam het tot een akkoord na het indienen van het stakingsvooropzeg. In de steenkolenmijnen deden zich lokale stakingen voor uit verzet tegen de in uitzicht gestelde sluiting van sommige mijnen of om de aanpassing der pensioenen te bekomen; bovendien ontstonden er ook moeilijkheden in verband met de betaling van de eindejaarspremie van 3 000 F en de vaststelling van het aantal compenserende rustdagen binnen het raam van de vermindering van de arbeidsduur.

Ook in andere sectoren werden loonsverhogingen toegestaan, boven die welke in de bestaande overeenkomsten waren voorzien. Een nieuwe overeenkomst werd ondertekend ten bate van de bedienden, ressorterend onder het Nationaal Comité, dat een Aanvullend Paritair Comité werd met bevoegdheid voor de niet tot een gespecialiseerd Comité behorende werknemers; in genoemde overeenkomst dient een gans nieuwe bepaling te worden aangestipt, die een overgangsaanpassing van de weddeschalen voorziet in functie van de anciënniteit en aldus de wedertewerkstelling van oudere werkloze bedienden vergemakkelijkt.

Overeenkomsten, waarbij loonsverhogingen worden voorzien, werden eveneens gesloten in de papiernijverheid; de drukkerijen en de grafische bedrijven; de autobus- en autocarbedrijven, alsmede de verhuisondernemingen; de brouwerijen; de pettenmakerijen; de beschuit- en chocoladefabrieken; de bedrijven voor herenconfecties; de sigarenfabrieken; verscheidene takken van de houtverwerkende nijverheid, waaronder de meubelindustrie; de porfiergroeven van Lessen; de cementfabrieken; de cementagglomeratenfabrieken; de ondergoedconfectiebedrijven ; de dakpannenfabrieken; de petroleummaatschappijen; de bosbouwbedrijven. Gunstige bepalingen betreffende de koppeling van de lonen aan het indexcijfer werden daarenboven aanvaard in de vlasnijverheid; de leigroeven; de hardsteengroeven; de zandsteengroeven, behalve te Luik.

Bij de overheidssector en, meer in het bijzonder, bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, werden stakingen ontketend; daarenboven werd aan de actie ter verbetering van de weddeschalen van het Rijkspersoneel meer kracht bijgezet.

Inzake vermindering van de wekelijkse arbeidsduur, valt praktisch geen nieuwe ontwikkeling aan te stippen; de reeds vroeger aangevangen hervorming werd door diverse paritaire comité's eenvoudig verder uitgewerkt.

Op het stuk der beroepsbetrekkingen hebben de ingetreden wijzigingen geleid tot de beperking van het actieveld der organismen, waarin de patronale en syndicale vertegenwoordigers samenwerken. Meer in het bijzonder, heeft de versteviging van het rechtstreeks Staatsgezag bij de instellingen voor maatschappelijke zekerheid het paritair beheer meer op het achterplan gedrongen; de hergroepering der diverse studie- en

controlediensten werd bij koninklijk besluit van 18 december 1957 (1) toegelaten. Deze evolutie wijst op een zekere terugkeer tot vroegere tendensen, toen werd aangestuurd op een grotere deelneming van de betrokkenen in het beheer der sociale aangelegenheden; op een hoger vlak werd een gelijkaardige evolutie geconstateerd in verband met de werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad.

Daarbij inhakend, heeft de bespreking van het wetsontwerp betreffende het bediendenpensioen aanleiding gegeven tot enkele moeilijkheden; buiten de verzwaring der voorziene lasten, ging het vooral om het onvoorwaardelijk recht van de bediende op pensioen. De eisen in dit verband werden bijzonder krachtig geformuleerd op het ogenblik dat de Senaat het ontwerp reeds had gestemd; alsdan heeft de Regering een amendement ingediend, waarbij de uitkering van de met de persoonlijke stortingen overeenkomende rente mogelijk wordt, zonder dat de voorwaarden tot stopzetting van de beroepsbedrijvigheid of omtrent de verblijfplaats behouden blijven.

§ 2. — VERLOOP VAN DE BEZOLDIGINGEN

De laatste fase van de stijgende conjunctuur is gepaard gegaan met een sterke stijging van de loonkosten der ondernemingen en met een minder sterke stijging van het inkomen der werknemers. De conjunctuuromslag heeft blijkbaar deze evolutie niet afgebroken doch, althans vóór het einde van het jaar, enkel vertraagd. De lonen reageren doorgaans met enige vertraging op de algemene conjunctuur en de periode, verlopen tussen de algemene verslechtering van de conjunctuurverwachtingen en het einde van het jaar, is te kort om de dalende conjunctuur toe te laten de loonvorming te beïnvloeden. In 1949 heeft de conjunctuuromslag de stijgende evolutie van de lonen trouwens niet omgekeerd, doch enkel gedurende ongeveer een jaar stilgelegd.

In 1955 is de stijging van alle loonindexcijfers gelijktijdig versneld. Het indexcijfer der regelingslonen, dat aanvankelijk op de indexcijfers, die de evolutie der uitbetaalde lonen weergeven, was achtergebleven, is plots de hoogte ingegaan. Dit indexcijfer geeft de evolutie weer van de lonen volgens regelingen per arbeidsuur als kostprijs van de arbeid in de onderneming : de algemene aanvaarding van het minimum uurloon van 20 F, dat in tal van ondernemingen reeds was overschreden, en de verkorting van de arbeidstijd zijn oorzaak van deze plotse stijging. In 1956 zijn de drie uurloonindexcijfers (regelingslonen, bruto-uurlonen en loonkosten in de fabrieksnijverheid) ongeveer parallel gestegen, doch het maandinkomen der arbeiders evolueerde trager, als gevolg van de verkorting van de arbeidstijd, de verhoging van de sociale afhoudingen

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25 december 1957.

Evolutie van de indexcijfers der regelingslonen en der kleinhandelsprijzen

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	Wegings-coëfficiënt	December 1955	December 1956	Maart 1957	Juni 1957	September 1957	December 1957
Indexcijfer van de bruto-uurbezoldigingen der arbeiders :							
Gemiddelde brutoverdienste per gepresteerd uur (mannen + vrouwen)	—	107,6	119,5	121,9	125,3	124,9	129,9
Type-uurloon : geschoolde arbeider	—	106,4	118,3	121,9	124.2	125,2	128,0
ongeschoolde arbeider	—	107,2	118,2	122,4	124,5	124,8	127,8
Regelingslonen :							
I. Landbouw	1,5	100,3	121,3	115,0	115,0	115,0	115,4
II. Extractieve nijverheid	16,5	104,1	122,8	129,3	129,3	129,3	131,8
III. Bereiding van voedingsmiddelen, dranken	5,0	109,0	126,5	126,9	128,1	128,3	133,9
IV. Kleding en reiniging, textielnijverheid	12,5	112,0	125,7	127,1	128,0	130,6	131,8
Kleding	*2,8*	104,6	116,2	121,2	124,5	125,3	130,7
Reiniging	*0,3*	109,0	127,7	120,7	120,7	122,6	122,6
Textielnijverheid	*9,4*	114,3	128,4	129,1	129,3	132,4	132,4
V. Metaalnijverheid	24,0	110,5	123,6	125,7	125,7	125,7	128,8
VI. Andere nijverheidsgroepen	12,5	110,2	120,1	123,7	125,6	127,0	128,3
Drukkerijen en grafische bedrijven	*1,4*	109,8	120,1	122,1	123,8	123,8	126,2
Hout	*3,4*	105,8	115,0	118,9	119,1	122,9	122,9
Leder	*1,5*	114,4	123,7	125,2	125,2	127,5	128,1
Papier	*1,3*	123,4	135,6	136,2	138,3	138,3	139,1
Tabak	*0,3*	104,2	113,1	121,0	121,0	123,7	129,5
Diversen	*4,6*	108,9	119,0	124,0	128,0	128,0	129,8
VII. Bouwnijverheid	13,0	109,6	120,2	121,1	122,6	127,9	129,0
VIII. Vervoer, havens	15,0	107,8	117,1	119,7	123,1	123,2	125,5
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**108,9**	**122,0**	**124,6**	**125,8**	**127,0**	**129,2**
Kleinhandelsprijzen (algemeen indexcijfer)	—	**102,2**	**105,45**	**105,92**	**106,46**	**107,54**	**108,55**

Bronnen : Nationale Bank van België.
Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.
Ministerie van Economische Zaken.

en de geleidelijke verzwaring van de belastingdruk op nominaal hogere lonen.

In 1957 zijn door de toepassing van de wet van 12 maart de sociale lasten van de onderneming verzwaard geworden en bovendien is de afhouding op het loon gestegen, als gevolg van de verhoging van de loongrens voor de berekening van de afhoudingen. De kostprijs van de produktiefactor arbeid is hierdoor sterker gestegen dan het bruto-uurloon, dat zelf veel sterker is gestegen dan het maandinkomen der werknemers. De bruto-uurverdiensten en het maandinkomen evolueerden echter veel meer parallel dan in 1956, toen nog een groot aantal arbeiders verkorting van de arbeidstijd hebben verkregen; in 1957 is de invloed van deze factor op de evolutie der indexcijfers uiterst zwak geweest.

De daling van het indexcijfer der gemiddelde brutoverdienste per arbeidsuur (berekend door de Nationale Bank) en van de indexcijfers van de loonkosten en van het maandinkomen (berekend door het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek), tijdens de zomer, kan worden verklaard door het wegvallen van overuren en premies boven het normaal bedongen loon tijdens het najaar. Nochtans was het loonpeil van december opnieuw hoger, omdat de voornaamste oorzaak van stijging der lonen — de koppeling aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen — is blijven doorwerken.

De lonen zijn immers in 1957 vooral gestegen wegens de koppeling aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Toevallig heeft dit indexcijfer in december 1956 een peil bereikt dat met een of twee maanden vertraging aanleiding heeft gegeven tot loonsverhoging, meestal met 2,5 %, in enkele zeer belangrijke sectoren (steenkolenmijnen, hoogovenbedrijf, metaalverwerkende nijverheid, scheikundige industrie, cokesovens, gas- en elektriciteitsbedrijf, spoorwegen en overheidsdiensten). Het peil van september en oktober heeft, meestal van 1 november af, een nieuwe aanpassing veroorzaakt in dezelfde bedrijfstakken en in de overheidsdiensten. Naargelang van het peil waarop de loonregeling aanpassing voorziet werden de lonen in de andere bedrijfstakken in de loop van het jaar één- (bv. de textielindustrie in juli) of tweemaal verhoogd. De weerslag van deze aanpassingen op het gemiddeld loonpeil kan op iets minder dan 5 % geraamd worden.

Bovendien werden, meestal wegens het verstrijken van de termijn waarvoor de vorige loonregeling was getroffen, nieuwe loonregelingen aanvaard in tal van bedrijfstakken (1), waarbij telkens loonsverhoging werd bedongen. De belangrijkste wijziging in dit opzicht is wellicht de loonsverhoging in het bouwbedrijf na de staking in de zomer, waarbij ongeveer 5 % loonsverhoging werd verkregen. De weerslag van deze nieuwe loonregelingen op het gemiddeld loonpeil is evenwel minder groot dan die van de koppeling aan de kleinhandelsprijzen.

(1) Zie blz. 307.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1956 en 1957

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN						VROUWEN					
	Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-uur-verdienste		Werkelijke kostprijs van het uurloon		Gemiddeld normaal loon voor volwassenen		Gemiddelde netto-uur-verdienste		Werkelijke kostprijs van het uurloon	
	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957
Steenbakkerijen (a)	116,0	127,2	114,5	126,6	116,6	131,6	..	..	122,5	136,6	119,8	135,1
Groeven	114,0	125,0	113,5	123,3	116,1	127,8	..	..	..	..	..	..
Ceramische nijverheid	112,1	122,8	111,3	121,8	113,7	126,1	110,5	120,8	111,4	123,6	110,5	123,5
Cementfabrieken	112,2	119,2	112,4	130,0	113,5	132,2	..	..	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	117,9	125,2	118,5	125,9	120,8	130,0	112,7	119,9	119,6	128,3	119,0	128,9
w.o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	120,3	128,0	121,9	129,4	124,0	133,6	123,1	132,2	130,0	140,2	128,4	139,9
verwerking van papier en karton	114,5	120,9	115,5	123,1	118,0	127,3	111,7	118,5	116,7	124,5	116,6	125,5
Huiden- en ledernijverheid	109,9	119,4	109,9	120,5	112,7	124,5	112,5	126,1	118,9	134,5	118,5	135,3
w.o. : leerlooierijen	109,2	115,8	106,3	114,2	109,2	117,9	..	..	..	..	..	..
fabricage van schoenen en pantoffels	109,7	120,9	110,7	122,8	113,5	127,1	112,3	126,4	119,6	135,7	119,2	136,4
Zagen en verdelen van hout	113,3	122,0	112,7	121,5	114,9	125,3	..	..	..	..	..	..
Houtverwerkende nijverheid	110,5	121,8	109,4	121,8	111,9	125,8	110,1	122,2	113,2	130,3	113,2	131,8
w.o. : meubelmakerij	111,0	121,5	110,1	121,1	112,5	125,1	110,5	120,2	113,3	126,4	112,1	126,0
IJzer- en staalnijverheid	110,2	117,3	115,1	122,2	116,8	127,6	..	..	..	..	..	..
Wegvervoer	112,7	124,6	110,1	121,1	112,1	125,1	..	..	..	..	..	..
Exploitatie van tramwegen	105,9	116,4	108,6	118,2	110,1	122,0	..	..	..	..	..	..
Tabaksnijverheid	111,9	118,7	113,0	121,9	115,6	126,3	110,7	120,7	115,8	124,7	114,6	124,8
Cokes- en stikstofbindingsbedrijven	114,3	124,9	115,2	121,6	117,3	125,9	..	..	..	..	..	..
Petroleumbedrijf	113,7	138,2	121,6	149,4	123,8	153,5	..	..	..	..	..	..
Drukkerijen en grafische bedrijven	116,1	122,6	125,2	135,6	117,4	126,8	117,2	120,9	116,5	124,8	115,3	124,6

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1956 en 1957 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	MANNEN								VROUWEN							
	Volwassenen						Minderjarigen		Volwassenen						Minderjarigen	
	ongeschoolde ongeoefende arbeiders		geoefende arbeiders		geschoolde arbeiders				ongeschoolde ongeoefende arbeidsters		geoefende arbeidsters		geschoolde arbeldsters			
	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957	1956	1957
Steenbakkerijen (a)	116,0	128,0	116,5	128,2	115,3	125,4	..	..	..	..	118,5	130,5	..	..	..	..
Groeven	114,7	126,6	113,6	123,7	113,9	124,5	120,6	134,8	..	..	..	..	..	..	..	..
Ceramische nijverheid	113,3	123,1	113,0	124,1	110,1	121,1	124,2	133,9	111,8	123,6	111,3	120,0	108,4	118,9	109,4	120,6
Cementfabrieken	112,8	119,7	111,7	117,4	113,2	120,6	124,6	141,1	..	..	..	..	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	118,1	125,7	118,1	125,0	117,5	124,9	120,9	130,5	112,3	121,0	115,1	122,0	110,7	119,5	120,3	129,2
w.o. : fabricage van papierdeeg, papier en karton	119,7	127,5	120,9	128,0	120,4	128,6	122,8	130,8	120,4	127,8	125,7	136,6	..	..	124,9	130,5
verwerking van papier en karton	114,9	121,8	114,6	120,2	114,1	120,7	119,0	128,4	111,2	120,5	112,6	118,0	111,3	116,9	119,3	129,7
Huiden- en ledernijverheid	110,3	120,4	109,4	119,5	110,1	118,3	124,8	138,3	111,9	127,3	112,7	125,8	113,0	125,3	121,5	137,2
w.o. : leerlooierijen	109,3	117,3	107,8	115,5	110,3	114,6	116,0	130,2	..	..	..	..	..	..	..	..
fabricage van schoenen en pantoffels	110,7	121,8	109,0	120,8	109,5	120,2	130,9	143,4	111,9	127,3	112,5	125,7	112,5	126,2	120,0	137,1
Zagen en verdelen van hout	113,9	121,8	112,7	121,5	113.4	122,7	120,3	127,6	..	..	..	..	..	..	..	..
Houtverwerkende nijverheid	112,2	123,9	110,7	122,1	108,6	119,5	115,3	137,5	109,6	121,3	110,5	122,7	110,3	122,7	109,7	126,6
w.o. : meubelmakerij	112,5	124,3	112,1	122,1	108,5	118,2	117,9	141,8	112,8	125,1	111,0	122,1	107,8	117,0	109,1	130,8
IJzer- en staalnijverheid	109,9	116,6	110,6	117,8	110,1	117,8	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Wegvervoer	109,8	118,7	116,4	130,4	111,7	124,7	114,1	130,0	..	..	..	..	..	..	..	..
Exploitatie van tramwegen	105,9	116,4	105,9	116,4	105,9	116,3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Tabaksnijverheid	113,5	121,8	110,4	115,7	111,8	118,6	116,0	130,2	110,4	120,9	109,6	117,8	112,0	123,5	115,6	125,4
Cokes- en stikstofbindingsbedrijven	113,3	121,3	113,8	120,7	115,7	123,5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Petroleumbedrijf	113,5	138,8	114,3	138,6	113,3	137,2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Drukkerijen en graphische bedrijven	..	..	..	..	116,1	122,6	125,2	135,6	..	..	118,2	122,0	116,1	119,8	121,7	132,2

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom (a)

JAARTAL	Bruto-ezoldigingen (b) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de bruto-bezoldigingen
1950	85,7	19,3	22,5
1951	97,8	21,9	22,4
1952	100,6	24,0	23,9
1953	101,5	24,5	24,1
1954	104,3	25,3	24,3
1955	110,3	27,4	24,9
1956	119,0	29,5	24,7
1957	129,5	33,9	26,2

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Inclusief de mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij.
(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.

Uit de evolutie der indexcijfers, berekend door het Nationaal Instituut voor de Statistiek, blijkt dat de lonen der minderjarigen doorgaans sterker zijn gestegen dan die van de volwassen arbeiders; bovendien schijnen de lonen der arbeidsters meestal iets sterker te zijn gestegen dan die van de mannen.

Te oordelen naar de indexcijfers van het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek, kan de stijging van de loonkosten per arbeidsuur in de fabrieksnijverheid op gemiddeld ruim 9 % worden geraamd, terwijl het inkomen der arbeiders wellicht met iets meer dan 6 % is gestegen. De stijging zou dan in 1957 even sterk zijn geweest als in 1956. Bovendien was de bruto-loonsom over 1957, volgens de gegevens van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, bijna 9 % hoger dan over 1956, toen het stijgingstempo reeds 8 % bedroeg. De nieuwe stijging werd ten belope van meer dan 2 % veroorzaakt door de toeneming van het aantal arbeidsdagen. De som der werknemersbijdragen (arbeiders en bedienden), beheerd door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en het Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen, is echter sterker gestegen, waardoor ze 26,2 % der bruto-loonsom heeft bereikt.

§ 3. — SOCIALE LASTEN EN UITKERINGEN

De voornaamste wijzigingen aan de in onderhavige paragraaf behandelde stof zijn : het nieuwe pensioenstelsel voor bedienden; de verhoging van de kinderbijslagen voor loonarbeiders en de werkloosheidsuitkeringen; de koppeling van een zeker aantal sociale uitkeringen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen; de verhoging van de sociale lasten

krachtens de wet op de speciale volmachten (1) en de wet op het bediendenpensioen (2).

Het stelsel der zelfstandige arbeiders gaf geen aanleiding tot nieuwe regelingen.

1. — *Aanpassing aan de levensduurte.*

Met ingang van 1 februari had de verhoging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen een automatische aanpassing tot gevolg van 5 % op de pensioenen van de arbeiders behorende tot het algemene stelsel, van de zeelieden en van de zelfstandige arbeiders, zomede op de toelagen voor gebrekkigen en verminkten. Zij gaf ook aanleiding tot diverse verhogingen, afgekondigd bij koninklijk besluit; binnen het raam der samengeordende wetten op de ouderdomspensioenen (3) gold dit onder meer voor de pensioenen der mijnwerkers, de aanvullende pensioenen in het stelsel der bedienden, de ouderdoms- en overlevingsrentetoeslagen en de wezentoeslagen.

De bepaling waarbij de sociale uitkeringen automatisch gekoppeld worden aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, werd toepasselijk verklaard op het bediendenpensioen, de vergoedingen voor invaliditeit, de kinderbijslagen, de werkloosheidsuitkeringen en de aanvullende toelage, uitgekeerd aan sommige categorieën van door arbeidsongevallen of beroepsziekten getroffenen (4). Gewoonlijk wordt van het peil 105 af, per tranche van 5 punten, een verhoging van 5 % toegestaan. Tot de koppeling aan het indexcijfer werd ook in andere gevallen besloten, o.a. voor het bepalen van het bedrag der bestaansmiddelen tot vaststelling van de staat van behoefte met het oog op de toekenning van de bijkomende vergoedingen aan door arbeidsongevallen of beroepsziekten getroffenen.

2. — *Sociale lasten.*

In toepassing van de wet van 12 maart heeft de Regering, met ingang van 1 april (5) het percentage der bijdrage ter financiering van

---

(1) Wet van 12 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 14 maart 1957).

(2) Wet van 12 juli 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 21 juli 1957).

(3) Voor de pensioenen der mijnwerkers : koninklijk besluit van 7 februari 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 1 maart 1957); voor de rentetoeslagen : koninklijk besluit van 16 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1957); voor de bedienden : koninklijk besluit van 7 februari 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 15 maart 1957).

(4) Voor het bediendenpensioen : wet van 12 juli 1957; voor de invaliditeitsvergoedingen : koninklijk besluit van 25 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 28 juni 1957); voor de kinderbijslagen : koninklijk besluit van 10 april 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 15-16 april 1957); voor de werkloosheidsuitkeringen en de bijkomende kinderbijslag : koninklijk besluit van 20 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1957, blz. 2031); voor de door arbeidsongevallen getroffenen : koninklijk besluit van 25 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 7 juli 1957) en voor de door beroepsziekten getroffenen : koninklijk besluit van 3 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 19 december 1957).

(5) Koninklijke besluiten van 26 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 1-2 april 1957 : voor het algemeen stelsel der arbeiders en bedienden, blz. 2308; voor de mijnwerkers, blz. 2309; voor de zeelieden ter koopvaardij, blz. 2310).

de kinderbijslagen van 7,5 op 8,5 % verhoogd en de maandelijkse loongrens waarop het berekend wordt van 5 000 op 6 000 F gebracht (1). De loongrens voor de bijdrage tot vestiging van het bediendenpensioen, waarvan de verhoging op 6 000 F tot nog toe was uitgebleven, werd per 1 juli op 8 000 F gebracht.

3. — *Wijzigingen per sector.*

Rekening houdend met de vermindering van de arbeidsduur op 5 dagen per week in tal van industrieën, werden diverse reglementaire bepalingen aangepast, onder meer op het stuk der werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslagen, toelagen voor invaliditeit en modaliteiten tot vaststelling van de loongrens voor de berekening der bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid. Deze aanpassingen brengen geen enkele fundamentele wijziging aan de ter zake geldende rechten en verplichtingen.

Buiten deze bijkomende aanpassingen worden de bijzonderste wijzigingen hierna per sector onderzocht :

A. — *Pensioenen.*

a) *Besteding van de conjunctuurtaks.*

De sociale bestemming van de 30/55 der inkomsten uit de voor de dienstjaren 1957 en 1958 geheven conjunctuurtaks heeft hoofdzakelijk aanleiding gegeven tot de toekenning van een aanvullend pensioen, betaalbaar van 1 september 1957 af aan de onder het stelsel der arbeiders, der mijnwerkers en der zeelieden ressorterende rechthebbenden (2). Voor de gepensioneerden, die recht hebben op een volledig pensioen, werd het jaarlijks bedrag van het aanvullend pensioen vastgesteld op 2 000 F voor gehuwde mannen en op 1 335 F voor de andere gepensioneerden; voor de weduwen bedraagt het maximaal 1 000 F.

b) *Bediendenpensioen.*

De modaliteiten voor het bediendenpensioen werden door de wet van 12 juli 1957 volledig omgewerkt. Het vroegere stelsel was gekenmerkt door een dubbele vestigingswijze : eensdeels, met het oog op de betaling der renten, de kapitalisatie bij de verzekeringsorganismen ten belope van 7 % der op 5 000 F begrensde wedden; anderdeels, de verdeling van het overige deel der wettelijke bijdrage, zijnde 3,25 %, tot het verwerven van een aanvullend pensioen ter compensatie van de ontwaarding der renten.

(1) Deze grens geldt voor de bijdrage ter financiering van de werkloosheid, de ziekte en invaliditeit, alsook de kinderbijslagen. Zij werd gekoppeld aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, 1953 = 100; het vaststellen van het cijfer 110 voor de volgende verhoging heeft die welke op grond van de vroegere criteria in juli had moeten plaats grijpen, kunnen vermijden.

(2) Koninklijke besluiten van 23 september 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 26 september 1957 : blz. 6773 voor de mijnwerkers; blz. 6774 voor de arbeiders van het algemeen stelsel; blz. 6775 voor de zeelieden).

De hervorming had ten doel de pensioenen van de bedienden en hun rechthebbenden te verbeteren door de invoering van een stelsel naar het model van dat der arbeiders. Zij is eveneens het gevolg van de wens tot een, vooral voor de gemengde loopbanen zeer gepaste harmoniëring, zomede van het streven naar centralisatie.

Door de maximumgrens van de bezoldiging, waarop de bijdrage wordt afgehouden, hoger te stellen, verhoogt de wet de last der bedienden; zij vermeerdert aldus de financiële inkomsten van het stelsel, die overigens door een aanzienlijke tegemoetkoming van de Staat worden aangevuld. Van bij haar inwerkingtreding verbetert zij de toegekende voordelen, die geleidelijk naar hun uiteindelijk niveau zullen uitgroeien.

Het bedrag dezer voordelen werd vastgesteld in verhouding tot de bezoldiging over de loopbaan : gemiddelde bezoldiging voor de rustpensioenen, de voordeligste bezoldiging van de echtgenoot voor de pensioenen en vergoedingen aan weduwen. Het geldt hier de effectieve bezoldigingen, begrensd op 120 000 F van 1960 af en op 96 000 F voor de jaren 1958 en 1959; voor de hieraan voorafgaande jaren werden forfaitaire bezoldigingen genomen (1).

Bij een volledige loopbaan komt het rustpensioen overeen met 75 % van de gemiddelde bezoldiging voor gehuwde mannen en met 60 % voor de andere rechthebbenden. Het pensioen is evenredig met de duur van de loopbaan, bereikt het maximum voor een duur van 45 of 40 jaar naargelang het gaat om mannen of vrouwen en wordt uitgekeerd op 65 jaar voor de mannen en op 60 jaar voor de vrouwen; de betrokkenen kunnen een vervroeging van ten hoogste 5 jaar bekomen, doch alsdan wordt het pensioenbedrag met 5 % per jaar verlaagd.

Op 45 jaar en ook vroeger, indien zij kinderen ten laste hebben, die recht geven op kinderbijslagen of indien zij voor ten minste 66 % werkonbekwaam zijn, genieten de weduwen een pensioen, dat gelijk is aan 30 % van hogergenoemde bezoldiging. Vervullen zij niet de voorwaarden om aanspraak te maken op dit pensioen, dan ontvangen zij een aanpassingsvergoeding, gelijk aan één jaarbedrag van het overlevingspensioen en een dubbele vergoeding wanneer zij het recht op pensioen verliezen door opnieuw in het huwelijk te treden of door niet meer te voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Krachtens dit principe worden de thans uitgekeerde pensioenen vast-

(1) Deze forfaitaire bezoldigingen zijn vastgesteld op bedragen, die veranderen naargelang van het ogenblik waarop het recht ontstaat. Bij de rustpensioenen, die ingaan per 1 januari 1957, komen volgende variaties voor : van 50 667 F voor de jaren 1932 en vroeger tot 57 533 F voor het jaar 1956, wat betreft de gehuwde rechthebbenden; van 44 083 F tot 56 000 F voor de ongehuwde mannen; van 41 167 F tot 51 833 F voor de vrouwen. Voor dezelfde categorieën rechthebbenden, liggen deze forfaitaire bedragen respectievelijk op 58 667, 58 000 en 53 000 voor de pensioenen ingaande in 1957 en op 60 000, 60 000 en 54 166 voor de pensioenen, die van 1 januari 1958 af worden uitgekeerd. Voor het overlevingspensioen, schommelen deze forfaitaire bedragen tussen 63 333 en 71 667 F wat betreft de vóór 1 januari 1957 uitbetaalde pensioenen; zij bedragen 73 333 F voor de pensioenen of aanpassingsvergoedingen, ingaande in 1957 en 75 000 F voor de pensioenen, uitgekeerd van 1958 af.

gesteld op bedragen, die variëren naargelang van het ogenblik, waarop het recht ontstond, van 38 000 tot 45 000 F voor de gehuwde gepensioneerden, van 26 450 tot 36 000 F voor de ongehuwde gepensioneerden van het mannelijk geslacht, van 24 700 tot 32 500 F voor de gepensioneerden van het vrouwelijk geslacht en van 19 000 tot 22 500 F voor de weduwen.

Het stelsel wordt gefinancierd door een bijdrage van 10,25 %, verdeeld onder de werkgevers en werknemers, door een Staatstoelage, die van 300 miljoen in 1957 stijgt tot 500 miljoen in 1976, zomede door renten en bijdragen, overgedragen door de verzekeringsinstellingen. De verzekeringsinstellingen uit het vroegere stelsel blijven bestaan, doch hun optreden wordt beperkt tot het beheer der thans verworven gelden en tot die welke in de toekomst zullen verworven worden door vrije storting van een gedeelte der bijdrage, namelijk 4,25 % van de op 5 000 F begrensde bezoldiging. De verzekeringsinstelling zal, op het ogenblik dat de bediende overlijdt of met pensioen gaat, aan de Nationale Kas voor Bediendenpensioenen het bedrag van het gevormde kapitaal overmaken. De diverse bedragen waarop de wet doelt, d.w.z. de uitkeringen, de toelagen van de Staat, de maximumgrens der bijdragen, zijn gekoppeld aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Deze koppeling komt tot stand, dank zij de oprichting van een Gemeenschappelijk Herwaarderingsfonds der pensioenen, dat bovendien voorzien wordt door het totaal bedrag der door de verzekeringsinstellingen geboekte jaarlijkse winsten. Ter compensatie van de lasten, voortspruitend uit het in aanmerking nemen van perioden van tewerkstelling vóór 1926, zal de Staat aan de Nationale Kas een toelage verlenen, uitbetaalbaar van 1972 af in de vorm van een annuïteit. Een besluit van 29 juli 1957 (1) bepaalt het bedrag der bijdragen, de modaliteiten tot overdracht, zomede de regeling voor de belegging der reserves.

Het juridisch karakter van het recht op pensioen en de hieruit inzake toekenningsvoorwaarden voortvloeiende gevolgen, hebben aanleiding gegeven tot een compromis tussen de verschillende bij het Parlement tot uiting gekomen tendensen. Zo werd erkend dat de bediende onvoorwaardelijk, d.w.z. zonder voorbehoud wat betreft de woonplaats of de stopzetting van de beroepsbedrijvigheid, recht heeft op het gedeelte van zijn pensioen, dat overeenkomt met zijn persoonlijke stortingen. Een besluit van 13 augustus 1957 (2) heeft het bedrag vastgesteld der renten, die aldus in verhouding tot het bedrag van de gestorte premie kunnen bekomen worden. Tot beslechting der geschillen wordt een rechtsmacht voor betwiste zaken ingesteld.

c) *Arbeiderspensioen.*

Het pensioenstelsel der arbeiders werd gewijzigd door toepassing van de in het stelsel der bedienden voorkomende bepalingen, dit onder meer

(1) *Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1957.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 25 augustus 1957.

in verband met het door persoonlijke stortingen verworven recht en de dubbele aanpassingsvergoeding voor de weduwen, die het recht op pensioen verliezen omdat zij niet meer voldoen aan de voorwaarden tot het bekomen ervan (1).

B. — *Kinderbijslagen voor werknemers.*

De stijging der prijzen en de verbetering van de bezoldigingen rechtvaardigen een aanpassing van de kinderbijslagen, ten einde het inkomen der arbeiders met gezinslasten op niveau te houden. Het besluit van 10 april 1957 (2) brengt een gevoelige verhoging der toeslagen tot stand; dank zij de door de wet van 12 maart opgeleverde bijkomende inkomsten, werden de toeslagen inderdaad gemiddeld met nagenoeg 20 % verhoogd. Niet alle categorieën genieten eenzelfde verhoging; in enkele gevallen is ze gering, maar wordt vaak zeer aanzienlijk, vooral voor de gezinnen waar de moeder een beroep uitoefent. De toelage voor de moeder aan de haard werd inderdaad afgeschaft, doch het bedrag ervan werd voor alle gezinnen in de vergoedingen zelf opgenomen.

De basistoeslagen werden vastgesteld op 425 F per maand voor het eerste en het tweede kind, op 500 F voor het derde, op 575 F voor het vierde en op 745 F voor het vijfde en de volgende kinderen. Een belangrijke hervorming is wel dat de basistoeslagen verhoogd worden in functie van de leeftijd der kinderen; deze bijkomende toeslagen worden niet verleend voor het jongste kind of van het enig rechthebbend kind; zij bedragen 100 F van 6 tot 10 jaar en 175 F vanaf 10 jaar.

De toelagen voor wezen en voor kinderen van invaliden worden eveneens met ten minste 100 F verhoogd.

Bij koninklijk besluit van 19 februari 1958 (3) werd bovendien een nieuwe verhoging voorzien met terugwerkende kracht op 1 april 1957; zij bedraagt 25 F per maand en geldt voor de wezen en de kinderen van werkonbekwame arbeiders zonder beperking, doch slechts van het tweede kind af voor de andere gezinnen.

De geboortetoelagen, vastgesteld op 1 800 en 900 F naargelang van de rang der geboorte werden respectievelijk op 5 000 en 2 500 F gebracht.

Gebruik makend van de haar door de wet van 12 maart verleende volmachten, heeft de Regering terzelfdertijd het beheer van het stelsel der kinderbijslagen voor werknemers aanzienlijk gewijzigd. Zij beperkte het bedrag der aanvaardbare administratiekosten, besteedde het reservefonds ter financiering van de maandelijkse betaling (en niet meer per kwartaal) der kinderbijslagen en beperkte het gebruik der gelden van de Compensatiekassen. Door een tweede besluit (4) heeft de Regering op 30

(1) Wet van 1 augustus 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 10 augustus 1957).
(2) *Belgisch Staatsblad* van 15-16 april 1957.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 5 maart 1958.
(4) Koninklijk besluit van 23 november 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 28 november 1957).

november de door de Compensatiekassen verstrekte bijkomende diensten en uitkeringen afgeschaft, haar verplicht, binnen de kortst mogelijke tijd, de roerende en onroerende goederen, verworven door middel van de fondsen ter financiering van genoemde voordelen, te verkopen en de opbrengst ervan bij de Nationale Kas te storten.

C. — *Werkloosheid.*

De werkloosheidsuitkeringen, die niet gebonden waren aan de evolutie van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen en sedert ettelijke jaren geen wijzigingen meer ondergingen, werden met nagenoeg 10 % verhoogd (1).

D. — *Ziekte-invaliditeit.*

De hervorming van het stelsel der verzekering tegen ziekte en invaliditeit voorzag onder meer het sluiten van overeenkomsten tussen het Nationaal Fonds en de verplegingsinstellingen. In de loop van het jaar 1957 werd deze regeling veralgemeend (2) en, binnen het raam dezer contracten, werden de terugbetalingstarieven met ingang van 1 januari 1958 verhoogd. Volgens de aard der behandeling variëren zij van 140 tot 195 F per dag (3).

De bijdrage van de verzekeringsgerechtigden in de kosten der locopreparaten, afgeleverd door apothekers werd met ingang van 1 januari 1958 van 8 op 10 F gebracht (4).

Aan de modaliteiten tot vaststelling van de toelagen voor invaliditeit werden enkele wijzigingen gebracht; de toelage blijft behouden op 60 % van de tijdens de eerste zes maanden invaliditeit, volgend op de periode van primaire onbekwaamheid, verloren bezoldiging; met ingang van de 7e maand invaliditeit bedraagt zij, naargelang de werknemer al dan niet personen ten laste heeft, 100 of 68 F voor de regelmatige werknemer en 60 of 40 % van het referteloon met een maximum van 100 of 68 F voor de rechthebbende, die niet de hoedanigheid van regelmatige werknemer bezit (5).

E. — *Andere sectoren.*

De bijkomende toelagen uitgekeerd aan sommige categorieën van door arbeidsongevallen of beroepsziekten getroffenen werden met nagenoeg

(1) Koninklijk besluit van 23 februari 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 25-26 februari 1957).

(2) Model van overeenkomst, bepaald bij ministerieel besluit van 24 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 26-27-28 december 1957, blz. 9366).

(3) Ministerieel besluit van 24 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 26-27-28 december 1957, blz. 9364).

(4) Ministerieel besluit van 24 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 26-27-28 december 1957, blz. 9369-9370).

(5) Koninklijk besluit van 25 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 28 juni 1957).

20 % verhoogd (1). Het maximumbedrag der inkomsten, tot vaststelling van de staat van behoefte, werd hoger gesteld (2).

4. — *Geldmiddelen der stelsels voor maatschappelijke zekerheid.*

Onderstaande tabel betreffende de vijf grote sectoren van de maatschappelijke zekerheid geeft de geldmiddelen aan, verdeeld door de drie organismen, die de bijdragen innen in de stelsels der werknemers onder arbeids- of bediendencontract, zomede de budgettaire bijdragen van de Staat.

Verdeling onder de uitkerende organismen van de geldmiddelen ten behoeve van de maatschappelijke zekerheid (a)

(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1955	1956	1957	
			Totaal	Waaronder Staatstegemoetkoming
Ouderdoms- en overlevingspensioenen ; invaliditeit (mijnwerkers)	11 920,1	12 518,2	13 994,1	3 656,3
Gezinsvergoedingen (b)	7 035,8	7 357,1	8 788,5	569,0
Ziekte, invaliditeit (c)	7 135,0	8 310,0	8 985,9	1 828,0
Werkloosheid (d)	5 619,3	4 418,0	3 705,0	1 668,3
Verlof	4 797,6	5 225,2	5 699,9	27,0
Totaal ...	**36 507,8**	**37 828,5**	**41 173,4**	**7 748,6**

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen.
Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden onder Belgische Vlag.

(a) Geldmiddelen verschaft door de innende organismen en de werkelijke Staatstegemoetkoming.
(b) Exclusief de Staatstoelage aan de Speciale Gemeentekas.
(c) Exclusief de sector invaliditeit voor de mijnwerkers.
(d) Inclusief het « pool »-stelsel der zeelieden. Exclusief de bijdragen voor bestaanszekerheid in het bouwbedrijf.

In 1957 namen de geldmiddelen der maatschappelijke zekerheid sterk toe. De door de R.M.Z. verdeelde inkomsten stegen van 26 tot 29,6 miljard frank, die van het N.F.M. van 3,2 tot 3,8 miljard en die van de Kas voor Zeelieden, van 71 tot 82 miljoen. De tegemoetkoming van de Staat daalde daarentegen van 8,5 op 7,7 miljard.

(1) Koninklijk besluit van 25 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 7 juli 1957) voor de werkongevallen en koninklijk besluit van 3 december 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 19 december 1957) voor de beroepsziekten.

(2) Ministerieel besluit van 26 juni 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 7 juli 1957) voor de werkongevallen en ministerieel besluit van 27 november 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 19 december 1957) voor de beroepsziekten.

Met uitzondering van de sector werkloosheid, waar de geringer behoeften de globale vermindering van de Staatstegemoetkoming grotendeels verklaren, is de toeneming van de verdeelde bedragen algemeen.

Zoals tijdens de vorige jaren, is zij in de eerste plaats het gevolg van de stijging der totale loonsom, stijging die te danken is aan de toeneming van het gemiddeld loon en een ruimere werkgelegenheid; wat onder meer de arbeiders betreft, komt dit bijzonder tot uiting bij de inkomens, besteed aan het verlof, een sector waarvoor de basis der bijdrage ongewijzigd bleef. Door de bijdragen voor kinderbijslagen met 1 % te verhogen en de loongrens waarop de bijdrage voor het bediendenpensioen berekend wordt van 5 000 op 8 000 F te stellen, namen de geldmiddelen in deze beide sectoren in aanzienlijke mate toe. Bij de verzekering tegen ziekte en invaliditeit, is de verhoging van de opbrengst der bijdragen hoofdzakelijk te danken aan het feit dat de maximumgrens van 5 000 op 6 000 F werd gesteld.

5. — *Internationale wetgeving.*

Tussen de zes landen van de Europese Gemeenschap werd op 9 december 1957 te Rome een overeenkomst ondertekend betreffende de reglementering van de maatschappelijke zekerheid voor migrerende arbeiders. Tot deze overeenkomst kunnen ook andere Europese landen aansluiten; immers ze kan toegepast worden op alle categorieën loonarbeiders, behalve nochtans op de grensarbeiders, en dekt alle aspecten van de maatschappelijke zekerheid : ziekte, invaliditeit, ouderdom, uitkeringen aan overlevenden, werkongevallen en beroepsziekten, gezinstoelagen en werklozensteun.

Ze steunt op de volgende twee principes :

— gelijkwaardigheid van behandeling wat betreft de toepassing van de nationale wetgevingen inzake maatschappelijke zekerheid voor alle onderhorigen van de aangesloten landen, evenals voor alle vaderlandlozen en vluchtelingen die op het grondgebied dezer landen verblijven;

— behoud van de bij de overeenkomst voorziene voordelen, ongeacht de verplaatsingen der door de verzekering beschermde personen, tussen de grondgebieden van de aangesloten staten.

Een algemene overeenkomst betreffende de maatschappelijke zekerheid werd met de Duitse Bondsrepubliek ondertekend en een andere met Oostenrijk geparafeerd.

De Protocollen tussen België en Frankrijk hebben problemen geregeld in verband met de in Frankrijk toegekende aanvullende ouderdomstoelage, de ouderdomsuitkeringen voor niet-loontrekkenden en de geboortepremiën aan Belgische onderhorigen. De overeenkomsten met Nederland hadden betrekking op nieuwe uitvoeringsakkoorden. De toepassingsmodaliteiten der overeenkomsten met Spanje en San Marino werden door administratieve regelingen vastgelegd.

Het Parlement heeft de Europese Interim-Overeenkomsten betreffende de sociale zekerheid goedgekeurd, die binnen het raam van de Raad van Europa werden opgesteld en op 11 december 1953 (1) te Parijs werden ondertekend.

AFDELING II.
INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

De conjunctuuromslag tekent zich blijkbaar nog niet duidelijk af in de statistieken, die het rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen aangeven. Vooral wegens de sterke toeneming der verliezen, was het nettowinstsaldo van 1952 tot 1953 sterk afgenomen; van 1956 tot 1957 stijgt dit saldo nog, doch slechts in een heel wat trager tempo : men noteert 5,40 %, tegen 20 % tijdens het vorige jaar, toen evenwel een recordcijfer werd bereikt. De verliezen bleven niet langer toenemen, alhoewel zij tijdens het vorige jaar, na een bestendige vermindering sedert 1953, aanzienlijk waren opgelopen.

In tegenstelling tot het verloop in 1956, lag het toenemingspercentage der betaalbaar gestelde brutodividenden iets hoger dan dat der exploitatie-uitkomsten; dit blijkt normaal bij de conjuncturele achteruitgang; van 1952 tot 1953 bleven zij stijgen ondanks de daling van de exploitatie-resultaten.

§ 2. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN VOLGENS DE PLAATS VAN HUN BEDRIJFSZETEL

De verhouding van het nettowinstsaldo tot de eigen actiemiddelen evolueert verschillend naargelang de bedrijfszetel der vennootschappen gelegen is in België, Belgisch-Kongo of in het buitenland; stijgt zij nog in het moederland en Belgisch-Kongo, dan valt voor het buitenland een vermindering aan te stippen. De verhouding van de uitgekeerde brutodividenden tot de eigen actiemiddelen steeg niet meer voor de in Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen, doch wel voor de andere.

1. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in België.*

De vertraging van 's lands economische bedrijvigheid kwam duidelijk tot uiting in de bedrijfsresultaten der in België exploiterende vennootschappen. Hun nettowinstsaldo steeg nog slechts met 7,6 %; een jaar

(1) Wet van 26 maart 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 27 juni 1957).

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1936/1938	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	Toe- of afneming van 1956 op 1957	
									Absolute cijfers	Percentages
Aantal getelde vennootschappen (b) ..	**7 594**	**11 634**	**12 166**	**12 846**	**13 674**	**13 798**	**13 978**	**14 052**	+ **74**	+ **0,52**
waaronder : met winst	5 748	8 912	9 325	9 071	9 615	10 054	10 396	10 760	+ 364	+ 3,50
met verlies	1 846	2 722	2 841	3 775	4 059	3 744	3 582	3 292	— 290	— 8,10
Eigen middelen	**63 952**	**191 632**	**207 010**	**222 482**	**235 481**	**246 179**	**263 983**	**272 107**	+ **8 124**	+ **3,08**
waaronder : gestort kapitaal	46 397	107 172	118 067	136 280	142 465	147 912	159 876	169 273	+ 9 397	+ 5,87
reserves	17 555	84 460	88 943	86 202	93 016	98 267	104 107	102 834	+ 1 273	— 1,22
Exploitatie-uitkomsten :										
Nettowinstsaldo	**4 537**	**19 043**	**23 699**	**21 488**	**21 777**	**25 022**	**30 040**	**31 662**	+ **1 622**	+ **5,40**
Winst	5 228	20 038	24 731	23 577	23 742	26 831	32 212	33 879	+ 1 667	+ 5,18
Verlies	691	995	1 032	2 089	1 965	1 809	2 172	2 217	+ 45	+ 2,10
Betaalbare gestelde brutodividenden ...	**3 651**	**10 799**	**12 991**	**13 130**	**13 369**	**15 492**	**17 961**	**18 976**	+ **1 015**	+ **5,65**
Percentage t.o.v. de eigen middelen :										
Nettowinstsaldo	7,1	9,9	11,4	9,7	9,2	10,2	11,4	11,6		
Betaalbaar gestelde dividenden .	5,7	5,6	6,3	5,9	5,7	5,9	6,8	7,0		
Obligatieschuld	**9 297**	**25 832**	**30 108**	**32 271**	**37 584**	**42 395**	**46 931**	**53 299**	+ **6 368**	+ **13,60**
Bruto-interest op obligaties	**476**	**1 216**	**1 259**	**1 493**	**1 627**	**1 884**	**2 130**	**2 272**	+ **142**	+ **6,66**

Bronnen : Nationale Bank van België (jaren 1936/1938).
Nationaal Instituut voor de Statistiek (jaren 1951 en volgende).

(a) De statistiek voor 1936/1938 is niet helemaal op dezelfde basis opgemaakt als die voor de volgende jaren. Bovendien, benevens de progressieve verhoging der vennootschappen, is het percentage der vennootschappen die werkelijk hun balans bekendmaken, veranderlijk.
(b) Eenheden.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen

OMSCHRIJVING	In België						
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Aantal getelde vennootschappen	**11 277**	**11 757**	**12 396**	**13 186**	**13 309**	**13 426**	**13 551**
w.o. : met winst	8 608	8 988	8 711	9 223	9 668	9 972	10 365
met verlies	2 669	2 769	3 685	3 963	3 641	3 454	3 186
Eigen middelen	**163 136**	**172 692**	**183 067**	**190 019**	**194 797**	**207 850**	**221 573**
w.o. : gestort kapitaal	89 203	95 974	109 464	113 167	116 492	124 996	133 180
reserves	73 933	76 718	73 603	76 852	78 305	82 854	88 393
Exploitatie-uitkomsten :							
Nettowinstsaldo	**13 988**	**16 276**	**13 891**	**13 684**	**15 963**	**19 566**	**21 048**
Winst	14 755	17 174	15 721	15 492	17 487	21 316	23 009
Verlies	767	898	1 830	1 808	1 524	1 750	1 961
Betaalbaar gestelde brutodividenden	**7 958**	**9 161**	**8 833**	**8 452**	**9 930**	**11 160**	**12 353**
Obligatieschuld	**24 914**	**28 925**	**30 937**	**36 237**	**41 394**	**44 852**	**50 944**
Bruto-interest op obligaties	**1 174**	**1 210**	**1 432**	**1 554**	**1 793**	**2 035**	**2 167**
Verhouding $\frac{\text{aantal vennootschapp. met verlies}}{\text{aant. getelde vennootschapp.}}$	23,67	23,55	29,73	30,05	27,35	25,73	23,51
Verhouding $\frac{\text{nettowinstcijfer}}{\text{eigen middelen}}$	8,57	9,42	7,59	7,20	8,19	9,41	9,50
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{eigen middelen}}$	4,88	5,30	4,83	4,45	5,09	5,37	5,58
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{gerealiseerde winsten}}$	53,93	53,34	56,19	54,56	56,78	52,36	58,69
Verhouding $\frac{\text{bruto-interest op obligaties}}{\text{bedrag der obligatieschulden}}$	4,71	4,18	4,64	4,32	4,39	4,54	4,25
Verhouding $\frac{\text{bedrag der obligatieschulden}}{\text{eigen middelen}}$	15,27	16,75	16,90	18,93	20,91	21,58	22,99

) aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf

Met hoofdbedrijf													
In Belgisch-Kongo							In het buitenland						
951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Eenheden													
276	**331**	**370**	**401**	**443**	**472**	**501**	**81**	**78**	**80**	**87**	**86**	**80**	**80**
241	277	302	326	348	365	395	63	61	58	66	66	59	61
35	54	68	75	95	107	106	18	17	22	21	20	21	19
Miljoenen franken													
. 652	**27 447**	**31 937**	**36 591**	**42 622**	**46 042**	**50 534**	**6 843**	**6 872**	**7 479**	**8 872**	**9 660**	**10 090**	**12 182**
375	18 292	22 980	25 233	27 949	29 946	36 093	3 594	3 801	3 836	4 066	4 195	4 933	7 025
277	9 155	8 957	11 358	14 673	16 096	14 441	3 249	3 071	3 643	4 806	5 465	5 157	5 157
1 705	**6 668**	**6 564**	**7 074**	**7 872**	**9 281**	**10 614**	**350**	**755**	**1 033**	**1 019**	**1 259**	**1 194**	**1 353**
746	6 732	6 768	7 198	8 106	9 643	10 870	538	825	1 088	1 052	1 314	1 254	1 384
40	63	204	124	234	362	256	188	70	55	33	55	60	31
2 605	**3 418**	**3 838**	**4 383**	**4 979**	**6 033**	**6 623**	**236**	**412**	**458**	**534**	**588**	**768**	**966**
887	**1 126**	**1 271**	**1 616**	**1 843**	**2 044**	**2 355**	**31**	**57**	**63**	**43**	**40**	**35**	**28**
40	**48**	**57**	**70**	**89**	**94**	**105**	**1**	**1**	**3**	**3**	**2**	**2**	**2**
Percentages													
2,68	16,31	18,38	18,70	21,44	22,67	21,16	22,22	21,79	27,50	24,14	23,25	26,25	23,75
21,73	24,29	20,55	19,33	18,46	20,16	21,00	5,11	10,99	13,81	11,49	13,03	11,83	11,11
12,03	12,45	12,02	11,98	11,68	13,10	13,10	3,45	6,00	6,12	6,02	6,08	7,61	7,93
54,89	50,77	56,71	60,89	61,42	62,56	60,93	43,87	49,94	42,10	50,76	44,74	61,24	69,80
4,51	4,26	4,48	4,71	5,54	4,59	4,46	3,23	1,75	4,76	6,98	5,00	5,71	7,14
4,10	4,10	3,98	4,06	3,76	4,44	4,66	0,45	0,83	0,84	0,48	0,41	0,35	0,23

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

tevoren bereikte de aangroei 22,6 % en wel in een recordtempo sedert 1952. De verliezen namen ongeveer in hetzelfde tempo toe.

Van 1952 tot 1953 waren de winsten verminderd, terwijl vooral de verliezen een sterke verhoging kenden.

Beide perioden contrasteren vooral door het feit dat er — zoals trouwens een jaar tevoren — van 1956 tot 1957 geen vermindering van de winsten en slechts een lichte stijging van de verliezen optrad. Een andere bijzonderheid is wel dat de betaalbaar gestelde brutodividenden, zoals voor de vennootschappen in het algemeen, meer stegen dan de exploitatie-resultaten; hierdoor groeide de verhouding van de dividenden tot de winst aanmerkelijk aan en bereikte 58,7 %, zijnde een recordpercentage sedert 1951, terwijl zij tijdens het vorige jaar was gedaald. De minder sterke investeringsdrang der Belgische ondernemingen en het breder beroep van de vennootschappen op de kapitaalmarkt gedurende dezelfde periode, boden waarschijnlijk mogelijkheid tot een vermindering van de autofinanciering.

Hierdoor werd het rendementspercentage van de eigen kapitalen der in België exploiterende vennootschappen, d.w.z. de verhouding der uitgekeerde brutodividenden tot de eigen actiemiddelen, in 1957 nog verbeterd; het bedroeg 5,6 %, tegen 5,4 % in 1956, 5,1 % in 1955 en 5,3 % in 1952, terwijl het in 1953 en 1954 lager lag dan 5 %. Niettemin blijft het steeds heel wat lager dan bij de vennootschappen met een bedrijfszetel buiten België.

2. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo.*

Bij deze categorie van vennootschappen was de vertraging in de aangroei van het nettowinstsaldo van het ene jaar tot het andere heel wat geringer dan voor de in België exploiterende vennootschappen. De toeneming bedroeg inderdaad nog 14,4 % in 1957, tegen 17,9 % in 1956 en 11,3 % in 1955, terwijl het van 1952 tot 1953 afnam. De betaalbaar gestelde brutodividenden stegen nog slechts met 9,8 %, tegen 21,2 % in 1956 en 13,6 % in 1955; van 1952 tot 1953 waren zij blijven toenemen, ondanks de vermindering van het winstsaldo voor dezelfde periode.

Hierdoor werd de verhouding van de uitgekeerde brutodividenden tot de gerealiseerde winsten teruggebracht op het in 1954 bereikte niveau.

3. — *Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland.*

Na een lichte vermindering tijdens het vorige jaar, werd het nettowinstsaldo van de in het buitenland exploiterende vennootschappen in 1957 gekenmerkt door een duidelijk afgetekende verhoging. Hierin ligt blijkbaar de bevestiging van het feit dat genoemd saldo voor deze categorie met één jaar vertraging evolueert ten opzichte van de in België en Belgisch-Kongo exploiterende vennootschappen. De verschuiving wordt verklaard door het overwegend aantal holdings onder de vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland, die de resultaten van hun filialen optekenen één jaar nadat zij geboekt werden.

De betaalbaar gestelde dividenden zijn in 1957 nog in sterke mate toegenomen; hun bedrag ligt 25,8 % hoger dan een jaar tevoren. De verhouding van genoemde dividenden tot de gerealiseerde winsten bereikt een hoogtepunt, zegge 69,8 %, tegen 61,2 % in 1956 en 44,7 % in 1955.

§ 3. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN MET BEDRIJFSZETEL IN BELGIË VOLGENS DE AARD VAN HUN BEDRIJVIGHEID

De vennootschappen der voornaamste takken van het Belgisch bedrijfsleven boeken een nettowinstsaldo, dat in vergelijking met het vorige jaar nog is toegenomen; nochtans zijn er, in vergelijking met het voor-

Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen (a)

Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1957 der vennootschappen met bedrijfszetel in België

BEDRIJFSTAK	Gemiddelde winst (miljoenen franken)	Gemiddelde betaalbaar gestelde dividenden	
		Miljoenen franken	Percentages van de winst
Elektriciteit	1 270	1 053	83,9
Steenkolenmijnen	842	743	88,2
Glasnijverheid	149	118	79,2
Financiële en immobiliënvennootschappen	1 615	1 166	72,2
Groeven	87	65	74,7
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	1 330	809	60,8
Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	340	195	57,4
Verzekeringsmaatschappijen	371	195	52,6
Scheikundige nijverheid	1 111	624	56,2
Banken	860	443	51,5
Voedingsmiddelennijverheid	659	377	57,2
Industrie der non-ferrometalen	822	392	47,7
Metaalverwerkende nijverheid	1 797	1 003	55,8
Ceramische nijverheid	24	21	87,5
Kleinhandel	284	140	49,3
Papiernijverheid	254	121	47,6
Kleinijverheid	62	28	45,2
Textielnijverheid	692	354	51,2
Groothandel	741	212	28,6
Overige bedrijfstakken	1 452	819	56,4
Totaal	**14 762**	**8 878**	**60,1**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De aandacht zij er op gevestigd dat de zonder winst of met verlies werkende vennootschappen niet in de statistiek zijn opgenomen.

Evolutie van de nettowinstsaldi en

Vennootschappen welke hun voor-

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas
Aantal getelde vennootschappen (eenheden) :															
1949	52	110	953	271	1 643	903	93	60	875	636	233	420	66	56	2(
1954	52	121	1 287	517	2 588	1 213	108	76	1 105	750	316	546	69	54	2
1955	51	121	1 238	515	2 624	1 218	106	76	1 081	742	328	560	67	52	2(
1956	50	125	1 360	523	2 664	1 233	106	74	1 087	731	330	561	63	51	1
1957	49	132	1 431	534	2 696	1 250	100	77	1 094	730	338	552	63	47	1
Kapitaal en reserves (miljoenen franken) :															
1949	4 317	1 021	15 380	1 927	4 432	11 815	13 977	3 773	16 470	7 529	834	11 009	2 702	14 058	2 27
1950	5 095	1 019	15 952	1 567	5 050	13 139	16 430	3 888	17 674	9 204	911	11 517	2 664	14 275	2 33
1951	5 254	1 138	16 143	2 135	5 633	14 389	16 317	4 040	17 593	9 974	944	12 513	2 643	14 256	2 46
1952	5 727	1 256	17 759	2 310	6 584	15 460	16 605	4 460	18 812	10 240	993	13 414	2 562	14 944	2 55
1953	6 100	1 358	18 837	2 495	7 364	17 148	17 389	5 166	19 724	10 659	1 183	14 200	2 588	15 174	2 96
1954	6 418	1 489	20 494	2 654	8 132	18 513	17 853	5 464	19 609	11 100	1 212	14 177	2 579	15 663	2 73
1955	6 954	1 645	21 798	2 811	8 765	19 425	16 045	5 777	19 417	11 427	1 307	14 896	2 578	16 493	2 77
1956	7 397	2 020	22 872	2 938	9 411	19 936	20 098	6 346	20 118	11 952	1 385	15 597	2 695	17 589	2 78
1957	7 810	2 433	26 535	3 014	8 814	21 158	21 636	7 503	20 054	12 484	1 469	17 372	2 760	19 238	2 57
Nettowinstsaldi (miljoenen franken) :															
1949	514	159	773	192	481	1 577	988	310	820	264	21	669	30	762	8
1950	519	178	980	192	478	1 519	511	343	586	440	25	870	43	920	
1951	671	305	1 213	313	871	1 730	726	724	1 714	703	52	1 005	144	1 102	4
1952	844	300	1 429	277	874	1 978	1 684	933	962	627	77	1 443	101	1 243	21
1953	915	360	1 596	264	581	2 009	1 303	758	7	588	38	1 028	47	1 304	24
1954	1 021	391	1 776	282	666	1 798	607	759	289	734	72	836	157	1 456	16
1955	988	487	2 094	309	770	1 764	1 089	1 038	496	798	73	1 206	224	1 502	15
1956	1 137	611	2 134	355	972	1 765	2 346	1 558	441	856	97	1 416	308	1 558	21
1957	1 135	549	2 544	369	974	2 038	2 717	973	913	923	105	1 536	227	1 581	23
Gemiddelde 1949/1957	**860**	**371**	**1 615**	**284**	**741**	**1 797**	**1 330**	**822**	**692**	**659**	**62**	**1 111**	**149**	**1 270**	**15**
Betaalbaar gestelde dividenden (miljoenen franken) :															
1949	230	89	627	105	157	850	630	210	387	169	14	361	33	654	6
1950	310	113	785	95	153	945	442	238	257	293	14	542	54	788	8
1951	380	151	932	151	263	871	541	333	608	403	18	510	105	941	8
1952	431	170	977	138	211	882	1 039	405	507	396	19	624	80	1 036	9
1953	462	192	1 127	131	195	989	798	401	247	352	20	582	52	1 115	15
1954	499	209	1 258	146	191	923	410	408	252	394	22	502	131	1 165	12
1955	535	235	1 379	142	254	1 247	653	456	291	425	22	932	168	1 164	12
1956	564	283	1 506	163	266	1 065	1 324	537	286	446	22	750	236	1 251	15
1957	573	375	1 903	187	221	1 255	1 445	540	348	516	28	810	205	1 365	14
Gemiddelde 1949/1957	**443**	**195**	**1 166**	**140**	**212**	**1 003**	**809**	**392**	**354**	**377**	**20**	**624**	**118**	**1 053**	**11**

de betaalbaar gestelde dividenden

mste bedrijfszetel in België hebben

	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
67	236	445	242	286	282	67	73	81	109	38	53	43	102	135	331	9 655
78	296	557	299	460	424	61	92	101	120	38	50	40	162	211	519	13 186
72	302	548	300	480	458	55	88	109	126	40	51	40	185	218	532	13 309
66	299	563	306	500	469	54	90	109	118	41	50	34	181	216	538	13 426
60	311	566	304	508	499	54	93	119	124	40	48	34	177	206	507	13 551
137	3 302	5 880	785	596	1 881	12 706	724	2 278	1 256	335	799	683	228	202	697	146 855
142	3 465	6 136	630	593	2 065	12 660	733	2 304	1 255	340	783	898	240	209	822	157 003
277	3 625	6 572	654	609	2 171	12 923	773	2 352	1 255	364	776	928	272	220	920	163 136
314	3 655	6 678	690	651	2 481	13 123	970	2 445	1 270	372	895	988	276	225	997	172 697
285	3 974	6 772	717	692	2 641	13 266	1 017	2 722	1 347	387	895	977	364	234	1 073	183 062
217	4 039	7 907	763	736	2 832	13 195	1 052	2 884	1 360	441	657	995	398	260	1 119	190 019
230	4 078	7 769	779	705	3 385	12 878	1 092	3 209	1 308	454	799	1 029	449	297	1 158	194 797
154	4 266	8 174	849	809	3 583	12 855	1 157	3 727	1 292	508	871	1 192	559	336	1 269	207 850
141	4 666	8 509	893	541	4 094	12 951	1 250	4 351	1 338	532	864	1 244	607	296	1 347	221 573
11	123	257	— 20	48	126	382	14	170	38	28	29	16	— 4	4	93	9 073
- 16	149	335	10	86	116	527	35	147	42	26	19	46	7	7	75	9 371
71	314	320	23	75	198	852	77	229	84	21	18	55	14	11	77	13 988
- 14	327	560	30	82	230	1 141	61	297	96	39	37	45	18	18	93	16 276
- 44	81	545	32	87	259	991	40	329	84	30	12	51	31	29	91	13 891
- 40	191	402	33	78	338	704	70	396	88	33	2	59	47	39	76	13 684
- 38	335	432	25	82	273	748	89	467	87	40	35	50	45	37	94	15 963
- 6	359	701	34	103	340	1 059	82	502	118	48	27	43	72	24	105	19 566
- 8	409	749	28	76	415	1 171	92	527	142	41	40	73	79	45	89	21 048
9	**254**	**478**	**22**	**80**	**255**	**842**	**62**	**340**	**87**	**34**	**24**	**49**	**34**	**24**	**88**	**14 762**
14	76	203	11	19	59	317	8	102	35	12	24	13	4	5	30	5 605
10	98	253	14	28	70	411	16	99	34	12	19	31	8	6	21	6 448
20	133	236	15	32	79	682	30	140	58	13	18	34	11	6	29	7 958
9	137	334	19	35	103	1 007	29	189	68	14	20	29	8	7	29	9 161
11	84	354	18	43	112	889	22	193	66	16	15	27	14	15	26	8 833
5	105	299	21	35	117	723	31	229	67	18	10	29	21	15	18	8 452
4	145	332	19	33	124	716	36	245	70	17	20	23	15	18	17	9 930
2	156	445	23	34	137	937	39	275	83	20	26	21	15	11	19	11 160
4	158	445	22	22	167	1 007	43	284	102	18	35	37	17	38	18	12 353
9	**121**	**322**	**18**	**31**	**108**	**743**	**28**	**195**	**65**	**16**	**21**	**27**	**13**	**13**	**23**	**8 878**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Evolutie van het rendement, de obli-

Vennootschappen welke hun voor-

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit	Gas
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :															
1949	5,33	8,72	4,08	5,45	3,54	7,19	4,51	5,57	2,35	2,24	1,68	3,28	1,22	4,65	2,95
1950	6,08	11,09	4,92	6,06	3,03	7,20	2,69	6,11	2,02	3,18	1,53	4,71	2,02	5,52	3,67
1951	7,22	13,27	5,78	7,07	4,66	6,06	3,32	8,24	3,46	4,04	1,91	4,08	3,99	6,60	3,44
1952	7,53	13,54	5,50	5,97	3,20	5,70	6,26	9,09	2,69	3,87	1,91	4,65	3,11	6,93	3,61
1953	7,57	14,14	5,98	5,26	2,65	5,77	4,59	7,76	1,25	3,30	1,69	4,10	1,99	7,35	5,14
1954	7,78	14,03	6,14	5,50	2,35	4,99	2,30	7,47	1,29	3,55	1,82	3,54	5,07	7,28	4,72
1955	7,69	14,29	6,33	5,05	2,90	6,42	4,07	7,89	1,50	3,72	1,68	6,26	6,52	7,06	4,65
1956	7,62	14,01	6,58	5,55	2,83	5,34	6,59	8,46	1,42	3,73	1,59	4,81	8,76	7,11	5,40
1957	7,33	12,95	7,17	6,20	2,51	5,93	6,68	7,20	1,74	4,13	1,91	4,66	7,43	7,10	5,75
Obligatieschuld (miljoenen franken) :															
1949	104	—	9 179	233	215	599	2 176	149	394	422	26	862	91	3 228	56
1950	267	—	10 775	228	182	667	2 396	145	397	487	2	857	91	3 363	133
1951	526	—	12 075	350	307	914	2 397	155	467	542	53	964	91	3 652	182
1952	912	—	14 543	364	227	1 249	2 358	151	482	591	64	1 073	90	4 300	209
1953	1 241	—	14 790	368	254	1 452	2 069	150	489	696	63	1 097	104	4 589	239
1954	2 759	—	18 217	484	255	1 450	2 303	148	470	720	56	1 097	83	4 764	239
1955	3 650	—	22 083	463	333	1 590	2 221	47	511	772	67	995	190	4 529	324
1956	4 022	—	25 062	632	342	1 992	2 133	43	463	741	70	1 031	188	4 434	325
1957	4 761	766	27 647	623	419	1 770	2 269	50	504	864	70	1 180	191	5 508	412
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van de nettowinstsaldi (%) :															
1949	44,7	56,0	81,1	54,7	32,6	53,9	63,8	67,7	47,2	64,0	66,7	54,0	11,0	85,8	80,7
1950	59,7	63,5	80,1	49,5	32,0	62,2	86,5	69,4	60,9	66,6	56,0	62,3	12,6	85,7	2866,7
1951	56,6	49,5	76,8	48,2	30,2	50,3	74,5	46,0	35,5	57,3	34,6	50,7	72,9	85,4	193,2
1952	51,1	56,7	68,4	49,8	24,1	44,6	61,6	43,4	52,7	63,1	24,6	43,2	79,2	83,3	43,0
1953	50,4	53,3	70,6	49,6	33,5	49,2	61,2	52,9	3528,5	59,8	52,6	56,6	11,1	85,5	62,2
1954	48,9	53,4	70,8	51,7	28,6	51,3	67,5	53,7	87,1	53,6	30,5	60,0	83,4	80,0	80,1
1955	54,1	48,2	65,8	45,9	32,9	70,6	60,0	43,9	58,6	53,2	30,1	77,3	75,0	77,4	81,1
1956	49,6	46,3	70,6	45,9	27,4	60,3	56,4	34,5	64,9	52,1	22,7	53,0	76,6	80,3	71,4
1857	50,5	57,3	74,8	50,7	22,7	61,8	53,2	55,5	38,1	55,9	26,7	52,9	71,4	86,3	63,5
Gemiddelde 1949-1957	**51,5**	**52,6**	**72,2**	**49,3**	**28,6**	**55,8**	**60,8**	**47,7**	**51,2**	**57,2**	**32,3**	**56,2**	**79,2**	**82,9**	**76,7**

ieschuld en de netto-autofinanciering

nste bedrijfszetel in België hebben

	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal
23	2,30	3,45	1,40	3,19	3,14	2,49	1,10	4,48	2,79	3,58	3,00	1,90	1,75	2,48	4,30	3,82
36	2,83	4,12	2,23	4,72	3,41	3,24	2,18	4,31	2,71	3,52	2,42	3,45	3,33	2,87	2,54	4,11
57	3,66	3,59	2,29	5,25	3,66	5,28	3,90	5,96	4,61	3,57	2,32	3,66	4,04	2,73	3,14	4,88
39	3,75	5,00	2,75	5,36	4,17	7,67	2,99	7,73	5,34	3,76	2,21	2,94	2,91	3,10	2,89	5,30
36	2,13	5,23	2,50	6,23	4,22	6,70	2,16	7,09	4,88	4,13	1,65	2,78	3,87	6,41	2,44	4,83
42	2,59	3,78	2,74	4,76	4,13	5,48	2,95	7,92	4,93	4,08	1,52	2,91	5,29	5,77	1,61	4,45
25	3,56	4,27	2,44	4,68	3,66	5,56	3,30	7,63	5,35	3,74	2,50	2,24	3,34	6,06	1,47	5,09
17	3,66	5,44	2,71	4,20	3,82	7,29	3,37	7,38	6,42	3,94	2,99	1,76	2,68	3,27	1,50	5,37
35	3,39	5,23	2,46	4,07	4,08	7,78	3,44	6,53	7,62	3,38	4,05	2,97	2,80	1,28	1,34	5,58
62	96	184	11	6	68	1 040	20	170	6	—	—	5	1	—	—	19 323
78	98	210	19	9	112	1 014	32	313	7	12	—	7	2	—	3	22 093
79	218	178	19	9	141	938	36	418	7	12	2	57	3	1	14	24 914
78	223	364	18	12	144	848	39	350	8	12	5	52	2	2	19	28 925
82	192	651	18	14	187	906	40	386	8	12	5	52	26	6	40	30 937
74	250	735	16	10	189	1 073	35	362	8	20	4	52	26	8	36	36 056
68	360	682	21	11	186	1 015	39	316	7	19	4	52	26	8	43	40 751
61	400	737	23	49	307	972	35	519	7	26	24	69	25	9	44	44 852
52	396	1 158	22	51	347	986	35	592	11	26	24	65	23	10	48	50 944
2,7	61,8	79,0	—	39,6	46,8	83,0	57,1	60,0	92,1	42,9	82,8	81,2	—	125,0	32,3	61,77
—	65,8	75,5	140,0	32,6	60,3	78,0	45,7	67,3	80,9	46,1	100,0	67,4	114,3	85,7	28,0	68,80
8,2	42,4	73,7	65,2	42,7	39,9	80,0	39,0	61,1	69,0	61,9	100,0	61,8	78,6	54,5	37,7	56,89
—	41,9	59,6	63,3	42,7	44,8	88,3	47,5	63,6	70,8	35,9	54,1	64,4	44,4	38,9	31,2	56,28
—	103,7	64,9	56,2	49,4	43,2	89,7	55,0	58,7	78,6	53,3	125,0	52,9	45,2	51,7	28,6	63,59
—	55,0	74,4	63,6	44,9	34,6	102,7	44,3	57,8	76,1	54,5	500,0	49,1	44,7	38,5	23,7	61,76
—	43,3	76,8	76,0	40,2	45,4	95,7	40,4	52,5	80,5	42,5	57,1	46,0	33,3	48,6	18,1	62,21
—	43,5	63,5	67,6	33,0	40,3	88,5	47,6	54,8	70,3	41,7	96,3	48,8	20,8	45,8	18,1	57,04
—	38,6	59,4	78,6	28,9	40,2	86,0	46,7	53,9	71,8	43,9	87,5	50,7	21,5	84,4	20,2	58,70
100	**47,6**	**67,4**	**81,8**	**38,8**	**42,4**	**88,2**	**45,2**	**57,4**	**74,7**	**47,1**	**87,5**	**55,1**	**38,2**	**54,2**	**26,1**	**60,1**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

gaande jaar, een groter aantal bedrijfstakken, waar een vermindering te bespeuren valt; in 1956 kenden alleen de textiel- en de kleinijverheid een achteruitgang. Vermits de betaalbaar gestelde dividenden, ondanks de neiging tot vermindering van het winstsaldo, daarenboven in de meeste branches toenamen, lag het percentage ervan t.o.v. de nettowinstsaldi in het algemeen ook hoger.

Beschouwd per bedrijfstak, bereiken de nettowinstsaldi een reeks sedert 1949 nooit bereikte niveau's. Eensdeels, geldt het hier de branches, waarvoor in 1956 reeds een nieuw record bestond : de financiële en immobiliënvennootschappen, de kleinhandel, de groot- en buitenlandse handel, de ondernemingen behorende tot de ijzer- en staalvoortbrengende nijverheid (die nochtans van 1955 tot 1956 hun winstsaldi verdubbeld hadden), de voedingsmiddelennijverheid, de houtindustrie, de elektriciteitsbedrijven, de papiernijverheid en de grafische bedrijven, het transport, het bouwbedrijf, de cementnijverheid en aanverwante bedrijven, de groeven, de ceramische nijverheid, de tabaksnijverheid, en, tenslotte, de tak uitgeverij, boekhandel en pers. Anderdeels, gaat het om enkele branches, waarvan de bedrijfsresultaten in 1956 geen hoger niveau bereikten dan in 1949 : de metaalverwerkende nijverheid, de scheikundige nijverheid, de steenkolenmijnen, de kleinijverheid, zomede de film- en theaterbedrijven.

Voor enkele branches maakten de resultaten vordering, zonder dat een maximum werd bereikt. Dit geldt voor de textielnijverheid, waar het saldo van 1956 tot 1957 meer dan verdubbeld werd en terug het niveau van 1952 bereikte, dat naar orde van belangrijkheid sedert 1949 op de tweede plaats komt; de gasbedrijven zijn in hetzelfde geval, waarvoor 1957 onmiddellijk na het beste jaar, zijnde 1953, komt.

Voor de banken valt een status quo aan te stippen. Bij talrijke andere bedrijfstakken nam het winstsaldo af. Dit was het geval voor de industrie der non-ferrometalen, waar de daling 37,5 % bereikt, de tussenhandel met een daling van 26 %, het ambacht, de glasnijverheid, de ledernijverheid, het toerisme, de kalknijverheid en de verzekeringen.

In globo nemen de betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van het kapitaal en de reserves in omvang toe.

VIJFDE DEEL

Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK ÉÉN

INVESTERINGEN

Zoals het voorgaande jaar, was het nodig sommige reeksen van gegevens te herzien om te trachten beter de werkelijkheid te benaderen. Vooreerst werd, dank zij de publikatie van de gedetailleerde statistieken betreffende de produktie der metaalverwerkende nijverheid in 1955, een bredere basis bekomen voor de raming, door middel van extrapolatie, van de investeringen in outillage.

Daarenboven blijft de moeilijkheid bestaan om een realistische basis te vinden voor de raming van de gebouwen, de woningen en vooral de beroepslokalen, waarvan de statistieken alleen het aantal opgeven. Nieuwe berekeningen maakten het mogelijk de raming der gedane investeringen eens te meer bij te werken.

De in de loop van het jaar 1957 begonnen recessie komt nog niet tot uiting in de globale waarde der burgerlijke investeringen. Wel is het toenemingstempo vertraagd : de stijging was aanzienlijker van 1954 tot 1955 (9,2 %) en van 1955 tot 1956 (11,6 %), vermits de totale waarde van 70,9 miljard in 1954 steeg tot 77 miljard in 1955 en tot 86,4 miljard in 1956; van 1956 tot 1957 bedraagt het toenemingspercentage vermoedelijk 3,4 %, zodat het totaal der investeringen in 1957 nagenoeg 89,3 miljard zou bereiken. Rekening houdend met het hoge niveau van dit totaal, valt het moeilijk de invloed af te meten van de begonnen recessie en van de spanningen op de kapitaalmarkt, of nog, van een tragere uitbreiding der uitrustingen als gevolg van een tijdelijke verzadiging die vooral was toe te schrijven aan technische redenen en zich ook had voorgedaan indien de vooruitzichten inzake afzetgebieden voor de diverse takken van het bedrijfsleven even gunstig waren gebleven. In 1957 waren de drie voornoemde factoren wellicht in het spel en men moet de gegevens voor 1958 afwachten om de werkelijke invloed van de recessie te kunnen beoordelen.

Omstreeks het jaarmedio 1957 zou de tendens omgeslagen zijn. In de loop van het eerste halfjaar volgden de investeringen blijkbaar hetzelfde tempo als tijdens het vorige jaar, terwijl daarentegen tijdens het tweede semester een vertraging intrad bij de sector der bouwwerken.

De wederopleving die volgde op de inzinking van 1951 werd vooreerst en wel tot en met juni 1954 bewerkt door de in de particuliere sec-

Investeringen ten behoeve van de economie

Landsverdediging niet inbegrepen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956		1957 (d)	
	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector
A. *Gebouwen en burgerlijke bouwwerken* :																
1. Woonhuizen (a)	17 142		13 960		14 340		15 556		18 075		17 959		19 015		20 662	
2. Beroepslokalen	6 491		7 050		6 365		7 479		8 049		8 907		9 754		9 500	
3. Transport en verkeerswezen		5 820		5 490		5 200		4 650		4 290		4 510		6 260		7 944
4. Overheidsgebouwen		900		790		640		730		750		1 170		1 395		1 418
5. Werken van de ondergeschikte besturen		5 040		5 450		5 040		5 160		5 930		6 580		5 890		4 990
Totaal per sector	**23 633**	**11 760**	**21 010**	**11 730**	**20 705**	**10 880**	**23 035**	**10 540**	**26 124**	**10 970**	**26 866**	**12 260**	**28 769**	**13 545**	**30 162**	**14 352**
Totaal A	**35 393**		**32 740**		**31 585**		**33 575**		**37 094**		**39 126**		**42 314**		**44 514**	
B. *Outillage* :																
1. Industriële outillage (b)	13 925		15 054		18 688		18 860		18 524		19 816		24 797		25 102	
2. Vliegtuigen	167		294		224		606		391		190		1 159		731	
3. Schepen en vaartuigen	1 025		1 084		927		974		1 605		1 830		2 346		2 800	
4. Landbouwmaterieel	964		1 289		1 263		1 185		1 210		1 555		1 615		1 685	
5. Spoor- en tramwegen	69	1 051	130	1 057	120	1 200	140	1 827	80	1 602	110	3 498	180	1 871	130	1 770
6. Niet-industrieel elektrisch materieel		1 842		2 020		2 233		2 430		2 510		2 993		3 752		4 000
7. Diversen	842		959		969		1 119		1 189		1 321		1 504		1 500	
Totaal per sector (3 en 7 niet inbegrepen) (c)	**15 125**	**2 893**	**16 767**	**3 077**	**20 295**	**3 433**	**20 791**	**4 257**	**20 205**	**4 112**	**21 671**	**6 491**	**27 751**	**5 623**	**27 648**	**5 770**
Totaal B	**19 885**		**21 887**		**25 624**		**27 141**		**27 111**		**31 313**		**37 224**		**37 718**	

Investeringen ten behoeve van de economie (vervolg)

Landsverdediging niet inbegrepen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956		1957 (d)	
	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector	Particuliere sector	Overheidssector
C. *Autovoertuigen* :																
1. Vrachtwagens, autobussen en toerauto's	2 490		1 950		2 400		2 120		2 630		2 400		2 300		2 200	
2. Personenwagens	2 500		2 750		3 000		3 300		4 100		4 600		4 600		4 850	
Totaal per sector ...	**4 990**		**4 700**		**5 400**		**5 420**		**6 730**		**7 000**		**6 900**		**7 050**	
Totaal C ...	**4 990**		**4 700**		**5 400**		**5 420**		**6 730**		**7 000**		**6 900**		**7 050**	
Algemeen totaal per sector (B. 3 en 7 niet inbegrepen) (c).	**43 748**	**14 653**	**42 386**	**14 861**	**46 400**	**14 313**	**49 246**	**14 797**	**52 946**	**15 082**	**54 537**	**18 751**	**63 420**	**19 168**	**64 860**	**20 122**
Algemeen totaal (A+B+C) ..	**60 268**		**59 327**		**62 609**		**66 136**		**70 935**		**77 439**		**86 438**		**89 282**	
Afgerond algemeen totaal ...	**60 300**		**59 300**		**62 600**		**66 100**		**70 900**		**77 400**		**86 400**		**89 300**	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) —5 % toegekend aan de beroepslokalen.
(b) Inclusief een klein gedeelte outillage van de overheidsbedrijven.
(c) Het was niet mogelijk voor de cijfers van de rubrieken B. 3 en 7 het aandeel in de particuliere sector en in de overheidssector te bepalen.
(d) Voorlopige gegevens.

tor van het bedrijfsleven uitgevoerde investeringen, want in de overheidssector bleven zij van 1950 tot 1954 rond 15 miljard frank schommelen. Daarna kenden beide sectoren een opflakkering met als gevolg een steeds sneller toenemingstempo in 1954, 1955 en 1956.

De toeneming der investeringen staat bijgevolg in verhouding tot de aard van de uitrusting, waarvoor de investeringen worden aangewend.

Sedert 1951, het minst gunstige jaar, maakten de gebouwen en burgerlijke bouwwerken een sterke vooruitgang, en dit tot en met 1957. De uitrusting van de overheidssector nam nochtans eerst in sterke mate toe tijdens de laatste twee jaar. Naar waarde bereikten de woonhuizen — waarvan 5 % wordt afgetrokken en overgebracht op de beroepslokalen om aldus de gebouwen met gemengde bestemming, d. w z. als woning en als bedrijfspand, te kunnen in rekening brengen — een stationair niveau van nagenoeg 18 miljard frank in 1954 en 1955, om daarna opnieuw met 6 % te stijgen in 1956 en met 8,7 % in 1957. Na de gevoelige verhogingen, die zich van 1952 af voordeden en in 1955 en 1956 nagenoeg 10 % bereikten ten opzichte van het vorige jaar, bleven de beroepslokalen daarentegen rond eenzelfde waarde schommelen. Sedert de minder gunstige jaren 1952, 1953 en 1954 namen de burgerlijke bouwwerken opnieuw in omvang toe; in 1957 bereikten zij een hoogtepunt; onder invloed van de binnen het raam der Wereldtentoonstelling aangevatte werken zijn er ongetwijfeld in 1957 in aanzienlijke mate minder werken begonnen — alhoewel zij tot in 1956 waren toegenomen — zodat in 1958 een vertraging in de afwerking mag verwacht worden.

In 1955 en 1956 nam de aankoop van outillage door het bedrijfsleven een grote vlucht; de stijging bedroeg respectievelijk 15,5 % en 19 %. Van 1956 tot 1957 bleef deze aankoop nagenoeg onveranderd. De evolutie werd hoofdzakelijk beïnvloed door de industriële outillage, die het grootste deel van dit soort uitrusting voor haar rekening neemt. Naar waarde schommelde zij van 1952 tot 1955 rond 19 miljard frank. Van 1955 tot 1956 valt een aanzienlijke verhoging met 25,1 % aan te stippen; van 1956 tot 1957 bedraagt de toeneming slechts 1,2 %. In 1957 boekten de binnenlandse leveringen voor outillage nog slechts een lichte vooruitgang, terwijl de invoer niet meer steeg.

Ook voor de autovoertuigen, zowel vrachtwagens als personenwagens, veranderde de omvang niet meer sedert 1954 en bleef rond 7 miljard frank schommelen.

Over heel de lijn bleek de vooruitgang van 1956 tot 1957 heel wat minder sterk dan tijdens de vorige jaren en hij was voornamelijk te danken aan de sector der gebouwen en burgerlijke bouwwerken. Rekening houdend met de aan het bouwbedrijf en de uitrusting eigen kentrekken, lijkt het overigens normaal dat bij de sector der gebouwen en burgerlijke bouwwerken een grotere inertie valt te bespeuren dan bij de outillage en de voertuigen. Voor laatstgenoemde groepen kunnen de aankopen immers betrekkelijk gemakkelijk verminderd worden, wanneer de conjunctuurvooruitzichten zich ongunstiger aftekenen.

HOOFDSTUK II

VERBRUIK

In 1957 werden de huishoudelijke voorraden van verbruiksgoederen — die in november 1956 waren aangelegd — opgebruikt. In globo schijnen de aankopen der verbruikers zich nochtans nagenoeg op het niveau van het vorige jaar te hebben gehandhaafd.

AFDELING I.
VERBRUIK VAN INDUSTRIËLE PRODUKTEN

In vergelijking met het vorige jaar valt geen vermindering aan te stippen voor het geheel der ter beschikking van de economie gestelde industriële produkten. Op het totaal, nam het relatieve aandeel van de binnenlandse markt toe. Dit is het geval voor de scheikundige nijverheid, de bouwstoffenindustrie, de huiden- en lederindustrie, de voedingsmiddelennijverheid, de rubberindustrie, de steenkolenmijnen, de cokes- en de gasfabrieken, de ijzer- en staalnijverheid en de industrie der non-ferrometalen. Aan de kant van de tabaks-, de hout-, de papier- en de textielnijverheid is er achteruitgang. De toestand blijft status-quo voor de elektriciteitsbedrijven, de petroleumnijverheid en het bouwbedrijf.

Over het geheel beschouwd is het relatief aandeel dat door de binnenlandse markt aan nationale produkten wordt opgenomen, overwegend. Hieraan maken nochtans uitzondering : de ijzer- en staalnijverheid, de scheikundige nijverheid en de industrie der non-ferrometalen. Uit deze gegevens mogen echter geen conclusies worden afgeleid omtrent de juiste afhankelijkheid van elke nijverheidstak ten opzichte van de buitenlandse markten. Het aandeel van de nationale produkten die in kolom 6 van de tabel « Verbruik van industriële produkten » is aangeduid als be-

stemd voor de binnenlandse markt, kan inderdaad voor elke tak een zekere hoeveelheid produkten bevatten welke na omvorming of incorporatie uiteindelijk worden uitgevoerd.

Verbruik van industriële produkten
1957

BEDRIJFSTAK	Beschikbare goederen				Nationale produkten (d)	
	Herkomst in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak		Bestemming in % van het totaal per bedrijfstak	
	Invoer (a)	Nationale produktie (b)	Binnenlandse markt	Uitvoer (c)	Binnenlandse markt	Uitvoer (c)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Steenkolenmijnen	15	85	85	15	83	17
Cokes- en gasfabrieken	0	100	90	10	91	9
Elektriciteitsbedrijven	5	95	96	4	96	4
IJzer- en staalnijverheid	13	87	39	61	30	70
Industrie der non-ferrometalen	24	76	32	68	33	67
Scheikundige nijverheid :						
— minerale scheikunde	2	99	47	53	37	63
— organische scheikunde	55	45	75	25	33	67
— diverse chemicaliën	31	69	69	31	54	46
Petroleumraffinaderijen	34	66	71	29	56	44
Rubbernijverheid	28	72	73	27	62	38
Papiernijverheid	22	78	84	16	85	15
Textielnijverheid	11	89	47	53	60	40
Bouwstoffennijverheid	6	94	67	33	65	35
Bouwbedrijf	—	100	100	—	100	—
Hout- en houtverwerkende nijverheid	8	92	87	13	85	15
Huiden- en ledernijverheid	8	92	74	26	74	26
Tabaksindustrie	7	93	89	11	89	11
Voedingsmiddelenindustrie	10	90	92	8	91	9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid, Dienst Industriële Planning en Economische Expansie.

(a) Het betreft eindprodukten uit het oogpunt van de beschouwde bedrijfstak.

(b) Omvat de toegevoegde waarde van de nationale produktie, de leveringen door andere bedrijfstakken, de leveringen door de landbouw, de voorraadintering, de invoer van goederen nodig voor de bedrijvigheid van de beschouwde sector.

(c) Er wordt verondersteld — hetgeen nagenoeg met de werkelijkheid overeenstemt — dat alle uitgevoerde produkten in België een industriële bewerking hebben ondergaan.

(d) Totale afzet van een bedrijfstak bij verschillende stadia van het fabricatieverloop.

Verbruik

Per goederengroep

OMSCHRIJVING	Eenheid	1955	1956	1957
Voedingswaren :				
Vers of bevroren vlees (a)	10^3 t	396,0	411,2	413,3
Melk (33 °/oo vetstoffen) :				
melkleveringen van de landbouwers aan de melkerijen	10^6 liter	1 625,7	1 697,0	1 771,5(j)
door de melkerijen aan particulieren verkocht	10^6 liter	380,0	402,0	414,6
Suiker (a) : totaal in verbruik verklaard	10^3 t	255,5	281,8	245,9
Jam (b) :				
eigenlijke jam	10^3 t	11,4	11,8	13,6
geconfijt fruit, pruimenmoes, vruchtenstroop en natuurlijk ingelegd fruit	10^3 t	9,0	10,9	10,2
Margarine (b)	10^3 t	88,1	91,4	95,5
Boter (c)	10^3 t	106,0	106,0	103,0
Aardappelen (d)	10^3 t	2 184,2	2033,9	2 043,5
Meel (e)	10^3 t	764,0	797,0	758,5
Dranken en tabakswaren :				
Bier	10^3 hl	10 088,0	9 844,0	10 255,3
Alcohol (50°, temp. 15° C.) :				
consumptie-alcohol	10^3 hl	118,9	119,9	124,5
industriële alcohol	10^3 hl	158,7	173,0	139,3
Wijn en druivenmost (f)	10^3 hl	539,1	593,2	637,1
Schuimwijn	10^3 hl	24,2	24,1	28,5
Bereide tabak :				
sigaren	10^6 stuks	157,5	172,4	189,9
cigarillo's	10^6 stuks	536,1	574,7	595,9
sigaretten	10^6 stuks	8 642,4	8 874,6	9 859,1
kerftabak	10^3 t	9,5	9,2	9,1
Schoeisel :				
Zwaar zoolleder (d)	10^3 t	4,1	3,2	2,9
Schoenen (d) :				
gans lederen schoenen	10^6 paar	8,3	9,1	9,3
andere schoenen (g)	10^6 paar	2,5	2,8	2,9
Pantoffels (d)	10^6 paar	6,8	7,5	7,6
Andere produkten :				
Gas (h)	10^6 m^3	488,0	504,0	506,0
Steenkolen (huisbrand) (i)	10^3 t	6 754,0	6 936,0	6 726,0
Luchtbanden voor fietsen (d) :				
buitenbanden	10^6 stuks	3,1	3,4	3,7
binnenbanden	10^6 stuks	2,5	3,3	3,3

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek en verschillende andere bronnen.

(a) Voor het varkensvlees exclusief de niet aangegeven hoeveslacht, maar inclusief het vers spek bestemd voor de uitvoer.
(b) Verkoop.
(c) Raming (inclusief de voorraadschommelingen en de invoer).
(d) Geraamde produktie.
(e) Voortgebrachte hoeveelheid; de ingevoerde hoeveelheid is onbeduidend.
(f) Invoer.
(g) Exclusief de schoenen en pantoffels waarvan de vervaardiging bij de rubbernijverheid werd gerangschikt.
(h) Huishoudelijk verbruik.
(i) De steenkolen voor de mijnwerkers inbegrepen.
(j) Voorlopig cijfer.

AFDELING II.
VERBRUIK DER PARTICULIEREN

§ 1. — VERBRUIK PER GOEDERENGROEP (1)

Het verbruik van de meeste produkten, waarover statistische gegevens bestaan, is in 1957 opnieuw gestegen ten opzichte van het vorige jaar. Blijven hierop uitzondering maken : het zwaar zoolleder (doch geenszins de schoenen), zomede de kerftabak; in 1957 wordt eveneens een vermindering opgetekend voor suiker, diverse soorten geconfijt fruit en vruchtenstroop, boter, meel en industriële alcohol.

Het verhogingstempo voor het verbruik van beschermende voedingsmiddelen (vlees, melk, vetstoffen) vertraagde, terwijl de voortbrenging van aardappelen (het verbruik kan alleen hierdoor bij benadering worden aangegeven) naar raming iets hoger zou zijn dan in 1956.

De vermindering van het suikerverbruik treft alle categorieën : het wit fabriekspoeder gaat van 152 198 t over op 133 829 t, de geraffineerde suiker valt van 127 073 t op 109 755 t terug; de ruwe suiker vermindert van 2 573 t tot 2 332 t. In 1956 werd het verhogingstempo van het suikerverbruik bijzonder versneld en alles wees op het aanleggen van gezinsvoorraden; de terugloop in 1957, waardoor genoemd tempo beneden het niveau van 1954 kwam, schijnt deze veronderstelling te bevestigen.

Het verbruik van sigaren, cigarillo's, sigaretten en kerftabak evolueert in dezelfde zin als tijdens de vorige jaren : verhoging bij de eerste drie groepen, vermindering bij de vierde.

In vergelijking met 1956 stijgt het globaal importvolume van wijn en druivenmost : de achteruitgang van de Franse produkten wordt gecompenseerd door de toegenomen invoer uit Spanje en, achteraf, vooral uit Portugal. Ten opzichte van het vorige jaar is de evolutie naar waarde dezelfde als naar hoeveelheid; met 409 miljoen frank op 760 miljoen frank blijft Frankrijk nochtans aan de spits.

§ 2. — VERKOOP VAN VERBRUIKSGOEDEREN IN DE GROTE DISTRIBUTIEORGANISMEN

In 1957 kenden de seizoenschommelingen geen enkel abnormaal verloop. Weliswaar lieten de speculatieve aankopen, in november 1956 door de Suez-crisis uitgelokt, nog enkele sporen na, die in 1957 tot uiting kwamen in een verstarring bij de aankopen.

In de warenhuizen wordt de sterkste daling van het bruto-indexcijfer inderdaad opgetekend voor de niet-bederfelijke voedingswaren, dat van 136 in 1956 op 129 wordt gebracht. Wordt er rekening gehouden

(1) Zie tabel op blz. 341.

Verkoop van verbruiksgoederen

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Warenhuizen (a) :			
Algemeen indexcijfer	**114**	**124**	**129**
Voedingswaren	**120**	**133**	**132**
Bederfelijke	121	131	132
Niet-bederfelijke	118	136	129
Restaurant	116	128	140
Kleding	**111**	**120**	**126**
Stoffen per meter	98	103	107
Bovenkleding voor heren	118	132	143
Bovenkleding voor dames	106	109	115
Tricotagewaren, linnengoed, hemden, hoeden	120	135	143
Garen, band, patronen	95	102	97
Schoenen en pantoffels	112	114	124
Diverse opschikartikelen	115	117	124
Stoffering	**108**	**114**	**124**
Textiel	106	115	118
Meubelen, luchters, versiering	111	114	131
Huishouden	**114**	**127**	**139**
Huishoudartikelen	109	118	123
Huishoudtoestellen, elektriciteit	137	171	216
Tabak, rookgerief	**119**	**131**	**140**
Boek- en papierhandel	**117**	**126**	**135**
Boekhandel	119	129	141
Papierhandel	117	126	133
Parfumerie, toilet	**112**	**120**	**119**
Spellen, speelgoed, sport- en reisartikelen	**106**	**110**	**129**
Grote ondernemingen, gespecialiseerd in kleding :			
Heren	113	123	125
Dames	91	95	101
Ondergoed, bijkomende kledingstukken en opschikartikelen	88	97	105
Cooperaties :			
Algemeen indexcijfer	**115**	**125**	**125**
Bakkerij	103	105	106
Voedingswaren (exclusief de bakkerijen)	119	131	131
Kleding	108	118	115
Meubilering	127	139	152
Huishoudartikelen	100	103	108
Tabak	98	105	111
Boek- en papierhandel	115	116	123
Parfumerie, weeldeartikelen	99	129	124
Restaurant, tea-room	106	109	116
Diversen	117	131	134
Ondergoed, garen en band, alsook opschikartikelen (b)	**103**	**103**	**112**
Schoeisel (b)	**96**	**100**	**109**
Kettingwinkels (voedingswaren) (c)	**107**	**120**	**123**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Warenhuizen, zonder beperking van het omzetcijfer, maar met uitsluiting van die welke gespecialiseerd zijn in confectie en trouwens in de volgende rubriek voorkomen.
(b) Het grootste deel der getelde firma's zijn kettingwinkels.
(c) Volgens gegevens van de Nationale Bank van België.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1957

(maandgemiddelde 1953 = 100)

MAAND	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren) (a)
Januari	117	128	119
Februari	105	112	113
Maart	122	120	119
April	130	119	117
Mei	127	123	119
Juni	124	123	118
Juli	134	121	119
Augustus	121	124	119
September	117	123	123
Oktober	127	138	129
November.....	157	126	132
December	173	147	150
	129	**125**	**123**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de Nationale Bank van België.

met de prijsstijging der voedingsmiddelen, dan blijkt de achteruitgang nog meer afgetekend. Voor de verbruikscoöperaties, waarvan de bedrijvigheid voor het grootste deel op de voedingsmiddelen is afgestemd, blijkt de daling weliswaar niet zo sterk uitgesproken, vermits het bruto-indexcijfer voor hun verkoop van voedingswaren (exclusief de bakkerijprodukten) zoals in 1956, op 131 blijft; in dit geval speelt blijkbaar alleen de prijsverhoging.

In de warenhuizen houdt het expansietempo van de verkoop in de groep « huishoudtoestellen en elektriciteit » aan : van 25 % in 1956 bereikt het 26 % in 1957.

Voor de schoenen en pantoffels blijft de verkoop toenemen in alle distributievormen.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1957

Voedingswaren (a)

(overeenstemmende maand in 1956 = 100)

MAAND	Maandindexcijfers van de verkoop van voedingswaren			Kleinhandelsprijzen (voedingswaren)	Door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verbeterde maandindexcijfers		
	Warenhuizen (b)	Coöperaties	Kettingwinkels		Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels
Januari	106	106	110	103	103	103	107
Februari	95	91	103	103	92	88	100
Maart	86	95	101	102	84	93	99
April	113	107	114	101	112	106	113
Mei.....	109	103	106	102	107	101	104
Juni	92	99	105	102	90	97	103
Juli	109	106	107	104	105	102	103
Augustus.....	105	103	105	103	102	100	102
Septembre ...	98	99	103	104	94	95	99
Oktober.....	102	110	112	103	99	107	109
November ...	86	80	81	104	83	77	78
December ...	103	106	99	103	100	103	96

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de bakkerijen.
(b) Inclusief de restaurants.

§ 3. — VERBRUIKSKREDIET

Sedert de wet van 9 juli 1957 (1) is de verkoop op afbetaling aan een wettelijke controle onderworpen. De in de wet opgenomen definities zijn heel wat breder dan de bepalingen, die met het oog op het invoeren van een statistische reglementering door het koninklijk besluit van 15 maart 1954 weerhouden werden. Derhalve moet de directe vergelijking der cijfergegevens over de diverse jaren dan ook genuanceerd zijn : in toepassing van de wet bedroeg het aantal nieuwe aangevers 432. Tijdens het tweede halfjaar 1957 verleenden zij kredieten voor een bedrag van 319 miljoen frank (2).

Om een zekere continuïteit tot stand te brengen in de jaarlijkse vergelijking werden, op basis van de vroegere statistische reglementering, uit de totalen voor het jaar 1957 partiële gegevens gelicht. Aldus konden indexcijfers worden opgesteld, waarbij voor 1955, 100 tot basis werd genomen. In 1957 bereikten genoemde indexcijfers in verband met het aantal contracten en verleende kredieten respectievelijk 127 en 130,7 voor de verkopers, 89,7 en 98,1 voor de banken, 115,4 en 118,0 voor de financieringsorganismen, 119,7 en 110,7 voor het totaal.

Verkoop op afbetaling

Jaarlijks verleend krediet

FINANCIERINGSVORM	1956			1957 (a)		
	Aantal	Bedrag		Aantal	Bedrag	
		Miljoenen franken	%		Miljoenen franken	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	594 071	1 409,7	18	733 327	1 823	22
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	93 664	3 586,1	47	88 971	3 425	41
— financieringsorganismen en particulieren	283 878	2 662,1	35	397 487	3 096	37
Totaal ...	**971 613**	**7 657,9**	**100**	**1219 785**	**8 344**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De bepalingen betreffende de verkoop op afbetaling die in de statistische reglementering zijn opgenomen (koninklijk besluit van 15 maart 1954), komen slechts gedeeltelijk overeen met de ruimere bepalingen voorzien bij de wet van 9 juli 1957. Als gevolg van de toepassing van deze wet, zijn 432 nieuwe telplichtigen in de statistiek opgenomen; in de loop van het tweede halfjaar van 1957 verleenden deze nieuwe telplichtigen voor 319 miljoen frank krediet.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 26 juli 1957.

(2) Het absoluut aantal daarmede overeenkomende contracten is niet bekend.

Verkoop op afbetaling

Aantal contracten en jaarlijks verleend krediet volgens de aard der goederen

AARD DER GOEDEREN	Aantal contracten			Verleend krediet					
				Miljoenen franken			%		
	1955	1956	1957 (a)	1955	1956	1957	1955	1956	1957 (a)
Vrachtwagens en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel	11 359	11 413	10 099	1 096	1 133	981	15,1	14,8	11,8
Landbouwmaterieel en landbouwtractoren	4 025	3 847	4 187	181	204	237	2,5	2,7	2,8
Personenauto's (exclusief autobussen) .	57 280	57 321	58 000	2 429	2 520	2 597	33,5	32,9	31,1
Moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen	41 082	41 690	42 622	445	428	418	6,1	5,6	5,0
Textielwaren, bontartikelen, klederen .	408 555	444 052	575 708	460	504	658	6,4	6,6	7,9
Boeken	23 874	19 599	27 288	36	33	56	0,5	0,4	0,7
Bedrijfsuitrusting, andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambacht, nijverheid, vrije beroepen).....	19 068	16 932	18 037	630	644	713	8,7	8,4	8,5
Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders genoemd	347 979	376 759	483 844	1 971	2 192	2 684	27,2	28,6	32,2
Totaal ...	**913 222**	**971 613**	**1 219 785**	**7 248**	**7 658**	**8 344**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inclusief het aantal nieuwe telplichtigen als gevolg van de toepassing van de wet van 9 juli 1957.

De vergelijking tussen de indexcijfers, opgesteld op basis van nagenoeg met de vorige jaren overeenkomende gegevens, en die betreffende al de aangevers in globo, levert zeer nuttige resultaten op. Voor 1955 = 100 bedragen de totale indexcijfers betreffende het aantal contracten en verleende kredieten, met inbegrip van de nieuwe aangiften, in 1957 respectievelijk 132,7 % en 139,6 % voor de verkopers, 89,7 % en 98,1 % voor de banken, 152,1 % en 126,2 % voor de financieringsorganismen, 133,6 % en 115,1 % voor het totaal.

De invloed van de nieuwe aangevers, die talrijk, doch elk afzonderlijk doorgaans slechts van geringe betekenis zijn, komt blijkbaar op verschillende wijzen tot uiting. Bij de indeling van de jaarlijks verleende kredieten ligt het relatief overwicht niet meer bij de autovoertuigen, bestemd voor het vervoer van personen, doch wel bij de huishoudartikelen en de niet elders genoemde voorwerpen voor persoonlijk gebruik.

De rechtstreekse financiering door de verkopers steeg eveneens van 18 tot 22 %; de financiering door toedoen van de banken valt van 48 of 47 % terug op 41 %, terwijl de financiering door bemiddeling van organismen of particulieren van 34 of 35 % oploopt tot 37 %.

Tenslotte neemt het aantal contracten, waarbij zich een vertraging in de betaling van drie en meer vervallen termijnen voordoet, in sterke mate toe bij de financiering door de verkopers.

Verkoop op afbetaling

Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen

FINANCIERINGSVORM	Aantal uitstaande contracten op 30 juni		Schuldenaars welke, in de loop van het 2e halfjaar, in gebreke gebleven zijn tot het betalen van 3 of meer vervallen termijnen			
			1956		1957	
	1956	1957	Aantal	%	Aantal	%
Rechtstreekse financiering door de verkopers	393 560	443 747	19 045	59	29 652	68
Financiering door tussenkomst in het contract van :						
— banken	153 992	149 870	1 243	4	1 510	3
— financieringsorganismen en particulieren	367 175	427 230	11 921	37	12 765	29
Totaal ...	**914 727**	**1 020 847**	**32 209**	**100**	**43 927**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ZESDE DEEL

Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK ÉÉN

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

AFDELING I. BESCHOUWINGEN VAN ALGEMENE AARD

Tijdens het afgelopen jaar werd vooral het traditioneel verloop van het buitenlands handelsverkeer der B. L. E. U. in een klaar daglicht gesteld ten aanzien van de economische wereldconjunctuur, waarvan de schommelingen tijdens de laatste tien jaar hevig inwerkten zowel op de stijging als op de daling van de Belgische uitvoerhandel. Structureel in sterke mate afgestemd op basisprodukten — vooral ijzer- en staalprodukten en ook textielwaren — is deze handel immers zeer gevoelig aan de conjunctuurverhoudingen in de wereld.

De twee expansiefasen waren nochtans van verschillende aard. Het hoogtepunt van 1951 met een hoofdzakelijk speculatieve inslag, ging onder meer gepaard met een uitzonderlijke prijsstijging van de ijzer- en staalprodukten, zomede van de textielwaren, zodat de uitvoer van de B. L. E. U. een sprong maakte van 60 %, terwijl de werelduitvoer en de export van de O. E. E. S.-landen met minder dan 40 % opliep. Van 1952 af begon de kentering en de achteruitgang bereikte 7,5 %, tegen 5 % voor de wereldhandel in globo; de uitvoer van de O. E. E. S.-landen bleef daarentegen stationair. Tijdens de voorspoedfase, die zo pas eindigde en gekenmerkt werd door een gevoelige expansie van de investeringen, nam de Belgisch-Luxemburgse verkoop aan het buitenland van 1954 tot 1956 naar waarde met 37,6 % toe, terwijl de werelduitvoer met 21 % en de export van de Lidstaten der O. E. E. S. met 23 % steeg.

De resultaten van 1957 bevestigen de kentrekken, die door deze terugblik aan het licht worden gebracht. De vermindering van het ex-

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Speciale handel

MAAND	Gewicht (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)
	Invoer	Uitvoer	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)		
1949 Maandgemiddelde	**2 297**	**1 212**	**6 822**	**6 674**	**— 161**	**97,8**
1950 Maandgemiddelde	**2 484**	**1 365**	**8 153**	**6 902**	**—1 251**	**84,7**
1951 Maandgemiddelde	**3 195**	**1 690**	**10 626**	**11 056**	**+ 430**	**104,0**
1952 Maandgemiddelde	**3 240**	**1 695**	**10 252**	**10 213**	**— 39**	**99,6**
1953 Maandgemiddelde	**3 297**	**2 055**	**10 094**	**9 414**	**— 680**	**93,3**
1954 Maandgemiddelde	**3 686**	**2 118**	**10 624**	**9 598**	**—1 026**	**90,3**
1955 Maandgemiddelde	**4 115**	**2 547**	**11 846**	**11 580**	**— 266**	**97,8**
1956 Maandgemiddelde	**4 572**	**2 549**	**13 635**	**13 177**	**— 458**	**96,6**
1957 Maandgemiddelde	**4 715**	**2 412**	**14 302**	**13 275**	**—1 027**	**92,8**
1956 Januari	4 016	2 582	12 347	13 075	+ 728	105,9
Februari	3 290	1 872	11 675	11 725	+ 50	100,4
Maart	4 417	2 186	13 937	13 330	— 607	95,7
April	4 479	2 725	13 241	13 593	+ 352	102,7
Mei	4 530	2 911	13 699	14 175	+ 476	103,5
Juni	4 665	2 941	13 687	13 873	+ 186	101,4
Juli	4 783	2 545	13 156	12 148	—1 008	92,3
Augustus	4 978	2 689	13 213	12 131	—1 082	91,8
September	4 585	2 609	12 956	12 991	+ 35	100,3
Oktober	5 276	2 508	15 174	14 234	— 940	93,8
November	4 804	2 550	14 411	12 846	—1 565	89,1
December	4 808	2 388	15 580	13 430	—2 150	86,2
Totaal (a) ...	**54 859**	**30 584**	**163 624**	**158 124**	**—5 500**	**96,6**
1957 Januari	4 701	2 415	15 397	14 408	— 989	93,6
Februari	4 375	2 161	15 285	12 733	—1 552	89,1
Maart	4 728	2 462	14 803	14 782	— 21	99,9
April	4 728	2 356	15 159	13 427	—1 732	88,6
Mei	4 654	2 688	14 575	13 891	— 684	95,3
Juni	4 438	2 501	13 676	13 327	— 349	97,4
Juli	4 704	2 378	14 013	12 325	—1 688	87,9
Augustus	4 913	2 325	13 688	10 906	—2 782	79,7
September	4 933	2 535	13 184	13 062	— 122	99,0
Oktober	4 928	2 501	14 658	14 003	— 655	95,5
November	4 769	2 338	13 840	13 132	— 708	94,9
December	4 650	2 230	13 994	12 787	—1 207	91,4
Totaal (a) ...	**56 577**	**28 946**	**171 622**	**159 302**	**—12 320**	**92,8**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De jaartotalen omvatten verbeteringen welke niet begrepen zijn in de maandcijfers, die als voorlopig dienen te worden beschouwd. Bovendien omvatten de jaartotalen en de maandgemiddelden, welke hiermede overeenkomen, niet alle verbeteringen die uiteindelijk aan de voorlopige cijfers voor elk jaar aangebracht worden.

pansietempo der wereldconjunctuur had van bij de aanvang een weerslag op de uitvoer van de B. L. E. U.; voor 1957 bedraagt de verhoging hier minder dan 1 % en staat in contrast tot de respectieve toeneming met 8 % en 9 % van de werelduitvoer en van de export der O. E. E. S.-landen.

De nog steeds aanzienlijke toeneming van de invoer is voornamelijk te danken aan toevallige omstandigheden, die zich bij de aanvang van het jaar voordeden. Op geen enkel ogenblik wees deze toeneming op een evenwichtsverstoring van de binnenlandse economie, zodat niets belette, de handelsreglementering te versoepelen. Achteraf heeft de import zich trouwens aangepast aan de vraag van de verwerkende bedrijven. Deze evolutie kwam tot uiting in de minder aanzienlijke commerciële tekorten en de conjunctuuromslag heeft aldus, zoals naar gewoonte, een terugkeer naar het evenwicht in de handelsbalans bewerkt.

AFDELING II. — HANDELSPOLITIEK

Alhoewel de uitvoerhandel tijdens het tweede halfjaar in alle sectoren niet meer even vlot verliep als in de loop van het vorige jaar, bewijst het hoge niveau toch dat ernstige moeilijkheden uitbleven. Meer in het bijzonder wees de verslechting van de handelsbalans geenszins op een onevenwichtige toestand van de binnenlandse economie waarvan het herstel mogelijk had kunnen gezocht worden in beperkingen bij de invoer. In dat opzicht waren talrijke landen evenwel minder bevoordeeld en ten aanzien van de door hen in het leven geroepen hinderpalen bij het internationaal handelsverkeer, werden de belangen van de B. L. E. U. in een geest van internationale samenwerking verdedigd. Dezelfde geest bezielde België bij zijn actieve bijdrage tot de realisatie der doelstellingen van de O. E. E. S. en de G. A. T.. T.

Daar waar beperkingen bij de invoer moesten worden opgelegd, gold het maatregelen om een abnormale concurrentie op onze markt tegen te gaan. Sommige contingenteringen werden vastgesteld binnen het raam van de unificatie der handelspolitiek in Beneluxverband. Daarentegen onderging de handelsreglementering belangrijke wijzigingen door een vereenvoudiging van de formaliteiten en een vermindering van het aantal aan het stelsel der vergunningen onderworpen produkten.

Het Verdrag der Economische Beneluxunie werd op 17 september 1957 te New York geparafeerd. Door dit verdrag werd de Beneluxgemeenschap onder meer juridisch vastgelegd ten aanzien van derde landen. Hierdoor zullen de individuele handelsakkoorden door gemeenschappelijke akkoorden kunnen vervangen worden. Deze in 1956 ingezette gemeenschappelijke politiek werd ook in 1957 gevolgd en kwam

niet alleen tot uiting in de gemeenschappelijke handelsakkoorden, doch ook in de gemeenschappelijke of in overleg bepaalde gedragslijn bij de internationale organismen.

Benevens het inrichten van zendingen, conferenties of officiële deelneming aan jaarbeurzen en tentoonstellingen in verschillende landen van de wereld, komen de inspanningen tot directe stimulering van de uitvoerhandel vooral tot uitdrukking op het stuk van de handels- en betalingsakkoorden.

De reeds vroeger door de B. L. E. U. met Spanje, Frankrijk (behalve Marokko), Hongarije en Polen gesloten akkoorden werden verlengd. In bepaalde gevallen werd tot deze verlenging besloten in afwachting van de ondertekening van gemeenschappelijke Beneluxakkoorden. De in 1955 met de *Duitse Bondsrepubliek* gesloten overeenkomst werd aangevuld door een tweede additioneel protocol, waarbij een verhoging van de uitvoer van landbouwprodukten naar genoemde markt wordt toegelaten.

Tot regeling van de betrekkingen met *Turkije*, voorziet een aanhangsel van 20 juni 1957 bij het protocol van 15 april 1955, een verhoging van de invoer uit dit land, met het doel de inning van de achterstallige schuldvorderingen te bespoedigen. Terzelfder tijd werd het betalingsakkoord van 2 december 1948 voor een nieuwe periode van één jaar verlengd.

Een nieuwe overeenkomst werd op 30 mei 1957 getroffen met *Tsjechoslowakije*, waarbij wordt voorzien dat de handelsverrichtingen in de beide richtingen gemiddeld met 15 % zullen worden verhoogd. Op dezelfde datum werd het betalingsakkoord voor één jaar verlengd. Een nieuw akkoord, op 14 december 1957 met *Bulgarije* ondertekend, behelst hoofdzakelijk, wat betreft de uitvoer van de B. L. E. U., mechanische en elektrische fabrikaten, produkten van de ijzer- en staalnijverheid, zomede textiel- en scheikundige produkten. Met *Oost-Duitsland* dient een vierde private overeenkomst te worden aangestipt, tussen het Verbond der Belgische Nijverheid en de « Kammer für Aussenhandel ».

De uitvoering van het betalingsakkoord met *Uruguay*, luidens hetwelk dit land zich in de transferzone bevindt, stuitte op de strenge beperkingspolitiek, door dit land gevoerd ten gevolge van de uitputting zijner goud- en deviezenvoorraden. Deze toestand was aanleiding tot het aanwenden van stappen om een einde te stellen aan deze met de clausules van het akkoord strijdige handelswijze. Op het einde van het jaar werd ook een akkoord gesloten met *Columbië*, dit in verband met de vereffening van de aanzienlijke handelsschuld, die genoemd land tegenover België heeft.

Het Belgisch-Argentijns akkoord past binnen het raam van het multilateraal handels- en betalingsstelsel tussen *Argentinië* en een twaalftal Europese landen. Argentinië gaat de verbintenis aan om geen onderscheid te maken tussen de invoer, afkomstig uit de Lidstaten van de pool; ter compensatie mag dit land zijn inkomsten aan deviezen uit de verdragsluitende landen gebruiken in om het even welk dezer landen. Het

duurde niet lang vooraleer deze overeenkomst een heilzame uitwerking had op het Belgisch-Argentijns handelsverkeer.

De moeilijkheden in de betalingsbalans brachten *Finland* ertoe, een stelsel van globale contingentering in te voeren, zodat tussen genoemd land en de meeste leden van de O. E. E. S., waaronder België, een protocol werd ondertekend tot regeling van de handelsverrichtingen en van de multilaterale betalingen.

In gemeen overleg hebben de Beneluxpartners bovendien meerdere handelsakkoorden gesloten. De met Denemarken en Portugal sedert 1956 bestaande akkoorden werden met stilzwijgende verlenging hernieuwd.

Een nieuw akkoord met het *Verenigd Koninkrijk*, dat voor 1958 geldig blijft, betekent, dank zij de verruiming van de contingentering voor de niet-vrijgemaakte produkten, een stap verder in de richting van de integrale vrijmaking van de handel tussen beide partijen. Reeds vóór de ondertekening van het nieuwe akkoord had het Verenigd Koninkrijk 94 % van zijn invoerhandel vrijgemaakt.

De verhoging der contingenten, voorzien in het op 1 april 1957 van kracht geworden en voor een jaar geldend akkoord met *Oostenrijk*, betreft onder meer sommige landbouwprodukten, zomede sommige halfafgewerkte en afgewerkte produkten van de textielnijverheid en de glasindustrie.

Het door *Noorwegen* toegepaste stelsel der globale contingentering bij de invoer is ongunstig voor sommige produkten, die de Beneluxlanden aanbelangen. Doch het akkoord, dat met ingang van 1 mei 1957 voor één jaar geldig blijft, stelde voornoemde landen in staat om de uitvoer van land- en tuinbouwprodukten, zomede van sommige nijverheidsprodukten op te voeren. Het nieuwe met *Zweden* voor de duur van één jaar gesloten akkoord trad in werking op 1 maart 1957; het behelst nog slechts een zeer beperkt aantal gecontingenteerde goederen, vermits de door Zweden toegepaste vrijmaking praktisch slaat op alle goederen, die de Beneluxlanden aanbelangen en de landbouwprodukten normaal zonder vergunning mogen worden ingevoerd.

Het met *Marokko* voor de duur van één jaar, ingaand op 1 juli 1957, gesloten akkoord, loopt over een waarde van 539 miljoen Belgische frank en voorziet de invoer in dit land van produkten, die niet tot de globale E. B. U.-contingenten behoren.

Bij ontstentenis van contingenteringslijsten, zal het handelsverkeer met *Zwitserland* voortaan geregeld worden door middel van invoervergunningen, verdeeld volgens de traditionele handelsstroom. Dit stelsel, vastgelegd in een overeenkomst geldig van 1 april 1957 tot 31 maart 1958, werd in een zeer liberale geest opgevat.

Met ingang van 1 oktober 1957 werd de *handelsreglementering* gevoelig gewijzigd. De formaliteiten in verband met de in- en uitvoerverrichtingen werden vereenvoudigd en een zeker aantal kwantitatieve beperkingen afgeschaft. De evolutie ging dus in de richting ener grotere vrijheid. Einde september waren 27,4 % van de invoerhandel en 63,8 %

van uitvoerhandel aan het vergunningsstelsel onderworpen, terwijl het overige deel onder de verklaring-vergunning stond. Deze laatste, evenals het bankvisum voor de vergunning, werden afgeschaft. Nog slechts 20 % van de handelsverrichtingen bij de invoer bleven aan het vergunningsstelsel onderworpen, terwijl deze verhouding bij de uitvoer nagenoeg 55 % bedroeg. Bij laatstgenoemd percentage dient nochtans rekening te worden gehouden met de zogenaamde strategische produkten, zomede met het feit dat iets meer dan 20 % betrekking heeft op produkten van de ijzer- en staalnijverheid waarvoor de vergunning werd behouden omdat zij onder het stelsel van het *producentenattest* vallen; om redenen, ingegeven door de handelspolitiek, blijft in feite dus minder dan één vijfde van de totale uitvoer onder vergunning. Bij de handelsbetrekkingen in beide richtingen met de landen uit het Oosten, Egypte, Spanje en Turkije werd het vergunningsstelsel evenwel behouden.

Inzake landbouwprodukten werd de invoervergunning afgeschaft voor een twintigtal produkten, waaronder vooral groenten, fruit en wijnen; als gevolg van de slechte oogst in 1956 werden bovendien tijdens de op de landbouwkalender voorziene en aan bepaalde seizoenen verbonden verbodsperioden, afwijkingen toegestaan. Het bewerken van de Beneluxintegratie eiste nochtans enkele nieuwe beperkingen. Het onder vergunning brengen van graangewassen en hun derivaten spruit voort uit de heffing van een speciaal recht bij de invoer, waarbij de valorisatie van de binnenlandse voedergranen beoogd wordt. Bij de uitvoer werd de vergunning afgeschaft voor een dertigtal produkten, terwijl de contingentering van farmaceutisch lijnzaad werd verruimd.

In de loop van het jaar werden een aanzienlijk aantal reglementeringen op de nijverheidsprodukten afgeschaft. Het betreft hier onder meer de reglementeringen betreffende koolzuur, bijtend kalium, kaliumcarbonaat, herkomstig uit alle landen, trinatriumfosfaat, rayonweefsels en -kousen, klederen en onderkleding, kristalwaren en tafelglaswerk herkomstig uit Oost-Europa, vrachtwagens en onderstellen van auto's, ingevoerd uit de Verenigde Staten en ook de reglementering betreffende zoolleder. Verder werd de uitgifte van vergunningen voor uit West-Duitsland langs de waterwegen ingevoerde steenkolen en voor cinematografische films versoepeld. De contingenten van uit Oost-Duitsland ingevoerd methaancarbonzuur, Japanse rayonweefsel, textiel, handschoenen en van televisietoestellen werden verhoogd. Enkele beperkingsmaatregelen werden evenwel ingevoerd nl. wat betreft de voorwaarden tot het verlenen van invoervergunningen voor Russisch vlas en katoenen garens uit Egypte. Beperkingen troffen verder de uitvoer van nikkellegeringen, wedergebruikte dwarsliggers en lasplaten naar landen, die niet tot de E. G. K. S. behoren; loodschroot werd gecontingenteerd.

De in- en uitvoertaksen ondergingen ook enkele wijzigingen (1). Er werd onder andere een taks ingesteld bij de invoer van een zeker aantal landbouwprodukten.

---

(1) Zie derde deel, hoofdstuk II, afdeling I, § 3, 1. — *Fiscale politiek*, blz. 214 en 215.

De *Nationale Delcrederedienst* trad in 1957 heel wat meer op dan tijdens het vorige jaar bij de verzekering van risico's in verband met de uitvoerhandel. Verrichtingen werden verzekerd voor een bedrag van 3 413 miljoen frank, tegen 3 166 miljoen in 1956, terwijl de omvang van de zaken, die aanleiding gaven tot een gunstige beslissing, 14 609 miljoen frank bereikte, tegen 13 104 miljoen in 1956. De hiermede overeenkomende verbintenissen van de Dienst beliepen 2 455 miljoen frank, tegen 2 198 miljoen één jaar tevoren. Deze bedragen blijven nochtans beneden het niveau van 1955.

De verdeling der verrichtingen per nijverheidstak brengt soms gevoelige wijzigingen aan het licht; in 1957 hadden 27,3 % der verrichtingen betrekking op de branche van het elektrisch materieel, 17 % op metaalconstructie, 16,6 % op de tak van het vervoermaterieel, 12,9 % op de textielsector, 10 % op de metaalnijverheid en 5,8 % op de scheikundige nijverheid. De geografische concentratie tekende zich minder scherp af dan in het verleden. De verzekerde handel met de zeven voornaamste landen bedroeg 49 % van het totaal, tegen 61 % in 1956 en 67 % in 1955. Voor Europa alleen ligt dit percentage op 39 %, in plaats van op 51,5 % in 1956.

Ten aanzien van de stagnatie in de uitvoer tijdens het jaar 1957, nam het aantal verzekerde handelsverrichtingen opnieuw toe en evolueerde dientengevolge in tegengestelde zin ten opzichte van 1956. Aldus blijkt dat, benevens andere factoren, de talrijker moeilijkheden en grotere risico's bij een minder gunstige conjunctuur, de exporteurs ertoe aanzetten om meer de bemiddeling van de Dienst in te roepen. Het feit dat de verzekerde verrichtingen tijdens het tweede halfjaar 2 359 miljoen frank bedroegen, tegen 1 054 miljoen tijdens het eerste semester, schijnt deze zienswijze eveneens te staven.

Voorts dient te worden vermeld dat de overeenkomst die in 1956 werd gesloten tussen de Belgische Kredietverzekering Maatschappij en de Nationale Delcrederedienst, waarbij een globale verzekering van de politieke en commerciële risico's werd beoogd, in 1957 een eerste invloed liet gelden en dat aldus de omvang der verzekerde verrichtingen verhoogde doordat, gebruik makend van een globale polis, niet alleen de politieke risico's, doch ook de handelsrisico's werden gedekt. De voordelen van het nieuwe stelsel bestaan in de verhoging gaande tot 90 %, van de tussenkomstcoëfficiënt voor de betalingstransfers en politieke risico's, terwijl de commerciële risico's voor 75 % gedekt en de premiën in de gunstigste gevallen met 50 % verminderd worden.

Onder de auspiciën van het *Adviserend Coördinatiecomité voor de Financiering op Halflange Termijn van de Uitvoer* (COFINEX) werd een overeenkomst gesloten tussen de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Herdiscontering- en Waarborginstituut, de Nationale Spaar- en Lijfrentekas en verschillende particuliere banken, waarbij het aanleggen van een fonds ter financiering van de uitvoer voor de toekenning van kredieten op halflange termijn wordt voorzien. Een

bedrag van 1 750 miljoen frank werd voor de duur van vijf jaar ter beschikking van het fonds gesteld en zal gebruikt worden ter financiering van de eigenlijke betalingstermijnen, ongeacht het reeds bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut bestaande instrument voor de financiering van produkten, waarmede de levering van uitrustingsgoederen gepaard gaat.

Tijdens het derde jaar zijner effectieve werking, heeft het *Fonds voor de Buitenlandse Handel* zijn actie nog uitgebreid.

Een zeker aantal aanvragen tot het inrichten van particuliere zakenreizen en collectieve prospectiezendingen kenden een gunstig onthaal, terwijl het Fonds financieel heeft bijgedragen tot het oprichten van collectieve prospectie- en verkoopsdiensten in het buitenland.

Verschillende Belgische Kamers van Koophandel in het buitenland en andere organismen die op toenadering aansturen, ontvingen toelagen. In feite hebben deze toelagen een institutionele inslag en bij hun toekenning zit de gedachte voor, dat degelijk werkende Kamers van Koophandel, ware instrumenten zijn ter expansie van de handel.

Binnen het raam van het op dat stuk tijdens het afgelopen jaar uitgewerkte programma werden stagebeurzen verleend aan buitenlandse onderhorigen, die hun opleiding wensen aan te vullen in Belgische bestuurslichamen of industrieën.

Tenslotte verleende het Fonds zijn financiële steun aan diverse initiatieven, zowel particuliere als officiële, waarbij de bevordering van de notoriëteit en het aanzien van België in het buitenland werd nagestreefd.

In 1957 bedroegen de tegemoetkomingen van het Fonds 12,8 miljoen frank, waarvan 3,2 miljoen aan leningen en 9,6 miljoen aan toelagen. De netto-verbintenissen van het Fonds bereikten 44 miljoen frank op het einde van het jaar 1957, d.i. nagenoeg 56 % van de globale dotatie van 78 miljoen frank.

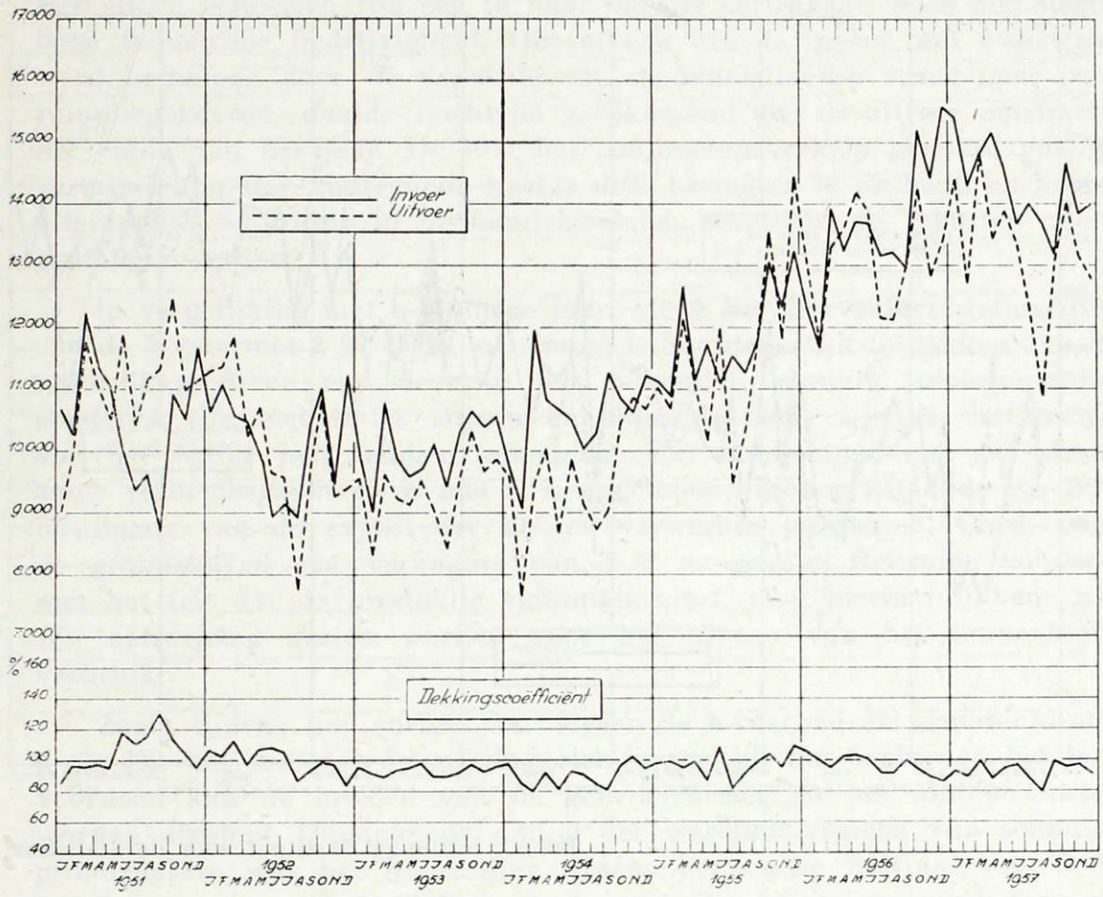
AFDELING III. — ALGEMENE EVOLUTIE VAN DE SPECIALE HANDEL

Naar waarde bedroeg de uitvoer 159,3 miljard frank in 1957. De lichte verhoging ten opzichte van het jaar 1956 is volledig te danken aan het verloop tijdens het eerste kwartaal. Van het tweede trimester af verslechterde de toestand in vergelijking met het vorige jaar, doch het ononderbroken hoge verkoopvolume van sommige produkten, en, onder meer, van textielwaren, werkte aanvankelijk nog enigszins com-

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

penserend. Na de zomerinzinking, die nog werd verscherpt door de stakingen in de metaalnijverheid, bleef de hervatting uit.

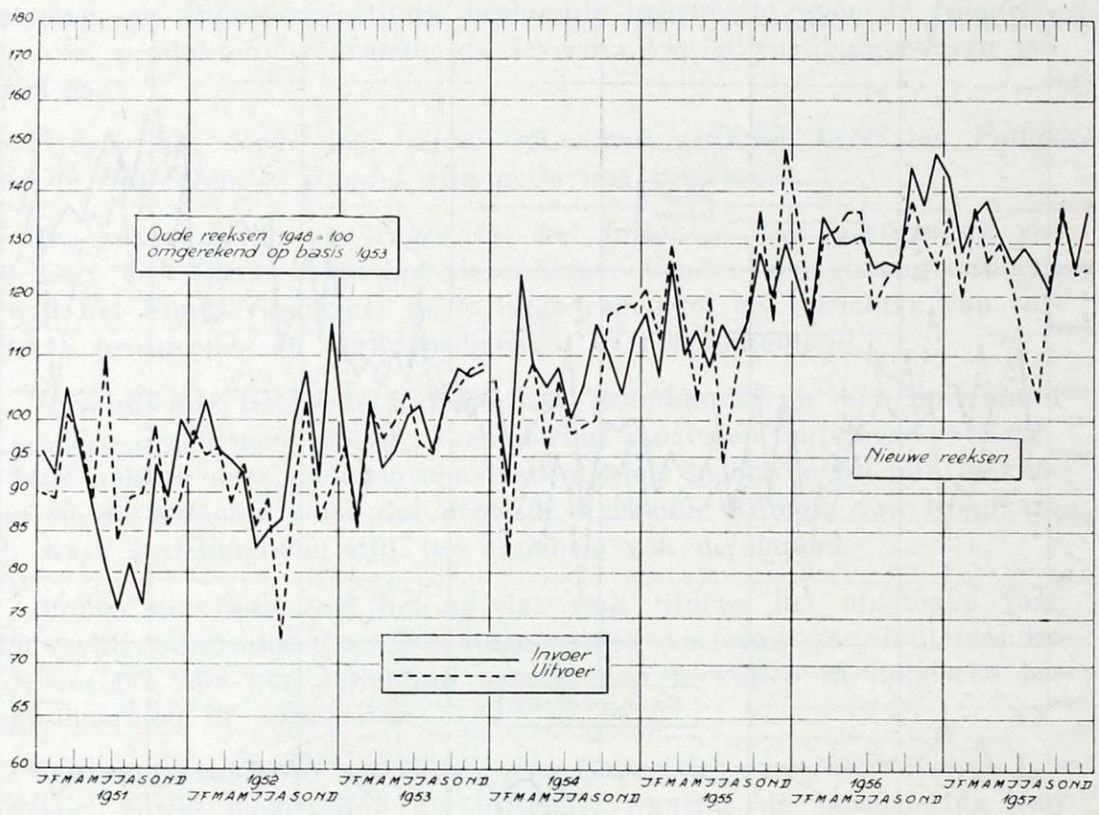
Intussen waren de financiële spanningen voor verscheidene landen een aanleiding om een op beperking afgestemde politiek in te voeren; deze kwam meestal tot uiting in een remming van de invoer. Omstreeks het einde van het jaar leidde de verscherpte concurrentie tot de vermindering van de handelsmarges, want de tendens tot verslapping van de economische bedrijvigheid en tot prijsdaling lokte een steeds grotere terughoudendheid uit bij de vraag der importeurs.

In tegenstelling tot de evolutie naar waarde, is het hoeveelheidsindexcijfer van de uitvoer met nagenoeg 2 % afgenomen. De op daling gerichte tendens, die zich reeds met ingang van het tweede kwartaal aftekende, nam tijdens de laatste zes maanden van het jaar toe. De weerslag van de vertraging in de wereldconjunctuur deed zich het meest gevoelen op de verkoop van uitrustingsgoederen aan het buitenland;

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers

(1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de daling met 3 % van de uitgevoerde hoeveelheid contrasteert scherp met de in 1956 geboekte aangroei van 9 %. De verkoop van duurzame en niet-duurzame verbruiksgoederen was met 2 % verminderd. Voor de grondstoffen, die beter bestand bleken tegen het conjunctuurverloop, werd slechts een vermindering met 1,5 % opgetekend.

Vooral dank zij de uitrustingsgoederen, nam de uitvoer naar gemiddelde waarde nog met 3 % toe, tegen 6 % in 1956. In de loop van het tweede halfjaar bleven de prijzen gedurende ettelijke maanden stabiel, doch lagen op een lager niveau dan tijdens het eerste semester; op het einde van het jaar vertoonden zij neiging tot afbrokkelen. Voor de duurzame en niet-duurzame verbruiksgoederen echter kwam de respectieve verhoging van 3 % en 2 % bijna volledig tot stand gedurende het tweede halfjaar.

Met een waarde van 171,6 miljard frank, zegge 4,7 % meer dan in 1956, was de invoer de voornaamste oorzaak van het toegenomen deficit op de handelsbalans. Bij het begin van het jaar deden zich nog de gevolgen der Suez-crisis gevoelen, die onder meer tot uiting kwamen

in de omvang van de nieuwe voorraadvorming, in prijsstijgingen, o.a. voor petroleum, zomede in het niveau der op dat ogenblik nog hoge vrachtprijzen. Bovendien waren omvangrijke aankopen nodig om te voorzien in de behoeften van een in haar opgang vertraagde, doch nog steeds hoge industriële bedrijvigheid. Het niveau van de invoer, dat weliswaar werd beïnvloed door de expansie van de binnenlandse vraag naar consumptiegoederen, daalde nochtans gelijklopend met de uitvoer omstreeks het einde van het jaar. De met het conjunctuurverloop gepaard gaande vermindering der voorraden, werkte deze beweging in de hand en kwam uiteindelijk tot uiting in de handelsbalans, waarvan de tekorten meer gematigd werden.

In vergelijking met het vorige jaar, steeg het hoeveelheidsindexcijfer van de invoer met 2 %. Deze toeneming is hoofdzakelijk te danken aan de verbruiksgoederen en, meer in het bijzonder, aan de niet-duurzame goederen, die met 10 % stijgen en aldus de enige zijn die het tempo van het vorige jaar hebben behouden. Het aankoopvolume der duurzame verbruiksgoederen is met 5 % opgelopen; niettegenstaande de achteruitgang van de export der be- en verwerkte produkten, wordt voor de grondstoffen een verhoging van 3 % aangestipt. Rekening houdend met het feit dat de produktie stationair bleef, mag hierin blijkbaar wel een aanwijzing gezien worden voor het niveau van het binnenlands verbruik.

Zoals tijdens het vorige jaar stegen de invoerprijzen gemiddeld met 3 %. Uit het feit dat de stijging zich vooral bij het begin van het jaar voordeed kan de invloed van de gebeurtenissen in het Midden-Oosten worden afgeleid. Ondanks de daling der wereldnoteringen van sommige grondstoffen, was het indexcijfer tijdens het eerste halfjaar met 5 % opgelopen; voornoemde daling werd meer dan gecompenseerd door de nieuwe oriëntering van de bevoorrading in minerale brandstoffen en door de vrachtprijzen. Doch op het einde van het jaar was de gemiddelde waarde voor de basisprodukten teruggevallen op een niveau, dat 2 % lager lag dan in 1956. In doorsnee ondergingen de prijzen der verbruiksgoederen geen of weinig schommelingen. Voor de uitrustingsgoederen daarentegen was de hausse heel wat sterker dan in 1956; zowel bij de in- als bij de uitvoer bereikte zij 12 % en wijst ongetwijfeld niet alleen op de beweging der kosten, doch ook op een hogere specifieke waarde van de machines en het materieel.

Het verloop van de importprijzen was van overwegend belang voor de evolutie van de ruilvoet. De lichte verslechtering van genoemde ruilvoet tijdens het eerste halfjaar (103,2 tegen 104,0 voor dezelfde periode in 1956) spruit voort uit het feit dat de prijzen sterker toenamen bij de invoer dan bij de uitvoer en heeft bijgedragen tot de verhoging van het tekort op de handelsbalans. Doordat de importprijzen tamelijk snel daalden, doch de uitvoerprijzen evenwel hun betrekkelijke stabiliteit behielden, sloeg de tendens tijdens het tweede halfjaar om; voor het laatste kwartaal bedraagt de ruilvoet nagenoeg 106 en voor het ganse jaar 103,9, tegen 103,8 in 1956.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer

(1953 = 100)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheidsindexcijfers					Indexcijfers van de gemiddelde waarde				
	1951	1954	1955	1956	1957	1951	1954	1955	1956	1957
A. *Invoer*	97	110	122	136	139	109	96	96	99	102
Grond- en hulpstoffen .	99	110	121	134	138	116	95	98	100	98
Uitrustingsgoederen ..	97	106	119	151	139	82	97	96	97	109
Duurzame verbruiksgoederen	85	115	134	152	160	97	94	93	92	92
Niet-duurzame verbruiksgoederen	101	103	112	121	133	98	99	97	97	100
B. *Uitvoer*.....	97	109	127	136	133	120	94	97	103	106
Grond- en hulpstoffen .	104	110	126	134	132	125	93	98	105	105
Uitrustingsgoederen ..	96	108	120	126	129	92	91	95	100	112
Duurzame verbruiksgoederen	101	129	169	209	204	111	98	94	94	97
Niet-duurzame verbruiksgoederen	103	102	129	153	150	112	97	92	94	96
C. *Ruilvoet* $(=\frac{B}{A})$						110	98	100	104	104

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

AFDELING IV. — STRUCTUUR VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

In 1957 onderging de structuur van de uitvoer der B. L. E. U. geen grondige wijzigingen. Zoals in 1956 leverde de metaalnijverheid in globo 49 % van de totale uitvoerwaarde op. Dit status-quo is toe te schrijven aan het feit dat de voor de produkten der ijzer- en staalnijverheid en de metaalfabrikaten opgetekende verhoging gecompenseerd werd door een achteruitgang bij de non-ferrometalen.

Wegens een toeneming van het verkoopvolume met 21 %, heeft de ijzer- en staalnijverheid in 1956 een belangrijke invloed op de algemene expansie uitgeoefend. In 1957 was juist deze industrie grotendeels de oorzaak dat het totaal bedrag van de uitvoer nagenoeg vastliep; voor deze sector, die 25 % van het totaal voor zijn rekening neemt, beliep de stijging van de uitvoerwaarde inderdaad slechts 4,2 %; de

verhoging is bovendien nog hoofdzakelijk te danken aan de ruwe produkten, waarvan de uitvoer naar gewicht met 50 % steeg. De halffabrikaten namen nauwelijks in waarde toe, doch naar gewicht werd voor 6 % minder verkocht. Tijdens het grootste gedeelte van het jaar bleven de prijzen vast, doch onder de druk van de internationale concurrentie hebben zij uiteindelijk begeven.

Voornamelijk in de daling van de wereldprijzen der non-ferrometalen ligt de verklaring van de afneming met 24 % in deze bedrijfstak, waar ook naar gewicht een vermindering met 7 % te bespeuren valt.

De metaalfabrikaten hebben zich daarentegen beter gehandhaafd, vermits zij, zoals in 1956, met 8 % toenamen. Deze evolutie wordt verklaard door de omvangrijke reserves aan bestellingen, opgetekend ten gevolge van de « boom » der investeringen die de hoogconjunctuur kenmerkte, zomede door de tamelijk lange leveringstermijnen voor uitrustingsgoederen. Meer in het bijzonder slaat de stijging op de niet-elektrische machines, die naar waarde met meer dan één vijfde toenemen; de verhoging bedraagt 11 % indien men de leveringen van reactiemotoren voor vliegtuigen buiten beschouwing laat, die 1,1 miljard frank bereikten, tegen 437 miljoen in 1956. De verhoging met 4 % voor de elektrische machines staat in contrast tot de sterke uitbreiding tijdens het vorige jaar; de tegenstelling komt nog meer tot uiting bij het transportmaterieel, waarvoor de achteruitgang volgde op een toeneming met 21 % en alleen het spoorwegmaterieel zich kon handhaven.

In verband met de textielnijverheid kwam de vordering van 4 % tot stand dank zij de gunstige evolutie tijdens het eerste halfjaar. De expansie slaat vooral, doch ongelijk verdeeld, op de afgewerkte produkten; zo nam de verkoop van weefsels in wol met 16 % toe, de katoenweefsels met 5 %, terwijl de afzet der tapijten onveranderd bleef.

De scheikundige nijverheid kende gedurende gans het jaar een flink verloop : de uitvoer steeg met 8 %;dit was grotendeels te danken aan de fotografische en farmaceutische produkten en aan de meststoffen, die voor de helft in deze verhoging in aanmerking komen. De edelstenen waren zeer gevoelig aan het Amerikaanse conjunctuurverloop. Ten gevolge van de grote activiteit, door de raffinaderijen tijdens het tweede halfjaar ontplooid, kenden de petroleumprodukten onder de minerale brandstoffen een heel wat sterkere expansie dan de steenkolen. De verzendingen van plaatglas daalden beneden het niveau van 1955. Tenslotte schijnt de bestendige groei van het aandeel der minder omvangrijke bedrijfstakken erop te wijzen dat steeds meer ondernemingen van allerlei slag belang stellen in de buitenlandse afzetgebieden.

De voornaamste wijziging inzake structuur van de invoer ligt aan de kant van de textielprodukten. De toeneming met 2,9 miljard ligt ongeveer voor de helft verdeeld over de grondstoffen en over de halffabrikaten en afgewerkte produkten; voor laatstgenoemde produkten, die 34 % van het totaal voor hun rekening nemen, is de toeneming zelfs betrekkelijk hoger. Het stijgingstempo was ongeveer hetzelfde als dat

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1951	1953	1954	1955	1956	1957	1951	1953	1954	1955	1956	1957
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**33,0**	**24,9**	**24,0**	**32,7**	**39,6**	**41,3**	**24,9**	**22,0**	**21,0**	**23,5**	**25,0**	**25,9**
1. Primaire vormen	2,3	1,6	1,5	2,0	2,0	3,3	1,7	1,4	1,3	1,4	1,2	2,1
2. Halfafgewerkte produkten	30,8	23,3	22,5	30,7	37,6	38,0	23,2	20,6	19,6	22,1	23,8	23,8
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**16,7**	**18,4**	**18,1**	**22,0**	**23,8**	**25,7**	**12,6**	**16,3**	**15,7**	**15,8**	**15,1**	**16,1**
1. Metaalwaren niet elders genoemd	3,9	3,1	3,6	4,2	4,3	4,6	2,9	2,7	3,1	3,1	2,7	2,9
2. Machines (behalve elektrische)	4,2	4,4	4,3	5,1	5,9	7,2	3,2	3,9	3,8	3,6	3,7	4,5
w. o. : machines voor metaalbewerking	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,5)	(0,6)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,4)	(0,4)	(0,4)	(0,4)
textielmachines	(0,9)	(0,5)	(0,6)	(0,7)	(0,8)	(0,9)	(0,6)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,5)	(0,6)
3. Elektrische machines en toestellen	3,4	3,3	3,2	4,3	4,9	5,1	2,6	2,9	2,8	3,1	3,1	3,2
4. Vervoermaterieel	3,9	5,0	5,5	6,1	7,4	6,9	2,9	4,4	4,7	4,4	4,7	4,3
w. o. : spoorwegmaterieel	(0,9)	(1,9)	(1,9)	(1,3)	(1,4)	(1,7)	(0,7)	(1,6)	(1,7)	(1,0)	(0,8)	(1,1)
motorwegvoertuigen	(1,3)	(1,4)	(1,6)	(2,4)	(3,6)	(3,1)	(1,0)	(1,2)	(1,4)	(1,8)	(2,3)	(1,9)
schepen	(1,2)	(1,5)	(1,5)	(2,0)	(2,0)	(1,3)	(0,9)	(1,3)	(1,3)	(1,5)	(1,2)	(0,8)
5. Wapens en munitie	1,3	2,7	1,6	2,2	1,4	1,8	1,0	2,4	1,3	1,6	0,9	1,1
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**11,9**	**10,0**	**10,4**	**12,5**	**14,7**	**11,2**	**9,0**	**8,9**	**9,1**	**9,0**	**9,3**	**7,0**
1. Onbewerkt	9,0	8,4	8,3	9,7	11,4	8,4	6,8	7,5	7,2	6,9	7,2	5,3
2. Bewerkt	2,9	1,6	2,1	2,8	3,3	2,8	2,2	1,4	1,8	2,0	2,1	1,7
D. *Textielnijverheid*	**30,4**	**21,8**	**22,7**	**23,5**	**25,6**	**26,6**	**22,9**	**19,3**	**19,7**	**16,9**	**16,2**	**16,7**
1. Vezels	10,3	7,1	6,8	7,1	7,3	7,4	7,8	6,3	5,9	5,1	4,6	4,6
2. Garens	7,2	5,1	5,3	5,3	5,5	5,7	5,4	4,5	4,6	3,8	3,5	3,6
3. Weefsels en touwwerk	11,5	8,4	9,2	9,5	10,5	11,1	8,6	7,4	8,0	6,8	6,7	7,6
4. Andere afgewerkte produkten	1,4	1,2	1,3	1,6	2,3	2,3	1,1	1,0	1,1	1,2	1,4	1,4

E. *Scheikundige nijverheid*	10,3	8,6	8,1	8,1	10,2	10,1						
1. Anorganische produkten	1,6	1,1	1,5	1,7	1,8	1,7	1,2	1,0	1,3	1,2	1,2	1,1
2. Organische produkten.....	1,1	0,6	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,6	0,7	0,5	0,5	0,5
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	1,1	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,8	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2
4. Farmaceutische produkten	0,3	0,5	0,5	0,6	0,8	0,9	0,2	0,4	0,5	0,4	0,5	0,6
5. Kunstmeststoffen	4,7	4,2	4,1	4,6	5,1	5,5	3,6	3,7	3,6	3,3	3,2	3,4
6. Diversen	1,5	1,1	1,3	1,4	1,5	1,7	1,2	1,0	1,1	1,0	0,9	1,1
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak* ..	**6,6**	**5,2**	**4,7**	**5,2**	**6,5**	**6,1**	**4,9**	**4,6**	**3,9**	**3,8**	**4,1**	**3,8**
w. o. : suiker en suikerwaren	(1,7)	(1,4)	(0,7)	(0,8)	(1,0)	(0,8)	(1,3)	(1,3)	(0,6)	(0,6)	(0,6)	(0,5)
vlees en vleeswaren	(0,9)	(0,5)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,4)	(0,7)	(0,4)	(0,5)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
zuivelprodukten.....	(0,1)	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,4)	(0,6)	(0,1)	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,3)	(0,4)
G. *Diamantnijverheid*	**3,4**	**3,5**	**4,2**	**5,6**	**7,1**	**6,2**	**2,6**	**3,1**	**3,7**	**4,0**	**4,5**	**3,9**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**2,5**	**4,2**	**4,9**	**6,3**	**5,6**	**5,9**	**1,9**	**3,7**	**4,3**	**4,5**	**3,6**	**3,7**
I. *Petroleumindustrie*.....	**1,2**	**3,0**	**2,4**	**3,0**	**3,9**	**4,4**	**0,9**	**2,7**	**2,1**	**2,2**	**2,5**	**2,8**
J. *Diverse industrieën*	**9,7**	**7,1**	**7,5**	**9,6**	**10,7**	**10,3**	**7,3**	**6,3**	**6,5**	**6,9**	**6,7**	**6,5**
1. Bouwmaterialen	1,4	1,8	1,7	1,9	1,9	1,9	1,1	1,6	1,4	1,4	1,2	1,2
w. o. : cement	(1,2)	(1,1)	(1,0)	(1,1)	(1,0)	(1,1)	(0,9)	(1,0)	(0,9)	(0,8)	(0,7)	(0,7)
2. Glasnijverheid	2,3	2,2	2,5	3,4	3,9	3,5	1,7	2,0	2,2	2,5	2,5	2,2
w. o : plaatglas	(1,7)	(1,8)	(1,9)	(2,7)	(3,0)	(2,6)	(1,3)	(1,6)	(1,7)	(1,9)	(1,9)	(1,6)
3. Papier en papierwaren	1,8	0,9	1,1	1,3	1,5	1,6	1,4	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0
4. Rubber en rubberwaren	1,0	0,6	0,7	0,9	1,0	0,9	0,8	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
5. Hout en houtwaren	0,7	0,5	0,6	0,9	1,1	1,1	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
6. Olie en vet	2,2	1,0	0,8	1,1	1,1	0,9	1,7	0,9	0,7	0,8	0,7	0,6
7. Schoeisel	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal (A tot J)...	**125,8**	**106,1**	**107,7**	**129,8**	**147,8**	**148,6**	**94,8**	**93,9**	**93,5**	**93,4**	**93,5**	**93,3**
K. *Overige sectoren*	**6,9**	**6,9**	**7,5**	**9,2**	**10,3**	**10,7**	**5,2**	**6,1**	**6,5**	**6,6**	**6,5**	**6,7**
Algemeen totaal...	**132,7**	**113,0**	**115,2**	**139,0**	**158,1**	**159,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per nijverheidssector

(T. C. I. H.-classificatie)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljarden franken)						Percentage van de totale waarde					
	1951	1953	1954	1955	1956	1957	1951	1953	1954	1955	1956	1957
A. *IJzer en- staalnijverheid*	**2,4**	**3,0**	**3,1**	**4,3**	**5,2**	**5,9**	**1,9**	**2,5**	**2,4**	**3,0**	**3,2**	**3,4**
1. Primaire vormen	1,2	1,6	1,2	2,0	2,5	2,5	1,0	1,3	0,9	1,4	1,5	1,4
2. Halfafgewerkte produkten	1,2	1,5	1,9	2,3	2,8	3,4	0,9	1,2	1,5	1,6	1,7	2,0
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**17,8**	**22,5**	**23,2**	**26,1**	**31,9**	**32,7**	**14,0**	**18,5**	**18,2**	**18,3**	**19,5**	**19,1**
1. Metaalwaren niet elders genoemd	2,1	2,4	2,4	2,7	3,1	3,3	1,6	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
2. Machines (behalve elektrische)	7,5	9,6	10,0	11,1	13,6	13,4	5,9	7,9	7,9	7,8	8,3	7,8
w. o. : machines voor metaalbewerking	(0,5)	(0,8)	(0,6)	(0,8)	(1,2)	(0,9)	(0,4)	(0,6)	(0,5)	(0,6)	(0,7)	(0,5)
textielmachines	(1,0)	(0,9)	(0,9)	(1,1)	(1,3)	(1,4)	(0,7)	(0,8)	(0,7)	(0,8)	(0,8)	(0,8)
3. Elektrische machines en toestellen	2,7	3,3	3,7	4,3	5,2	5,2	2,1	2,7	2,9	3,0	3,2	3,0
4. Vervoermaterieel	5,5	6,5	6,8	7,6	9,7	10,5	4,3	5,4	5,3	5,3	5,9	6,1
w. o. : spoorwegmaterieel	(0,2)	(0,3)	(0,2)	(0,2)	(0,3)	(0,4)	(0,2)	(0,2)	(0,1)	(0,1)	(0,2)	(0,2)
motorwegvoertuigen	(4,3)	(5,1)	(5,4)	(6,1)	(6,9)	(8,0)	(3,4)	(4,2)	(4,3)	(4,3)	(4,2)	(4,7)
schepen	(0,4)	(0,3)	(0,4)	(0,6)	(0,7)	(0,5)	(0,2)	(0,2)	(0,3)	(0,4)	(0,5)	(0,3)
5. Wapens en munitie	0,1	0,6	0,3	0,4	0,2	0,3	0,1	0,5	0,2	0,3	0,2	0,2
C. *Industrie der non-ferrometalen*	**5,7**	**6,8**	**7,5**	**9,4**	**11,2**	**8,0**	**4,5**	**5,6**	**5,9**	**6,6**	**6,8**	**4,7**
1. Onbewerkt	5,3	6,4	7,1	8,9	10,6	7,4	4,2	5,3	5,6	6,3	6,4	4,3
2. Bewerkt	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
D. *Textielnijverheid*	**23,9**	**19,4**	**19,2**	**19,7**	**20,9**	**23,8**	**18,8**	**16,0**	**15,1**	**13,9**	**12,8**	**13,9**
1. Vezels	17,7	13,7	13,4	13,1	14,1	15,6	13,9	11,4	10,5	9,3	8,6	9,1
2. Garens	1,9	1,3	1,4	1,6	1,5	1,8	1,5	1,0	1,1	1,1	0,9	1,0
3. Weefsels en touwwerk	3,1	3,1	3,2	3,7	4,0	4,7	2,4	2,5	2,6	2,6	2,4	2,7
4. Andere afgewerkte produkten	1,2	1,3	1,2	1,3	1,4	1,6	1,0	1,1	0,9	0,9	0,8	0,9

E. *Scheikundige nijverheid*	**6,1**	**5,5**	**6,0**	**7,7**	**8,8**	**10,0**	**4,8**	**4,5**	**4,7**	**5,5**	**5,4**	**5,8**
1. Anorganische produkten	0,9	0,8	1,1	1,3	1,5	1,4	0,7	0,6	0,9	0,9	0,9	0,8
2. Organische produkten	0,9	0,7	0,9	1,1	1,2	1,4	0,7	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8
3. Verf-, looi- en kleurstoffen	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
4. Farmaceutische produkten	0,7	0,9	1,0	1,1	1,2	1,9	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	1,1
5. Kunstmeststoffen	1,1	1,4	1,0	1,1	1,5	1,8	0,9	1,1	0,8	0,8	0,9	1,0
6. Diversen	1,5	0,9	1,1	2,3	2,5	2,5	1,2	0,8	0,9	1,6	1,5	1,5
F. *Bereide voedingswaren, drank, tabak*	**23,4**	**21,7**	**22,6**	**21,2**	**24,0**	**24,0**	**18,3**	**18,0**	**17,8**	**14,9**	**14,6**	**14,0**
w. o. : suiker en suikerwaren	(0,5)	(0,7)	(0,5)	(0,4)	(0,4)	(0,7)	(0,4)	(0,6)	(0,4)	(0,3)	(0,3)	(0,4)
vlees en vleeswaren	(0,9)	(0,7)	(0,6)	(0,6)	(0,8)	(1,1)	(0,7)	(0,6)	(0,5)	(0,4)	(0,5)	(0,6)
zuivelprodukten	(3,2)	(2,8)	(2,2)	(2,3)	(2,1)	(2,2)	(2,5)	(2,3)	(1,7)	(1,6)	(1,3)	(1,3)
G. *Diamantnijverheid*	**3,3**	**3,3**	**3,5**	**5,0**	**6,1**	**6,4**	**2,6**	**2,8**	**2,8**	**3,5**	**3,7**	**3,7**
H. *Steenkolenmijnen en cokesovens*	**4,3**	**4,1**	**5,3**	**5,7**	**7,3**	**8,6**	**3,4**	**3,4**	**4,1**	**4,0**	**4,5**	**5,0**
I. *Petroleumindustrie*	**5,0**	**3,6**	**3,3**	**3,8**	**4,7**	**5,9**	**3,9**	**3,0**	**2,6**	**2,7**	**2,9**	**3,4**
J. *Diverse industrieën*	**12,3**	**8,6**	**9,9**	**12,6**	**12,2**	**13,3**	**9,6**	**7,1**	**7,7**	**8,9**	**7,5**	**7,8**
1. Bouwmaterialen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Glasnijverheid	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3. Papier en papierwaren	3,8	2,6	3,2	3,7	4,0	4,4	3,0	2,1	2,5	2,6	2,4	2,6
4. Rubber en rubberwaren	2,0	1,2	1,3	1,9	1,9	1,8	1,6	1,0	1,0	1,3	1,2	1,0
5. Hout en houtwaren	3,2	2,5	3,0	4,0	3,6	4,0	2,5	2,1	2,4	2,9	2,2	2,3
6. Olie en vet	2,4	1,4	1,5	2,0	1,7	1,7	1,9	1,2	1,2	1,4	1,0	1,0
7. Schoeisel	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Totaal (A tot J)	**104,3**	**98,6**	**103,6**	**115,6**	**132,4**	**138,6**	**81,8**	**81,4**	**81,3**	**81,3**	**80,9**	**80,8**
K. *Overige sectoren*	**23,2**	**22,5**	**23,9**	**26,6**	**31,2**	**33,0**	**18,2**	**18,6**	**18,7**	**18,7**	**19,1**	**19,2**
Algemeen totaal	**127,5**	**121,1**	**127,5**	**142,2**	**163,6**	**171,6**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Analyse van de handelsbalans

volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel

(miljoenen franken)

SECTIES EN AFDELINGEN	1951	1953	1954	1955	1956	1957
0. Voedingswaren	— 15 187	— 14 771	— 16 007	— 14 080	— 15 467	— 15 737
1. Dranken en tabak	— 1 597	— 1 815	— 1 940	— 1 894	— 1 983	— 2 160
2. Niet-eetbare grondstoffen, behalve brandstoffen	— 24 909	— 18 987	— 19 678	— 22 258	— 25 662	— 26 819
w. o. : 26. Textielvezels en afval van textielvezels	(— 7 351)	(— 6 597)	(— 6 606)	(— 6 068)	(— 6 816)	(— 8 143)
28. Ertsen en afval van metalen	(— 7 731)	(— 6 761)	(— 5 917)	(— 7 990)	(— 10 354)	(— 9 699)
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke produkten	— 6 770	— 4 212	— 5 455	— 5 148	— 8 544	— 11 803
	— 196	+ 471	— 665	— 865	— 633	— 730
4. Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong	+ 4 145	+ 1 955	+ 2 056	+ 1 626	+ 1 457	+ 962
5. Scheikundige produkten	+ 55 162	+ 38 689	+ 38 293	+ 47 209	+ 54 487	+ 53 326
6. Fabrikaten						
61. Leder, lederwaren niet elders genoemd en bereide pelterijen	(— 131)	(— 143)	(— 203)	(— 191)	(— 181)	(— 237)
	(+ 152)	(— 64)	(— 62)	(— 101)	(— 68)	(— 141)
62. Rubberwaren niet elders genoemd						
63. Hout- en kurkwaren (behalve meubels)	(— 358)	(— 311)	(— 335)	(— 346)	(— 276)	(— 281)
64. Papier, karton en voorwerpen vervaardigd uit papier, karton of papierstof	(— 361)	(— 876)	(— 1 097)	(— 1 322)	(— 1 239)	(— 1 545)
65. Garens, weefsels, afgewerkte textielwaren (behalve kleding en schoeisel)	(+ 13 631)	(+ 9 189)	(+ 9 949)	(+ 9 480)	(+ 10 547)	(+ 10 325)
66. Fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen niet elders genoemd	(+ 3 162)	(+ 2 939)	(+ 3 139)	(+ 4 191)	(+ 4 517)	(+ 3 970)
67. Zilver, platina, edelstenen en juwelen	(+ 21)	(+ 129)	(+ 618)	(+ 552)	(+ 1 006)	(— 307)
68. Onedele metalen	(+ 36 025)	(+ 25 104)	(+ 23 810)	(+ 31 499)	(+ 37 856)	(+ 38 675)
69. Metaalwaren niet elders genoemd	(+ 3 020)	(+ 2 721)	(+ 2 475)	(+ 3 448)	(+ 2 325)	(+ 2 866)
7. Machines en vervoermaterieel	— 4 179	— 6 763	— 7 574	— 7 533	— 10 382	— 9 936
71. Machines, behalve elektrische machines	(— 3 282)	(— 5 213)	(— 5 723)	(— 6 029)	(— 7 737)	(— 6 142)
72. Elektrische machines en toestellen	(+ 683)	(+ 46)	(— 556)	(— 32)	(— 284)	(— 116)
73. Vervoermaterieel	(— 1 580)	(— 1 596)	(— 1 295)	(— 1 471)	(— 2 367)	(— 3 677)
8. Diverse fabrikaten	— 516	— 1 360	— 1 065	— 856	— 233	— 968
9. Diverse goederen niet elders genoemd	— 798	— 427	— 284	+ 557	+ 1 459	+ 1 545
Algemene balans	**+ 5 155**	**— 8 162**	**— 12 319**	**— 3 241**	**— 5 501**	**— 12 320**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

van het vorige jaar voor de scheikundige produkten en de petroleumprodukten. Alhoewel in 1957 de steenkolenproduktie de behoeften overtrof, nam de invoer van steenkolen, vooral ten gevolge van de in 1956 gesloten langlopende contracten, nagenoeg met een vijfde toe. Bij de ijzer- en staalnijverheid deed zich een lichte verschuiving voor naar de halffabrikaten. De vermindering van het aandeel der non-ferrometalen weerspiegelt de prijsdaling voor deze goederen.

Uit de handelsbalans volgens de verschillende categorieën van produkten (T. C. I. H.) blijkt dat de toeneming van het totaal deficit (6,8 miljard) voor de helft voortkomt van de gedeeltelijke energiebalans (3,3 miljard) en, meer in het bijzonder, wordt opgeleverd door de vloeibare brandstoffen. Laat men de verhoging van de netto-steenkoleninvoer buiten beschouwing — waarvan mag aangenomen worden dat de tegenwaarde wordt teruggevonden in de vermeerdering der voorraden in 1957 — en houdt men verder rekening met de hausse van 20 % op de gemiddelde prijs per ingevoerde ton petroleumprodukten, dan wordt de aangroei van het deficit voor de energie met 1 miljard frank verminderd en beloopt bijgevolg nog slechts 2,3 miljard. Dit bedrag blijkt dan ook meer in verhouding tot de werkelijke toestand in deze sector. Verder blijkt uit de balans eveneens dat de netto-invoer van verbruiksartikelen nogal sterk toenam.

In 1957 liep de doorvoerhandel over een bedrag van 8 291 miljoen frank bij de aankoop en 10 237 miljoen frank bij de verkoop, tegen respectievelijk 6 976 miljoen en 8 661 miljoen frank in 1956. De in E. B. U.-valuta of in Belgische franken op de transferabele rekening uitgevoerde verrichtingen bedragen 76 % van het totaal der aankopen en 65 % der verkopen, tegen respectievelijk 70 % en 60 % in 1956.

Van 1956 tot 1957, vielen de ruilhandelsverrichtingen van 225 miljoen terug op 78 miljoen frank bij de invoer en van 236 miljoen op 79 miljoen bij de uitvoer; er deed zich dus nogmaals een gevoelige achteruitgang voor.

AFDELING V. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL

§ 1. — LANDEN VAN BESTEMMING

Over heel de lijn onderging de spreiding van de uitvoer der B. L. E. U. naar de verschillende delen van de wereld slechts lichte wijzigingen. Naar waarde steeg de verkoop aan het Europese continent met 1 %; naar gewicht verminderde de uitvoer daarentegen met 6,5 %. Het aandeel van de Lidstaten der Europese Economische Gemeenschap in

de gehele buitenlandse afzet nam lichtelijk toe en bedroeg 46,1 % van de totale uitvoer, tegen 44,7 % in 1956. Deze verhoging ligt gespreid over elk der partners, doch in ongelijke mate.

De grootste vordering werd gemaakt op de Nederlandse markt, die haar positie van eerste afnemer nog verstevigde. De verkoop steeg er met 4,5 %, dus in sterkere mate dan de globale gemiddelde verhoging. Dit resultaat is te danken aan de zeer gunstige evolutie tijdens het eerste halfjaar. De expansie kwam vooral de rubriek « niet-elektrische machines en toestellen » ten goede, waarvan de verkoop van 1 341 miljoen frank op 2 104 miljoen werd gebracht; voor nagenoeg 90 % slaat de toeneming op vliegtuigmotoren. Voor het transportmaterieel deed zich een kentering voor ten opzichte van 1956; de totale achteruitgang met 137 miljoen is te wijten aan de vermindering van de vraag naar autovoertuigen (—377 miljoen), die gedeeltelijk werd achterhaald door een stijging met 195 miljoen voor het spoorwegmaterieel. Voor de ijzer- en staalprodukten valt er een lichte verhoging aan te stippen. De textielprodukten kennen een vooruitgang van 5,3 %, die overeenkomt met een bijna over heel de lijn gunstige evolutie, de tricotagewaren, waarvan de uitvoerwaarde met 14 % afnam, uitgezonderd. De stijging met 340 miljoen of 8 % van de minerale produkten slaat op cement en petroleumderivaten. Voor de papiernijverheid bedraagt de toeneming 167 miljoen, zegge 21 %; door met 162 miljoen te stijgen was het met de landbouwprodukten beter gesteld dan in 1956.

In globo bleek de uitvoerhandel naar Frankrijk niet al te zeer aangetast te zijn door de beperkende maatregelen, die ten gevolge van de verslechtering zijner betalingsbalans door genoemd land werden getroffen. Niettemin toont een grondige analyse aan dat, vooral van het tweede halfjaar af, de uitwerking dezer maatregelen verschilde naargelang van de aard der produkten. Sommige bedrijfstakken haalden voordeel uit de hoge economische bedrijvigheid, terwijl andere — waaronder vooral die der afgewerkte produkten — de weerslag van de Franse handelspolitiek ondergingen. De uitvoer van minerale brandstoffen steeg met 1 miljard frank, d.i. één derde, en die van ijzer- en staalprodukten eveneens met 1 miljard of 26 % naar waarde en 21 % naar gewicht. De uitrustingsgoederen leverden 200 miljoen frank meer op, zegge 20 %. De achteruitgang bij het transportmaterieel schuilt in de rubriek « spoorwegmaterieel ». Voor de basisprodukten was de toestand bijgevolg gunstig. De textielprodukten namen met 16 % af, dit vooral tijdens het tweede semester; hierbij werden wol en vlas het meest getroffen. Ook voor de landbouwprodukten en voedingsmiddelen stelt men een aanzienlijke achteruitgang vast.

De lichte daling van de uitvoer naar West-Duitsland, in 1956 opgetekend, werd einde 1957 praktisch ingelopen, zodat men terug op het niveau van 1955 staat. De bij de invoer meer op vrijmaking afgestemde politiek, die door de Bondsrepubliek werd gevolgd en in augustus uitdrukking vond in de verlaging van de invoerrechten, kwam blijkbaar de B. L. E. U. ten goede. Van september af nam de uitvoer in sterke mate

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale uitvoerwaarde						
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
1. Nederland	23,8	18,8	20,1	24,2	28,8	34,7	36,2	17,9	15,3	17,8	21,0	20,7	21,9	22,7
2. Frankrijk (b)	12,1	9,1	9,1	11,1	13,9	16,9	17,6	9,2	7,4	8,0	9,6	10,8	10,7	11,0
3. West-Duitsland	8,0	11,8	10,5	11,1	16,3	16,1	16,3	6,1	9,6	9,3	9,7	11,8	10,2	10,2
4. Verenigde Staten van Amerika	10,5	9,2	11,5	9,3	12,2	15,1	13,1	7,9	7,5	10,2	8,1	8,8	9,6	8,2
5. Groot-Brittannië	13,3	13,6	8,8	7,3	8,9	10,1	8,9	10,0	11,1	7,8	6,3	6,4	6,4	5,6
6. Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi	5,4	7,2	6,6	6,3	6,6	7,1	7,0	4,1	5,9	5,8	5,5	4,8	4,5	4,4
7. Zweden	5,3	4,9	3,9	4,2	4,8	4,8	5,3	4,0	4,0	3,5	3,6	3,5	3,0	3,3
8. Zwitserland	5,1	3,8	3,0	3,2	3,8	4,8	4,6	3,8	3,1	2,7	2,8	2,7	3,0	2,9
9. Italië	2,8	3,4	3,7	3,2	3,1	3,2	3,3	2,1	2,8	3,3	2,8	2,2	2,0	2,1
10. Argentinië	1,8	1,2	0,2	0,5	1,2	0,8	2,8	1,4	1,0	0,2	0,4	0,8	0,5	1,8
11. Denemarken	2,3	2,4	2,5	2,7	2,9	2,7	2,6	1,8	2,0	2,2	2,3	2,1	1,7	1,6
12. Canada	1,8	1,6	1,5	1,2	1,4	2,5	2,1	1,4	1,3	1,4	1,0	1,0	1,6	1,3
13. Noorwegen	2,4	2,6	2,0	1,8	2,4	2,2	2,1	1,8	2,1	1,8	1,6	1,7	1,4	1,3
14. India	0,9	0,9	1,0	1,2	1,1	2,4	2,0	0,7	0,8	0,9	1,1	0,8	1,5	1,3
15. Venezuëla	0,7	0,6	0,8	1,0	1,0	1,4	1,8	0,5	0,5	0,7	0,9	0,7	0,8	1,1
16. Unie van Zuid-Afrika	1,8	1,0	1,3	1,2	1,4	1,4	1,6	1,4	0,8	1,2	1,1	1,0	0,8	1,0
17. Portugal	1,6	1,8	1,8	1,2	1,5	1,4	1,5	1,2	1,5	1,6	1,1	1,1	0,9	0,9
18. U.S.S.R.	0,7	0,7	0,8	1,2	0,8	1,6	1,4	0,5	0,6	0,7	1,1	0,6	1,0	0,9
19. Finland	1,7	1,0	0,7	0,9	1,2	1,3	1,3	1,3	0,8	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8
20. Japan	1,4	0,4	0,9	0,7	0,8	1,0	1,3	1,1	0,3	0,8	0,6	0,5	0,7	0,8
21. China (Volksrepubliek)	0,5	—	0,1	—	0,4	1,1	1,1	0,4	—	—	—	0,3	0,7	0,7
22. Spanje	0,8	0,9	0,7	0,7	1,0	1,5	1,0	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,9	0,6
23. Brazilië	2,7	2,1	0,4	0,5	1,2	0,7	1,0	2,0	1,7	0,4	0,3	0,9	0,4	0,6
24. Australië	2,8	1,1	0,6	1,1	1,3	1,1	0,8	2,1	0,9	0,6	0,6	1,0	0,7	0,5
Overige landen	22,5	22,6	20,5	19,5	21,0	22,2	22,6	16,9	18,4	18,1	16,9	15,1	14,0	14,2
Totaal	**132,7**	**122,7**	**113,0**	**115,2**	**139,0**	**158,1**	**159,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1957.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.

toe, dit blijkbaar grotendeels ten voordele van de verbruiksgoederen. De evolutie over het hele jaar wijst er nochtans op dat de achteruitgang bij de onedele metalen aanhield en 1 373 miljoen frank bereikte; de ijzer- en staalprodukten liepen met 636 miljoen terug naar waarde en met 141 000 t naar gewicht, zegge respectievelijk met 14 % en 17 %. Voor de investeringsgoederen nam de verkoop van machines en toestellen met 148 miljoen frank toe, terwijl voor het transportmaterieel een achteruitgang van 44 miljoen valt aan te stippen. De wapens en munitie bereikten 570 miljoen frank, tegen 56 miljoen in 1956. Voor de ertsen en meer nog voor de kolen en de cokes wordt een vermindering ten belope van 197 miljoen genoteerd. De in de scheikundige nijverheid gemaakte vordering met 122 miljoen is vooral te danken aan de meststoffen. De verzendingen van textielprodukten verliepen in bijzonder gunstige omstandigheden; in globo bedraagt de toeneming nagenoeg 1 miljard en slaat vooral op wol, maar ook op vlas en op confectieartikelen.

De uitvoer naar Italië kende niet dezelfde evolutie als de verzendingen in tegengestelde richting, behalve voor de ijzer- en staalprodukten, die naar gewicht en naar waarde een vooruitgang van 33 % boeken en thans 725 miljoen bereiken.

De conjunctuuromslag in de Verenigde Staten ging gepaard met een daling van de Belgisch-Luxemburgse verkoop, die 13 % bedroeg en vooral te wijten was aan de evolutie van het handelsverkeer tijdens de tweede helft van het jaar. De inzinking komt zeer duidelijk tot uiting in de verzendingen van diamant — waarvan de verkoop met 1 097 miljoen frank, zegge 29 % afnam, — in de uitvoer van glas, die met 283 miljoen of 27 % verminderde, zomede in de sector der onedele metalen, waar de daling 954 miljoen of 17 % bereikte. De verenging der afzetgebieden spaarde ook de textielnijverheid niet (—43 miljoen). De fotografische produkten (+176 miljoen), het niet-elektrotechnisch uitrustingsmaterieel (+114 miljoen) en de wapens en munitie behoren tot de voornaamste uitzonderingen op deze tendens.

Het minder gunstig verloop van de uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk trof vooral de ijzer- en staalnijverheid, waarvoor de achteruitgang 1 350 miljoen, zegge 53 % naar waarde en 59 % naar gewicht bereikte. De Britse produktiecapaciteit kon de binnenlandse vraag naar nagenoeg alle staalsoorten bevredigen; de verzendingen van luchtvaartmaterieel werden daarentegen van 18 op 280 miljoen frank gebracht.

De verkoop aan Belgisch-Kongo nam met 1,4 % af. Oorzaak hiervan zijn vooral de machines en toestellen, het transportmaterieel en de minerale brandstoffen.

In verband met de andere Europese landen dient een verbetering met 10 % te worden aangestipt ten opzichte van Portugal, terwijl de verzendingen naar Spanje evenwel met 30 % afnamen en een nogal gevoelige achteruitgang op de Oost-Europese markten wordt opgetekend.

Dat de uitvoer naar Zuid-Amerika met 40 % toenam, is in de eerste plaats te danken aan de verbetering van de betrekkingen met Argen-

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
V. *Minerale produkten*	**188**	**203**	**157**	**129**	**360**	**219**	**263**
w.o. : teeroliën, enz.	154	169	98	61	120	119	99
VI. *Chemische produkten, enz.*	**455**	**518**	**806**	**463**	**644**	**760**	**902**
w.o. : eigenlijk echemische produkten	232	156	203	170	259	264	221
meststoffen	181	223	363	77	120	112	122
fotografische produkten, enz.	77	88	165	152	209	324	498
VII. *Huiden, leder en pelterijen, enz.*	**92**	**79**	**109**	**89**	**114**	**130**	**97**
w.o. : pelterijen	70	72	93	72	96	107	59
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**1 723**	**1 456**	**1 886**	**1 666**	**2 092**	**2 235**	**2 192**
w.o. : kunstzijde	123	162	278	197	352	219	248
wol, enz.	625	457	642	583	807	1 017	952
katoen, enz.	141	191	272	195	188	189	193
vlas, enz.	634	501	525	522	557	600	581
kledingstukken, linnen, enz.	154	98	90	82	88	81	77
XIII. *Werken van steen, ceramiek, glas, enz.*	**344**	**254**	**582**	**490**	**916**	**1 110**	**823**
w.o. : glas en glaswaren	335	235	557	466	896	1 075	792
XIV. *Echte parels, edelstenen, enz.*	**1 750**	**1 268**	**1 459**	**2 251**	**3 301**	**3 860**	**2 763**
XV. *Metalen en werken van metaal*	**4 735**	**4 484**	**5 583**	**3 357**	**3 966**	**5 804**	**4 850**
w.o. : ijzer, gietijzer, staal	3 405	2 709	3 736	1 952	2 149	3 898	3 363
tin	876	1 079	930	789	737	737	406
zink	58	101	191	74	221	506	413
zeldzame metalen	346	529	469	359	451	231	229
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**181**	**264**	**271**	**310**	**163**	**299**	**413**
Machines en toestellen	112	200	233	261	114	242	331
Elektrisch materieel	69	64	38	49	49	57	82
XVII. *Vervoermaterieel*	**407**	**52**	**11**	**15**	**24**	**36**	**68**
XIX. *Wapens en munitie*	**177**	**181**	**256**	**206**	**286**	**221**	**330**
Totaal...	**10 052**	**8 759**	**11 120**	**8 976**	**11 866**	**14 674**	**12 701**
Andere waren	**447**	**454**	**424**	**299**	**317**	**416**	**412**
Totaal uitvoer...	**10 499**	**9 213**	**11 544**	**9 275**	**12 183**	**15 090**	**13 113**

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

tinië, waar de verkoop in vergelijking met 1956, het drievoudige bedraagt. De ondertekening van een multilateraal betalingsakkoord heeft hier ongetwijfeld sterk toe bijgedragen. Ook wordt vooruitgang geboekt bij de uitvoer naar Brazilië en vooral naar Venezuela. Het handelsverkeer met Columbië, dat gebrek aan deviezen kende, verslechterde heel wat.

Het status-quo met Azië bleef behouden, dank zij vooral het feit dat dieper kon worden doorgedrongen op de Japanse markt, waardoor de achteruitgang in de handelsverrichtingen met India werd gecompenseerd. De verkoop van uitrustingsgoederen, zijde en meststoffen op de Indiase markt, was inderdaad afgenomen. Het handelsverkeer met de Chinese Volksrepubliek — de derde Aziatische afnemer — bleef nagenoeg onveranderd.

§ 2. — LANDEN VAN HERKOMST

De bevoorrading van de B. L. E. U. op de buitenlandse markten ligt voor 76 % geconcentreerd op tien landen. Het is vooral te danken aan een toeneming van de leveringen uit de Lidstaten der Europese Economische Gemeenschap (E. E. G.), waardoor de vermindering van de uit Belgisch-Kongo ingevoerde waarde gecompenseerd werd, dat dit percentage zijn stabiliteit ten opzichte van 1956 bewaart. De E. E. G. nam 43,6 % van de totale ingevoerde waarde der B. L. E. U. voor haar rekening, tegen 41,1 % in 1956; ondanks de achteruitgang naar gewicht ten belope van 2,8 %, steeg de verkoopwaarde met 10 %. De waardeverhoging is hier dus heel wat hoger dan de stijging van de totale invoer, hetgeen verklaard wordt door de aard van de aankopen, die in grote mate produkten met een hogere verwerkingsgraad behelzen, waarvan de prijzen niet daalden, terwijl de invoer uit de andere landen — en, onder meer, uit de gebiedsdelen overzee — vaak betrekking heeft op grondstoffen, waarvan de prijzen sterk zijn afgebrokkeld.

Sedert 1954 komt West-Duitsland niet alleen vooraan op de lijst der leveranciers van de B. L. E. U., doch verhoogt trapsgewijze zijn aandeel in de totale invoer, aandeel dat van 13,6 % naar 15,6 % overgaat. Naar waarde steeg de import in 1957 nog met 9,8 %. Zowat over alle sectoren wordt een hogere invoer geboekt; dit valt echter vooral op voor de steenkolen (+40 %) en de textielprodukten, waar meestal de produkten met een hogere verwerkingsgraad in aanmerking komen; voor de ijzer- en staalprodukten namen de aankopen met 16 % toe, voor het transportmaterieel met 12 %, hetgeen vooral te danken is aan de autovoertuigen; de wetenschappelijke en precisie-instrumenten stegen met 13 %. De invoer van machines en toestellen daalde daarentegen met 7 %.

Nederland maakte nochtans de grootste vordering. De Belgisch-Luxemburgse aankoop steeg er met nagenoeg 14 %, zodat het sedert 1954 afnemend aandeel van de Beneluxpartner opnieuw tot 14,2 % is opgelopen. Voor sommige branches wordt een zeer sterke verhoging genoteerd. De minerale brandstoffen, voornamelijk petroleum, namen met 32 % toe.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale invoerwaarde						
	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
1. West-Duitsland	13,1	13,3	14,9	17,4	19,7	24,3	26,7	10,3	10,8	12,3	13,6	13,9	14,9	15,6
2. Nederland	11,2	16,2	16,6	17,1	18,8	21,4	24,3	8,8	13,2	13,7	13,4	13,2	13,1	14,2
3. Verenigde Staten van Amerika	20,6	18,1	12,4	13,1	15,7	20,4	21,2	16,1	14,7	10,3	10,3	11,0	12,5	12,3
4. Frankrijk (b)	13,1	12,5	13,4	15,3	17,7	19,5	20,4	10,3	10,1	11,1	12,0	12,4	11,9	11,9
5. Groot-Brittannië	10,6	10,1	11,1	10,7	12,1	13,2	14,1	8,3	8,1	9,0	8,4	8,5	8,1	8,2
6. Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi	10,1	9,8	9,1	9,9	11,7	12,1	9,5	7,9	8,0	7,5	7,7	8,2	7,4	5,5
7. Zweden	3,8	3,9	3,9	3,8	4,5	4,9	5,2	3,0	3,2	3,2	3,0	3,2	3,0	3,0
8. Australië	4,5	2,8	3,6	3,1	3,3	3,4	3,8	3,5	2,3	3,0	2,4	2,3	2,1	2,2
9. Zwitserland	3,3	3,2	3,0	2,9	2,9	3,3	3,4	2,6	2,6	2,5	2,3	2,0	2,0	2,0
10. Italië	1,9	1,7	1,8	1,9	2,2	2,4	3,2	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,9
11. Iran	0,8	0,1	0,1	0,1	0,5	1,2	2,5	0,6	0,1	—	—	0,3	0,7	1,4
12. Koweit	0,5	2,1	2,0	1,9	1,4	1,3	2,4	0,4	1,7	1,7	1,5	1,0	0,8	1,4
13. Canada	4,1	4,4	2,9	2,5	2,5	2,3	2,1	3,2	3,6	2,4	1,9	1,7	1,4	1,2
14. Argentinië	1,4	1,1	2,4	2,9	1,2	1,7	2,0	1,1	0,9	2,0	2,3	0,9	1,0	1,2
15. Unie van Zuid-Afrika	1,2	0,9	0,8	1,5	1,6	2,0	2,0	0,9	0,7	0,7	1,2	1,1	1,2	1,2
16. Finland	1,3	1,0	0,8	1,1	1,5	1,7	1,8	1,0	0,8	0,7	0,8	1,1	1,0	1,0
17. U.S.S.R.	0,9	0,6	0,8	1,4	1,5	1,8	1,7	0,7	0,5	0,7	1,1	1,0	1,1	1,0
18. Noorwegen	1,1	1,4	1,1	1,1	1,0	1,3	1,6	0,9	1,1	0,9	0,8	0,7	0,8	0,9
19. Nieuw Zeeland	0,7	0,4	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0	0,5	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6
20. Venezuela	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,9	1,0	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6
21. Brazilië	1,9	1,5	1,5	1,2	1,1	1,5	1,0	1,5	1,3	1,2	1,0	0,8	0,9	0,6
22. Pakistan	1,1	0,7	0,9	0,9	1,1	1,0	1,0	0,9	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,6
Overige landen	19,9	16,9	17,2	16,7	18,9	21,2	19,7	15,6	13,7	14,2	13,1	13,3	12,9	11,5
Totaal	**127,5**	**123,1**	**121,1**	**127,5**	**142,2**	**163,6**	**171,6**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer in 1957.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de scheikundige produkten met 27 % en papier met 23 %. Bij de verhoging voor textielprodukten met 12 % komen vooral katoen en confectieartikelen in aanmerking; voor laatstgenoemde produkten stijgt de invoer van 529 miljoen tot 719 miljoen frank. Vooral wegens de leveringen van vliegtuigen en onderdelen, nam het vervoermaterieel met 46 % toe; met een stijging ten belope van 19 % bereikten de machines thans ongeveer 2,5 miljard frank. Een geringere verhoging valt aan te stippen voor de produkten van het dierenrijk en bij de voedingsmiddelennijverheid. Voor de produkten van het plantenrijk beloopt de achteruitgang daarentegen 3 %. Ook de ijzer- en staalprodukten kenden een terugloop met 3 %.

Wat de Verenigde Staten betreft, is de totale stijging ten belope van 4 % vooral toe te schrijven aan de spectaculaire invoertoeneming van enkele categorieën van produkten vooral tijdens de eerste vier maanden van het jaar. Deze toeneming ligt grotendeels aan de kant der minerale brandstoffen, waarvan de aankopen 3,9 miljard bereikten en het gevolg waren van de moeilijkheden bij de bevoorrading in petroleum uit het Midden-Oosten; deze toestand gaf ook aanleiding tot het sluiten van langlopende contracten voor aankopen van steenkolen, waarvan de uitvoering over het ganse jaar liep. Doordat de Verenigde Staten de plaats innamen van andere leveranciers — onder andere van Mexico — en bovendien voordeel haalden uit de hoge bedrijvigheid in de textielnijverheid tijdens het eerste halfjaar, stegen de aankopen van katoen met 1,4 miljard frank. Met een totaal van 639 miljoen frank werd de invoerwaarde van farmaceutische produkten verdubbeld. Voor andere produkten wordt daarentegen soms een gevoelige vermindering opgetekend : zo bereikten de graangewassen, bij voorbeeld, ten gevolge van de rijke binnenlandse oogst en een nieuwe oriëntering van de Belgisch-Luxemburgse importeurs naar de Franse markt, nog slechts 1,7 miljard frank, tegen 2,9 miljard in 1956. De invoer van ijzer- en staalprodukten is met 6,3 % gedaald, die van machines met 17 % en van vervoermaterieel met 14 %.

De stijging van de invoer uit Frankrijk met nagenoeg 1 miljard ligt voornamelijk bij de graangewassen en de scheikundige produkten, waarvan de aankopen respectievelijk met 695 en 390 miljoen frank toenamen. Behalve voor de autovoertuigen (+316 miljoen) boeken de metaalgroepen een achteruitgang.

Ondergaat de positie van het Verenigd Koninkrijk relatief gesproken een lichte verbetering, dan is dit hoofdzakelijk te danken aan de bestellingen van niet-elektrische machines en toestellen, die samen over een bedrag van 2,5 miljard frank liepen (+540 miljoen), zomede aan de aankopen van autovoertuigen en minerale brandstoffen. Ondanks de achteruitgang in sommige sectoren en, onder meer, bij de produkten van het plantenrijk (—200 miljoen) steeg de totale invoer met 6,4 %.

Een groot aantal goederen, waaronder landbouwprodukten, textielwaren, ijzer- en staalprodukten, schoeisel en metaalfabrikaten, bewerkten de expansie van de Italiaanse verkoop ten belope van 37 %.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	1951	1953	1954	1955	1956	1957
II. *Produkten van het plantenrijk*	**4 057**	**2 261**	**2 080**	**2 736**	**4 071**	**2 653**
w.o. : fruit	362	368	396	343	534	545
graangewassen	3 111	1 735	1 105	2 051	2 962	1 678
zaden, enz.	—	103	488	281	494	360
III. *Vetstoffen*	**958**	**288**	**418**	**518**	**238**	**255**
IV. *Produkten van de voedingsmiddelenindustrie*	**1 225**	**794**	**965**	**1 000**	**932**	**956**
w.o. : cacao en bereide cacao	178	52	145	21	3	3
groentenconserven	148	142	182	216	238	334
tabak	688	492	461	432	443	441
V. *Minerale produkten*	**2 598**	**1 356**	**1 029**	**1 579**	**3 045**	**4 279**
w.o. : zout, zwavel, enz.	155	78	123	174	140	215
brandstoffen, enz.	2 296	1 167	827	1 269	2 727	3 900
VI. *Chemische produkten*	**1 360**	**942**	**1 176**	**1 271**	**1 402**	**1 790**
w.o. : eigenlijke chemische produkten	572	356	463	557	630	692
farmaceutische produkten	196	237	320	285	327	689
looi-extracten	260	179	236	268	284	271
zeep, kaarsen, enz.	226	70	62	69	70	86
VII. *Huiden, leder, pelterijen, enz.*	**288**	**121**	**133**	**159**	**138**	**154**
VIII. *Rubber en rubberwaren*	**162**	**91**	**104**	**169**	**237**	**210**
IX. *Hout, kurk en werken hiervan*	**180**	**84**	**76**	**97**	**106**	**81**
w.o. : hout en werken van hout	137	83	72	94	104	79
X. *Papier en papierwaren*	**218**	**108**	**170**	**219**	**201**	**272**
Grondstoffen	67	15	75	97	57	99
Papier en karton, papier- en kartonwaren	121	62	64	89	109	134
Boeken	30	31	31	32	35	38
XI. *Textielstoffen en textielwaren*	**3 021**	**1 171**	**1 353**	**1 015**	**1 421**	**2 883**
w.o. : kunstzijde, enz.	181	112	137	141	142	168
katoen	2 569	924	1 086	731	1 044	2 431
tricotagegoederen	50	12	9	13	19	28
kledingstukken, linnen, enz.	113	49	54	41	63	72
XIV. *Edelstenen*	**309**	**209**	**114**	**302**	**419**	**519**
XV. *Metalen en werken uit metaal*	**1 236**	**809**	**1 015**	**1 352**	**1 746**	**1 611**
w.o. : ijzer, staal, enz.	548	512	612	994	1 404	1 316
lood	497	211	236	213	212	160
XVI. *Machines, elektrisch materieel*	**2 344**	**2 066**	**2 248**	**2 507**	**2 976**	**2 461**
Machines en toestellen	1 794	1 556	1 720	1 861	2 255	1 900
Elektrisch materieel	550	510	528	646	721	561
XVII. *Vervoermaterieel*	**1 898**	**1 572**	**1 598**	**2 095**	**2 716**	**2 334**
w.o. : autovoertuigen, rijwielen, enz.	1 767	1 273	1 476	1 660	1 521	1 580
vliegtuigen, schepen	104	287	101	410	1 169	739
XVIII. *Wetenschappelijke instrumenten en toestellen*	**184**	**195**	**217**	**236**	**256**	**276**
w.o. : optische toestellen, enz.	129	116	116	120	135	139
Totaal	**20 038**	**12 067**	**12 746**	**15 255**	**19 904**	**20 734**
Andere waren	**437**	**371**	**383**	**418**	**525**	**513**
Totaal invoer	**20 475**	**12 438**	**13 129**	**15 673**	**20 429**	**21 247**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Afdelingen en hoofdstukken van het douanetarief.

Naar waarde daalden de aankopen in Belgisch-Kongo met 22 %, terwijl het gewicht nagenoeg onveranderd bleef. Deze toestand weerspiegelt bijna volledig de daling van de koperprijzen. De invoer van genoemd metaal verminderde met 37 % naar waarde, doch slechts met 7 % naar hoeveelheid; in 1956 bedroeg hij 65 % op het totaal, tegen 53 % in 1957.

De invoer uit Oost-Europa bleef stationair. De in de U. S. S. R. gedane aankopen namen evenwel met 2,5 % af.

De evolutie van de betrekkingen met het Midden-Oosten wijst op de toegenomen behoeften aan petroleumprodukten; de transacties met Oceanië staan hoofdzakelijk in verband met de bedrijvigheid in de textielnijverheid.

AFDELING VI. — HANDELSBALANS

In 1957 was de handelsbalans van de B. L. E. U. voortdurend deficitair, zodat de tijdens het laatste kwartaal van 1956 begonnen evolutie voortging. Het tekort bereikte 12,3 miljard frank, zegge 7,2 % van de invoer, tegen 3,4 % tijdens het vorige jaar. De dekkingscoëfficiënt viel van 96,6 op 92,8 terug.

Het ongunstig verloop van het saldo tijdens de eerste helft van het jaar was hoofdzakelijk te wijten aan de sterke expansie van de invoer. Tijdens het tweede semester was de daling van de uitvoerhandel in juli en augustus niet vreemd aan de stijging van het nadelig saldo. Dit neemt niet weg dat het handelsverkeer omstreeks het einde van het jaar evenwichtiger verliep, vermits de dekkingscoëfficiënt voor de laatste vier maanden 96 bedraagt.

Het tekort met de E. B. U.-zone blijkt wel de belangrijkste wijziging in de handelsbalans. Tijdens de vorige twee jaren werden de tekorten met de dollarzone inderdaad bijna volledig gecompenseerd door de batige saldi ten opzichte van de E. B. U. In 1957 bewerkte het ongunstig verloop van het handelsverkeer met de E. B. U.-zone een tekort van 4 miljard frank, tegen een overschot van hetzelfde bedrag tijdens het vorige jaar. De achteruitgang is zeer algemeen, doch komt vooral tot uiting tegenover de sterlingzone. Alleen ten opzichte van het Verenigd Koninkrijk nam het deficit met 2,1 miljard frank toe, waarvan twee derde het gevolg is van de lagere uitvoer van ijzer- en staalprodukten. De steeds sterkere positie die West-Duitsland, dank zij zijn exportcapaciteit, bij de E. B. U. inneemt, bleef niet zonder uitwerking op de B. L. E. U. Sedert 1955 bleef de Belgisch-Luxemburgse uitvoer praktisch stationair, terwijl de import met 35 % toenam, zodat het totaal tekort op de han-

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer-, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1956 en 1957 (a)

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1956			1957		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c.i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
I. *Dollarzone*	**27 645**	**23 101**	**— 4 544**	**28 172**	**21 490**	**— 6 682**
1. Verenigde Staten van Amerika ...	20 429	15 090	— 5 339	21 247	13 113	— 8 134
2. Canada	2 303	2 545	+ 242	2 110	2 082	— 28
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	3 851	3 728	— 123	3 456	4 071	+ 615
4. Andere landen (c)	1 062	1 738	+ 676	1 359	2 224	+ 865
II. *E.B.U.-zone* (d) ...	**108 537**	**112 567**	**+ 4 030**	**117 872**	**114 012**	**— 3 860**
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**788**	**1 640**	**+ 852**	**769**	**1 179**	**+ 410**
IV. *Oost-Europa* (e)	**5 178**	**5 403**	**+ 225**	**5 271**	**4 851**	**— 420**
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi* ...	**12 131**	**7 067**	**— 5 064**	**9 453**	**6 996**	**— 2 457**
VI. *Andere republieken van Latijns Amerika*	**4 115**	**2 414**	**— 1 701**	**3 927**	**4 876**	**+ 949**
1. Argentinië	1 686	769	— 917	2 047	2 778	+ 731
2. Brazilië	1 508	709	— 799	996	1 037	+ 41
3. Andere landen(f).	922	936	+ 14	884	1 061	+ 177
VII. *Diverse zones* (g) ...	**5 230**	**5 932**	**+ 702**	**6 158**	**5 898**	**+ 260**
Algemeen totaal ...	**163 624**	**158 124**	**— 5 500**	**171 622**	**159 302**	**— 12 320**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

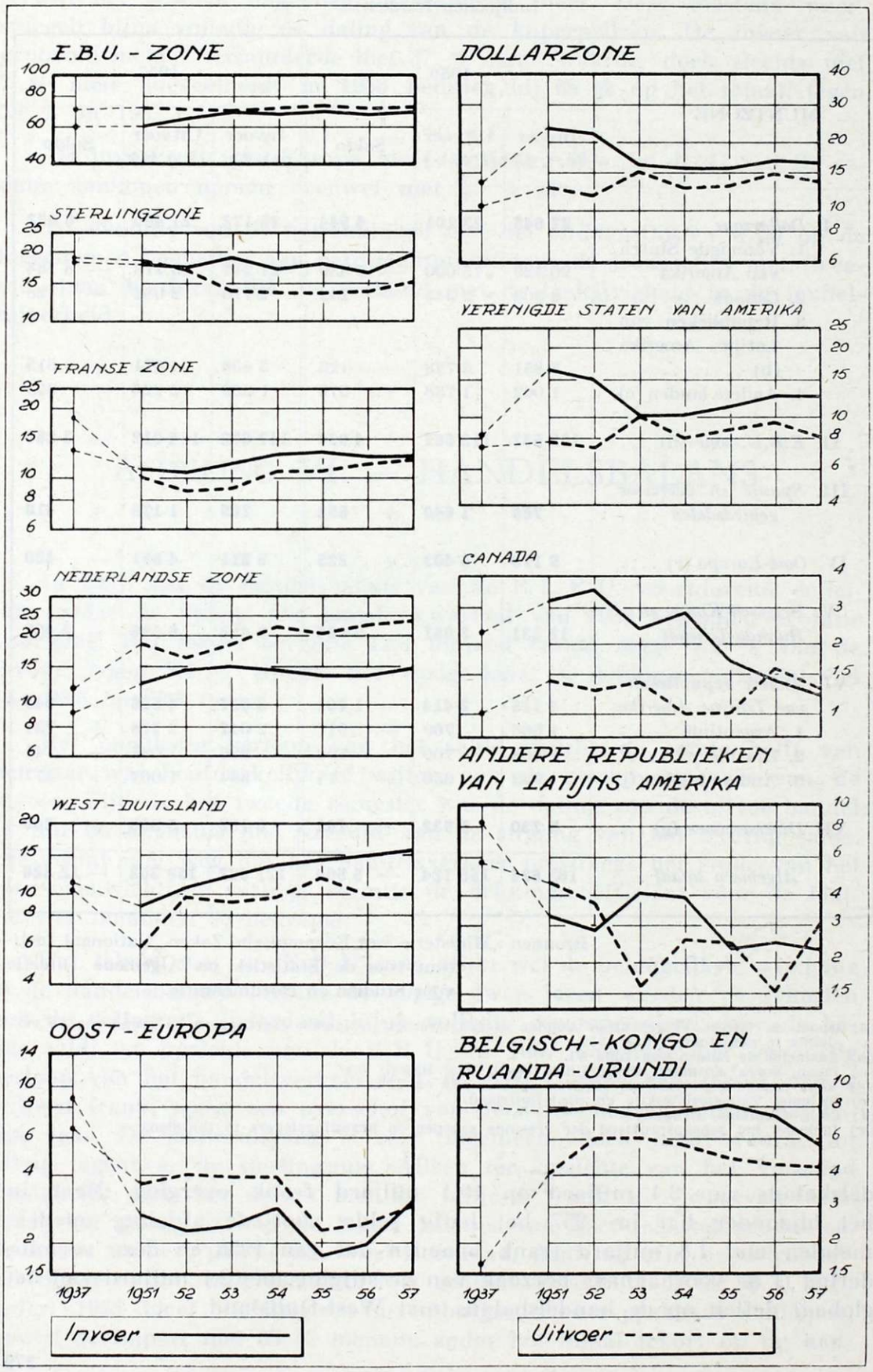
(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1957.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Voor nadere gegevens, zie tabellen op blz. 381 en 383.
(e) Inclusief Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.
(f) Chili, Columbia, Uruguay.
(g) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en bezettingslegers in Duitsland.

delsbalans van 3,4 miljard op 10,4 miljard frank overging. Meer in het bijzonder ligt in 1957 het batig saldo voor de afdeling onedele metalen met 1,8 miljard frank beneden dat van 1956 en deze vermindering is de voornaamste oorzaak van de stijging met 2,1 miljard van het globaal deficit op de handelsbalans met West-Duitsland.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

In- en uitvoer per muntzone

(percentages van het totaal)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

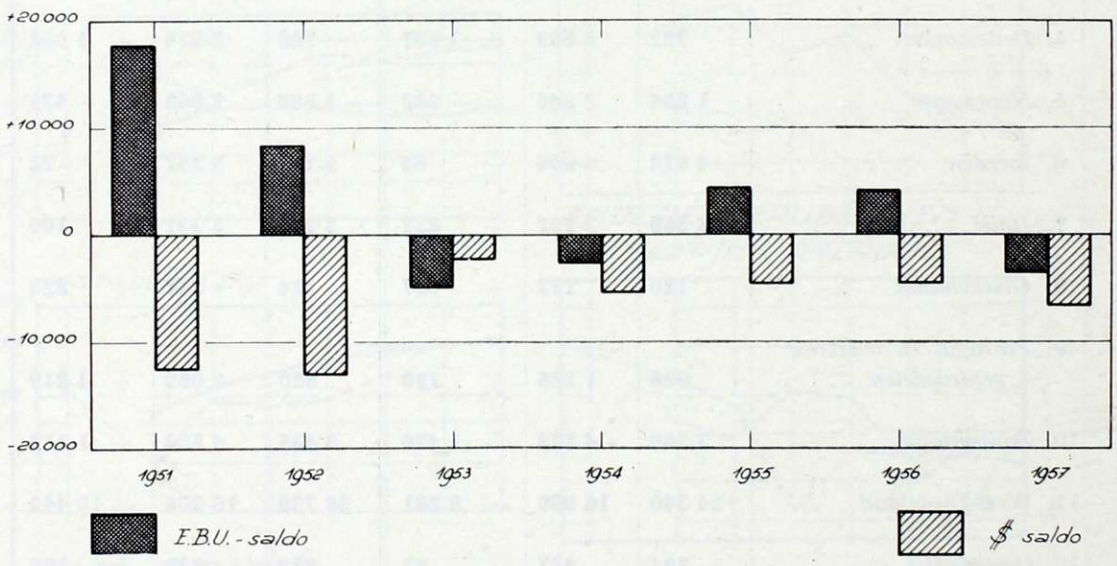
MUNTZONE	1956			1957		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
1. *Sterlingzone*	**26 921**	**21 385**	**— 5 536**	**28 265**	**19 365**	**— 8 900**
w. o. : Verenigd Koninkrijk ...	(13 227)	(10 090)	(— 3 137)	(14 079)	(8 884)	(— 5 195)
Unie van Zuid-Afrika	(1 970)	(1 360)	(— 610)	(1 952)	(1 592)	(— 360)
Pakistan	(1 011)	(714)	(— 297)	(984)	(489)	(— 495)
Indiase Unie .	(786)	(2 449)	(+ 1 663)	(689)	(1 969)	(+ 1 280)
Australië	(3 378)	(1 073)	(— 2 305)	(3 829)	(756)	(— 3 073)
2. *Franse muntzone* ...	**20 446**	**18 217**	**— 2 229**	**21 440**	**19 046**	**— 2 394**
w. o. : Frankrijk....	(19 482)	(16 904)	(— 2 578)	(20 428)	(17 564)	(— 2 864)
3. *Nederlandse muntzone*	**22 199**	**35 548**	**+ 13 349**	**25 220**	**37 226**	**+ 12 006**
w. o. : Nederland ...	(21 363)	(34 659)	(+13 296)	(24 302)	(36 215)	(+11 913)
Indonesië ...	(426)	(784)	(+ 358)	(491)	(896)	(+ 405)
4. *Denemarken*	**722**	**2 659**	**+ 1 937**	**722**	**2 574**	**+ 1 852**
5. *Noorwegen*	**1 264**	**2 246**	**+ 982**	**1 584**	**2 063**	**+ 479**
6. *Zweden*	**4 872**	**4 804**	**— 68**	**5 184**	**5 257**	**+ 73**
7. *Italië*.....	**2 360**	**3 197**	**+ 837**	**3 236**	**3 341**	**+ 105**
8. *Griekenland*	**120**	**777**	**+ 657**	**124**	**947**	**+ 823**
9. *Portugal en overzeese gebiedsdelen*	**996**	**1 786**	**+ 790**	**850**	**2 069**	**+ 1 219**
10. *Zwitserland*	**3 308**	**4 778**	**+ 1 470**	**3 435**	**4 553**	**+ 1 118**
11. *West-Duitsland*	**24 340**	**16 059**	**— 8 281**	**26 730**	**16 286**	**— 10 444**
12. *Oostenrijk*	**794**	**857**	**+ 63**	**839**	**939**	**+ 100**
13. *Turkije*	**195**	**254**	**+ 59**	**243**	**346**	**+ 103**
Totaal E.B.U. ..	**108 537**	**112 567**	**+ 4 030**	**117 872**	**114 012**	**— 3 860**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De vermindering met 1,3 miljard van het batig saldo ten aanzien van Nederland is te wijten aan een gevoelige vertraging in de expansie van de export.

Blijkbaar vloeit de verhoging van het deficit met de dollarzone voornamelijk voort uit een ongunstiger verloop van de uitvoer, die met 7 % daalde. De evolutie van de balans met de Verenigde Staten wijst er nochtans op dat het nadelig saldo de opgetekende verhoging bijna volledig bereikte tijdens de eerste vier maanden van het jaar en dit uitsluitend wegens de stijging van de invoer. Gedurende de laatste acht maanden, groeide het deficit nog slechts met nagenoeg 300 miljoen, want tijdens genoemde periode was de invoer, gelijklopend met de uitvoer, gedaald ten opzichte van het vorige jaar. De Amerikaanse recessie had dus geen sterke weerslag op de handelsbalans. Een sedert 1955 aanhoudende verbetering van het handelsverkeer met andere landen dezer zone, waaronder Japan, heeft de ongunstige evolutie met de Verenigde Staten en Canada gedeeltelijk gecompenseerd.

Saldo van de handelsbalansen der B. L. E. U.
met de E. B. U. en de dollarzone
(miljoenen franken)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Door een aanzienlijke stijging van de uitvoer naar de voornaamste klanten van Latijns-Amerika en vooral naar Argentinië, sloeg de ongunstige handelsbalans met deze landen ten voordele van de B. L. E. U. om. De daling naar waarde van de invoer uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi komt tot uiting in een gelijkwaardige vermindering van het nadelig saldo.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Saldo van de handelsbalans per muntzone (a)

(percentages van de totale invoer)

MUNTZONE	1951	1953	1954	1955	1956	1957
I. *Dollarzone*	**— 9,8**	**— 1,9**	**— 4,3**	**— 3,2**	**— 2,8**	**— 4,0**
1. Verenigde Staten van Amerika	— 7,8	— 0,8	— 3,0	— 2,5	— 3,3	— 4,7
2. Canada	— 1,8	— 1,1	— 0,7	— 0,7	+ 0,1	—
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	— 0,8	— 0,7	— 0,8	— 0,5	— 0,1	+ 0,4
4. Andere landen (c)	+ 0,6	+ 0,7	+ 0,5	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,5
II. *E. B. U.-zone*	**+ 14,0**	**— 4,1**	**— 2,2**	**+ 3,1**	**+ 2,5**	**— 2,2**
1. Sterlingzone	+ 1,4	— 6,5	— 4,9	— 4,9	— 3,4	— 5,2
w. o. : Verenigd Koninkrijk	(+ 2,1)	(— 1,8)	(— 2,7)	(— 2,2)	(— 1,9)	(— 3,0)
Australië	(— 1,3)	(— 2,5)	(— 1,5)	(— 1,4)	(— 1,4)	(— 1,8)
2. Franse muntzone	— 0,5	— 3,0	— 2,9	— 2,5	— 1,4	— 1,4
w. o. : Frankrijk	(— 0,8)	(— 3,6)	(— 3,3)	(— 2,7)	(— 1,6)	(— 1,7)
3. Nederlandse muntzone	+ 7,1	+ 2,7	+ 5,3	+ 6,7	+ 8,2	+ 7,0
w. o. : Nederland	(+ 7,8)	(+ 2,9)	(+ 5,6)	(+ 7,0)	(+ 8,1)	(+ 6,9)
4. Denemarken	+ 1,4	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,6	+ 1,2	+ 1,1
5. Noorwegen	+ 1,0	+ 0,8	+ 0,6	+ 1,0	+ 0,6	+ 0,3
6. Zweden	+ 1,2	—	+ 0,3	+ 0,2	—	—
7. Italië	+ 0,6	+ 1,5	+ 1,0	+ 0,6	+ 0,5	+ 0,1
8. Zwitserland	+ 1,4	—	+ 0,3	+ 0,7	+ 0,9	+ 0,7
9. West-Duitsland	— 2,5	— 3,6	— 4,9	— 2,4	— 5,1	— 6,1
10. Griekenland, Portugal en overzeese gebiedsdelen, Oostenrijk, Turkijë	+ 2,9	+ 2,8	+ 1,6	+ 1,7	+ 1,0	+ 1,3
III. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	—	**+ 0,1**	**+ 0,1**	**+ 0,1**	**+ 0,5**	**+ 0,2**
IV. *Oost-Europa* (d)	**+ 1,2**	**+ 1,3**	**+ 0,7**	**+ 0,4**	**+ 0,1**	**— 0,2**
V. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	**— 3,7**	**— 2,0**	**— 2,8**	**— 3,6**	**— 3,1**	**— 1,5**
VI. *Andere republieken van Latijns-Amerika*	**+ 1,5**	**— 2,8**	**— 1,5**	**+ 0,2**	**— 1,0**	**+ 0,6**
1. Argentinië	+ 0,4	— 1,8	— 1,5	—	— 0,6	+ 0,4
2. Brazilië	+ 0,6	— 0,8	— 0,7	—	— 0,4	—
3. Andere landen (e)	+ 0,5	— 0,2	+ 0,7	+ 0,2	—	+ 0,1
VII. *Diverse zones* (f)	**+ 1,0**	**+ 2,7**	**+ 0,3**	**+ 0,7**	**+ 0,6**	**— 0,1**
Algemeen totaal	**+ 4,2**	**— 6,7**	**— 9,7**	**— 2,3**	**— 3,4**	**— 7,2**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1957.
(b) Exclusief de landen van zone VI.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Inclusief Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.
(e) Chili, Columbia, Uruguay.
(f) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.

AFDELING VII. — BETALINGSBALANS[1]

De sedert einde 1956 op de globale betalingsbalans van de B. L. E. U. voorkomende tekorten, bleven aanhouden tijdens de eerste drie kwartalen van het jaar 1957. Deze evolutie is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de verslechtering van het saldo der lopende transacties en, meer in het bijzonder, der goederentransacties. Zowel voor het overheids- als voor het particulier kapitaal bleef de afvoer eveneens zeer omvangrijk; de eerste negen maanden sloten met een deficit van nagenoeg 4 miljard frank.

Deze evolutie kan verklaard worden door de toegenomen goederen-invoer, die toe te schrijven is aan de gevolgen van de Suez-crisis, zomede aan een binnenlandse vraag die door de spreiding van de inkomens uit de hoogconjunctuur krachtiger onderhouden werd. De door de handelspartners getroffen maatregelen om te beletten dat de uitgaven buitensporig zouden aangroeien en aldus het financieel evenwicht verstoren, deden zich daarentegen gevoelen op de Belgisch-Luxemburgse uitvoer. In verband met de transacties op de kapitaalrekening van de Staat vloeien de terugbetalingen veeleer voort uit de op de internationale kapitaalmarkt heersende omstandigheden, dan uit een opzettelijk gevoerde actie om de stijging van de buitenlandse schuld tegen te gaan.

Onder invloed van de conjunctuuromslag, van de inzake wisselverkeer getroffen maatregelen en van de in het buitenland door de overheid aangegane leningen, verbeterde de toestand tijdens de laatste maanden van het jaar in aanzienlijke mate. Uiteindelijk sloot de betalingsbalans met een batig saldo van 2,1 miljard, tegen 0,4 miljard in 1956. In tegenstelling met het tijdens het vorige jaar opgetekende tekort, liet de kapitaalbeweging van de overheidssector in 1957 een netto-overschot van 1,5 miljard en speelde een overwegende rol bij de vorming van het eindsaldo.

§ 1. — LOPENDE TRANSACTIES

De buitenlandse betrekkingen van de B. L. E. U. werden in 1957 vooral gekenmerkt door een minder gunstig verloop van de balans der lopende transacties. Het totale saldo viel van 12,3 miljard in 1956 terug op 8,7 miljard in 1957.

1. — *Goederentransacties.*

Op basis van de door de Nationale Bank bijgewerkte financiële regelingen, liet de in- en uitvoer tegen f.o.b.-prijzen een batig saldo van

(1) Voor verdere details, o. m. betreffende de berekeningsmethodes, zie : « De Betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1957 » (*Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België*, XXXIIIe jaar, Deel I, n[r] 6, juni 1958, blz. 453-464).

0,6 miljard, tegen 5,4 miljard in 1956. Deze evolutie vloeit voort uit het feit dat de invoer sterker toenam dan de uitvoer. Voor de export is de toeneming hoofdzakelijk te danken aan de gemiddelde waarde, want naar omvang valt zelfs een lichte achteruitgang aan te stippen; de uitvoer werd beïnvloed door de stakingen in de metaalnijverheid, zomede door de recessie in de Verenigde Staten en de vermindering van de koopkracht in de landen, die grondstoffen voortbrengen. Het feit dat de uitvoer niet meer toenam in omvang staat nochtans in contrast met de nog steeds op stijging gerichte tendens in de meeste Europese landen. Eens te meer wordt hierdoor bewezen hoe gevoelig het Belgisch bedrijfsleven is aan de schommelingen van de internationale vraag.

De arbitrageverrichtingen sloten met een batig saldo van 2,6 miljard, d.i. 0,7 miljard meer dan in 1956. Deze toeneming kan toegeschreven worden aan de ontwikkeling van het internationaal handelsverkeer en aan de geleidelijk doorgevoerde vereenvoudiging van de reglementering op het stuk van de wisselcontrole. Inderdaad, sedert 1 september 1956 wordt geen bijzondere vergunning meer vereist bij de doorvoertransacties voor de voornaamste goederen van het internationaal handelsverkeer.

2. — *Onzichtbare transacties.*

Kende het saldo der goederentransacties in de loop van het jaar een ongunstiger verloop, dan bleef dit der onzichtbare transacties daarentegen toenemen. Rekening houdend met de schenkingen, steeg het batig saldo van 4,2 miljard in 1956 tot 5,3 miljard in 1957; deze aangroei is voornamelijk te danken aan de « niet elders opgenomen Regeringstransacties », die gunstig werden beïnvloed door de uitgaven van de Koloniale Schatkist in België en niet meer bepaalde buitengewone uitgaven voor de landsverdediging, die in 1956 vereffend werden, opnemen.

Alhoewel het traditioneel nadelig saldo lichtelijk aangroeide, namen de betalingen in verband met het vervoer toe, zowel wat betreft de ontvangsten als de uitgaven. De stijging der ontvangsten wijst op een intensiever gebruik van de Belgische haveninstellingen en op de uitbreiding van het transport, verricht of betaald voor rekening van de Kolonie. De uitgaven, die 1,8 miljard hoger lagen in vergelijking met 1956, geven de toeneming van de vrachtprijs weer alsmede van het ingevoerd gewicht, dat van 54,9 miljoen ton in 1956 op 56,6 miljoen werd gebracht in 1957.

De stijging der ontvangsten onder de rubriek « Verplaatsingen in het buitenland » houdt gelijke tred met een werkelijke toeneming van het aantal overnachtingen van buitenlandse reizigers. De verbetering is ook te danken aan het feit dat de ontvangsten, voortkomend van kolonialen beter in de telling werden opgenomen; de mogelijkheid bestaat echter dat deze ontvangsten gedeeltelijk een wezenlijke repatriëring van kapitaal dekken. Op het stuk van de uitgaven zijn de statistieken erg onvolledig, vermits tal van transacties op de vrije markt uitgevoerd worden.

Doordat de ontvangsten sterker afnamen dan de uitgaven, viel het positief saldo der inkomsten uit investeringen van 3,5 miljard in 1956 terug op 3,3 miljard in 1957. De interesten op de vordering van de B. L. E. U. op de E. B. U., die in deze rubriek zijn opgenomen, bereikten 260 miljoen frank. De op de buitenlandse overheidsschuld, op lange en halflange termijn, uitbetaalde interesten bedroegen 704 miljoen frank en waren derhalve iets lager dan in 1956 (724 miljoen).

De overmakingen door vreemde arbeiders naar hun land van herkomst steeg van 1,4 miljard tot 1,7 miljard. Rekening houdend met het feit dat de ontvangsten voortkomend van de Belgische grensarbeiders nog meer toenamen, steeg het batig saldo uiteindelijk met 0,4 miljard.

De schenkingen leverden een batig saldo op van 1,3 miljard, tegen 1 miljard in 1956; deze verbetering is te danken aan de verrichtingen met de Kolonie, bestaande o.m. uit de geldrepatriëring door kolonialen bij hun terugkeer in België.

§ 2. — TRANSACTIES OP DE KAPITAALREKENING

De transacties op de kapitaalrekening leverden een netto-kapitaalafvoer op van 6,1 miljard, tegen 11,6 miljard in 1956. Deze gevoelige vermindering is voornamelijk te danken aan de kentering in de beweging van het overheidskapitaal.

1. — *Particuliere kapitalen.*

Op verre na vormen de plaatsingen en de investeringen de voornaamste post van de particuliere kapitaalverrichtingen. Onder voorbehoud van de marge die bij een statistische raming voor vergissingen dient te worden open gelaten, viel de nettokapitaalafvoer van 9 miljard terug op 6,8 miljard. De in 1956 opgetekende sterke toeneming hield evenwel nog aan tot september 1957 en verscherpte de monetaire spanningen. Onder invloed van diverse factoren, als daar zijn de aan de reglementering op het wisselverkeer gebrachte wijzigingen en de verhoging van de rentevoet, sloeg de beweging achteraf om en gaf aanleiding tot repatriëring van kapitalen.

2. — *Overheidskapitalen.*

In 1956 werkte de samenkrimping van de internationale kapitaalmarkt geenszins bevorderend voor het plaatsen van leningen; het totaal tekort op de kapitaaltransacties van de overheid bereikte 3,6 miljard. De verscherping van de monetaire en financiële spanningen bij de aan-

vang van 1957, leidde tot nieuwe terugbetalingen tijdens het eerste halfjaar; niettegenstaande de trekking op het Internationaal Monetair Fonds, bereikte het deficit tijdens genoemde periode 1,1 miljard frank. Later maakte de ontspanning op de kapitaalmarkt het mogelijk, meerdere leningen in het buitenland aan te gaan, zodat de balans uiteindelijk sloot met een batig saldo van 1,6 miljard.

Rekening houdend met de aflossingen, leverden de langlopende kapitalen een positief saldo op van slechts 200 miljoen frank. Op de ontvangstzijde dienen aangestipt te worden : de lening van 30 miljoen dollar, in september op de markt der Verenigde Staten geplaatst tegen een rentevoet van 5,50 %, en met een looptijd van 15 jaar; het saldo van 100 miljoen frank op de lening van 20 miljoen dollar, door de I. B. R. D. in 1954 toegestaan; een afhouding van 100 miljoen frank op de lening van 10 miljoen dollar, in 1957 bij dezelfde instelling aangegaan; een bedrag van 400 miljoen frank, voortkomend van een inschrijving op certificaten door Ruanda-Urundi. Op de uitgavenzijde komt, buiten de aflossingen en sommige verrichtingen met de gebiedsdelen overzee, een storting voor van 125 miljoen frank, zijnde het aandeel van de Staat in de kapitaalvorming van de Internationale Financieringsmaatschappij.

Per saldo gaf de kapitaalsbeweging op korte termijn aanleiding tot een nettotoevoer van 1,4 miljard; dit is het gevolg van de trekking op het Internationaal Monetair Fonds, zomede van de leningen, die op het einde van het jaar door de Schatkist en door sommige parastatale instellingen in Duitsland en Zwitserland werden aangegaan; aan de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi en aan de Koloniale Schatkist werden terugbetalingen gedaan ten belope van 3,2 miljard frank.

§ 3. — FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

Het globaal batig saldo van 2,1 miljard kwam tot uiting in een gelijkaardige toeneming van de goud- en deviezenvoorraad der Belgische en Luxemburgse particuliere banken.

De netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank liep doorheen diverse schommelingen, die uiteindelijk een compenserende werking hadden. De goudvoorraad verminderde met 0,5 miljard, doch het tegoed in inwisselbare munt steeg daarentegen met 0,9 miljard. De op elkaar volgende tekorten bij de E. B. U., zomede de contractuele of aanvullende aflossingen ten bate van de B. L. E. U., hebben de schuldvordering op de E. B. U. ten belope van 2,9 miljard verminderd. Het niet gecompenseerde batig saldo van de decemberverrichtingen met E. B. U.-landen bedroeg 1,5 miljard, tegen een tekort van 0,3 miljard voor december 1956. De portefeuille op het buitenland en de andere nettotegoeden of -verplichtingen namen respectievelijk met 0,5 en 0,2 miljard toe.

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1955, 1956 en 1957

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957	1955	1956	1957
I. *Lopende transacties* :									
A. Zichtbare transacties :									
1. Goederentransacties (f.o.b.) ...	**133,3**	**151,9**	**155,6**	**125,1**	**142,0**	**149,8**	**+ 8,2**	**+ 9,9**	**+ 5,8**
a) Uitvoer en invoer	123,3	140,1	141,8	118,5	134,7	141,2	+ 4,8	+ 5,4	+ 0,6
b) Arbitrageverrichtingen	7,3	8,3	10,1	5,9	6,4	7,5	+ 1,4	+ 1,9	+ 2,6
c) Loonwerk	2,7	3,5	3,7	0,7	0,9	1,1	+ 2,0	+ 2,6	+ 2,6
2. Niet-monetair goud	—	—	—	**0,1**	**0,8**	**1,1**	**— 0,1**	**— 0,8**	**— 1,1**
Totaal A (1 + 2)...	**133,3**	**151,9**	**155,6**	**125,2**	**142,8**	**150,9**	**+ 8,1**	**+ 9,1**	**+ 4,7**
B. Onzichtbare transacties :									
3. Diensten	**33,3**	**41,6**	**44,4**	**31,3**	**38,4**	**40,4**	**+ 2,0**	**+ 3,2**	**+ 4,0**
a) Vervoer	10,1	12,8	14,4	12,8	16,9	18,7	— 2,7	— 4,1	— 4,3
(brutovrachten, havenontvangsten, enz.)	*9,3*	*11,7*	*13,4*	*12,8*	*16,9*	*18,7*	*— 3,5*	*— 5,2*	*— 5,3*
(scheepsvoorraden)	*0,8*	*1,1*	*1,0*	—	—	—	*+ 0,8*	*+ 1,1*	*+ 1,0*
b) Verzekeringspremiën en -uitkeringen	0,7	1,1	1,2	0,9	1,2	1,5	— 0,2	— 0,1	— 0,3
c) Verplaatsingen in het buitenland.....	3,0	3,8	4,3	2,7	2,8	3,2	+ 0,3	+ 1,0	+ 1,1
d) Grensarbeiders, vreemde arbeiders en andere arbeidsbezoldigingen.....	2,5	3,2	3,9	1,4	1,4	1,7	+ 1,1	+ 1,8	+ 2,2
e) Niet elders vermelde overheidstransacties.....	2,4	3,0	3,1	2,6	4,0	3,0	— 0,2	— 1,0	+ 0,1
f) Inkomsten uit investeringen.	6,6	8,4	8,1	4,5	4,9	4,8	+ 2,1	+ 3,5	+ 3,3
g) Diverse diensten	8,0	9,3	9,4	6,4	7,2	7,5	+ 1,6	+ 2,1	+ 1,9
(makelaars- en commissieloon)	*3,4*	*3,1*	*3,3*	*3,4*	*3,2*	*2,9*	—	*— 0,1*	*+ 0,4*
(royalties voor speelfilms, voor patent- en auteursrechten) .	*0,5*	*0,6*	*0,8*	*1,5*	*1,6*	*1,8*	*— 1,0*	*— 1,0*	*— 1,0*
(E. G. K. S.-transacties) ...	*0,4*	*0,4*	*0,5*	*0,1*	—	*0,1*	*+ 0,3*	*+ 0,4*	*+ 0,4*
(andere diensten)	*3,7*	*5,2*	*4,8*	*1,4*	*2,4*	*2,7*	*+ 2,3*	*+ 2,8*	*+ 2,1*
4. Schenkingen	**1,9**	**2,1**	**2,1**	**1,1**	**1,1**	**0,8**	**+ 0,8**	**+ 1,0**	**+ 1,3**
a) Verrichtingen met de Kolonie, binnen het raam van de E. G. K. S. en andere	1,9	2,1	2,1	1,1	1,1	0,8	+ 0,8	+ 1,0	+ 1,3
b) Regeringsschenkingen	(a)	—	—	—	—	—	(a)	—	—
Totaal B (3 + 4) ...	**35,2**	**43,7**	**46,5**	**32,4**	**39,5**	**41,2**	**+ 2,8**	**+ 4,2**	**+ 5,3**

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1955, 1956 en 1957 (vervolg)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957	1955	1956	1957
C. Totaal der lopende transacties (A + B)	**168,5**	**195,6**	**202,1**	**157,6**	**182,3**	**192,1**	**+ 10,9**	**+ 13,3**	**+ 10,0**
(w. o. : goederen en diensten : 1 + 2 + 3)	(166,6)	(193,5)	(200,0)	(156,5)	(181,2)	(191,3)	(+ 10,1)	(+ 12,3)	(+ 8,7)
II. *Transacties op de kapitaalrekening* :									
A. Particuliere kapitalen							**— 7,5**	**— 8,0**	**— 7,7**
a) Handelspapier							— 0,5	+ 1,0	— 0,9
b) Overige transacties							— 7,0	— 9,0	— 6,8
B. Overheidskapitalen	**4,8**	**1,1**	**8,3**	**2,5**	**4,7**	**6,7**	**+ 2,3**	**— 3,6**	**+ 1,6**
1. Langlopende kapitalen :									
a) Verstrekte en ontvangen leningen	4,0	0,8	2,1	0,8	1,9	0,6	+ 3,2	— 1,1	+ 1,5
b) Aflossingen	0,1	—	0,1	1,5	0,9	1,4	— 1,4	— 0,9	— 1,3
Totaal ...	**4,1**	**0,8**	**2,2**	**2,3**	**2,8**	**2,0**	**+ 1,8**	**— 2,0**	**+ 0,2**
2. Kortlopende kapitalen :									
a) Verplichtingen tegenover internationale organismen (I.M.F., I.B.R.D. en B.I.B.)	0,6	0,1	2,5	—	0,2	1,6	+ 0,6	— 0,1	+ 0,9
b) Andere verplichtingen en tegoeden	0,1	0,2	3,6	0,2	1,7	3,1	— 0,1	— 1,5	+ 0,5
Totaal ...	**0,7**	**0,3**	**6,1**	**0,2**	**1,9**	**4,7**	**+ 0,5**	**— 1,6**	**+ 1,4**
C. Totaal der transacties op de kapitaalrekening (A + B)							**— 5,2**	**— 11,6**	**— 6,1**
III. *Niet-bepaalde transacties* (b)							**— 1,3**	**— 1,8**	**— 2,2**
IV. *Vergissingen en weglatingen*							(a)	**+ 0,5**	**+ 0,4**
V. *Totaal saldo der lopende transacties en der transacties op de kapitaalrekening (niet-bepaalde transacties, vergissingen en weglatingen inbegrepen)*							**+ 4,4**	**+ 0,4**	**+ 2,1**

(vervolg op blz. 390)

Balans van de internationale betalingen van de B. L. E. U. in 1955, 1956 en 1957 (vervolg)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Credit (ontvangsten)			Debet (uitgaven)			Saldo (credit + of debet —)		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957	1955	1956	1957
VI. *Dekking van het totaal saldo : beweging van de nettowisselreserves van het bankwezen*									
1. Goudvoorraad (c)							+ 7,5	— 0,3	— 0,5
2. Tegoeden in inwisselbare munt (d)							— 3,1	+ 0,7	+ 0,9
3. Vordering op de E.B.U. (d)							+ 0,5	+ 0,6	— 2,9
4. Saldo van de bilaterale akkoorden met de E.B.U.-landen (d) .							— 0,2	— 0,8	+ 1,8
5. Portefeuille buitenland (d) ...							+ 0,7	— 0,2	+ 0,5
6. Andere nettotegoeden of -verplichtingen (d)							+ 0,8	+ 0,4	+ 0,2
7. Belgische en Luxemburgse particuliere banken							— 1,8	(a)	+ 2,1

Bron : Nationale Bank van België, Afdeling Studiën en Documentatie.

(a) Bedrag van minder dan 50 miljoen frank.
(b) De niet-bepaalde transacties blijken vooral goederentransacties, verplaatsingen in het buitenland en bewegingen van het particulier kapitaal te omvatten, welke niet kunnen worden gesplitst.
(c) Nationale Bank van België en Spaarkas van het Groothertogdom Luxemburg.
(d) Nationale Bank van België.

HOOFDSTUK II

INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING

AFDELING I. – ALGEMENE OVEREENKOMST VOOR HANDEL EN TARIEVEN (G. A. T. T.)

De twaalfde zitting van de Verdragsluitende Partijen bij de Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven greep plaats te Genève van 17 oktober tot 30 november. Deze vergadering was zeer belangrijk, want op de agenda stond het onderzoek betreffende de verenigbaarheid van het Verdrag van Rome tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap met de bepalingen van de Algemene Overeenkomst en, onder meer, met artikel XXIV, dat de voorwaarden opsomt waaraan elke associatie van een Verdragsluitende Partij met een douane-unie of met een vrijhandelszone moet voldoen.

De kwestie der verenigbaarheid van de Gemeenschappelijke Markt met de G. A. T. T.-overeenkomst werd door vier aspecten beheerst : de douanetarieven, de kwantitatieve beperkingen, de door de Zes vooropgestelde landbouwpolitiek en de associatie met de Gemeenschappelijke Markt van de gebiedsdelen overzee.

In verband met de douanetarieven, bepaalt de Overeenkomst dat de door een douane-unie vastgestelde rechten, in globo, geen hogere algemene weerslag mogen hebben dan de tarieven door ieder der partners van de unie vóór haar oprichting toegepast. De verhoging, met het oog op het invoeren van een gemeenschappelijk buitentarief, van de vroeger door sommige Lidstaten geconsolideerde douanerechten, zal dus leiden tot tariefonderhandelingen tussen deze Staten en de andere Verdragsluitende Partijen; dit geldt bijzonder voor de Beneluxlanden, die een groot deel der tarieven tegen een laag bedrag geconsolideerd hebben.

De bepalingen van het Verdrag betreffende de kwantitatieve beperkingen werden aangezien als zijnde niet onverenigbaar met de door de G. A. T. T.-overeenkomst voorgeschreven regels. Er blijft nochtans een en-

kel verschil in beoordeling bestaan ; het betreft de vraag of sommige gevolgen die kunnen ontstaan uit de toepassing van kwantitatieve beperkingen en die op een discriminatie neerkomen ten nadele van de niet tot de Europese Economische Gemeenschap behorende landen, verenigbaar zijn met artikel XII van de Algemene Overeenkomst.

Werden de bepalingen betreffende de handel in landbouwprodukten niet bestempeld als in strijd met de Overeenkomst, dan maakten sommige landen nochtans voorbehoud ten opzichte van de maatregelen, die uit de toepassing van het Verdrag kunnen voortvloeien.

Wanneer, naar de mening der Zes, de associatie der gebiedsdelen overzee met de Gemeenschappelijke Markt, een vrijhandelszone vormt die overeenkomt met de bepalingen van artikel XXIV van de G. A. T. T.-overeenkomst, dan hebben het Verenigd Koninkrijk en verscheidene Zuidamerikaanse, Afrikaanse en Aziatische landen deze zienswijze niet gedeeld. De houding van genoemde landen werd ingegeven door de vrees dat de Gemeenschappelijke Markt zou ontaarden in een uitgestrekte voorkeurzone, waaruit hun produkten zouden geweerd worden naarmate de tolmuren binnen deze laatste worden neergehaald.

Tijdens de twaalfde zitting konden niet alle problemen volledig afgehandeld worden; het « Interzittingscomité » zal de studie ervan dan ook voortzetten tot de eerstvolgende vergadering. Meer in het bijzonder zal het probleem van de associatie der gebiedsdelen overzee intussen door een daartoe speciaal opgerichte werkgroep onderzocht worden.

Sedert 1951 werd er bij de G. A. T. T. geen algemeen onderzoek meer ingesteld naar de kwantitatieve beperkingen bij de invoer, die door sommige landen wegens de onevenwichtige toestand van hun betalingsbalans behouden bleven. Sedertdien ondergingen, zowel de economische toestand als de betalingsbalans van talrijke lidstaten soms diepgaande wijzigingen. Dienaangaande werden met een twintigtal landen, raadplegingen gehouden, waarbij tevens het Internationaal Monetair Fonds betrokken was. Verscheidene dezer landen waren in staat om een min of meer verregaande afschaffing der beperkingen aan te kondigen; andere zagen zich daarentegen verplicht om hun beperkingen bij de invoer te verscherpen : dit was het geval voor de Indiase Unie, Finland en Frankrijk. Voor de Duitse Bondsrepubliek was men van oordeel dat haar buitenlandse financiële toestand de handhaving van beperkingen bij de invoer niet meer billijkte. Rekening houdend met de bepalingen van de Algemene Overeenkomst werden de maatregelen, vervat in het door de Duitse delegatie ingediende programma tot gedeeltelijke liberatie, dan ook door talrijke leden ontoereikend geacht. Dit probleem zal opnieuw door het « Interzittingscomité » onderzocht worden.

Ten behoeve van de landen, die tot het bekomen van een afwijking der verbodsbepaling om kwantitatieve beperkingen in te voeren, het evenwicht der betalingsbalans niet meer kunnen inroepen, doch evenwel moeilijkheden kennen die een tijdelijke contingentering billijken, werd de voorziene datum tot het indienen van de aanvragen tot afwijking

met één jaar verlengd. Bij een beslissing van 5 maart 1955 werd deze datum vastgesteld op 31 december 1957; gedurende deze periode heeft alleen België van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

In toepassing van de afwijkingen van de clausule der meest begunstigde natie en van de regel in verband met de niet-discriminatie, haar in 1952 verleend, heeft de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal haar vijfde jaarverslag ingediend. Het onderzoek werd onder meer gewijd aan de inzake exportprijzen gevolgde politiek en haar gevolgen voor de belangen van derde landen, zomede aan het probleem van de harmoniëring der douanerechten.

Overeenkomstig de beslissing van 3 december 1955, waarbij België voorlopig beperkingen bij de invoer van sommige landbouwprodukten mocht handhaven, heeft ons land zijn tweede jaarverslag ingediend. Naar de mening der Verdragsluitende Partijen werd sedert een jaar onvoldoende vooruitgang gemaakt met de geleidelijke afschaffing van de contingenteringen, die nochtans een essentiële voorwaarde was tot het bekomen van de afwijking. Zij verklaarden een snellere realisatie van het te bereiken doel af te wachten en drongen er bovendien op aan dat vollediger inlichtingen zouden verstrekt worden omtrent het door België terzake voorziene programma, de beweegredenen tot handhaving van sommige beperkingen en omtrent het stelsel van deze beperkingen.

Doordat Zwitserland toetrad tot de werkzaamheden van de G. A. T. T., werd besloten dat genoemd land in 1958 tariefonderhandelingen zal aanknopen met de betrokken Verdragsluitende Partijen en, onder meer, met de Beneluxlanden. De toestand voortvloeiend uit het feit dat veertien landen, krachtens artikel XXXV van de G. A. T. T.-overeenkomst, weigerden om bij hun betrekkingen met Japan de Algemene Overeenkomst toe te passen, bleef praktisch ongewijzigd; alleen Brazilië heeft deze bepaling niet langer gehanteerd. Bedoelde kwestie komt opnieuw voor op de agenda van de dertiende zitting in 1958.

Twee nieuwe leden werden bij de G. A. T. T. opgenomen : Ghana en Malaisië, die beide in 1957 hun onafhankelijkheid verwierven; hierdoor werd het aantal Verdragsluitende Partijen op 37 gebracht.

AFDELING II.
ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING (O. E. E. S.)

De economische toestand van de landen der O. E. E. S. evolueerde van het ene land tot het andere in zeer verschillende en bij wijlen zelfs tegengestelde zin tijdens het jaar 1957, dat werd gekenmerkt door de

inspanningen van de Organisatie om stevige banden te leggen tussen het Europa der Zes (Europese Economische Gemeenschap en Euratom) en de andere Lidstaten. Het streven in die richting leidde, enerzijds, tot de oprichting van een Europees Agentschap voor de Kernenergie, en kwam, anderzijds, tot uiting in de werkzaamheden tot het instellen van een vrijhandelszone.

Volgens de statistieken van de O. E. E. S. nam de omvang van het nationaal produkt voor de Lidstaten en de geassocieerde landen in 1957 verder toe. Wijst het globaal indexcijfer van de industriële bedrijvigheid der Lidstaten er nog op dat in 1957 een stijging van 4,8 % werd geboekt ten opzichte van 1956, dan daalde op het einde van het jaar de produktie in verscheidene landen (Denemarken, België, Nederland, Zweden, Italië), terwijl zij stationair bleef in andere landen (Duitsland, Oostenrijk, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk); alleen Griekenland en Frankrijk kenden een nogal sterke expansie.

De uiteenlopende evolutie bewijst dat sommige landen in 1957 geenszins de weerslag ondergingen van de kentering der economische conjunctuur, die vooreerst de Verenigde Staten van Amerika en vervolgens andere landen van de Westerse wereld trof.

§ 1. — EUROPESE BELALINGSUNIE (E. B. U.)

Het evenwicht van de betalingsbalansen werd nog meer verstoord door het sterke verschil tussen het binnenlands financiële beleid van sommige landen. Zo nam het cumulatief verrekeningsoverschot van de Bondsrepubliek ten opzichte van de Europese Betalingsunie nog toe (van 2 829 miljoen op 31 december 1956 bereikte het 3 987 miljoen rekeneenheden op 31 december 1957); hetzelfde geldt voor het cumulatief verrekeningstekort van Frankrijk (tijdens de referentieperiode steeg deze stand van 928 tot 1 539 miljoen rekeneenheden).

Uitzonderlijke factoren, als daar zijn de sluiting van het Suezkanaal en de vorstschade, hebben de binnenlandse financiële moeilijkheden van Frankrijk nog verscherpt, zodat het deficit op de betalingsbalans groter werd.

Benevens Frankrijk en Duitsland, die hun reeds extreme positie verstevigden, hebben andere landen hun credit- (Oostenrijk) of debetpositie (Verenigd Koninkrijk, Portugal, Turkije en Griekenland) zien aangroeien, terwijl Zweden en IJsland een betrekkelijke stabiliteit kenden en elders een terugkeer naar de evenwichtstoestand tot uiting kwam. Hierdoor verminderde het cumulatief overschot der B. L. E. U. in aanzienlijke mate en daalde van 733 miljoen rekeneenheden in december 1956 tot 567 miljoen in december 1957. Zwitserland en Nederland kenden een gelijkaardige evolutie, terwijl Italië en Denemarken hun cumulatief deficit zagen afnemen.

Na tijdens het eerste halfjaar te zijn afgenomen werd de goud- en

dollarvoorraad der Lidstaten, met inbegrip van de tegoeden bij de E. B. U., achteraf terug aangevuld, zodat tussen einde 1956 en einde 1957 een verhoging van nagenoeg 350 miljoen dollar werd opgetekend, die kan vergeleken worden met de in 1956 geboekte toeneming van 900 miljoen dollar. Blijkbaar liet de balans der lopende betalingen voor de gezamenlijke O. E. E. S.-landen in 1957 dus een geringer overschot dan in 1956.

Tenslotte werd het bestaan der Europese Betalingsunie verlengd tot 30 juni 1958, zonder dat haar reglement wijzigingen onderging. Bovendien werden diverse vroeger overeengekomen aanhangsels bij de bilaterale betalings- en aflossingsakkoorden ondertekend en, meer in het bijzonder, tussen België, eensdeels, Italië en het Verenigd Koninkrijk, anderdeels.

§ 2. — VRIJMAKING VAN HET HANDELSVERKEER EN VAN DE BETALINGEN

In 1957 nam het intra-Europees handelsverkeer ten opzichte van 1956 met nagenoeg 11 % toe naar waarde en met 8 % naar omvang. Ten gevolge van de afschaffing der maatregelen tot vrijmaking, door Frankrijk op 18 juni 1957 doorgevoerd, viel het vrijmakingspercentage van de invoer voor de gezamenlijke O. E. E. S.-landen van circa 89 % op 31 december 1956 terug op 82,5 % op 31 december 1957. In de loop van het jaar konden Noorwegen en de Duitse Bondsrepubliek het vrijmakingspercentage van hun totale private invoer nochtans respectievelijk van 78 op 81 % en van 92 op 94 % brengen. Het vrijmakingspercentage der andere landen bleef ongewijzigd.

Buiten de kwantitatieve beperkingen blijft het intra-Europees handelsverkeer nog onderhevig aan tal van protectionistische maatregelen en 1957 bracht maar weinig vooruitgang, wat betreft de intrekking ervan. Van het beschouwde jaar af werd dit probleem vanuit een nieuwe hoek behandeld en wel binnen het raam van de werkzaamheden met het oog op de oprichting van een vrijhandelszone.

Terwijl de werkzaamheden, die op 25 maart zouden leiden tot de ondertekening te Rome van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (E. E. G.), door de « Zes » werden voortgezet, onderzocht begin juli 1956 een tot dit doel opgerichte werkgroep van de O. E. E. S. de technische mogelijkheden om op multilaterale basis, een associatie te bewerken van voornoemde Gemeenschap met de andere Lidstaten, alsook de modaliteiten die een dergelijke associatie zou kunnen aannemen. De werkgroep kwam in januari 1957 tot het besluit dat de oprichting van een vrijhandelszone mogelijk is voor zover zekere technische voorwaarden vervuld worden. Hierop steunend, besloot op 13 februari de Raad van de O. E. E. S. onderhandelingen aan te knopen om de inrichtingsmodaliteiten te bepalen van een vrijhandelszone, die de associatie van de E. E. G. met de andere landen van de O. E. E. S. zou tot stand brengen. Op 17 oktober werd een nieuwe etappe overschreden,

toen de Raad de resolutie nam om een vrijhandelszone op te richten, die samen met het Verdrag van Rome zou van kracht worden. Binnen dit raam werd een intergouvernementeel comité, onder voorzitterschap van de heer MAUDLING, *Paymaster general* van het Verenigd Koninkrijk, belast met de voortzetting der onderhandelingen. De eerste taak van genoemde groep bestond erin, een lijst op te stellen van de voornaamste problemen, waaraan een oplossing diende gegeven te worden om de beslissing van de Raad te kunnen uitwerken; deze problemen zijn van economische, technische en institutionele aard. De groep onder voorzitterschap van de heer Maudling kwam herhaaldelijk samen en er konden positieve resultaten bereikt worden.

In verband met de invoer uit de dollarzone zijn de Lidstaten ingegaan op de aanbevelingen van de Raad en hebben hun beperkingen derwijze besnoeid dat, op basis van de in 1953 verrichte private invoer, het percentage van de vrijgemaakte import van einde 1956 tot einde 1957, van 56 % op 64 % werd gebracht.

In 1957 werden lichte vorderingen gemaakt op het stuk van de onzichtbare transacties, zoals bij voorbeeld inzake uitkeringen voor toerisme; voor de kapitaalbeweging gingen de Lidstaten de verbintenis aan om de verrichtingen in verband met directe langlopende investeringen vrij te maken alsook de overdracht van de door terugtrekking uit investeringen opgeleverde bedragen en, in sommige gevallen, het gebruik van geblokkeerde gelden, toebehorende aan niet-ingezetenen, toe te laten.

§ 3. — SAMENWERKING OP WETENSCHAPPELIJK EN TECHNISCH GEBIED

Op 18 juli 1956 richtte de Raad een Directiecomité voor de Kernenergie op, dat tot opdracht kreeg, hem voorstellen over te leggen in verband met de in gemeen overleg te ondernemen actie en een ontwerp van statuut voor te bereiden voor het Europees Agentschap voor de Kernenergie. Het Directiecomité diende in september zijn verslag in en de Raad besloot in december tot de oprichting van het Agentschap voor de Kernenergie, daarbij overwegende dat de basisprincipes van deze instelling niet in strijd zijn met de grondbeginselen waarop het Euratom rust. Het Agentschap heeft ten doel, onder haar leden de uitbreiding van de produktie en het gebruik der kernenergie voor vreedzame doeleinden te bevorderen; het zal de onderlinge vergelijking en de harmoniëring van de nationale programma's aanmoedigen en de oprichting van gemeenschappelijke ondernemingen op het gebied van de produktie en het gebruik van de kernenergie voor vreedzame doeleinden stimuleren.

Op 20 december 1957 hebben de landen van de O. E. E. S. bovendien een overeenkomst ondertekend betreffende het instellen van een veiligheidscontrole; hierdoor wil men er borg voor staan dat de gemeenschappelijke ondernemingen, opgericht op initiatief of door toedoen

van het Agentschap niet zullen gebruikt worden voor militaire doeleinden, evenmin als de grondstoffen, het uitrustingsmaterieel of de diensten, door het Agentschap of onder zijn toezicht verstrekt.

Een andere overeenkomst werd ondertekend, waarbij een Europese Vennootschap voor de Scheikundige Behandeling van Bestraalde Kernbrandstoffen (Eurochemic) werd opgericht, waarvan de zetel te Mol is gevestigd; aan de financiering van deze vennootschap nemen twaalf landen deel. Zij is de eerste schakel van een Europese atoomnijverheid en mag tevens bestempeld worden als een belangrijk experiment voor de technische opleiding van personeel en voor het navorsingswerk.

Tenslotte heeft de Raad besloten dat het Studiesyndicaat voor de Scheikundige Behandeling van Bestraalde Kernbrandstoffen, waarvan de statuten gewijzigd werden, zijn werkzaamheden zou voortzetten ten einde vóór 1961 klaar te komen met de bouw van een fabriek voor de scheikundige behandeling van bestraalde kernbrandstoffen en van een laboratorium voor onderzoek.

Sedert ettelijke jaren houdt het Comité voor de Arbeidskrachten zich bezig met het probleem, gerezen door de schaarste aan wetenschappelijk en technisch personeel. De op initiatief van genoemd Comité ondernomen studiën, brachten de Raad er in juli 1957 toe, de werkgroep nr. 25 op te richten om de concrete voorstellen te bestuderen, die door het Secretariaat waren ingediend om de terzake bestaande toestanden te verbeteren. In dit verband heeft de Regering van de Verenigde Staten zich bereid verklaard om 500 000 dollar te storten in een gemeenschappelijk fonds, waarin de Lidstaten voor eenzelfde bedrag zouden bijdragen en dat zou gebruikt worden om de getalsterkte van het wetenschappelijk en technisch personeel op te voeren.

Om tot een betere taakverdeling te komen en aan de instelling een grotere doelmatigheid te verlenen, werden de statuten van het Europees Agentschap voor de Produktiviteit op 26 juli 1957 gewijzigd. Het Comité voor Produktiviteit en Toegepast Onderzoek, waarvan de opdrachten een al te grote verscheidenheid vertoonden, werd afgeschaft en vervangen door een Directieraad die ermede belast werd het algemeen werkprogramma van het Agentschap op te stellen en de duurste projekten goed te keuren. De Raad van de O. E. E. S. moet nog zijn instemming betuigen met het programma van het Agentschap. De Directeur van het Agentschap voert het door de Directieraad goedgekeurde programma uit alsmede de projekten van minder belang die hij rechtstreeks aanvaard. De Adviserende Raad blijft bestaan, maar wordt lichtelijk gewijzigd en wel zo dat de banden van het Agentschap met de openbare mening en met de betrokken milieus erdoor verstevigd worden. Daarenboven mogen de Directieraad en de Directeur het advies inwinnen van verscheidene werkgroepen van de O. E. E. S. alsmede van twee speciale comité's, het Comité voor Produktiviteit en het Comité voor Toegepast Onderzoek. Het eerste is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Produktiviteitscentra en het tweede uit vertegenwoordigers van de Nationale Instituten voor Toegepast Onderzoek.

Het Comité voor Petroleum vervulde een belangrijke rol bij de uitwerking der maatregelen om de gevolgen van de door de gebeurtenissen om Suez uitgelokte crisis te verhelpen. Op 31 mei 1957 eindigde de actieve rol van de organisaties, die op initiatief van de O. E. E. S. werden in het leven geroepen om te voorzien in de bevoorrading van West-Europa.

***

Op 12 juli 1957 was het tien jaar geleden dat, op initiatief van Generaal MARSHALL, de Conferentie voor de Europese Economische Samenwerking te Parijs werd belegd om een programma tot herstel van Europa uit te werken, waaruit alsdan op 16 april 1948 de Overeenkomst voor Economische Samenwerking en de O. E. E. S. zijn ontstaan. Door genoemde Overeenkomst gingen de Lidstaten de verbintenis aan om de uitbreiding van de produktie te bevorderen, de binnenlandse financiële stabiliteit te bewerken, tot een volledige tewerkstelling te komen, het handelsverkeer te ontwikkelen en de economische banden nauwer toe te halen door alle middelen, waaronder de douane-unies en de vrijhandelszones. Intussen hechtte het Congres van de Verenigde Staten zijn goedkeuring aan een substantiële hulpverlening ten bate van Europa, zonder welke het herstel van West-Europa — waarvan de economische moeilijkheden in het aanzienlijk tekort op de betalingsbalans tot uiting kwamen — ernstig zou gehandicapeerd blijven.

De eerste taak van de O. E. E. S. bestond in de expansie van de produktie, die volstrekt nodig was om het evenwicht in de betalingsbalans te herstellen. Tussen 1947 en 1957 werd de industriële produktie der Lidstaten in globo nagenoeg verdubbeld naar omvang en volgens sommige ramingen is het bruto nationaal produkt met 70 % toegenomen.

De vooruitgang op het stuk van de internationale betalingen werd in relief gesteld door de evolutie van de goud- en dollarvoorraad der landen van de O. E. E. S., die tijdens de laatste tien jaar van 6,5 miljard op 14,5 miljard dollar werd gebracht. Kwam de Marshallhulp tussen 1947 en 1950 voor nagenoeg 65 % tussen in de financiering van de in dollars betaalbare invoer en droegen de militaire uitgaven der Verenigde Staten bij tot dit herstel, dan kende de balans der lopende betalingen in dollars van de O. E. E. S.-landen niettemin een aanzienlijke verbetering.

Was de binnenlandse financiële toestand in sommige landen soms kritiek, dan werd hij toch derwijze gesaneerd, dat bij de intra-Europese betalingen van het bilaterisme kon worden overgegaan naar het multilaterisme.

De Europese Betalingsunie (E. B. U.), die per 1 juli 1950 in werking trad, bekrachtigde dit stelsel, dat volgde op het verruimd bilaterisme, hetgeen de mogelijkheid bood om de voorwaardelijke Marshallhulp te gebruiken als trekkingsrecht, door de rechthebbenden op hulpverlening aan hun Europese debiteurs verleend.

Dank zij de bevredigende werking van de E. B. U. kon de vrijmaking van het intra-Europees handelsverkeer tot stand gebracht worden. Dit probleem hield bestendig de aandacht gaande van de O. E. E. S., die van augustus 1950 af een Code voor de Vrijmaking van het Handelsverkeer uitwerkte, waarin al de regelen in verband met de verbodsbepalingen inzake discriminatie en de afschaffing van de kwantitatieve beperkingen vervat zijn. In 1953 had het handelsverkeer van de Lidstaten een volume bereikt, dat een derde boven het vooroorlogse niveau lag; niettegenstaande de moeilijkheden, voortspruitend uit de inflatoire tendensen bij verscheidene landen, was dit niveau in 1957 verdubbeld.

AFDELING III.
EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

De krachtens het Verdrag van de E. G. K. S., dat op 25 juli 1952 van kracht werd, doorgevoerde eenmaking van de markt in de twee voornaamste industriële sectoren, namelijk de steenkolen- en de ijzer- en staalnijverheid, betekende een eerste etappe in de richting van de economische integratie tussen de zes landen van het kleine Europa. Rekening houdend met het feit dat de andere industriële sectoren — de concurrerende bedrijfstakken en die welke steenkolen en staal gebruiken — en doorgaans de andere branches van het bedrijfsleven niet geïntegreerd werden, kon dit experiment niet anders dan een beperkte uitwerking hebben. De Europese Economische Gemeenschap (E. E. G.) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom), die werden opgericht door de op 25 maart 1957 te Rome ondertekende Verdragen, zijn dus niet alleen een verruiming van de Gemeenschappelijke Markt, maar stellen bovendien de oorspronkelijke Gemeenschap voor Kolen en Staal in staat om haar doelstellingen volledig te bereiken.

Door deze verruiming van de Europese integratie werden nieuwe instellingen in het leven geroepen : de Europese Commissie voor Atoomenergie (5 leden, waarvan één Belg, benoemd voor de duur van 4 jaar) en de Europese Economische Commissie (9 leden, waarvan 1 Belg, benoemd voor de duur van 4 jaar).

In tegenstelling met de Hoge Autoriteit van de E. G. K. S., die een grote beslissingsbevoegdheid bezit, zijn de nieuwe Europese Commissies administratieve autoriteiten die, buiten een zekere eigen beslissingsbevoegdheid in diverse aangelegenheden, verzocht worden om bij de Raad van Ministers voorstellen in te dienen. In de praktijk gaat onvermijdelijk van deze voorstellen een groot gezag uit, zodat er doorgaans gevolg wordt aan gegeven; de Verdragen voorzien trouwens dat de Raad van Ministers de voorstellen van de Commissie in zekere aangelegenheden slechts bij eenparigheid van stemmen kan wijzigen (Art.

149 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap).

De nieuwe Verdragen hebben de bevoegdheid gewijzigd van de Vergadering en van het Hof van Justitie, die reeds krachtens het Verdrag van de E. G. K. S. bestonden. De Europese parlementaire Vergadering, bestaande uit de afgevaardigden van de Parlementen der zes landen, oefent een parlementair toezicht uit op de werkzaamheden van de drie Gemeenschappen : zij telt 142 leden, waarvan 14 Belgen. Het Hof van Justitie, samengesteld uit 7 rechters en bijgestaan door 2 advocaten-generaal, waakt over de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van de drie Verdragen.

Door de Verdragen van Euratom en van de E. E. G. werd de uitvoerende macht, voor een groot deel althans, samen met de begrotingsbevoegdheid aan een Raad van Ministers voorbehouden. Iedere Raad van Ministers beschikt over eigen beslissings- en toewijzingsbevoegdheid; voor hun besluiten is, naargelang van het geval, de eenparigheid, een gekwalificeerde meerderheid of een eenvoudige meerderheid van stemmen vereist. In de Verdragen van Rome wordt aan de Raad van Ministers een heel wat grotere rol toegewezen dan in het Verdrag van de E. G. K. S. In de Verdragen van Rome wordt de supra-nationale inslag van de Gemeenschap heel wat minder beklemtoond en voornoemde term werd zelfs zorgvuldig uit de Verdragtekst geweerd.

Bij de Europese Economische Gemeenschap en Euratom werd een Economisch en Sociaal Comité voorzien, dat van adviserende aard is. Er bestaat slechts één Comité voor de twee Gemeenschappen; het is samengesteld uit bevoegde vertegenwoordigers van alle economische en sociale sectoren uit de zes Lidstaten der Gemeenschap.

§ 1. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL (E. G. K. S.)

In 1957 begon het laatste jaar van de overgangsperiode, die werd voorzien voor de aanpassing van de steenkolen en de ijzer- en staalmarkten der zes landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal aan de nieuwe uit hun integratie voortspruitende omstandigheden. Deze periode eindigt inderdaad op 10 februari 1958, d.w.z. vijf jaar na de instelling van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal, en dit in toepassing van de Overgangsbepalingen in bijlage van het Verdrag van Parijs.

1. — *Gemeenschappelijke Markt der produkten.*

a) *Kolen.*

Voor het kolenjaar aanvangende op 10 februari 1957, werd het percentage van de perekwatieheffing op de steenkolenproduktie van de Duitse en Nederlandse ondernemingen, in het voordeel van de Belgi-

sche steenkolenmijnen, van 0,6 % teruggebracht op 0,3 % van de opbrengst per ton verkocht produkt (1).

De heffing op de produktie der Nederlandse mijnen werd in de maand juni door de Hoge Autoriteit met terugwerking op 1 mei afgeschaft omdat de kostende prijzen van voornoemde ondernemingen niet langer beneden de gemiddelde kostende prijzen van de Gemeenschap lagen. Op het einde van het jaar werden dezelfde maatregelen getroffen ten aanzien van de heffing op de Duitse produktie, vermits de beschikbare geldmiddelen ontoereikend bleken om bij het verstrijken van de overgangsperiode, de financiering van de hulpverlening aan de Belgische steenkolenmijnen te dekken. Aldus werd aan de heffing op 10 december 1957 een einde gesteld.

De in december 1956 voor het stelsel van de perekwatiehulp getroffen regeling trad per 1 januari 1957 in werking (2).

Door de Hoge Autoriteit werden achtereenvolgens drie prijsverhogingen op de Belgische steenkolen toegestaan. De eerste werd van kracht op 14 januari, de tweede op 1 april en de derde, die niet van toepassing is op het Kempisch bekken, op 6 november. De toegestane prijsstijging bedroeg gemiddeld en respectievelijk 15,70 BF, 45 BF en 14 BF per ton verkocht produkt. Ter gelegenheid van de laatste verhoging werden voor de tarieven der Belgische bekkens sommige met de internationale steenkolenclassificatie overeenkomende benamingen in gebruik genomen.

b) *Schroot.*

Voor de periode van 1 februari 1957 tot 31 juli 1958 werd het vereveningsstelsel voor ingevoerd en bezuinigd schroot herwerkt en als dusdanig toegepast.

2. — *Vervoer.*

Op 1 mei 1957 werd het overblijvende derde van de taks geheven bij elke grensoverschrijding op het vervoer per spoor van ijzer- en staalprodukten en van schroot afgeschaft. Aldus werd de laatste etappe overschreden tot het invoeren van directe internationale spoortarieven voor het vervoer van onder het Verdrag vallende produkten. Bovendien werd het probleem van de harmoniëring der prijzen en der transportvoorwaarden per spoor verder bestudeerd; voor alle spoorwegen van de Gemeenschap werd een eenvormige naamlijst opgesteld, die aangepast is aan de vervoerbehoeften en in overeenstemming werd gebracht met de gemeenschappelijke douanenaamlijst.

Op 1 juni 1957 trad het akkoord in werking, dat in de maand juli 1956 met Zwitserland werd ondertekend tot vaststelling van directe internationale tarieven voor het transitovervoer per spoor van steenkolen en

(1) Het bedroeg 1,1 % voor de jaren 1953 en 1954, 0,9 % voor 1955 en 0,6 % voor 1956.

(2) Zie *De Belgische Economie in 1956*, op. cit., blz 406.

staal, die via het Zwitsers grondgebied van de ene Lidstaat naar de andere worden overgebracht. Een soortgelijk akkoord, gesloten met de Oostenrijkse Bondsregering, werd op 26 juli 1957 te Luxemburg ondertekend (1).

Voor de binnenscheepvaart, werd op 9 juli 1957 bij de Bijzondere Raad van Ministers een akkoord gesloten betreffende de vrachtprijzen en de transportvoorwaarden voor het vervoer van steenkolen en staal op de Rijn. Door genoemd akkoord wordt hoofdzakelijk beoogd, het niveau der binnenlandse vrachtprijzen van elke Lidstaat, dat volgens nationale voorschriften werd vastgesteld, aan te passen aan het niveau van de uit vrijelijk gesloten langlopende contracten voortvloeiende vrachtprijzen voor vergelijkbare transporten in het grensoverschrijdend verkeer. Het akkoord zal drie maanden na zijn bekendmaking in het *Publikatieblad van de E. G. K. S.* van kracht worden (2).

De Commissie, die in de maand oktober 1956 werd opgericht om de problemen te bestuderen, die rijzen in verband met de toepassing van het Verdrag op het wegvervoer, ging voort met de voorbereiding van een ontwerp van intergouvernementele overeenkomst betreffende het wegvervoer van schroot en staal voor rekening van derden (3).

3. — *Financiële aangelegenheden.*

a) *Algemene heffing.*

Bij beslissing van de Hoge Autoriteit van 17 april 1957, werd de algemene heffingsvoet, die sedert 1 januari 1956 op 0,45 % was vastgesteld, voor het financieel dienstjaar ingaande per 1 juli 1957, op 0,35 % gebracht. Door deze nieuwe verlaging bedroeg de totale vermindering 60 % in vergelijking met het oorspronkelijk percentage van 0,9 %, dat van 1 juli 1953 tot 30 juni 1955 van kracht was.

Over het dienstjaar 1956/'57, dat op 30 juni 1957 afsloot, bedroegen de ontvangsten uit de algemene heffing 32,1 miljoen dollar, tegen 42,3 miljoen over het vorige dienstjaar : zij overtroffen de vooruitzichten met 4 miljoen dollar.

Per 30 juni 1957 bereikte het totaal tegoed van de Gemeenschap 157,3 miljoen dollar, tegen 131,7 miljoen dollar op 30 juni 1956.

b) *Amerikaanse lening.*

In de maand april heeft de Hoge Autoriteit in de Verenigde Staten een lening van 35 miljoen dollar uitgegeven, waarvan de opbrengst

---

(1) Dit akkoord trad in werking op 1 maart 1958. In feite kwam nochtans, als gevolg van een tussen de betrokken partijen gesloten akkoord, deze uitbreiding van het internationale E.G.K.S.-tarief reeds van 1 januari 1958 af tot stand.

(2) De bekendmaking geschiedde op 1 februari 1958. Het akkoord trad op 1 mei 1958 in werking.

Sedert 20 april 1958 is het *Publikatieblad van de E. G. K. S.* omgevormd in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.*

(3) Dit ontwerp van overeenkomst werd voor de eerste maal op 4 februari 1958 aan de Raad overgelegd.

voornamelijk werd besteed om bij te dragen in de financiering van diverse projecten, die gericht zijn op de produktieverhoging van steenkolen en cokes en van ruwijzer, op de versintering of verrijking van het erts, zomede op het bouwen van meer arbeiderswoningen.

Sedert haar oprichting heeft de Hoge Autoriteit negen langlopende leningen aangegaan voor een totaal bedrag van nagenoeg 166 miljoen dollar. Bovendien kende zij 124 leningen toe, lopende over een gezamenlijk bedrag van 173 miljoen dollar.

1. — *Arbeidsproblemen.*

a) *Het vrij verkeer van werknemers.*

De in toepassing van artikel 69 van het Verdrag in december 1954 gesloten overeenkomst (1) met het oog op de afschaffing van alle beperkingen op het verkeer tussen de Lidstaten van werknemers met een erkende vakbekwaamheid in de steenkolen- en staalbedrijven, zomede de in juli 1955 getroffen Administratieve Regeling traden in werking op 1 september 1957 (2).

b) *Veiligheid in de mijnen.*

De Conferentie met betrekking tot de Veiligheid in de Steenkolenmijnen, die in september 1956 als gevolg van de ramp te Marcinelle was samengeroepen, eindigde haar werkzaamheden op 7 februari 1957. Na onderzoek van het verslag der Conferentie en overeenkomstig een harer aanbevelingen, werd besloten tot de oprichting van een Permanent Orgaan met als opdracht de gepaste maatregelen voor te stellen om de veiligheid in de steenkolenmijnen zo hoog mogelijk op te voeren. Op 26 september 1957 werd genoemd Orgaan officieel ingesteld.

c) *Arbeiderswoningen.*

Op 31 december 1957 voorzag de uitvoering van het eerste proefondervindelijk programma en van het eerste programma van leningen ter financiering van de bouw van arbeiderswoningen, het bouwen van 14 500 woningen, waarvan er 10 100 voltooid werden; het aantal woningen, gefinancierd binnen het raam van het tweede programma van leningen, bedroeg op dezelfde datum 12 500, waarvan 1 600 voltooid.

5. — *Buitenlandse betrekkingen.*

De Regeringen van de Lidstaten der Gemeenschap en de Hoge Autoriteit hebben met de regering van het Verenigd Koninkrijk een tariefovereenkomst gesloten, waarbij de douanerechten op de ijzer- en staal-

(1) Zie *De Belgische Economie in 1954*, op cit., blz. 375-376.

(2) Tussen de zes Lidstaten en de E.G.K.S. werd een overeenkomst ondertekend betreffende de migrerende arbeiders. Zie blz. 321.

produkten in de Gemeenschap en in het Verenigd Koninkrijk aanzienlijk verminderd worden. Dit akkoord werd op 25 november 1957 te Luxemburg ondertekend.

Verder trad het op 7 mei 1956 te Luxemburg ondertekend raadplegingsakkoord (1) tussen de Zwitserse Bondsraad en de Hoge Autoriteit, op 26 januari 1957 in werking.

§ 2. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR ATOOMENERGIE (EURATOM)

Het Verdrag betreffende Euratom, zoals trouwens dit betreffende de E. E. G., werd in de loop van het jaar 1957 door de zes landen bekrachtigd. Het omschrijft de doelstellingen van de nieuwe Gemeenschap :

a) het onderzoek ontwikkelen en de verspreiding van de technische kennis verzekeren;

b) veiligheidsnormen vaststellen;

c) de investeringen vergemakkelijken;

d) waken over een regelmatige en billijke erts- en splijtstofvoorziening van de gebruikers der Gemeenschap;

e) door passende controle waarborgen dat de kernmaterialen niet worden aangewend voor andere doeleinden dan die waarover de gebruikers zich akkoord verklaard hebben, wat betreft hun bestemming;

f) het eigendomsrecht uitoefenen op de bijzondere splijtstoffen;

g) zorgen voor ruime afzetmogelijkheden en voor de beschikking over de beste technische middelen door het instellen van een gemeenschappelijke markt voor speciale goederen en uitrusting door het vrij verkeer van de kapitalen voor nucleaire investeringen en door de vrije tewerkstelling van de specialisten binnen de Gemeenschap;

h) met de andere landen en met de internationale organisaties alle betrekkingen tot stand brengen, welke de vooruitgang in het vreedzame gebruik van de kernenergie kunnen bevorderen (Artikel 2 van het Verdrag).

De Commissie van Euratom zal het onderzoek op het gebied van de kernenergie bevorderen en vergemakkelijken. Als aanmoediging, verleent zij haar technische en financiële bijstand en werkt onderzoeksprogramma's uit ter aanvulling van die der Lidstaten. Er wordt zorg gedragen voor een zo ruim mogelijke verspreiding van de niet door octrooi beschermende kennis betreffende de atoomwetenschap.

Basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der werknemers en der bevolking tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren worden binnen de Gemeenschap vastgesteld.

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1956*, op cit., blz. 409.

De Commissie zal programma's publiceren met betrekking tot de normen der produktie van kernenergie en tot de hiervoor nodige investeringen.

Ondernemingen, die van fundamenteel belang zijn voor de ontwikkeling van de kernindustrie kunnen, bij beslissing van de Raad, worden omgevormd in gemeenschappelijke ondernemingen.

De voorziening van ertsen, grondstoffen en bijzondere splijtstoffen wordt, volgens het beginsel van gelijke toegang tot de hulpbronnen geregeld door een Agentschap dat een optierecht heeft op de ertsen, grondstoffen en bijzondere splijtstoffen, voortgebracht op het grondgebied der Lidstaten.

De prijzen worden door de werking van vraag en aanbod vastgesteld.

Om rekening te houden met de reeds begonnen studiën en werkzaamheden, wordt aan de bevoorrading van de reactoren of van de fabrieken voor isotopensplitsing, waarvan de inwerkingstelling is voorzien binnen de zeven jaar nadat het Verdrag van kracht werd, een voorrang verleend, dit zowel wat betreft de grondstoffen herkomstig uit de gebiedsdelen van deze Staat als die, waarvoor een bilateraal akkoord werd gesloten vóór de inwerkingtreding van het Verdrag.

De Commissie moet er zich van vergewissen dat de ertsen, grondstoffen en bijzondere splijtstoffen niet worden aangewend voor andere doeleinden dan die, waarover de gebruikers zich akkoord verklaard hebben, wat betreft hun bestemming.

Inspecteurs van de Commissie oefenen de controle uit.

De gemeenschap beschikt over de bijzondere splijtstoffen, die in de Lidstaten ingevoerd of geproduceerd worden. De Lidstaten en hun onderhorigen hebben op de bijzondere splijtstoffen, die op regelmatige wijze in hun bezit kwamen, het meest uitgebreide gebruiks- en verbruiksrecht onder voorbehoud van de verplichtingen voortspruitend uit de veiligheidscontrole, het optierecht van het Agentschap en de bescherming der gezondheid.

De waarde van de splijtstof ter beschikking gelaten of gesteld van een der Lidstaten, van een persoon of van een onderneming, wordt gedebiteerd op deze laatste en gecrediteerd op de Gemeenschap; de waarde van de geproduceerde splijtstoffen, ingevoerd in of teruggegeven aan de Gemeenschap door een Lidstaat, een persoon of een onderneming, wordt gecrediteerd op deze laatste en op het debet geplaatst van de Gemeenschap.

Het risico van prijsschommelingen valt uit ten koste of in het voordeel van de bezitters.

Vooruitlopend op de Economische Gemeenschap, wordt voor sommige produkten, die voor de ontwikkeling van de kernenergie van kapitaal belang zijn, een speciaal stelsel voorzien : op de ertsen, kernbrandstof-

fen en andere specifieke produkten, zal één jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag een gemeenschappelijk douanetarief toegepast worden met afschaffing van de binnenlandse douanerechten en contingenten.

Behoudens één bij éénparigheid van stemmen door de Raad genomen tegenstrijdige beslissing, zijn de paranucleaire produkten principieel onderworpen aan de algemene regels der Gemeenschappelijke Markt.

De niet-Europese gebiedsdelen van de Lidstaten mogen evenwel in- en uitvoerrechten van uitsluitend fiscale aard blijven heffen, onder voorwaarde dat zij geen enkele discriminatie invoeren.

De Lidstaten zullen alle beperkingen opheffen die slaan op het vrij verkeer van de werkkrachten, de deelneming aan de oprichting van instellingen voor kernenergie en het kapitaalverkeer, bestemd om bepaalde nucleaire produkties te financieren.

Het sluiten van akkoorden of overeenkomsten tussen de Gemeenschap en derde landen geschiedt door de Commissie, met de eventuele goedkeuring van de Raad.

De Lidstaten zijn verplicht de ontwerpakkoorden of -overeenkomsten met derde landen aan de Commissie kenbaar te maken. De Commissie zal van de Lidstaten alle inlichtingen kunnen eisen in verband met de akkoorden, gesloten tussen de onderhorigen en aan de Gemeenschap vreemde partijen, dit met het enige doel na te gaan of genoemde akkoorden de toepassing van het Verdrag niet hinderen. De akkoorden, door de Lidstaten en hun onderhorigen gesloten vóór de inwerkingtreding van het Verdrag blijven geldig onder bepaalde voorwaarden.

§ 3. — EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP (E. E. G.) (1)

Overeenkomstig de bepalingen, vervat in het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, moet een gemeenschappelijke markt geleidelijk tot stand komen en wel tijdens een overgangsperiode van twaalf jaar, verdeeld over drie etappen van elk vier jaar. Desgevallend mag deze overgangsperiode maximaal met drie jaar verlengd worden. De overgang van de eerste etappe naar de tweede wordt afhankelijk gesteld van de bij eenparigheid door de Raad van Ministers gedane vaststelling dat het essentiële van de door het Verdrag bepaalde doeleinden bereikt is. Zoniet kunnen twee verlengingen van één jaar toegestaan worden, waarna een gekwalificeerde meerderheid, eventueel gevolgd van een arbitrage door een internationaal organisme volstaat.

(1) Zowel voor de Europese Economische Gemeenschap als voor de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie wordt het jaar 1957 door geen enkele specifieke activiteit gekenmerkt : de Verdragen werden immers slechts op 1 januari 1958 van kracht. Daarom beperken wij ons in beide gevallen tot een overzicht van de Verdragen.

De gemeenschappelijke markt slaat op alle produkten, met uitzondering van die welke ressorteren onder de bevoegdheid van de E. G. K. S. of van Euratom.

Drie principes liggen de bepalingen van het Verdrag ten grondslag : de gemeenschappelijke markt wordt geleidelijk ingevoerd; de bereikte resultaten zijn onherroepelijk, tenzij vrijwaringsclausules worden voorzien; elke discriminatie gesteund op de nationaliteit is verboden.

Schematisch voorgesteld wordt de economische integratie der zes landen bereikt door : de samensmelting der markten; het naleven van een gemeenschappelijke gedragslijn inzake mededinging, economisch beleid en sociale politiek; de maximale aanwending van de mogelijkheden, ontstaan uit de verruimde markt.

1. — *Versmelting der markten.*

Een eerste reeks bepalingen slaat op het invoeren van een douane-unie voor de goederen, zomede op het vrij verkeer van personen, diensten en kapitalen.

De oprichting van een douane-unie impliceert het afschaffen van de douanerechten en de heffingen van gelijke werking tussen de Lidstaten, het instellen van een gemeenschappelijk douanetarief voor de betrekkingen met derde landen en het verbieden van kwantitatieve beperkingen.

Het Verdrag verbiedt de heffing van nieuwe douanerechten op de invoer; verder zullen de bestaande rechten na één jaar met 10 % op elk der produkten verlaagd worden; daarna zal over verschillende termijnen een vermindering van principieel 10 % op de totale douaneontvangsten doorgevoerd worden. Aan het einde van de overgangsperiode zullen zij aldus opgeheven zijn. De heffingen van gelijke werking zullen op dezelfde wijze afgeschaft worden. De uitvoerrechten en heffingen van gelijke werking zullen bij het einde van de eerste etappe opgeheven worden.

In beginsel zal het gemeenschappelijk buitentarief vastgesteld worden door toepassing van het rekenkundig gemiddelde der rechten van de Lidstaten; talrijke uitzonderingen zijn voorzien en, in sommige gevallen, zullen tariefcontingenten toegestaan worden.

Op het einde van de eerste etappe zal het gemeenschappelijk douanetarief toegepast worden in die gevallen waarvoor het niet meer dan 15 % naar boven of naar beneden afwijkt van de thans in de vier douanegebieden van de Gemeenschap bestaande rechten. In de overige gevallen zullen de buitentarieven van de vier gebieden derwijze gewijzigd worden dat het verschil met het gemeenschappelijk buitentarief met 30 % vermindert; op het einde van de tweede etappe zal het verschil opnieuw met 30 % verminderd worden en bij het einde van de overgangsperiode dient het saldo volledig te zijn opgeslorpt.

Het Verdrag verbiedt het invoeren van nieuwe invoerbeperkingen ten aanzien van de partnerlanden der Gemeenschap. Van 1 januari 1959 af moeten de bestaande contingenten veranderd zijn in globale contingenten (door toevoeging van de bestaande bilaterale contingenten) en zij zullen op dezelfde datum met 20 % verhoogd worden. Een jaar later zal een nieuwe verhoging van 20 % doorgevoerd worden ten opzichte van de reeds verruimde contingenten; dit zal elk jaar herhaald worden tot op het ogenblik, waarop de verruiming der contingenten zal overeenkomen met een stelsel van vrijheid. Voor de beperkingsstelsels, die in feite neerkomen op geringe of nihile contingenten, wordt met ingang van 1 januari 1959 een vertrekbasis toegepast, die een invoer gelijk aan 3 % van de nationale produktie, zal toelaten. Het aldus vastgestelde contingent moet van jaar tot jaar met 20 % verruimd worden.

De uitvoerbeperkingen tussen de partnerlanden moeten vóór het einde van de eerste etappe van vier jaar der overgangsperiode afgeschaft worden.

Principieel zijn de bepalingen van het Verdrag toepasselijk op de landbouwprodukten. Er wordt nochtans voorzien dat, tijdens de overgangsperiode, een stelsel van minimumprijzen kan toegepast worden, voor zover de opheffing van de douanerechten en de contingenten moeilijkheden kan teweegbrengen bij de landbouw. De eenmaking van de markt op landbouwgebied moet bovendien hoofdzakelijk nagestreefd worden door het voeren van een gemeenschappelijke landbouwpolitiek, vastgelegd op basis van de gegevens, die werden samengebracht tijdens een door het Verdrag voorziene landbouwconferentie en waarvan de eerste zitting in juli 1958 te Stresa werd gehouden. Het Verdrag voorziet verder dat, onder bepaalde omstandigheden, tussen de partners langlopende leveringscontracten voor sommige landbouwprodukten kunnen gesloten worden.

De door het Verdrag tot oprichting van de E. E. G. voorziene economische Gemeenschap behelst niet alleen goederen, maar slaat eveneens op het vrij verkeer van personen, diensten (1) en kapitalen. Het vrij verkeer van de arbeiders omvat het recht in te gaan op effectieve werkaanbiedingen in een der Staten en er, onder bepaalde voorwaarden, te blijven nadat de tewerkstelling een einde heeft genomen; de Raad bepaalt de toepassingsmodaliteiten. De beperkingen op het vrij dienstbetoon en op de vrije vestiging der onderhorigen van de Zes zullen op basis van een door de Raad uitgewerkt programma geleidelijk worden afgeschaft. In de mate waarin zulks nodig blijkt voor het vrij verkeer van goederen worden de beperkingen op het vrij verkeer van kapitalen opgeheven.

Inzake vervoer zal een gemeenschappelijke politiek gevoerd worden, dit zowel voor het vervoer per spoor, langs de baan of te water. Bedoelde politiek zal door de Raad omlijnd worden.

---

(1) Onder diensten wordt verstaan : industrie, handel, ambacht, vrije beroepen, verzekeringen, bank en financiën, toerisme, distributie, gezondheidszorgen, enz.

2. — *Normalisatie van de concurrentie.*

Eensdeels, voorziet het Verdrag tot oprichting van de Economische Gemeenschap een reeks bepalingen, waarbij het aan ondernemingen verboden wordt overeenkomsten te sluiten, waardoor zij, misbruik makend van hun machtspositie, de handel tussen de Lidstaten ongunstig zouden kunnen beïnvloeden, derwijze dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt verhinderd, beperkt of vervalst wordt.

Anderdeels, worden de steunmaatregelen van de Staten ten gunste van ondernemingen, voor zover zij het handelsverkeer tussen de Lidstaten ongunstig beïnvloeden als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt bestempeld. Nochtans zijn de steunmaatregelen van sociale aard of die welke verleend worden met het oog op het herstel van schade, door natuurrampen berokkend, verenigbaar met de gemeenschappelijke markt. Worden eveneens beschouwd als verenigbaar met de bepalingen van het Verdrag, de steunmaatregelen, bestemd om in streken, waar zulks nodig blijkt, de economische ontwikkeling te stimuleren, of om de projecten binnen het raam van het gemeenschappelijk belang te bevorderen.

Vermits het economisch beleid van het land een weerslag heeft op de betalingsbalans, moeten de Lidstaten hun politiek derwijze instellen, dat het evenwicht hunner betalingsbalans niet verstoord wordt. Op dit gebied wordt de samenwerking tussen de landen bewerkt door de coördinatie van het monetair beleid en de oprichting van een monetair Comité met adviserende bevoegdheid. Ondervindt een Lidstaat door het invoeren van de gemeenschappelijke markt of door een andere oorzaak, ernstige moeilijkheden met zijn betalingsbalans, dan kan het klassieke middel der invoerbeperkingen ingeroepen worden. Het Euromarktverdrag bepaalt dat de nodige maatregelen in gemeen overleg moeten vastgesteld worden; zo nodig, wordt wederzijdse bijstand aanbevolen. Ook ten aanzien van de handelsbetrekkingen der Lidstaten met derde landen zal binnen de Gemeenschap, een coördinatiepolitiek gevoerd worden, derwijze dat de Euromarkt na het verstrijken van de overgangsperiode, zal bijdragen tot de harmonische ontwikkeling van de wereldhandel.

3. — *Ontwikkeling van de Europese economie.*

Het hoofddoel van de Gemeenschap bestaat erin, bij te dragen tot de verbetering van de levensstandaard der onderhorigen. Om doelmatig te zijn moet die verhoging van de levensstandaard een weerslag hebben op elk niveau en in alle gewesten. Dit betekent dat bij de nationale economieën een geleidelijke reconversie-politiek wordt doorgevoerd, waardoor de industriële localisatie rationeel kan tot stand komen.

Een « Europese Investeringsbank » zal tot taak hebben, leningen en waarborgen te verlenen met het oog op de ontwikkeling van de minder ontwikkelde gebieden, de uitwerking van projecten van gemeenschappelijk belang, enz. Zij zal beschikken over een kapitaal van één miljard dollar; de deelneming van België zal 86,5 miljoen bedragen.

Een Europees Sociaal Fonds moet de tewerkstellingsmogelijkheden en de geografische en professionele mobiliteit bevorderen; onder bepaalde omstandigheden zal het fonds 50 % der uitgaven dekken, besteed aan beroepsherscholing, aan vergoedingen voor herinrichting en aan de hulp ten voordele van arbeiders, wier tewerkstelling tijdelijk verminderd of geschorst werd.

4. — *Associatie met de gebiedsdelen overzee.*

Drie fundamentele principes liggen de associatie met de gebieden overzee ten grondslag : zonder douanerechten of contingenteringsbeperkingen worden de markten der zes landen opengesteld voor hun gebiedsdelen overzee en dit volgens het voor het moederland van kracht zijnde stelsel. Verder mogen de overzese gebieden, om te voorzien in hun begrotingsuitgaven, bepaalde douanerechten innen op de invoer uit de Gemeenschap, op voorwaarde dat hierdoor geen discriminatie ontstaat tussen de zes Lidstaten. Tenslotte zal voor de ontwikkeling van de gebiedsdelen overzee een beroep moeten gedaan worden op geldmiddelen, welke zowel hun mogelijkheden als die van het moederland te boven gaan; tot dit doel werd een Fonds voor de Ontwikkeling van de Landen en Gebieden Overzee opgericht. Een toepassingsovereenkomst in bijlage van het Euromarktverdrag bepaalt het bedrag der geldmiddelen, dat elk land ter beschikking van de Gemeenschap moet stellen, zomede de verdeling dezer geldmiddelen onder de diverse gebiedsdelen overzee.

***

De taken die dienen te worden uitgevoerd tussen het ogenblik van de ondertekening der nieuwe Verdragen en de oprichting der instellingen, werden opgedragen aan een « Interim Comité voor de Gemeenschappelijke Markt en Euratom », onder voorzitterschap van Baron SNOY et d'OPPUERS, Secretaris-Generaal van het Belgisch Ministerie van Economische Zaken, die tijdens de onderhandelingen voorzitter was van de Belgische delegatie.

Genoemd Comité heeft onder andere tot opdracht de standpunten, die de Zes aannemen bij onderhandelingen met andere internationale organismen (G. A. T. T. en O. E. E. S.) te coördineren, onderhandelingen die onder meer in verband staan met de oprichting van een Europese vrijhandelszone en met de problemen inzake kernenergie, het opstellen van de protocollen betreffende het Statuut van het Hof van Justitie, alsook het geven van een oplossing aan problemen van technische aard inzake douanerechten en onderzoeksprogramma's binnen het raam van Euratom.

Begin 1957 namen de op het Hertoginnedal te Oudergem bij Brussel gevoerde onderhandelingen een einde. Tijdens de vergaderingen der Ministers van Buitenlandse Zaken op 26, 27 en 28 januari en 4, 19 en 20 februari werd dan ook de definitieve tekst opgesteld der Verdragen,

waarvan de ondertekening op 25 maart 1957 te Rome plaats vond. In feite werkte het Interim Comité van laatstgenoemde datum af tot in juni 1958, d.w.z., het ogenblik waarop de nieuwe instellingen effectief in werking traden.

AFDELING IV. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE (BENELUX)

§ 1. — VERLOOP DER ONDERHANDELINGEN

De besprekingen in het Ministerscomité, dat tweemaal bijeen kwam (1), waren hoofdzakelijk gewijd aan de voorbereiding van het Unieverdrag. Dit laatste werd op 17 september 1957 te New York geparafeerd en op 3 februari 1958 te 's-Gravenhage ondertekend. Het Verdrag is niet alleen een samenordening van de reeds bestaande overeenkomsten maar tevens een belangrijke stap naar de Economische Unie : de regels waarop de economische samenwerking tussen de Beneluxlanden steunt zijn in een afgerond geheel samengebracht, terwijl de Overgangsovereenkomst de binnen een bepaalde termijn te nemen verdere maatregelen tot voltooiing van de Economische Unie aanwijst.

Het Verdrag omvat naast de gebruikelijke slotbepalingen drie delen waarin behandeld worden : de algemene beginselen, de instellingen en sommige regelen voortvloeiend uit de algemene beginselen. Deel I ontwikkelt de hoofdbeginselen, welke in artikel 1 van het Verdrag vervat zijn : de economische unie omvat een vrij verkeer van personen, goederen, kapitaal en diensten en behelst de coördinatie van het economische, financiële en sociale beleid, alsmede het bedrijven van een gemeenschappelijk beleid inzake de economische betrekkingen met derde landen en de daarmee verband houdende betalingen. Deel II bevestigt grotendeels de reeds bestaande organisatie. De vroegere vergadering van de Voorzitters der Raden wordt echter vervangen door de Raad van de Economische Unie. De mogelijkheid tot het oprichten van Gemeenschappelijke Diensten is geschapen; ook is een Economische en Sociale Raad van Advies ingesteld. Deel III bevat bijzondere voorschriften ten aanzien van bepaalde gebieden der volkshuishoudingen, met name de investeringen, de landbouw, het vervoer, de sociale, monetaire en fiscale aangelegenheden.

Het verdere overleg was gericht op een nauwere integratie zowel onder de partnerlanden als ten opzichte van het buitenland. Aan de uitvoering van het programma betreffende de gezamenlijke handelsakkoorden werd verder gewerkt. Een voorlopig Arbeidsakkoord, dat tot

(1) Op 29 mei en 15 juni.

doel had een aantal beschikkingen van het Arbeidsverdrag onmiddellijk in werking te doen treden, werd op 20 maart 1957 ondertekend.

De Raadgevende Interparlementaire Raad hield in februari zijn openingszitting. Hij kwam achteraf bijeen om advies uit te brengen over het Unieverdrag en daarna om het gezamenlijke verslag der drie Regeringen inzake de culturele toenadering en de eenmaking van het recht te bespreken.

§ 2. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG

Na de daling in 1953 als gevolg van de toenmalige recessie, is het bruto nationaal produkt in Luxemburg van jaar op jaar gestegen. In 1957 was het met 21,3 miljard frank ongeveer 5 % hoger dan in 1956. Naar hoeveelheid bedroeg de toeneming ca 2 %.

De industriële voortbrenging steeg met bijna 2 %, tegen 7 % in 1956. In het eerste kwartaal bedroeg de stijging ten opzichte van het

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de industriële produktie (a)

BEDRIJFSTAKKEN	1947 = 100				
	1951	1953	1955	1956	1957
Extractieve bedrijven	**240**	**290**	**287**	**301**	**312**
IJzerertsgroeven	284	360	361	385	396
Steengroeven	131	116	103	93	107
Be- en verwerkende bedrijven	**157**	**138**	**163**	**175**	**178**
Voedingsmiddelenindustrie	104	92	95	95	98
Drank- en tabaksnijverheid	105	108	124	139	165
Textielnijverheid	81	83	73	63	66
Schoen- en kledingnijverheid	70	69	65	67	70
Houtnijverheid	87	90	92	76	72
Meubel- en meubileringsnijverheid	81	65	71	72	70
Drukkerij en uitgeverij	96	98	116	124	122
Ledernijverheid	80	76	76	64	76
Chemische nijverheid en aanverwante bedrijven	145	135	176	196	193
Industrie der niet-metaalhoudende mineralen	137	145	178	190	194
IJzer- en staalnijverheid	178	152	182	196	197
Metaalverwerkende nijverheid	97	97	93	96	97
Elektriciteit, gas	**171**	**185**	**227**	**238**	**246**
Elektrische energie	196	213	267	279	291
Gasproduktie en -distributie	102	110	121	127	124
Algemeen indexcijfer	**163**	**149**	**173**	**185**	**188**

(a) Bruto-indexcijfers.

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

overeenkomstige tijdvak van het voorafgaande jaar nog 7 %, maar daarna nam het stijgingstempo af, totdat het in het vierde kwartaal omsloeg in een achteruitgang. Deze beweging stemt overeen met het verloop van de staalproduktie, welke richtinggevend is voor de Luxemburgse volkshuishouding. De ombuiging van de staalproduktie is, zoals in 1949 en in 1952-1953, een blijk geweest van de gewijzigde economische toestand.

De jaarproduktie voor staal lag op een peil dat voordien nimmer bereikt was, maar de stijging was uiterst gering. De tempodaling bij het ingaan der bestellingen, waarmede een afbrokkeling der prijzen gepaard ging, had vooral vanaf de maand november een duidelijke weerslag op de bedrijvigheid in de staalindustrie. Bij de vergelijking van de produktie der E. G. K. S.-landen in 1953 en 1957 blijkt dat de toeneming in Luxemburg het kleinst was.

In de overige nijverheidstakken was het verloop niet eenvormig. De aanzienlijke investeringen hebben geleid tot een hoge bedrijvigheid in het bouwbedrijf, waardoor de produktie in de steengroeven bevor-

Groothertogdom Luxemburg

IJzer- en staalproduktie

Maandgegevens

TIJDVAK	Aantal hoog-ovens in werking	Hoeveelheid (duizenden tonnen)			Gewogen globaal indexcijfer (1937/1938 = 100)
		Gietijzer	Staal	Gewalste produkten en half-fabrikaten	
1951	**27**	**263,1**	**256,4**	**209,9**	**156**
1952	**27**	**256,3**	**250,1**	**207,1**	**152**
1953	**25**	**226,8**	**221,6**	**176,1**	**133**
1954	**24**	**233,3**	**235,7**	**190,5**	**141**
1955	**27**	**257,1**	**268,8**	**215,7**	**159**
1956	**29**	**276,1**	**287,9**	**232,4**	**171**
1957	**28**	**280,7**	**291,1**	**232,9**	**172**
1957 Januari	29	290,3	301,3	244,1	179
Februari	29	269,1	278,8	226,7	166
Maart	29	287,4	296,1	235,3	175
April	29	278,0	295,8	238,8	174
Mei	29	286,2	298,1	239,6	176
Juni	28	274,9	288,0	232,3	170
Juli	28	291,2	297,0	235,4	176
Augustus	28	274,3	286,4	225,0	168
September	28	273,0	282,1	226,3	167
Oktober	28	289,2	307,8	246,6	181
November	28	280,8	288,6	227,3	170
December	28	273,5	272,8	217,1	163

Bronnen : Groupement des Industries sidérurgiques luxembourgeoises. Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

Landbouwproduktie

PRODUKTEN	Eenheid	1948		1953		1954		1955		1956		1957	
		Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)
Broodgranen	10^3 m.q.	359,6	76	469,8	99	530,9	111	461,5	97	401,3	84	516,7	108
Andere graangewassen	»	378,8	96	549,4	139	445,6	113	615,4	156	657,7	166	478,1	121
Peulgewassen	»	5,0	58	7,5	86	4,4	50	8,1	93	10,8	124	5,9	67
Aardappelen	»	1 558,5	153	1 303,8	128	1 471,9	145	1 331,2	131	1 205,7	119	1 338,7	132
Andere knolgewassen	»	2 487,1	136	2 836,0	155	2 777,5	152	2 206,5	121	2 033,6	111	1 965,1	107
Voedergewassen (inclusief hooi)	»	1 461,7	102	1 334,0	93	1 372,1	95	1 880,5	131	1 736,7	121	1 813,3	126
Fruit	10^3 t	11,5	84	4,7	34	7,2	53	4,0	29	7,1	52	1,6	12
Vlees	10^3 t	12,5	71	18,7	106	18,9	107	19,0	108	20,1	113	20,9	118
Melk	10^6 liters	145,0	104	170,4	122	176,7	126	178,5	127	187,4	134	185,0	132
Eieren	10^3 dz	2 560,0	87	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97	2 850,0	97
Algemeen indexcijfer			**94**		**111**		**114**		**116**		**117**		**118**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

derd werd. Een stijging werd ook waargenomen in de ijzerertsmijnen, de metaalverwerkende nijverheid, de lederindustrie en de nijverheid der genotmiddelen. Daarentegen was er een lichte daling in de chemische nijverheid, de hout- en de meubelnijverheid.

De landbouwproduktie steeg verder. De telling van 15 mei 1957 bevestigde de vermindering van het aantal bedrijven, alsmede de uitbreiding van de oppervlakte weiland en van het tarweareaal. De kwaliteit van de tarwe heeft in 1957 geleden van het slechte weer tijdens de oogst. Van de tarwe bleven einde 1957 grote hoeveelheden in voorraad; bovendien is er overproduktie aan boter. De lichte achteruitgang van de melkproduktie door de afneming van het melkvee kon dit niet verhelpen; bovendien werd de produktiestijging in de zuivelsector tegen het einde van het jaar hervat. De resultaten in de wijnbouw waren veel slechter dan in 1956.

Dank zij de hoge economische bedrijvigheid stegen de belastinginkomsten met ongeveer 6 %; alle belastinggroepen droegen hiertoe bij, maar de toeneming was vooral groot bij de omzetbelasting welke 14 % meer opbracht dan in 1956.

Groothertogdom Luxemburg
Indexcijfer der kosten van levensonderhoud

Toestand op de eerste der maand

(1 januari 1948 = 100)

MAAND	1955	1956	1957
Januari	124,20	123,91	127,36
Februari	123,63	122,98	128,06
Maart	122,45	123,99	127,68
April	122,15	122,79	128,01
Mei	122,01	122,24	128,13
Juni	122,21	123,36	129,23
Juli	123,26	123,50	130,14
Augustus	123,44	123,42	131,81
September	123,87	123,89	131,57
Oktober	123,77	124,12	131,16
November	123,96	126,34	131,46
December	124,01	126,93	131,63
Maandgemiddelde .	**123,25**	**123,96**	**129,69**

Bron : Office de la Statistique générale du Grand-Duché de Luxembourg.

Het jaargemiddelde van het indexcijfer der kosten van levensonderhoud bleef van 1954 tot 1956 nagenoeg ongewijzigd. In 1957 steeg het met 4,6 %. De stijging begon in november 1956 en duurde nagenoeg zonder onderbreking voort tot december 1957. De loonsom steeg van 9,5 miljard frank in 1956 tot ongeveer 10,3 miljard. Deze toeneming is ten dele toe te schrijven aan de toeneming van de werkgelegenheid. Een aanpassing van de lonen had plaats op 1 januari en op 1 oktober. Door het oplopen der kosten van levensonderhoud was de stijging van de reële lonen echter vrij gering. Het nationaal inkomen tegen vaste prijzen per hoofd van de bevolking steeg met nauwelijks 1 %.

§ 3. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLAND

Blijkens de jaargegevens heeft de economische expansie in Nederland zich in 1957 voortgezet; toch was de werkloosheid aanzienlijker dan in 1956. De stijging van het nationale produkt en van de nationale beste-

dingen, die na de inzinking van 1952 optrad, duurde voort. De nijverheidsproduktie vertoonde vanaf 1953 een krachtige stijging, waarvan het tempo echter geleidelijk afnam, te weten van 10 % in 1954 tot 7,3 % in 1955, 4,25 % in 1956 en 2,50 % in 1957. De uitvoer gaf na de oorlog een voortdurende stijging te zien. Het verbruik was daarentegen minder regelmatig : de stijging werd namelijk onderbroken in 1951 en 1957. In deze beide gevallen was de lopende rekening van de betalingsbalans deficitair en was het nodig maatregelen te treffen om het economisch evenwicht te herstellen.

Ditmaal omvatte het regeringsprogramma tot bestedingsbeperking onder meer verschillende belastingverhogingen, tariefverhogingen in de openbare nutsbedrijven en de afschaffing van het subsidie op suiker. Dank zij deze maatregelen en ten dele ook door de onzekere internationale conjunctuur deed zich in het tweede halfjaar een geleidelijk evenwichtsherstel voor.

Nederland

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding (a)

(miljarden guldens)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Middelen :							
Produktie in bedrijven	15,2	15,9	17,1	19,0	21,2	22,7	24,5
Produktie van de overheid	1,5	1,6	1,7	2,0	2,2	2,5	2,8
Netto-inkomsten uit het buitenland.	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,3	0,3
Nationaal inkomen (tegen factorkosten)	**16,9**	**17,9**	**19,3**	**21,4**	**23,9**	**25,5**	**27,6**
Indirecte belastingen minus subsidies.	2,6	2,5	2,6	2,9	2,9	3,1	2,9
Nationaal produkt (tegen marktprijzen)	**19,5**	**20,4**	**21,9**	**24,3**	**26,8**	**28,6**	**30,5**
Saldo van schenkingen en leningen van of aan het buitenland, liquidatie van activa, enz	0,1	—1,9	—1,4	—0,3	—1,0	+0,6	+0,5
Totaal beschikbare middelen.....	**19,6**	**18,6**	**20,5**	**24,0**	**25,9**	**29,2**	**31,0**
Bestedingen :							
Consumptie door verbruikers	13,6	13,7	14,2	15,6	16,9	18,6	19,6
Overheidsbestedingen	3,1	3,4	4,0	4,4	4,8	5,3	5,6
Netto-investeringen in bedrijven	1,7	1,9	2,0	2,7	3,4	4,1	4,6
Voorraadvorming en toeneming onderhanden werk	1,2	—0,4	0,3	1,3	0,9	1,3	1,2
Totaal nationale bestedingen	**19,6**	**18,6**	**20,5**	**24,0**	**25,9**	**29,2**	**31,0**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Werkelijke prijzen.

Het jaar 1957 valt aldus in twee zeer van elkaar verschillende delen uiteen. Het eerste halfjaar werd gekenmerkt door een aanzienlijk tekort op de lopende rekening en een sterke achteruitgang van de goud- en deviezenvoorraad, verder door een overspannen arbeidsmarkt en een voortgaande stijging van de produktie. In het tweede halfjaar verbeterde de lopende rekening en steeg de goud- en deviezenvoorraad; een stijging van de werkloosheid trad op en de bedrijvigheid verzwakte, zodat zij in het vierde kwartaal lager lag dan in de overeenkomstige maanden van 1956. In de afzet der nijverheid was er een verschuiving van de produktie voor het binnenland naar die voor de export.

1. — *Werkgelegenheid en produktie.*

De werkloosheid is in Nederland vroeger gestegen dan in België. Vanaf april was zij hoger dan in de overeenkomstige maand van het voorafgaande jaar. Deze stijging was in de eerste maanden niet te wijten aan een feitelijke vermindering van de totale werkgelegenheid, maar wel aan een achterblijven hiervan bij de netto-aanwas van de beroepsbevolking. Vanaf oktober trad evenwel een werkelijke vermindering van de werkgelegenheid op, hetgeen trouwens tot uiting komt in de daling van de nijverheidsproduktie. Aan het einde van het jaar bedroeg het aantal geheel werkloze mannen, afgezien van de D. A. W.-arbeiders, 90 000 vergeleken met 40 000 een jaar tevoren. Tegelijk was het aantal aanvragen van werkgevers voor de mannen gedaald tot ongeveer 1/4 van het aantal werkzoekenden.

Blijkens de indexcijfers van de industriële produktie was de toeneming van de jaarproduktie in Nederland lager dan in de gezamen-

Nederland

Aantal werklozen

JAARTAL	Totaal	Werklozen (excl.D.A.W.-arbeiders)	Geregistreerde D.A.W.-arbeiders (a)	Mannen	Vrouwen
1951	93 400	68 400	25 000	86 600	6 800
1952	137 600	105 800	31 800	129 700	7 900
1953	102 000	84 100	17 900	94 100	7 900
1954	74 300	60 200	14 100	68 400	5 900
1955	53 400	41 400	12 000	49 300	4 100
1956	40 400	30 300	10 100	37 300	3 100
1957	52 000	41 400	10 600	47 900	4 100

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) De arbeiders D.A.W. (Dienst Aanvullende Werkgelegenheid) zijn de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen. In deze statistiek zijn bovendien opgenomen de vorstwerklozen, de zieken, de arbeiders die ongevallenuitkering ontvingen, benevens een aantal personen die werk vonden zonder dat de arbeidsbureaus hiervan tijdig bericht ontvingen.

Nederland

Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie (a)

(1953 = 100)

TIJDVAK	Produktie	Personeels-bezetting (b)	Produktie per werknemer
1950	85	98	87
1951	91	100	91
1952	91	98	93
1953	100	100	100
1954	110	104	106
1955	118	107	110
1956	123	109	113
1957	126	110	115
1957 : 1e kwartaal	125	110	114
2e kwartaal	129	109	118
3e kwartaal	125	110	114
4e kwartaal	126	109	116

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Exclusief het bouwbedrijf.
(b) De kwartaalindexcijfers zijn gemiddelden van de indexcijfers bij het begin en bij het einde van het kwartaal; het jaarindexcijfer is berekend op grond van de kwartaalindexcijfers.

lijke O. E. E. S.-landen, zulks in verband met de bestedingsbeperking. Het verloop per bedrijfstak was zeer verschillend : een aanzienlijke stijging werd waargenomen in de papierindustrie (10 %), de chemische nijverheid (7 %), de bouwmaterialen (6 %) en de sector gas, elektriciteit en water (6 %); in de nijverheid der voedings- en genotmiddelen (3 %) alsmede in de leder- en rubbernijverheid (3 %) lag de stijging dicht bij het gemiddelde; in de textielnijverheid was er een status-quo; daarentegen was er een daling waar te nemen in de metaalnijverheid, welke in 1954 en 1955 de voornaamste pijler van de opgang in de nijverheid geweest was. In laatstgenoemde bedrijfstak viel reeds in het tweede kwartaal een achterstand ten opzichte van 1956 te bespeuren. In de gezamenlijke nijverheid gebeurde zulk in het vierde kwartaal; alsdan bedroeg de daling 3 % vergeleken met een stijging van 6 % in het eerste kwartaal en 3 % in het tweede en het derde.

De produktie van de bouwnijverheid, die niet in het indexcijfer van de industriële bedrijvigheid begrepen is, steeg naar volume met ongeveer 6 %. Het aantal voltooide woningen bedroeg meer dan 88 000 of bijna 20 000 meer dan in het voorgaande jaar. De investeringen in woningen vertoonden ten opzichte van het nationaal inkomen een overmatige expansie, welke geheel aan de overheidssector moet worden toegeschreven. De investeringen in vaste bedrijfsactiva (exclusief woningbouw) namen naar waarde ongeveer evenredig met het bruto nationaal inkomen toe. De verdere stijging dezer investeringen neemt niet weg

Nederland

Produktie-indexcijfers per bedrijfstak

(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	1950	1951	1952	1954	1955	1956	1957
Bouwmaterialen en aardewerk	90	99	99	106	111	115	122
Chemische nijverheid (excl. aardolieprodukten)	93	99	93	110	117	123	133
Leder- en rubbernijverheid	95	89	91	109	115	120	125
Mijnbouw	98	100	100	100	101	102	106
Metaalnijverheid	82	86	87	119	133	139	137
Papierindustrie	82	88	85	110	116	118	130
Textielnijverheid	84	89	88	107	109	112	112
Gas, elektriciteit en water	81	85	91	111	118	130	138
Voedings- en genotmiddelenindustrie	92	92	95	103	108	113	116
Algemeen indexcijfer van de nijverheid	**88**	**91**	**91**	**110**	**118**	**123**	**126**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

dat de investeringsgeneigdheid in de loop van 1957 afgenomen is : de omvang der bestelprogramma's vertoonde reeds in het voorjaar 1957 een daling. De voorraden gaven in het tweede halfjaar slechts een geringe uitbreiding te zien.

In de tuinbouw was de toestand bevredigend : de omzet in de veilingen was hoger dan in 1956. Voor de landbouw echter was het jaar niet onverdeeld gunstig. Wel zijn maatregelen getroffen om de boeren een ruimere beloning en de landarbeiders een loonsverhoging te bezorgen; de financiële lasten die hieruit voortvloeien zijn slechts gedeeltelijk ten laste van de verbruikers gebracht, het grootste gedeelte kwam voor rekening van de Schatkist. Bovendien was de produktie groter dan in 1956. Maar de zorgen voor de afzet namen toe. Het nadelige saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds steeg van ruim 200 miljoen gulden in 1956 tot ongeveer 470 miljoen gulden.

Het verkeer weerspiegelde het verloop van de conjunctuur. De toeneming van de bedrijvigheid verminderde geleidelijk en in het tweede halfjaar was de omvang van het verkeer lager dan in het tweede halfjaar van 1956.

2. — *Buitenlandse handel.*

Evenals in de voorgaande jaren steeg de invoerwaarde meer dan de uitvoerwaarde : het invoeroverschot nam toe met 549 miljoen gulden. De daling van het dekkingspercentage moet geheel worden toegeschreven aan het eerste halfjaar. In het tweede halfjaar trad vooral sedert september een krachtig herstel van de handelsbalans op, vooral door da-

ling van de invoer. Het dekkingspercentage steeg van ongeveer 70 in het eerste halfjaar tot 78 in het derde en 86 in het vierde kwartaal.

Nederland

Buitenlandse handel

(miljoenen guldens)

TIJDVAK	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
	INVOER						
1e kwartaal	2 436	2 289	2 092	2 523	2 978	3 247	4 119
2e kwartaal	2 728	2 082	2 158	2 519	2 911	3 554	3 964
3e kwartaal	2 399	1 957	2 289	2 758	3 061	3 584	3 323
4e kwartaal	2 137	2 121	2 487	3 060	3 239	3 769	3 691
Jaar	**9 700**	**8 449**	**9 026**	**10 860**	**12 189**	**14 154**	**15 597**
	UITVOER						
1e kwartaal	1 662	2 114	1 956	2 197	2 408	2 538	2 899
2e kwartaal	1 775	1 965	1 918	2 149	2 382	2 814	2 718
3e kwartaal	1 871	1 954	2 048	2 238	2 564	2 652	2 979
4e kwartaal	2 101	1 982	2 258	2 588	2 857	2 872	3 174
Jaar	**7 409**	**8 015**	**8 180**	**9 172**	**10 211**	**10 876**	**11 770**
	SALDO						
1e kwartaal	— 774	— 175	— 136	— 326	— 570	— 709	— 1 220
2e kwartaal	— 935	— 117	— 240	— 370	— 529	— 740	— 1 246
3e kwartaal	— 528	— 3	— 241	— 520	— 497	— 932	— 844
4e kwartaal	— 36	— 139	— 229	— 472	— 382	— 897	— 517
Jaar	**—2 291**	**— 434**	**— 846**	**—1 688**	**—1 978**	**—3 278**	**— 3 827**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek

De invoer vermeerderde naar waarde met 10 %, tegen 16 % in 1956. In tegenstelling met het voorgaande jaar vertoonde de invoer uit de B. L. E. U. (+ 5 %) een mindere toeneming dan die uit West-Duitsland (+ 14 %); de invoer uit de Verenigde Staten steeg met 3 %. Het invoervolume steeg met ongeveer 2,5 %, tegen 14 % in 1956. Een aanzienlijke voorraadstijging vond plaats, althans in het eerste halfjaar. Was de invoer van grondstoffen en halffabrikaten vanaf september minder groot dan in de overeenkomstige maanden van 1956, toch was er geen sprake van een voorraadintering. De invoer van consumptiegoederen, die in de jaren 1954 tot en met 1956 een sterkere toeneming had vertoond dan de industriële produktie, was in de laatste maanden van het jaar eveneens lager dan in 1956.

Nederland

Invoerwaarde per land van herkomst

LAND	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
	Miljoenen guldens						
B.L.E.U.	1 774	1 451	1 556	1 841	2 205	2 680	2 816
West-Duitsland	1 199	1 180	1 436	1 829	2 145	2 531	2 888
Verenigde Staten	1 071	1 082	899	1 283	1 651	1 975	2 043
Verenigd Koninkrijk	845	782	897	936	1 039	1 158	1 255
Frankrijk	392	286	342	387	475	471	500
Indonesië	766	543	494	528	369	440	454
	Percentages van het totaal						
B.L.E.U.	18,3	17,2	16,3	17,0	18,1	18,9	18,1
West-Duitsland	12,4	14,0	15,9	16,8	17,6	17,9	18,5
Verenigde Staten	11,1	12,8	10,0	11,8	13,6	14,0	13,1
Verenigd Koninkrijk	8,7	9,3	9,9	8,6	8,5	8,2	8,0
Frankrijk	4,0	3,4	3,8	3,6	3,9	3,3	3,2
Indonesië	7,9	6,4	5,5	4,9	3,0	3,1	2,9

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Uitvoerwaarde per land van bestemming

LAND	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
	Miljoenen guldens						
B.L.E.U.	1 095	1 251	1 266	1 293	1 411	1 543	1826
West-Duitsland	1 026	1 114	1 145	1 451	1 742	1 962	2173
Verenigd Koninkrijk	1 178	1 002	879	1 060	1 263	1 273	1280
Verenigde Staten	445	533	689	621	596	672	596
Frankrijk	336	350	369	376	491	595	558
Indonesië	403	440	291	233	258	315	274
	Percentages van het totaal						
B.L.E.U.	14,8	15,6	15,5	14,1	13,8	14,2	15,5
West-Duitsland	13,8	13,9	14,0	15,8	17,2	18,0	18,5
Verenigd Koninkrijk	15,9	12,5	10,7	11,6	12,4	11,7	10,9
Verenigde Staten	6,0	6,6	8,4	6,8	5,8	6,2	5,1
Frankrijk	4,5	4,4	4,5	4,1	4,8	5,5	4,7
Indonesië	5,4	5,5	3,6	2,5	2,5	2,9	2,3

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

De Nederlandse uitvoer vermeerderde naar waarde met 8 % vergeleken met 7 % in het voorafgaande jaar. In tegenstelling met de voorgaande jaren nam de uitvoer naar de B. L. E. U. (+ 18 %) sterker toe dan de export naar West-Duitsland (+ 11 %); de uitvoer naar de Verenigde Staten nam met 11 % af. Het uitvoervolume steeg met 5 % evenals in 1956. In het vierde kwartaal lag het volume zelfs 10 % boven het gemiddelde van het vierde kwartaal van 1956. De stijging van de uitvoer in het tweede halfjaar gebeurde onder invloed van de maatregelen tot beperking der nationale bestedingen.

3. — *Financiën.*

De jaarcijfers van het lopende betalingsverkeer met het buitenland, dat in 1956 voor het eerst sedert 1951 een tekort opgeleverd had, vertoonden in 1957 een gunstiger beeld dan in het voorafgaande jaar; toch waren de uitkomsten aanvankelijk nog ongunstiger dan in 1956, maar het vierde kwartaal bracht een plotselinge omkeer. De goederenbalans gaf een tekort van 2 369 miljoen gulden te zien, vergeleken met 2 467 miljoen gulden, terwijl het onzichtbare lopende verkeer een batig saldo van 2 027 miljoen gulden opleverde, te vergelijken met 1 894 miljoen. Het verkeer in goud en convertibele geldsoorten op de lopende rekening vertoonde een tekort van 883 miljoen, dat 24 miljoen groter was dan in 1956.

In tegenstelling met het voorgaande jaar en met de voor Nederland als normaal te beschouwen toestand leverde het kapitaalverkeer een belangrijk overschot op, tegen een tekort in 1956. Deze omkeer was geheel toe te schrijven aan het particuliere kapitaalverkeer. De kapitaalrekening van het verkeer in goud en convertibele geldsoorten leverde een overschot op, dat echter slechts ten dele het tekort op de lopende rekening kon goedmaken.

Het totale buitenlandse betalingsverkeer, dat in 1956 een tekort van 906 miljoen gulden vertoonde, leverde een overschot van 126 miljoen gulden op; in de eerste drie kwartalen moest 624 miljoen gulden aan solderingsmiddelen worden ingezet, maar in het vierde kwartaal vloeide 750 miljoen aan goud en deviezen terug. De goud- en deviezenvoorraad van de « Nederlandsche Bank » steeg met 76 miljoen gulden, hetgeen o.m. te danken is aan een trekking op het Internationaal Monetair Fonds ten bedrage van 261 miljoen gulden.

Door de voortgang van de overbesteding in de eerste negen maanden onderging de liquiditeitenmassa een toeneming van 651 miljoen gulden. De stijging deed zich volledig voor bij de secundaire liquiditeiten; deze verhoogden met 852 miljoen, terwijl de geldhoeveelheid met 201 miljoen afnam.

Het bankwezen zag zijn liquiditeit in 1957 achteruitgaan. De krapte op de Nederlandse geldmarkt werd in het eerste halfjaar tegengegaan door de verlaging (in maart) van 7 % tot 6 % van het percentage

Nederland

Goud- en deviezenreserves

(miljoenen guldens)

JAARTAL	Goud	Convertibele valuta	Convertibele valuta alleen in E.B.U.-verband	Niet-convertibele valuta	Totaal
1951	1 195	341	— 43	180	1 673
1952	2 060	544	681	375	3 660
1953	2 792	639	822	192	4 445
1954	3 015	761	733	141	4 650
1955	3 275	533	682	157	4 647
1956	3 192	140	420	122	3 874
1957	2 812	444	538	156	3 950

Bron : « Nederlandsche Bank », N.V.

liquide middelen dat de particuliere banken bij de « Nederlandsche Bank » moeten aanhouden. Het Rijk droeg bij tot de vermindering van de spanningen op de geldmarkt door intering op zijn kasvoorraden, waardoor het o.a. genoodzaakt was voorschotten bij de « Nederlandsche Bank » op te nemen. Niettemin moesten de banken steeds van de centrale bank lenen om het verplicht aan te houden saldo van 6 % te kunnen bereiken. Wegens het toenemend beroep op de kredietverlening van harentwege en wegens de vermindering van de deviezenreserves, welke gepaard ging met een daling der notering van de gulden, verhoogde de « Nederlandsche Bank » haar rentetarieven met 1/2 % op 17 juli. Deze maatregel werd gevolgd door een nieuwe verhoging op 16 augustus, ditmaal met 3/4 %, zodat het wisseldisconto op 5 % kwam. De laatste verhoging was vooral gericht tegen de kapitaalvlucht. De toestand op de geldmarkt werd aanzienlijk verscherpt door de valutacrisis en op 2 september nam de « Nederlandsche Bank » maatregelen tot beperking van de kredietverlening door het bankwezen. In het vierde kwartaal verminderde echter de krapte op de geldmarkt. Op 21 oktober werd de verplichte kasreserve der banken met vertraging van 6 % op 4 % teruggebracht.

De kapitaalbehoeften tot financiering van de investeringen door het bedrijfsleven en de lagere publiekrechtelijke lichamen overtroffen de beschikbare middelen. Het beroep van de particuliere sector op de open kapitaalmarkt was ruimschoots hoger, maar niettemin bleven de gezamenlijke openbare emissies enigszins lager dan in 1956; het Rijk onthield zich volledig en de lagere publiekrechtelijke lichamen beperkten zich vrijwel tot het plaatsen van onderhandse leningen. Te hunnen behoeve gaf de Bank voor Nederlandse Gemeenten een Nationale Woningbouwlening uit. De bruto vlottende schuld van de gemeenten steeg met bijna 1 400 miljoen gulden tot ruim 2 240 miljoen gulden. Op de beurs

was de omzet geringer dan in 1956; de aandelenkoersen waren lager. Evenals op de geldmarkt steeg de rentevoet op de kapitaalmarkt. Voor de nieuwe uitgiften bereikte hij 6 % in het tweede halfjaar. Tegen het einde van het jaar ontwikkelde zich echter een zekere ontspanning, o.m. tot uiting komend in de daling van het rendement der obligaties. De ontspanning vloeide voort uit de vermindering der behoeften van het bedrijfsleven.

In 1957 heeft zich een herstel van evenwicht in de Rijksfinanciën voorgedaan, voor zover de bijzondere uitgaven die het Rijk zich heeft moeten getroosten om de gemeenten uit financiële moeilijkheden te redden buiten beschouwing worden gelaten. Er was een financieringsoverschot van 270 miljoen gulden. Houdt men rekening met de niet-budgettaire verrichtingen dan is er een liquiditeitsoverschot van 170 miljoen, hetgeen echter omslaat in een tekort indien rekening wordt gehouden met de hiervoren bedoelde liquiditeitsvoorschotten aan de Bank voor Nederlandse Gemeenten, welke ongeveer 530 miljoen gulden bedroegen. Ten gevolge van deze voorschotten heeft het Rijk in 1957 uiteindelijk toch nog tot een bedrag van 360 miljoen gulden een beroep moeten doen op inflatoire financieringsmiddelen.

De verrichtingen van de lagere publiekrechtelijke lichamen leiden tot een dekkingstekort van 910 miljoen gulden. Dit tekort kwam onder meer tot uitdrukking in de netto-plaatsing van vlottende schuld bij niet geldscheppende instellingen ten belope van 470 miljoen gulden. De nettoschuld van de lagere publiekrechtelijke lichamen, met inbegrip van provinciefonds en gemeentenfonds, steeg met bijna 1 400 miljoen gulden. De netto-Rijksschuld vertoonde ditmaal eveneens een geringe stijging; voor de bruto-Staatsschuld duurde de daling evenwel voort.

4. — *Prijzen en lonen.*

Het loon- en prijsniveau onderging een verdere stijging. Het jaargemiddelde van het algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen, evenals dat van het indexcijfer van afgewerkte produkten, steeg met 3 %. Dit is het gevolg van de in 1956 opgetreden stijging, want in het verslagjaar vertoonde het indexcijfer slechts geringe schommelingen. Het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud (exclusief de belastingen en de op 1 januari ingevoerde algemene ouderdomswet) steeg met 6 %. Tussen december 1956 en december 1957 bedroeg de stijging niet minder dan 12 %. Deze toeneming is voor 1/3 voortgevloeid uit de invoering van de algemene ouderdomsverzekering en voor 1/3 uit maatregelen van de overheid, waaronder begrepen de verhoging van de huur met 25 % en de weerslag van de maatregelen tot lotsverbetering in de landbouw. Voor het overige is de stijging hoofdzakelijk te wijten aan de prijsstijging van de ingevoerde produkten en van de tuinbouwprodukten.

Tegenover de stijging van het prijsindexcijfer van het levensonderhoud met 12 % stond een loonstijging met 11 %; het reële loon heeft dus een

Nederland

Prijzen en lonen

(1953 = 100)

TIJDVAK	Groothandels-prijzen	Kosten van levensonderhoud	Lonen
1951	107	99	95
1952	104	100	98
1953	100	100	100
1954	101	104	111
1955	102	105	120
1956	105	106	128
1957	107	118	..
1957 : 1e kwartaal	107	113	..
2e kwartaal	107	116	143
3e kwartaal	107	122	..
4e kwartaal	107	122	..

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

kleine verlaging ondergaan. Deze daling is te wijten aan de invoering van de verplichte algemene ouderdomsverzekering, welke gepaard ging met een loonsverhoging van 5,6 %, hetgeen minder is dan de door de werknemers te betalen premie van 6,75 %. Voor de huurverhoging werd aan de werknemers een loontoeslag toegekend welke in beginsel op 2 % was gesteld. De loonkostenstijging was minder groot dan op het eerste gezicht zou lijken; ze bedroeg 7,5 % in de loop van 1957 en 5 % bij vergelijking van de jaargemiddelden : de vereveningsheffing van 4 % werd immers afgeschaft. De stijging van de loonkosten was groter dan die van de stijging van de produktie per werknemer (2 %); dit leidde dus tot een verdere stijging van de arbeidskosten per eenheidsprodukt.

Nederland

Particulier verbruik

(1953 = 100)

JAARTAL	Waarde	Hoeveelheid	Hoeveelheid per hoofd van de bevolking
1951	96	95	97
1952	96	95	96
1953	100	100	100
1954	110	106	105
1955	119	113	111
1956	130	123	118
1957	136	121	115

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Was het verbruiksvolume sedert de consumptiebeperking van maart 1951 telkenjare gestegen, ditmaal bleef het beneden het peil van het voorafgaande jaar. Deze daling was het gevolg van de stijging der kosten van levensonderhoud en van de maatregelen tot bestedingsbeperking.

§ 4. — HANDELSVERKEER TUSSEN DE B. L. E. U. EN NEDERLAND

Sedert het van kracht worden van het gemeenschappelijk toltarief van Benelux is het onderlinge handelsverkeer van de B. L. E. U. en Nederland ieder jaar gestegen, ten minste indien afgezien wordt van 1952, in welk jaar de Zuid-Noord stroom aanzienlijk afnam en nauwelijks hoger bleef dan in 1950. Deze tijdelijke achteruitgang van de B. L. E. U.-uitvoer naar Nederland volgde echter op een zeer sterke toeneming in de jaren 1950 en 1951, welke opgang veroorzaakt was door de sterke inhaalvraag van Nederland en door de Korea-boom. Uiteindelijk was de stijging van 1948 op 1952 voor de invoer uit Nederland verhoudingsgewijze groter dan voor de uitvoer naar dat land. In 1953 sloeg de tendentie om en ook in de drie daaropvolgende jaren steeg de Zuid-Noordstroom in sterkere mate dan de B. L. E. U.-invoer uit Nederland; de krachtige expansie in Nederland, welke echter tenslotte tot overbesteding leidde, heeft hierbij een rol gespeeld. In 1957, het jaar waarin het evenwichtstelsel in de Nederlandse economie optrad, steeg de B. L. E. U.-invoer uit Nederland meer dan de Zuid-Noord-stroom. Bleef de B. L. E. U.-invoer toenemen tot in het vierde kwartaal, de uitvoer daalde vanaf het tweede en was in het laatste halfjaar lager dan in de eerste helft van het jaar.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U.

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljarden franken)	Uit Nederland		Totaal (miljarden franken)	Naar Nederland	
		Miljarden franken	% van het totaal		Miljarden franken	% van het totaal
1948	87,5	7,2	8,2	74,1	11,4	15,4
1949	81,9	7,6	9,3	80,1	11,7	14,6
1950	97,8	9,8	10,0	82,8	18,6	22,4
1951	127,5	13,9	10,9	132,6	23,8	17,9
1952	123,0	16,2	13,2	122,6	18,7	15,3
1953	121,0	16,6	13,7	113,0	20,1	17,8
1954	127,5	17,1	13,4	115,2	24,2	21,0
1955	142,2	18,8	13,2	139,0	28,8	20,7
1956	163,6	21,4	13,1	158,1	34,7	21,9
1957	171,6	24,3	14,2	159,3	36,2	22,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland

Waarde

JAARTAL	Invoer			Uitvoer		
	Totaal (miljoenen guldens)	Uit de B.L.E.U.		Totaal (miljoenen guldens)	Naar de B.L.E.U.	
		Miljoenen guldens	% van het totaal		Miljoenen guldens	% van het totaal
1948	4 920	730	14,8	2 669	422	15,8
1949	5 332	761	14,3	3 851	511	13,3
1950	7 811	1 437	18,4	5 386	727	13,5
1951	9 700	1 774	18,3	7 409	1 095	14,8
1952	8 449	1 451	17,2	8 015	1 251	15,6
1953	9 026	1 556	17,2	8 180	1 266	15,5
1954	10 860	1 841	16,9	9 172	1 293	14,1
1955	12 189	2 205	18,1	10 211	1 411	13,8
1956	14 154	2 680	18,9	10 876	1 543	14,2
1957	15 597	2 816	18,1	11 770	1 826	15,5

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Het onderlinge handelsverkeer over 1957 steeg meer dan het verkeer met de derde landen. Een uitzondering hierop vormt echter de Nederlandse invoer uit de B. L. E. U. waarvan de toeneming slechts half

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Indeling naar de graad van bewerking

JAARTAL	Voedings- en genotmiddelen		Grond- en hulpstoffen		Fabrikaten		Totaal
	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken	% van de totale waarde	Miljarden franken
	INVOER						
1952	6,0	36,9	3,4	21,1	6,8	42,0	16,2
1953	5,3	31,7	3,4	20,6	7,9	47,7	16,6
1954	4,6	26,8	3,6	20,9	8,9	52,3	17,1
1955	5,0	26,4	4,0	21,3	9,8	52,3	18,8
1956	5,2	24,4	5,1	23,9	11,0	51,7	21,4
1957	5,3	22,2	6,0	24,7	12,9	53,1	24,2
	UITVOER						
1952	0,4	2,3	2,5	13,2	15,8	84,5	18,7
1953	0,6	3,0	2,6	13,2	16,9	83,8	20,1
1954	0,9	3,7	3,3	13,9	19,9	82,4	24,2
1955	1,0	3,3	4,5	15,7	23,3	81,0	28,8
1956	1,1	3,3	4,7	13,7	28,8	83,0	34,7
1957	1,3	3,7	5,1	14,2	29,7	82,1	36,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

zo groot is als de stijging van de totale Nederlandse invoer. Daarentegen steeg het aandeel van Nederland in de buitenlandse handel van de B. L. E. U. zowel bij de invoer als bij de uitvoer. Voor de B. L. E. U. blijft Nederland de belangrijkste afnemer en de tweede leverancier na West-Duitsland. Het voornoemde land, dat voordien reeds de voornaamste afnemer van Nederland was, is ook zijn belangrijkste leverancier geworden.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Landbouwprodukten (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	460,7	5 189	45,1	211
1953	546,9	4 288	79,3	286
1954	428,5	3 497	113,9	419
1955	429,0	3 694	135,3	429
1956	426,4	3 555	76,2	420
1957	462,4	3 635	83,8	468

(a) Zie voetnota blz. 30.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Door de nieuwe ontwikkeling in 1957 kwam aan de voortdurende stijging van het uitvoeroverschot der B. L. E. U. ten opzichte van Nederland een einde. Het dekkingspercentage bewoog zich aldus in de richting van het vooroorlogse peil.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Vis, schaal- en weekdieren

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Gewicht (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	42,6	287	2,3	11
1953	43,1	282	3,1	13
1954	44,3	315	3,4	14
1955	42,2	347	4,4	24
1956	46,0	391	2,7	18
1957	48,4	441	2,9	20

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

1. — *Invoer van de B.L.E.U.*

De invoer steeg met 13 %, tegen 14 % in 1956. In tegenstelling tot het voorgaande jaar vertoonde de invoer van landbouwprodukten, in de enge betekenis, een toeneming o.m. wat vlees, groenten en fruit betreft; die van visserijprodukten, o.a. garnaal, steeg verder. Voor de groep der voedings- en genotmiddelen was er nochtans praktisch een status-

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer			Uitvoer		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Metaalvoortbrengende nijverheid .	**587**	**592**	**471**	**6 982**	**8 177**	**7 507**
IJzer en staal	456	414	448	4 872	5 394	5 394
Non-ferrometalen	131	178	123	2 110	2 783	1 813
Metaalverwerkende nijverheid ...	**2 987**	**3 579**	**4 697**	**5 378**	**7 603**	**8 507**
Machines	773	877	998	995	1 401	2 179
Elektrotechniek	1 035	1 209	1 490	1 684	2 021	2 289
Vervoermaterieel	555	780	1 138	1 800	3 132	2 987
Wapens	3	3	93	115	38	53
Overige metaalwaren.....	621	710	978	784	1 011	999
Textiel- en kledingnijverheid ...	**2 342**	**2 454**	**2 928**	**5 982**	**7 316**	**7 646**
Garens	341	360	404	2 393	2 678	2 766
Weefsels.....	1 158	1 220	1 458	1 727	2 149	2 402
Overige textielprodukten	210	250	283	584	653	719
Kleding	633	624	783	1 278	1 836	1 759
Chemische nijverheid	**1 118**	**1 199**	**1 492**	**1 404**	**1 494**	**1 619**
Eigenlijke chemische produkten	366	427	573	370	395	355
Kunstmeststoffen	8	8	23	424	432	479
Fotografische produkten.....	6	7	8	123	119	122
Overige chemische produkten	738	757	888	487	548	663
Steenkolennijverheid	**687**	**809**	**1 151**	**1 942**	**1 490**	**1 354**
Petroleumderivaten	**1 580**	**2 103**	**2 693**	**1 269**	**1 807**	**3 491**
Voedings- en genotmiddelen.....	**1 334**(a)	**1 458**(a)	**1 587**	**394**(a)	**627**(a)	**662**
Bouwmaterialen	**120**	**128**	**148**	**848**	**925**	**1 010**
Glasnijverheid	**87**	**90**	**136**	**561**	**639**	**662**
Papier- en kartonnijverheid	**784**	**824**	**1 029**	**564**	**649**	**795**

(a) Verbeterde gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

quo. De invoer van grond- en hulpstoffen en van fabrikaten vertoonde daarentegen een sterke toeneming. Deze betrof o.m. de brandstoffen (steenkool en petroleum), de chemische produkten, de metaalverwerkende nijverheid (vervoermaterieel en elektrisch materieel) en sommige textielprodukten (katoenen garens en weefsels, alsmede wollen garens). Het aandeel der fabrikaten is sedert 1952 aanzienlijk toegenomen.

2. — *Uitvoer van de B.L.E.U.*

De uitvoer steeg met 4 %, tegen 20 % in 1956. Voor de fabrikaten, die meer dan 4/5 van de totale B.L.E.U.-uitvoer naar Nederland vertegenwoordigen, bedroeg de stijging slechts 3 % en in sommige takken werd zelfs een achteruitgang waargenomen, o.m. bij de onedele metalen, meer bepaald de non-ferrometalen. De vermindering van de uitvoer in de chemische sector is te wijten aan de eigenlijke scheikundige produkten; de uitvoerwaarde voor de meststoffen vertoonde daarentegen een stijging. Bij de metaalwaren was er een sterke toeneming inzake niet-elektrische machinebouw, terwijl het vervoermaterieel, met name de groep automobielen en dergelijke, een achteruitgang vertoonde. De vermeerdering van de textieluitvoer is vooral terug te vinden bij de weefsels. Opvallend is dat de tricotagewaren, welke in 1956 een stijging met de helft hadden vertoond, thans een achteruitgang ondergingen. Voor de tapijten alsmede voor de klederen was de uitvoer ook lager.

ZEVENDE DEEL

Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

ECONOMISCHE BETREKKINGEN VAN BELGIË MET BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

De prijsdaling van de grondstoffen trof de Kongolese economie, waarvan de uitvoerprodukten nog geen al te grote verscheidenheid vertonen.

Bij de betrekkingen met België heeft deze daling sterk bijgedragen tot de toeneming van het nadelig saldo der bilaterale betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ten opzichte van de B.L.E.U.

AFDELING I. — HANDELSBETREKKINGEN TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Er kwam een einde aan de duidelijk merkbare vooruitgang, waardoor de evolutie van het handelsverkeer tussen België en zijn Afrikaanse gebiedsdelen tijdens de laatste jaren werd gekenmerkt. Het volume zelf van de handelsverrichtingen was lager dan in 1956, terwijl de prijzen der Kongolese produkten gevoelig daalden en de Belgische uitvoerprijzen bestendig bleven stijgen.

Naar globale waarde, wijzen de Belgische statistieken op een zeer lichte achteruitgang van de uitvoer naar Belgisch-Kongo, terwijl de prijzen van de door de B. L. E. U. uitgevoerde produkten in globo met nagenoeg 3 % verhoogden. Vertoont de verkoop aan Belgisch-Kongo een grote verscheidenheid, die weliswaar niet volledig representatief is voor de uitvoer in zijn geheel, dan blijkt het toch redelijk, de toeneming der uitvoerprodukten naar gemiddelde waarde als even hoog te beschouwen. Deze veronderstelling wordt overigens bevestigd door het indexcijfer der importprijzen in Belgisch-Kongo, dat gemiddeld met 4 % is gestegen. Vol-

Handel tussen de B.L.E.U. en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (a)

(miljoenen franken)

JAARTAL	Statistieken van de handel der B.L.E.U.		Statistieken van de handel van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi			
	Invoer	Uitvoer	Uitvoer (b)	Invoer (c)	Aandeel van de B.L.E.U. in %	
					Uitvoer	Invoer
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1950	7 426,1	3 131,6	..	..	..	..
1951	10 119,3	5 408,1	..	..	..	..
1952	9 808,5	7 207,3	..	..	..	..
1953	9 055,5	6 606,7	4 572,8	7 309,8	22,2	40,2
1954	9 871,3	6 284,0	4 972,6	6 704,4	24,3	36,2
1955	11 676,8	6 614,3	5 988,0	6 888,8	25,6	36,3
1956	12 782,9	7 066,2	6 947,1	7 166,3	25,4	34,7
1957	10 096,1	6 996,1	5 660,6	7 465,5	23,4	34,3

Bronnen : Kol. 2 en 3. : Nationaal Instituut voor de Statistieken.
Kol. 4 tot 7. : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Het verschil tussen de twee reeksen (kol. 2 en 4) is grotendeels het gevolg van de omvang van de wederuitvoer door België.
(b) Conventionele waarden; geografische indeling van de betalingsstatistiek.
(c) Douanestatistieken.

gens de Kongolese statistieken zou de globale waarde der uit de B. L. E. U. komende goederen met 4 % zijn toegenomen.

Wegens de omvang der naar het buitenland wederuitgevoerde grondstoffen, wordt de evolutie van de invoer van Kongolese produkten slechts bij benadering aangegeven in de statistieken van het N.I.S. Het globale indexcijfer van de prijzen der Kongolese grondstoffen daalt met 15 %, terwijl de Belgische statistieken betreffende de invoer uit Belgisch-Kongo een daling van 20 % uitwijzen. Bovendien kan uit de door de Centrale Bank opgestelde statistieken een lichte algemene vooruitgang worden afgeleid bij het volume van de uitvoer uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, maar het aandeel van België neemt aanzienlijk af; hierdoor wordt de door de Belgische statistieken aangegeven daling van het ingevoerde volume bevestigd.

De verslapping van het aandeel der B.L.E.U. in de Kongolese uitvoer blijkt een reactie, die wel eens meer voorkomt in perioden van economische conjunctuurdaling. Aan de kant van de invoer werd het aandeel van de B.L.E.U. gedeeltelijk getroffen door de minder gunstige evolutie van de investeringsgoederen, een categorie waarvoor België een overwegende positie inneemt. Doch de vermindering van het aandeel van België volgt ook hier een fundamentele tendens, die bijzonder onder invloed van de uitbreiding der be- en verwerkende nijverheid, meer verscheidenheid brengt in de financiële en commerciële structuur van het

bedrijfsleven en aldus grotere mogelijkheden biedt aan de concurrentie. Tijdens de jongste jaren was de concurrentie inderdaad vooral gericht tegen de marktposities van de B.L.E.U. en van de Verenigde Staten; daarentegen kwam zij vele andere landen — waaronder vooral Duitsland — ten goede.

Naar waarde bereikte het traditioneel verschil tussen de invoer uit de B.L.E.U. en de uitvoer van Kongolese produkten naar genoemde Unie — verschil dat ten gevolge van de prijsstijging der grondstoffen in 1956 bijna verdwenen was — opnieuw 1 800 miljoen in 1957; in vergelijking met 1956, nam het nadelig saldo van de handelsbalans ten opzichte van de B.L.E.U. dus met 1,5 miljard toe; daarbij kwam nog dat het batig saldo der totale handelsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi van 6,7 tot 2,4 miljard verminderde, hetgeen een sterke terugslag had op de algemene betalingsbalans.

§ 1. — INVOER VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1955	1956	1957
Koper en zilver	2 510,4	3 314,6	2 126,0
Tin	234,9	259,4	239,0
Kobalt	11,6	45,4	28,0
Mangaanerts ..	39,2	58,0	65,4
Zink en zinkerts.....	200,6	184,7	179,7

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Zie voetnoot (a) van de tabel op blz. 434.

De achteruitgang bij de invoer is hoofdzakelijk te wijten aan de ertsen en metalen, waarvoor de statistieken van de Centrale Bank duidelijk de aanzienlijke achterstand ten opzichte van 1956 doen uitkomen. Bij de plantaardige produkten werken de diverse schommelingen compenserend, zodat het totaal als het ware stationair blijft.

Van doorslaggevende betekenis in de evolutie is wel de vermindering voor koper (naar waarde 36 %). Dit percentage geldt zowel voor de invoer in België, met inbegrip van de tijdelijke invoer, als voor de uitvoer uit Kongo met België als uiteindelijke bestemming. Naar gewicht, daalde de ingevoerde hoeveelheid met 7 % en blijkbaar mag hetzelfde aangenomen worden voor de hierboven bedoelde uitvoer. Feitelijk verklaren de aankopen van België op zichzelf reeds waarom de Kongolese verkoop van koper in globo afnam.

Bij de invoer van plantaardige produkten, varieert de beweging naar hoeveelheid en naar waarde volgens de aard der produkten.

Volgens de statistieken van het N.I.S. wordt de sterkste toeneming geconstateerd voor cacao, veekoeken, hout (rond, gezaagd en multiplexhout) en palmolie. Dient hier bijzonder aangestipt te worden : fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout, waarvan de invoer in België, in vergelijking met 1956, met 130 % naar gewicht toenam.

Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten (a) (b)

OMSCHRIJVING	Gewicht (tonnen)			Waarde (duizenden franken)		
	1955	1956	1957	1955	1956	1957
Maïs	3 032	2 444	6 688	9 502	8 311	21 081
Bananen	11 956	12 311	11 290	80 792	86 486	80 744
Ongebrande koffie	9 565	10 485	9 773	415 635	365 712	354 705
Cacaobonen	1 505	1 606	1 991	56 471	45 197	53 381
Veekoeken	6 518	3 953	7 522	30 556	16 296	28 609
Ruwe tabak	74	89	65	7 464	9 633	7 225
Huiden van runderen en dergelijke	513	383	333	13 852	9 315	9 243
Palmpitten	20 243	14 220	12 463	132 833	96 108	84 566
Rubber	10 678	11 244	10 821	374 868	357 032	330 199
Onbewerkt rondhout of vierkant gezaagd of behakt hout	19 767	23 886	25 736	43 837	46 877	55 809
Overlangs gezaagd hout of enkel voorbereid	7 358	9 538	12 764	30 679	35 369	47 840
Ruwe katoen (linters niet inbegrepen)	14 266	16 917	15 917	563 253	587 045	561 677
Urena lobata, punga en abroma augusta	2 334	1 802	1 877	28 473	21 153	27 166
Afval van metalen	1 322	13 358	14 900	5 815	42 018	52 717
Zinkerts	92 244	66 314	69 792	201 219	145 467	117 178
Tinerts	13 827	14 073	14 301	1 050 396	1 144 829	1 122 071
Mangaanerts	36 130	54 776	46 686	61 327	106 678	81 942
Ertsen van onedele metalen, n.e.g.	877	1 290	749	25 632	85 923	219 266
Ruw ivoor	69	81	78	16 687	20 034	18 285
Kopal	2 632	1 703	1 735	35 975	21 263	20 950
Katoenzaadolie	2 962	3 315	3 301	40 606	54 418	56 676
Grondnotenolie	3 950	4 906	5 072	54 801	86 543	88 128
Palmolie	39 171	35 956	36 215	417 207	417 689	441 876
Palmpittenolie	3 212	2 599	1 907	37 583	32 439	23 073
Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout	942	1 156	2 658	7 167	6 112	14 343
Ruw koper	159 514	170 321	158 738	6 822 698	7 914 275	5 013 815
Ruw tin	2 094	2 491	2 330	213 959	270 842	244 491
Cadmium	29	41	38	5 030	7 197	6 112
Ruw goud	13	12	12	695 551	562 964	643 090
Andere metalen n.e.g.	4	65	891	1 212	19 395	196 776

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zie voetnoot (a) van de tabel op blz. 434.
(b) Volgens de rubrieken van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel, behalve voor kopal, urena lobata..., cadmium, goud, de andere metalen n.e.g., waarvoor de rubrieken van het douanetarief werden aangewend.

Daarentegen komt de achteruitgang bijzonder sterk tot uiting bij de invoer van bananen, koffie, palmpittenolie en vooral van katoen. Voor laatstgenoemd produkt ligt de oorzaak van de vermindering niet bij het conjunctuurverloop, doch is te wijten aan de mislukking van de oogst in 1957.

§ 2. — UITVOER VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

In 1957 werd de Kongolese economie gekenmerkt door een toeneming van het verbruik — vooral bij de inlandse bevolking — zomede door een vermindering der investeringen en deze beide tendensen bleven niet zonder uitwerking op de structuur van de uitvoer der B.L.E.U.; zij hadden zelfs een weerslag op het totale volume, dat enigermate in percentage afnam.

In 1956 nam de Kongolese invoer van uitrustingsgoederen met 2 % af naar gewicht, doch steeg met 3 % naar waarde. Deze vermindering van de vraag trof de Belgische en de buitenlandse uitvoer naar Belgisch-Kongo.

De inkrimping der investeringen werd veroorzaakt door de minder gunstige economische vooruitzichten; ook de quasi volledige stopzetting van de buitenlandse netto-kapitaaltoevoer was hieraan niet vreemd. Tenslotte werkte de vermindering der inkomsten van sommige Kongolese ondernemingen, die gewoonlijk omvangrijke investeringen doen, zoals de vennootschappen voor mijnbouw, in dezelfde richting.

Door de verbetering van de levensstandaard der massa steeg de vraag naar verbruiksgoederen (voedingswaren en textielprodukten). De inlandse bevolking evolueert, zodat haar behoeften gewijzigd worden en het verbruik van ingevoerde produkten verhoogt. De sociale ontwikkeling had ook een weerslag op de invoer van bevoorradingsgoederen (1) en, onder meer, op de produkten, bestemd voor het bouwbedrijf (huisvesting, schoolgebouwen en hospitalen). De Belgische uitvoer werd hierdoor eveneens beïnvloed.

*
* *

Onder de verbruiksgoederen wijzen de voedingswaren op een nieuwe toeneming : in globo gaan zij van 448 op 466 miljoen over.

Afzonderlijk bekeken bedraagt de stijging :
— 21 % voor uit graan bereide produkten en graan;
— 9 % voor suiker en met suiker bereide produkten;
— 22,7 % voor geneeskrachtige en farmaceutische produkten.

Voor vlees, vis, fruit en groenten wordt een lichte achteruitgang aangestipt. Dit is nochtans niet toe te schrijven aan een vermindering van het verbruik, doch wel aan een verhoging van de lokale produktie

(1) De Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi gaat uit van de verdeling van de invoer over verbruiks-, bevoorradings- en uitrustingsgoederen om sommige statistieken op te maken.

B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

(miljoenen franken)

Nr van de classificatie (a)	OMSCHRIJVING (b)	1954	1955	1956	1957
0	Voedingswaren	313,6	370,6	448,4	465,9
1	Dranken en tabak	14,3	11,4	12,6	13,4
2	Niet-eetbare grondstoffen, behalve brandstoffen	28,7	74,6	76,2	78,1
3	Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	32,8	49,4	117,2	37,2
4	Oliën en vetten van dierlijke of plantaardige oorsprong	7,5	12,4	16,1	11,9
5	Scheikundige produkten	276,8	338,4	383,0	467,1
6	Fabrikaten, hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	2 764,1	2 986,7	3 201,6	3 362,6
7	Machines en vervoermaterieel	2 404,7	2 300,9	2 195,4	2 014,3
8	Diverse fabrikaten	434,5	447,5	584,5	514,4
9	Diverse goederen, niet elders genoemd	7,1	22,4	31,1	30,2
01	Vlees en met vlees bereide produkten	48,5	74,7	73,5	68,3
02	Zuivelprodukten, eieren en honig	25,3	30,4	34,8	36,1
03	Vis en met vis bereide produkten	29,4	42,2	55,8	49,0
04	Graan en uit graan bereide produkten	60,3	69,7	107,4	130,9
05	Fruit en groenten	83,6	81,7	84,8	82,2
06	Suiker en met suiker bereide produkten	35,7	34,8	52,9	57,0
07	Koffie, thee, cacao, specerijen en fabrikaten daarvan	15,7	19,2	9,9	18,3
26	Textielvezels	16,4	58,9	62,5	64,3
51	Scheikundige elementen en samenstellingen	52,2	45,0	55,5	38,9
53	Verf-, looi- en kleurstoffen	49,8	54,7	52,0	54,4
54	Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	78,7	120,5	136,6	167,6
55	Etherische oliën, parfumerie- en onderhoudsprodukten	11,4	14,7	16,6	16,4
56	Kunstmatige meststoffen	14,2	13,7	19,5	36,6
59	Springstoffen en diverse scheikundige produkten	66,1	88,4	99,1	150,6
61	Leder, lederwaren, n. e. g. en bereide pelterijen	14,2	11,9	11,4	8,7
62	Rubberwaren, niet elders genoemd	84,4	97,9	142,9	140,3
63	Hout en kurkwaren (behalve meubels)	13,9	12,5	16,0	13,7
64	Papier, karton en voorwerpen uit papier, karton of papierpap	112,0	123,6	138,4	155,2
65	Garens, weefsels, afgewerkte textielwaren (behalve kleding en schoeisel)	414,3	405,3	446,5	442,9
66	Fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen, n. e. g.	346,7	266,5	255,7	205,3
812	Sanitaire toestellen, loodgieterijbenodigdheden, verwarmings- en verlichtingstoest.	36,7	33,3	38,4	36,6
82	Meubelen en toebehoren	56,2	46,6	71,2	47,7
84	Klederen	94,5	101,5	125,1	122,4
85	Schoeisel	35,3	39,4	58,8	44,9
861	Wetenschappelijke, medische en optische instrumenten, meet- en controle-instrumenten en -toestellen	41,5	56,0	56,8	46,0

(a) Type-Classificatie voor de Internationale Handel (T.C.I.H.); een cijfer voor de secties, twee voor de afdelingen, drie voor de rubrieken.

(b) Soms afgekorte omschrijving; voor de volledige omschrijving, zie *Maandelijks bulletin over de buitenlandse handel van de B.L.E.U.* (Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek).

B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (vervolg)

(miljoenen franken)

Nr van de classificatie (a)	OMSCHRIJVING (b)	1954	1955	1956	1957
681	IJzer en staal	1 042,3	1 275,2	1 407,7	1 528,5
.04	w.o. : Balken, hoekpalen, profielen, staven, enz.	229,1	322,8	375,2	405,7
.05	Universaalplaten en platen zonder bekleding	219,1	297,8	331,0	338,0
.06	Bandijzer en bandstaal met of zonder bekleding	14,8	18,9	25,7	23,1
.07	Platen met bekleding	163,5	202,0	220,8	312,8
.08	Spoorstaven	76,1	65,8	92,9	78,3
.11	Benodigdheden voor spoorwegen	91,6	99,1	126,5	107,9
.12	Walsdraad en getrokken draad	9,7	12,6	13,6	14,6
.13	Buizen en verbindingsstukken in staal gesoldeerd of getrokken	205,5	227,8	190,0	215,8
.15	Vormen en niet-bewerkte smeedstukken, n. e. g.	24,6	23,1	25,8	26,2
682	Koper	23,0	34,8	31,5	22,0
684	Aluminium	32,9	31,4	45,9	31,5
691	Wapens en munitie	27,0	85,0	34,2	44,9
699	Metaalwaren, niet elders genoemd	632,3	613,7	637,2	739,4
.01 en 02	w. o.: Afgewerkte constructiedelen	264,6	194,6	148,2	220,8
.3 en 04	Kabels, touwwerk, vlechtwerk, lengen, niet geïsoleerd	16,6	20,7	15,0	47,9
.05 en 06	Vlecht- en traliewerk, draad voor afsluitingen, enz.	23,6	35,7	42,4	35,9
.07	Spijkers, bouten, moeren, klinknagels, enz.	61,2	76,1	93,7	69,8
.12	Handgereedschappen, werktuigen voor machines	53,7	54,9	77,6	75,7
.13 tot 16	Keukengerei	41,4	36,1	28,2	26,3
.18	Kramerijartikelen in metaal	13,9	21,2	25,0	22,3
.21	Metalen recipiënten	35,0	35,4	37,5	66,0
.29	Metaalwaren, niet elders genoemd	110,2	127,0	155,2	161,1
711	Krachtvoortbrengende machines (behalve elektrische)	158,2	193,5	113,4	125,9
.01	w.o. : Stoomketels	28,8	27,6	35,3	41,0
.05	Motoren met interne verbranding, andere dan vliegtuigmotoren	87,1	114,3	64,1	62,1
712	Landbouwmachines, -werktuigen en -toestellen	8,6	4,4	3,4	3,9
713	Tractors, behalve stoomtractors	4,7	4,2	10,6	5,0
715	Machines voor metaalbewerking	54,5	50,0	46,5	38,6
716	Machines voor diverse industrieën	567,4	519,8	507,7	565,7
.01	w.o. : Pompen voor vloeistoffen	43,9	35,2	46,0	48,9
.03	Toestellen voor het hanteren van goederen, graafmachines, enz.	125,0	94,3	74,5	121,4
.08	Textielmachines en onderdelen	29,1	15,8	20,7	23,7
.13	Machines en toestellen, n. e. g.	247,4	235,2	248,5	245,7
.15	Onderdelen en benodigdheden voor machines	75,0	91,7	78,0	79,7
721	Elektrische machines en toestellen	530,5	814,8	871,1	670,7
.01	w.o.: Generatoren, stroomwisselaars, enz.(c)	180,1	263,8	271,5	271,6
.04	Toestellen voor radio en dergelijke	19,3	27,1	28,1	17,2
.05	Toestellen voor telegrafie en telefonie	18,6	41,3	57,4	40,0
.13	Geïsoleerde elektr. kabels en draden	115,4	215,0	251,2	194,1
.19	Elektr. machines en toestellen, n.e.g. (c)	147,4	325,1	186,9	68,5
731	Rollend materieel voor spoorwegen	618,3	247,3	270,0	318,9
732	Motorwegvoertuigen	66,5	89,1	90,2	68,9
733	Andere wegvoertuigen	141,3	119,5	125,0	104,0
735	Schepen en boten	239,6	236,1	144,1	97,4

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(c) De onderrubriek 721.01 omvat voor 1957 een bepaald aantal produkten die van de onderrubriek 721.19 werden overgebracht.

of aan een bevoorrading uit andere bronnen (vlees uit Rhodesië, vers fruit uit de Zuid-Afrikaanse Unie en Portugal).

Bij de uitvoer van verbruiksgoederen valt ook een achteruitgang aan te stippen voor schoeisel; de aangroei van de lokale produktie is hiervan de oorzaak.

***

Bij de bevoorradingsgoederen wordt het meest vooruitgang gemaakt door :

— de scheikundige produkten waarvan de uitvoer (de farmaceutische produkten niet inbegrepen) met 21 % stijgt;

— de bouwmaterialen en, onder meer, de balken, de hoekpalen, enz. die met 8 % toenemen, het bandijzer met 41 %, de buizen en verbindingsstukken in staal met 13 % en de afgewerkte constructiedelen met 48 %. Vooral de voor het bouwbedrijf nodige basisprodukten maken grote vordering. De benodigdheden en, onder meer, de ijzerwaren, bestemd voor het bouwbedrijf, doorstaan minder flink de buitenlandse concurrentie en hebben op dat gebied vooral met West-Duitsland af te rekenen.

***

Voor de uitrustingsgoederen werd de vermindering naar omvang geenszins gecompenseerd door de stijging der gemiddelde prijzen bij de uitvoer. De totale achteruitgang is sterk verschillend naargelang van de beschouwde rubriek.

Mogelijk werd het volume van de door Belgisch-Kongo aangekochte uitrustingsgoederen bij de hernieuwing van het scheepvaart- en spoorwegmaterieel en ter gelegenheid van de uitrusting van elektrische centrales beïnvloed door enkele dure goederen (1). Het voorkomen of het ontbreken van dergelijke goederen bij de invoer tijdens een bepaald jaar, wijst niet noodzakelijk op een fundamentele tendens tot investering.

Dit voorbehoud in aanmerking genomen, wijst de uitvoer der B. L. E. U. van zwaar materieel voor transport- en elektrische bedrijven in 1957 op een grotere achteruitgang. De invoer in Belgisch-Kongo van halfzwaar materieel voor de uitrusting van de lokale nijverheid bleef blijkbaar op het niveau der vorige jaren. Dit feit kan in verband worden gebracht met de produktieverhoging in de be- en verwerkende nijverheid, die in 1957 15,6 % bedraagt ten opzichte van 1956.

De uitvoer naar Belgisch-Kongo van spoorstaven en benodigdheden voor spoorwegen nam in 1957 met 15 % af. Voor de elektrische machines en toestellen samen bedraagt de vermindering bij de uitvoer 23 %. Voor de schepen kwam men van 144 op 97 miljoen, dit is een achteruitgang van 32,7 %. Het rollend spoorwegmaterieel maakt daarentegen vordering en wel met 18 % (van 270 tot 319 miljoen).

---

(1) Voorbeeld : de invoer van elektrische generatoren van meer dan 5 000 kg daalde van 84,7 miljoen frank in 1956 tot 28,0 miljoen frank in 1957.

Verder heeft de Kongolese be- en verwerkende nijverheid, de conjunctuuromslag in de wereld ten spijt, haar inspanningen voortgezet. Hierdoor nam de uitvoer naar Belgisch-Kongo van sommige uitrustingsgoederen toe. Voor de niet-elektrische krachtvoortbrengende machines (waaronder stoomketels en motoren met interne verbranding) bereikt de verhoging 11 %. In vergelijking met 1956, nam de uitvoer van machines voor diverse industrieën eveneens met 11 % toe.

Uit deze factoren blijkt dat de industrialisering van de gebiedsdelen overzee aanstuurt op een structuurwijziging van de commerciële verhoudingen met België.

AFDELING II. — BETALINGSBALANS TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Van 1950 tot 1955 sloot de globale betalingsbalans voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met een batig saldo. In 1956 brachten de statistieken een deficit van 294 miljoen aan het licht. Dit deficit nam in 1957 in aanzienlijke mate toe en bereikte 7 482 miljoen.

Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (a)

(miljoenen franken)

JAARTAL	Lopende transacties		Kapitaal op lange termijn		Totaal (b)	
	Algemene balans	Met de B.L.E.U.	Algemene balans	Met de B.L.E.U.	Algemene balans	Met de B.L.E.U.
1951	+ 1 361	— 1 266	+ 767	+ 716	+ 3 722	— 550
1952	— 1 801	— 4 728	+ 3 224	+ 838	+ 1 931	— 3 890
1953	— 1 668	— 7 967	+ 2 727	+ 734	+ 827	— 7 233
1954	— 1 978	— 8 808	+ 2 189	+ 1 761	+ 42	— 7 067
1955	— 2 039	— 10 539	+ 2 972	+ 3 040	+ 855	— 7 529
1956	— 3 861	— 13 171	+ 3 703	+ 3 262	— 294	— 10 040
1957	— 7 826	— 14 985	+ 441	+ 427	— 7 482	— 14 638

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief de kapitaalbewegingen op korte termijn.
(b) Rekening gehouden met de vergissingen en weglatingen.

Over het geheel kan de omvang der verslechtering toegeschreven worden aan twee hoofdoorzaken : de vermindering van het overschot der handelsbalans en de ontoereikende toevoer van buitenlands kapitaal.

Ontwikkeling van de goederentransacties (a) van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U.

(miljoenen franken)

JAARTAL	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1951.....	8 102	5 974	+ 2 128
1952.....	6 826	7 620	— 794
1953.....	4 218	6 990	— 2 772
1954.....	5 207	6 771	— 1 564
1955.....	6 061	7 244	— 1 183
1956.....	6 615	7 514	— 899
1957.....	5 621	8 037	— 2 416

Bron: Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief niet-monetair goud.

Het negatief saldo van de bilaterale balans met de B.L.E.U. bedroeg 14 639 miljoen, tegen 10 040 miljoen in 1956. Het tekort van de bilaterale balans steeg dus met 45 %.

Deze gegevens bewijzen ten volle dat de economische betrekkingen met de B.L.E.U. voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi van doorslaggevende betekenis zijn.

Sedert 1951 hield de verslechtering van de bilaterale balans der lopende transacties bestendig aan en het deficit der gebiedsdelen overzee ten bedrage van 1 266 miljoen in 1951, bereikte 14 986 miljoen in 1957.

De opeenvolgende jaarlijkse saldi der goederentransacties beschrijven een curve, die bij benadering overeenkomt met de schommelingen der conjunctuur in de wereld (boom, volgend op de oorlog in Korea, prijsstijging van de grondstoffen) en in de Kolonie (expansie tijdens de jaren 1950 tot 1956, daling der noteringen voor non-ferrometalen, enz.).

Het deficit van 2 416 miljoen bij de goederentransacties was in 1957 zo omvangrijk dat het niet aan de aandacht kon ontsnappen. De verbetering van de economische conjunctuur en vooral van de noteringen voor grondstoffen hebben dit verschijnsel gedeeltelijk in sterkte doen afnemen.

*
* *

Het saldo van de onzichtbare transacties vertoont voor Belgisch-Kongo een structureel deficit dat, spijt de stopzetting van de economische expansie, blijft toenemen.

Het batig saldo van België bij de onzichtbare transacties steeg met nagenoeg 300 miljoen (13 123 miljoen, tegen 12 834 in 1956).

Ondanks de stabiliteit van het ingevoerde gewicht en de internationale daling van de vrachtprijzen in de wereld, stegen in Belgisch-Kongo de uitgaven voor vrachtprijzen en verzekeringen. Deze schijnbaar abnor-

male evolutie is in zekere mate wellicht toe te schrijven aan de weinig soepele tarieven, die door monopolistische toestanden worden in de hand gewerkt.

De Kongolese uitgaven op de inkomsten uit investeringen verminderden. Dit feit wordt verklaard door bijzondere omstandigheden : in 1956 hadden sommige Kongolese vennootschappen — die tot de belangrijkste behoren — aan hun aandeelhouders interimdividenden uitbetaald, die de in 1956 uitgekeerde bedragen bijgevolg verhoogden. Doordat de als dividenden uitbetaalde bedragen in 1957 terug tot het normale niveau daalden, deed zich ten opzichte van 1956 een verschil in bedrag voor.

De last van de overheidsschuld was daarentegen zwaarder; van 419,5 miljoen in 1956 bereikte hij voor alle landen samen die interesten ontvangen, 727 miljoen in 1957.

Voor alle andere posten van de onzichtbare transacties, neemt het batig saldo van de B.L.E.U. toe.

*
* *

Bovendien werd het deficit der Kongolese gebiedsdelen bij de lopende transacties in 1957 niet meer gecompenseerd door een toevoer van buitenlands kapitaal. In totaal overschreden de netto-inkomsten uit langlopend kapitaal niet eens 441 miljoen, waarvan 365 miljoen uit de particuliere sector en slechts 76 miljoen uit de overheidssector. Statistisch gezien, komt dit vooral tot uiting in de betalingsbalans met de B.L.E.U.

De uitgifte van leningen bleef sterk beperkt, terwijl de aflossingen op de overheidsschuld 92 miljoen meer bedroegen dan in 1956.

In vergelijking met het vorige jaar nam het bedrag voor langlopend particulier kapitaal in beide richtingen toe. Het saldo ervan betekende voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi een overschot van 365 miljoen, terwijl 1956 op dit stuk met een tekort van 623 miljoen sloot. De saldi ten opzichte van de B.L.E.U. nemen grosso modo 2/3 van dit totaal voor hun rekening, doch om redenen in verband met de financiële structuur en ook wegens andere oorzaken, is het met de omvang der brutokapitaalbeweging gans anders gesteld.

De kapitaalbeweging op korte termijn leverde voor Belgisch-Kongo slechts een gering batig saldo van 155 miljoen op. In 1956 had een batig saldo van 1 481 miljoen het deficit op de globale betalingsbalans gecompenseerd, en tevens de goud- en deviezenvoorraad aanzienlijk verhoogd. In 1957 verminderde deze laatste echter met 7,3 miljard.

De B.L.E.U. is voor 100 miljoen betrokken bij dit saldo van het particulier kapitaal op korte termijn. Bovendien heeft het Kongolees bedrijfsleven zijn reserves in Belgische franken sterk moeten aanspreken.

Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U.

(miljoenen franken)

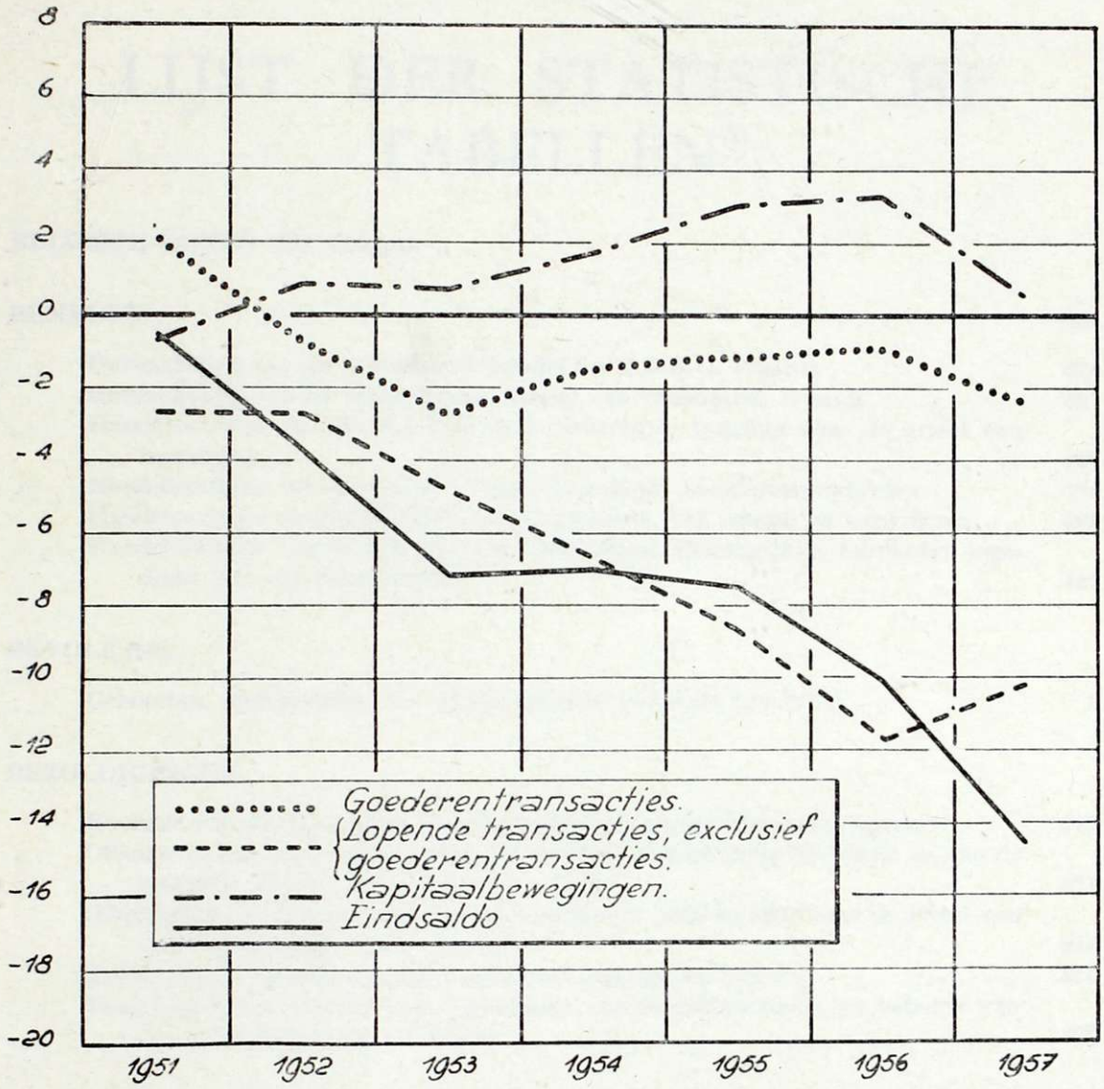
OMSCHRIJVING	1956			1957		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
A. Lopende transacties :						
1. Goederentransacties f. o. b. (a)	6 615	7 515	— 899	5 621	8 037	— 2 416
2. Niet-monetair goud	562	—	+ 562	553	—	+ 553
3. Verplaatsingen in het buitenland	158	1 261	— 1 103	154	1 339	— 1 185
4. Nettovrachten en -verzekeringen	109	4 971	— 4 862	99	5 065	— 4 966
5. Inkomens uit investeringen	570	4 080	— 3 510	487	3 506	— 3 019
6. Overheidstransacties niet elders vermeld	707	1 465	— 758	721	1 762	— 1 041
7. Allerhande transacties	937	2 651	— 1 714	764	2 439	— 1 675
8. Schenkingen en overmakingen door migranten	488	1 374	— 887	382	1 619	— 1 237
9. Totaal lopende transacties	**10 146**	**23 317**	**— 13 171**	**8 781**	**23 767**	**— 14 986**
B. Kapitaalbewegingen op lange termijn :						
1. Particulier kapitaal	2 147	2 572	— 425	3 030	2 813	+ 217
2. Overheidskapitaal	4 069	382	+ 3 687	569	359	+ 210
3. Totaal	**6 216**	**2 954**	**+ 3 262**	**3 599**	**3 172**	**+ 427**
C. Eindsaldo	**16 362**	**26 403** (b)	**— 10 040**	**12 380**	**27 019** (b)	**— 14 639**

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief het veredelingsverkeer in de B.L.E.U.
(b) Een post « Vergissingen en weglatingen » ten bedrage van 131 miljoen frank in 1956 en van 80 miljoen in 1957 inbegrepen.

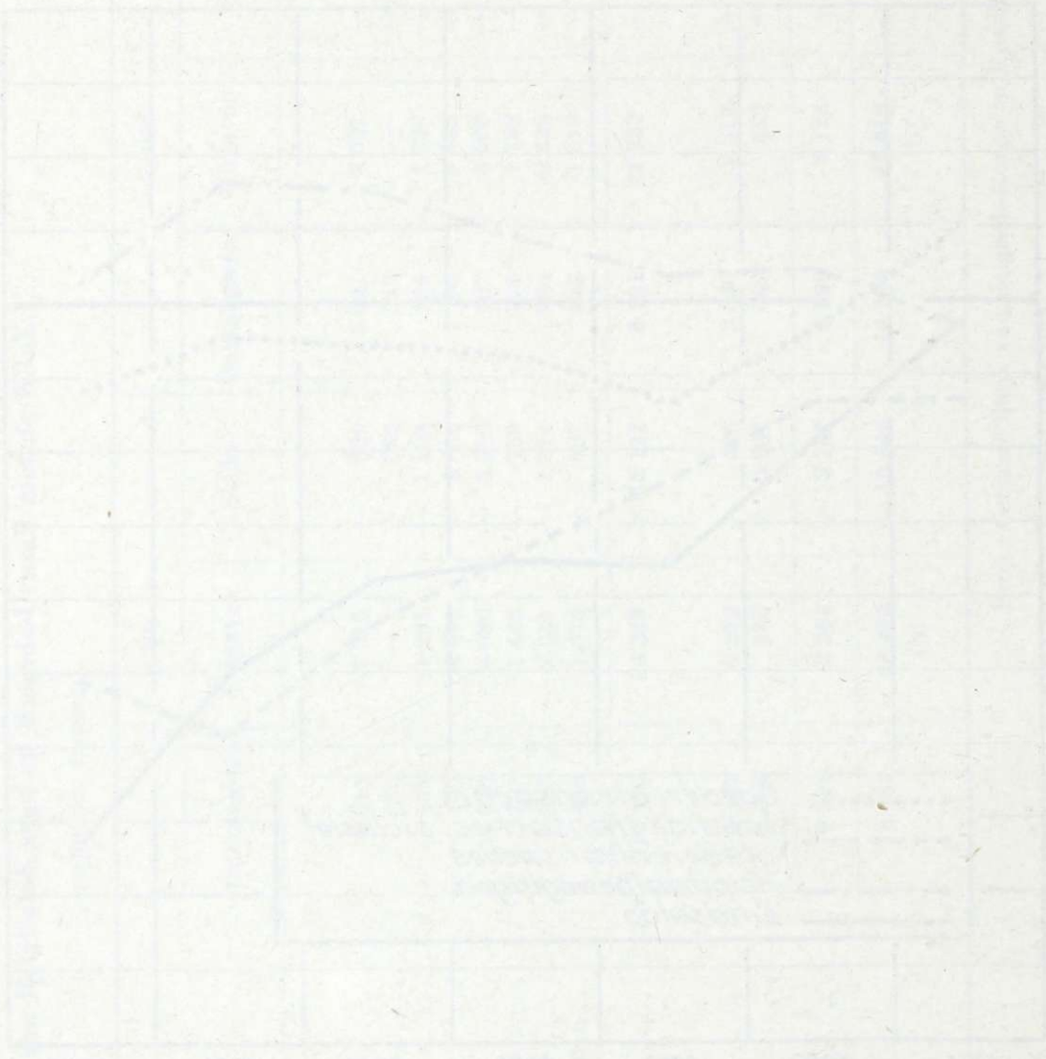
Bilaterale balans Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi/B.L.E.U.

(miljarden franken)

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

De verslechtering van het deficit der betalingsbalans is te wijten aan talrijke oorzaken, waaronder voornamelijk de conjunctuurschommelingen en de spanningen op de kapitaalmarkt in België en in het buitenland. Rekening houdend met de structuur der economische betrekkingen tussen het moederland en zijn gebiedsdelen overzee, weerspiegelt deze achteruitgang zich hoofdzakelijk in de bilaterale betalingsbalans met de B.L.E.U.

LIJST DER STATISTISCHE TABELLEN[1]

BELGISCH-KONGO (Zie Kongo).

BENELUX — Blz.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 426
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 429

BEVOLKING.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking 3

BEZOLDIGINGEN.

Evolutie van de indexcijfers der regelingslonen en der kleinhandelsprijzen . . . 309
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1956 en 1957 311
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1956 en 1957 naar de graad van vakbekwaamheid en de leeftijd 312
Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom 313
Verdeling onder de uitkerende organismen van de geldmiddelen ten behoeve van de maatschappelijke zekerheid 320

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel (naar gewicht en waarde) 352
Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer 362
Uitvoer per nijverheidssector 364-365
Invoer per nijverheidssector 366-367
Analyse van de handelsbalans volgens de secties en afdelingen van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel 368
In- en uitvoer van landbouwprodukten 30
In- en uitvoersaldi van vlees 31

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.
Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :
.. niet beschikbaar ;
— nul of onbeduidend ;
/ gemiddelde.

Blz.

Invoer van veevoeder 37
Boter (netto-invoer uit de B.L.E.U.) 39
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten 40
In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 41
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 65
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 71
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 79
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 82
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Gewicht 83
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 90-91
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Gewicht 92-93
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor 96
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen . 99
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 100
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Gewicht 101
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 106
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 111
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Gewicht 112
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 120-121
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Gewicht 122-123
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde 133
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Gewicht . . 134
Invoer en uitvoer van diamant 135
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 137
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 137
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 141
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. (met Nederland). Waarde 426
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland (met de B.L.E.U.). Waarde 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 429
Handel tussen de B.L.E.U. en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 434
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België 435
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten 436
B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 438-439
Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 441
Ontwikkeling van de goederentransacties van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. 442
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. . . . 444
Uitvoer per land van bestemming 371
Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten 373
Invoer per land van herkomst 375
Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten 377
Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1956 en 1957 . . . 379
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie . . 381

Blz.

Saldo van de handelsbalans per muntzone 383
Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1955, 1956 en 1957 388-389-390

DISTRIBUTIE.

Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 176
Handelsondernemingen. Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 177
Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister 179
Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België . . 181
Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden 182
Verkoop van verbruiksgoederen 182
Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige clïenteel 183
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 184
Nationale Kas voor Beroepskrediet. Verstrekte kredieten 185

FINANCIËN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en Krediet, Inkomens uit vennootschappen).

GELD EN KREDIET.

Verloop van de geldhoeveelheid 238
Gezamelijke balansen der geldscheppende instellingen 240-241
Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid 242-243
Netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 246
Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie 247
Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren 251
Algemene staat der banken 253
Kredieten van de particuliere banken aan de particuliere sector 255
Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken 256
Daggeldmarkt. Daggemiddelden 258
Verrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut 259
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector 260
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector 261
Voornaamste vormen van het particuliere sparen 263
Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België 263
Uitgiften van de overheidssector 264
Netto-uitgiften van aandelen en obligaties van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen 265
Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen. Groepering volgens de lokalisatie van hun hoofdbedrijf 266
Beurs van Brussel. Omzet. 269
Rendement van vast rentende waarden op de beurs te Brussel 271
Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen 272
Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds 273
Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen 274
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen 275
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Algemene staat van de beleggingen 277
Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet 279
Verdeling van de in 1957 door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleende kredieten 279

INKOMENS (Zie Bezoldigingen, Inkomens uit vennootschappen, Geld en Krediet, Nationaal inkomen).

Blz.

INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen . . . 323
Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf . . . 324-325
Winstmakende Belgische vennootschappen op aandelen. Gemiddelde jaarlijkse winstsaldi en dividenden van 1949 tot 1957 der vennootschappen met bedrijfszetel in België . . . 327
Evolutie van de nettowinstsaldi en van de betaalbaar gestelde dividenden. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . . 328-329
Evolutie van het rendement, de obligatieschuld en de netto-autofinanciering. Vennootschappen welke hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben . . 330-331

INVESTERINGEN.

Investeringen ten behoeve van de economie . . . 336-337

KONGO (Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi).

Handel tussen de B.L.E.U. en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi . . . 434
Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi naar België . . . 435
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde produkten . . . 436
B.L.E.U.-uitvoer naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi . . . 438-439
Saldi van de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi . . . 441
Ontwikkeling van de goederentransacties van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. . . . 442
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. . . . 444

LANDBOUW.

Bebouwde oppervlakte. Tellingen van 15 mei 1948, 1951, 1954, 1955, 1956 en 1957 27
Veestapel . . . 28
Landbouwmaterieel . . . 28
Verloop van de opbrengst van sommige teelten. Gemiddelde produktie per hectare 29
In- en uitvoer van landbouwprodukten . . . 30
In- en uitvoersaldi van vlees . . . 31
Graangewassen. Bebouwde oppervlakte . . . 33
Peulgewassen verbouwd voor het zaad. Bebouwde oppervlakte . . . 34
Nijverheidsgewassen. Bebouwde oppervlakte . . . 35
Wortelplanten en knolgewassen. Bebouwde oppervlakte . . . 36
Invoer van veevoeder . . . 37
Nettoproduktie van inlands vlees . . . 38
Vleesverbruik . . . 38
Boter . . . 39
In- en uitvoer van tuinbouwprodukten . . . 40
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten . . . 428

LONEN (Zie Bezoldigingen).

LUXEMBURG (Groothertogdom).

Indexcijfer van de industriële produktie . . . 412
IJzer- en staalproduktie . . . 413
Landbouwproduktie . . . 414
Indexcijfer der kosten van levensonderhoud . . . 415

Blz.

NATIONAAL INKOMEN.

Belgisch nationaal inkomen van 1949 tot 1957 XIV

NEDERLAND.

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding 416
Aantal werklozen 417
Indexcijfers van de produktie en van de personeelsbezetting in de industrie . . . 418
Produktie-indexcijfers per bedrijfstak 419
Buitenlandse handel 420
Invoerwaarde per land van herkomst 421
Uitvoerwaarde per land van bestemming 421
Goud- en deviezenreserves 423
Prijzen en lonen 425
Particulier verbruik 425
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 426
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 427
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwprodukten 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Belangrijkste fabrikaten ingedeeld per nijverheidssector 429

NIJVERHEID.

Verloop der industriële activiteit 43
Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 44-45
Vergelijkende evolutie van produktie-indexcijfers 48
Evolutie van de industriële bedrijvigheid naar de graad van verwerking der goederen 51
Steenkoolproduktie per bekken 53
Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen 54
Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkolenmijnen van 1955 tot 1957 55
Globale economische toestand van de steenkolennijverheid 57
Steenkolenbalans 59
Bruto binnenlands verbruik van vaste brandstoffen in de belangrijkste sectoren . 63
Beschikbare elektrische energie 64
Nettoproduktie, in- en uitvoer van gas 65
Openbare gasdistributie 66
Produktie en verbruik van petroleumprodukten 68
Zichtbaar binnenlands brutoverbruik van primaire energie 70
Saldo van de buitenlandse handel van de B.L.E.U. betreffende de voornaamste vormen van energie 71
Verloop van het binnenlands brutoverbruik van primaire energie 73
Raming van het uiteindelijk netto-energieverbruik naargelang van de economische sectoren en de vorm der aangewende energie 74
Produktie van ijzer en staal in de landen der E.G.K.S. 76
Zichtbaar staalverbruik in de landen der E.G.K.S. 77
Buitenlandse handel in ijzer- en staalprodukten 79
Produktie van non-ferrometalen 80
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Waarde 82
Buitenlandse handel in non-ferrometalen. Gewicht 83
Metaalverwerkende nijverheid. Bestellingen en leveringen 85
Metaalverwerkende nijverheid. Werkgelegenheid 87

Blz.

Metaalverwerkende nijverheid. Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren 89
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Waarde 90-91
Buitenlandse handel in de voornaamste metaalwaren. Gewicht 92-93
Metaalverwerkende nijverheid. Waarde van de bestellingen en leveringen 95
Buitenlandse handel van nieuwe auto's en rijwielen met of zonder motor . . . 96
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 99
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 100
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Gewicht 101
Produktie in sommige takken der scheikundige nijverheid 102
Produktie van papier en karton 105
Buitenlandse handel van de papiernijverheid 106
Cementproduktie 108
Produktie van de kleinijverheid 109
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 111
Buitenlandse handel in bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten van niet-metaalhoudende mineralen. Gewicht 112
Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 113
Produktie van de ceramische nijverheid 113
Textielproduktie. Spinnerijen, weverijen, wolbereiding 116
Voorraden weefsels 117
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Waarde 120-121
Buitenlandse handel in textielstoffen en textielwaren. Gewicht 122-123
Produktie van gebreide goederen 129
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 131
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 132
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Waarde . . . 133
Buitenlandse handel in voedingswaren en aanverwante produkten. Gewicht . . 134
Invoer en uitvoer van diamant 135
Produktie van afgewerkt leder en van schoenen 136
Buitenlandse handel in huiden, leder en lederwaren 137
Tabaksindustrie. Verwerkte hoeveelheid 138
Buitenlandse handel in tabak en tabakswaren 139
Omzet in de houtverwerkende nijverheid 140
Buitenlandse handel in hout, kurk en andere plantaardige grondstoffen gebruikt in de borstel- en mandenmakerij en dgl., evenals de afgewerkte produkten hiervan 141
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957. Herkomst en bestemming 143
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957. Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken 143
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1957. Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement 144

OVERHEIDSFINANCIËN.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1957 per kalenderjaar 206
Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1957 per dienstjaar 207
Budgettaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken en per kalenderjaar . . 209
Budgettaire uitgaven (indeling naar begroting) 210
Gewone fiscale netto-ontvangsten. Indeling volgens categorie der ontvangsten . . 217
Ontvangsten voortkomende uit accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten 218
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen . . . 219
Niet-fiscale ontvangsten tijdens het kalenderjaar 1957 voor de dienstjaren 1956 en 1957 220

Blz.

Ontwikkeling van de Thesaurietoestand 222
Rijksschuld. Toestand einde jaar 223
Verloop van de Rijksschuld 225
Financiële verhouding van de Staat tot de lagere publiekrechtelijke lichamen . 227
Provinciale begrotingen voor 1956 en 1957 229
Opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952 tot 1957 229
Verdeling van de provinciale uitgaven. Dienstjaren 1952 tot 1957 230
Gemeentelijke begrotingen en rekeningen 231
Gemeentelijke begrotingen voor 1956 en 1957 231
Door de Schatkist te verrichten stortingen aan de gemeenten 232
Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting 233
Verdeling van de gemeentenuitgaven. Dienstjaren 1952 tot 1957 234
Leningen en toelagen aan de gewestelijke en lokale besturen 234
Vergelijkend overzicht van de balansen van het Gemeentekrediet van België op 31 december 235

PRIJZEN.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen 291
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 296
Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen 300
Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van produkten 302

TOERISME.

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer 189
Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 190
Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1957 192
Gemiddelde prijzen voor pension 193
Spreiding der overnachtingen 193
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 194
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Paketboten Oostende-Dover . 195
Inrichtingen voor volksvakantie 196
Bezettingsgraad in de vakantiehuizen en -centra 197

TRANSPORT (Zie Verkeer).

VERBRUIK.

Verbruik van industriële produkten 340
Verbruik. Per goederengroep 341
Verkoop van verbruiksgoederen. Indexcijfers per sector en per goederensoort . . 343
Verkoop van verbruiksgoederen in 1957 344
Verkoop van verbruiksgoederen in 1957. Voedingswaren 344
Verkoop op afbetaling. Jaarlijks verleend krediet 345
Verkoop op afbetaling. Aantal contracten en jaarlijks verleend krediet volgens de aard der goederen 346
Verkoop op afbetaling. Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen . . . 347

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen 150
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 151

Blz.

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Reizigersverkeer 154
Raming van het aantal wegvoertuigen 155
Binnenvaart. Vervoerde goederen 157
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 158
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 159
Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart 159
Belgische koopvaardijvloot 161
Aard der schepen van de Belgische vloot 162
Indexcijfers van de vrachtprijzen 163
Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen 164
Internationaal verkeer in de haven van Gent 166
Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge 168
Internationaal verkeer in de haven van Brussel 169
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 170
Luchtverkeer van de SABENA 171

VERZEKERINGEN.

Levensverzekeringen. Geïnde premiën 283
Levensverzekeringen. Wiskundige reserves 283
Levensverzekeringen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 284
Kapitalisatieverrichtingen 285
Kapitalisatieverrichtingen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves . . 286
Hypothecaire leningen 287
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 287
Verplichte verzekering van de vervoerders met autovoertuigen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 288

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Verloop van de werkgelegenheid per bedrijfsgroep 8
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken 10
Personeel werkzaam in de nijverheid en opgenomen in de maatschappelijke zekerheid op 30 juni 12
Aantal gecontroleerde verloren werkdagen 13
Verloop van de werkgelegenheid per provincie 16
Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie 18
Indeling van de volledig werklozen volgens leeftijdsgroep en duur 19

ZEEVISSERIJ.

In- en uitvoer van vis, schelp- en weekdieren 41
Visaanvoer 41
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis, schaal- en weekdieren . . 428

LIJST DER GRAFIEKEN[1]

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE. Blz.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde . . . 359
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Hoeveelheidsindexcijfers . . . 360
In- en uitvoer per muntzone . . . 380
Saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone . . 382

GELD EN KREDIET.

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt . . . 259
Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen 268
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid . . . 270
Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas . . . 276

KONGO (Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi).

Bilaterale balans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi / B.L.E.U. . . . 445

NIJVERHEID.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid . . . 46
Internationale vergelijking van de indexcijfers der industriële bedrijvigheid . . 47
Evolutie van de industriële produktie en van de nijverheidsprijzen van 1947 tot 1957 . . . 50
Steenkolenbalans . . . 60
Hoogovencokesbalans . . . 61
IJzer- en staalnijverheid. Produktie en personeelsbezetting . . . 78
Nijverheid der non-ferrometalen. Produktie en personeelsbezetting . . . 81
Nijverheid der non-ferrometalen. Ruwe produkten . . . 84
Metaalverwerkende nijverheid. Genoteerde bestellingen en totale leveringen (waarde) . . . 86
Metaalverwerkende nijverheid. Totale leveringen (hoeveelheid) en personeelsbezetting . . . 88
Stikstofnijverheid. Produktie en personeelsbezetting . . . 103
Papier- en kartonnijverheid. Produktie en personeelsbezetting . . . 105
Cementindustrie. Produktie en personeelsbezetting . . . 109
Glasnijverheid. Produktie en personeelsbezetting . . . 114
Textielnijverheid. Spinnerijen. Produktie en personeelsbezetting . . . 117
Textielnijverheid. Weverijen. Produktie en personeelsbezetting . . . 118
Textielproduktie. Katoen . . . 124
Textielproduktie. Wol . . . 125
Textielproduktie. Vlas . . . 127
Textielproduktie. Rayon . . . 128
Tricotagenijverheid. Produktie en personeelsbezetting . . . 129

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Blz.

OVERHEIDSFINANCIËN.

Rijksschuld 224

PRIJZEN.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen 298
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 298
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse landbouwprodukten 299
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsprodukten 299
Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen 303

VERKEER.

Spoorweg en binnenscheepvaart. Goederenvervoer 148
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 165
Zeeverkeer in de haven van Gent 167

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Vergelijkende evolutie van de produktie, het arbeiderspersoneel en de gepresteerde uren-arbeiders in verschillende bedrijfstakken 11
Verloop van de werkloosheid. Gecontroleerde verloren werkdagen 15

LIJST
DER GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
B.D.B.H.	Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel.
B.D.O.P.	Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen. (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.). (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.R.T.	Bruto Register Ton.
C.B.H.K.	Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COBECHAR	Comptoir Belge des Charbons. (Belgisch Steenkolenkantoor).
COFINEX	Raadgevend Comité voor de Coördinatie van de Financiering op Halflange Termijn van de Export.
D.T.	Douanetarief.
D.W.T.	Death Weight Ton.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.E.G.	Europese Economische Gemeenschap.
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
EURATOM	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.
EUROCHEMIC	Société Européenne pour le Traitement Chimique des Combustibles Irradiés. (Europese Vennootschap voor de Scheikundige Behandeling van Bestraalde Kernbrandstoffen).
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques. (Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization (U.N.O.). (Voedsel- en Landbouworganisatie).
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade. (Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven).
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development. (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.E.S.O.	Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven).
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
N.A.T.O. / N.A.V.O.	North Atlantic Treaty Organization. (Noord-Atlantisch Verdrag Organisatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.R.	Nationaal Instituut voor Radio-Omroep.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.

N.K.B.K.	Nationale Kas voor Beroepskrediet.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
N.P.F.M.	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.
N.R.T.	Netto Register Ton.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
R.V.A.W.	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
T.C.I.H.	Type-Classificatie voor de Internationale Handel.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

INLEIDING IX

EERSTE DEEL : Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

HOOFDSTUK II. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 5

§ 1. — *Arbeidskrachtenpolitiek* 5

§ 2. — *Fundamentele tendens van de werkgelegenheid* 7

§ 3. — *Conjunctuuromslag* 9

1. — Algemeen verloop van het aantal tewerkgestelde arbeidskrachten tot juni 1957 9

2. — Gemiddeld niveau van de werkgelegenheid in de nijverheid en de werkloosheid, tijdens het jaar 12

3. — Evolutie per maand 13

a) Werkgelegenheid 14

b) Werkloosheid 14

§ 4. — *Analyse van de werkgelegenheid en de werkloosheid* 16

1. — Regionaal verloop van de werkgelegenheid van 1951 tot 1957 16

2. — Structuur van de werkloosheid 17

A. — Per provincie 17

B. — Telling van de werklozen in november 18

a) Naar leeftijd en duur 18

b) Per beroepsgroep en per bedrijfstak, waarin de laatste tewerkstelling plaats had 20

c) Per verblijfplaats en plaats van laatste tewerkstelling . . . 20

TWEEDE DEEL : Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN VISVANGST 25

AFDELING I. — LANDBOUW 25

§ 1. — *Algemeen overzicht* 25

1. — Landbouwpolitiek 25

2. — Algemene toestand van de landbouw 26

a) Produktiefactoren 26

b) Opbrengst 28

c) Buitenlandse handel 31

d) Prijzen en inkomens 31

Blz.

§ 2. — *Toestand per sector* 32

1. — Akkerbouw 32
a) Graangewassen 32
b) Droge groenten 34
c) Nijverheidsgewassen 34
d) Knolgewassen 36
e) Grasland en groenvoeder 36
2. — Veehouderij 37
3. — Tuinbouw 39

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ 40

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 43

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID 43

AFDELING II. — PRODUCTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK 52

§ 1. — *Energie en ermee samenhangende activiteiten* 52
1. — Vaste brandstoffen 53
2. — Elektriciteit 63
3. — Steenkoolgas 65
4. — Petroleum 67
5. — Energiebalans 69

§ 2. — *Metaalnijverheid* 75
1. — IJzer- en staalnijverheid 77
2. — Industrie der non-ferrometalen 80
3. — Metaalverwerkende nijverheid 84
A. — Algemeen overzicht 84
B. — Overzicht per bedrijfsgroep 94
a) Halffabrikaten 94
b) Niet-mechanische en niet-elektrische apparaten 94
c) Wapens en munitie 94
d) Vervoermaterieel 94
e) Niet-elektrische mechanische investeringsgoederen 97
f) Elektrotechnische industrie 98

§ 3. — *Scheikundige nijverheid* 98
1. — Eigenlijke chemische nijverheid 98
a) Algemeen overzicht 98
b) Verloop per sector 102
2. — Rubbernijverheid 104

§ 4. — *Papiernijverheid* 104

§ 5. — *Bouwbedrijvigheid, bouwstoffennijverheid en aanverwante sectoren* 107
1. — Bouwbedrijvigheid 107
2. — Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken 108
a) Cementnijverheid 108
b) Kleinijverheid 109
c) Groeven 110
d) Kalk- en kalksteennijverheid en aanverwante sectoren . . . 110
e) Ceramische nijverheid 113
f) Glasnijverheid 114

Blz.

§ 6. — *Textielnijverheid* 115
1. — Algemeen overzicht 115
2. — Overzicht per sector 124
a) Katoen 124
b) Wol 125
c) Bastvezels 126
d) Kunstgarens en -vezels 128
e) Tricotagenijverheid 129
f) Kleding- en confectienijverheid 130

§ 7. — *Voedingsmiddelennijverheid en aanverwante bedrijfstakken* 131

§ 8. — *Diamantnijverheid* 135

§ 9. — *Diverse industrieën* 136
1. — Huiden-, leder en schoennijverheid 136
2. — Tabaksnijverheid 138
3. — Houtbewerkende nijverheid 140

AFDELING III. — WATERVOORZIENING 142

HOOFDSTUK III. — VERKEER 147

§ 1. — *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen* (N.M.B.S.) 150

§ 2. — *Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen* (N.M.V.B.) 153

§ 3. — *Wegverkeer* 154

§ 4. — *Binnenscheepvaart* 157

§ 5. — *Zeescheepvaart* 160

§ 6. — *Havenbedrijvigheid* 164
1. — Haven van Antwerpen 164
2. — Haven van Gent 166
3. — Havens van Brugge en Zeebrugge 167
4. — Haven van Brussel 168

§ 7. — *Luchtvaart* 169

§ 8. — *Telegraaf en telefoon* 172

HOOFDSTUK IV. — DISTRIBUTIE 175

§ 1. — *Indeling van de distributieondernemingen* 175
1. — Handelsondernemingen 175
2. — Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector 177
3. — Leurhandel 178

§ 2. — *Oprichting en opheffing van distributieondernemingen* 178
1. — Handelsregister 179
2. — Evolutie bij de handelsvennootschappen 180
3. — Faillissementen en gerechtelijke akkoorden 180

§ 3. — *Omzetcijfers* 182
1. — Verkoop van verbruiksgoederen 182
2. — Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 184

§ 4. — *Krediet aan de distributie* 185

Blz.

HOOFDSTUK V. — TOERISME 187

§ 1. — *Economisch belang van het toerisme* 188
1. — Werkgelegenheid en investeringen 188
2. — Deviezenaanbreng 188
§ 2. — *Toeristische bedrijvigheid* 189
1. — Hotelbedrijf 189
2. — Invloed op het verkeer 194
§ 3. — *Sociaal toerisme* 195

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — OVERZICHT VAN HET MONETAIR EN FINANCIEEL BELEID 201

HOOFDSTUK II. — OVERHEIDSFINANCIËN 205

Afdeling I. — Rijksfinanciën 205
§ 1. — *Algemene budgettaire toestand* 205
§ 2. — *Uitvoering van de begrotingen der uitgaven* 208
1. — Gewone uitgaven 208
2. — Buitengewone uitgaven 211
§ 3. — *Uitvoering der rijksmiddelenbegroting* 212
1. — Fiscale politiek 212
a) Directe belastingen 213
b) Douanen en accijnzen 214
c) Registratie 214
2. — Fiscale ontvangsten 216
a) Directe belastingen 216
b) Douanen en accijnzen 218
c) Registratie 219
3. — Niet-fiscale ontvangsten 220
§ 4. — *Uitvoering van de begroting der buitengewone ontvangsten* 221
§ 5. — *Financiering van de Thesaurieverrichtingen* 221
1. — Algemene beschouwingen 221
2. — Verloop van de Rijksschuld 223
a) Binnenlandse schuld 223
b) Buitenlandse schuld 225

Afdeling II. — Provinciale en gemeentelijke financiën 226
§ 1. — *Provinciale financiën* 228
1. — Inkomsten der provinciën 229
2. — Uitgaven der provinciën 230
§ 2. — *Gemeentelijke financiën* 230
1. — Inkomsten der gemeenten 232
2. — Uitgaven der gemeenten 233
§ 3. — *Provinciale en gemeentelijke investeringen* 234
§ 4. — *Gemeentekrediet van België* 236

Blz.

HOOFDSTUK III. — GELD EN KREDIET 237

Afdeling 1. — Geldhoeveelheid en netto goud- en deviezenvoorraad 237

§ 1. — *Evolutie van de geldhoeveelheid* 237

§ 2. — *Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid* 239

§ 3. — *Netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België* 244

1. — Deviezenpolitiek 244

2. — Verloop van de netto goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 245

Afdeling II. — Geldmarkt 248

§ 1. — *Evolutie van de kredietverlening aan bedrijven en particulieren* 251

§ 2. — *Depositobanken* 252

1. — Evolutie van de actiemiddelen 252

2. — Evolutie van de kredieten 254

a) Kredieten aan bedrijven en particulieren 254

b) Kredieten aan de overheidssector 256

§ 3. — *Herdiscontering- en Waarborginstituut* (H.W.I.) 257

§ 4. — *Nationale Bank van België* (*N.B.B.*) 260

1. — Kredieten aan bedrijven en particulieren 260

2. — Kredieten aan de overheidssector 261

Afdeling III. — Kapitaalmarkt 262

§ 1. — *Uitgiften* 264

1. — Overheidssector 264

2. — Uitgiften van Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen 265

§ 2. — *Effectenbeurs* 267

1. — Niet vast rentende waarden 267

2. — Vast rentende waarden 271

§ 3. — *Hypothecaire inschrijvingen* 274

§ 4. — *Parastatale spaar- en kredietinstellingen* 274

1. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas (A.S.L.K.) 274

2. — Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (N.M.K.N.) 278

a) Verleende kredieten 278

b) Financiering van de verrichtingen 278

3. — Nationale Kas voor Beroepskrediet (N.K.B.K.) 279

a) Verleende kredieten 279

b) Financiering van de verrichtingen 280

4. — Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet (N.I.L.K.) 280

5. — Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet (C.B.H.K.) 280

a) Verleende kredieten 280

b) Financiering van de verrichtingen 281

HOOFDSTUK IV. — VERZEKERINGEN 283

§ 1. — *Levensverzekering* 283

1. — Geïnde premiën 283

2. — Wiskundige reserves 283

3. — Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves 284

Blz.

§ 2. — *Kapitalisatie* 285

§ 3. — *Hypothecaire leningen door particuliere instellingen voor hypothecair krediet* . 286

§ 4. — *Verplichte verzekering tegen burgerlijke verantwoordelijkheid voor de vervoerders met autovoertuigen* 287

VIERDE DEEL : Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 291

Afdeling I. — Prijspolitiek 292

Afdeling II. — Evolutie der prijzen 294

§ 1. — *Grondstoffenmarkten* 294

§ 2. — *Belgische groothandelsprijzen* 295

1. — Algemeen overzicht 295

2. — Evolutie per groep van produkten 297

§ 3. — *Kleinhandelsprijzen* 301

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 305

Afdeling I. — Inkomens uit de arbeid 305

§ 1. — *Arbeidsbetrekkingen en sociale onderhandelingen* 305

§ 2. — *Verloop van de bezoldigingen* 308

§ 3. — *Sociale lasten en uitkeringen* 313

1. — Aanpassing aan de levensduurte 314

2. — Sociale lasten 314

3. — Wijzigingen per sector 315

A. — Pensioenen 315

a) Besteding van de conjunctuurtaks 315

b) Bediendenpensioen 315

c) Arbeiderspensioen 317

B. — Kinderbijslagen voor werknemers 318

C. — Werkloosheid 319

D. — Ziekte-invaliditeit 319

E. — Andere sectoren 319

4. — Geldmiddelen der stelsels voor maatschappelijke zekerheid 320

5. — Internationale wetgeving 321

Afdeling II. — Inkomens uit vennootschappen 322

§ 1. — *Algemeen overzicht* 322

§ 2. — *Resultaten van de vennootschappen volgens de plaats van hun bedrijfszetel* . . 322

1. — Vennootschappen met bedrijfszetel in België 322

2. — Vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo 326

3. — Vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland 326

§ 3. — *Resultaten van de vennootschappen met bedrijfszetel in België volgens de aard van hun bedrijvigheid* 327

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

Blz.

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 335

HOOFDSTUK II. — VERBRUIK 339

Afdeling I. — Verbruik van industriële produkten 339

Afdeling II. — Verbruik der particulieren 342

§ 1. — *Verbruik per goederengroep* 342

§ 2. — *Verkoop van verbruiksgoederen in de grote distributieorganismen* 342

§ 3. — *Verbruikskrediet* 345

ZESDE DEEL : Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK I. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 351

Afdeling I. — Beschouwingen van algemene aard 351

Afdeling II. — Handelspolitiek 353

Afdeling III. — Algemene evolutie van de speciale handel 358

Afdeling IV. — Structuur van de buitenlandse handel 362

Afdeling V. — Geografische indeling van de speciale handel 369

§ 1. — *Landen van bestemming* 369

§ 2. — *Landen van herkomst* 374

Afdeling VI. — Handelsbalans 378

Afdeling VII. — Betalingsbalans 384

§ 1. — *Lopende transacties* 384

1. — Goederentransacties 384

2. — Onzichtbare transacties 385

§ 2. — *Transacties op de kapitaalrekening* 386

1. — Particuliere kapitalen 386

2. — Overheidskapitalen 386

§ 3. — *Financieringsverrichtingen* 387

HOOFDSTUK II. — INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING . 391

Afdeling I. — Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven (G.A.T.T.) 391

Afdeling II. — Organisatie voor Europese Economische Samenwerking (O.E.E.S.) 393

§ 1. — *Europese Betalingsunie* (E.B.U.) 394

§ 2. — *Vrijmaking van het handelsverkeer en van de betalingen* 395

§ 3. — *Samenwerking op wetenschappelijk en technisch gebied* 396

Blz.

Afdeling III. — Europese gemeenschappen 399

§ 1. — *Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal* (E.G.K.S.) 400

1. — Gemeenschappelijke Markt der produkten 400

a) Kolen 400

b) Schroot 401

2. — Vervoer 401

3. — Financiële aangelegenheden 402

a) Algemene heffing 402

b) Amerikaanse lening 402

4. — Arbeidsproblemen 403

a) Het vrij verkeer van werknemers 403

b) Veiligheid in de mijnen 403

c) Arbeiderswoningen 403

5. — Buitenlandse betrekkingen 403

§ 2. — *Europese Gemeenschap voor Atoomenergie* (EURATOM) 404

§ 3. — *Europese Economische Gemeenschap* (E.E.G.) 406

1. — Versmelting der markten 407

2. — Normalisatie van de concurrentie 409

3. — Ontwikkeling van de Europese economie 409

4. — Associatie met de gebiedsdelen overzee 410

Afdeling IV. — Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie (Benelux) 411

§ 1. — *Verloop der onderhandelingen* 411

§ 2. — *Economische toestand van het Groothertogdom Luxemburg* 412

§ 3. — *Economische toestand van Nederland* 415

1. — Werkgelegenheid en produktie 417

2. — Buitenlandse handel 419

3. — Financiën 422

4. — Prijzen en lonen 424

§ 4. — *Handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland* 426

I. — Invoer van de B.L.E.U. 429

2. — Uitvoer van de B.L.E.U. 430

ZEVENDE DEEL : Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

Afdeling I. — Handelsbetrekkingen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 433

§ 1. — *Invoer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 435

§ 2. — *Uitvoer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie* 437

Blz.

Afdeling II. — Betalingsbalans tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 441

Lijst der statistische tabellen 447

Lijst der grafieken 455

Lijst der gebruikte afkortingen 457

Inhoudstafel 459